Columbia University
in the City of New York

THE LIBRARIES

المكتبة جامعة دمشق

دروس

اللغة العبرية

שִׁעוּרֵי הַשָּׂפָה הָעִבְרִית

تأليف

رجي كمال

الأستاذ المحاضر للدراسات السامية

في كلية الآداب بجامعة دمشق

الطبعة الأولى

دمشق ١٣٧٨هـ – ١٩٥٨م

مطبعة الجامعة السورية

هدية جامعة دمشق

دروس

اللغة العبرية

שִׁעוּרֵי הַשָּׂפָה הָעִבְרִית

تأليف

رحي كمال

الأستاذ المحاضر للدراسات السامية
في كلية الآداب بجامعة دمشق

الطبعة الأولى

مطبعة الجامعة السورية

دمشق ١٣٧٨هـ - ١٩٥٨م

893.14
K121

حقوق الطبع محفوظة

بسم الله الرحمن الرحيم

اللغة العبرية من الأرومة السامية التي تنتمي إليها العربية والفينيقية والآرامية والسريانية والآشورية وغيرها. لذا كان واجباً على من يتصدّى لدراسة اللغة العربية دراسة علمية؛ على العالم اللغوي، والعالم الديني، ومدرّس آداب اللغة العربية، وحتى مدرّس التاريخ ـ أن يلمّ بنشأة اللغات السامية، وتطوّرها، وتأثير بعضها في بعض. وأن يكون على حظ من الدراية بقواعد اللغة العبرية، أو إحدى أخواتها الساميّات، وما لها من صلة بلغتنا العربية، اللغة الساميّة الأولى، التي فاقت أخواتها جميعاً، فكان لها هذا التراث الجليل الذي نعتزّ به جيلاً بعد جيل.

وقد درجتْ جامعات الغرب منذ القديم على تدريس لغة سامية إضافية أو أكثر لكل من أراد التخصّص في إحدى اللغات السامية. وفي سنة ١٩٠٨، يوم إنشاء الجامعة المصرية، أحسّ رجال الأدب في مصر بهذه الحاجة الماسّة، فاستقدموا كبار المستشرقين لتدريس اللغات السامية بكلية الآداب، وكان ذلك بداية العناية بدارسة اللغات السامية، بجانب اللغة العربية، في الجامعات العربية.

أما جامعة دمشق فقد بدأت الدراسات السامية فيها منذ عام ١٩٥٣، حين عُهد اليّ بتدريس هذه المادة لطلاب شهادتي علوم اللغة العربية والتاريخ القديم في كلية الآداب، وهذا ماحدابي إلى وضع كتاب يحتوي المنهج المقرّر لطلاب هاتين الشهادتين الذين يدرسون اللغة العبرية.

ولما شرعتُ في تأليف هذا الكتاب وضعت نصب عيني غايتين أساسيتين هما:

١ ـ سدّ حاجة الطالب أو الأديب العربي الذي يريد دراسة هذه اللغة دراسة علمية والوقوف على مابينها وبين لغتنا العربية من صلات في الاشتقاق والقواعد.

٢ ـ سدّ حاجة المثقف العربي الذي يرى أن واجبه القومي يدعوه إلى دراسة لغة العدو دراسة عملية.

وتحقيقاً للغاية الأولى فقد صدّرتُ الكتاب بمقدمة تاريخية في نشأة اللغات السامية، واللغة العبرية وآدابها، وأتبعت هذه المقدمة بقواعد اللغة العبرية، وبقطع

مختارة من الأدب العبري الحديث والقديم . وختمت الكتاب بفصل خاص في شرح الكلمات الواردة في سفر يونس وتحليلها وموازنتها بما يماثلها في العربية والآرامية.

أما الغاية الثانية – وهي دراسة العبرية كلغة حيّة دراسة عملية – فتتحقق فيما أوردته بعد القسم الثاني – قسم القواعد والتطبيق – من قصص ، ومحاورات مقتبسة من صميم الحياة اليومية ، ومقتطفات من الصحف العبرية ، وفيما يلي القصص والمحاورات من أسئلة وتمارين كثيرة .

وقد اعتمدت في إعداد قسم القواعد على عدة مراجع عبرية وعربية وأجنبية قيّمة . بيد أن هذه المراجع كلها قد أغفلت مباحث صرفية هامّة تتردد مادتها في اللغة العبرية تردّدَها في اللغة العربية ، ولها في العبرية ما لها من الأهمية في اللغة العربية (كأبواب المجرد . والأغراض المستفادة من نقل المجرد إلى أوزان المزيد ، والمصدر الميمي ، وبعض المشتقات : كالصفة المشبهة ، وصيغ المبالغة ، واسمي الزمان والمكان ، واسم الآلة) فعمدتُ إلى وضع قواعد موجزة لهذه المباحث ، على ضوء القواعد الصرفية في لغتنا العربية . وضمّنت هذا القسم جداول لتصريف الأفعال الصحيحة والمعتلة ، على اختلاف أنواعها .

هذا . وقد توخّيت في ذلك كله وضوح العبارة ، والإكثار من التمارين العملية تلو كل قاعدة أو قصة أو محاورة ، وشرح المفردات الصعبة بالعربية ، والتنويه بما هنالك من صلة وثيقة بين العربية والعبرية من حيث الاشتقاق والقواعد.

وإني أرجو أن أكون بعملي المتواضع هذا قد قمت ببعض الواجب في سدّ الفراغ الذي كان يشعر به الجميع في عدم وجود كتاب واحد باللغة العربية يعنى بعرض العبرية الحديثة في الحياة اليومية ، لاسيما وان الوضع الراهن في شرقنا العربي يحتّم علينا دراسة لغة العدو . تحقيقاً للغاية التي توخّاها المرشد الأعظم ﷺ حين أمر زيد بن ثابت الأنصاري بتعلم اللغة العبرية ، والله ولي التوفيق .

دمشق في : محرم سنة ١٣٧٨ — آب سنة ١٩٥٨

ربحي كمال

القسم الأول

في

اللغات السامية

واللغة العبرية وآدابها

חלק ראשון

הַשָּׂפוֹת הַשֵּׁמִיּוֹת

וְהַשָּׂפָה הָעִבְרִית וְסִפְרוּתָהּ

تمهيد

علم اللغات

في الدور الذي وصل فيه الإنسان الى وضع الألفاظ اهتدى ، بحكم تفكيره ، الى وضع قواعد لضبط اللفظ ، وتحديد المعنى ، وتنسيق العبارة وتجميلها . وبمقدار رقي الجماعة وتحضرها يكون نصيب لغاتها كذلك من وضع القواعد وفنون التنسيق والتجميل ، إذ اللغة ظل لحياة الأمة ، ومرآة تبدو على سطحها حال **تلك الأمة** ، وما هي عليه من قوة أو ضعف . والقواعد اللغوية ، من نحو وصرف وما يتبعهما من قواعد تكوين الجملة وتنسيقها ، قديمة بقدم اللغات نفسها . أما آداب اللغات المؤرخ ، وفن مقارنتها ، وتقسيمها الى مجاميع وأقسام ، وأما فقه اللغة والنقد الأدبي ، فهذه جميعاً حديثة النشأة وهي ثمرة البحوث القيمة المعروفة بالفيلولوجيا أو علم اللغات .

وهذه الكلمة « فيلولوجيا » (Philologia) مركبة تركيباً مزجياً من كلمتين اغريقيتين هما : « فيلوس » (Philos) ومعناها محب ، و « لوجوس » (Logos) ومعناها كلمة أو كلام . وبعد حذف حرفي (os) من هاتين الكلمتين واقحام واو (o) بينهما ، تسهيلا لهذا التركيب ، صارتا « فيلولوج » (Philologue) ، ومعنى هذه الصيغة المركبة : محب الكلمة أو اللغة ، أي الباحث فيها . ثم لحقت بهذه الصيغة المركبة علامة المصدر الصناعي ، وهي في

الاغريقية واللاتينية (يا — ia) فصارت « فيلولوجيا » (Philologia) أي محبة الكلمة أو الكلام ، أي اللغة أو اللغات ، ومعنى ذلك فن اللغة أو علم اللغات . وفيما يلي لمحة موجزة في بيان علم اللغات ، وموضوعه وغايته ، تقدمة للبحث في اللغات السامية :

أول من استعمل كلمة « فيلولوجيا » في اللغة اليونانية ، هو أفلاطون الحكيم ، وأراد بها : الرغبة في البحث العلمي ، أو توجيه الرغبة الى البحث العلمي.

ودل الاستقراء على أن مدلول هذه الكلمة قد اختلف اختلافاً بيناً باختلاف العصور وباختلاف الأمم . ولا يزال العلماء يختلفون حتى اليوم في مدلولها وإطلاقها : فبعض العلماء يطلقونها على ما يشمل البحوث اللغوية جميعاً ؛ ويطلقها البعض الآخر على الدراسات اللغوية من قواعد وتاريخ أدب ونقد للنصوص .

وقد تطلق هذه الكلمة على دراسة الحياة العقلية لأمة من الأمم ، وفي عصر إحياء العلوم كان اطلاقها مقصوراً على دراسة اللغتين الاغريقية واللاتينية دراسة قواعد وأدب .

وقد وصلت بحوث هذا الفن اللغوي الى نتائج كبرى ذات أثر فعال في تغيير وجه التاريخ العام ، وتركيز النهضة العلمية الحديثة على دعائم قوية ، وتكوين علوم مستقلة لولا علم اللغات ما ظهرت هذه العلوم في عالم الوجود .

فوائد علم اللغات وغايته

لعلم اللغات فوائد جلى في الحياة العقلية، والحياة المدنية الاجتماعية، والثقافات العامة وما حققته من تيسير الرفاهية للانسان .

ويرمي هذا العلم من وراء دراسة الظواهر اللغوية المختلفة إلى غايات تحليلية يرجع أهمها إلى :

١ — معرفة حقيقة الظواهر اللغوية والعناصر التي تتألف منها والأسس التي ترتكز عليها .

٢ ـ معرفة القوانين التي تسري على هذه الظواهر والعناصر في جميع النواحي . وهذه هي الغاية الأساسية لبحوث علم اللغات .

٣ ـ معرفة الصلات التي تربط هذه الظواهر بعضها ببعض والصلات التي تربطها بظواهر اخرى : طبيعية كانت ، أم فيزيولوجية ، أم تاريخية ، أم جغرافية ، أم اجتماعية ، أم نفسية .

٤ ـ معرفة المهام التي تؤديها هذه الظواهر .

٥ ـ معرفة كيفية تطورها واختلافها باختلاف الأمم والعصور .

ومن النتائج التي وصل اليها علم اللغات معرفة العاديات ، وحل النقوش والخطوط القديمة ، مثل النقوش الهيروغليفية والخط المسماري في اللغات السومرية والبابلية والاشورية .

نقلَ علم اللغات التاريخ العام القديم من قاعدته الأسطورية إلى قاعدة جديدة ترتكز على الآثار القديمة والعاديات والوثائق التاريخية المدونة والمخطوطات القديمة ، مما أدى إلى تغيير وجه التاريخ العام تغييراً كلياً وجعله قسمين :

١ ـ التاريخ الأسطوري : وهو وليد الرواية أو الأساطير . ويعتمد على روايات الرواة كقضايا مسلم بها وعلى الأخبار المختلفة المتوارثة من جيل الى جيل استناداً على الحدس والتخمين .

٢ ـ التاريخ الدقيق : وهو ما سجلت حوادثه الآثار وأقرته الدراسات العلمية التجريبية .

وقد انبثقت عن هذا العلم علوم كثيرة لها قيمتها في حياة الانسان وثقافته العامة منها : تاريخ أدبَ اللغة بعد ان كان أدباً فقط ، والنقد الفني ، والنقد الأدبي الكامل ، وعلم مقارنة اللغات مقارنة لفظية ومعنوية ، وتاريخ آداب اللغات المقارن ، وعلم الاشتقاق المعروف بالاتيمولوجيا (Etymologie) .

مجاميع اللغات

والمجموعة السامية

عمد المستشرقون الى تقسيم اللغات ، بغية تسهيل البحث فيها ، الى عدة مجاميع تحتوي كل منها طائفة من اللغات تتميز بما فيها من تقارب في اللفظ والتركيب ، والقواعد والتفكير وجعلوا تقسيمهم هذا مرتكزاً على تقسيم الأجناس البشرية .

وقد ورد في الإصحاح العاشر من سفر التكوين ، في التوراة ، أول تقسيم للأجناس البشرية ، إذ أرجعت التوراة النوع الإنساني على تعدد قبائله وشعوبه وأممه ، إلى أبناء نوح الثلاثة وهم : سام وحام ويافث .

وهناك تقسيمات طبيعية أخرى عمد اليها المستشرقون والبحاثون . وهي ترجع في تكوينها الى طبيعة الإنسان من حيث الألوان ، والملامح الفطرية ، والأماكن والبيئات .

وسواء أكان تقسيم الأجناس البشرية مبنياً على رواية الكتاب المقدس أم على الاعتبارات الطبيعية ، فإن هناك جنساً بشرياً ممتازاً على مبدإ أي تقسيم ، متحداً في النشأة ، والمكان واللون ، تجمع شعوبه خواص مشتركة ، وتقوم بينها روابط طبيعية واجتماعية وثيقة ، ويعرف هذا الجنس الممتاز **بالجنس السامي**.

أما الجنس الحامي فقد استمد اسمه ووحدته ، في التقسيمين الديني والطبيعي مثل الجنس السامي ، حتى لقد ذهب بعضهم الى اعتبار الجنس السامي والحامي جنساً واحداً يعرف بالجنس السامي الحامي ، لما هنالك من تقارب بين أمم هذين

الجنسين في اللغات وفي تطور الجماعات . وقد ثبت الآن أن معظم الجماعات الحبشية الناطقة بلهجات سامية منحدرة من أصول غير سامية وأن اللغة السامية قد تسربت إليها مع من نزح الى بلادها من الساميين ، إثر صراع انتصرت فيه هذه اللغة على لغاتها القديمة .

وأما الجنس اليافثي فقد وضع له النظر الطبيعي اسماً آخر وهو الجنس الآري أو الهندوجرماني ، وأحصى له أمماً في آسيا وفي أوربا لم يرد ذكرها في الكتاب المقدس .

ولم يقتصر التقسيم الطبيعي على الأجناس البشرية الثلاثة : السامي والحامي واليافثي أو الآري ، بل أضاف اليها أجناساً كثيرة أخرى ، وأضاف الى مجموعات لغات الاجناس الثلاثة مجموعات تلك الأجناس .

وقد أوصل علم اللغات المجاميع اللغوية الى عشر مجاميع وهي : السامية ، الحامية ، الآرية ، الهندية الصينية ، الملايوبولونيزية ، الادريدية ، الاورالتائية ، الأستورالية ، الأمريكية ، الباتوية . ويتفرع عن هذه المجموعات عدد كبير من اللهجات واللغات .

و « **اللغات السامية** » تطلق على جملة من اللغات التي كانت شائعة منذ أزمان بعيدة في آسيا وافريقيا . وبعضها حي لا يزال يتكلم به ملايين البشر ، ويحمل كنوزاً غنية من الثقافة والأدب ، وبعضها ميت عفت آثاره بذهاب الأيام .

التسمية:

أول من اطلق على لغات الجنس السامي اسم « اللغات السامية » هو المستشرق الألماني شلوتزر (Schloezer) في أبحاثه وتحقيقاته في تاريخ الأمم الغابرة سنة ١٧٨١ ب.م ؛ لأن معظم الشعوب والأمم التي تكلمت أو تتكلم هذه اللغات من أولاد سام بن نوح . ويرى البحاثة الألماني نولدكه (Noeldeke)

في كتابه « اللغات السامية » (Sem. Sprachen) أن ترتيب الامم في سفر التكوين مبني على اعتبارات سياسية وثقافية وجغرافية ، لا على ظواهر لغوية أو تاريخية . ويعترض نولدكه على هذه التسمية بجملة اعتراضات منها :

١ — إن هناك أقواماً ساميين ، على ما ذكرته التوراة ، لا يتكلمون بلغة سامية ، كالعيلاميين والميديين . فهم ساميون بنص التوراة ، ولغاتهم ليست من اللغات السامية ، لأنه ليس هناك من قرابة بينها وبين اللغات السامية .

٢ — إن هناك لغات سامية ، والناطقون بها غير ساميين ولا يجمعهم بالأمم السامية أصل قريب مثل الأحباش ، فلغتهم سامية وهم من الجنس الحامي .

وقد حاول علماء اللغات إيجاد تسمية للغات الجنس السامي تكون نصاً في مسماها فلم يوفقوا الى ذلك . وظلت تسمية شلوتزر لهذه اللغات حتى الآن . ونرى أنفسنا مضطرين الى قبول هذه التسمية : « ساميين » و « لغات سامية » لأن الجميع ارتضاها وسلم بها .

المجموعة السامية

تحتوي هذه المجموعة على لغات الأمم السامية وما تفرع منها وعلى بعض لغات أخرى اتضح أنها تنتمي الى الأرومة التي تنتمي اليها هذه اللغات . وتنقسم هذه المجموعة الى ثلاثة اقسام رئيسية : الشرقي أو الأشوري البابلي ، والغربي أو الكنعاني ، والجنوبي أو العربي . وهناك أقسام فرعية تندرج تحت كل قسم من هذه الأقسام :

فلغات القسم الشرقي هي : البابلية ، والآشورية والكلدانية .

ولغات القسم الغربي هي : الكنعانية ، والفينيقية ، والآرامية ، والعبرية ، والسريانية ، والتدمرية والنبطية .

أما القسم الجنوبي فينقسم الى قسمين فرعيين هما : العربي والحبشي .
ولهجات القسم العربي هي : العربية القديمة ، القحطانية ، الحميرية ، المعينية ،

السبئية ، العدنانية المضرية أو القرشية الفصحى . ولهجات القسم الحبشي هي : الاثيوبية والجعزية والتيجرية والهررية .

وقد وضع المستشرقان الألمانيان ليندر Leander وباور Bauer رسماً توضيحياً يبين مدى علاقة كل من اللغات السامية باللغة السامية الاصلية ويوضح مسافة البعد أو القرب بين كل لغة من هذه اللغات وبين اللغة السامية الأولى ويحدد بوجه تقريبي تاريخ ظهور كل واحدة من هذه اللغات [1] . واليك هذا الرسم في الصفحة المقابلة :

كل هذه اللغات السامية قد تفرعت عن اللغة السامية الاولى ، لغة سام بن نوح ؛ تلك اللغة التي انقرضت منذ عصور طويلة ، ويعسر تحديدها ؛ فقد كانت لأبناء سام لغة واحدة ، بيد أن تفرقهم الى طوائف مختلفة في جهات شتى قد أدى الى وجود لهجات يختلف بعضها عن بعض في وجوه شتى .

المهد الاصلي للامم السامية

اختلف العلماء اختلافاً كبيراً في تعيين الموطن الأول للأمم السامية . وما من شك في ان تعيين اللغة السامية الاولى والجماعة الواحدة التي كانت تتكلم بها متوقف على تعيين موطن هذه الجماعة الاولى . ولم يصل البحث العلمي بعد الى رأي يقيني في تعيين هـذا الموطن . ويرجع اهم ما قيل في هـذا الصدد الى ستة آراء :

١ — يقول فون كريمر [2] وجويدى [3] وهومل [4] إن المهد الأصلي للأمم السامية كان جنوب العراق . وهذا الرأي يتفق مع ما ذكرته التوراة من أن أقدم ناحية عمرها أولاد نوح هي أرض بابل . ويرون أن الساميين هاجروا قديماً الى شمال بلاد العرب ، ثم استوطنوا تلك البلاد . ومن تلك الجهة هاجروا الى

(١) ص ١٧ Hist. Gram-der Hebraïschen Sprache

(٢) Fon Cremer (٣) Guidi (٤) Hommel

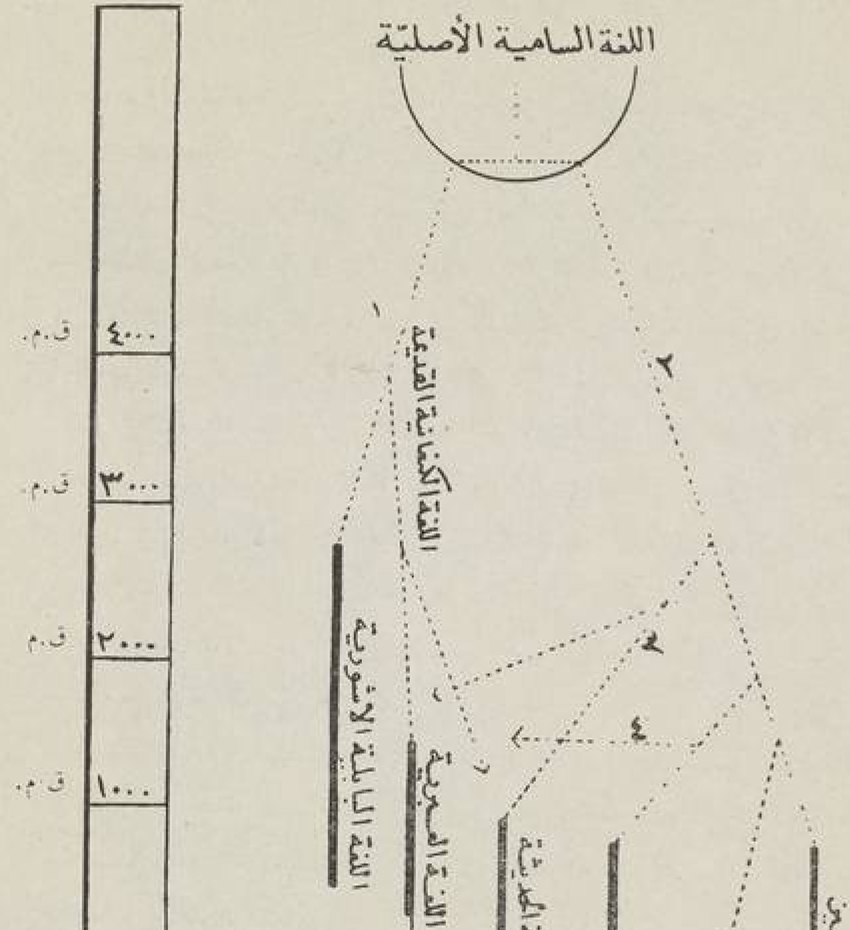

(١) الكتلة القديمة من اللغات السامية (٢) الكتلة المتأخرة من اللغات السامية
(٣) اللهجة الأمورية (٤) لهجة القبائل العبيري او الحبيرى Habiri

بابل قبل أن يهاجر الآريون إليها . وأقدم موطن لأدب الساميين ، في نظرهم ، هو وادي دجلة والفرات . ويستدلون على رأيهم هذا بكلمات مشتركة في جميع اللغات السامية تتعلق بالعمران والحيوان والنبات . ويتخذون من هذا الاشتراك دليلاً على رأيهم . ويقولون إن أول من استعمل هذه الكلمات هي أمم تلك المنطقة ثم أخذها عنهم جميع الساميين . وحجة جويدي في ذلك هي أن المعاني الجغرافية والنباتية والحيوانية التي عبر عنها الساميون في لغاتهم ، منذ تشتتوا وتفرقوا ، تطابق تمام المطابقة الخواص الطبيعية لنهر الفرات الأسفل وحده . بيد أن المستشرق الالماني نولدكه يعارضه في هذا الرأي معارضة شديدة ويقول : ان من العبث ان نعتمد في اثبات حقيقة كهذه على جملة كلمات ليس ما يثبت لنا أن جميع الساميين أخذوها عن أهل العراق . ثم يذهب نولدكه في تأييد معارضته الى سرد بعض كلمات عن الحيوان والعمران كانت ، ولا شك ، عند جميع الأمم السامية من اقدم الأزمنة مثل : جبل ، وشيخ ، وصبي ، وأسود . فهذه الكلمات تختلف تسميتها ، وكل لغة سامية تسميها باسم يغاير الاسم الذي تطلقه عليها اللغة الأخرى ، مع أنها جديرة بأن يكون لها لفظ مشترك في جميع اللغات السامية ، لأنها كانت موجودة عند الجميع حين كانوا أمة واحدة وحين تفرقوا أمماً شتى [١] .

٢ — ويرى بعض العلماء أن المهد الاصلي للأمم السامية كان بلاد كنعان . ويستدلون على هذا الرأي بأن الاقوام السامية كانت منتشرة في البلاد السورية القديمة منذ أزمنة متوغلة في القدم ، وأن مدنيتهم فيها قديمة لا يعرف مبدأ نشأتها ، وأن الكنعانيين هم أقدم في الوجود والنشأة من سامي العراق . وعلى ذلك فالاخيرون قد نزحوا من بلاد كنعان مباشرة الى العراق أو بعد نزوحهم الى بلاد العرب . وإذن فبلاد كنعان ، في نظرهم ، هي المهد الأول للأمم

---

(١) ص ١٤ Noeldeke, Sem. Sprachen

السامية . أما بلاد العراق التي يرى أصحاب المذهب الأول أنها المهد الاول للساميين فقد كان يسكنها من قبلهم الشعب السومري ، وكانت له فيها مدنية زاهرة قبل المدنية السامية ، وكان نزوح الساميين الى العراق في عصر كانت فيه بلاد كنعان معمورة بأمم سامية متمدينة .

٣ — ويرى بعضهم ان الساميين قد نشئوا في بلاد الحبشة ونزحوا من ثم الى القسم الجنوبي من بلاد العرب، ومنه انتشروا في مختلف انحاء الجزيرة العربية .

٤ — ويرى آخرون ان الصلة بين اللغات السامية والحامية تدل على أن المهد الأول للساميين يجب أن يكون في شمال أفريقية ، وأن قلة الشبه الجسمي في الشعر وفك الاسنان بين الجنسين السامي والحامي إنما هي ناجمة عن كثرة اختلاط الساميين والحاميين بالشعوب المختلفة . وهم يرون أن الأمم السامية نزحت من شمال أفريقية إلى آسيا عن طريق برزخ السويس .

وأصحاب الرأيين الثالث والرابع ليس لهم من دليل سوى الصلات اللغوية بين اللغات السامية واللغات الحامية والزعم، بناء على ذلك ، بأن الجنسين السامي والحامي كانا في افريقية منذ أقدم العصور .

٥ — ويرى البعض أن المهد الأول للساميين هو في جهات معينة من أرمينية استناداً على ما في سفر التكوين من أن الشعوب السامية انحدرت من مدينة « أرفكساد » الى حدود ارمينية و كردستان . وفريق من هؤلاء يرى أن بلاد أرمينية كانت المهد الأول للشعبين السامي والآري معاً .

٦— ويرى كثير من كبار المستشرقين من قدامى ومحدثين أن المهد الاول للساميين كان القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية . ويؤيد هذا الرأي الاستاذ رينان الفرنسي، وبروكلمان الألماني ، ودي جوج De Goege الهولندي، ورايت الانكليزي . وهذا هو أصح الآراء وأكثرها اتفاقاً مع حقائق التاريخ . ويعضّد سيس Sayce في كتابه « الأجرومية الآشورية »

(Assyrian Grammar) هذه النظرية قائلا : «ان جميع التقاليد السامية تدل على ان بلاد العرب هي الموطن الأصلي للساميين؛ فهي الأرض التي ظلت منذ زمان متوغل في القدم خاصة بهم» .

ونصراء الرأي الأخير يستدلون على صحة رأيهم بأن الهجرة في هذه البلاد كانت تتجه دائماً من بلاد نجد والحجاز واليمن وما اليها الى سورية والعراق وما إليها . فمن القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية نزح الساميون الى جنوب العراق وغزوا بلاد السومريين وأقاموا فيها مملكة بابل الزاهرة. ومن هذا القسم نزح الساميون شمالا حيث نشأت من سلالاتهم الشعوب الكنعانية حوالي القرن السادس والعشرين ق.م. ويبدو أن قبائل عاد وثمود لم تنزح مع النازحين ، وتركت في هذه البقعة آثاراً ونقوشاً قيمة ، ساهمت الى حد كبير في إماطة اللثام عن تاريخ اللغات السامية عامة واللغة العربية خاصة . ومن هذا القسم نزح في مستهل التاريخ الميلادي بعض القبائل المعدّية من الحجاز الى الشام، وبعض القبائل القحطانية من اليمن الى الحجاز والشام والعراق .

ومما يزيد هذا الرأي تأييداً مانلحظه من الظواهر اللغوية ، ووحدة التفكير، وميزة العقلية السامية القديمة التي تعتمد على المحسّ المشاهد لا على المعنوي المتخيل، واصطباغ ذلك كله بصبغة مشتركة أصلها وحي الصحراء وقوامها حياة البداوة، مما يدل على أن الجماعة السامية الاولى التي توارثت الأمم السامية عقليتها ولغتها وخيالها قد نشأت باديء ذي بدء في بيئة صحراوية ، فقيرة في المظاهر الطبيعية كالحجاز ونجد واذن ، فمن السهل أن نحكم بأن أصل جميع الشعوب السامية هو في القسم الجنوبي الغربي من شبه الجزيرة العربية .

اللغة السامية الاولى

كما اختلف المستشرقون في تعيين المهد الاول للأمم السامية ، اختلفوا

كذلك في تعيين اللغة الاولى التي كان يتكلم بها ابناء سام في موطنهم الأول .

لما تبين المستشرقون تلك الصلة الوثيقة الظاهرة بين جميع اللغات السامية أجمعوا على أنها كلها مشتقة من أرومة واحدة . ثم استنتجوا من بعض الظواهر أن تلك الارومة ، او تلك اللغة الاصلية ، كانت منتشرة في منطقة واسعة الاطراف ، ونشأت عنها لهجات مختلفة . ظلت هذه اللهجات قريبة الشبه باللغة الاصلية حتى انتشرت قبائل الاسرة السامية في بقاع شتى وهاجر بعضها من مهده الاصلي ، ثم ظهر تأثير البيئة في ألسنة المهاجرين ، وراحت المخالفة تتسع رويداً رويداً ، حتى غدت تلك اللهجات جلية المخالفة للأصل ، كأن كل لهجة منها لغة مستقلة عن غيرها . وليس من السهل أن نعرف اللغة السامية الاولى معرفة حقيقية ، بل من العبث إطالة البحث في أمر يكتنفه الغموض ، نشأ ونما في عصور متوغلة في القدم .

وقد دل الاستقراء على أن التقارب بين اللغات السامية أدنى وأظهر من تقارب لهجة لغة من اللغات الآرية مع لهجة أو لهجات من تلك اللغة ، مثل اللغة الفرنسية والايطالية والاسبانية بالنسبة الى اللغة اللاتينية وبالنسبة الى كل واحدة منهن مع الاخرى . وما من شك في أن جميع اللغات السامية هي لهجات نشأت من لغة واحدة أولى هي أم هذه اللهجات .

كان أحبار اليهود في العصور القديمة يعتقدون أن اللغة العبرية هي أقدم لغة في العالم . وانتشر هذا الرأي عند كثير من الباحثين حتى إن بعض العرب في القرون الوسطى قد ذهب اليه .

وذهب بعض الباحثين إلى أن الآشورية البابلية هي اللغة السامية الاولى . وهذا الرأي قائم على أساس فاسد ، إذ لم تصلنا من الاشورية سوى قلة قليلة من الالفاظ يعسر على ضوئها الحكم على مدى أقدمية هذه اللغة . وقد دلّ البحث العلمي على أن هذه الالفاظ القليلة ليست سامية خالصة ، بل تختلط بها

ألفاظ سومرية اقتبست من لغـات سكان بابل الاصليين ، بحيث يتعذر تمييز هذه عن تلك .

وقد أجمع العلماء الباحثون على أن أقدم اللغات السامية هي اللغة العربية القديمة ، والبابلية ، والكنعانية . وليست هنالك وثائق تدل على أن واحدة من هذه اللغات الثلاث تضرب في القدم الى حد لايعرف له بدء . وعلى ذلك فإن من المحتمل ان تكون كل واحدة من هذه اللغات أصلا للاثنتين الآخريين ؛ ومن المحتمل أن تكون الثلاث قد نشأن من أم قديمة مجهولة ، عفت ولم يبق لها أثر مستقل تعرف به . واذا صح أن احدى هذه اللغات هي الأولى وأن الاثنتين الأخريين نشأتا منها ، فأي هذه اللغات هي الأولى ؟ وإذا كانت اللغة الأولى مجهولة فأي لغة من لغات هذه الامم السامية أقرب صلة وأقرب شبهاً باللغة السامية الاصلية ؟

يقول المستشرق أولسهوزن (Olshausen) في مقدمة كتابه عن اللغة العبرية إن اللغة العربية هي أقرب لغات الساميين الى اللغة السامية القديمة . وأيد أولسهوزن رأيه هذا بعدة أدلة ارتاح لها الكثيرون من المستشرقين .

ويرى المستشرق دي جوج أن الجو البديع لبلاد العرب الداخلية والجمال الجسمي للعرب يدلان على حقيقة لا نزاع فيها ، وهي ان اللغة العربية تقرب كثيراً من اللغة السامية الاولى ، وتتصل بها اكثر من اللغات السامية الاخرى .

وأما المستشرقون الحديثون فتتلخص آراؤهم في أنه من العبث البحث عن اللغة السامية الاصلية ، لانه اذا كان العلم قد اهتدى الى ان اللغة السنسكريتية القديمة لاتعد أقرب لهجة قديمة إلى اللغة الآرية الاصلية فكيف يمكن أن يحكم بأن لغة سامية معينة هي أقرب من غيرها الى السامية الأم ، هذا مع العلم بأن تغيرات وتقلبات جمة قد طرأت على اللغات السامية

ويرى الدكتور إسرائيل ولفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » أن اللغة العربية تحتوي على عناصر لغوية قديمة جداً بسبب وجودها في مناطق

منعزلة عن العالم بعيدة عما يتوارد عليه من تقلبات . إلا أن ما احتفظت به العربية من القديم ليس بريئاً من التغير بل فيه شيء كثير يدل على أنه تقلب في أطوار مختلفة .

وحاول بعض العلماء أن يتخذ من الظواهر المشتركة بين اللغات السامية في الألفاظ والقواعد صورة اللغة السامية الأولى . وهذا مذهب خاطىء : لأن هذه الظواهر ليست اكثر من أوجه شبه بين اللغات السامية في اقدم حالة استطاع الباحثون الوقوف عليها . ويرى معظم المحدثين من المستشرقين أن العربية أغنى اللغات السامية بالأصول السامية القديمة من مفردات وقواعد . وهذه الظاهرة ناجمة عن نشوئها في بقعة منعزلة ، فلم تتح لها فرص كثيرة للاحتكاك باللغات الاخرى والابتعاد عن أصلها .

ويرى الدكتور علي العناني في مقدمته لكتاب « الأساس في الأمم السامية ولغاتها » أن بلاد العرب في وسط الجزيرة العربية وجنوبها هي المهد الاول للامم السامية ، إذ فيها نشأت الجماعة السامية الأولى في العصور القديمة المظلمة ، وعرفت فيها منذ فجر التاريخ . وهو يرى ، استناداً على ذلك ، أن الساميين جميعاً هم من الاصل العربي وأن لغاتهم ترجع الى لغة عربية قديمة هي اللغة السامية الأولى ، وأن منزلة اللهجات السامية من اللغة العربية هي منزلة الفروع الدانية من الاصل ، ولذلك نجد الفروق اللغوية بين اللهجات السامية جميعها ضئيلة .

وهناك ألفاظ مشتركة في جميع اللغات السامية يرجح أنها كانت مادة من اللغة السامية الاصلية كالضمائر ، وأسماء الاشارة ، وألفاظ العدد ، وأعضاء الجسم ، وجملة من الألفاظ مثل : سماء ، وشمس ، وأرض ، وأخ ، واسم ، وبيت ، وثور ، وجمل ، وليل ، وماء ، وولد ... وعدد لا يستهان به من حروف الجر .

ولنمعن النظر في الجدولين الآتيين[١] في ضمائر الرفع المنفصلة وفي أسماء الاشارة في جميع اللغات السامية التي وصلت الينا لنستدل بها على ذلك .

---

(١) اقتبسناهما من « تاريخ اللغات السامية » للدكتور ولفنسون .

جدول ضمائر الرفع المنفصلة

في اللغات السامية

حبشي	عربي	آرامي	سبئي ـ معيني	عبري	بابلي آشوري
ana	أنا	ena (eno)	ana	anohi, ani אָנֹכִי ، אֲנִי	anâku
anta	أنتَ ، أنتا	atta (ant)	anta	atta אַתָּה	atta
anti	أنتِ ، أنتا	att (anti)	anti	att (atti) אַתְּ	atti
we étu	هو ، هما	hu	hua	hu הוּא	Su
ye éti	هي ، هما	hi	hia	hi הִיא	Si
nehna	نحن	enna hnan	nahnu	anahnu אֲנַחְנוּ	anini
«	«	hnan	«	nahnu נַחְנוּ	aninu, nini
antemmu	أنتم ، أنتما	attun	?	attem , attema אַתֶּם	attunu
anten	أنتنّ ، أنتما	atten	?	atten, attena אַתֶּן	attina
emuntu we'etomu	هم ، هما	(enoun)henoun	humû	hema, hem הֵם	Sunu
emantu we'eton	هنّ ، هما	(enen)henen	hunâ	hena, hen הֵן	Sina

جدول أسماء الاشارة

في اللغات السامية

حبشي	عربي	آرامي	سبئي – معيني	عبري		بابلي آشوري
Ze	ذا ، هذا	Hona	Zan.S	Zé	זֶה	Suatu
				Hallazé (١)	הַלָּזֶה	Satu
Za	ذه،هذه،ذات(٢)	Hode	Zat	Zot	זאת	Siati
Zektū,zekuetū	ذاك	Hau	**Hua**	Hahou	הַהוּא	Ulû
Entakti,enteku	تلك	Hoj	Hia	Hahi	הַהִיא	Ullîtu
Elleku,ellekuetu	أولاء ، هؤلاء	Holen		**Hahem**	הָהֵם	Ullûti
Ellū	« ، «	**Halen**		Hahen	הָהֵן	Allâti
(Elū)				Eillou	אֵלּוּ	Suatunu(m.)
(Ellā)	« ، «	Honoun	Elun	Eilleh	אֵלֶּה	Satunu(m.)
Ella	« ، »	Honēn	Ulay	«	אֵלֶּה	Suatina(f.)
						Satina(f.)

(١) تقابل هذه اللفظة لفظة « الذي » التي ورد استعمالها اسماً موصولاً في العربية .

(٢) ورد في بعض اللهجات العربية القديمة استعمال « ذات » اسم اشارة للمفردة المؤنثة .

وقد دل الاستقراء على ان في مختلف اللغات السامية طائفة كبيرة من الكلمات المتشابهة الأصول في الأسماء والأفعال والحروف . والمرجح أن هذه الكلمات كانت جزءاً من اللغة السامية الأولى . كما دل البحث ، من ناحية ثانية ، على أن في كل لغة من اللغات السامية طائفة من المفردات لانعثر على مثلها في اللغات السامية الأخرى . وذهب بعضهم الى تفسير هذه الظاهرة بأنها ناجمة عن هجران هذه المفردات في سائر اللغات السامية وبقائها مستعملة في إحدى أخواتها .

وقد يسأل سائل : أي اللغات السامية أكثر شبهاً باللغة السامية الأولى ؟ زعم بعض المستشرقين في بادىء الأمر ان العبرية أو الآرامية هي أكثر شبهاً من غيرها ، ثم تخلوا عن هذه النظرية لعدم اعتمادها على قاعدة علمية ؛ وراحوا بعد ذلك يؤيدون الفكرة القائلة بان العربية اكثر اللغات السامية شبهاً بالسامية الأم ، بحجة احتوائها على آثار قديمة تقرب كل القرب من لغة سام في الخواص ، والالفاظ والتراكيب .

ومن المحتمل أن اللهجات السامية الأصلية كانت تحتوي فروقاً جوهرية واختلافات أساسية ، ولكنها في بادىء الأمر لم تكن ظاهرة للعيان ، ثم برزت بروزاً واضحاً بعد انفصال بعض هذه اللهجات عن بعض . فاللغة الواحدة في المنطقة الواحدة كثيراً ماتظهر بمظاهر مختلفه يتميز كل منها بصبغة خاصة . ووجوه الاختلاف تكون في بادىء امرها يسيرة وقليلة ثم تغدو ، مع مرور الزمن ، شديدة معقدة ثم تتسع الشقة بينها ، وتنحو كل شعبة منحى خاصاً ، حتى تصبح ذات كيان خاص ولون خاص .

وما من شك في ان اللغة السامية الأصلية كانت قليلة المفردات ، الأمر الذي نلمسه الآن في جميع اللغات البدائية التي تبدو فقيرة الألفاظ ، محدودة النطاق . فاللغة السامية الأولى ، في مبدإ نشوئها وطورطفولتها ، كانت خالية من التفكير الذي يدعو الى ايجاد الفاظ كثيرة للتعبير عن المعاني التي يبتكرها الفكر ويبتدعها الخيال .

مميزات اللغات السامية

تتميز اللغات السامية ، في بعض أحوالها ، عن أنواع اللغات الأخرى ، بمميزات وخواص تجعل من كل هذه اللغات كتلة واحدة . واليك أهم هذه الخواص :

١ ـ ان اللغات السامية تعتمد على الحروف (Consonnes) وحدها ، ولا تلتفت إلى الاصوات (voyelles) بقدار ماتلتفت إلى الحروف . ولذلك فإننا لا نجد في حروف هذه اللغات علامات للأصوات كما هو مألوف في اللغات الآرية . وبينما نجد الشعوب السامية تهمل من شأن الاصوات نراها قد بالغت في الاهتمام بالحروف فزادت عددها وأوجدت حروفاً للتفخيم والترقيق .

٢ ـ ان اغلب الكلمات يرجع في اشتقاقه الى أصل ذي ثلاثة أحرف .

٣ ـ ان لمعظم الكلمات في هذه اللغات مظهراً فعلياً[١] ، حتى في الاسماء الجامدة والألفاظ الاعجمية المعرّبة . ويرى بعض علماء اللغة العربية ان المصدر الاسمي هو الاصل الذي تشتق منه اصول جميع الكلمات والصيغ ، بيد أن هذا رأي خاطىء لأنه يجعل أصل الاشتقاق مخالفاً لما هو مألوف في سائر اللغات السامية . وقد يكون أولئك العلماء متأثرين بالفرس الذين بحثوا في اللغة العربية بعقليتهم الآرية ، والمصدر الاسمي هو أصل الاشتقاق عند الآريين .

٤ ـ التشابه في تكوين الاسم (من حيث عدده ونوعه) وفي تكوين الفعل (من حيث زمنه ، وتجرده وزيادته ، وصحته وعلّته) .

٥ ـ التشابه في الضمائر وفي طريقة اتصالها بالأسماء والأفعال والحروف .

---

(١) ذهب معظم المستشرقين الى ان الصيغة القديمة للفعل انما هي صيغة الأمر . ثم اشتقت منها صيغة المضارع في حالة الاسناد للضمير : فمن قم وعد وزد وبع اشتق ـ في رأيهم ـ يقوم ويعود ويزيد ويبيع . وهذا الرأي لايدل على ان الفعل مشتق من صيغة الامر ، بل كل ما يمكن استنتاجه منه هو ان اقدم صيغة للفعل انما هي صيغة شبيهة بصيغة الأمر كانت تستعمل للدلالة على جميع الصيغ في الماضي والمضارع والأمر .

٦ - التشابه في المشتقات : كاسمي الفاعل والمفعول ، واسمي الزمان والمكان، واسم الآلة .

٧ - تغير معنى الكلمات بتغير حركاتها .

٨ - التشابه في صوغ الجمل وتركيبها .

٩ - التشابه في احتوائها على الحرفين الحلقيين : الحاء والعين ؛ وعلى حروف الإطباق وهي : الصاد والضاد والطاء والظاء .

١٠ - التشابه الكبير في المفردات الدالة على أعضاء الجسم ، وصلة القرابة، والعدد ، وأسماء الحيوان والنبات ، ومرافق الحياة الشائعة في الأمم السامية .

وقد وجد المستشرقون أن بعض اللهجات الحديثة ، كاللغة السريانية الحديثة، قد طرأ عليها تغيير كبير مما ادّى الى اختفاء كثير من هذه المميزات ، وأن الآشورية - وهي لغة سامية عريقة في القدم - لا تحتوي جميع هذه الخواص التي تختص بها اللغات السامية . ومع ما هنالك من فروق في اللهجات السامية ، القديم منها والحديث ، فإننا نستطيع أن نحدّد الصلة القائمة بينها ، ونبيّن - على وجه التقريب - كيفية نشوء اللهجات الحديثة من القديمة ، مهما اختفى مظهر اللهجات القديمة ، ومهما طرأ من تغيير على شكل اللهجات الحديثة .

التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات

تساءل بعض المستشرقين : هل هناك من علاقة بين اللغات السامية واللغات الآرية ؟ وقد ذهبوا مذاهب شتى في الجواب على هذا السؤال . فرجح البعض أن جميع اللغات الانسانية كانت في عصر من العصور لغة واحدة وذكروا أن الموطن الأول لهذه اللغة الأصلية التي تفرعت عنها تلك اللغات هو أرمينيا .

وحاول الكثير من علماء اللغات ، بطرق شتى ، أن يثبتوا أن هناك صلة بين اللغات السامية واللهجات الهندية الأوربية . وكان من الطبيعي أن

ان يعترض هؤلاء بأن الساميين والهنديين الاوربيين كانوا جيراناً في قديم الزمان ، وان هناك تشابهاً في الملامح الجسمية بين هؤلاء واولئك ، ويصلون من هذا الى ان اللغات السامية واللغات الهندية الاوربية قد انحدرت من اصل واحد ولغة واحدة .

والبعض الآخر ـ وهم من المحدثين امثال بروكلمان ونولدكه ـ سخروا من هذه النظرية الساذجة وقالوا ان هناك فروقاً جوهرية تميز اللغات السامية عن اللغات الآرية وتجعل كلاً منها بعيدة عن الاخرى بعداً لا يُتصور معه سبق الاشتراك بين هاتين الكتلتين من اللغات في اصل واحد مدى العصور التاريخية ويقولون : اذا كان هناك من اصل اشتركتا فيه فلا يكون ذلك الا قبل التاريخ ، وهو لا يدخل في نطاق البحث العلمي عند علماء اللغات .

والواقع ان جميع اللغات الانسانية قد اشتقت من اصل واحد ولغة واحدة ، لكن اختلافاً كبيراً طرأ على اللغات جميعاً منذ القدم ، في العصور التي قبل التاريخ ، فأزال هذا الاختلاف ما بين اللغات الاولى من صلات .

وما من شك في ان اللغات التي هي من ارومة واحدة يمكن تحليلها تحليلاً لغوياً علمياً ومعرفة ما بينها من أوجه الشبه ، مهما طالت العصور .

ووجود عدد من الكلمات المتشابهة بين بعض اللغات السامية وبعض اللغات الآرية لا يعد دليلاً على وجود صلة اصلية بين اللغتين . ووجود كلمة Shesh (للدلالة على العدد ستة) في اللغات السنسكريتية والفارسية والعبرية ليس الا من قبيل المصادفة .

ومن هذه الالفاظ التي قد تضلل الباحث اللغوي : ماء وفم وعين ؛ فهي ألفاظ مشتركة بين اللغات السامية واللغات الهندية الاوربية .

كما ان هناك تشابهاً محدوداً في قواعد هذه اللغات ، كالتشابه في صيغ الافعال وضمائر التكلم والخطاب والغيبة ، وفي التأنيث بالتاء . ولكن هذا التشابه لا يقف دليلاً كافياً للقول بان اللغات السامية والهندية الاوربية مشتقة

من أرومة واحدة وأصل واحد . فقد تستعير بعض الامم من البعض الآخر بعض الكلمات والاصطلاحات . اما اللغات الحامية فلم تبحث حتى الآن بحثاً علمياً وافياً ، وليس من الممكن الكتابة في قواعد الموازنة بين اللغات السامية والحامية .

وقد وجد بعض المستشرقين أن هناك الفاظاً حامية كثيرة تشبه الفاظاً عبرية سامية ، لاسيما الالفاظ السامية المشتقة من أصل ذي حرفين ، كما وجدوا تشابهاً في قواعد هذه اللغات ، ووجدوا ، من ناحية أخرى ، ان هناك فروقاً كثيرة بين الكتلة السامية والكتلة الحامية في المادة اللغوية ، والاساليب ، وتركيب الجمل وقواعد اللغة .

ومما ادى الى اندماج بعض الامم السامية في الامم الحامية ذلك الاحتكاك القوي الذي لم ينقطع في العصور القديمة بين الامم السامية والحامية . وقدكانت الفتوح الحربية من اهم عوامل ذلك الاحتكاك بين هاتين الكتلتين، كما حدث في مصر عندما افتتح الهكسوس الساميون البلاد المصرية الحامية . فقد أثروا في اللغة المصرية القديمة تأثيراً ملحوظاً ، واختلطوا بالمصريين اختلاطاًشديداً ،حمل بعض العلماء على أن ينظروا الى المصريين كشعب من الشعوب السامية ، مع ان علم اللغات لم يبد حتى الآن رأياً قاطعاً في علاقة المصريين بالامم السامية .

وجوه الخلاف بين اللغات السامية

دل الاستقراء العلمي على ان هناك كلمات كانت مستعملة في اغلب اللغات السامية للدلالة على اشياء كانت مألوفة لدى جميع الشعوب السامية كاسماء اعضاء الجسم والضمائر فهي متقاربة في جميع اللهجات ، بيد أن هناك كلمات كانت مستعملة في معظم اللهجات السامية للدلالة على اشياء كانت مألوفة عند الجميع ، وتختلف اختلافاً واضحاً في كل لغة من هذه اللغات إذا قورنت بغيرها .

وفي الوقت الذي نقرر فيه ان هناك صلة بين اللغات السامية نقرر ان

لكل لغة سامية مميزات خاصة تختص بها وتنفرد بها عن غيرها . فاداة التعريف في العبرية هي الهاء في اول الاسم ، وتضبط بقواعد خاصة بها ، وهي في اللغة العربية « ال » او « هل » في بعض اللهجات ، وكانت في السبئية حرف « ن » في آخر الكلمة . وفي الآرامية يعبر عن اداة التعريف بزيادة « آ » في آخر الاسم . اما السريانية فليس فيها اداة تعريف ، ولكن لها آثاراً باقية في هذه اللغة . وليس في اللغة الاشورية ولا الحبشية اداة تعريف مطلقاً .

ويستعمل للدلالة على الجمع في العبرية حرفا « يم » للمذكر ، وفي الآرامية حرفا « ين » في حين انه في العربية يستعمل للدلالة على جمع المذكر السالم واو ونون في حالة الرفع وياء ونون في حالتي النصب والجر ، وعلى جمع المؤنث السالم الف وتاء في آخر الكلمة ، والقاعدة لجمع المؤنث في العبرية هي زيادة واو وتاء .

وقد نجد في بعض اللغات السامية كلمات مستعملة في بعضها مهجورة في بعضها الآخر . وهناك اختلاف في نطق بعض الحروف : فالثاء في العربية قد تكون شينا في العبرية ، والشين في العبرية قد تكون ثاءاو سيناً في العربية . والدال في إحدى اللغات السامية قد تكون ذالاً في أخت لها ، والصاد قد تكون ضاداً ، والعين قد تكون غيناً . وتستعمل العبرية حرفين في موضع حرف السين وهما سين وسامخ ، لكن يبدو أن حرف السين كان في الاصل شيناً ثم أبدل سيناً عند بعض القبائل العبرية . ويحتمل ان حرفي سين وسامخ كانا في الاصل متشابهين وليس بين نطقيهما سوى فرق يسير ، ثم زال هذا الفرق مع مرور الزمن .

وقد دل الاستقراء والمقارنة على أن ما يأتي في العبرية سيناً يأتي في العربية والحبشية شيناً والعكس بالعكس .

مقارنة اللغات السامية

قام اللغويون اليهود منذ القرن العاشر الميلادي بالاشتغال بالبحث في مقارنة اللغتين العبرية والعربية من جهة ، وبين العبرية والآرامية من جهة أخرى .

وفي القرن الحادي عشر بعد الميلاد اخذ ابو زكريا يحيى المشهور في تاريخ الادب العبري باسم ربي يهودا حيوج يستعمل في اللغة العبرية الطرق التى كان يستعملها علماء النحو في اللغة العربية ، فوضع اساساً للموازنة بين اللغات السامية .

وفي القرن السابع عشر الميلادي لاحظ المستشرقون ان هنالك صلة وثيقة بين العربية والحبشية ، فقارنوا بينهما مقارنة لغوية . وبالمقارنة اللغوية اتضح لعلماء اللغات المستشرقين امر القرابة بين لغات طائفة كبيرة من اللغات السامية ، لاسيما بعد ان ازيح الستار في القرن التاسع عشر عن لغات سامية أخرى كانت قد دونت بالخط المسماري .

ومقارنة اللغات السامية تنقسم الى قسمين كبيرين ، يعرف احدهما بالمقارنة اللفظية الفنية ، ويسمى الثاني بالمقارنة المعنوية الادبية .

وترجع مقارنة اللغات مقارنة لفظية فنية بالنسبة للغات السامية وبالنسبة لسائر المجاميع اللغوية الى مقارنة الالفاظ والقواعد . اما مقارنة الفاظ لغة بالفاظ لغة او لغات اخرى فيراعى فيها تحديد انواعها الاسمية والفعلية والحرفية ومعانيها الدالة عليها بصيغها ، وادراك مافي ذلك كله من تقارب او تباعد . اما مقارنة القواعد فتبتدىء بمقارنة الحروف والحركات ، ثم تنتقل الى اقسام الكلمات وكيفيات الاشتقاق وعلامات التثنية والجمع ، والصحة والاعلال ، وصيغ الافعال ، والاسماء وتركيب الجملة .

وفيما يلي جدول [١] للمقارنة اللفظية يشتمل على مادة لغوية مقتبسة من جميع

---

(١) اقتبسنا هذا الجدول من قاموس اللغات السامية الذي ذيل الدكتور اسرائيل ولفنسون به كتابه « تاريخ اللغات السامية » .

اللغات السامية ، ومنه تتضح مسافة البعد او القرب بين هذه اللغات . وتمثل العبرية في هذا الجدول جميع اللهجات الكنعانية ، وتمثل السريانية جميع اللهجات الآرامية ، وتمثل الجعزية جميع لهجات جنوب بلاد العرب والحبشة .

عربي	أشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
أبٌ	أبو	أب	أبا	أب
ابنٌ	بنو	بن (١)	برا	بن
أخٌ	أخُو	أح	احا	احو
أخذَ يأخذ	إخوز	أحز يأحز	احد نحُود	أخز ياخز
أذُنٌ	أُزنو	ازن	اودنا	أزن
اثنان	شِنا	شنايم	ترين	سَنَيت
أرضٌ	ارصتو	إرص	أرعا أرقا	أرض
أربع	أربعُو	أربع	أربع	أربع
إسمٌ	شومو	شم	شما	سم
أمٌّ	أمُّو	إم	اما	أم
إنسانٌ	نشُو	انوش	ناشا	انس
أنفٌ	أبُو	أف	أبايا	أنف
أنثى	أشنتُو	إشه	أنتا	أنست
بقرٌ	بورُو	بور	برا	بقر (سبئي)
بَغلٌ	بلُو	بغل	بغلا	بغل
بكى	إبكي	بكا يبكه	بكا نبكه	بكا يبكي
بنتٌ	بنتُو	بت	برتا	بنت
بيتٌ	بتُو	بيت	بيتا	بيت
جملٌ	جملو	جمل	جملا	جمل

(١) لكي يتمكن القارىء من النطق الصحيح للأصوات استعملنا الصوت اللاتيني (e) للدلالة على الكسرة الممالة التي تماثل بالعبرية حركتي الصيري والسيجول وبالسريانية تماثل حركة الربوصو . واستعملنا الصوت اللاتيني (o) للدلالة على حركة الضمة المفتوحة التي تماثل بالعبرية حركة الحولام .

عربي	بابلي آشوري	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
دَمٌ	دَمُو	دَم	دْمَا	دم
هيكلٌ	هيكلو	هيخال	هيخلا	هيكل
هُوَ	سو	هُو	هُو	هُوا
و ـ حرف عطف	وَ	و u	و	و
ودَّ يَودُّ	ودَّ	يَدَد	يدّ	وَدْ
ورق	وَرقو	يرق يَرَق	يَرْقا	وَرق (الذهب)
وقر ، وقارٌ	وَقْرُو	يَقَر	ايقَر نيقَر	وَقر
وَلَدَ يَلِد	وُلِد	يَلَد يلد	إيلد يلد	وَلَد يلد
زرْعٌ	زِرُو	زرع	زَرْعَا	زَرْع
حَبْلٌ	ابْلُو	حبل	حَبْلا	حَبْل
حفر ـ يحفر	حفر	حَفَر يحفر	حْفَر	حفر
حَمٌ	أمو	حام	حَا	حم
حمارٌ	إمرو	حمور	حمارا	حمار
طَحَنَ ـ يطحنُ	إطِن	طحن يطحن	طحن نطحن	طحن
طَعمٌ	طمو	طَعَم	طَعْما	طَعْم
طيبٌ	طَبُو	طوب	طَابا	طاب
يد	إدُو	يَدْ	إيدا	أدْ
يمين	إمنُو	يمين	يمينا	يَمن
يوم	أمنو	يوم	يَومَا	يوم
كَبِدٌ	كبتو	كبيد	كَبْدا	كبد
كرشٌ	كَرْشُو	كرس	كَرْسا	كَرْش
كلبٌ	كَلبُو	كلب	كلبا	كلب
كوكبٌ	كاكبُو	كوكب	كوكبا	كوكب

عربي	آشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
لُبّ (قلب)	لِبُّو	لِب	لِبا	لِبّ
لَبِس	لبَش	لَبَش يِلبَش	لبَش	لبس
لسان	لِشانو	لَشون	لِشّنا	لِسان
لهب	لابو	لهب	شَلهِب	لهب
ليل	ليلُو	لَيلَه ، ليل	ليليا	ليلة
ماء	مُو	مايم	مايا	ماي
مائة	مِئْتو	مِئه	ماء	مِأت
متى	متى	مَتَي	أِمَت	مت
ملك	مَلكو	ملخ	مَلكا	مَلكي
موت	مُوتو	مَوت	مَوتا	موت
نسر	نَشرو	نشر	نِشرا	نِسر
نَفَخ	نفح	نَفَح	نفح	نفخ
نَفْس	نفشتو	نفش	نَفشا	نَفس
نَمِر	نِمرو	نَمر	نِمرا	نمر
سَبْع (٧)	سِبو	شبع	شبع	شبعو
ست (٦)	ششو	شش	شتا	سِسو
سُكر	شِكرو	شِخر	شِكرا	سِكر
سلام	شلمو	شَلم شالوم	شلما	سلام
سِنّ	شِنو	شِن	شنا	سن
سنبلة	شوبلتو	شِبلت	شبلتا	سنبل
سأل	إشأل	شأل	شأل	سال
سماء	شمو	شمايم	شمايا	سماي
عشر (١٠)	عشرو	عسر	عسر	عشرو

عربي	أشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
عَظْمٌ	عصمتُو	عصم	عَطمًا	عَضم
عقرب	عَقْرَبو	عَقْرَب	عَقْرَبا	عَقْرَب
عَلَى	أَلي	عَل	عَل	على
عِنَب	إنبو	عنَب	عنبْنا	عنب
عينٌ	أنو	عَين	عَينَا	عَين
فَتَحَ	إبت	فتح	فتح	فتح
فَم	بُو	به	بومًا	أف
صَرَخَ	صرخ	صَرَخ	صَرَخ	صرخ
قَرُبَ	قرب	قَرَب	قَرَب	قرب
قَرْنٌ	قَرْنُو	قرن	قَرْنا	قرن
قَمْحٌ	قمو	قَمَح (دقيق)	قَمْحا (دقيق)	قَمَح (فاكهة)
قوس	قَشْتُو	قشت	قشتا	قشت
رأس	رشو	روش	ريشا	راس
رَحِمٌ	إرم	رحم	رْحم (أحبّ)	رحم
رَحَضَ	رَحَص	رَحَص	رَحَص	رحض
رَكِبَ	ركب	رَخَب	رْكَب	ركب
شمس	شمشو	شمش	شمشا	شمس
شَعَرٌ	شَرتُو	سعَر	سَعرا	سعرت
تِسعٌ	تشو	تشع	تشع	تشع
ثلاثٌ	شلاشو	شلوش	تلات	شلاس
ثورٌ	شورو	شور	تورا	سور
خمس (٥)	خمشو	حمش	حمشا	خمس
خِنزيرٌ	خُنصر	حَزير	حَزيرا	خنزر

عربي	أشوري بابلي	عبري	سرياني	لغات جنوب الجزيرة والحبشة
ذِئْبٌ	زِيبُو	زْاب	دْابا	زْاب
ذُبابٌ	زُبُّو	زبوب	دَبُوبا	ذُب
ذَنَبٌ	زِبَّاتو	زَنَب	دُونبا	زناب
ضَرَّةٌ	صِرْتُو	صَرَه	عَرَّتا	ضَر
ظُفُرٌ	صُبْرُو	صِبَّرن	طفرا	ظفر
ظِل	صِلُّو	صل	طُلَّا	صلّوت

وبمقارنة اللغات السامية مقارنة لفظية اتضح للباحثين فيها أن أصول كلماتها واحدة مشتركة . وكثيراً ما تكون معاني هذه الكلمات الأصلية لا تغير فيها فهي بمعنى كذا في اللغة العربية مثلاً ، وبه نفسه في العبرية او الآرامية أو أية لغة سامية أخرى . وفي بعض الكلمات نلحظ الاشتراك اللفظي مع تحوير في المعنى بأن تدل الكلمة من هذا النوع في اللغة العربية مثلاً على معنى خاص ، ولكنها تدل على معنى غير المعنى الذي تدل عليه في العربية ، مع أن لفظها هو عينه لم يتغير في العبرية او السريانية أو أية لغة سامية أخرى . ولكننا نستطيع بالبحث والاستقراء ، الوقوف على العلاقة التي تربط هذين المعنيين ، فنستنتج من ذلك أن تغيير المعنى للكلمة الواحدة في لغتين ساميتين انما حدث وفقاً لقاعدة التطور المعروف في معاني الكلمات .

وبفضل المقارنة اللفظية الفنية في اللغات السامية اهتدينا الى أن جميع اللغات السامية الداخلة في مجموعة واحدة هي لهجات متقاربة تقارباً وثيقاً ، والى أن هذه اللهجات منبثقة عن لغة واحدة أولى ، هي أم هذه اللهجات .

وهناك نوع آخر من المقارنة لا صلة له بالمفردات ومدلولاتها ، وانما يعود الى المعاني العامة وأنواع التفكير ، ونريد به المجهود العقلي الأدبي المدون في اللغة ،

سواء أكان دينياً ، أم علمياً ، أم فنياً ، أم فلسفياً . هذا النوع من المقارنة يسمى المقارنة المعنوية الأدبية .

جاءت هذه المقارنة المعنوية متأخرة في الزمن عن المقارنة اللفظية . ففي منتصف القرن التاسع عشر ألّف المستشرق الفرنسي رينان (E . Renan) كتابه في قواعد اللغات السامية المقارنة . وقد يتبادر الى الذهن ، من هذا العنوان ، المقارنة اللفظية الفنية . ولكن رينان لم يتعرض في كتابه هذا الى تلك المقارنة مطلقاً ، وجعل بحثه قاصراً على المقارنة المعنوية الأدبية . وهذا الكتاب هو أول مؤلف جامع في موضوع المقارنة المعنوية ، بيد أنه ليس مؤلفاً فنياً بمعنى الكلمة ، وليس مدوناً في حدود النظريات العلمية المحضة دون تعصب ، بل قد عمد فيه مؤلفه الى السفسطة واستنتاج أحكام جائرة قاسية بعيدة عن الصواب .

ففي فصل سمّاه رينان « مميزات العقلية السامية » خالف ما عرفه الناس جميعاً من قبله ومن بعده . فهو يرى من صفات الأمم السامية الضعف والإخفاق في كل شيء ويتخذ عقيدة التوحيد دليلاً على ذلك ، فيزعم أن ظهور عقيدة التوحيد عند هذه الأمم في العصور القديمة دليل على ان خيالهم ضئيل ذو لون واحد بخلاف الأمم الوثنية فإن خيالها واسع قوي . وهو في موضع آخر يزعم ان الساميين لم يحرزوا تفوقاً حربياً في أي عصر من العصور ، مع أن التاريخ القديم حافل بأنباء الفتوح التي قام بها ملوك بابل وأشور الذين كثيراً ما دكوا بحروبهم أركان أمم قوية فأبادوها ، وبأنباء الفتوحات الاسلامية التي اكتسحت في أقل من قرن واحد معظم أمصار العالم القديم .

جاء بعد رينان نولدكه الألماني وكتب فيما لم يكتب فيه رينان . ثم نسج على منوال نولدكه كثير من المستشرقين الى أن ظهر في اوائل القرن العشرين مؤلف جليل للمستشرق الألماني الكبير بروكلمان في المقارنة اللفظيه الفنية باستيعاب كبير ، واستهلّ بمقدمة في تاريخ اللغات السامية والمقارنة المعنوية الأدبية بين هذه اللغات .

هذا ، وان[1] بعض ما جاء في التراث العربي الجاهلي من شعر ونثر قد يستعصي علينا فهمه حق الفهم ، لأن كتبنا اللغوية لم توفق في شرحه ؛ فلا يبقى أمامنا سوى الاستعانة بأخوات اللغة العربية لاجتلاء معنى ما غمض من لغتنا . ثم ان النحاة العرب قد تجادلوا كثيراً في تفسير كثير من الكلمات وتحليلها كالضمائر واسماء الاشارة والموصول . واذا كان لهذه الكلمات ما يقابلها في اللغات السامية الأخرى سهل علينا أن نقارن بينها ، فنرد الألفاظ الى أصولها .

أضف الى ذلك أن العالم الديني لا يستغني عن معرفة اللغة العبرية ؛ فهي لغة العهد القديم ـ الكتاب المقدس عند اليهود والنصارى ـ الذي أشار اليه القرآن الكريم في غير موضع ، ورمى أهله بتحريف كلمه عن مواضعه ؛ فكيف يمكن تفسير الآيات تفسيراً علمياً دون الاطلاع على النص العبري ؟ (إن هذا لفي الصحف الأولى ، صحف ابرٰهيم وموسى) .

★★★

(١) « مدارج القراءة والانشاء في اللغة العبرية » للدكتور عبد العزيز برهام .

اللغة العبرية

جاء في الكتب المقدسة أن ابراهيم العبري أب لشعبين عظيمين هما العرب والعبرانيون ، ذرية إسماعيل وإسحق ، ولديْ هاجر وسارة [١] .

وتختلف الآراء في سبب تسمية ابراهيم بالعبري . فبعض المستشرقين يرى ـ اعتماداً على نظرية أحبار اليهود القدماء ـ أن ابراهيم انما عرف بالعبري لأنه عبر النهر . وقد اختلف أولئك الأحبار في تعيين ذلك النهر ، فذهب بعضهم إلى أنه نهر الأردن ، وذهب البعض الآخر إلى أنه نهر الفرات . والواقع أن كلمة « نهر » كانت تطلق في التوراة على الأنهر الكبيرة ، دون أن يضاف اليها مايميز بعضها عن البعض الآخر .

ويرى بعض العلماء أن إبراهيم وُصف بالعبري نسبةً الى أحد آبائه الأقدمين عيبر (עֵבֶר) . وإذا أنعمنا النظر في جدول أبناء عيبر الى عهد إبراهيم الخليل وجدنا أن معظم الأمم السامية منسوب اليه .

ويقول إسرائيل ولفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » إن كلمة « عبري » لاترجع الى شخص بعينه أو إلى حادثة معينة ، وإنما ترجع الى الموطن الأصلي لبني اسرائيل . وذلك أن بني اسرائيل كانوا في الأصل من الأمم البدوية

---

(١) تذكر التوراة ان لابراهيم ذرية اخرى من قطورة ام ولده ، منها بنو مدين ؛ وان اسحق كان له ولدان : يعقوب ، واسمه اسرائيل ، وعيسو واسمه إدوم ، وأن يعقوب ترك اثني عشر ولداً ينتسب اليهم اسباط بني اسرائيل الاثنا عشر . ومن ذرية عيسو اليفاز ابو العمالقة .

الصحراوية التي لا تستقر في مكان ، بل ترحل من بقعة الى أخرى بابلها وماشيتها بحثاً عن الماء والمرعى . وهو يرى أن كلمة « عبري » في الأصل مشتقة من الفعل الثلاثي « عبر » بمعنى قطع مرحلة من الطريق ، أو عبر الوادي أو النهر من عبره الى عبره ، أو عبر السبيل شقها . وهذه المعاني كلها نجدها في هذا الفعل ، سواء في العربية أم العبرية ، وهي في مجملها تدل على التحول والتنقل الذي هو من أخص ما يتصف به سكان الصحراء وأهل البادية . فكلمة عبري — في رأيه — مثل كلمة بدوي ، أي ساكن الصحراء والبادية .

ويرى ولفنسون أن كلمتي « عبري » و « عربي » مشتقتان من ثلاثي واحد هو « عبر » ، لأن التصرف في حروف الثلاثي بالتقديم والتأخير شائع جداً في اللغات السامية . فاننا حين نجد كلمة تدل على معنى في احدى اللغات نرى كلمة أخرى من حروف الكلمة الاولى عينها تدل على هذا المعنى نفسه في لغة أخرى ، ولكن مع التقديم والتأخير في أحرف هذه الكلمة مثل : حنش نحش ، وصّى صوّى ، عورة ، عروة . وفي العربية ذاتها كثير من المترادفات الدالة على معنى واحد ، وليس بينها أي اختلاف الا في ترتيب الحروف من حيث التقديم والتأخير مثل : يئس وأيس ، وجذب وجبذ ، وباء وآب ، وغير ذلك من الكلمات التي يعتورها القلب المكاني . ونجد هذه الظاهرة عينها في العبرية نفسها مثل : سملة وسلمة ، وكبسة وكسبة ، وأل ولا . ويستنتج ولفنسون من هذا أن تبديل عَبَر بعَرَب محتمل . وعلى هذا الأساس يمكننا أن ندرك الصلة التي تربط كلمة « عربي » بالعَرَبَة التي تعني بالعبرية الصحراء .

نشأة اللغة العبرية

دل الاستقراء العلمي على أن اللغة العبرية القديمة قد نشأت في أرض كنعان ، حتى قبل نزوح الاسرائيليين اليها . وهذه اللغة هي اللغة التي ورد ذكرها في سفر اشعيا تحت اسم « لغة كنعان » ؛ فانه لما هاجر العبريون الى أرض كنعان حوالي

القرن الثالث عشر ق . م . كانوا يتكلمون آنئذ لهجة تقرب من احدى لهجات اللغة الآرامية القديمة . ومن ثم راحوا يستعملون لغة البلاد التي هاجروا اليها وأخذوا ينسون تدريجياً لغتهم الأصلية ، ولم يأت القرن الحادي عشر حتى أضحت اللغة الكنعانية هي اللغة المستعملة . و « كنعان » هو ابن حام بن نوح ، وتسمى باسمه قسم كبير من لبنان وسورية عصوراً طويلة . وتطلق لفظة « كنعان » في الكتاب المقدس على البقعة الممتدة من الاردن الى البحر الابيض المتوسط . وكان الفينيقيون يسمون بلادهم بلاد كنعان . وذهب بعض العلماء المحدثين الى أن كلمة « كنعان » تشمل الأرض المقدسة وجزءاً كبيراً من لبنان .

واللغة العبرية ليست لغة العبريين جميعاً ، بل هي لغة فرع واحد من فروعهم وهو فرع بني إسرائيل[1] . وتعد العبرية أهم اللهجات الكنعانية ؛ ذلك لأنها أوسع انتشاراً وأكثر إنتاجاً من سائر هذه اللهجات ، بل انها لتعد من أغنى لغات العالم أجمع في مختلف فنون القول : في المعتقدات ، والآداب ، والفلسفة ، والتاريخ ، والعلوم وهلم جرا . ولهذه اللغة أهمية دينية كبيرة في البلاد المسيحية ، ذلك لأن جميع أسفار العهد القديم قد دونت بها .

المهد الأصلي للقبائل العبرية

نزح بنو اسرائيل من شبه جزيرة سيناء ، وأغاروا على أرض كنعان ففتحوا قسماً كبيراً منها ، ودانت لسلطانهم واستقروا في فلسطين حوالي القرن الثالث عشر ق . م . والى هذا الرأي جنح معظم المستشرقين القائلين بأن المهد الاصلي للقبائل العبرية انما كان في شبه جزيرة طور سينا . ويستدلون على رأيهم هذا بأن مميزات الحياة الصحراوية بارزة جداً في اللغة العبرية، وأن الاسرائيليين

(١) تتألف القبائل العبرية من بني اسرائيل وعدة شعوب أخرى كبني ادوم وموآب وعمون . ولا تطلق العبرية الا على لغة بني اسرائيل وحدهم .

توارثوا هذه المميزات حتى استوطنوا فلسطين ، وأن الأدب العبري القديم يتسم بطابع الصحراء .

ويذهب المستشرق مرغليوث إلى أن الوطن الأصلي للعبريين لم يكن في شبه جزيرة طور سينا ، وإنما كان في بلاد اليمن التي كانت مهداً لشعوب كثيرة منذ أقدم الأزمنة التاريخية . ويستدل مرغليوث على رأيه هذا بوجود ألفاظ كثيرة مشتركة بين اللغتين السبئية والعبرية ، وبأن هناك شبهاً عظيماً ملحوظاً بين بعض العادات الاجتماعية والتقاليد الدينية عند السبئيين وبني اسرائيل ، وذلك في كتابه (Relations between Arabs and Israelites) .

والواقع أن هذين الدليلين اللذين يعتمد عليهما مرغليوث لا ينطبقان على بني اسرائيل والسبئيين وحدهم بل يشملان جميع الأمم السامية ، بحيث نستطيع ، على أساسها ، عقد مقارنة بين بني اسرائيل وعاداتهم وتقاليدهم ، ولغة بابل وعاداتها وتقاليدها ، ثم نستنتج من ذلك أن بني اسرائيل من أصل بابلي . اذن فترجيح أن العبريين القدامى نزحوا من اليمن لا يمكن قبوله ، لأن القبائل العبرية عاشت في معظم العصور في شمالي الجزيرة العربية .

التشابه بين العبرية والكنعانية

ذهب المستشرقون مذاهب شتى في تعليل التشابه القائم بين العبرية والكنعانية في معظم مظاهر الصوت والقواعد وأصول الألفاظ .

فذهب بعضهم الى أن هذه الظاهرة ناجمة عن أن اللغة الأصلية للعبريين القدامى قد اشتبكت مع اللغة الكنعانية في صراع انتهى بتغلب الكنعانية عليها ، مما أدى الى انقراض لغتهم وانتقالها الى لغة السكان الأصليين لأرض كنعان . ويرون أن تحريفاً ملحوظاً قد طرأ على هذه اللغة في أصواتها وألفاظها وبعض قواعدها ، مما أدى الى نشوء لهجة متميزة عن سائر اللهجات الكنعانية .

ويرى البعض الآخر أن هذه الظاهرة ناشئة عن أن العبريين كانوا في

الأصل من سكان أرض كنعان ، ثم هاجروا منها ، ثم عادوا اليها عن طريق سيناء . وفي هـذه المدة الطويلة التي قضوها في مهجرهم ظلوا محتفظين بلغتهم القديمة التي اعتراها تأثر طفيف بألسنة الأمم التي أقاموا بين أهليها . وهذا الرأي يستند على ما ترويه الكتب المقدسة عن تاريخ الإسرائيليين .

وزعم البعض ان سبب هذه المشابهة ناجم عن ان اللغة العبرية قد تأثرت بلهجات السكان الاصليين وبما انتقل اليها من هذه اللهجات من الألفاظ وقواعد الصرف والاشتقاق وهلم جرا . وهذا رأي ظاهر الضعف ، ذلك لأن التشابه القائم بين العبرية وسائر اللهجات الكنعانية هو تشابه جوهري ، وليس تشابهاً سطحياً ضئيلاً يمكن ارجاعه الى الاقتباس . وقد قرر علماء اللغة أن الاقتباس لا يكون عادة الا في الألفاظ ، وأنه اذا انتقلت قواعد لغة ما الى لغة أخرى كان هذا الاقتباس نذيراً بفناء اللغة المقتبِسة واندماجها في اللغة المقتبَس منها .

المراجع التي وصلت الينا العبرية عن طريقها

وصلت الينا العبرية عن ثلاثة مراجع [1] وهي :

١ – الأسفار التي دونت بها : وهي أسفار العهد القديم والتلمود وملحقاتها، وعدد كبير من المؤلفات الأدبية والعلمية والقانونية والفلسفية التي دوّنها بهـذه اللغة علماء اليهود في مختلف العصور .

٢ – بعض نقوش أثرية على لوحات من الصخر والمعدن .

٣ – استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الأوراد الدينية ونصوص من التوراة وما الى ذلك .

وجلي أنه لم يصل الينا عن هذه المراجع سوى لغة الكتابة . ويستفاد مما جاء

---

(١) « فقه اللغة » للدكتور علي عبد الواحد وافي .

في الاصحاح الثـاني من سفر القضاة أن النطق ببعض الكلمات كان يختلف آنئذ باختلاف المناطق ، وأن مناطق معينة كان يعسر على أهلها النطق بألفاظ شائعة في مناطق أخرى . وقد حاول المستشرقون الوقوف على كيفيـة نطق اليهود بالأصوات والمفردات ولكنهم لم يتوصلوا الى شيء يقيني في هذا الصدد ، ذلك لأنه لم يصل اليـنا شيء من اللهجات التي كانت مألوفة في التخاطب طوال الفترة التي كانت اللغة العبرية في أثنائها لغة محادثة بين القبائل الاسرائيلية .

أما المرجع الثاني ، أي ما وصل إلينا من كتب أو نقوش أثرية على لوحات صخرية أو معدنية ، فلا يمثل النطق العبري الا في صورة ناقصة ؛ ذلك لأن الرسم العبري ، في مراحله الأولى ، كان مقصوراً على الرمز الى الأصوات الساكنة في الكلمة ، شأنه في ذلك شأن سائر أنواع الرسوم السامية القديمة . وهذه الأصوات الساكنة ذاتها لم تكن بارزة في ذلك النطق بروزاً صحيحاً كاملا .

وأما المرجع الثالث الذي وصلت الينا العبرية عن طريقه ، ونعني به استعمال اليهود لهذه اللغة في تلاوة بعض الأوراد وآيات التوراة – فلا يمكن اتخاذه مرجعاً يقينيـاً للنطق العبري الصحيح . ذلك لأن المستشرقين لم ينصرفوا الى ملاحظة هذه التلاوة إلا بعد انقراض العبرية بأكثر من عشرة قرون ، أي زهاء القرن السابع الميلادي . وما من شك في أن عبارات يتناقلها الخلف عن السلف خلال مدة مديدة كهذه تكون أصواتها الأولى عرضة لكثير من التبديل والتغيير .

الاطوار التي مرت بها اللغة العبرية

اجتازت اللغة العبرية منذ نشوئها طورين هامين ، وكانت في كل من هذين الطورين تتأثر تأثراً ملحوظاً بما يكتنف الاسرائيليين من أحوال سياسية .

ففي **الطور الاول** كانت اللغة العبرية خالية من عوارض العجمة ، وكانت جميع ألفاظها تقريباً من أصل عبري خالص . ويرى مؤرخو الأدب العبري أن هذا الطور يمتد من حوالي القرن العاشر قبل الميلاد حتى سقوط مملكة يهوذا سنة

٥٨٦ ق.م . ويرون أن العبرية في هذا الطور تعطينا صورة صادقة عن عقلية العصر الذي تم تدوينها فيه. وفي أواخر هذا العصر بلغت العبرية أوج ازدهارها. نلمس ذلك في أسفار الأنبياء الذين ظهروا في هذه الفترة مثل اشعيا وارميا وعاموس . وكانت عقلية الاديب الاسرائيلي في هذا الطور تتسم بطابع البداوة حتى في عصور الحضارة والاستقرار حين استقر بنو اسرائيل وأقاموا لهم مملكة. وأقدم الآثار التي وصلت إلينا من تلك العصور تصطبغ بالسذاجة وبساطة التفكير اللتين كانتا ميزة الأدب العبري . ويعللون هذه الظاهرة بأن علاقة العبريين بشعوب الصحراء لم تنقطع ، وبأن عيشة البداوة التي عاشوها قروناً طويلة قد تركت في نفوسهم عادات كان من العسير نسيانها .

وكانت النقوش الأثرية وأسفار العهد القديم أهم ماوصل الينا من آثار العبريين في هذه الحقبة من الزمن . أما النقوش القديمة فقد عُثر عليها محفورة على الصخور والأحجار أو مسكوكة على النقود . وهذه النقوش تتفق في ألفاظها وأسلوبها مع ألفاظ العهد القديم وأسلوبه .

ومن أهم النقوش العبرية القديمة نقش تم اكتشافه سنة ١٨٨٠ في قرية سلوان، بالقرب من بيت المقدس ، ويرجع تاريخه الى عهد الملك حزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م . عُثر على هذا النقش على لوحة نصبت تخليداً لذكرى الانتهاء من عملية الحفر في الجبل لجلب مياه النبع الى بركة داخل المدينة القديمة . وهذا النقش المكتوب بقلم عبري قديم مازال على حالته الأصلية الى الآن .

ومن أهم ماوصل إلينا من هذه الآثار قصيدة دينية حماسية جاءت في الاصحاح الخامس عشر من سفر القضاة على لسان حكيمة من حكيمات بني اسرائيل اسمها « دبورة » . وتتحدث هذه القصيدة عن النصر العظيم الذي فازت به دبورة والقائد الاسرائيلي باراق على سيسرا قائد الجيوش الكنعانية . ويظن أن هذه الحكيمة عاشت حوالي القرن الثاني عشر قبل الميلاد .

وفي هذا الطور بلغت اللغة العبرية ذرا مجدها ووصلت الى غاية ما استطاعت

الوصول اليه من النمو والتهذيب واتساع النفوذ . وفي الفترة الأخيرة من هذه المرحلة تم تدوين أسفار العهد القديم . ودامت عملية التدوين زهاء ثلاثة قرون (من النصف الاخير من القرن التاسع حتى أوائل القرن السادس قبل الميلاد).

وفي **الطور الثاني** راحت عوامل الفناء تدب رويداً رويداً الى اللغة العبرية، وأخذت الآرامية تتغلب عليها وتنتقص من نفوذها شيئاً فشيئاً حتى قضت عليها. في هذا الطور تأثرت اللغة العبرية بثلاثة عوامل كان لها جميعاً أثر فعّال في إضعاف هذه اللغة وهي : اغارة الأشوريين والكلدانيين على فلسطين وما نجم عن ذلك من تشتيت شمل اليهود ، ثم استيلاء اليونان على هذه البلاد وانتشار اللغة الاغريقية والثقافة الاغريقية في الأقاليم التي خضعت للإغريق ، ثم الفتح الاسلامي وما تلاه من سيطرة اللغة العربية والثقافة الاسلامية .

حقاً ان أحبار اليهود بذلوا قصارى جهدهم في سبيل الابقاء على لغتهم ومكافحة الآرامية وحمل اليهود على كرهها، وأن اليهود الذين أجلاهم نبوخذ نصر الى بابل قد أبدوا حرصاً شديداً على لغتهم طوال مدة النفي وبعد عودتهم الى فلسطين ، وأن اليهود الذين بقوا في فلسطين لم يقلّوا عن اخوانهم حرصاً على لغتهم ورغبة في المحافظة عليها. بيد أن هذه الجهود جميعاً لم تستطع التغلب على تيار اللغة الآرامية ولم تقوَ على عرقلة قوانين الصراع اللغوي .

ومما مهّد للآرامية سبل السيطرة على العبرية انتماء هاتين اللغتين الى شعبة لغوية واحدة ، ومتانة صلة القرابة التي تربط كلاً منها بالأخرى . أضف الى ذلك التفكك الذي ظهر آنئذ بين اليهود وانهيار سلطانهم السياسي . وما كاد ينتهي القرن الرابع قبل الميلاد حتى غدت العبرية في عداد اللغات الميتة في التخاطب . وأبرز ماوصل الينا من آثار هذه المرحلة بعض أسفار العهد القديم وبعض الآثار الأدبية القيمة كالمدارش بما فيه من هالاخا وهاغادا .

المدراش والهالاخا والهاغادا

بعد أن تخرب بيت المقدس أدرك الفقهاء اليهود أن عهد الشعب السياسي قد

مضى وانقضى ، فراحوا يعملون على احلال وحدتهم الدينية محل وحدتهم السياسية بأن وجهوا عنايتهم الى المحافظة على تراثهم الروحي ، فأقاموا المدارس الدينية هنا وهناك ، وأهمها مدارس بغداد ، وانكبوا على دراسة نصوص العهد القديم وتفسيرها .

ويعد العهد القديم المصدر الأساسي الذي ترتكز عليه الشريعة اليهودية . ونصوصه مفصلة حيناً مجملة حيناً آخر ، بعضها ظاهر جلي وبعضها الآخر مشكل متشابه يحتاج الى الايضاح والتفسير . لذا جاء الـ « **مدراش** »(١) مفسراً لما غمض من نصوص العهد القديم ، مبيناً لما خفي من رموزه .

راح فقهاء اليهود يلقنون هذه الشروح لتلاميذهم شفهياً ويتناقلها الخلف عن السلف ، واستمر الحال على هذا المنوال حتى أواخر القرن الثالث الميلادي ، اذ خشي الفقهاء أن يطغى النسيان على هذه الشروح ، فطفقوا يدونون كل ماعلق في أذهانهم منها . واشهرهم الرباني بارنحماني الذي قام بجمع هذه الشروح وتبويبها وألف منها سفراً ضخماً يدعى « مدراش ربا »(٢) . وهناك مدراش آخر يدعى « مدراش تنحوما(٣) » جمعه الرباني تنحوما بعد مرور نحو قرن من الزمن . وراح الفقهاء اليهود بعدئذ يدونون هذه الشروح التي يعدها النقاد اليهود فلسفة التوراة والشريعة اليهودية . وكانت الغاية من هذه الدراسة هي الوقوف على معاني كلمات العهد القديم ، واستخراج القوانين منه ، ووضع قوانين جديدة اعتماداً على القياس ، إن لم يكن هناك نص أو كان النص غامضاً مبهماً .

والمدراش على نوعين : « **هالاخا**(٤) » و « **هاغادا**(٥) » . فالهالاخا هي مجموعة الاحكام التي تبين الحلال والحرام ، والطهارة والنجاسة الخ مما ورد ذكره

---

(١) מִדְרָשׁ

(٢) מִדְרָשׁ רַבָּא (٣) מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא .

(٤) הֲלָכָה (٥) הַגָּדָה

في التوراة وفسره الفقهاء اليهود ، ووضعوا له حدوداً وقيوداً تلائم حاجة العصر الذي كانوا يعيشون فيه . وأما الهاغادا فهي شرح لنصوص تاريخية أو أخلاقية ، وكثيراً مايعتمد هذا الشرح على المبالغة والحدس والتخمين .

وإمام مؤلفي الفقه اليهودى هو العلامة موسى بن ميمون . ويعد كتابه « اليد القوية[١] » عماداً لجميع من ألفوا بعده ، وأشهرهم الرباني يوسف قارو المعروف باسم « ماران » ، مؤلف كتاب « المائدة المنضودة[٢] » الذي يحتوي أربعة أقسام يتناول اولها أحكام العبادات ؛ وثانيها الأحوال الشخصية من زواج وطلاق الخ ؛ وثالثها أحكام الذبح والتعليم واحترام الوالدين وتكريم العلماء الخ ويتناول الرابع شؤون القضاء والمعاملات والاحكام التي يصدرها القضاة اعتماداً على كتاب « ماران » الذي يعتمد على كتاب موسى بن ميمون ، وهذا يعتمد على التلمود[٣] الذي يستقي أحكامه من التوراة .

العبرية الربانية أو التلمودية

في مستهل العصور الوسطى ظهر مايسمى **بالعبرية الربانية أو التلمودية** . وذلك لأن أهم ماوصل الينا من آثارها في هذه المرحلة هو بحوث الربانيين في التلمود وقد بلغ عددها ٦٣ كتاباً باللغة العبرية في شؤون الدين ، والقانون ، والتاريخ وما الى ذلك . وأطلق على هذه الاسفار اسم « المشنا[٤] » ثم راح الفقهاء يشرحون المشنا بالآرامية ، وأطلق على هذا الشرح « الجمارا[٥] » . ومن المشنا والجمارا معاً تألف مايسمى « التلمود » .

المشنا

هي مجموعة قوانين اليهود السياسية والحقوقية والمدنية والدينية .

---

(١) יָד חֲזָקָה (٢) שֻׁלְחָן עָרוּךְ

(٣) תַּלְמוּד (٤) מִשְׁנָה (٥) גְּמָרָא .

ومعظم هذه القوانين مبنى على تقاليد يهودية قديمة وجدت منذ خروج بني اسرائيل من مصر وتيههم في صحراء سيناء. ولما كثرت التقاليد وتشعبت أطرافها وازداد عدد الكتاب والمجتهدين الناظرين في الشريعة، وكثرت الأحكام الصادرة من المجامع في الشؤون المختلفة قام شمعون بن جاملئيل [١] أحد فقهائهم في طبريا سنة ١٦٦ ب.م. فاستعان بزملائه وتلامذته على تنسيق تلك الاحكام والنظر فيها فجمعوا ماتيسر لهم جمعه منها وعكفوا على غربلته وتبويبه، وظل العمل سائراً كذلك الى أن أتمه يهوذا [٢] هاناسي وتلامذته حوالي سنة ٢١٦ ب.م فجاء ستة أقسام تحتوي على ٦٣ مبحثاً فيها ٥٢٤ فصلاً، فكانت هذه هي «المشنا». ولقد دونت جميع هذه الشروح ومادار حولها من مناقشات ومجادلات حادة باللغة العبريه وسميت باللغة الربانية، لأن القائمين بهذه البحوث كانوا جميعاً من الربانيين. وأسلوب هذه اللغة متأثر الى حد كبير بأسلوب اللغة الآرامية، وتحتوي الكثير من الألفاظ الآرامية واللاتينية والفارسية والاغريقية، ولكن الأساس الذي تعتمد عليه العبرية الربانية ظل عبرياً ولم يفقد صبغته الكنعانية.

وتحتوي المشنا ستة عناصر وهي:

١ — البذور (זְרָעִים): وهي قوانين تشير الى الشؤون الزراعية، مسبوقة بقوانين عن عبادة الله.

٢ — الفصول (מוֹעֵד): ويبحث عن الأعياد عند اليهود، وعن يوم السبت والتقاليد الخاصة بها.

٣ — النساء (נָשִׁים): وقد ذكرت فيه بالتفصيل قوانين الزواج والطلاق والنذور والوصية.

٤ — العقوبات (נְזִיקִין): وتشتمل على التشريع المدني والاجرامي، والكلام عن الحكومة.

٥ — الامور المقدسة (קָדָשִׁים): وهي بحث عن القربان والتضحية ووصف هيكل أورشليم.

---

(١) שמעון בֶּן גמליאל (٢) יְהוּדָה הַנָּשִׂיא.

مع تحيات

الدكتور حكمة هاشم

مدير جامعة دمشق

٦ – الطهارة (טָהֳרוֹת) : وهي بحث عن الطهارة والنجاسة والفرق بينهما.

الجمارا

هي الشروح والحواشي التي تحيط بالمشنا. وهي مدونة بالآرامية المشوبة بقليل من العبرية. ذلك ان فقهاء بابل وفلسطين هجروا، في القرنين الثالث والرابع، التوراة جانباً، وراحوا يعتمدون على المشنا ويتخذونها أساساً لشروحهم، فبسطوا بعض القواعد، وحاولوا تطبيقها على حالات افتراضية أو واقعية لم يعالجها الفقهاء من قبل. فالمشنا تتضمن القواعد والأحكام بغير نقاش غالباً. اما الجمارا فتوضح هذه القواعد بأمثلة أو حكايات، وتناقشها، وتضع الى جانبها غالباً الحكم الفقهي الأخير. وقد بدأ تدوين الجمارا في القرن الأول الميلادي، وتم تدوينها في القرن الخامس.

التلمود

المشنا والجمارا معاً يسميان التلمود. وهو مجموعة تفاسير وشروح وأخبار وأحكام وضعها حكماء اليهود وفقهاؤهم. وهو يتضمن أحوال اليهود وصلواتهم وفلسفتهم، وتقاليدهم، وعاداتهم، وأخلاقهم، وقصصهم وتاريخهم. وهو كبير الحجم يزيد على عشرين مجلداً وضعت في عصور مختلفة وأحوال متباينة.

والتلمود اثنان: الاورشليمي، نسبة الى أورشليم، وهو الذي تم انجازه في طبريا؛ والبابلي، الذي تم في بغداد. ويحتوي التلمود عنصرين: المتن والشرح ويسميان «المشنا»، أي ما يحفظ عن ظهر قلب. أما «الجمارا» فهي الحاشية التي تتضمن غالباً الحكم الاخير.

أما التلمود الاورشليمي ففيه ٣٩ مبحثاً من المشنا. وكان الفراغ من تهذيبه في أواخر القرن الرابع. وأسلوبه أوضح وأجلى من أسلوب التلمود البابلي، ويمتاز عن ذلك بإيجاز مباحثه. وأما التلمود البابلي فكان الفراغ الاول منه نحو أواخر القرن الخامس. ويتضمن الاقسام الاربعة الاولى من الجمارا، وهو

نحو أربعة أضعاف التلمود الاورشليمي وفيه ٣٦ مبحثاً في ٢٩٤٧ صحيفة .

وفي القرن الثامن بعد الميلاد قام عنان بن داود في بغداد وتبعته فرقة رفضت التلمود واكتفت بما في التوراة بغير تفسير وهذه الفرقة تسمى «القرّائين[1]»

وأفضل شروح التلمود الاورشليمي التفسير الذي وضعه العلاّمة موسى بن ميمون . أما التلمود البابلي فقد وضع أحسن شروحه راشي[2]. واختصر موسى بن ميمون التلمود خدمة للناظرين في جميع أجزائه وسمى كتابه «مشنى توراة»[3] . ولا يزال هذا السفر خزانة الشريعة الاسرائيلية حتى اليوم. وكان تأليفه بالكتابة العبرية وباللغة العربية الدارجة آنئذ في مصر .

وطبعت المشنا أول مرة في نابولي سنة ١٤٩٢ . وتوالت طبعات التلمود بعدئذ في عصور مختلفة وأماكن متفرقة . وقد ترجمت المشنا الى لغات كثيرة . أما الجمارا فلم تتعدّ الترجمة فيها بعض الفصول .

والقوانين المذكورة في التلمود هي[4] :

١ ـ القوانين التي استنبطت صراحة أو ضمناً من التوراة ، أي من الاسفار الخمسة التي أنزلت على موسى .

٢ ـ القوانين التي منحها الله موسى وهو على جبل سيناء .

٣ ـ العادات والتقاليد التي كانت لدى بني اسرائيل قديماً في العصر الذي نزلت فيه التوراة .

٤ ـ القوانين التي وضعها علماء بني اسرائيل ، وأدخلت بعد عصر التوراة . والغرض منها الوعظ والارشاد ، وتقويم الاخلاق والتأكد من اطاعة الاوامر الدينية ، ومنع الرذائل وسوء الظن .

٥ ـ المناهج : وهي تمرينات دينية ، لم يعتمد في وضعها على نصوص من التوراة ، ولكنها صارت كالقوانين المقدسة بطول استعمالها .

---

(١) קְרָאִים (٢) רש״י اختزال: רַבִּי שְׁלֹמֹה יִצְחָקִי

(٣) מִשְׁנֵה תּוֹרָה أو הַיָּד הַחֲזָקָה

(٤) « الآداب السامية » للاستاذ محمد عطية الأبراشي .

ويمتاز عهد التلمود ، على العموم ، بشدة تأثره باللغة الارامية . ويبدو في اللغة العبرية التلمودية أو الربانية شيء ملحوظ من مظاهر التأثر ببعض اللغات الهندية الاوربية التي احتك اليهود بأهلها احتكاكاً سياسياً أو ثقافياً ، كاليونانية واللاتينية والفارسية . وقد ادى هذا كله الى تقلص العبرية شيئاً فشيئاً امام اللغة الآرامية ، مما اضطر رجال الدين الى اتباع مايتلونه أو يعلمونه من نصوص التوراة أو أسفار الانبياء بترجمة له باللغة الآرامية .

وكان خضوع اليهود لليونان ذا اثر فعال في التفكير اليهودي فتأثر اسلوب العبرية تأثراً جلياً باللغة الاغريقية ، كما تأثرت العقلية اليهودية الى حد كبير بالعقلية اليونانية . وهكذا أمسى استعمال العبرية مقصوراً على رجال الدين وحدهم.

وقد أدى زوال نفوذ بني اسرائيل السياسي ، ثم تدمير بيت المقدس وحرق الهيكل عام ٧٠ م . الى تدهور كبير في اللغة العبرية . وقد أثرت هذه الحوادث تأثيراً عظيماً في تاريخ اليهود الديني واللغوي ، فصاروا ينحون مناحي جديدة في دراساتهم .

اجتازت اللغة العبرية بعد ذلك مرحلتين أخريين تبدأ الاولى منذ اختتام أسفار العهد القديم وتمتد حتى ماقبل القرون الوسطى . وتسمى العبرية في هذه المرحلة **العبرية التلمودية** ، وقد تحدثنا عنها آنفاً . وتبدأ المرحلة الثانية من القرن الثامن الميلادي وتمتد حتى اليوم ، وهي مرحلة **العبرية الحديثة** . وقد كتب بها في هذه المرحلة عدد كبير من علماء اليهود المنتمين الى شعوب شتى .

وتمتاز العبرية في هذه المرحلة بشدة تأثرها باللغة العربية وباللغات الأوربية الحديثة . وتتفاوت آثار هذه المرحلة في فصاحة لغتها وصحتها تبعاً لاختلاف المؤلفين ومدى تمكنهم من اللغة والمامهم بآدابها القديمة . وقد دل الاستقراء على أن يهود الشرق - لاسيما يهود البلدان العربية - الذين يستعملون اللغة العبرية هم ، على وجه العموم ، أبلغ عبارة وأفصح أسلوباً وأصح لغة من بني جلدتهم يهود الغرب الذين يستعملون هذه اللغة ، كما سنبين ذلك فيما بعد .

تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية

كان للثقافة العربية أثر فعال في العصور الوسطى في تنمية اللغة العبرية والمحافظة عليها من الانقراض . وقد دأب علماء اليهود الذين عاشوا في الاقطار الاسلامية على تاليف الكتب اللغوية على غرار المؤلفات العربية في قواعد اللغة من صرف وبلاغة وعروض . حتى لقد قرض الشعراء اليهود ، لاسيما الاندلسيون منهم ، الشعر العبري وفقاً للأبحر الشعرية المألوفة في اللغة العربية . وتناولت فنون الشعر العبري ، في ذلك الحين ، جميع الاغراض المعروفة في الشعر العربي من مدح ، وهجاء ، وفخر ، ورثاء ، وحكمة ، ووصف وغزل ؛ حتى لقد حاكى الشعراء اليهود الشعراء العرب في النظم العلمي التعليمي ، وفي نظم الأحاجي والالغاز . وانفرد الشعراء العبريون في فن واحد هو الحنين الى ارض الميعاد .

ولم يؤلف اليهود كتباً علمية في قواعد لغتهم الا بعد ان تتلمذوا للعرب وبعد ان نشأوا في مهد الثقافة الاسلامية نشأة مكنتهم من فهم العلوم العربية على اختلاف أنواعها . فظهر في أواخر القرن التاسع سعديا (٨٩٣ — ٩٤٢ م .) وهو **سعيد بن يوسف الفيومي**، فيلسوف اليهود في القرن العاشر . وكان اول النحاة العبريين الذين وضعوا قواعد النحو العبري على غرار قواعد اللغة العربية في كتابه « المجموعة » (إجّارون) ، ثم وضع كتابي اللغة العبرية والفصاحة . وقد تأثر سعديا لابالعلوم اللغوية العربية فحسب ، بل أخذ الكثير من العلوم الدينية وتشربت روحه بمذهب المعتزلة ، ويظهر هذا التأثر جلياً في معالجته الديانة اليهودية . ويعتبره النحاة اليهود (أبا النحو العبري) . وجاء من بعده من النحاة **مناحيم بن سروق** الذي الف كراسة في قواعد العبرية ، و**دوناش بن لبراط**، ويهودا **بن داود** حيوج المشهور عند العرب بأبي زكريا يحيى ، و**يونا بن جناح**

القرطبي المعروف بابي الوليد (المتوفى عام ١٠٤٠) **وشلومو بن جبيرول** (ابو أيوب سليمان بن يحيى) **وأبراهام بن عزرا** وغيرهم . وقد ألفوا كتبهم – من لغوية وغيرها – باللغة العربية . وسلك جميعهم في كتبهم النحوية مسلك النحاة العرب وخاصة سيبويه . ونظرة في كتابي « الأصول » و « اللمع » لابن جناح تطلعنا على مقدار ماللعرب من فضل على اليهود .

وقد نقل اليهود الى لغتهم العلوم الاسلامية كاللاهوت ، والطب ، والفلسفة وغيرها ككتب ابن سينا وككتابي « تهافت التهافت » للغزالي و « تهافت الفلاسفة » لابن رشد . وقد ادى هذا الاحتكاك الى تهذيب العقيدة اليهودية فيما يتعلق بالذات الالهية وصفاتها . ويسمي مؤرخو الأدب العبري العصر الاندلسي بالعصر الذهبي للغة العبرية .

وأمير الشعراء العبريين في القرون الوسطى هو **يهوذا هاليفي** الملقب بابي الحسن اللاوي . ولد في طليطلة بالاندلس سنة ١٠٨٠م . وقد أنشد الشعر في الغزل والاخاء وكل نواحي الاجتماع . ويمتاز شعره على شعر معاصريه بشدة العواطف ، وقوة الخيال ، وسلاسة الاسلوب وجزالة اللفظ . وهو مع ذلك فيلسوف عظيم ، وله في الفلسفة الدينية مؤلف مشهور بالكتاب « الخوزري » ألفه بالعربية ثم ترجم الى العبرية .

ومن مشاهير الشعراء اليهود في الاندلس **ابراهيم بن عزرا** . ولد في طليطلة سنة ١٠٩٢ م . وقضى شطراً من حياته الاولى في مدينة قرطبة التي كانت تموج في ذلك الوقت بالعلماء والكتاب والمؤلفين . وهناك درس أصول الدين وتشبع بالحكمة ، فلم يلبث أن خرج على الناس بافكار تتضارب مع أفكار معاصريه . وكان طبيعياً أن يصطدموا به وان يقفوا له وقفة عداء دفعت به الى الرحيل عن وطنه فلم يقر له قرار . فبينما تجده في ايطاليا ، اذا به يرحل الى فرنسا ثم الى بلاد اليونان . وفي آخر عهده بالحياة اتخذ لندن مقراً له حتى وافته منيته سنة ١١٦٧ م . وقد أذاقته هذه الحياة المتنقلة كثيراً من الوان الشقاء والبؤس . وعلى الرغم من

ذلك لم تذلّ نفسه ولم تنطفيء جذوة نشاطه ، بل ظل يعمل بجد نشاط ، مابين كتب يؤلفها وأشعار يمدح بها ذوي الأريحية .

ومنهم **موسى بن عزرا** . ولد سنة **١٠٧٠** في غرناطة . ضم الى مهارته في الشعر حذقه لكثير من العلوم والفنون . خلّف كثيراً من الشعر في شتى الاغراض ، ولكن الكثير منه مازال مخطوطاً في المكاتب والمطبوع منه قليل . وله مؤلف مشهور في تاريخ النظم والنثر في اللسانين العبري والعربي والموازنة بينهما في اللغتين . وله مع ذلك مؤلفات في الفلسفة وتوفي سنة **١١٣٩** .

وقد يكون من المناسب أن نورد فيما يلي أقوال البروفسور دافيد يالين استاذ الادب العبري الاندلسي في الجامعة العبرية في القدس في مؤلفه « فن الشعر الأندلسي[1] » ، قال في مقدمة كتابه :

« لقد كان العصر الاندلسي عصراً زاهراً في الأدب العبري . بدأ هذا العصر قبل البعث الاوربي بحوالي خمسة قرون . وقد شمل هذا التقدم تفسير التوراة ، وتفسير التلمود ، ووضع قواعد اللغة العبرية ، كما شمل التقدم الفكري في الفلسفة والرياضيات وعلم الهيئة والطب .

« لقد كان العصر الاندلسي العصر الذهبي الثاني للأدب العبري . وكان العصر الذهبي الاول عصر الكتاب المقدس . ومما يؤسف له أن ذلك الشعر الاندلسي الجميل قد كاد يندثر . ومنذ جلائنا عن الاندلس عشنا في أقطار شتى ، وتأثرنا من آداب شتى ، وتبدل ذوقنا تبدلاً تاماً بالنسبة للجمال وتذوقه ، وصار معظم الناس يعدّون هذا الادب قديماً عقيماً .

« واذا كان الشعر العبري الاندلسي لم يعد يستهوي ألباب شعراء عصرنا ، فإن أمراء ذلك الشعر ماانفكوا يسحرون قراء شعرهم الجميل بحلاوته وطلاوته . إذ أن ميزة الشعر الحقيقي ، الشعر الكلاسيكي في كل لغة ، ان عبيره الفوّاح لايزال خالداً على مدى الاجيال ، رغم مخالفته لماهو مألوف في العصر الحاضر .

« اتخذ شعراؤنا من الشعر العربي في ذلك العهد نموذجاً ينسجون على منواله ،

---

(١) תורת השירה הספרדית .

وكان الشعر العربي آنئذ قد بلغ الأوج في الازدهار والإبداع .

« إن بلاد الأندلس الجميلة ، التي ازدهرت في جميع الميادين إبان الحكم العربي ، والتي أسبغت على سكانها ثوباً فضفاضاً من الغنى والرخاءقد كانت ذات أثر فعال في اطراد ازدهار الشعر العربي . إن جمال الطبيعة في هذه البلاد وازدهار الفنون الجميلة ، والتقدم العلمي في مختلف فروعه فى العصر الأموي — كل هذا وذاك قد كان له بالطبع تأثيره القوي على اليهود الذين كانوا يعيشون آنذاك في هدوء ونعيم في ظلال الحكم العربي . ومنذ بدء القرن العاشر ، منذ أن انتقل مركز التوراة من العراق الى الأندلس — نما في هذه البلادين ظهرانى اليهود أدب جديد ، ذو فروع كثيرة ، أدب حي خلاب . في ذلك الحين اتسع صدر الشعر لأبواب جديدة ولصور جديدة ، وجعل العلماء والأدباء والشعراء اليهود ينسجون على منوال الثقافة العربية التي كانت وقتئذ ينبوع الثقافة والتفكير اليهودي .

« إن هذه المحاكاة من قبل العبرية للعربية لم تأت عفواً وعن غير قصد ، بل جاءت نتيجة لعزيمة صادقة منذ بادىء الأمر . لقد كان يهود الأندلس يعتقدون اعتقاداً راسخاً بأن العرب يفوقون سائر الأمم في مضمار الشعر ، ولذا فقد رأوا من الواجب أن ينسجوا على منوالهم في هذا المضمار .

« في ذلك العصر ظهر ناقدان كبيران للشعر العبري . وهذان الناقدان يعبران كلاهما عن هذه الفكرة . فموسى بن عزرا يقول في كتابه « المحاضرة والمذاكرة » ما يأتي :

«الشعر عند العرب هو أمر طبيعي ، بينماهوعندسائرالشعوب أمر اصطناعي . ولما كان الامر كذلك ، ولما كان العرب قد وضعوا لأنفسهم قوانين وقواعد خاصة من أجل تزيين شعرهم ، فالقصائد التي تحقق فيها هذه القوانين والقواعد تعد في نظرهم قصائد ممتازة . أما القصائد التي ينقصها ذلك فهي قصائد ممجوجة

لاطعم لها . وعلى ذلك فما أحرى الشعراء العبريين أن ينسجوا على طريقتهم جهد المستطاع » .

أما الناقد العبري الثاني فهو **يهوذا الحريزي** . ويقول في كتابه «تحكموني» في أسلوب حماسي :

« إعلم أن الشعر البديع ، المملوء باللآلىء ، قد كان في بادىء الأمر ملكاً مقصوراً على بني يعرب وحدهم ، وقد وزنوه بموازين صادقة . وهم يفوقون في شعرهم شعراء العالم قاطبة ... ومع أن لكل أمة شعراءها ، فإن جميع شعرهم لاقيمة له ولا وزن ، في مقابل شعر الإسماعيليين (أى العرب) فالعرب وحدهم هم المستأثرون بالشعر العذب في لفظه ، الجميل في فحواه ومعناه.

ثم يتحدث الناقد الحريزي عن الشعر العبري في الأندلس وعن تأثير الشعر العربي في الشعر العبري فيقول : «إن بني شعبنا ، بعد جلائهم عن أرض كنعان ، قد قطن الكثيرون منهم مع بني يعرب في أوطانهم ، وألفوا التحدث بلغتهم والتفكير بتفكيرهم . وبامتزاجهم بهم تعلموا منهم صناعة الشعر ... وحين كان آباؤنا يقطنون في مدينة القدس ما كانوا يعرفون الشعر الموزون في اللغة العبرية . أما أسفار أيوب ، والأمثال ، والمزامير فجملها قصيرة وأبياتها سهلة بسيطة ، وما أشبهها بالسجع ؛ وهي بعيدة عن أن تكون نظماً جميلاً موزوناً مقفى ..»

وجدير بالذكر أن الشعراء اليهود قد عرفوا الأساليب البلاغية المألوفة آنئذ عند العرب ، والتي بها كانوا يزينون قصائدهم ويحلّون أشعارهم ».

* * *

اللغة العبرية الحديثة (١)

ازدادت عناية اليهود باللغة العبرية منذ القرن التاسع عشر ، فوسعوا نطاق استعمالها في الشئون العلمية والادبية وفي ميادين الترجمة والتأليف . وبلغت العناية أشدها في بعض أقاليم أوربا الشرقية والشمالية الشرقية التي يكثر فيها العنصر اليهودي كروسيا ولتوانيا وبولونيا ، وكذا في فلسطين حيث عمل اليهود على بعث العبرية من مرقدها لتكون لغة التخاطب والتعليم .

وفي مستهل القرن التاسع عشر كان اليهود متكتلين في روسيا أكثر من أي قطر أوربي آخر . وقد عمل يهود روسيا على إحياء اللغة العبرية ، فنبغ من بينهم عدد كبير من الكتاب والشعراء الذين يعتبرون مؤسسي الادب العبري الحديث . ومعلوم ان الصهيونية تقول بوجوب اعتبار اللغة العبرية اللغة القومية لليهود أينما حلوا . وكان النشاط الصهيوني في مستهل هذا القرن في روسيا أشد منه في أية بقعة أخرى من بقاع العالم . وفي روسيا ظهر مؤسسو الصهيونية العملية الداعية الى اعتبار فلسطين وطناً قومياً لليهود .

وكانت طريقة التعليم ومناهجه في المدارس اليهودية بروسيا عقيمة تافهة . فكان اليهود يرسلون أولادهم الى « الحيدر » ، وهو أشبه ما يكون بالكتّاب عند المسلمين ، يتلقى فيه الاولاد بطريقة عقيمة مبادىء التهجي والكتابة وتلاوة الصلوات والادعية . وفي منتصف هذا القرن قام الدكتور **ماكس ليلنتال** ، وهو يهودي ألماني ، بجولة في جميع انحاء اوربا حيث يقيم اليهود ، داعياً بني جلدته الى وجوب تعلم العلوم الدنيوية باللغة الروسية ، ولكن دعوته

---

(١) نعني بالعبرية الحديثة هنا العبرية التي بدأت تعود الى الحياة منذ مطلع القرن التاسع عشر .

هذه لم تلق أذناً صاغية بين يهود روسيا ، إذ رأوا فيها خطراً يهددهم بالانحلال والذوبان . ولكنهم ما لبثوا أن راحوا يتعلمون العلوم العصرية ، وظهر في لتوانيا وجنوبي روسيا عدد لا يستهان به من الكتاب والشعراء اليهود الذين صاروا يكتبون ويقرضون الشعر بالعبرية نذكر منهم « **مردخاي غينزبورغ** » و « **ابراهام ليفنزون** » ترجم الاول بلغة عبرية بسيطة عدداً كبيراً من الكتب العلمية والادبية عن الروسية . وقرض الثاني بالعبرية قصائد تناولت الالم الانساني ، وألم الفرد ، والعذاب ، والسعادة الموهومة الخ . وأسلوبه في هذه القصائد يشبه أسلوب العهد القديم . وترك غينزبورغ ديوان شعر أسماه « قصائد اللغة المقدسة » . ولهذا الديوان تأثيره الملموس فيمن جاء بعده من الشعراء اليهود . ويتسم شعره بطابع الحزن والاسى . ثم ظهر من بعده « **ميخا ليفنزون** » ، فتناولت قصائده جمال الطبيعة ، ومباهج الحياة ، والحب ، والحنين ، وآلام الشعب اليهودي . وقد بدأ انتاجه بترجمة روائع الشعر العالمي الى العبرية .

وفي منتصف القرن التاسع عشر اشتهر بين يهود روسيا القصاص العبري « **ابراهام مابو** ». ويعد مابو في نظر الادباء اليهود خالق القصة العبرية الاصلية في الادب العبري الحديث . ومن أشهر مؤلفاته قصة « محبة صهيون » وكان لها تأثير قوي في انتاج معاصريه ومن أتى بعده .

وأكبر الشعراء اليهود في ذلك الحين «**يهودا ليب غوردون**» . حمل هذا الشاعر حملة شعواء على اليهود المتعصبين الجامدين ومن أقواله : « كن انساناً خارج بيتك ويهودياً في بيتك » بمعنى أنه يجب أن تكون مواطناً مخلصاً ونافعاً للدولة التي تعيش فيها ، أما في بيتك فحافظ على شعائر الدين اليهودي وفكر بلغتك . ودعا غوردون ورفاقه بني جلدتهم الى التقرب الى الشعب الروسي ، والى لغته وثقافته ، والى وجوب نبذ الفكرة الصهيونية وعدم التعلق باللغة العبرية واعتبارها لغة قومية . ودعاهم الى عدم الهجرة الى فلسطين

فهي في نظره بلاد فقيرة جرداء ، لا مجال فيها للتجارة ولا للصناعة ، وحثهم على السفر الى أمريكا حيث النور والحرية وحيث الامكانيات غير المحدودة . وقد لبى هذه الدعوة ألوف مؤلفة من اليهود فصاروا يهاجرون الى أمريكا ولم يهاجر الى فلسطين منهم إلا القليل .

ان الحركة الصهيونية التي نشأت بين يهود روسيا لم تكن مقصورة على الدعوة الى الهجرة الى فلسطين وتأسيس المستعمرات فيها فحسب ، بل كانت ترمي ، بالاضافة الى ذلك ، الى إحياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية . وفي اواخر هذا القرن ظهر في لتوانيا لغوي يهودي يدعى « **اليعيزر بن يهودا** » وكان يدعو الى انعاش اللغة العبرية في فلسطين . وكان يقول ان اللغة هي الامة والامة هي اللغة وأنه لا حياة للامة بدون لغة . وكان استعمال العبرية مقصوراً آنئذ على الكتب وعلى تلاوة الصلوات والادعية ، ولم يكن يحلم أحد بأن تغدو العبرية لغة محادثة يستعملها الكبار والصغار في جميع شئون الحياة اليومية . فدعا إليعيزر بن يهودا الى جعل العبرية لغة الحديث في أفواه الناشئة في البيت والشارع ولغة التعليم في المدرسة . وفي عام ١٨٨١ هاجر إليعيزر بن يهودا مع زوجته الى فلسطين وأقام في القدس ، وظل مدة اربعين عاماً يناضل باستمرار من أجل احياء اللغة العبرية وجعلها لغة الخطاب والمحادثة . وما أن وطئت قدماه أرض فلسطين حتى فرض على نفسه وعلى زوجته التحدث فيما بينهما ومع كل يهودي باللغة العبرية . ولما رزق ابنه الاول علمه التكلم باللغة العبرية ، فسخر منه أصدقاؤه وأشاروا عليه بالعدول عن هذا الجنون ، وألا يكون سبباً في إتعاس ولده الذي لن يستطيع الاشتراك في اللعب والحديث مع لداته لعدم وجود لغة مشتركة بينه وبينهم ، ولكن اليعيزر لم يعبأ بسخرية الساخرين .

وأصدر اليعيزر بن يهودا في القدس صحفاً بالعبرية للكبار والصغار ، دعا فيها الى احياء اللغة العبرية واستعمالها للتخاطب . وأسس في القدس رابطة

المتكلمين باللغة العبرية كانت ترمي الى نشر اللغـة العبرية بين ظهراني الناشئة اليهودية . وكان بيته محجاً للشباب المثقف الطامح الى النهضة القوميـة والى احياء اللغة العبرية . وقد نجح اليعيزر نجاحاً لا يستهان به في سبيل تحقيق دعوته ، مما حمل الكثيرين على محاكاته . وسرعان ما انتشرت العبرية بين الخاص والعام ، وقام جيل جديد من اليهود اتخذ العبرية لغة للتخاطب والتفاهم.

وقد صادف اليعيزر بن يهودا في طريقه صعوبات جمة إذ قام حاخامو القدس فشنوا عليه حرباً شعواء ونبذوه واضطهدوه وقاطعوه[١] . ولما توفيت زوجته رفضوا دفنها في المقبرة اليهودية على جبل الزيتون القدس . وقد اشتدت الحرب بينه وبين الحاخامين إلى حد حملهم على الوشاية به لدى السلطات التركية بأنه ثائر على الحكم القائم ، مما أدى إلى زجه في السجن ، ولكن سرعان ما أخلي سبيله بوساطة البارون دي روتشيلد . وبالرغم من هذا الاضطهاد فإن اليعيزر لم يتزحزح عن الغاية التي كان يرمي اليها .

اما المشروع الكبير الذي انجزه اليعيزر بن يهودا فهو تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والجديدة . وقد ثبت له بعد الاستقراء ان مفردات اللغـة العبرية في ذلك الحين لم تكن تصلح الا للتخاطب في شئون نظرية وروحية ومجردة ، ولكنها ليست بكافية لحاجات التكلم الطبيعي في جميع الشئون الحيوية . وهو يقول في هذا الصدد: « حقاً لقد اتسعت اللغة العبرية ونمت وتطورت على مدى الاجيال ، ونبغ في العصور الوسطى أدباء وشعراء ولغويون يهود هذبوا اللغة العبرية وحسنوها ؛ وكيما نجعل اللغة العبرية لغة المحادثة الحية يجب ان نجدد ألفاظاً وعبارات نسيناها على مدى الأيام . إذا دار الحديث بيننـا حول شئون بسيطة عادية من صميم الحياة اليومية غدونا خرساً بكماً لا نستطيع

---

(١) ذلك لان اللغـة العبرية في نظرهم هي اللغـة المقدسة ، ولا يجوز استعمالها إلا في الصلوات والشئون الدينية .

الكلام . لذا يجب علينا ان نخترع ألفاظاً للأدوات المنزلية وادوات المطبخ ، وادوات الصناعة ، وادوات الدراسة ، والثياب وما إلى ذلك . وسداً لهذا النقص رأيت من واجبي تأليف قاموس اللغة العبرية القديمة والحديثة » .

وانكب اليعيزر بن يهودا على العمل بحماسة وإخلاص دون كلل أو ملل ، وراح ينقب عن كنوز اللغة العبرية في كتب الاقدمين : في العهد القديم ، والتلمود ، وفي الأدب العبري الذي ترعرع في العصور الوسطى ، لاسيما في الاندلس في ظلال الحكم العربي ، وثابر على دراسة اللغات السامية ، ومن جميع هذه الينابيع استقى اليعيزر ألفاظاً ومصطلحات وجذوراً وجعلها صالحة للاستعمال في لغة التخاطب والكتابة .

جمع اليعيزر بن يهودا كل ما أنتجته اللغة العبرية طوال سني حياتها من مفردات في معجمه الكبير . ولما اعوزته الحاجة الى كلمات جديدة لمصطلحات جديدة ، علمية وعملية ، لاوجود لها في العهد القديم ولا في الادب العبري القديم ، او الى مصطلحات عادية ضرورية في الحياة اليومية كانت حياة اللغة متوقفة عليها — قام بن يهودا فابتكرها بنفسه عن طريق البحث والاستقصاء والتعمق في مكامن اللغة العبرية واخواتها من اللغات السامية .

وثابر اليعيزر بن يهودا مدة أربعين عاماً على اصدار «المعجم العبري الكبير» وقد اعد تسعة مجلدات منه في حياته . ويصدر المعجم العبري الكبير الآن في ستة عشر مجلداً مدققة ومنقحة من قبل كبار المحققين واللغويين .

وما ان انتشرت الحركة الصهيونية في مختلف انحاء المعمورة حتى دعت الحاجة الى إجراء تغيير أساسي في مناهج التعليم اليهودي وادخال تعديلات جديدة عليها ، وفقاً لما كانت تتطلبه هذه الحركة فحل محل « الحيدر » (الكتّاب) القديم ، الذي كان يبدأ التعليم فيه بالقراءة الآلية ثم يقتصر على دراسة التوراة والتلمود ، دون تدرج صحيح من السهل الى الصعب ومن المعلوم الى المجهول ، مع شروح

بلغة الايديش[١] — حلت محل هذا كله المدرسة الحديثة حيث يتلقى الطلاب دروسهم وفق اسلوب تربوي حديث ، يتدرج التعليم فيه تدرجاً تربوياً . وتحتوي مناهج التعليم في المدرسة الحديثة القراءة الموضحة ، وقواعد اللغة العبرية ، ودراسة العهد القديم والهاغادا ، والمشنا ، والجمارا ، وتاريخ بني اسرائيل ، وجغرافيه فلسطين ، والرياضيات والطبيعيات . وكانت لغة التدريس هي العبرية وحدها . وحرص المعلمون على تحسين طرق التعليم وألفوا كتباً دراسية جديدة في جميع مواد التعليم ، كما حرصوا على بث الروح الصهيونية بين التلاميذ وعلى جعل اللغة العبرية لغة حية تتردد على ألسنة الجيل الجديد .

طرأ تطور ملحوظ آنئذ على اللغة العبرية . فقام من اليهود كتاب وشعراء وصحفيون يكتبون باللغة العبرية ، كما ازدهرت الصحافة العبرية ازدهاراً ملحوظاً فكانت تصدر ، في مختلف أنحاء أوروبا الشرقية والوسطى ، نشرات دورية سنوية وشهرية وأسبوعية وصحف يومية باللغة العبرية . وأهم هذه الصحف جميعاً صحيفتا « هاميليتس » التي كانت تصدر في بترسبورغ و « هاتسفيرا » التي كانت تصدر في وارسو ، وقد تناولت جميع الشئون التي كانت تهم اليهود خاصة وسائر الامم عامة في ذلك الحين ، وكان لها تأثير فعال على القراء . ومن ابرز المجلات الشهرية الادبية في ذلك الحين مجلة « هاشيلواح » التي أنشأها « **أشير غينزبورغ** » (الملقب باحد الشعب) ، ثم اشرف على تحريرها « **يوسف كلاوزنر** » . والى جانب الصحافة العبرية كانت هناك صحافة اوسع نطاقاً تصدر بلغة الايديش التي كان ينطق بها جميع يهود الغرب ، لاسيما يهود روسيا وبولونيا ولتوانيا .

في ذلك الحين ظهر كبير الكتاب اليهود في ذلك العصر وهو « **شالوم ابراموفيتس** » (الملقب بندلي بائع الكتب) وقد تناول انتاجه الفني وصفاً

---

(١) الايديش : رطانة خاصة بالاشكنازيم وهم يهود الغرب ، وهي خليط من الالمانية واللغات السلافية والعبرية والآرامية .

دقيقاً للغيتو اليهودي في روسيا . ويعبر انتاجه عن مستوى الادب العبري منذ سني الأربعين من القرن التاسع عشر حتى نهاية هذا القرن ، ويتناول مختلف مرافق الحياة ليهودروسيا . ويعد مندلي ،في نظر النقادالیهود، خالق الاسلوب العبري الجديد . ويمتاز أسلوبه بمحاكاة الاسلوب النثري للمشنا والمدْراش ، وكان الكتاب قبله يحاكون أسلوب العهدالقديم نقطة ولذا يعتبره النقادعميدالأدب العبري الحديث .

ويعتبر إنتاج « **شالوم رابينوفتس** » (الملقب بشالوم عليخم) مرآة واضحة تعبر تعبيراً صادقاً عن حياة اليهود في روسيا . وهو عميد الادب الفكاهي في الادب اليهودي الحديث . وقد كانت مؤلفاته بلغة الإيديش وترجمها الى العبرية ي . بركوفتس .

وكان « **اسحاق بيرتس** » عميد القصة القصيرة في الادب العبري الحديث . وهو كاتب متعمق ، ثاقب التفكير ، عرف نفسية الجماهير اليهودية حق المعرفة ، ووصف بأسلوبه الشعري ماتعانيه الطبقات الفقيرة من بؤس وشقاء. وتمتاز قصصه بجمالها الفني وحرارة الاحساس فيها . وقد ألف كتبه بالايديش، وترجم بعضها بنفسه الى اللغة العبرية ، وترجم غيره البعض الآخر .

واكبر الشعراء العبريين في القرن العشرين هو « **حايم نحمان بياليك** » . وهو من ابرع وصافي الطبيعة في الادب العبري الحديث . وقد ذاق هذا الشاعر في صغره مرارة اليتم والبؤس ، فكان لهذا أثره الجلي في انتاجه الشعري. وتلقى بياليك دراسته الاولى في المدارس الدينية اليهودية ، كالحيدر واليشيفا[1] . وفي انتاجه الشعري نرى وصفاً بارعاً دقيقاً للشاب اليهودي المنقطع لدراسة التوراة والتلمود والذي يعكف ليل نهار على الدراسة مبتعداً عن جميع ملاذ الحياة .

---

(١) اليشيفا : معهد ديني يهودي لتخريج الحاخامين .

سافر بياليك الى أوديسا، ملتقى الكتاب اليهود، وذاق فيها مرارة الجوع والعدم. ثم عاد الى وطنه أوكرانيا وجعل ينظم هناك قصائده الوطنية. وفي ١٩٢٤ هاجر الى فلسطين ، واضحت داره منتدى للادباء والكتاب والشعراء . وفي خلال السنوات العشر التي اقامها في فلسطين استخدمته المؤسسات الصهيونية للدعاية في الخارج. ونظم بياليك قصائد قصيرة للأطفال وقصصاً وأساطير شعبية. وفي ١٩٣٤ توفي في فينا ودفن في تل أبيب . ويعتبر بياليك شاعر القومية الصهيونية ، ومازال اليهود يحتفلون بذكراه كل عام .

ومن اكبر الشعراء في الأدب العبري الجديد « **شاؤول تشرنخوفسكي** » معاصر بياليك . وتختلف نشأة تشرنخوفسكي عن نشأة بياليك : فبينما عاش بياليك في مهاد البؤس والفقر والشقاء عاش تشرنخوفسكي في مهاد النعماء والرخاء . وقد كان لنشأة كل منهما اثرها في شعره وانتاجه. ومن اشهر آثار تشرنخوفسكي قصيدته التاريخية « باروخ المغنتسي » . وموضوع هذه القصيدة مقتبس من تاريخ الحملة الصليبية الاولى . ففي ذلك العهد كان يعيش في مدينة ماغنتسا، في المانيا ، يهودي يدعى باروخ . ولما اعتدى الصليبيون هناك على اليهود قتلت زوجة باروخ ، فاستولى عليه اليأس وذبح ابنتيه بيديه حتى لا يكرههما الصليبيون على تبديل دينهما فتنجبا جيلاً يواصل قتل اليهود وابادتهم . وساق المعتدون باروخ الى الدير واكرهوه على تبديل دينه فاستولى عليه الندم وساورته روح الانتقام فاضرم النار في الدير ، والتهمت النيران مدينة ماغنتسا كلها . وجعل باروخ يسير في شوارع المدينة المحترقة يمتع بصره برؤية ألسنة النيران ، ويشنف اذنيه بسماع عويل الآباء وولولة الامهات وهم يرون النار تلتهم اجساد ابنائهم وبناتهم. وفي هذه القصيدة تتجلى روح الكراهية والانتقام تجاه الشعوب الاخرى .

وفي لوزان اتم تشرنخوفسكي دراسة الطب وتخصص في التشريح وامراض الاطفال . وفي الحرب العالمية الاولى عمل طبيباً في الجيش الروسي ،

وامتاز ببسالته في الجبهة ومنحته الحكومة الروسية اوسمة الامتياز .

ظل تشرنخوفسكي زهاء خمسة وعشرين عاماً ينتقل في بقاع الارض ، وفي عام ١٩٣١ القى عصا التسيار في فلسطين . وفي الاضطرابات التي نجمت عام ١٩٣٦ بين العرب واليهود اشترك تشرنخوفسكي في حراسة المستعمرات اليهودية . وقال بهذه المناسبة شعراً اشاد فيه ببطولة اليهود في الذود عن مستعمراتهم وذم العرب « رجال الصحراء التواقين للمغانم الظمأى للدماء » . وفي عام ١٩٤٤ توفي في القدس ودفن في تل ابيب الى جانب بياليك .

ويرى النقاد اليهود ان انتاج تشرنخوفسكي متعدد الالوان ، مفعم بالقوة والنضارة وبهجة الحياة . وتناولت قصائده الطبيعة ، والحب ، والصبا ، والشباب والبسالة ، والانتقام ، وحب الحياة وحب الجمال . ويرى النقاد اليهود ان لانتاجه أثراً بيناً في أدب معاصريه .

وكان تشرنخوفسكي بارعاً في الترجمة الى العبرية . نقل اليها روائع الادب العالمي الرفيع كالاوديسا لهوميروس ، واوديب الملك لسوفوكلس ، وقصائد هوراسيوم عن اللاتينية ، والكاليفالا ، وهي الانتاج الكلاسيكي للشعب الفنلندي وغيرها .

وقصارى القول : أدت هذه الجهود جميعاً الى جعل اللغة العبرية لغة حية تتردد على السنة الصغار والكبار . وقد ساهم مساهمة فعالة في نشر العبرية معلمو اللغة العبرية الذين وفدوا على فلسطين من اقطار أوربا الشرقية . وحتى مستهل القرن العشرين كان في فلسطين نوعان من المدارس : « الحيدر » ومدارس « الاليانس » . أما « الحيدر » (الكتاب) القديم فلم يكن يتلاءم مع متطلبات الزمن والحياة . وكان « الحيدر » يقام الى جانب الكنائس اليهودية وفي الابنية القديمة التي لاتتوفر فيها الشروط الصحية . وكانت الدراسة في الحيدر ترتكز على تعليم الصلوات والتوراة وترجمة نصوصها الى الإيديش ان كان

الطلاب من الاشكنازيم [١] (اي اليهود الغربيين) والى العربية أو الاسبانية ان كان الطلاب من السفاراديم [٢] (اي اليهود الشرقيين) .

أما مدارس « الاليانس » القليلة فكانت لغة التعليم فيها هي الفرنسية . ومناهج التعليم فيها لاترمي الى أية غاية تربوية قومية . وكانت التربية اليهودية فيها مقصورة على تعليم تلاوة الصلوات ونبذ من التوراة . وكانت الغاية الاساسية في هذه المدارس هي تعليم اللغة الفرنسية وبث الروح الفرنسية بين ظهراني الناشئة اليهودية . بيد أن هذه الغاية وهذه المناهج لم ترق في اعين الصهيونيين فأسسوا في فلسطين مدارس ابتدائية كانت العبرية فيها هي لغة التعليم ويسيطر عليها الروح الصهيوني . واقيمت في القدس ويافا والمستعمرات مدارس عبرية . ثم افتتح في تل ابيب معهد « هرتسليا » .

وشن المعلمون اليهود حرباً شعواء ضد شركة مدارس « عزرا » التي كان يشرف عليها يهود المان . وكانت هذه الشركة ترمي الى الحيلولة دون سيادة اللغة العبرية في المدارس التي انشأتها في فلسطين واحلال اللغة الالمانية محلها . وفي عام ١٩١٣ قررت الشركة افتتاح مدرسة عالية للهندسة في حيفا وهي «التخنيون» وقد ساهمت الجمعية الصهيونية العالمية في انشاء هذه المدرسة العليا . وقررت شركة « عزرا » جعل اللغة الالمانيـة لغة للتعليم في هذا المعهد . فهب الصهيونيون من أعضاء مجلس ادارة المعهد ضد هذه الفكرة وقالوا ان هذا القرار يناقض المطامح القومية للشعب اليهودي الرامية الى احياء الثقافة اليهودية واللغة العبرية في فلسطين . وكان زعماء الصهيونية ومازالوا يرون في اللغة العبرية الاداة الوحيدة التي تصل

---

(١) الاشنكنازيم : مفردها اشكنازي اي يهودي غربي نسبة الى «اشكناز» أي المانيا . واطلاق هذا الاسم على يهود الغرب عامة هو من قبيل المجاز المرسل اذ اطلق الجزء واريد به الكل .

(٢) السفاراديم : مفردها سفرادي نسبة الى سفراد وهي الاندلس باللغة العبرية . وتسمية اليهود الشرقيين بهذا الاسم على سبيل المجاز المرسل .

مابين يهود الشرق ويهود الغرب في فلسطين . وكان للصحافة وللكتب الصادرة باللغة العبرية اثر فعال في نشر العبرية وتعميمها .

وهكذا نرى انه قد تحقق الى حد لا يستهان به حلم الصهيونيين في احياء اللغة العبرية ، فصارت لغة حية تستعمل في الكتابة والمحادثة ، وفي الخطابة والتمثيل والتأليف . وانشئت جامعة عبرية في بيت المقدس ، واصبح يطبع بالعبرية كثير من الكتب العلمية والادبية والفنية .

وعبرية اليوم تحتوي الفاظاً كثيرة اتتها على مر العصور من اللغات الاجنبية التي احتكت بها . والكتاب المعاصرون لا يتقيدون في كتاباتهم بالالفاظ العبرية البحتة ، بل يدخلون فيها الفاظاً ومصطلحات علمية وفنية من اللغات التي يتأثرون بها ، ففيها الالفاظ الالمانية ، والروسية ، والانكليزية ، والفرنسية ، والعربية مكتوبة بحروف عبرية . وقد اتجهت الآداب العبرية الحديثة كذلك اتجاهاً جديداً لتأثر العقلية اليهودية بالآداب الاوربية .

ويتهاون اليهود في العصر الحاضر الى حد كبير في اخراج الحروف من مخارجها فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ، والطاء تاء ، والقاف كافاً ، ويهملون الشدة اهمالاً تاماً في النطق مع ان ظهورها في العبرية لا يقل عن ظهورها في العربية . ومع أن للشدة قواعد واحكاماً خاصة يدرسها اساتذة النحو في المدارس ، فان الاساتذة أنفسهم يهملون النطق بها . والعبرية الحديثة تهمل كثيراً من قواعد اللغة لا سيما في لغة المحادثة . اما اساليب الكتابة في العبرية الحديثة فهي أشبه ماتكون بالاساليب الاوربية ، وابعد ماتكون عن الاساليب الشرقية السامية في تركيب الجمل تركيباً شرقياً ، بحيث يراعى في تركيب الجملة سير الفكر الشرقي أو السامي . ومن يطالع الصحف العبرية العصرية يلمس هذا الفرق الشاسع بين العبرية الفصحى ، الاندلسية مثلاً ، وبين العبرية الحديثة واساليبها ، التي لا هي شرقية ولا غربية .

جعلت سلطات تل أبيب اللغة العبرية لغة رسمية للبلاد وسكانها . وشأن

سلطات تل أبيب في ذلك شأن من يطلب من المسلم الباكستاني أو الصيني أو أي مسلم غير عربي ان يتعلم اللغة العربية ويستخدمها بدل لغته . وهكذا بات لزاماً على حكومة تل ابيب أن تعلم اللغة العبرية لكل مهاجر ؛ سواء أكان صغيراً أم كبيراً ، وهي تنفق في سبيل ذلك الاموال الطائلة . ومع ذلك فان اليهود المهاجرين الى فلسطين لايستطيعون ان يلموا باللغة العبرية الماماً كثيراً ، بل يتعلمون منها مايسهل عليهم التخاطب والتفاهم .

وهناك منظمات وروابط [١] يهودية في امريكا خاصة تطالب بجعل الإيديش اللغة القومية لجميع اليهود بدل العبرية . والايديش رطانة المانية مشوبة بكلمات سلافية وعبرية وآرامية يستعملها يهود الغرب ، ولاسيما يهود اوربا الشرقية والشمالية الشرقية ويهود امريكا . وهذه الرطانة لاتصلح بالطبع لان تكون لغة قومية ليهود الشرق والاقطار العربية ، لان معظم جذورها مشتق من الالمانية والسلافية . ومع هذا فان انصار هذه اللغة من اليهود يبذلون اموالاً طائلة في سبيل توسيع نطاق استعمالها في الصحافة والتأليف والتمثيل ، ويطالبون حكومة تل ابيب باتخاذها لغة قومية للشعب اليهودي بدل العبرية .

❀ ❀ ❀

(١) اشهرها منظمة البوند Bond .

القسم الثاني

في

الاجرومية العبرية

(قواعد وتطبيق)

חלק שני

הדקדוק העברי

(כְּלָלִים וְתַרְגִּילִים)

الخط العبري

تكتب العبرية ، كسائر اللغات السامية ، من اليمين الى اليسار . ويرى المستشرقون أن السبب في كتابة اللغات السامية من اليمين الى اليسار هو أن الكتابة في الاصل كانت تنقش على الاحجار بالمطرقة والازميل . فمن طبع النقاش أن يمسك المطرقة بيده اليمنى ويطرق على الازميل . فلذا تكون تكون الكتابة ، بحسب سهولة العمل ، من اليمين الى اليسار .

كان الخط العبري القديم يعتمد على الخط الكنعاني[1] الذي اشتقت منه جميع الخطوط السامية المتأخرة . والخط الكنعاني إنما هو من صنع الكنعانيين واختراعهم وحدهم . ولما كان لمخترعي هذا الخط إلمام بالخط الهيروغليفي والقلم المسماري فقد استعانوا ببعض صور وعلامات لهذين الخطين على اختراع خطهم الجديد . ومما يؤيد ذلك أن الحروف الكنعانية ، وان كانت ليست بصور ، فانا نجد لمعانيها بالكنعانية علاقة بالصور .

وكان الخط القديم عند بني اسرائيل يعرف بالقلم العبري (כְּתָב עִבְרִית) وهو الذي كان يستعمل من أقدم الازمنة الى عهد السبي البابلي . ثم استبدل اليهود بهذا القلم قلماً آخر يشبه الآرامي ، وعرف عندهم ، بعد أن ارتقى ، بالخط المربع (מְרֻבָּע) أو الخط الاشوري (אשורי) ، وهو المستعمل الآن .

وتكتب الحروف العبرية فرادى فلا يتصل بعضها ببعض . وعددها اثنان

---

(١) تاريخ اللغات السامية للدكتور إسرائيل ولفنسون .

وعشرون حرفاً ، ولكن لبعضها نطقين ـ كما سيأتي بيانه ـ نطقاً إذا كان معجما ونطقاً اذا كان مهملا . ومنها مايتغير شكله إذا وقع في آخر الكلمة . وليس في العبرية « ض » ولا « ظ » وفيها حرفاً P و V ، وهما ليسا في العربية .

وقد اختلف العلماء في الأسباب التي حملت اليهود على ترك خطهم القديم . ويرجح معظمهم أن اليهود كرهوا أن يساويهم السامريون[1] في كل شيء ، فتركوا خطهم وراحوا يكتبون مصاحفهم بالخط الجديد .

ظل اليهود يستعملون الخط العبري القديم حتى نهاية القرن الثاني بعد الميلاد. أما القلم المربع ، أو الآشوري ، فقد كان استعماله مقصوراً على الشؤون الدينية .

ويرى الدكتور ولفنسون في كتابه « تاريخ اللغات السامية » أن ترك اليهود لخطهم القديم وأخذهم خطهم الجديد إنما كان نتيجة من النتائج التي نجمت عن انتشار النفوذ الآرامي بين اليهود . فإن بين هذا الخط والخط الآرامي تشابهاً كبيراً . ومن المحتمل أن يكون اليهود قد أخذوا ترتيب الأبجدية عن الكنعانيين .

الحركات

حوالي القرن السادس للميلاد طرأ إصلاح جديد على الخط العبري إذ راح اليهود يستعملون أحرف العلة (אהוי) الألف والهاء والواو والياء كعلامات للحركات تساعدهم على ضبط النطق وحفظ الكلمات كلها من التحريف . وكانت

---

(١) السامريون أقوام ساميون استوطنوا منطقة نابلس بعد حروب بني إسرائيل والأشوريين سنة ٧٢٢ ق. م. ثم تهودوا واتخذوا العبرية لغة لهم . وهم يخالفون اليهود في نقاط دينية جوهرية ، منها أنهم لايقرون من كتب الوحي إلا أسفار موسى الخمسة المعروفة بالتوراة وأنهم يقولون بوجوب العبادة لافي أورشليم بل على جبل جرزيم جنوبي مدينة شكيم التي بنيت مدينة نابلس على أنقاضها .

الكتابة العبرية قبل ذلك لاتحتوي إلا على الأصوات الساكنة ، شأنها في ذلك شأن اللغة العربية في الجاهلية وصدر الإسلام .

وبعد أن تشتت اليهود في أقطار العالم ، أضحت أحرف العلة غير كافية لصيانة الكلمات كلها من التحريف ، وخشي اليهود أن يؤدي ذلك إلى تغيير لهجة لغتهم . وفيما بين أواخر القرن السابع وأوائل القرن الثامن اجتمع فريق من علماء اليهود واخترعوا نظام الحركات للإشارة إلى أصوات المد القصيرة مستنيرين بنظام الحركات عند السريان والعرب ، وأحدثوا نظاماً جديداً قوامه النقط والخطوط . وقد اتخذت طريقتان لرسم هذه الحركات . احداهما **الطريقة الطبرية** نسبة إلى مدرسة من العلماء تسمى مدرسة طبرية لنشأتها في مدينة طبرية بفلسطين ، وهي الطريقة المستعملة في الوقت الحاضر . وترمز هذه الطريقة إلى أصوات المد القصيرة بنقط وخطوط توضع تحت الحرف ، وقد توضع فوقه ، وقد تتلوها حروف العلة للدلالة على أن الحركة مشبعة .

أما الطريقة الثانية فتعرف بـ **الطريقة البابلية** لأن علماء اليهود ، بعد تخريب الرومان لبيت المقدس ، التجؤوا الى طبرية وواصلوا هناك دراساتهم الدينية . وهذه الطريقة ترمز إلى أصوات المد القصيرة بعلامات توضع فوق الحروف .

هذا وقد استخدم أحياناً في تدوين العبرية بعض رسوم أجنبية ، لاسيما الرسمان العربي واليوناني .

الخط العبري القديم

من أهم آثار الخط العربي القديم النقش الذي تم اكتشافه سنة ١٨٨٠

بالقرب من بيت المقدس في قرية « سلوان »[1] حيث وجد داخل مغارة ينبع منها الماء واليك نصه :

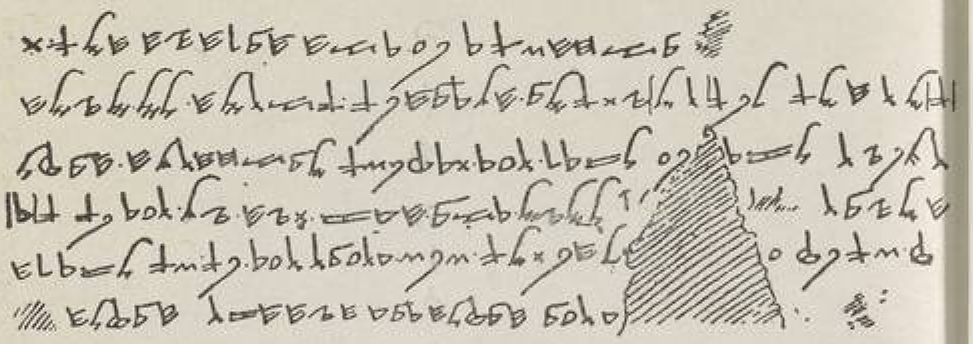

يصف هذا النقش عملية الحفر في الجبل لجلب مياه النبع الى بركة داخل المدينة القديمة في عهد الملك حزقيال ، أي حوالي سنة ٧٠٠ ق . م . ووضع العمال هذا النقش منحوتا على جدران النبع لتخليد ذكرى عملهم . ويوجد هذا النص الى الآن على حالته الاصلية .

نقود عبرية قديمة

ירושלים הקדושה
(اورشليم المقدسة)

שקל ישראל שב
(ريال اسرائيلي سنة ٢)
اي سنة ٦٧ ب . م .

---

(١) «سلوان» تحريف الكلمة العبرية « שלח » الذي هو بعينه الينبوع الذي كشف فيه هذا النقش .

الابجدية : אָלֶף בֵּית

الحرف القديم	الحرف المربع الحالي	شكله في آخر الكلمة	الحرف اليدوي	تسميته	معناه	قيمته الرقمية	مايقابله بالعربية
𐤀	א		א	آلِفْ	نور	١	ا
𐤁	ב		ב	بيْت	بيت	٢	ب
𐤂	ג		ג	جيمَل	جمَل	٣	ج مصرية
𐤃	ד		ד	دالِتْ	باب	٤	د
𐤄	ה		ה	هيْ	شبكة	٥	ه
𐤅	ו		ו	ڤاڤ V	وتد	٦	ڤ V
𐤆	ז		ז	زاين	سلاح	٧	ز
𐤇	ח		ח	حيت	حائط	٨	ح
𐤈	טּ		ט	طيْت	حنش	٩	ط
𐤉	י		י	يود	يد	١٠	ي
𐤊	כ	ך	כּ ך	كاف	كف اليد	٢٠	ك
𐤋	ל		ל	لاميْد	عصا الضرب البقر	٣٠	ل
𐤌	מ	ם	מ ם	ميْم	ماء	٤٠	م
𐤍	נ	ן	נ ן	نون	حوت	٥٠	ن
𐤎	ס		ס	سامِخْ	مسند	٦٠	س
𐤏	ע		ע	عاين	عين	٧٠	ع
𐤐	פ	ף	פ ף	بي p	فم	٨٠	پ p
𐤑	צ	ץ	צ ץ	صادي	صدّيق	٩٠	ص
𐤒	ק		ק	قوف	سَمّ الخياط	١٠٠	ق
𐤓	ר		ר	ريْش	رأس	٢٠٠	ر
𐤔	ש		שׁ	شين	سنّ	٣٠٠	ش
𐤔	ש		שׂ	سين	سنّ	—	س
𐤕	ת		ת	تاف	علامة	٤٠٠	ت

ملحوظات :

١ — تقرأ العبرية وتكتب كالعربية من اليمين الى اليسار .

٢ — تكتب الحروف العبرية منفصلا بعضها عن بعض .

٣ — الابجدية العبرية مرتبة ترتيب ابجد ، هوز ، حطي ، كلمن ، سعفص ، قرشت .

٤ — لاإعراب لاواخر الكلمات في العبرية ، بيد أن هناك كلمات قليلة تدل على وجود التنوين في العبرية القديمة .

٥ — لكل حرف من حروف الابجدية قيمته الرقمية كما ذكرنا في جدول الابجدية. وتكتب الحروف الرقمية من اليمين الى اليسار : أي انه يكتب اولا رقم الالوف . فرقم المئات . فرقم العشرات وهكذا .

٦ — في الابجدية العبرية خمسة احرف يتغير شكلها اذا وقعت في آخر الكلمة ، ويجمعها قولك « صنفكم » ، وقد وردت اشكالها في جدول الابجدية .

اختلاف اليهود في نطق الحروف

يتضمن جدول الابجدية ضبط نطق الحروف العبرية كما كان ينطقها العبريون الاقدمون . بيد ان الطوائف اليهودية ، الشرقية والغربية ، تختلف في نطق هذه الحروف . وهذا الاختلاف أمر طبيعي : فاللغة العبرية لغة شرقية لايستطيع نطقها نطقاً صحيحاً سوى ابناء الشرق . وطبيعي أن يكون نطق الطوائف اليهودية الشرقية أضبط واقرب الى الصواب .

فاللغة العبرية تحتوي ، كالعربية ، احرفاً حلقية واحرف إطباق، يعسر على الغربيين النطق بها نطقا صحيحاً . ولذا فان اليهود الغربيين يتهاونون في اخراج الحروف من مخارجها : فينطقون العين همزة ، والحاء خاء ، والراء غيناً ،والطاء

تاءً ، والقاف كافاً . وتخل الطوائف اليهودية الغربية بالنطق بحرف الصاد « صادي » فتنطقه « تسادي » وهو محاكاة لحرف Tsé من الابجدية الالمانية. وكثيراً مايجاري اليهود الشرقيون اليهود الغربيين في الاخلال بنطق هذه الحروف ، لاسيما الطاء والقاف والصاد .

مخارج الحروف

تقسم حروف الابجدية العبرية تقسيما يلائم طبيعة النطق بها ، حسب اصطدامها باجزاء الفم المختلفة . كما يلي :

ا — حلقية وهي : אהחע (ويلحق بها أحيانا حرف ר في بعض القواعد) .

ب — شفوية وهي : בומף .

ج — حنكية وهي : גיכק .

د — لسانية وهي : דטלנת .

ه — حروف الصفير وهي : זסשׂשׁצ(ר) .

حروف בגד כפת

في الأبجدية العبرية ستة احرف هي : ב ، ג ، ד ، כ ، פ ، ת تنطق على طريقتين في حالتي الاعجام والاهمال .

فتنطق بيت (ب) وجيمل (ج مصرية) ودالت (د) وكاف (ك) وپي (P) وتاف (ت) اذا كانت معجمة ، اي اذا كانت في داخلها نقطة هكذا : בּגּדּכּפּתּ.

وتنطق فيت (V) ، وغيمل (غ) وذالت (ذ) وخاف (خ) وفي (ف) وثاف (ث) اذا كانت مهملة اي اذا كانت خالية من النقطة .

ويجمع هذه الاحرف قولك « بجد كفت » ، وسنتكلم فيما بعد عن احوال

إعجامها وإهمالها. امانحن فنتمسك بثلاثة من هذه الاحرف وهي בּ و כּ و פּ فننطقها ب و ك و P في حالة الاعجام و V و خ و ف في حالة الاهمال . اما גּ و דּ و תּ فننطقها جيما مصرية ودالا وتاء سواء أكانت معجمة ام مهملة وهذا هو النطق السائد لدى اليهود الشرقيين .

تمرين

انطق بالحروف الآتية :

(١) بالفتح : ב נ ס ע א פ כ ג ה

(٢) بالكسر : צ ז י ח ט כ פ ל מ

(٣) بالضم : צ ת ק ר ב ש ש ו ע

المقارنة اللفظية

بعض الحروف العبرية يقابلها في العربية حروف اخرى من المخرج ذاته او من مخرج قريب منه . وكثيراً مايكون ذلك في الفاظ متشابهة المعنى او متحدته .

١ — فحرف الـ ח يقابله ح أو خ مثل :

חָלָב : حليب חֶרֶב : خربَ .

٢ — وحرف الـ י يقابله ي او و مثل :

יָבֵשׁ : يبس יָרַד : وردَ יָלַד : ولدَ

٣ — وحرف الـ צ يقابله ص او ض او ظ او ز مثل :

צָרַח : صرخ אֶרֶץ : ارض צָעַן : ظعَنَ קָפַץ : قفزَ

٤ — وحرف الـ שׂ يقابله س او ث مثل :

שָׂאַל : سأل   שָׂב : ثاب   שׁוֹר : ثور

٥ — وحرف الـ שׁ يقابله ش مثل :

שָׂבַע : شبع   שָׂפָה : شفة.

٦ — وحرف الـ כ يقابله ك مثل :

הָלַךְ : هلكَ (ذهب)   אָכַל : أكلَ.

٧ — وحرف الـ ע يقابله ع او غ مثل :

עָבַר : عبرَ   עָטָה : غطّى   עֶלֶם : غلام . ويندر ان تقابله همزة مثل : עֲצִיץ : إصيص .

٨ — وحرف الـ א يقابله أ ويندر ان تقابله ع مثل :

אָמַר : أمرَ (قال)   אֶשְׁכּוֹל : عُثكول (عنقود عنب).

٩ — وحرف الـ ו يقابله و مثل :

צִוָּה : وصّى   וֶרֶד : وردٌ

١٠ — وحرف الـ ז يقابله ز او ذ مثل :

זָרַע : زرَع   זָבַח : ذبَح .

١١ — وحرف الـ ד يقابله د او ذ مثل :

דָּרַשׁ : درَس ، طلَبَ   תַּלְמִיד : تلميذ.

الحركات : הַתְּנוּעוֹת

تنقسم الحركات في العبرية الى حركات صغرى و كبرى . واليك بيانها :

١ — الحركات الصغرى : הַתְּנוּעוֹת הַקְּטַנּוֹת

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
◌ַ	פַּתַּח فتاح	לַ	لَ
◌ֶ	סֶגּוֹל سيجول	לֶ	لِ (بالامالة) Lé
◌ִ	חִירִיק קָטָן حيريق قطان	לִ	لِ
◌ֹ	חוֹלָם קָטָן حولام قطان	לֹ	لُ بالضمة المفتوحة Lo
◌ֻ	קִבּוּץ قبوص	לֻ	لُ

٢ — الحركات الكبرى : הַתְּנוּעוֹת הַגְּדוֹלוֹת

الحركة	تسميتها	اللام مشكولة بها	طريقة النطق بها
◌ָ	קָמַץ قماص	לָ	لا
◌ֵ	צֵירֵה صيري	לֵ	لي (بالامالة) Lē
◌ִי	חִירִיק גָּדוֹל حيريق جدول	לִי	لي
וֹ	חוֹלָם גָּדוֹל حولام جدول	לוֹ	لو (بالضمة المفتوحة) Lō
וּ	שׁוּרוּק شروق	לוּ	لُو

تمرين ١

إقرأ :

בָּ , גֶ , דְ , סוּ , לִ , מֹ , נוֹ , פוּ , צֵ , עִ , שִׁ , אוֹ , אוּ , וָ , זִי , קָ ,
רֶ , כְּ , הָ , טֻ , בָּ .

تمرين ٢

إقرأ الكلمات الآتية :

סַל , אָח , אָב , אֵם , גַּל , חַם , סֵפֶר , בֶּגֶד , עֶבֶד , מֶלֶךְ , תֶּבֶן ,
בָּרַח , בָּלַע , שָׁמַע , אָכַל , אָמַר , יָרַשׁ , יָשַׁב , צֶלַע , צֶדַע , מֶלַח .

تمرين ٣

اكتب الكلمات الآتية بحروف عبرية :

نِر ، شُور، رِجِل ، جَمَل ،سُوس ، قِن ، اور ، مَشَل، سَأَل ، قَرَا،
صَرَر ، لقط ، يَشِن ، زَرَع.

السكون : שְׁוָא נָח

السكون في العبرية عبارة عن نقطتين تكون احداهما فوق الاخرى وتأتيان تحت الحرف للدلالة على تسكينه مثل : כִּתְבוּ (اي اكتبوا) ومثل סִפְרִי (اي كتابي) .

والقاعدة في العبرية تسكين الحرف الاخير من كل كلمة ، وذلك لعدم وجود الاعراب في هذه اللغة ، مثل : בָּא יֶלֶד (اي جاء ولدٌ) ومثل :

אָכַלְתָּ לֶחֶם (اي اكلت خبزاً) ومثل : פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת (اي فتح الباب) .
وقد شذ عن هذه القاعدة حرف الـ « ך » (خاف) مثل : דֶּרֶךְ (طريق)
وحرف الـ « תְ » (تاف) مثل : אַתְּ (انتِ) .

تمرين

إقرأ الكلمات الآتية :

רַגְלוֹ , שֻׁלְחָן , מַסְמֵר , מֶרְכָּב , שִׂמְלָה , דִּמְעָה , מַלְאָךְ , כָּתַבְתְּ ,
עֵינֵךְ , צַרְצוּר , מַלְבּוּשׁ , מַנְעוּל , מִלְחָמָה .

السكون المتحرك[1] : שְׁוָא נָע

ينطق بهذا السكون كالكسرة الممالة ، ويعتبر نصف حركة . والاحوال التي يأتي فيها السكون متحركا هي :

١ في اول[2] الكلمة مثل : שְׁמַע דְּבָרַי (اي اسمع قولي).

٢ اذا التقى[3] سكونان في وسط الكلمة كان اولهما ساكنا والثاني متحركا مثل : יִכְתְּבוּ (يكتبون) ومثل : גִּלְגְּלוּ (دحرجوا) .

٣ اذا وقع السكون تحت حرف مشدد اي في داخله نقطة مثل : חִזְּקוּ (اي شدّدوا) ومثل : שַׁבְּרִי (اي كسّري) .

٤ـــ اذا جاء السكون بعد حركة كبرى موقوف عليها بالمدة المعروفة

---

(١) يأتي السكون شبه متحرك في اللغة العربية في حروف القلقلة وهي قطب جد ، ولا يكون ذلك الا للتجويد وتحسين النطق .

(٢) اذا كان اول الكلمة ساكنا في اللغة العربية وكانت الكلمة في اول الكلام توصلنا الى النطق بهذا الساكن باضافة متحرك قبله ، اما في العبرية فينطق هذا الساكن متحركا بالكسرة الممالة .

(٣) يلتقي السكونان في اللغة العربية في كلمتين متجاورتين مثل (قالت امرأة العزيز) فيحرك الساكن الاول ويبقى الثاني على حاله ، اما في العبرية فالامر على العكس .

بالمِتج « מְתֶג » هكذا : « אֽ » مثل : אָֽכְלָה (اي أكلتْ) ومثل : הָֽלְכוּ (اي هلكوا بمعنى ذهبوا) .

٥ — اذا وقع السكون تحت حرف يتلوه حرف من جنسه مثل : הִנְנִי (اي هاأنا) ومثل : הַלְלוּ (أي هللوا) .

تمرين

إقرأ الجمل الآتية :

שְׁמַע בְּנִי דְּבַר אָבִיךָ . כַּלְבֵּנוּ בְּכַרְמֵנוּ . הַתַּלְמִידִים לוֹמְדִים בַּסְפָרִים . הַיְלָדִים יוֹשְׁבִים עַל הַסַּפְסָלִים . לְאָחִי שְׁנֵי גַנִּים . הָאִשָּׁה קָנְתָה תְּמָרִים . עָבְרוּ יָמִים וְחָלְפוּ שָׁנִים . הַחַיָּטִים תּוֹפְרִים אֶת הַבְּגָדִים . הַתַּלְמִידוֹת מְדַבְּרוֹת עִבְרִית .

الحركات المركبة : הַתְּנוּעוֹת הַמֻּרְכָּבוֹת

لايجوز أن يأتي السكون وحده تحت حرف من حروف الحلق א ח ה ע بل يجب ان يكون هذا السكون الواقع تحت حرف حلقي مصحوبا إما بحركة القامص هكذا : (׃ׇ) وينطق في هذه الحالة كالضمة الممالة ويدعى (חֲטַף קָמַץ) مثل : מָחֳרָת (اي الغد) ، وإما بحركة البتاح هكذا : (׃ֿ) وينطق كالفتحة تماماً ويسمى (חֲטַף פַּתָּח) مثل : יַעֲלֶה (اي يعلو) ، واما بحركة السيجول هكذا : (׃ֶ) ويسمى (חֲטַף סֶגּוֹל) مثل : הֶעֱבִיד (اي شغّل). وفي هذه الحالة يأخذ الحرف الحلقى حركة الحرف الذي قبله سواء أكانت قامص ام بتاح ام سيجول .

تمرين

اقرأ الجمل الآتية :

אֲנִי עֲרִירִי . כִּי אֱמוּנָה שְׁלֵמָה . עֲבָדֶיךָ נֶאֱמָנִים . הַחֲמוֹר עָצֵל . לַאֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם אָכַלְנוּ בָּשָׂר . שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד . אֲנָשִׁים עוֹשִׂים טוֹב חֲבִיבִים לַכֹּל . הֶעֱמִיק בְּמַחֲשָׁבָה . מַאֲמָרוֹ טוֹב מִפָּעֳלוֹ . יֶעֱרַב לְךָ . מַעֲשֶׂיךָ יְקָרְבוּךָ וּמַעֲשֶׂיךָ יְרַחֲקוּךָ .

الساكن الظاهر : נָח נִרְאֶה

اذا اتى ساكن تحت حرف في وسط الكلمة او في آخرها ، فان هـذا الحرف يظهر في النطق ساكنا ويدعى **נָח נִרְאֶה** (اي الساكن الظاهر) مثل : **יִשְׁמַע** (يسمع) فحرف الـ **שׁ** وحرف الـ **ע** في هذه الكلمة ساكنان ويدعيان **נָח נִרְאֶה** لظهورهما في النطق .

الساكن المستتر : נָח נִסְתָּר

اذا اتى احد احرف العلة **א ה ו י** ساكنا وان لم يكن تحته سكون فان هذا الحرف لا يظهر في النطق ، ويدعى **נָח נִסְתָּר** (اي الساكن المستتر) مثل : **בָּא** (اتى) و **קָנָה** (اشترى) و **מָה** (ما) و **לוּ** (لو) و **לוֹ** (لهُ) و **עָנִי** (فقير) .

والاحوال التي يأتي فيها حرف العلة ساكناً مستتراً هي :

١ — الـ (**א**) بعد الحركات الكبرى مثل : **קָרָא** (قرأ) و **יָבִיא** (يُحضِر) و **מָבוֹא** (مَدخَل) و **מָאתַיִם** (مائتان) و **שָׂנוּא** (مكروه).

٢ — الـ (ה) بعد حركات القامص (־) والصيري (..) والحولام بنوعيه (ֹ ، וֹ) والسيجول (ֶ) مثل : יָפָה (جميلة) و הִנֵּה (ها ، هاهو) و שְׁלֹמֹה (سليمان) و יָפֶה (جميل) .

٣ — الـ (ו) اذا جاءت حولام جدول (וֹ) او شروق (וּ) مثل : לוֹ (له) و כִּתְבוּ (اي اكتبوا) .

٤ — الـ (י) في حالتي الصيري (ֵי) والحيريق جدول (ִי) مثل : בְּנֵי (ابناء) و סִפְרִי (كتابي) .

المخرج : הַמַּפִּיק

تظهر الهاء احيانا في النطق بعد حركات القامص والصيري والحولام . وفي هذه الحالة توجد في الهاء نقطة تدعى « מַפִּיק » (اي مُخرج) لاخراجها عن الساكن المستتر ، وتكتب هكذا : (הּ) مثل : לָהּ (لها) و בָּהּ (بها) و שְׁמָרָהּ (حفظها) .

ولهذا المخرج « מַפִּיק » اربعة احوال وهي :

أ — اذا وقعت الهاء في آخر الكلمة كضمير جر للمفردة الغائبة مثل : עֵינָהּ (عينُها) ومثل : רַגְלָהּ (رِجلها) .

ب — اذا وقعت في آخر الكلمة كضمير نصب للغائبة المفردة مثل : לְקָחָהּ (اخذها) و הִכָּהּ (ضربها) .

ج — في لفظ الجلالة יָהּ (الله) .

د — في كلمتي التحسّر הָהּ و אֲהָהּ (آه) .

ملحوظة : تأتي الـ (ו) والـ (י) נָח נִרְאֶה فيظهر سكونهما في النطق مثل : שָׁלֵו (هادىء) ومثل : קַו (خطّ) وעֵינָיו (عيناه) وעָלָיו (عليه) ومثل : שַׁי (هدية) و אֵלַי (اليّ) و אַלְלַי (واحسرتاه) وסְפָרַי (كتبي) .

تمرين

اقرأ الجمل الآتية مع مراعاة أحوال الساكن الظاهر والساكن المستتر :

לִי תַּלְמִיד וְלוֹ תַּלְמִיד . תַּלְמִידוֹ גָּדוֹל מִתַּלְמִידִי . לוֹ כֶּלֶב גָּדוֹל וְשָׁמֵן וְלָהּ כֶּלֶב גָּדוֹל וְשָׁמֵן . לָנוּ שׁוֹר שָׁמֵן וְלָכֶם שׁוֹר שָׁמֵן . סִפְרָהּ גָּדוֹל מִסִּפְרִי . גַּנְּכֶם גָּדוֹל מִגַּנִּי . מִי קָרָא וּמִי כָּתַב ? אָחִי קָרָא וְאָבִיךְ כָּתַב . תַּלְמִידִי אָכַל וְשָׁתָה וְאָחִיךְ לֹא אָכַל וְלֹא שָׁתָה. לְךָ בַּיִת חָדָשׁ וְלִי בַּיִת חָדָשׁ . דּוֹדִי קָנָה בַּיִת . אָכַלְנוּ וְלֹא שָׁתִינוּ . הֵם כָּתְבוּ וְהֵן לֹא כָּתְבוּ . לִי חֲמוֹר גָּדוֹל וְגָמָל קָטָן .

المقاطع : הַהֲבָרוֹת

كل حرف متحرك بإحدى الحركات ، أو كل مجموعة من الأحرف محرّكة بحركة واحدة تدعى مقطعاً (הֲבָרָה) . وينطق بالمقطع كأنه كلمة مستقلة . وكل كلمة تتألف من مقطع واحد أو أكثر ، بعدد ماتحتوي من حركات .

فالكلمات : שֵׁם (اسم) و פֶּה (فم) و פִּיל (فيل) هي ذات مقطع واحد . والكلمات : יָפֶה (جميل) و עָנָן (سحاب) و שָׁכֵן (جار) هي ذات مقطعين . وكلمة יִכְתְּבוּ (يكتبون) مؤلفة من ثلاثة مقاطع ، وكلمة וּמַאֲכִילֵהוּ (ومُطْعِمه) مؤلفة من ستة مقاطع .

والمقاطع على نوعين :

١ — مقطع بسيط (הֲבָרָה פְּשׁוּטָה) : وهو الحرف المحرك الذي ليس متلواً بحرف ساكن ولا بحرف مشدّد[1] مثل : אָחִי (أخي) و קָנִיתָ (اشتريتَ) و בְּךָ (بكَ) .

٢ — مقطع مركّب (הֲבָרָה מֻרְכֶּבֶת) : وهو الحرف المحرّك بحركة ما متلوة بحرف ساكن أو حرف مشدّد مثل : גַּלְגַּל (دولاب) و אֻרְוָה (اصطبل) و צִפּוֹר (عصفور) و נַגָּר (نجّار) .

تمرين ١

إقرأ الكلمات الآتية واذكر عدد المقاطع في كل منها :

מִטָּה . שֻׁלְחָן . עֵץ . אִישׁ . גִּנָּה . שֶׂה . חַלּוֹן . מִדֶּלֶת . קְטַנָּה . אֲדָמָה . שִׂמְלָה . כַּלָּה . חֶמְאָה . קַלָּה . תְּפִלָּה . חַזָּן . מַפִּיל . מַדְלִיק . שְׁקֵנָה . תַּנּוּר . צַדִּיק . כִּבְשָׂה .

تمرين ٢

إقرأ القطعة التالية وبيّن المقاطع المركبة والمقاطع البسيطة في كل كلمة :

הַכֶּלֶב הוּא חַיַּת בַּיִת . הוּא יוֹשֵׁב בֶּחָצֵר וְשׁוֹמֵר אֶת הוֹן אֲדוֹנוֹ. כַּאֲשֶׁר יָבֹא אִישׁ זָר אֶל הֶחָצֵר , יִתְנַפֵּל עָלָיו הַכֶּלֶב וְיִנְבַּח . בַּלַּיְלָה , עֵת אֲשֶׁר כָּל הָאֲנָשִׁים יְשֵׁנִים , הוּא עֵר וְשׁוֹמֵר אֶת הַבַּיִת מִגַּנָּבִים . הוּא אוֹהֵב מְאֹד אֶת אֲדוֹנוֹ וּמַכִּיר אוֹתוֹ מֵרָחוֹק. בְּלֶכֶת הָאָדוֹן אֶל הַיַּעַר לָצוּד צַיִד , יִקַּח עִמּוֹ אֶת כַּלְבּוֹ הָעוֹזֵר לוֹ

(١) الشدة في العبرية عبارة عن نقطة تقع داخل الحرف . وسيأتي الكلام عنها مفصلا في البحث التالي .

לִמְצֹא אֶת הַצַּיִד , אֲשֶׁר הֵמִית הָאָדוֹן בְּרוֹבוֹ . גַּם אֶת הָעֵדֶר שׁוֹמֵר הַכֶּלֶב עַל יַד הָרוֹעֶה וְעוֹזֵר לוֹ לֶאֱסֹף אֶת הָעֵדֶר הַנָּפוֹץ לְמָקוֹם אֶחָד . לָכֵן אוֹהֵב אוֹתוֹ אֲדוֹנוֹ וּמַאֲכִילֵהוּ וּמַשְׁקֵהוּ .

الشدّة : דָּגֵשׁ

الشدة في اللغة العبرية نقطة تقع داخل الحرف هكذا : ל ، ט لتشديد هذا الحرف او لتغيير نطقه . فالشدة في العبرية على نوعين :

١ — شدة ثقيلة (דָּגֵשׁ חָזָק) ، ووظيفتها تشديد الحرف .

٢ — شدة خفيفة (דָּגֵשׁ קַל) ، ووظيفتها تغيير نطق بعض الحروف .

والشدة بنوعيها لاتقع مطلقاً في الأحرف : א , ה , ח , ע , ר . وتأتي الشدة ثقيلة وخفيفة في حروف : בְּגַד כְּפַת . وتكون الشدة ثقيلة فقط في حروف : טָס שֶׁקֶץ נוֹזְלִים .

الشدة الثقيلة : דָּגֵשׁ חָזָק

الشدة الثقيلة وضعت كما في العربية لتشديد نطق الحرف . وتأتي هذه الشدة في الأحوال الآتية :

١ — في الحرف الأول من اسم دخلت عليه أداة التعريف وهي الـ « ה » مثل : הַסֵּפֶר (الكتاب) و הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) .

٢ — في الحرف الأول من اسم دخل عليه حرف من حروف النسب בכל (الباء والكاف واللام) مع افتراض أن هذا الاسم معرّف بهاء التعريف ، إذ تُحذَف هذه الهاء وتُعطى حركتها لحرف النسب مثل : בַּגַּן (في البستان) و בַּיָּד (باليد) و כַּשֶּׁמֶשׁ (كالشمس) و לַיֶּלֶד (للولد) .

٣ – في حرف المضارعة[١] من فعل دخلت عليه واو القلب مثل : וַיִּשְׁמַע (اي وسمع) . و יִשְׁמַע (يسمع) هو فعل مضارع قد تحوّل معناه الى ماض بسبب دخول واو القلب عليه .

٤ – في حالة الإدغام نحو : יִתֵּן (يُعطي او يعطي) . وأصل الفعل الماضي נָתַן (اعطى) ، فلما دخل حرف المضارعة (י) على الفعل اصبح יִנְתֵּן فأُدغمت النون في التاء وشدّدت عين الفعل دلالة على هذا الإدغام فصار יִתֵּן . وكذا الحال في كلمة מִשָּׁם (من ثَمّ او من هناك) . وهذه الكلمة مكوّنة في الأصل من كلمتين هما מִן (حرف الجر من و שָׁם (ثَمّ أو هناك) فأُدغم حرف النون في حرف ש وشددت الشين دلالة على هذا الادغام[٢].

٥ – في بعض الأفعال التي ترد على التركيب المشدد للتعدية مثل : יִשֵּׁב (أجلس) أو المبالغة مثل : שִׁבֵּר (كسّر) أو للمطاوعة مثل : הִתְחַזֵּק (تقوّى) .

٦ – وتأتي الشدة أحياناً لتحسين نطق بعض الكلمات مثل : אֵלֶּה (هؤلاء) و שָׁמָּה (الى هناك) و לָמָּה (لماذا) و הֵמָּה (هم) .

٧ – في أول حرف من كلمة سبقتها كلمة مؤلفة من مقطع واحد ومعتلة الآخر مثل : מַה־זֶּה (ماهذا) و מַה־טּוֹב (ماأطيب) . فاصبحت الكلمتان ككلمة واحدة ولذا جاءت وصلة الـ מַקַּף رابطة بينهما .

ويندر جداً أن ترد الشدة الثقيلة بعد حركة كبرى ، أي أن اكثر ورودها بعد حركة صغرى مثل : אַפּוֹ (أنفه) .

ملحوظة :

في الحالتين الأولى والثانية لايعدو أن يكون عامل التشديد هو الإدغام: ففي الحالة الأولى يفترض اللغويون اليهود أن هاء التعريف عندهم أصلها

---

(١) حروف المضارعة هي : אנית (أنيت) كما في العربية ولا تسري هذه القاعدة على حرف المضارعة א لأنه حرف حلقي .

(٢) قد تدغم النون في العربية في الياء في كلمتين متجاورتين وتشدد الياء دلالة على هذا الادغام مثل : (ومَن يَهْدِ الله فهو المهتد) ولا يكون ذلك الا في التجويد .

« هل » وهي لغة في « ال » التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون أن عامل التشديد في هذه الحالة هو الادغام ، اذ أدغمت اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعرف مثل : הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) . وهذا العامل واضح تماما في اللغة العربية عند دخول لام التعريف على اسم مبدوء بحرف شمسي .

وفي الحالة الثانية ترتكز القاعدة على افتراض ان الاسم الذي دخل عليه حرف النسب هو معرّف . فتشديد الحرف الاول من هذا الاسم ناجم عن إدغام هاء التعريف المحذوفة في هذا الحرف .

ويرى اللغويون اليهود ان النون حرف شبه معتل ، وكثيراً ما يستغنون عنه او يدغمونه في الحرف الذي يليه كما في الحالة الرابعة من احوال الشدة الثقيلة ، وهي حالة الادغام . وهم يعتمدون اعتماداً كبيراً على اللغة العربية فيرون ان אַף (انف) و גַּב (ظهْر او جنب) و עֵז (عنز) وما الى ذلك من الكلمات اصلها אַנְף و גַּנְב و עֵנְז ، كما هو الحال في اللغة العربية ، وان هذه الكلمات وان كانت محذوفة النون في حالة الافراد ، فان اثر هذه النون المحذوفة يبدو جلياً في تثنية هذه الاسماء او جمعها مثل : אַפַּיִם ، גַּבִּים ، עִזִּים ، اذ يُدغم حرف النون المحذوف في الحرف الذي يليه فيشدد . وتبدو هذه الظاهرة كذلك في حالة اضافة مثل هذه الاسماء الى ضمائر الجر المتصلة مثل : אַפִּי و גַּבִּי و עִזִּי وهم يرون ان ضمير المخاطب אַתָּה اصله انت (אנתה) كما هو في اللغة العربية وان تشديد التاء في هذه الكلمة انما هو بسبب ادغام النون المحذوفة فيها .

تمرين - תַּרְגִּיל

اقرأ الكلمات الآتية وبيّن أحوال الشدة فيها :

נַפָּח . הַיֶּלֶד הַזֶּה . נַגָּר . הַשָּׁמַיִם . אַתָּה . תְּשַׁבֵּר . הַמֶּלֶךְ . עַזּ .

יִפֹּל . מִטָּה . וַיָּבֹא . לַבַּיִת . נִסַּע . שִׁשִּׁים אַמָּה . מַכָּה . יְוֻעַד .
לַמֵּד . יַבָּשָׁה . וַנִּשְׁמַע . כַּפְּרִי . בַּדֶּרֶךְ . הַיּוֹם . כַּצְּבִי . לִמּוּד .
פַּלָּח . הִתְפַּזֵּר . מַה־לִּי . הִתְחַתֵּן . עִוֵּר . יָקֻם .

الشدة الخفيفة : דָּגֵשׁ קַל

تأتي الشدة الخفيفة في حروف בגד כפת لتغيير نطقها فقط، كما ذكرنا آنفاً. ولهذه الشدة حالتان :

١ — اذا وقع احد هذه الاحرف في اول الكلمة مثل : בְּאֵר (بئر) و גְּדִי (جدْي) و דֶּרֶךְ (طريق) و כֶּבֶשׂ (خروف) و פָּרָה (بقرة) و תַּיִשׁ (تيس) .

٢ — وتقع في وسط الكلمة بعد سكون ساكن مثل : עַכְבָּר (فار) و מִסְגָּד (مسجد) و מִגְדָּל (برج) و מִשְׁכָּב (مضجع) و פַּרְפָּר (فراشة) و מִכְתָּב (رسالة) .

ملحوظ.

لايجوز استعمال الشدة الخفيفة في الحروف الستة المذكورة بعد ساكن مستتر נָח נִסְתָּר ، اي اذا كانت الكلمة السابقة منتهية بحركة كبرى مثل : דִּבְרֵי פִיךָ (اي اقوال فمكَ) ومثل : נְשֵׁי בָנֶיךָ (اي نساء بنيك) .

تمرين — תַּרְגִּיל

اذكر السبب في وجود الشدة الخفيفة او عدم وجودها في حروف בגד כפת في العبارات الآتية :

בִּרְכַּת יָהּ תַּעֲשִׁיר . הָאֲנָשִׁים יוֹשְׁבִים בְּבַיִת שֶׁל אֶבֶן . הַתַּלְמִיד

שָׂם אֶת מַחְבְּרוֹתָיו בְּאַרְגַּז שֶׁל נְיָר . הַתַּלְמִיד כּוֹתֵב בְּעֵט . הָרוֹפֵא צִוָּנִי לִלְבֹּשׁ כֻּתֹּנֶת שֶׁל צֶמֶר . הַחַיָּט תּוֹפֵר בְּחוּט שֶׁל פִּשְׁתָּן . כָּבַשׁ אָבִי אֶת כַּעֲסוֹ . אֵלֶּה בְּנֵי שֵׁם . אִם אֵין גְּדָיִים אֵין תְּיָשִׁים . וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי . שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ-בָהּ . דִּין פְּרוּטָה כְּדִין מֵאָה .

تمرين - תַּרְגִּיל

ضع الشدة بنوعيها في أماكنها المناسبة من القطعة التالية :

חֲמוֹר עָמוּס שַׂקִּים מְלֵאִים מֶלַח עָבַר עַל גֶּשֶׁר . מָעֲדוּ רַגְלֵי הַחֲמוֹר וְנָפַל אֶל הַמַּיִם . יָצָא וְרָאָה כִּי קַלּוּ הַשַּׂקִּים אֲשֶׁר עָלָיו כִּי הַמֶּלַח נָמַס בַּמַּיִם . אַחֲרֵי יָמִים אֲחָדִים עָבַר הַחֲמוֹר עוֹד פַּעַם עַל הַגֶּשֶׁר וְהָיָה עָמוּס סְפוֹגִים . זָכַר הַחֲמוֹר אֶת הַמִּקְרֶה עִם הַמֶּלַח וַיַּחְפֹּץ לְהָקֵל גַּם עַתָּה אֶת מַשָּׂאוֹ וַיִּתְנַפֵּל בְּצִדָּיָה אֶל הַמַּיִם . אֲבָל הַסְּפוֹגִים מָלְאוּ מַיִם וַיִּהְיוּ כְּבֵדִים , וְלֹא יָכֹל הַחֲמוֹר לָקוּם-וַיִּטְבַּע .

القماص حطوف : קָמַץ חָטוּף

القماص ، كما بينّا آنفاً ، هو حركة الفتح الطويلة . بيد ان هناك خمسة أحوال يجب فيها ان ينطق هذا القماص كالضمة المفتوحة (O) . وتسمى هذه الحركة في هذه الأحوال « קָמַץ חָטוּף » . واليك هذه الأحوال :

١ ـ اذا تلا القماص حرف ساكن غير مفصول بينهما بالميتغ ينطق هذا القماص كالضمة المفتوحة ويدعى «قماص حطوف» مثل : קָרְבָּן (قربان) . اما

اذا جاء الميتغ فاصلا بين الحرف المشكول بالقماص والحرف المشكول بالسكون فانه يجب ان ينطق القماص مفتوحاً مثل : אָֽמְרָה (قالت) .

٢ ـ اذا تلا القماص حرف مشدّد بالشدة الثقيلة مثل : מָדַּי (اي قيسي) ومثل : כָּלּוּ (انتهوا) .

٣ ـ اذا جاء القماص آخر حركة في الكلمة وكانت هذه الكلمة متصلة بما بعدها بالمقاف « מַקָּף » (اي الوصلة ـ) مثل : כָּל־הָאָרֶץ (كل الأرض) ومثل : כְּתָב־לִי (اي اكتب لي) .

٤ ـ اذا جاء الفعل مضعفاً في صيغة المضارع ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبتاح (וַ) وحوّلت معناه الى الماضي ، حُذفت لام الفعل وشُكلت فاؤه بالقماص حطوف . فالفعل المضعّف « מָדַד » (قاس) مضارعه « יָמֹד » (يقيس) ، فبعد دخول واو القلب عليه يصبح « וַיָּמָד » (وقاس) . وفي هذه الحالة تشكل فاء الفعل وهي الـ (מ) بالقماص ، وكذلك الفعل « בָּזַז » (سلب) يصبح مضارعه بعد دخول واو القلب عليه וַיָּבָז (اي وسلب) .

٥ ـ اذا جاء الفعل الأجوف في صيغة المضارع مثل : יָשׁוּב (يثوب اي يرجع) ومثل : יָנוּס (يهرب) ودخلت عليه واو القلب المشكولة بالبتاح (וַ) والتي تقلب معنى هذا الفعل الى ماض ، وجب حذف عين الفعل[1] (اي حرف العلة) وتشكل فاء الفعل بالقماص فيصبح الفعل וַיָּשָׁב (ورجَع) و וַיָּנָס (وهربَ) . والقماص الاخير في كل من هاتين الكلمتين ينطق ضمة مفتوحة ويسمى قماص حطوف .

---

(١) يلاحظ ان واو القلب في العبرية تعمل عمل « لم » النافية في العربية من حيث قلب معنى الفعل المضارع الى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الاجوف بحذف عينه . كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل معتل الآخر اذ تحذف لامه مثل : וַיִּקֶן (واشترى) من קָנָה יִקְנֶה . ويندر استعمال واو القلب في الاساليب العبرية الحديثة .

تمرين ١

اقرأ الكلمات الآتية مراعياً أحوال القماص حطوف :

חָתָן . חָכְם . חָכְמָה . קָרְבָּן . חָדְשׁוֹ . חָצֵר . קָדְשׁוֹ .
עָרְמָה . תּוֹשָׁב . מָקוֹם . כְּתָנְתִּי . כָּתְּנוֹת . בָּשָׂר . אָמְרָה .
שָׁכְחוּ . אָזְנְכֶם . פָּרָה . מָתְנַיִם . שָׁנָה .

تمرين ٢

اقرأ الجمل الآتية مراعياً أحوال القماص حطوف :

עֵינַיִם לְהָרִים וְאָזְנַיִם לְכְתָלִים .

זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָר אָוֶן .

גָּדוֹל הָעוֹשֶׂה צְדָקָה יוֹתֵר מִכָּל־הַקָּרְבָּנוֹת .

בְּסָגְרָהּ אֶת הַשַּׁעַר , לֹא סָגְרָה אֶת הַדֶּלֶת .

סָתַם־פִּי הַשָּׂטָן , דְּבָרָיו הָיוּ סְתָם .

וַיָּגָז אֶת הַכְּבָשִׂים וַיָּשָׁב אֶל הָעֲרָבוֹת .

וַיָּרָץ הַיֶּלֶד וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת אִמּוֹ .

אֲנִי אֶבְטַח בֵּאלֹהִים כִּי הוּא עָזִּי וּמָעֻזִּי .

לְפִי מַה שֶּׁהָיְתָה עָרְמָתוֹ שֶׁל נָחָשׁ כָּךְ הָיְתָה מַכָּתוֹ .

الفتحة المستعارة : פַּתָּח גְּנוּבָה

قد يقع أحد الأحرف الثلاثة ה ، ח ، ע في آخر الكلمة مشكولاً بالفتاح هكذا : הַ ، חַ ، עַ .

فاذا كان مسبوقاً بحركة من حركات الكسر وجب نطقه « يَهْ » او « يَحْ » او « يَعْ » مثل מַגִּיהַּ (منقّح) و שִׂיחַ (شجيرة) و רֵעַ (رفيق) .

واذا كان أحد هذه الحروف مسبوقاً بحركة من حركات الضم وجب نطقه « وَهْ » او « وَحْ » او « وَعْ » ، مثل : תָּמוּהַּ (مدهش) و לוּחַ (لوح) و קָרוּעַ (ممزّق) .

تمارين

١ — إقرأ الكلمات الآتية :

רוּחַ . נֹחַ . תַּפּוּחַ . פָּתוּחַ . רֵיחַ . אוֹרֵחַ . שָׂמֵחַ . קֵרֵחַ .
פִּקֵּחַ . נוֹבֵחַ . זוֹרֵעַ . בּוֹלֵעַ. שׁוֹמֵעַ . זָרוּעַ . בָּלוּעַ . שָׁבוּעַ .
גָּבוֹהַּ . הִתְמַהְמֵהַּ .

٢ — إقرأ ما يأتي مراعياً أحوال الفتحة المستعارة :

— אֵיפֹה הָיִיתָ , יְהוֹשֻׁעַ , כָּל־יְמֵי הַשָּׁבוּעַ ?

— בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיָה בִּגְדִי קָרוּעַ , בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי קָנִיתִי צַעֲצוּעַ , בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הָלַכְתִּי אֶל הַמַּבּוּעַ , בַּיּוֹם הָרְבִיעִי אֵינִי זוֹכֵר מַדּוּעַ וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי הָיָה שַׁעֲרִי פָּרוּעַ .

— וְהַיּוֹם , לָמָּה בָּאתָ , יְהוֹשֻׁעַ ?

— גַּם אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מַדּוּעַ .

النبرة : הַנְּגִינָה

الكلمات في العبرية على نوعين : מִלְעֵיל (ممدودة الصدر) و מִלְּרַע (ممدودة العجز). ومعظم الكلمات ينتمي الى النوع الثاني ، أي إلى الممدود العجز ، أي أن النبرة تقع على المقطع الأخير من كلمة تتألف من مقطعين أو أكثر مثل : עָשָׂ֫ה (صنَعَ) و שָׂדֶ֫ה (حقل) و אַבְרָהָ֫ם (ابراهيم). ففي مثل هذه الكلمات يجب أن يرتفع الصوت ، ويحدث بعض الضغط عند النطق بالمقطع الأخير من الكلمة ، بينما تنطق سائر المقاطع مخطوفة . ويرمز إلى هذه النبرة بالميتغ (מֶתֶג) وهو ، كما أسلفنا ، عبارة عن خُطيط عمودي يوضع على يسار الحركة مثل : קָֽרָא و שָֽׁמַע .

وهناك طوائف معينة من الكلمات تأتي ممدودة الصدر מִלְעֵיל ، أي أن النبرة فيها تقع على المقطع الذي قبل المقطع الأخير من الكلمة ، وإليك أهمها :

١ ـ أسماء تأتي على الأوزان التالية أو منتهية بهذه الأوزان :

أ ـ وزن פֶּ֫עֶל مثل : מֶ֫לֶךְ (ملِك) و עֶ֫בֶד (عبدٌ) و מַחְבֶּ֫רֶת (كراسة)

ب ـ « פֵּ֫עֶל « : סֵ֫פֶל (فنجان) و גֵּ֫נֶז (كنز) .

ج ـ « פָּ֫עֶל « : עָ֫וֶל (إثم) و אָ֫וֶן (بهتان) و צַלְמָ֫וֶת (ظُلمة) .

د ـ « פֹּ֫עֶל « : אֹ֫כֶל (أكلٌ) و צֹ֫רֶךְ (حاجة) و מִכְמֹ֫רֶת (شبكة) .

هـ ـ « פֶּ֫עַל « : פֶּ֫גַע (فاجعة) و יֶ֫רַח (شهرٌ) .

و ـ « פֹּ֫עַל « : טֹ֫הַר (طهارة) و רֹ֫מַח (رُمح) .

ز ـ « פַּ֫עַל « : נַ֫עַר (صبي) و שַׁ֫חַר (فجْر) .

ح ـ « פַּ֫עִל « : עַ֫יִן (عين) و זַ֫יִן (سلاح) و שָׁמַ֫יִם (سماء)

٢ ـ الأفعال الماضية المسندة الى ضمائر الرفع المتصلة للمتكلم والمخاطب والمخاطبة مثل : שָׁמַרְתִּי (حرستُ) وשָׁמַרְתָּ (حرستَ) و שָׁמַרְתְּ (حرستِ)

٣ ـ جميع الكلمات المنتهية بالمقطع נוּ مثل : שָׁמַרְנוּ (حرسْنا) و שְׁמָרַנוּ (حرسَنا) و סִפְרֵנוּ (كتابنا) و לָנוּ (لنا).

٤ ـ إذا كان في آخر الكلمة حرف ليس من مبناها الأصلي مثل : הֵמָּה (هم) ومثل : שָׁמָּה (هناك). فأصل هاتين الكلمتين הֵם و שָׁם والهاء الأخيرة فيها مزيدة. وكذا كلمة לַיְלָה (ليل) وأصلها לַיִל.

وشذّ عن هذه القاعدة كلمات قليلة تنطق ممدودة العجز مثل : אֵיכָה وأصلها אֵיךְ (كيف)، و אַיֵּה وأصلها אַי (أين) و הִנֵּה أصلها הֵן (هنّ).

٥ ـ اذا كانت الكلمة ممدودة الصدر فالكلمة التي قبلها يمدّ صدرها مراعاة للمجاورة وحفظاً لانسجام النطق مثل : קָ֫רָא לַ֫יְלָה (سمّى ليلا) فأصل الوقف على الراء من קָרָא انتقل الى القاف قبلها لأن الكلمة التالية ممدودة الصدر.

تمرين ١

اقرأ الجمل الآتية مراعياً أحكام النبرة :

לְדוֹדִי כֶּבֶשׂ וְאַרְנֶבֶת. כֶּרֶם אָחִי גָּדוֹל מִכַּרְמִי. דּוֹדִי אָכַל וְלֹא שָׁתָה. שַׁעַר בֵּיתִי פָּתוּחַ. כִּבְשָׂךְ גָּדוֹל מִכִּבְשִׂי. אָכַלְנוּ וְלֹא שָׁתִינוּ. מִי מִכֶּם קָרָא וּמִי כָתַב ? אֲנִי כָתַבְתִּי וְאַתֶּם לֹא קְרָאתֶם. לְדוֹדִי כֶּלֶב לָבָן וְלִי תַּיִשׁ שָׁחוֹר.

تمرين ٢

اقرأ الكلمات التالية مراعياً أحوال الـ מִלְּרָע (ممدود العجز) والـ מִלְּעֵיל (ممدود الصدر) :

שַׁעַר . גֶּבֶר . אָכַלְנוּ . נֹעַר . עֵבֶר . סִפְרִי . יָדוֹ . עֲזַבְתָּ . זַיִת . פֶּרַח . אֹמֶר . עֵינַיִם . אָזְנַיִם . מַלְכֵּנוּ . בָּנוּ . דֶּלֶת . לְקָחַנוּ . עֲבַדְנוּ . בֶּגֶד . רַגְלִי . גְּדוֹלָה . חָבַט . פְּלָדָה . עֵדָה . יָפֶה . צֶדַע . קֹטֶב . שָׁמַעְתִּי . לַיִשׁ . תַּיִשׁ . נֶגַע . גְּבֶרֶת . מַלְכֹּדֶת . הָלְכָה .

تمرين ٣

اقرأ القطعة التالية مراعياً أحوال الـ מִלְּרָע (ممدود العجز) والـ מִלְּעֵיל (ممدود الصدر) :

אִשָּׁה עֲנִיָּה נָשְׂאָה סַל בֵּיצִים . הִיא הָלְכָה אֶל הַשּׁוּק לִמְכֹּר אוֹתָן . פִּתְאֹם בָּא נַעַר שׁוֹבָב . הַנַּעַר לֹא חָשַׁב הַרְבֵּה , מִהֵר אֶל הָאִשָּׁה , הָפַךְ אֶת הַסַּל , שָׁבַר אֶת הַבֵּיצִים וּבָרַח מִשָּׁם . הָאִשָּׁה עָמְדָה וּבָכְתָה עַל בֵּיצֶיהָ הַשְּׁבוּרוֹת . רָאָה זֹאת נַעַר טוֹב לֵב , רָץ לְבֵיתוֹ וְחִישׁ-מַהֵר שָׁב הַשּׁוּקָה . וְהַנַּעַר נִגַּשׁ אֶל הָאִשָּׁה , הוֹצִיא מִתַּחַת מְעִילוֹ אֶת קֻפְסַת הַחִסָּכוֹן שֶׁלּוֹ , הֵרִיק אֶת פְּרוּטוֹתָיו אֶל תּוֹךְ סִנּוֹר הָאִשָּׁה וּכְרֶגַע נֶעֱלַם . הָאִשָּׁה חָפְצָה לְהוֹדוֹת לַנַּעַר , אֲבָל הוּא לֹא הָיָה עוֹד שָׁם .

أقسام الكلمة : חֶלְקֵי הַדִּבּוּר

تنقسم الكلمة في اللغة العبرية الى ثلاثة اقسام : اسم (שֵׁם) وفعل (פֹּעַל) وحرف (מִלָּה) .

اقسام الاسم : חֶלְקֵי הַשֵּׁם

ينقسم الاسم الى خمسة أقسام :

١ – اسم ذات שֵׁם עֶצֶם مثل : עֵץ (شجرة) و עָפָר (تراب) و אִישׁ (رجل)

٢ – اسم معنى שֵׁם מִקְרֶה مثل : יֹפִי (جمال) و חָכְמָה (حكمة) و חֻלְשָׁה (ضعف) .

٣ – صفة שֵׁם תֹּאַר مثل : לָבָן (أبيض) و מָתוֹק (حلو) و יָפֶה (جميل).

٤ – ضمير שֵׁם גּוּף مثل : אֲנִי (انا) و אַתָּה (انتَ) و הוּא (هو) .

٥ – عدد שֵׁם מִסְפָּר مثل : אֶחָד (واحد) و שְׁנַיִם (اثنان) و שְׁלֹשָׁה (ثلاثة)

اقسام اسم الذات : חֶלְקֵי שֵׁם הָעֶצֶם

ينقسم اسم الذات أربعة اقسام :

١ – علم שֵׁם עֶצֶם פְּרָטִי مثل : יִשְׁמָעֵאל (اسمعيل) و סוּרְיָה (سورية) و דַּמֶּשֶׂק (دمشق) .

٢ – اسم منكر שֵׁם עֶצֶם כְּלָלִי مثل : אִישׁ (رجل) و סוּס (حصان) و כְּפָר (قرية) و יָם (بحر) .

٣ – اسم جمع שֵׁם קִבּוּץ مثل : אֻמָּה (أمة) و צָבָא (جيش) و שֵׁבֶט (قبيلة) .

٤ – اسم جنس שֵׁם חֹמֶר مثل : מַיִם (ماء) و בַּרְזֶל (حديد) و זְכוּכִית (زجاج) .

تمرين ١

اقرأ القطعة التالية واذكر مافيها من أسماء وأفعال وحروف ، ثم اذكر نوع الأسماء الواردة في هذه القطعة : (الترجمة هنا حرفية)

נַעַר קָטָן יָשַׁב תַּחַת עֵץ בַּיַּעַר וּבָכָה . עָבַר לְפָנָיו אִישׁ עָשִׁיר
صبي صغير جلس تحت شجرة في الغابة وبكى . مرّ امامه رجل غنيّ
לוּבֵשׁ בְּגָדִים יְקָרִים וְיָפִים , רָאָה אֶת הַנַּעַר הֶעָנִי וְשָׁאַל אוֹתוֹ :
لابس ثياباً ثمينة وجميلة رأى — الصبي الفقير وسأل اياه :
מַדּוּעַ אַתָּה בּוֹכֶה ? וְהַנַּעַר עָנָה : אִמִּי חוֹלָה , וְאָבִי שָׁלַח אוֹתִי אֶל
لماذا أنت تبكي ؟ والصبي أجاب : أمي مريضة ، وأبي أرسل اياي الى
הָעִיר הַקְּרוֹבָה לִקְנוֹת רְפוּאָה לְאִמִּי , וּבַדֶּרֶךְ אָבַד כִּיסִי עִם הַכֶּסֶף .
المدينة القريبة لشراء دواء لأمي ، وفي الطريق ضاع كيسي مع النقود .
הָאִישׁ הוֹצִיא כִּיס חָדָשׁ וְיָפֶה מָלֵא מַטְבְּעוֹת זָהָב , וְשָׁאַל אֶת הַנַּעַר :
الرجل أخرج كيساً جديداً وجميلا ممتلئاً قطع ذهب ، وسأل — الصبي :
הֲזֶה הוּא כִּיסְךָ ? – לֹא , עָנָה הַנַּעַר : כִּיסִי הָיָה פָּשׁוּט וְזוֹל וְגַם לֹא
أهذا هو كيسك ؟ – لا ، أجاب الصبي : كيسي كان بسيطاً ورخيصاً وأيضاً ما
הָיוּ בוֹ מַטְבְּעוֹת יָפִים כָּאֵלֶּה . אַחֲרֵי־כֵן הוֹצִיא הֶעָשִׁיר כִּיס פָּשׁוּט
كانوا فيه قطع جميلة كهذه . بعد ذلك أخرج الغني كيساً بسيطاً

מִכִּיסוֹ וְהֶרְאָה אוֹתוֹ לַנַּעַר . — « זֶה הוּא כִּיסִי ! » קָרָא הַנַּעַר בְּשִׂמְחָה
من جيبه فأرى إياه للصبي . — « هذا هو كيسي ! » صاح الصبي بفرحة
גְּדוֹלָה . אָז אָמַר הֶעָשִׁיר : נַעַר יָשָׁר אַתָּה , לָכֵן אֲנִי נוֹתֵן לְךָ גַּם
كبيرة. عندئذٍ قال الغني : صبي مستقيم أنت ، لذلك أنا أعطي لك أيضاً
אֶת הַכִּיס הַיָּפֶה עִם הַכֶּסֶף אֲשֶׁר בּוֹ .
— الكيس الجميل مع النقد الذي فيه .

تمرين ٢

بيّن أنواع الأسماء الآتية باصطلاحاتها العبرية :

מֶלֶךְ , קְעָרָה , כֶּסֶף , מְעָרָה , אֶבֶן , אֲנָשִׁים , בַּיִת , עֵץ , יֶלֶד ,
ملك ، اناء ، فضة ، مغارة ، حجر ، رجال ، بيت ، شجرة ، ولد
צַעֲצוּעַ , אַרְגָּז , נְיָר , גִּבּוֹר , תַּלְמִיד , חָרוּץ , פִּקֵּחַ , עוֹפֶרֶת , חֶמְאָה,
لعبة ، صندوق، ورق، بطل ، تلميذ ، مجتهد ، ذكيّ ، رصاص ، زبدة
מַר , מָתוֹק , רָחָב , צַר , שָׁעוֹן , שַׁרְשֶׁרֶת , אָרוֹךְ , זָהָב , מָרָק ,
مرّ ، حلو ، عريض ، ضيق ، ساعة ، سلسلة ، طويل ، ذهب ، حساء ،
נְחֹשֶׁת , קָצָר , כַּף , רוֹפֵא , חוֹלֶה , כֻּתֹּנֶת , צֶמֶר , עוֹר , מֶשִׁי ,
نحاس ، قصير ، ملعقة ، طبيب ، مريض ، قميص ، صوف ، جلد ، حرير ،
יִצְחָק , מֹשֶׁה , עֵדָה , עַם , מִרְיָם , קְבוּצָה , גְּדוּד , לְבָנוֹן .
اسحق ، موسى ، طائفة ، شعب ، مريم ، فرقة ، فوج ، لبنان .

التذكير والتأنيث : זָכָר וּנְקֵבָה

ينقسم الاسم من حيث نوعه الى قسمين :

١ – مذكر שֵׁם זָכָר و ٢ – مؤنث שֵׁם נְקֵבָה

ويكون الاسم مذكراً :

١ – اذا دل على مذكر حقيقي مثل : יוֹסֵף (يوسف) و אָב (أب) .

٢ – اذا كان منتهياً بـ ֶה مثل : שָׂדֶה (حقل) و אַרְבֶּה (جراد) .

٣ – اذا كان اسم[١] شعب مثل : מוֹאָב (موآب) و עֲרָב (عرب) .

٤ – اذا كان اسم جبل او نهر او بحر[٢] مثل : סִינַי (سيناء) و יַרְדֵּן (الأردن) و פְּרָת (الفرات) و סוּף (البحر الأحمر) .

٥ – أغلب الأسماء غير المنتهية بـ ָה و ִית و וּת و ֶת ، وهي من علامات التأنيث كما سيأتي .

ويكون الاسم مؤنثاً :

١ – اذا دل على مؤنث حقيقي مثل : אֵם (أم) و אִשָּׁה (امرأة) .

٢ – اذا كان اسم قطر او مدينة مثل : מִצְרַיִם (مصر) و דַּמֶּשֶׂק (دمشق) و קָהִיר (القاهرة) و יְרוּשָׁלַיִם (بيت المقدس) .

---

(١) لانه يلحظ فيه إضمار لفظة עַם (شعب) وهي مذكرة .

(٢) » » » » » הַר (جبل) او נָהָר (نهر) او יָם (بحر) وهي جميعاً مذكرة .

٣ — اذا كان من اعضاء الجسم المزدوجة او المتعددة مثل : עַיִן (عين) و אֹזֶן (أذن) و שֵׁן (سنّ) .

٤ — جميع الأسماء المنتهية بالعلامات الآتية :

أ — ָה مثل : יַלְדָּה (بنت) و תִּקְרָה (سقف) و שִׂמְחָה (سرور).

ب — ֶת مثل : שַׁבָּת (سبت) و שֵׁנָה (سنة او نوم) و צְבָת (منزعة)

ج — ֶת مثل : קֶסֶת (محبرة) و דֶּלֶת (باب) و אַדֶּרֶת (مئزر) .

د — ית مثل : רֵאשִׁית (بداية) و בְּרִית (ميثاق) و חָבִית (خابية)

هـ — ות مثل : נַעֲרוּת (صبا) و מַלְכוּת (مملكة) و סִפְרוּת (أدب اللغة) .

ملاحظة :

١ — الأسماء אֶבֶן (حجر) و אֶרֶץ (أرض) و בְּאֵר (بئر) و אֵשׁ (نار) و לָשׁוֹן (لسان) و כּוֹס (كأس) و צִפּוֹר (عصفور) — مؤنثة[1] سماعاً .

٢ — هناك أسماء تذكر وتؤنث مثل : שֶׁמֶשׁ (شمس) و רוּחַ (روح او ريح) و דֶּרֶךְ (طريق) و עֶצֶם (عظم) .

٣ — هناك أسماء يختلف لفظها تماماً عند تأنيثها مثل : אָב (أب) و אֵם (أم) ، و בֵּן (ابن) و בַּת (ابنة) ، و חֲמוֹר (حمار) و אָתוֹן (أتان) ، و עֶבֶד (عبد) و אָמָה (أمة) ، و חָתָן (عريس) و כַּלָּה (عروس) ، و אַרְיֵה (أسد) و לְבִיאָה (لبوة) .

٤ — الاسم לַיְלָה (ليل او ليلة) يذكر شذوذا .

---

(١) و كذا الاسماء : פַּעַם (مرة) و נֶפֶשׁ (نفس) و עִיר (مدينة) و צְפַרְדֵּעַ (ضفدع) و גֹּרֶן (جرن او بيدر) و חֶרֶב (سيف) و כַּף (ملعقة) و בֶּטֶן (بطن) فهي مؤنثة وان لم تكن بها علامة تأنيث .

تمرين ١

بيّن سبب تأنيث كلٍ من الاسماء الآتية :

דְּאָגָה ، אֲצִילוּת ، מוֹלֶדֶת ، נִשְׁעֶנֶת ، מַשְׁמָעוּת ، תַּרְנְגֹלֶת .
قلق   ذُبل   شبكة   مسند   معنى   دجاجة

אֶצְבַּע ، מִלְחָמָה ، אֱמֶת ، אָתוֹן ، עִירָאק ، אַבִּירוּת ، אִגֶּרֶת .
إصبع   حرب   حقيقة   اتان   العراق   شجاعة   رسالة

מַגֶּבֶת ، תְּמוּנָה ، כָּתֵף ، פָּרָה ، הוֹדוּ ، צָרְפַת ، תַּגְלִית .
منشفة   صورة   كتف   بقرة   الهند   فرنسا   اكتشاف

גִּבְעָה ، תָּכְנִית ، זְכוּת ، רֶגֶל ، בֶּרֶךְ ، זְרוֹעַ ، פָּרַס ، יָוָן .
هضبة   برنامج   حق   رجل   ركبة   ذراع   ايران   اليونان .

تمرين ٢

بيّن سبب تذكير كل من الاسماء الآتية :

הַיְאוֹר ، אֶפְעֶה ، יַעֲקֹב ، כַּרְמֶל ، אַרְבֶּה ، מַסְמֵר ، אִכָּר ،
النيل   افعى   يعقوب   جبل الكرمل   جراد   مسمار   اكّار (فلاح)

חָתָן ، נַגָּר ، תַּנּוּר ، חָזֶה ، כֶּלֶב ، גָּמָל ، עֶלֶם ، יַרְדֵּן .
عريس   نجّار   تنّور   صدر   كلب   جَمَل   غلام   نهر الاردن

אֲרָם ، כְּנַעַן ، לַיְלָה ، תַּרְנְגוֹל ، כֶּבֶשׂ ، צְבִי .
آرام   جبل كنعان   ليلة   ديك   خروف   ظبي .

المفرد والمثنى والجمع

מִסְפָּר יָחִיד , מִסְפָּר זוּגִי , מִסְפָּר רַבִּים

ينقسم الاسم من حيث عدده الى ثلاثة اقسام : مفرد ومثنى وجمع . فالمفرد مادل على واحد مثل : שֻׁלְחָן (منضدة) و כִּסֵּא (كرسي) . والمثنى مادل على اثنين وعلامته في العبرية هي ـַיִם تلحق الاسم المفرد ، مذكراً كان مؤنثاً ، اي انه يشكل الحرف الاخير من الاسم المفرد بالبتاح [١] ويضاف اليه יִם مثل : יָד (يد) و יָדַיִם (يدان) و רֶגֶל (رِجل) و רַגְלַיִם (رِجلان) .

ولا تستعمل صيغة المثنى في العبرية الا في احوال خاصة :

١ — في اسماء اعضاء الجسم المزدوجة مثل : עַיִן (عين) و עֵינַיִם (عينان) و אֹזֶן (اذن) و אָזְנַיִם (اذنان) .

٢ — في الاعداد المثنّاة مثل : שְׁנַיִם (اثنان) و שְׁתַּיִם (اثنتان) و מָאתַיִם (مائتان) و אַלְפַּיִם (الفان) .

٣ — في ادوات الصناعة المثناة مثل : רֵחַיִם (رحًى) و מֶלְקָחַיִם (ملقط) و מִסְפָּרַיִם (مقص) و מֹאזְנַיִם (ميزان) .

٤ — في اسماء الملابس المزدوجة مثل : מִכְנָסַיִם (سراويل ، بنطلون) و נַעֲלַיִם [٢] (حذاء) و גַּרְבַּיִם (جوارب) .

٥ — في اسماء الزمن المزدوجة مثل : יוֹמַיִם (يومان) و שְׁבוּעַיִם (اسبوعان) و שְׁנָתַיִם (سنتان) .

---

(١) تكون النبرة دائما على البتاح .

(٢) في التنزيل : (اخلع نعلَيك انكَ بالواد المقدس طُوًى) .

ملاحظات :

١ — هناك اسماء تأتي على صيغة المثنى وان لم تكن منها مثل מַיִם «ماء» و שָׁמַיִם «سماء» و צָהֳרַיִם «ظُهر» و מֵעַיִם «امعاء».

٢ — وهناك اسماء تأتي على صيغتي المثنى وجمع المؤنث مثل : כְּנָפַיִם و כְּנָפוֹת « اجنحة » و שְׂפָתַיִם و שָׂפוֹת «شفاه» و כְּתֵפַיִם و כְּתֵפוֹת «اكتاف ».

٣ — الطريقة العامة لتثنية الاسماء ، فيما سوى ذلك من الاحوال ، هي ان يؤتى بلفظ שְׁנֵי «اثنا» قبل الاسم المذكر او שְׁתֵּי « اثنتا » قبل الاسم المؤنث يلي ذلك الاسم مجموعا مثل : שְׁנֵי יְלָדִים « ولدان » שְׁתֵּי יְלָדוֹת « بنتان » שְׁנֵי אֲנָשִׁים «رجلان» و שְׁתֵּי נָשִׁים «امرأتان» .

جمع المذكر : מִסְפָּר רַבִּים

علامة جمع المذكر هي ִ־ים تلحق آخر المفرد ، اي ان يشكل الحرف الاخير من الاسم بالحيريق جدول ثم يضاف اليه حرف ם مثل :

סֵפֶר ـ סְפָרִים (كتاب و كتب)	סֵפֶל ـ סְפָלִים (فنجان وفناجين)
כֶּלֶב ـ כְּלָבִים (كلب و كلاب)	גָּמָל ـ גְּמַלִּים (جمل وجمال)
מוֹקֵד ـ מוֹקְדִים (موقد و مواقد)	קַן ـ קִנִּים (عش واعشاش)

جمع المؤنث : מִסְפָּר רַבּוֹת

يصاغ جمع المؤنث بإضافة علامة الجمع (וֹת) الى الاسم المؤنث المفرد اذا كان منتهياً بـ ָה او بـ ֶת او بـ ַת ، او علامة (יּוֹת) اذا كان الاسم منتهياً بـ ִית او بـ וּת ، وذلك بعد حذف علامة التأنيث من الاسم المفرد. مثال ذلك:

יַלְדָּה (بنت) تجمع على יְלָדוֹת

و שַׁבָּת (سبت) تجمع على שַׁבָּתוֹת دون حذف علامة التأنيث .

و אַדֶּרֶת (مئزر) تجمع على אַדָּרוֹת

و חָבִית (خابية) « « חָבִיּוֹת

و חָנוּת (حانوت) « « חֲנֻיּוֹת

ملاحظات :

١ — هناك اسماء مذكرة تجمع على صيغة جمع المؤنث مثل :

אָב « اب » يجمع على אָבוֹת لا على אָבִים ، و كذا שֵׁם « اسم » يجمع على שֵׁמוֹת لا على שֵׁמִים و עוֹף « طير » يجمع على עוֹפוֹת .

و كذا الاسماء : חֶשְׁבּוֹן « حساب » و לוּחַ « لوح » و כִּסֵּא « كرسي » و נֵר « مصباح » و אֶשְׁכּוֹל « عنقود » و אֹרַח « طريق » و לַיִל « ليل » و גּוֹרָל « نصيب » و בּוֹר « بئر » و קוֹל « صوت » و מַקֵּל « عصا » و עוֹר « جلد » و מָקוֹם « مكان » و מֶלֶג « شوكة » و סֻלָּם « سُلم » و לֵב « لب » و לֵבָב « قلب » و עָפָר « تراب » و מָטָר « مطر » و צוֹן « ذنب » و זָנָב « ذَنَب » و חֲלוֹם « حلم » و אוֹצָר « كنز » و חוּץ « خارج » .

٢ — وهناك اسماء مؤنثة تجمع جمع مذكر مثل : דְּבוֹרָה « نحلة » فهي تجمع على דְּבוֹרִים و בֵּיצָה « بيضة » تجمع على בֵּיצִים .

وكذا الاسماء : יוֹנָה « حمامة » و נְמָלָה « نملة » و אֶבֶן « حجر » و שׁוֹשַׁנָּה « سوسنة » و לְבֵנָה « لَبِنة » و אִשָּׁה « امرأة » و שִׁבֹּלֶת « سنبلة » و עֲדָשָׁה « عدسة » و דְּבֵלָה « تين مجفف » و גֶּפֶן « كرمة » و גַּחֶלֶת « جمرة » و חִטָּה « حنطة » و צִפּוֹר « عصفور » و עֵז « عنز » .

٣ — وهناك اسماء تجمع جمع مذكر وجمع مؤنث مثل : קֶבֶר « قبر » فانها تجمع على קְבָרִים وعلى קְבָרוֹת و נָהָר « نهر » تجمع على נְהָרִים و נְהָרוֹת .

وكذا الاسماء : הֵיכָל « هيكل » و דּוֹר « جيل » و יוֹם « يوم » و יַעַר « غابة » و מִגְדָּל « برج » و חָצֵר « فناء » و זְרוֹעַ « ذراع » و שָׁבוּעַ « اسبوع » و כָּנָף « جناح » و שָׁנָה « سنة » و מָאוֹר « منار » و אֲלֻמָּה « حزمة » و חַלּוֹן « نافذة » و עֶצֶם « عظمة » و קַרְדֹּם « قدوم » و צַוָּאר « رقبة » و כִּכָּר « رغيف » و כָּתֵף « كتف » و שָׂדֶה « حقل » .

٤ — وهناك اسماء لاتجمع مطلقاً كالاعلام واغلب اسماء المعاني مثل : מֹשֶׁה « موسى » و זִקְנָה « شيخوخة » . ومن هذه الاسماء שֶׁמֶשׁ « شمس » و יָרֵחַ « قمر » و קַיִץ « صيف » و חֹרֶף « شتاء » و קֹר « برد » و חֹם « حرارة » .

ومعظم اسماء الجنس لايجوز جمعها مثل : כֶּסֶף « فضة » و זָהָב « ذهب » و נְחֹשֶׁת « نحاس » و יַיִן[1] « خمر » و חָלָב « حليب » و אָבָק « غبار » .

٥ — وهناك اسماء لاترد الا مجموعة ولا مفرد لها مثل : פָּנִים « وجه » و עֲלוּמִים « شباب » و זְקוּנִים « شيخوخة » و נְעוּרִים « صبا » و בְּתוּלִים « بتولة » و חַיִּים « حياة » و דּוֹדִים « حب » و אֲהָבִים « غزل » .

٦ — من الاسماء المثناة اسماء ترد على صيغة الجمع ، وهي ان وردت مثناة دلت على المعنى الحقيقي مثل : רַגְלַיִם « رجلان » وان وردت مجموعة دلت على المعنى

---

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية الوَيْن وهو العنب الاسود . ويستعمل هذا اللفظ عينه في الانكليزية « Wine » وفي الفرنسية « Vin » . وهو في اللاتينية « Vinum ».

المجازي مثل : רְגָלִים «بمعنى اعياد» و كذا כְּנָפַיִם «جناحان» و כְּנָפַיִם «جوانب» و כַּפַּיִם «كفا اليد» و כַּפּוֹת «ملاعق» و יָדַיִם «يدان» و יָדוֹת «مساند» و שְׂפָתַיִם «شفتان» و שָׂפוֹת «لغات» و קַרְנַיִם «قرنان» و קְרָנוֹת «رؤوس أموال» و כְּתֵפַיִם «كتفان» و כְּתֵפוֹת «أطراف».

٧ — الاسماء المثناة اذا اريد بها المعنى الحقيقي واريد جمعها فانها تبقى على صيغة المثنى مثل : אַרְבַּע רַגְלַיִם «اربع ارجل» و שְׁלֹשָׁה מֹאזְנַיִם «ثلاثة موازين» و שִׁבְעָה מִכְנָסַיִם «سبعة سراويل».

٨ وهناك اسماء مؤنثة مختومة بالـ «ת» تجمع جمعا غير قياسي مثل : כֶּסֶת «وسادة» وجمعها כְּסָתוֹת و קֶסֶת «محبرة» وجمعها קְסָתוֹת و דֶּלֶת «باب» وجمعها דְּלָתוֹת و קֶשֶׁת «قوس» وجمعها קְשָׁתוֹת و רֶשֶׁת «شبكة» ـ רְשָׁתוֹת و רֶפֶת «اصطبل» ـ רְפָתִים و פַּחַת «حفرة» ـ פְּחָתִים و חֲנִית «رمح» ـ חֲנִיתוֹת.

٩ — وهناك اسماء مذكرة ومؤنثة تجمع جمعاً غير قياسي مثل : אוֹת[١] «حرف» تجمع على אוֹתִיּוֹת و אָחוּ «مرج» ـ אֲחִים و אָחוֹת «اخت» ـ אֲחָיוֹת و אִישׁ «رجل» ـ אֲנָשִׁים و אִשָּׁה «امرأة» ـ נָשִׁים و בַּיִת «بيت» ـ בָּתִּים و בַּת «ابنة» ـ בָּנוֹת و גַּיְא «واد» ـ גֵּאָיוֹת و טָלֶה «طلي ـ صغير الضأن» ـ טְלָאִים و יוֹם «يوم» ـ יָמִים و עִיר «مدينة» ـ עָרִים و פֶּסֶל «صنم» ـ פְּסִילִים و צִפּוֹר «عصفور» ـ צִפֳּרִים و שׁוּק «سوق» ـ שְׁוָקִים و שׁוֹר «ثور» ـ שְׁוָרִים.

١٠ — قد يردّ الى الاسم عند التثنية وعند الجمع مافقده في حالة الافراد مثل : אַף «انف» ـ אַפַּיִם (جاءت الشدة عوضاً عن النون المحذوفة) ومثل : עֵז «عنز» ـ עִזִּים و בַּת «ابنة» ـ בָּנוֹת و קַל «خفيف» ـ קַלִּים . ويردّ المفقود الى الكلمة عند اضافتها الى الضمير مثل : בִּתִּי «ابنتي» و עִזִּי «عنزي» و אַפִּי «انفي» ـ جاءت الشدة في كل من هذه الكلمات عوضاً عن النون المحذوفة.

---

(١) اما אוֹת (بمعنى اعجوبة) فتجمع على אוֹתוֹת وتقابلها في العربية لفظة آية بالمعنى ذاته.

تمارين

١ بين المفرد والمثنى والجمع بنوعيه وعلامة كلٍ في الاسماء الآتية :

תַּלְמִידִים . שׁוֹקַיִם . מוֹרָה . כַּדַּיִם . בִּרְכַּיִם . קוֹמוֹת . רְחוֹבוֹת .
שׁוּעָל . זְכוּת . זָוִית . תַּרְבּוּת . יְרֵכַיִם . אָזְנַיִם . תְּאֵנִים . נְחִירַיִם .
עֻגּוֹת . בֵּיצִים .

٢ ــ اجمع على وزن בֶּגֶד . בְּגָדִים الاسماء الآتية :

כֶּלֶב . מֶלֶךְ . דֶּבֶר . סֵפֶל . נֵצַח . צֶמַח . זֶרַע . פֶּשַׁע . גֶּפֶן .
מָשָׁל . נָהָר .

٣ ــ اجمع على وزن חֶדֶר . חֲדָרִים الاسماء الآتية :

עֶבֶד . אֲגַם . אֵבֶר . אָבָק . אֶבֶן . הֶבֶל . חֶסֶד . חֹדֶשׁ . חֵלֶב .
חֵפֶץ . עֵדֶן . חָכָם . עֵדֶר . עֵנָב . אֶחָד . חֵלֶק .

٤ اكتب القطعة الآتية واجمع الاسماء التي تحتها خط :

הַלְּבָנָה שְׂרוּפָה בָּאֵשׁ . הַחוֹלִים אָכְלוּ בֵּיצָה . הַתְּאֵנִים מְתוּקָה
מֵהַתַּפּוּחַ . הַנָּשִׁים רַחֲמָנִיָּה מֵהָאִישׁ . הַצִּפֳּרִים צָדָה זְבוּב . הַקֶּשֶׁת וְהַחֲנִית
כְּלֵי מִלְחָמָה . הַטָּלֶה רוֹעִים בָּאָחוּ . בְּרֵכֶת עוֹמְדוֹת פָּרָה . הַצַּיָּד צָדִים
זְאֵב . הַיּוֹנָה יוֹשֶׁבֶת עַל עֵץ . בַּחֶדֶר יֵשׁ רִצְפָּה . הַיָּדַיִם כּוֹתֶבֶת וְהָרֶגֶל הוֹלֶכֶת .
הַסַּבָּל נוֹשְׂאִים עַל הַכָּתֵף מַשָּׂאוֹת כָּבֵד .

تغير حركات الاسم في صيغة الجمع

أ – جمع المذكر :

بالاضافة الى زيادة ياء وميم في آخر الاسم مكسوراً ماقبلها في صيغة الجمع تتغير ايضا حركاته في بعض الاحوال . وقد قسم اللغويون الاسماء الى قسمين :

١ – اسماء ثلاثية ممدودة الصدر « מִלְעֵיל » تأتي فاؤها او عينها مشكولة في حالة الافراد بالسيجول (ֶ) مثل : מֶלֶךְ و סֵפֶר .

وهذه الاسماء تأتي في صيغة الجمع على وزن פְּעָלִים ، أي انه بعد اضافة علامة الجمع في آخر هذه الاسماء تشكل فاؤها بالشفا (ְ) وعينها بالقماص (ָ) مثل : מֶלֶךְ – מְלָכִים و סֵפֶר – סְפָרִים و כֶּלֶב – כְּלָבִים . وكذا الاسماء التي تكون عينها او لامها حرفاً حلقياً ومشكولة بالبتاح والتي تعد ممدودة الصدر مثل : נַעַר – נְעָרִים و זֹהַר – זְהָרִים و נֵצַח – נְצָחִים .

٢ – اسماء ممدودة العجز « מִלְרַע » لاتأتي حركة السيجول في فائها او عينها مثل : דָּבָר – דְּבָרִים . فالاسماء التي يكون احد حرفيها مشكولا بالقماص او يكون حرفاها الأولان مشكولين بالقماص مثل : מָשָׁל و שָׁקֵד و מָקוֹם ففي حالة الجمع يشكل الحرف الاول بالشفا (ְ) ويبقى الثاني على شكله الاصلي مثل : מָשָׁל – מְשָׁלִים و שָׁקֵד – שְׁקֵדִים و מָקוֹם – מְקוֹמוֹת .

ولما كانت الاسماء الممدودة العجز تعتمد على السماع في صيغة الجمع نورد فيما يلي جدولا يبين مايطرأ من تغيير على معظم الاوزان ترددا في اللغة :

١ – פָּעֵל – פְּעֵלִים مثل : זָקֵן – זְקֵנִים (شيخ – شيوخ).

פָּעָל – פְּעָלִים « : מָשָׁל – מְשָׁלִים (مثل – امثال) .

פָּעוֹל – פְּעוֹלִים « : גָּדוֹל – גְּדוֹלִים (كبير – كبار) .

٢ – פִּעֵל – פִּעְלִים « : עִוֵּר – עִוְרִים (اعمى – عميان).

פֵּעֵל – פֵּעְלִים « : חֵרֵשׁ – חֵרְשִׁים (اصمّ – صُمّ) .

פּוֹעֵל – פּוֹעְלִים « : שׁוֹמֵר – שׁוֹמְרִים (حارس – حراس).

٣ – פַּעַל – פֵּילִים « : זַיִת – זֵיתִים (زيت – زيوت).

٤ – פֹּל – פֻּלִּים « : דֹּב – דֻּבִּים (دب – دببة) .

٥ – פֵּל – פִּלִּים « : עֵת – עִתִּים (حين – أحيان).

٦ – פְּלִי – פְּלָיִים « : גְּדִי – גְּדָיִים (جدي – جداء) .

ب – جمع المؤنث :

الاسماء المؤنثة التي ترد في حالة الافراد على وزن פְּעָלָה او على وزن פִּעְלָה يتحول وزنها في صيغة الجمع الى פְּעָלוֹת مثل : שְׂמְלָה – שְׂמָלוֹת و שִׁפְחָה – שְׁפָחוֹת و יַלְדָּה – יְלָדוֹת .

تمرين

اكتب الاسماء الآتية مجموعة مع الضبط بالشكل :

שֶׁמֶן , עִוֵּר , סוֹפֵר , סֵפֶר , נוֹדֵד , כָּנָף , מַחְבֶּרֶת , מַלְכוּת .

زيت اعمى كاتب كتاب تائه جناح كراسة مملكة

מְעָרָה ، נָהָר ، נָמֵר ، נַעֲרָה ، נֶפֶשׁ ، פֶּתַח ، צְבִי ، חִטָּה ، חַלּוֹן ، יוֹם ،

مغارة نهر نمر فتاة نفس منفذ ظبي حنطة نافذة يوم

יֶלֶד ، כֶּרֶם ، בֵּיצָה ، בָּקָר ، יָתוֹם ، זְאֵב ، בָּצָל ، בַּעֲרוּת ، בַּיִת ، דֹּב .

ولد كرْم بيضة بقر يتيم ذئب بصل جهْل بيت دب .

أداة التعريف : הֵא הַיְדִיעָה

اداة التعريف في العبرية هي حرف الهاء « הַ » . والاصل فيها ان تشكل بالبتاح مع تشديد الحرف الاول من الاسم الذي يليها ، ذلك لان النحاة اليهود يفترضون - كما قدمنا - ان هاء التعريف عندهم اصلها « هل » وهي لغة في «ال» التعريف عند بعض القبائل العربية . وهم يرون ان عامل التشديد في هذه الحالة هو الادغام ، اذ تدغم اللام المحذوفة في الحرف الاول من الاسم المعرف مثل : הַשֶּׁמֶשׁ (الشمس) و הַסֵּפֶר (الكتاب) .

والحروف الحلقية « אחהער » لاتقبل الشدة كما قدمنا في باب الشدة الثقيلة . فاذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء باحدهذه الاحرف فان الحرف الحلقي يخلو من الشدة ويتغير شكله كالآتي :

١ - اذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ « א » او « ר » مهما كان شكلها او على اسم مبدوء بحرف الـ « ע » مشكول باية حركة دون القماص فيجب شكلها عندئذ بالقماص مثل : הָאֶבֶן (الحجر) و הָרוֹעֶה (الراعي) و הָעֶרֶב (المساء) .

٢ - وتشكل هاء التعريف بالبتاح اذا دخلت على اسم مبدوء بـ « ה » او « ח » مشكولين باي حركة غير القماص مثل הַחֶרֶב (السيف) و הַהֵד (الصدى)

٣ — واذا دخلت هاء التعريف على اسم مبدوء بـ « ה » او « ח » او « ע » مشكولة بحركة القماص فيجب شكلها حينئذ بالسيجول هكذا « הֶ » مثل : הֶהָרִים (الجبال) و הֶחָלָב (الحليب) و הֶעָנָן (العَنان اي السحاب) .

٤ — أما اذا دخلت اداة التعريف على اسم مؤلف من مقطع واحد أوله « ה » او « ע » مشكولا بالقماص فيجب في هذه الحالة أن تشكل هاء التعريف هي الأخرى بالقماص مثل : הָעָם (الشعب) و הָהָר (الجبل) .

ملاحظات :

١ — عند دخول حرف من حروف النسب الثلاثة « בכל » على اسم معرف بهاء التعريف تحذف هاء التعريف من هذا الاسم وتنقل حركتها مهما كانت الى حرف النسب مثل : בַּגַּן (في البستان) عوضاً عن בְּהַגַּן ومثل : כָּעֵץ (كالشجرة) عوضاً عن כְּהָעֵץ ومثل : לֶעָנִי (للفقير) عوضاً عن לְהֶעָנִי .

٢ — يرى بعض المستشرقين أن اداة التعريف كانت في الأصل أداة اشارة وأنها قد تحلّ محل اسم الإشارة كما في أسماء الزمان مثل : הַיּוֹם (اليومَ ، او هذا اليوم) و הַשָּׁנָה (السنةَ . أو هذه السنة) و הַלַּיְלָה (هذه الليلة) و הַפַּעַם (هذه المرة) .

٣ — اذا كان الاسم مبدوءاً بياء ساكنة ودخلت عليه هاء التعريف فان هذه الياء لا تُشدّد مثل הַיְדִיעָה (المعرفة) و הַיְלָדִים (الأولاد) .

٤ — تدخل هاء التعريف على النكرة فتعرّفها وتخصّص معناها ، ولكنها لاتدخل على الاسم المضاف لأنه معرف بالاضافة بل تدخل على المضاف اليه كما في العربية مثل : תְּמוּנַת הַמֶּלֶךְ (صورة الملك) .

٥ — لاتدخل هاء التعريف على العلم لأنه معرف بالعلمية . ومن الأسماء مايستعمل دون اداة تعريف مثل : תֵּבֵל (العالَم) و תְּהוֹם (الغمر) .

٦ — يتبع النعت المنعوت في تنكيره وتعريفه مثل : זֶה אִישׁ נָדִיב (هذا رجل كريم) و הָאִישׁ הַנָּדִיב (هذا الرجل الكريم) .

٧ — تدخل هاء التعريف على اسم الاشارة اذا كان المشار اليه معرفة ، ويُذكر اسم الاشارة المحلى بالهاء بعد الاسم المشار اليه ويكون بمنزلة البدل من المشار إليه فيقال : הַיֶּלֶד הַזֶּה בְּנִי (هذا الولد ابني) و הַדֶּלֶת הַזֹּאת רְחָבָה (هذا الباب عريض) و הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה חֲדָשִׁים (هذه الكتب جديدة) و הַתְּמוּנוֹת הָאֵלֶּה יָפוֹת (هذه الصور جميلة) .

تمرين ١

أدخل هاء التعريف على الأسماء الآتية واضبطها بالحركة المناسبة :

קַיִץ ، שָׂדוֹת ، אַרְיֵה ، זְאֵב ، אֹהֶל ، בַּרְזֶל ، אֵפֶר ، אֲדָמָה ، עֶרֶב ، חֹרֶף ، שֶׁלֶג ، שָׁמַיִם ، נְהָרוֹת ، שׁוּעָל ، חַיּוֹת ، רְחוֹב ، עָנָן ، חָכָם ، אוֹיֵר ، עָצוּם ، אָהוּב ، חָתָן ، עָקֵב ، אֵלֶּה תַּלְמִידִים ، זֶה סֵפֶר ، זֹאת יַלְדָּה ، הֵיכָל ، מֶלֶךְ ، סֵפֶר ، תּוֹרָה ، יְבוּל .

تمرين ٢

اكتب الأسماء الآتية مسبوقة بأحد الأحرف « בכל » مضبوطاً بالشكل :

הַגָּמָל ، הָאָדָם ، הָעוֹף ، הַכָּנָף ، הָעִוֵּר ، הַכֶּלֶב ، הַדָּבָר ، הַחֹדֶשׁ ، הַמָּוֶת ، הָרֹאשׁ ، הַבֶּגֶד .

تمرين ٣

اضبط حروف « בכל » بالشكل المناسب في الجمل الآتية :

בנָּהָר דָּגִים רַבִּים . לשֻׁלְחָן אַרְבַּע רַגְלַיִם . בחָצֵר גַּן קָטָן .

في النهر سمك كثير . للمنضدة أربع أرجل . في الفناء بستان صغير .

הַסּוּס עוֹמֵד בָּאֻרְוָה . לָאַרְיֵה רַעְמָה עַל צַוָּארוֹ . הַכְּסִיל אֵינוֹ מֵבִין
الحصان واقف في الاصطبل. للأسد عُفرة على رقبته . الأحمق ليس يفهم
דָּבָר כֶּחָכָם . אַל תַּאֲמִין בָּאִישׁ הַזֶּה . הַמַּיִם בַּבְּאֵר קָרִים . בֶּהָרִים
شيئاً كالذكي . لا تثق بالرجل هذا . الماء في البئر بارد. في الجبال
בַּרְזֶל וְכֶסֶף . לֶעָנִי רֵעִים מְעַטִּים . וּמִי אָהוּב כֶּעָשִׁיר !
حديد وفضة . للفقير رفاق قليلون . ومَن محبوب كالغني !

أدوات الاستفهام : מִלּוֹת הַשְּׁאֵלָה

في العبرية حرف استفهام واحد وهو الهاء[1]. وبقية أدوات الاستفهام أسماء وهاء الاستفهام تكون مشكولة بالحطف بتاح هكذا (הֲ) مثل : הֲקָרָאתָ אֶת הַסֵּפֶר؟ (أقرأتَ او هل قرأت الكتاب ؟) ومثل : הֲלָמַדְתָּ הַיּוֹם (أدرستَ اليوم ؟) .

واذا دخلت هاء الاستفهام على كلمة مبدوءة بحرف اليود مشكولا بالشفا فانها تشكل عندئذ بالبتاح هكذا (הַ) مثل: הַיְרַדְתֶּם הָעִירָה ؟ (أنزلتم الى المدينة؟) . وتشكل هاء الاستفهام بالبتاح كذلك اذا دخلت على كلمة مبدوءة بحرف حلقي غير مشكول بالقماص مثل : הַעֵסֶק זֶה (أعملك هذا ؟) . اما اذا كان الحرف الحلقي مشكولا بالقماص فالهاء تشكل بالسيجول مثل : הֶאָמַרְתָּ זֹאת (أقلتَ ذلك ؟) ومثل : הֶעָנִי אַתָּה (أفقير أنت ؟) .

---

[1] (١) ورد في بعض اللهجات العربية استعمال الهاء بدل همزة الاستفهام كقول الشاعر :
وأتى صواحبُها فقلنَ: هذا الذي منح المودة غيرَنا وجفانا ؟

اما أسماء الاستفهام فهي :

١ — מִי (مَنْ) ويسأل بهـــا عن العقلاء مثل : מִי יוֹשֵׁב שָׁם (من جالس هناك ?) .

٢ — מָה (ما) ويسأل بها عن غير العقلاء مثل : מַה-לְּךָ (مالكَ ? مابك ?) وتشكل الميم بالقماص اذا دخلت מָה الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف א ה ע ר مثل : מָה עוֹשֶׂה אָבִיךָ (مـاذا يصنع أبوك ?) . اما اذا دخلت מָה الاستفهامية على اسم مبدوء بأحد الأحرف אָ הָ חָ עָ مشكولا بالقماص فان الميم تشكل بالسيجول هكذا : (מֶה) مثل : מֶה עָשִׂיתָ (ماذا صنعت ?) . وفي حالة الوقف تشكل الميم بالقماص مثل : אֲנִי לֹא אֵדַע מָה (أنا لا أعرف ماذا) .

٣ — מָתַי (متى) ويُسأل بها عن الزمان مثل : מָתַי בָּאתָ (متى جئتَ ?) .

٤ — אַיֵּה (أين) ويسأل بها عن المكان مثل : אַיֵּה בֵּיתְךָ ? (أين بيتك ?) .

٥ — אֵיךְ و אֵיכָה و אֵיכָכָה و כֵּיצַד (كيف) ويُسأل بها عن الحال مثل : אֵיךְ הָלַכְתָּ ? (كيف ذهبت ?) .

٦ — לָמָּה (لماذا) ويسأل بها عن السبب مثل : לָמָּה בָּאתָ אֶל בֵּית הַסֵּפֶר ? (لماذا جئتَ الى المدرسة ?) .

٧ — מַדּוּעַ (لماذا) ويسأل بها عن السبب أيضاً مثل מַדּוּעַ לֹא בָאתָ אֵלַי הַיּוֹם ? (لماذا لم تأت اليّ اليوم ?) .

٨ — כַּמָּה (كم) ويسأل بها عن العدد مثل : כַּמָּה יָמִים בְּשָׁבוּעַ (كم يوماً في الأسبوع ?) .

٩ — אֵיזֶה (أيّ) ويسأل بها عن جميع ماتقدم مثل : אֵיזֶה סֵפֶר קָנִיתָ ? (أي كتاب اشتريت ?) .

١٠ — אָנָה (الى اين) مثل : אָנָה תֵּלֵךְ ? (الى اين تذهب ?) .

ملاحظات :

١ – ادوات الاستفهام لها الصدارة ، كما هو الحال في العربية .

٢ – هناك اسماء استفهام اخرى يُسأل بها عن المكان مثل : אֵיפֹה و אֵי و אָן وهي كلها بمعنى اين .

٣ – هناك اسماء استفهام مركبة ، مسبوقة او ملحقة بحروف جر او ظروف منها : לְמִי (لمن) و עַל-מִי (على مَن) و מִמִּי (مِمَّن) و עִם מִי (مع مَن) و בַּמֶּה او בְּמָה (بمَ) و עַל - מָה (علامَ) و אֵי - מִזֶּה (من اين) و מֵאַיִן (من اين) و מַזֶּה (מַה - זֶּה ماذا) و מַלְּכֶם (מַה לָּכֶם مالكم) و בְּאֵיזֶה (بايّ) و מֵאֵיפֹה (من اين) .

٤ – אֵי بمعنى اي تكون متبوعة بـ זֶה اذا كان المستفهم عنه مذكراً مثل : אֵיזֶה אִישׁ (اي رجل ؟) وتكون متبوعة بـ זוֹ اذا كان المستفهم عنه مؤنثاً مثل : אֵיזוֹ אִשָּׁה (اي امرأة ؟).وتكون متبوعة بـ אֵלֶּה اذا كان المستفهم عنه جمعاً مذكراً او مؤنثاً مثل : אֵי - אֵלֶּה סְפָרִים (اي كتب ؟) .

٥ – تستعمل מָה للتعجب مثل : מָה - רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה ! (ماأعظم صنائعك يارب !) ومثل : מַה יָּפֶה הַפֶּרַח ! (ماأجمل الزهرة !) .

٦ – قد تستعمل الهاء حرف نداء مثل הָאִישׁ (يارجل او ايها الرجل)

٧ – في العبرية الحديثة تستعمل (הַאִם) بمعنى (هل) ومثلها : כְּלוּם و הַאֻמְנָם ،وهي جميعاً احرف.

٨ – تستعمل الهاء الاستفهامية في العبرية الحديثة للتصور ، كما تستعمل הַאִם (هل) للتصديق مثل :הֶחָלָב שָׁתִיתָ אִם מַיִם ؟ (احليبا شربت ام ماء ؟) .
ومثل : הַאִם קָנִיתָ בַּיִת אַחֵר ؟(هل اشتريت بيتاً آخر ؟) . وقد يُستغنى عنها في الجملة الاستفهامية فيقال : אֲכַלְתֶּם עֲנָבִים הַיּוֹם ؟(أأكلتم اوهل اكلتم عنباً اليوم؟).

٩ — قد تأتي الهاء زائدة في آخر الاسم المشكول بالقماص وتفيد معنى حرف الجر «الى» مثل : הָלַכְתִּי הָעִירָה (ذهبت الى المدينـة) ومثل : נָסַעְתִּי מִצְרַיְמָה (سافرت الى مصر) . وهذه الحالة شبيهة بالمنصوب على نزع الخافض في العربية ، مما يدل على وجود الاعراب قديماً في العبرية .

١٠ — قد تلحق الهاء الفعل المضارع او فعل الامر فتفيد الرجاء مثل : תֵּלְכָה (اي ارجوك الذهاب) ومثل : לְכָה (اذهب ارجوك) . وهذه الهاء شبيهة بنون التوكيد الخفيفة — التي تلحق المضارع او الامر في العربية — عند الوقف . وقد يلحق حرف الرجاء « נָא » المضارع او الامر مثل : תִּכְתֹּב - נָא ومثل : כְּתֹב - נָא . وهذا الحرف شبيه بنون التوكيد في العربية ، الا ان نون التوكيد في العربية تفيد غالبا الزجر والتحضيض ، وهي في العبرية تفيد الرجاء . وقد تلحق الهاء و « נָא » الفعل مثل : תֵּלְכָה - נָא و לְכָה - נָא .

تمرين ١

ضع الهاء الاستفهامية قبل كل كلمة من الكلمات الآتية مع مراعاة قواعد الضبط :

יָשַׁב . חָלָב . שְׁמוּאֵל . עָמַד . עוֹמֵד . שָׁבָה . שְׁכַחְתֶּם .
קְרוֹבִים . אֶבֶן . אָמַר . אֲכָלוֹ . הוֹלֵךְ . הָלְכוּ . חַיִּט . חָרוּז .
הוֹרֵג . עָף . עוֹף . שָׁמַיִם . דֶּלֶת .

تمرين ٢

حوّل الجمل الآتية الى جمل استفهامية ، مع استعمال ادوات الاستفهام المناسبة لكل منها: (الترجمة هنا حرفية)

דּוֹדִי הַזָּקֵן מוֹרֶה . הַסּוּס חוֹרֵשׁ אֶת הַשָּׂדֶה . הַנַּעַר הַזֶּה עָצֵל .
عمي الشيخ معلم . الجواد يحرث — الحقل . الصبي هذا كسول.
אָחִי הוֹלֵךְ אֶל בֵּית—הַסֵּפֶר . אֶתְמוֹל הוּא חָלָה . זֶה אַרְמוֹן הַמֶּלֶךְ .
اخي يذهب الى المدرسة . امس هو مرض . هذا قصر الملك .
רוֹכֵב הָלַךְ אָחִיךָ . הַסֵּפֶר עַל הַשֻּׁלְחָן . אֶל הַגַּן הָלַכְתִּי . אָבִי
راكبا ذهب اخوك . الكتاب على المنضدة . الى البستان ذهبت . ابي
נָסַע . שִׁבְעָה יָמִים בַּשָּׁבוּעַ . אֶת הַתַּלְמִיד הֶחָרוּץ אֲנִי אוֹהֵב . בַּבַּיִת
سافر . سبعة ايام في الاسبوع . — التلميذ المجتهد انا احب . في البيت
נִתְאַסֵּף . אָחִיךָ יְדִידִי :
نجتمع . اخوك صديقي .

تمرين ٣

انسخ القطعة الآتية واضبط « מה » بالشكل المناسب :

מה קַר ומה חַם ? מה חָסִיד הָאִישׁ הַזֶּה ! מה חָכָם הוּא ! מה רַע שְׁכֵנֵנוּ ! מה עָשִׂיתִי לְךָ ? מה זֶּה קָפַצְתָּ עָלָיו ? מה חוֹשֵׁב דּוֹדְךָ לַעֲשׂוֹת ? מה גָּבוֹהַּ הָעֵץ הַזֶּה ! מה רַבּוּ הַפְּרָחִים פֹּה ! מה רָמִים הֶעָבִים ! עַל מה רָכַבְתָּ אֶתְמוֹל ? מַדּוּעַ תִּתְקַצֵּף עָלַי ? הֲלֹא אַתָּה הָאָשֵׁם וַאֲנִי מה ? מה חַד הַסַּכִּין הַזֶּה ! בְּלֶכְתִּי . דָּרַכְתִּי עַל דָּבָר מה . מה פִּשְׁעִי ומה חַטָּאתִי לְפָנֶיךָ ? מה אָהוּב ומה חָבִיב מוֹרְךָ בְּכָל הָעִיר !

الاضافة : סְמִיכוּת

الاسم في حالته الاصلية ، غيرَ مضاف الى اسم بعده ، يدعى في العبرية « שֵׁם יָשָׁר » (اسم مطلق) مثل : עַיִן و מְלָכִים و שָׂדֶה .

والاسم المضاف الى اسم بعده يدعى « נִסְמָךְ » مثل : עֵין הַמַּיִם (عين الماء) او מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל (ملوك اسرائيل) او שְׂדֵה אִילָן (حقل شجر) .

ويلاحظ ان المضاف تتغير حروفه وحركاته ، اما المضاف اليه فيبقى على حالته من غير تغيير فيه .

فكلمة עַיִן يتحول شكلها عند اضافتها الى עֵין وهي في صيغة الافراد . وعند التثنية تتحول من עֵינַיִם الى עֵינֵי . وكلمة בַּיִת يتحول شكلها عند الاضافة الى בֵּית في حالة الافراد ، واما في صيغة الجمع فتتحول من בָּתִּים الى בָּתֵּי . وكذا מְלָכִים تحوّل الى מַלְכֵי في حالة الاضافة .

ويلاحظ ان الاسم المضاف اذا كان جمعاً حُذفت الميم من آخره وشُكّلت لامه بالصيري (◌ֵ) بدل الحيريق (◌ִ) .

ولصيغة الأسماء المضافة وضبطها قواعد خاصة تختلف حسب اوزانها ، كما يتبين من الجدول الآتي :

جدول اضافة الاسماء
في حالتي الافراد والجمع

الوزن	الاسم	معناه	مضاف مفرد	جمع	مضاف جمع
פָּעָל	דָּבָר	شيء	דְּבַר	דְּבָרִים	דִּבְרֵי
פָּעֵל	זָקֵן	شيخ	זְקַן	זְקֵנִים	זִקְנֵי
פָּעִיל	נָגִיד	قائد	נְגִיד	נְגִידִים	נְגִידֵי
פָּעוֹל	גָּדוֹל	كبير	גְּדוֹל	גְּדוֹלִים	גְּדוֹלֵי
פֵּעָל	עֵנָב	عنبة	עֲנַב	עֲנָבִים	עִנְבֵי
פֵּעֶל	סֵפֶר	كتاب	סֵפֶר	סְפָרִים	סִפְרֵי
פֶּעֶל	מֶלֶךְ	ملك	מֶלֶךְ	מְלָכִים	מַלְכֵי
פַּעַל	בַּעַל	بعل	בַּעַל	בְּעָלִים	בַּעֲלֵי
פְּעוֹל	אֵזוֹר	منطقة	אֵזוֹר	אֱזוֹרִים	אֵזוֹרֵי
פוֹעָל	עוֹלָם	عالم	עוֹלַם	עוֹלָמִים	עוֹלְמֵי
פֹּעֶל	קֹדֶשׁ	قدس	קֹדֶשׁ	קָדָשִׁים	קָדְשֵׁי
פוּעָל	עוּגָב	مزمار	עוּגַב	עוּגָבִים	עוּגְבֵי
פְּעָל	כְּתָב	كتابة	כְּתַב	כְּתָבִים	כִּתְבֵי
פְּעִיל	גְּבִיר	سيد	גְּבִיר	גְּבִירִים	גְּבִירֵי
פְּעָל	זְמָן	زمان	זְמַן	זְמַנִּים	זְמַנֵּי
פַּעָל	גַּנָּב	لص	גַּנַּב	גַּנָּבִים	גַּנָּבֵי
פַּעִיל	כַּבִּיר	كبير	כַּבִּיר	כַּבִּירִים	כַּבִּירֵי
פִּעָל	כִּכָּר	رغيف	כִּכַּר	כִּכָּרִים	כִּכְּרֵי
פִּעֵל	עִוֵּר	أعمى	עִוֵּר	עִוְּרִים	עִוְּרֵי
פִּעוֹל	גִּבּוֹר	بطل	גִּבּוֹר	גִּבּוֹרִים	גִּבּוֹרֵי
פְּעָלָה	צְדָקָה	صدقة	צִדְקַת	צְדָקוֹת	צִדְקוֹת
פְּעֵלָה	אֲבֵדָה	خسارة	אֲבֵדַת	אֲבֵדוֹת	אֲבֵדוֹת
פְּעִילָה	נְגִינָה	لحن	נְגִינַת	נְגִינוֹת	נְגִינוֹת
פְּעוֹלָה	חֲגוֹרָה	حزام	חֲגוֹרַת	חֲגוֹרוֹת	חֲגוֹרוֹת
פּוֹעֵלָה	תּוֹעֵבָה	رجس	תּוֹעֲבַת	תּוֹעֵבוֹת	תּוֹעֲבוֹת

الوزن	الاسم	معناه	مضاف مفرد	جمع	مضاف جمع
פְּעָלָה	נַעֲרָה	فتاة	נַעֲרַת	נְעָרוֹת	נַעֲרוֹת
פָּעְלָה	חָכְמָה	حكمة	חָכְמַת	חָכְמוֹת	חָכְמוֹת
פַּעָּלָה	כַּפָּרָה	كفّارة	כַּפָּרַת	כַּפָּרוֹת	כַּפְּרוֹת
פְּעֶלֶת	עֲטֶרֶת	اكليل	עֲטֶרֶת	עֲטָרוֹת	עַטְרוֹת
פִּעֶלֶת	אִגֶּרֶת	رسالة	אִגֶּרֶת	אִגְּרוֹת	אִגְּרוֹת
פְּעֵלוּת	כְּבֵדוּת	ثقل	כְּבֵדוּת	כְּבֵדוּיוֹת	כְּבֵדֻיּוֹת
פְּעָלוּת	מַלְכוּת	مملكة	מַלְכוּת	מַלְכוּיוֹת	מַלְכֻיּוֹת
פַּעֲלִית	אַחֲרִית	آخرة	אַחֲרִית	אַחֲרִיּוֹת	אַחֲרִיּוֹת
פִּעָלוֹן	זִכָּרוֹן	ذكرى	זִכְרוֹן	זִכְרוֹנוֹת	זִכְרוֹנוֹת
מִפְעָל	מִשְׁפָּט	حكم	מִשְׁפַּט	מִשְׁפָּטִים	מִשְׁפְּטֵי
מִפְעָל	מִשְׂגָּב	حصن	מִשְׂגַּב	מִשְׂגַּבִּים	מִשְׂגַּבֵּי
מִפְעֵל	מִזְבֵּחַ	مذبح	מִזְבַּח	מִזְבְּחוֹת	מִזְבְּחוֹת
מִפְעָלָה	מִלְחָמָה	حرب	מִלְחֶמֶת	מִלְחָמוֹת	מִלְחֲמוֹת
תִּפְעֶלֶת	תִּפְאֶרֶת	مجد	תִּפְאֶרֶת	תִּפְאָרוֹת	תִּפְאֲרוֹת
אֶפְעָל	אֶצְבַּע	إصبع	אֶצְבַּע	אֶצְבָּעוֹת	אֶצְבְּעוֹת
אֶפְעוֹל	אֶשְׁכּוֹל	عنقود	אֶשְׁכּוֹל	אֶשְׁכּוֹלוֹת	אֶשְׁכְּלוֹת
אַפְעָלָה	אַזְכָּרָה	تأبين	אַזְכֶּרֶת	אַזְכָּרוֹת	אַזְכְּרוֹת
מַעָל	מַטָּע	غرسة	מַטַּע	מַטָּעִים	מַטְּעֵי
מַעָלָה	מַתָּנָה	هدية	מַתְּנַת	מַתָּנוֹת	מַתְּנוֹת
מַעֶה	מַטֶּה	قضيب	מַטֵּה	מַטִּים	מַטֵּי
מוֹעֵל	מוֹקֵשׁ	لغم	מוֹקֵשׁ	מוֹקְשִׁים	מוֹקְשֵׁי
מוֹעָלָה	מוֹעָצָה	مجلس استشاري	מוֹעֶצֶת	מוֹעָצוֹת	מוֹעֲצוֹת
מוֹעֶלֶת	מוֹלֶדֶת	موطن	מוֹלֶדֶת	מוֹלָדוֹת	מוֹלְדוֹת
עֵלָה	עֵדָה	طائفة	עֲדַת	עֵדוֹת	עֲדוֹת
פֵּל	עֵד	شاهد	עֵד	עֵדִים	עֵדֵי
פִּיל	שִׁיר	قصيدة	שִׁיר	שִׁירִים	שִׁירֵי

الوزن	الاسم	معناه	مضاف مفرد	جمع	مضاف جمع
פּוֹל	גּוּר	شبل	גּוּר	גּוּרִים	גּוּרֵי
פַּיִל	זַיִת	زيتون	זֵית	זֵיתִים	זֵיתֵי
פָּעָה	שָׂפָה	لغة	שְׂפַת	שְׂפוֹת	שְׂפוֹת
פְּעָה	פֵּאָה	جانب	פְּאַת	פֵּאוֹת	פְּאוֹת
פָּעֶה	שָׂדֶה	حقل	שְׂדֵה	שָׂדִים	שְׂדֵי
פָּעִי	נָקִי	نقي	נְקִי	נְקִיִּים	נְקִיֵּי
פָּעוּת	גָּלוּת	جالية	גָּלוּת	גָּלֻיּוֹת	גָּלֻיּוֹת
מִפְעָה	מִקְנֶה	ماشية	מִקְנֵה	מִקְנִים	מִקְנֵי
מִפְעָה	מִצְוָה	وصية	מִצְוַת	מִצְווֹת	מִצְווֹת
פִּעְיָן	קִנְיָן	مال	קִנְיַן	קִנְיָנִים	קִנְיְנֵי
פֶּע	שֶׂה	شاة	שֵׂה	שֵׂיִים	שֵׂיֵי
פֹּל	חֹק	قانون	חֹק	חֻקִּים	חֻקֵּי
פֵּל	חֵן	حسن	חֵן	חֵנִים	חִנֵּי
פַּל	סַל	سلة	סַל	סַלִּים	סַלֵּי
פִּלָּה	סִבָּה	سبب	סִבַּת	סִבּוֹת	סִבּוֹת
פַּעוֹן	חַלּוֹן	نافذة	חַלּוֹן	חַלּוֹנוֹת	חַלּוֹנוֹת
מְפִלָּה	מְגִלָּה	ملف	מְגִלַּת	מְגִלּוֹת	מְגִלּוֹת
תְּהִלָּה	תְּהִלָּה	ثناء	תְּהִלַּת	תְּהִלּוֹת	תְּהִלּוֹת

ملاحظات :

١ — الأسماء אָב و אָח و חָם و פֶּה (أب وأخ وحم وفم) تلحقها ياء في حالة الاضافة مثل : אֲבִי אַבְרָהָם (أبو ابراهيم) و אֲחִי דוֹדִי (أخو عمي) و חֲמִי אֲחוֹתִי (حمو أختي) و פִּי הַיֶּלֶד (فم الولد) .

٢ — لاتحذف علامة التأنيث من الاسم المؤنث في حالة الاضافة اذا كان في صيغة الجمع ، بل يكتفى بتغيير شكله .

٣ — الأسماء المنتهية بـ ָה تعود الى صورتها الأصلية ַת فيقال في גִּנָּה (جنّة) גִּנַּת הַבַּיִת (حديقة البيت) .

٤ — تصاغ الاضافة اللفظية أحياناً — لاسيما في العبرية الحديثة — باستعمال كلمة שֶׁל[1] (خاصة) بين المضاف والمضاف اليه ، دون إجراء تغيير في حركات المضاف فعوضاً عن בֵּית אָבִי نستطيع أن نقول باستعمال كلمة שֶׁל : הַבַּיִת שֶׁל אָבִי وعوضاً عن פָּרַת אֲחוֹת שְׁכֵנִי يمكننا أن نقول : הַפָּרָה שֶׁל הָאָחוֹת שֶׁל שְׁכֵנִי .

٥ — هناك أسماء تشذّ عن قاعدة هذه الأوزان منها : גְּמַל تجمع على גְּמַלִּים ، وفي حالة الاضافة تصبح גְּמַלֵּי ؛ و דֶּגֶל (عَلَم) تصبح في حالة الاضافة جمعاً דִּגְלֵי ؛ و בַּיִת تصبح في حالة اضافتها مفردة בֵּית وتُجمع على בָּתִּים وفي صيغة الجمع المضاف בָּתֵּי . و בֵּן تجمع على בָּנִים وفي حالة الاضافة בְּנֵי ؛ و עֵט (قلم) تجمع على עֵטִים وفي حالة الاضافة עֵטֵי . ومنها אִישׁ تجمع على אֲנָשִׁים وفي حالة الاضافة الى اسم ظاهر تصبح אַנְשֵׁי . وكذا אִשָּׁה في حالة الاضافة المفردة تصبح אֵשֶׁת وتجمع على נָשִׁים وفي حالة إضافة الجمع נְשֵׁי .

تمرين ١

اجعل الأسماء المكتوبة بين قوسين فيما يأتي في حالة الاضافة :

(אָח) מוֹרִי חוֹלֶה מְאֹד . (פְּרִי) הָעֵץ מָתוֹק . (פֶּה) הַתַּנִּין רָחָב מְאֹד . (אָב) אָבִי הוּא זְקֵנִי . (תְּפִלָּה) הֶעָנִי שׁוֹמֵעַ יְהֹוָה . (חוֹמָה)

أخو معلمي مريض جداً . ثمر الشجرة حلو . فم التمساح واسع جداً . ابو ابي هو جدي . صلاة الفقير يسمع الله . سور

---

(١) تتألف لفظة «שֶׁל» من اسم الموصول «שֶׁ» (اختزال אֲשֶׁר) وحرف النسب «לְ» .

הָעִיר גְבוֹהָה . (חַלּוֹנוֹת) הַבַּיִת סְגוּרִים . (עֵינַיִם) הַפָּרָה גְדוֹלוֹת .

المدينة عال . شبابيك البيت مغلقة . عينا البقرة كبيرتان .

הַסֵּפֶר הַזֶּה הוּא (מַתָּנָה) דוֹדִי לְיוֹם הוּלַדְתִּי . (דִּמְעָה) הָעַיִן .

الكتاب هذا هو هدية عمي ليوم ميلادي . دمعة العين .

(עֵצִים) הַיַּעַר . (עֵינַיִם) הַיֶּלֶד . (גַּרְגְּרִים) הַחִטָּה . (מְנוֹרוֹת) הַחֶדֶר

شجر الغابة . عينا الولد . حب الحنطة . مصابيح الغرفة .

(תְּמוּנָה) הַמֶּלֶךְ . (סַכִּינִים) בַּרְזֶל . (שִׂמְלָה) מֶשִׁי . (יָדַיִם) הַנַּעַר .

صورة الملك . سكاكين حديد . فستان حرير . يدا الصبي

(מוֹרִים) הַנְּעָרִים . (כְּנַף) הַצִּפּוֹר . (מֶלְקָחַיִם) הַנַּפָּח . (פֶּצַע)

معلمو الصبيان . جناح العصفور . ملقط الحداد . جرح

הַחוֹלֶה . (חַיִּים) הָאָדָם . (בֵּיצָה) הַיּוֹנָה . (פָּנִים) הָאִישׁ . (יְתַד)

المريض . حياة الانسان . بيضة الحمامة . وجه الرجل . وتد

הַבַּרְזֶל . (בִּרְכַּת) יְהֹוָה תַּעֲשִׁיר . (לֵיל) הַקַּיִץ קָצָר . הַדֹּב (קְצַר)

الحديد . بركة الله تغني . ليل الصيف قصير . الدب قصير

הַזָּנָב . הָעוֹרֵב (שְׁחוֹר) הַנּוֹצוֹת . הַצְּבִי (קַל) הָרַגְלַיִם . הֶחָתוּל (קְצוּץ)

الذنب . الغراب اسود الريش . الظبي خفيف الارجل . القط مقصوص

הַזָּנָב . הַחוֹלֶה (שְׁבוּר) הָרֶגֶל . הַנַּעַר (קְרוּעַ) הַבְּגָדִים .

الذنب . المريض مكسور الرجل . الصبي ممزّق الثياب .

تمرين ٢

احذف كلمة « שׁל » من العبارات الآتية مع مراعاة ما يلزم من تغيير في الاسم المضاف : (الترجمة هنا حرفية)

הַסְּפָרִים שֶׁל הַנַּעַר הֶעָצֵל חֲדָשִׁים תָּמִיד . הַחַלּוֹנוֹת שֶׁל הַבַּיִת
الكتب «خاصة» الغلام الكسول جديدة دائماً . الشبابيك «خاصة» البيت

עוֹשֶׂה הַנַּגָּר . הַבָּנִים שֶׁל שְׁכֵנֵנוּ חֲרוּצִים מְאֹד . הַיֶּלֶד קָרַע אֶת הֶעָלִים
يصنع النجار . الابناء «خاصة» جارنا مجتهدون جدا . الولد مزق — الاوراق

שֶׁל הַסֵּפֶר . הַשַּׁרְשֶׁרֶת שֶׁל אֲחוֹתִי נִגְנְבָה . הַפְּרָחִים שֶׁל הָעֵצִים
«خاصة» الكتاب . السلسلة «خاصة» اختي سُرقت . الازهار «خاصة» الاشجار

נוֹבְלִים וְנוֹפְלִים . הָאָזְנַיִם שֶׁל הַנַּעַר אֲדֻמּוֹת מִקֹּר . הַמֶּרְכָּבָה שֶׁל
تذبل وتسقط . الاذنان «خاصة» الغلام احمرتا من برد . المركبة «خاصة»

אָבִי חֲדָשָׁה . הָרֵיחַ שֶׁל הַשּׁוֹשַׁנָּה נָעִים . הַיָּדַיִם שֶׁל הַקּוֹף אֲרֻכּוֹת.
ابي جديدة . الرائحة «خاصة» السوسنة لطيفة . اليدان «خاصة» القرد طويلتان

הַתְּבוּאָה שֶׁל הַשָּׂדֶה בְּשֵׁלָה . הַצָּרָה שֶׁל הָאָב גְּדוֹלָה .
الغلة «خاصة» الحقل ناضجة . البلية «خاصة» الاب كبيرة .

درجات التشبيه في الصفات: עֶרְכֵי הַתֹּאַר

هناك ثلاث درجات للتشبيه : مساواة . وتفضيل ، ومبالغة .

١ — درجة المساواة עֶרֶךְ הַשִּׁוּוּי : ويعبر عنها بوضع الـ כּ الدالة على التشبيه بعد الصفة التي تساوت الدرجة فيها بين المشبه والمشبه به مثل : הָאֶבֶן קָשָׁה כַּבַּרְזֶל (الحجر قاسٍ كالحديد) ومثل : הַתַּפּוּחַ מָתוֹק כַּדְּבַשׁ (التفاح حلو كالعسل) .

٢ — درجة التفضيل עֶרֶךְ הַיִּתְרוֹן : وتكون بوضع מִן (מֵ ، מִ) بعد الصفة مثل : הַדְּבַשׁ מָתוֹק מֵהַתַּפּוּחַ (العسل أحلى من التفاح) . ومن الممكن في هذه الدرجة ان نقول : הַתַּפּוּחַ מָתוֹק וְהַדְּבַשׁ מָתוֹק יוֹתֵר او יוֹתֵר מָתוֹק (حلو اكثر) .

٣ — درجة المبالغة עֶרֶךְ הַהַפְלָגָה : وهي تفيد اتصاف الاسم بصفة هي اعلى من جميع الاسماء المماثلة له في هذه الصفة . وفي هذه الحالة تسبق هاء التعريف الصفة ويليها كلمة « בְּכָל » او حرف الـ « בּ » مثل : אָחִי הוּא הֶחָרוּץ בְּכָל הַתַּלְמִידִים (اخي هو المجتهد في جميع التلاميذ) او הֶחָרוּץ בַּתַּלְמִידִים (المجتهد في التلاميذ) . كما يجوز استعمال « מִכָּל » بعد الصفة مثل : חָכָם מִכָּל ـ אָדָם (احكم من كل انسان) .

ملاحظات :

١ — يمكن الاستغناء ـ في العبرية الحديثة ـ عن هاء التعريف قبل الصفة في درجة المبالغة وان تحل محلها كلمة הֲכִי مثل : אָחִי הוּא הֲכִי חָרוּץ בַּתַּלְמִידִים .

٢ – في درجة المبالغة يمكن الاستغناء عن الاسم الذي تضاف اليه كلمة כֹּל مثل : אָחִי הֶחָרוּץ מִכֹּל .

٣ – من صيغ درجة المبالغة ان تلي الصفة لفظة בְּיוֹתֵר (خاصة) مثل : אָחִי הוּא הֶחָרוּץ בְּיוֹתֵר . وهذه الصيغة مألوفة في العبرية الحديثة .

تمرين

بين درجات التشبيه فيما يأتي :

הַסּוּס מוֹעִיל לָאִכָּר כַּפָּרָה . הַפִּיל גָּדוֹל מֵהַדֹּב . הַזָּהָב יָקָר מֵהַכֶּסֶף . הַשּׁוֹשַׁנָּה נוֹתֶנֶת רֵיחַ טוֹב כַּחֲבַצֶּלֶת . אָחִי הַגָּדוֹל בַּתַּלְמִידִים . הַזָּהָב הוּא הַיָּקָר בַּמַּתָּכוֹת . הַשַּׁקְרָן שָׂנוּא כַּגַּנָּב . הַשֶּׁמֶשׁ גָּדוֹל מֵהַיָּרֵחַ . הֶעָשִׁיר נִכְבָּד מִן הֶעָנִי . הַקֶּרַח קַר מִכֹּל . שְׁלֹמֹה הָיָה הֶחָכָם בָּאָדָם . הַמַּפָּה לְבָנָה כַּשֶּׁלֶג . פָּרִיז יָפָה מִלּוֹנְדוֹן . הֶעָצֵל הוּא הָאֻמְלָל בָּאָדָם . הָאָדָם הוּא הֶחָכָם בַּיְצוּרִים . בַּגַּן טוֹב כְּבַיַּעַר . בְּנִי חָכָם וּבִנְךָ חָכָם יוֹתֵר .

حروف النسب : מִלּוֹת הַיַּחַס

حروف النسب اربعة وهي : ב כ ל ם .

والاصل في الحروف الثلاثة الاولى בכל ان تشكل بالشفا مثل : סְפָרַי בְּיָדִי (كتابي في يدي) ومثل : אָחִי עָשִׁיר כְּאָחִיךָ (اخي غني كاخيك) ومثل : לְאָבִי בַּיִת גָּדוֹל (لابي بيت كبير) .

إلا أن هناك أحوالا خاصة يتغير فيها شكل حروف בכל كما يأتي :

١ ــ اذا دخلت على حرف ساكن تشكل بالحريق مثل בִּמְעִילְךָ כַּפְתּוֹרִים יָפִים (في معطفك أزرار جميلة) ومثل : הַתַּפּוּחַ מָתוֹק כִּדְבַשׁ (التفاحة حلوة كالعسل) ومثل : לִבְנִי סֵפֶר חָדָשׁ (لابني كتاب جديد) .

٢ ــ إذا دخلت على حرف الياء مشكولا بالشفا (יְ) تشكل هذه الحروف بالحريق . وفي هذه الحالة تحذف الشفا من الياء ، وتغدو الياء حركة ، مثل : יְדִידִי כִּידִידְךָ (صديقي كصديقك) ومثل : סִפְרֵיכֶם בִּידֵיכֶם (كتبكم في أيديكم) ومثل : נָסַעְתִּי לִירוּשָׁלַיִם (سافرت الى اورشليم) .

٣ ــ اذا دخلت على حرف مشكل بحركة مركبة فيعطى حرف النسب الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل : לֶאֱסוֹף אֶת הָעֵדֶר (لجمع القطيع) ومثل : לַעֲבוֹד בַּגִּנָּה (للعمل في البستان) ومثل : כָּאֳנִיּוֹת מְפֻרָשִׂים (كسفينة شراعية) . وشذ عن هذه القاعدة لفظ الجلالة אֱלֹהִים فاذا دخل عليه حرف النسب يصبح לֵאלֹהִים (لله) وذلك بضبط حرف النسب بالصيري وبتسكين الألف . وكذا لفظ אֲדֹנָי فاذا دخلت عليه اللام اصبح « לַאדֹנָי » .

٤ ــ أما إذا دخلت هذه الحروف على اسم معرف فان هاء التعريف تحذف منه ويأخذ حرف النسب حركة هاء التعريف المحذوفة مثل : בָּעִיר (في المدينة) عوضاً عن בְּ-הָעִיר ومثل : כַּשֶּׁמֶשׁ (كالشمس) عوضاً عن כְּ-הַשֶּׁמֶשׁ ومثل : לֶעָנִי (للفقير) عوضاً عن לְ-הֶעָנִי .

أما حرف الميم « מ » فيكون مشكولا بالحريق متبوعاً بحرف النون هكذا : « מִן » اذا تلاه اسم معرف بالهاء مثل : מִן הָאִישׁ (من الرجل) .

واذا تلاه اسم منكر حذفت منه النون وأدغمت في الحرف الأول من هذا الاسم مثل : מִבַּיִת (من بيت) ومثل : מִכֶּרֶם (من كرم) .

واذا كان الحرف الأول من هذا الاسم حلقياً فان الـ « מ » تشكل

بالصيري عوضاً عن الحريق ويخلو الحرف الحلقي من الشدة مثل : מֵצִיר הַקֹּדֶשׁ (من مدينة القدس) ، ومثل : מֵהָרֵי הַגָּלִיל (من جبال الجليل) .

تمرين ١

اكتب الكلمات الآتية مسبوقة بحروف בכלם مضبوطة بالشكل المناسب :

אִישׁ ، בָּנִים ، דַּרְכֵי ، עֶרֶב ، אֲבֵדָה ، אֱמֶת ، יְלָדִים ،
אֲשֶׁר ، כּוֹבַע ، חֹדֶשׁ ، עָשִׁיר ، עָנִי ، אֱלֹהִים ، עֵין הַמַּיִם ،
שַׁבָּת ، עִנְיָן ، בְּרָכָה ، יְצִירָה ، יְרוּשָׁלַיִם ، יְהוּדָה ، עָנָן .

تمرين ٢

اشكل حروف בכלם في العبارات التالية بالشكل الملائم :

לאִישׁ הַזֶּה בָּנִים וּבָנוֹת . דוֹדִי שָׁב מִדַּרְכּוֹ . הַתַּלְמִידִים מְשַׂחֲקִים בגַּן . הָאִכָּרִים שָׁבִים בעֶרֶב מִן הַשָּׂדֶה לבֵיתָם . הַסּוּס בְּהֵמָה כחֲמוֹר . בגַּן טוֹב כבַּיְעַר . הַנְּיָר לָבָן כשֶׁלֶג . אָחִי חָכָם כאָחִיךָ . ביַּעַר טוֹב מאֲשֶׁר בחֶדֶר . הַזָּהָב הוּא הַיָּקָר במַּתָּכוֹת . בקַּיִץ טוֹב לָשֶׁבֶת בצֵל הָעֵצִים . נָסַעְתִּי הָעִירָה במֶרְכָּבָה שֶׁל דוֹדִי . בימֵי הַשִּׁלְטוֹן הָאִסְלָאמִי חָיוּ הַיְּהוּדִים בשָׁלוֹם . הַנַּעַר יָשֵׁן במִּטָּה .

واو العطف : ו׳ הַחִבּוּר

ו׳ הַחִבּוּר تقابل واو العطف في اللغة العربية ، وتأتي لعطف اسم على اسم او لعطف فعل على فعل . والاصل في ضبطها ان تكون مشكولة بالشفا ناع هكذا : (וְ) مثل : חַלּוֹן וְדֶלֶת (نافذة وباب) ومثل : אָכַל וְשָׁתָה (أكل وشرب) ؛ الا ان ضبطها يتغير في الاحوال التالية :

١ — اذا دخلت واو العطف على حرف ساكن فانها تشكل بالشروق هكذا : (וּ) وتنطق كالهمزة المضمومة (أُ) مثل : יַמִּים וּנְהָרוֹת (بحار وانهار) ومثل : זָכָר וּנְקֵבָה (ذكر وانثى) . وتشكل واو العطف بالشروق كذلك اذا دخلت على كلمة مبدوءة بحرف من الحروف الشفوية ويجمعها قولك « בומף » مثل : הָאָב וּבְנוֹ (الاب وابنه) ومثل : שׁוֹשָׁן וּוֶרֶד (سوسن وورد) ومثل : יָתֵד וּמַסְמֵר (وتد ومسمار) ومثل : עָשָׂה וּפָעַל (صنع وفعل) .

٢ — اذا دخلت واو العطف على كلمة مبدوءة بحرف مشكول بحركة مركبة تُعطى واو العطف الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل : לֵךְ וֶאֱמֹר (اذهب وقل) ومثل : שָׁנִים וַחֲדָשִׁים (سنون واشهر) ومثل : לִי אָתוֹן וַחֲמוֹר (لي اتان وحمار) ومثل : אֱמֹר וַעֲשֵׂה (قل وافعل) .

٣ — اذا دخلت واو العطف على كلمة مبدوءة بحرف اليود مشكولا بالشفا ناع فانها تشكل عندئذ بالحيريق هكذا (וִ) . وتحذف في هذه الحالة حركة الشفا من اليود التي تصبح حركة مثل : יְרִידָה (نزول) تصبح عند دخول واو العطف عليها וִירִידָה وكذا : יְרוּשָׁלַיִם (اورشليم) اذا دخلت عليها واو العطف اصبحت וִירוּשָׁלַיִם .

٤ — اذا دخلت واو العطف على لفظ الجلالة אֲדֹנָי لا تظهر الالف في النطق

وتصبح حركة واو العطف بتاح مثل : וַאדֹנָי . واذادخلت واو العطف على اسم الجلالة אֱלֹהִים لاتظهر الالف في النطق وتصبح حركة واو العطف صيري مثل : וֵאלֹהִים .

واو القلب : ו' הַהִפּוּךְ

قد تأتي واو العطف قبل الفعل الماضي فتقلب معناه الى المستقبل وقد تأتي هذه الواو قبل الفعل المضارع فتقلب معناه الى ماض وتسمى عندئذ واو القلب مثل : וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי (واذكر ميثاقي) ومثل : וַיְשַׁלַּח פַּרְעֹה (وارسل فرعون) . وهذه الصيغة مألوفة في الاساليب العبرية القديمة لاسيما في العهد القديم ، وليست مألوفة في العبرية الحديثة الا في بعض الاساليب القصصية .

والاصل في واو القلب ان تكون مشكولة بالبتاح هكذا (וַ) مع تشديد حرف المضارعة الذي يليها اذا دخلت على الفعل المضارع فقلبت معناه الى ماض مثل : וַיִּקַּח (واخذ) ومثل : וַיַּשְׁכֵּם (وبكّر) .

وتخلو ياء المضارعة من الشدة ان كانت ساكنة بعد واو القلب مثل : וַיְהִי (وكان) ومثل : וַיְסַפֵּר (وقصّ) . واذادخلت واو القلب على مضارع مسند الى المتكلم المفرد تشكل بالقامص مثل : וָאֹמַר (وقلتُ) ومثل : וָאֶקְרָא (ودعوتُ) .

تمارين

١ — اضبط واو العطف فيما يأتي بالحركة المناسبة :

אָח ואָחוֹת — בֵּן ואָב — אָב ובֵן — בַּת ואֵם — אֵם ובַת — כִּסֵּא ושֻׁלְחָן —
אִישׁ ואִשְׁתּוֹ — אֲנָשִׁים ונְשֵׁיהֶם — מֶלֶךְ ומַלְכָּה — הָרִים ועֲמָקִים — חָתוּל וכֶלֶב —

כְּלָבִים וְחָתוּלִים — עִיר וּכְפָר — סֵפֶר וּמַחְבֶּרֶת — עֵט וּנְיָר — לְךָ וְאָסָף — יְהוּדָה וּפְנִינָה — אֲנִי וְאַתָּה — אַתָּה וַאֲנִי .

٢ — علل ضبط واو العطف بما ضبطت به فيما يأتي :

קַיִץ וּסְתָיו . גַּנִּים וְשָׂדוֹת . נְהָרוֹת וּמַעְיָנוֹת . הָלַךְ וּבָא . תְּמָרִים וַעֲנָבִים . בַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת . זְאֵב וְשׁוּעָל . הֲרוּגִים וּפְצוּעִים . פְּצוּעִים וַהֲרוּגִים . לֶחֶם וַעֲבוֹדָה . מִי עָשִׁיר וּמִי עָנִי ? לַיִשׁ וַאֲרִי . זָהָב וָכֶסֶף . בַּיָּם וּבַנָּהָר . סְתָיו וָחֹרֶף . יְלָדִים חָרוּצִים וִילָדִים עֲצֵלִים . עֲלִיָּה וִירִידָה .

٣ — اضبطوا واو العطف بالحركة المناسبة فيما يأتي :

רֹאשׁ הַחֲמוֹר וּזְנָבוֹ . פִּי הַיֶּלֶד וְשִׁנָּיו . בָּתֵּי הָעִיר וְגַגֶּיהָ . שָׂרֵי הַצָּבָא וּפְקִידָיו . עֲבוֹדַת הַפּוֹעֵל וּמְנוּחָתוֹ . צְחוֹק הַיֶּלֶד וּבְכִיָּתוֹ . שָׁרְשֵׁי הָעֵץ וַעֲנָפָיו . חַיֵּי הָאָדָם וּמוֹתוֹ . צַעֲקַת הַחוֹלֶה וַאֲנָחוֹתָיו . אָזְנֵי הַנַּעַר וְיָדָיו . חַלּוֹנוֹת וּדְלָתוֹת . מַחְבָּרוֹת וּסְפָרִים . סוּס וַעֲגָלָה . סוּס וּפָרָה . בָּנִים וּבָנוֹת . שַׁרְשֶׁרֶת וְטַבַּעַת . עָלִים וּפְרָחִים . שִׁפְחָה וּמְשָׁרֶת .

٤ — علل سبب ضبط واو القلب بما ضبطت به فيما يأتي :

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן־תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים . וְאֶתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד . וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר . אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם . וְהִפְרֵתִי אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ . וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים .

النعت : שֵׁם הַתֹּאַר

يتلو النعت الاسم المنعوت ويطابقه في تعريفه وتنكيره ، في تذكيره وتأنيثه . وفي افراده وجمعه فيقال : **אִישׁ טוֹב** (رجل طيب) و **הָאִישׁ הַטּוֹב** و **אִשָּׁה טוֹבָה** و **אֲנָשִׁים טוֹבִים** و **נָשִׁים טוֹבוֹת** . واذا كان النعت خبراً لمبتدأ معرف فانه يجوز تنكيره مثل : **הָאִישׁ טוֹב** . ويجب ان يطابق الخبر المبتدأ من حيث النوع والعدد .

ويؤنث النعت بالحاق ָה بالصفة المذكرة مثل : **טוֹב** ـ **טוֹבָה** و **רָחָב** (واسع) ـ **רְחָבָה** و **מָתוֹק** (حلو) ـ **מְתוּקָה** و **נָקִי** (نظيف) ـ **נְקִיָּה** و **עָנִי** ـ **עֲנִיָּה** . وقد يكون التأنيث بالحاق « ת » مثل : **כּוֹפֵר** (كافر) و **כּוֹפֶרֶת** .

واذا كان المنعوت من الاسماء المذكرة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المؤنث ، او كان من الاسماء المؤنثة التي تجمع شذوذاً على صيغة جمع المذكر مثل : **עוֹפוֹת** (**עוֹף**) و **דְּבוֹרִים** (**דְּבוֹרָה**) ، ففي حالة الجمع يتبع النعت القاعدة العامة للجمع ، اي انه يجمع على (ִים) مع الاسم المذكر وعلى (־וֹת) مع المؤنث مثل : **עוֹפוֹת גְּדוֹלִים** و **דְּבוֹרִים חֲרוּצוֹת** .

ويوصف المثنى بلفظ الجمع الملائم لنوعه مثل : **לַנַּעֲרָה עֵינַיִם שְׁחוֹרוֹת** (للفتاة عينان سوداوان) .

ومن صيغ المبالغة في النعت الحاق « ָן » في آخر الصفة مثل : עָצֵל « كسلان » يصبح עַצְלָן « كسول » ومثل : זַכְרָן « ذكور » و יַדְעָן « علاّمة » .
ومن صيغ المبالغة ايضاً ما يأتي على وزن פָּעוּל او פַּעִיל مثل : רַחוּם و רַחִים .

وفي العبرية صيغة للدلالة على قلة اتصاف المنعوت بالصفة ، وذلك باضافة

الحرفين الاخيرين من الصفة اليها مثل : אָדֹם « احمر » و אֲדַמְדָּם « احمر قليلا، او ضارب الى الحمرة » و צָהֹב « اصهب او اشقر » و צְהַבְהַב « اشقر قليلا » و שָׁחֹר « اسود » و שְׁחַרְחַר « ضارب الى السواد ».

وقد تفيد هذه الصيغة المبالغة في العبرية الحديثة مثل : קָטָן « صغير » و קְטַנְטָן « صغير جداً ».

المنسوب « שֵׁם הַיַּחַס

المنسوب في العبرية كالمنسوب في العربية وهو ما لحق آخره ياء مكسور ماقبلها للدلالة على نسبته الى المجرد منها .

فعلامة النسب في اللغة العبرية هي (ـִי) تلحق آخر الاسم المفرد المذكر و (ـִיָּה) او (ـִית) للمفردة المؤنثة مثل : סוּרִי (سوري) و סוּרִיָּה، סוּרִית (سورية) ومثل : מִצְרִי (مصري) و מִצְרִיָּה، מִצְרִית (مصرية) .

ويجمع المنسوب بان تضاف الى آخر المنسوب المفرد علامة « ـִים » للمذكر وعلامة « ـִיּוֹת » للمؤنث مثل : סוּרִי - סוּרִיִּים ، מִצְרִיָּה - מִצְרִיּוֹת : الا انه كثيراً ما يحذف حرف اليود الاخير من الاسم المنسوب قبل اضافة علامة الجمع المذكر اليه تخفيفاً للنطق فيقال : סוּרִים و מִצְרִים عوضاً عن סוּרִיִּים و מִצְרִיִּים .

واذا كان الاسم العلم مركبا مزجياً مثل : בֵּית - לֶחֶם « بيتلحم » و בִּנְיָמִין « بنيامين » قيل في النسب اليه : בֵּית - לַחְמִי و בֶּן - יְמִינִי .

تمارين

١– اكتب ما يأتي في صيغة المفرد :

בָּנִים חֲרוּצִים . בָּנוֹת יָפוֹת . דּוֹדִים עֲשִׁירִים . תַּלְמִידִים גְּדוֹלִים. תַּלְמִידוֹת קְטַנּוֹת . סְפָרִים חֲדָשִׁים . תְּמוּנוֹת יָפוֹת . אִכָּרִים חֲרוּצִים . תַּפּוּחִים מְתוּקִים . עֲבָדִים נֶאֱמָנִים . הַבָּתִּים הֶחֳרֵבִים . הָרוּחוֹת הַצַּחוֹת . הַגְּמַלִּים הַחֲרוּצוֹת .

٢– اكتب ما يأتي في صيغة الجمع :

מַטֶּה רַכָּה . דְּבוֹרָה חֲרוּצָה . עֵץ פּוֹרֵחַ . חֶרֶב חַדָּה . גֶּפֶשׁ יָפָה . יָם עָמוֹק . קְעָרָה גְּדוֹלָה . שָׂדֶה זָרוּעַ . לְבֵנָה שְׂרוּפָה . מַפָּה פְּרוּשָׂה . אֶבֶן קָשָׁה . סוּס מוֹעִיל . שׁוֹשַׁנָּה יָפָה . נָהָר אָרוֹךְ . שֵׁם טוֹב . אָב רַחֲמָן . אִשָּׁה אַלְמָנָה . אִישׁ גִּבּוֹר . עוֹף בֵּיתִי . מָקוֹם קָדוֹשׁ . נֵר מֵאִיר . בֵּיצָה טְרִיָּה . יוֹם טוֹב . הֵיכָל יָשָׁן . חַלּוֹן סָגוּר . שָׁנָה טוֹבָה. מַעְיָן מָתוֹק . עֵז שְׁחוֹרָה . יוֹנָה לְבָנָה . אֹזֶן מַקְשִׁיבָה . יָד נְדִיבָה .

٣– انسب الى الاسماء الآتية :

דַּמֶּשֶׂק . סוּרְיָה . מִצְרַיִם . עֵבֶר . קָהִיר . יְהוּדָה . כַּרְמֶל . בִּנְיָמִין . יִשְׁמָעֵאל . צָרְפַת . אֲוִיר . עוֹלָם . מַדָּע . שָׁנָה . בַּיִת . יוֹם . חֹדֶשׁ . בֶּרְלִין . פָּרִיז . גֶּפֶשׁ . בֵּית - לֶחֶם .

الضمير : שֵׁם[١] הַגּוּף

الضمير هو ما وُضع لمتكلم (מְדַבֵּר) او مخاطب (נֹכַח) او غائب (נִסְתָּר) مثل : אֲנִי (انا) و אַתָּה (انتَ) و הוּא (هو) .

والضمير نوعان : بارز (בּוֹלֵט) ومستتر (נִסְתָּר) . فالبارز هو ما كان ظاهراً في النطق كـ « תִי » « في » כָּתַבְתִּי (كتبتُ) . والمستتر ماليست له صورة في النطق كضمير الغائب في « כָּתַב » .

والضمير البارز ينقسم الى منفصل ومتصل . فالمنفصل هو ما كان ظاهر الاستقلال في النطق مثل : אַתָּה (انتَ) و אַתֶּם (انتم) . والمتصل ما كان كجزء من الكلمة مثل : « תָּ » في « כָּתַבְתָּ » (كتبتَ) و « תֶּם » في « כְּתַבְתֶּם » (كتبتم) .

وتنقسم الضمائر المنفصلة حسب موقعها من الاعراب الى قسمين :

---

(١) ويطلق على الضمير اسم « הַכִּנּוּי » ويقابله في العربية « الكناية » ، وهي تسمية مألوفة لدى بعض النحاة العرب ؛ فالضمير لايعدو ان يكون كناية عن الاسم الظاهر . الا ان لفظة « כִּנּוּי » تطلق بوجه خاص على ضمائر النصب والجر المتصلة .

١ – **مايختص بالرفع** وهي :

אֲנִי او * אָנֹכִי	انا	אֲנַחְנוּ او נַחְנוּ او אָנוּ	نحن
אַתָּה **	انتَ	אַתֶּם	انتم
אַתְּ	انتِ	אַתֶּן	انتن
הוּא	هو	הֵם	هم
הִיא	هيَ	הֵן	هن

٢ – **مايختص بالنصب** وهي :

אוֹתִי	اياي	אוֹתָנוּ	إيانا
אוֹתְךָ	اياكَ	אֶתְכֶם	اياكم
אוֹתָךְ	اياكِ	אֶתְכֶן	اياكن
אוֹתוֹ	اياه	אוֹתָם	إياهم
אוֹתָהּ	اياها	אוֹתָן	إياهن

وينقسم الضمير المتصل حسب موقعه من الاعراب الى قسمين :

١ – **مايختص بالرفع** وعددها ستة يجمعها قولك תהימון« تهيمون »ونوردها فيما يلي متصلة بالفعل הָלַךְ « ذهب » :

הָלַכְתִּי — תִּי	ذهبتُ	הָלַכְנוּ — נוּ	ذهبنا
הָלַכְתָּ — תָּ	ذهبتَ	הֲלַכְתֶּם — תֶּם	ذهبتم
הָלַכְתְּ — תְּ	ذهبتِ	הֲלַכְתֶּן — תֶּן	ذهبتنّ
הָלְכָה — ָה	ذهبتْ	הָלְכוּ — וּ	ذهبوا

(*) ضمير المتكلم المفرد « אֲנִי » مماثل للضمير « أني » في إحدى اللهجات العربية القديمة وما زال مستعملا في بعض اللهجات العامية في مناطق مختلفة من العالم العربي . اما אָנֹכִי فأخوذة عن « انا كو »وهوضمير المتكلم المفرد باللغة الآشورية .

(**) تشديد التاء في אַתָּה و אַתְּ و אַתֶּם و אַתֶּן هو بسبب إدغام النون المحذوفة في هذا الحرف ، وهذا ماتقول به كتب النحو العبري المفصلة .

٢ ـ **ماهو مشترك بين النصب والجر**[١]: فيكون ضمير نصب اذا وقع عليه فعل الفاعل ويكون ضمير جر اذا اتصل بالاسم .

أ — ضمير النصب

שְׁמָרַנִי — ־ַנִי	حرسَني	שְׁמָרָנוּ — ־ָנוּ	حرسَنا
שְׁמָרְךָ — ־ְךָ	حرسَكَ	שְׁמַרְכֶם — ־ְכֶם	حرسكم
שְׁמָרֵךְ — ־ֵךְ	حرسكِ	שְׁמַרְכֶן — ־ְכֶן	حرسكنّ
שְׁמָרוֹ — וֹ	حرسهُ	שְׁמָרָם — ־ָם	حرسَهم
שְׁמָרָהּ — ־ָהּ	حرسها	שְׁמָרָן — ־ָן	حرسهنّ

ب — ضمير الجر

المضاف مفرداً:		المضاف جمعاً:	
סִפְרִי — ־ִי	كتابي	סְפָרַי — ־ַי	كتبي
סִפְרְךָ — ־ְךָ	كتابكَ	סְפָרֶיךָ — ־ֶיךָ	كتبكَ
סִפְרֵךְ — ־ֵךְ	كتابكِ	סְפָרַיִךְ — ־ַיִךְ	كتبكِ
סִפְרוֹ — וֹ	كتابه	סְפָרָיו — ־ָיו	كتبه
סִפְרָהּ — ־ָהּ	كتابها	סְפָרֶיהָ — ־ֶיהָ	كتبها
סִפְרֵנוּ — ־ֵנוּ	كتابنا	סְפָרֵינוּ — ־ֵינוּ	كتبنا
סִפְרְכֶם — ־ְכֶם	كتابكم	סִפְרֵיכֶם — ־ֵיכֶם	كتبكم
סִפְרְכֶן — ־ְכֶן	كتابكنّ	סִפְרֵיכֶן — ־ֵיכֶן	كتبكنّ
סִפְרָם — ־ָם	كتابهم	סִפְרֵיהֶם — ־ֵיהֶם	كتبهم
סִפְרָן — ־ָן	كتابهنّ	סִפְרֵיהֶן — ־ֵיהֶן	كتبهنّ

(١) هذا النوع من الضمائر يسمى في العبرية « כִּנּוּיִים » .

ملاحظة :

في حالة اتصال الجمع بضمير الجر تحذف ميم الجمع بسبب الاضافة وتبقى الياء دلالة على الجمع مع بعض التغيير في حركات الاسم .

اتصال الضمائر ببعض الحروف والظروف

מִלּוֹת הַיַּחַס עִם כִּנּוּיִים

يتصل بعض الحروف والظروف بالضمائر . فمنها مايعامل معاملة الاسم المفرد عند الاضافة الى ضمير الجر ، ومنها مايعامل معاملة الاسم الجمع .

בְּ (الباء او في) : בִּי ، בְּךָ ، בָּךְ ، בּוֹ ، בָּהּ ، בָּנוּ ، בָּכֶם ، בָּכֶן ، בָּהֶם ، בָּהֶן .

לְ (لِ) : לִי ، לְךָ ، לָךְ ، לוֹ ، לָהּ ، לָנוּ ، לָכֶם ، לָכֶן ، לָהֶם ، לָהֶן.

אֶל (الى) : אֵלַי ، אֵלֶיךָ ، אֵלַיִךְ ، אֵלָיו ، אֵלֶיהָ ، אֵלֵינוּ ، אֲלֵיכֶם - ן، אֲלֵיהֶם - ן .

מִן (مِن) : מִמֶּנִּי ، מִמְּךָ ، מִמֶּנּוּ ، מִמֶּנָּה ، מִכֶּם-ן ، מֵהֶם - ן .

כְּ او כְּמוֹ (الكاف او مثل) : כָּמוֹנִי ، כָּמוֹךָ ، כָּמוֹךְ ، כָּמוֹהוּ ، כָּמוֹהָ ، כָּמוֹנוּ ، כְּמוֹכֶם - ן ، כְּמוֹהֶם - ן ، כָּכֶם - ן ، כָּהֶם - ן .

שֶׁל (خاصة) : שֶׁלִּי ، שֶׁלְּךָ ، שֶׁלּוֹ ، שֶׁלָּהּ ، שֶׁלָּנוּ ، שֶׁלָּכֶם - ן ، שֶׁלָּהֶם - ן .

עַל (على) : עָלַי ، עָלֶיךָ ، עָלָיו ، עָלֶיהָ ، עָלֵינוּ ، עֲלֵיכֶם - ן ، עֲלֵיהֶם - ן .

עִם (مع) : עִמִּי ، עִמְּךָ ، עִמָּךְ ، עִמּוֹ ، עִמָּהּ ، עִמָּכֶם - ן ، עִמָּם - ן .

אֶת (علامة المفعول به تسبق الاسم اذا كان معرفاً) :

אוֹתִי ، אוֹתְךָ ، אוֹתָךְ ، אוֹתוֹ ، אוֹתָהּ ، אוֹתָנוּ ، אֶתְכֶם - ן ، אוֹתָם - ן .

אֵת (مع) : אִתִּי ، אִתְּךָ ، .... אִתָּנוּ ، אִתְּכֶם ....

בֵּין (بين) : בֵּינִי ، בֵּינְךָ ، בֵּינֵךְ ، בֵּינוֹ ، בֵּינָהּ ، בֵּינֵינוּ (בֵּינוֹתֵינוּ) בֵּינֵיכֶם - ן ، בֵּינֵיהֶם - ן .

לְמַעַן ، בִּשְׁבִיל ، בַּעֲבוּר ، בְּעַד ، בִּגְלַל (لأجل ، بسبب) : לְמַעֲנִי ، לְמַעַנְךָ ....

אֵצֶל (عند) : אֶצְלִי ، אֶצְלְךָ ، אֶצְלֵךְ ، אֶצְלוֹ ، אֶצְלָהּ ، אֶצְלֵנוּ ، אֶצְלְכֶם - ן אֶצְלָם - ן .

הִנֵּה (هاء التنبيه) : הִנְנִי ، הִנְּךָ ، הִנָּךְ ، הִנּוֹ ، הִנָּהּ (הִנֶּהָ) ، הִנְנוּ ، הִנְּכֶם - ן ، הִנָּם - ן .

יֵשׁ[1] (يوجد) : יֶשְׁנִי ، יֶשְׁךָ ، יֶשְׁנֵךְ ، יֶשְׁנוֹ ، יֶשְׁנָהּ ، יֶשְׁנֵנוּ ، יֶשְׁכֶם - ן יֶשְׁנָם - ן .

עוֹד (مازال) : עוֹדֶנִּי ، עוֹדְךָ ، עוֹדֵךְ ، עוֹדֶנּוּ ، עוֹדֶנָּה ، עוֹדֵנוּ ، עוֹדְכֶם - ן ، עוֹדָם - ן .

אֵין[2] (ليس ، لا يوجد) : אֵינֶנִּי (אֵינִי) ، אֵינְךָ ، אֵינֶנּוּ (אֵינוֹ) ، אֵינֶנָּה (אֵינָהּ) ، אֵינֵנוּ ، אֵינְכֶם - ן ، אֵינָם - ן .

נֹכַח (تجاه) : נָכְחִי ، נָכְחֲךָ ، נָכְחֵךְ ، נָכְחוֹ ....

---

(١) تقابل لفظة « יֵשׁ » فعل (ايسَ) للكون المات في اللغة العربية. وقد بقي أثر هذا الفعل في الفعل الناقص « ليس » فهو منحوت من لا النافية و « ايس » فعل الكون المات .

(٢) تقابل «אין» ان النافية في اللغة العربية .

נֶגֶד (ضد) : נֶגְדִּי , נֶגְדְּךָ . . . .

בְּתוֹךְ (داخل ، بين) : בְּתוֹכִי , בְּתוֹכְךָ . . . .

לְבַד (وحْد) : לְבַדִּי , לְבַדְּךָ . . . .

לְעֻמַּת (مقابل) : לְעֻמָּתִי . . . . לְעֻמַּתְכֶם - ן , לְעֻמָּתָם - ן .

לִקְרַאת(نحو) : לִקְרָאתִי , לִקְרָאתְךָ , לִקְרָאתֵךְ . . . . לִקְרַאתְכֶם-ן , לִקְרָאתָם-ן

תַּחַת (تحت) : תַּחְתַּי , תַּחְתֶּיךָ , תַּחְתַּיִךְ , תַּחְתָּיו . . .

אודות (عن) : אודותַי , אודותֶיךָ , אודותַיִךְ , אודותָיו . . . .

לְפָנִים (امام ، قبل) : לְפָנַי , לְפָנֶיךָ , לְפָנַיִךְ , לְפָנָיו , לְפָנֶיהָ , לְפָנֵינוּ ,
לִפְנֵיכֶם - ן , לִפְנֵיהֶם - ן .

אַחַר (بعد) : אַחֲרַי , אַחֲרֶיךָ , אַחֲרַיִךְ , אַחֲרָיו , אַחֲרֶיהָ , אַחֲרֵינוּ . . .

בִּלְעֲדֵי (عدا) : בִּלְעָדַי , בִּלְעָדֶיךָ , בִּלְעָדַיִךְ , בִּלְעָדָיו . . . . בִּלְעֲדֵיכֶם . . .

★★★

تصريف الاسماء : נְטִיַּת הַשֵּׁמוֹת

تحدثنا عن التغيير الذي يطرأ على الاسم في حالة اضافته الى اسم ظاهر . اما اذا أضيف الاسم الى الضمير فيكون تصريفه كالآتي :

الوزن	الاسم	اضافته الى اسم ظاهر	اضافته الى الضمائر
פָּעָל	דָּבָר شيء	דְּבַר	דְּבָרִי , דְּבָרְךָ ... דְּבָרֵנוּ , דְּבַרְכֶם
פְּעָלִים	דְּבָרִים	דִּבְרֵי	דְּבָרַי , דְּבָרֶיךָ ... דְּבָרֵינוּ , דִּבְרֵיכֶם
פָּעֵל	זָקֵן شيخ	זְקַן	זְקֵנִי , זְקֵנְךָ ... זְקֵנֵנוּ , זְקַנְכֶם
פְּעֵלִים	זְקֵנִים	זִקְנֵי	זְקֵנַי , זְקֵנֶיךָ ... זְקֵנֵינוּ , זִקְנֵיכֶם
פָּעוֹל	גָּדוֹל كبير	גְּדוֹל	גְּדוֹלִי , גְּדוֹלְךָ ... גְּדוֹלֵנוּ , גְּדוֹלְכֶם
פְּעוֹלִים	גְּדוֹלִים	גְּדוֹלֵי	גְּדוֹלַי , גְּדוֹלֶיךָ ... גְּדוֹלֵינוּ , גְּדוֹלֵיכֶם
פֵּעֶל	סֵפֶר كتاب	סֵפֶר	סִפְרִי , סִפְרְךָ ... סִפְרֵנוּ , סִפְרְכֶם
פְּעָלִים	סְפָרִים	סִפְרֵי	סְפָרַי , סְפָרֶיךָ ... סְפָרֵינוּ , טִפְרֵיכֶם
פֶּעֶל	מֶלֶךְ ملك	מֶלֶךְ	מַלְכִּי , מַלְכְּךָ ... מַלְכֵּנוּ , מַלְכְּכֶם
פְּעָלִים	מְלָכִים	מַלְכֵי	מְלָכַי , מְלָכֶיךָ ... מְלָכֵינוּ , מַלְכֵיכֶם
פַּעַל	בַּעַל بعل	בַּעַל	בַּעְלִי , בַּעַלְךָ ... בַּעְלֵנוּ , בַּעַלְכֶם
פְּעָלִים	בְּעָלִים	בַּעֲלֵי	בְּעָלַי , בְּעָלֶיךָ ... בְּעָלֵינוּ , בַּעֲלֵיכֶם
פְּעוֹל	אֵזוֹר منطقة	אֵזוֹר	אֲזוֹרִי , אֲזוֹרְךָ ... אֲזוֹרֵנוּ , אֲזוֹרְכֶם
פְּעוֹלִים	אֲזוֹרִים	אֲזוֹרֵי	אֲזוֹרַי , אֲזוֹרֶיךָ ... אֲזוֹרֵינוּ , אֲזוֹרֵיכֶם
פוּעָל	עוּגָב مزمار	עוּגַב	עֻגָבִי , עוּגָבְךָ ... עוּגָבֵנוּ , עוּגַבְכֶם
פוּעָלִים	עוּגָבִים	עוּגְבֵי	עוּגָבַי , עוּגָבֶיךָ ... עוּגָבֵינוּ , עוּגְבֵיכֶם
פְּעִיל	גְּבִיר سيّد	גְּבִיר	גְּבִירִי , גְּבִירְךָ ... גְּבִירֵנוּ , גְּבִירְכֶם
פְּעִילִים	גְּבִירִים	גְּבִירֵי	גְּבִירַי , גְּבִירֶיךָ ... גְּבִירֵינוּ , גְּבִירֵיכֶם
פְּעָל	זְמַן زمان	זְמַן	זְמַנִּי , זְמַנְּךָ ... זְמַנֵּנוּ , זְמַנְּכֶם

الوزن	الاسم	اضافته الى اسم ظاهر	اضافته الى الضمائر
פְּעָלִים	זְמַנִּים	זְמַנֵּי	זְמַנַּי , זְמַנֶּיךָ . . . זְמַנֵּינוּ , זְמַנֵּיכֶם
פֵּעֶל	כִּכָּר رغيف	כִּכַּר	כִּכָּרִי , כִּכָּרְךָ . . . כִּכָּרֵנוּ , כִּכַּרְכֶם
פְּעָלִים	כִּכָּרִים	כִּכְּרֵי	כִּכָּרַי , כִּכָּרֶיךָ . . . כִּכָּרֵינוּ , כִּכְּרֵיכֶם
פְּעָלָה	אֲבֵדָה خسارة	אֲבֵדַת	אֲבֵדָתִי , אֲבֵדָתְךָ . . .
פְּעָלוֹת	אֲבֵדוֹת	אֲבֵדוֹת	אֲבֵדוֹתַי , אֲבֵדוֹתֶיךָ . . .
פְּעִילָה	נְגִינָה لحن	נְגִינַת	נְגִינָתִי , נְגִינָתְךָ . . .
פְּעִילוֹת	נְגִינוֹת	נְגִינוֹת	נְגִינוֹתַי , נְגִינוֹתֶיךָ . . .
פַּעֲלָה	נַעֲרָה فتاة	נַעֲרַת	נַעֲרָתִי , נַעֲרָתְךָ . . .
פְּעָלוֹת	נְעָרוֹת	נַעֲרוֹת	נַעֲרוֹתַי , נַעֲרוֹתֶיךָ . . .
פָּעְלָה	חָכְמָה حكمة	חָכְמַה	חָכְמָתִי , חָכְמָתְךָ . . .
פְּעָלוֹת	חָכְמוֹת	חָכְמוֹת	חָכְמוֹתַי , חָכְמוֹתֶיךָ . . .
פֶּעֶלֶת	אִגֶּרֶת رسالة	אִגֶּרֶת	אִגַּרְתִּי , אִגַּרְתְּךָ . . .
פְּעָלוֹת	אִגְּרוֹת	אִגְּרוֹת	אִגְּרוֹתַי , אִגְּרוֹתֶיךָ . . .
תִּפְעֶלֶת	תִּפְאֶרֶת مجد	תִּפְאֶרֶת	תִּפְאַרְתִּי , תִּפְאַרְתְּךָ . . .
תִּפְעָלוֹת	תִּפְאָרוֹת	תִּפְאָרוֹת	תִּפְאָרוֹתַי , תִּפְאָרוֹתֶיךָ . . .
אֶפְעָל	אֶצְבַּע اصبع	אֶצְבַּע	אֶצְבָּעִי , אֶצְבָּעֲךָ . . .
אֶפְעָלוֹת	אֶצְבָּעוֹת	אֶצְבְּעוֹת	אֶצְבְּעוֹתַי , אֶצְבְּעוֹתֶיךָ . . .
מַעָלָה	מַתָּנָה هدية	מַתְּנַת	מַתְּנָתִי , מַתְּנָתְךָ . . .
מַעָלוֹת .	מַתָּנוֹת	מַתְּנוֹת	מַתְּנוֹתַי , מַתְּנוֹתֶיךָ . . .
מַעוֹל	מַשּׂוֹר منشار	מַשּׂוֹר	מַשּׂוֹרִי , מַשּׂוֹרְךָ . . .
מַעוֹלִים	מַשּׂוֹרִים	מַשּׂוֹרֵי	מַשּׂוֹרַי , מַשּׂוֹרֶיךָ . . .
מוֹעָלָה	מוֹעֵצָה مجلس	מוֹעֶצֶת	מוֹעַצְתִּי , מוֹעַצְתְּךָ . . .
מוֹעָלוֹת	מוֹעֲצוֹת	מוֹעֲצוֹת	מוֹעֲצוֹתַי , מוֹעֲצוֹתֶיךָ . . .
מוֹעֶלֶת	מוֹלֶדֶת وطن	מוֹלֶדֶת	מוֹלַדְתִּי , מוֹלַדְתְּךָ . . .
מוֹעָלוֹת	מוֹלָדוֹת	מוֹלְדוֹת	מוֹלְדוֹתַי , מוֹלְדוֹתֶיךָ . . .
פִּיל	שִׁיר قصيدة	שִׁיר	שִׁירִי , שִׁירְךָ . . .
פִּילִים	שִׁירִים	שִׁירֵי	שִׁירַי , שִׁירֶיךָ . . .

الوزن	الاسم	اضافته الى اسم ظاهر	اضافته الى الضمائر
מְפוֹל	מָקוֹם مكان	מְקוֹם	מְקוֹמִי , מְקוֹמְךָ . . .
מְפוֹלוֹת	מְקוֹמוֹת	מְקוֹמוֹת	מְקוֹמוֹתַי , מְקוֹמוֹתֶיךָ . . .
פָּעָה	שָׂפָה لغة	שְׂפַת	שְׂפָתִי , שְׂפָתְךָ . . .
פָּעוֹת	שָׂפוֹת	שְׂפוֹת	שְׂפוֹתַי , שְׂפוֹתֶיךָ . . .
פִּעְיָן	בִּנְיָן بناء	בִּנְיַן	בִּנְיָנִי , בִּנְיָנְךָ . . .
פִּעְיָנִים	בִּנְיָנִים	בִּנְיְנֵי	בִּנְיָנַי , בִּנְיָנֶיךָ . . .
פֵּע	בֵּן ابن	בֶּן	בְּנִי , בִּנְךָ . . .
פָּעִים	בָּנִים	בְּנֵי	בָּנַי , בָּנֶיךָ . . .
פֹּל	חֹק قانون	חָק	חֻקִּי , חָקְךָ . . .
פֻּלִּים	חֻקִּים	חֻקֵּי	חֻקַּי , חֻקֶּיךָ . . .

هناك اسماء ينتمي معظمها الى الاوزان السابقة ، ولكن تصريفها يشذ عن تلك القواعد ، واليك اهمها :

אָב (أب) : אָבִי , אָבִיךָ , אָבִיךְ , אֲבִיכֶם , אֲבִיהֶם .

אָח (أخ) : אָחִי , אָחִיךָ , אָחִיךְ , אֲחִיכֶם , אֲחִיהֶם .

אַחִים (إخوة) : אַחַי , אַחֶיךָ , אֶחָיו , אֲחֵיכֶם , אֲחֵיהֶם .

חָם (حم) : חָמִי , חָמִיךְ , חָמִיהָ , חֲמִיכֶן , חֲמִיהֶן .

פֶּה (فم) : פִּי , פִּיךָ , פִּיךְ , פִּיכֶם , פִּיהֶם .

פִּיּוֹת (أفواه) : פִּיּוֹתַי , פִּיּוֹתֶיךָ . פִּיּוֹתֵיכֶם , פִּיּוֹתֵיהֶם .

בַּת (ابنة) : בִּתִּי , בִּתְּךָ , בִּתְּכֶם , בִּתָּם .

בָּנוֹת (بنات) : בְּנוֹתַי , בְּנוֹתֶיךָ , בְּנוֹתֵיכֶם , בְּנוֹתֵיהֶם .

בְּהֵמָה (بهيمة) : בְּהֶמְתִּי . בְּהֶמְתְּךָ . בְּהֶמְתְּכֶם . בְּהֶמְתָּם . 14

בַּרְזֶל (حديد) : בַּרְזִלִּי . בַּרְזִלְּךָ . בַּרְזִלְּכֶם . בַּרְזִלָּם .

גַּלְגַּל (دولاب) : גַּלְגַּלִּי . גַּלְגַּלְּךָ . גַּלְגַּלְּכֶם . גַּלְגַּלָּם .

גַּלְגַּלִּים (دواليب) : גַּלְגַּלַּי . גַּלְגַּלֶּיךָ . גַּלְגַּלֵּיכֶם . גַּלְגַּלֵּיהֶם .

דְּבַשׁ (عسل) : דִּבְשִׁי . דִּבְשְׁךָ . דִּבְשְׁכֶם . דִּבְשָׁם .

דָּם (دم) : דָּמִי . דָּמְךָ . דִּמְכֶם . דָּמָם .

חֶדֶר (غرفة) : חֶדְרִי . חֶדְרְךָ . חֶדְרְכֶם . חֶדְרָם .

יָד (يد) : יָדִי . יָדְךָ . יֶדְכֶם . יָדָם .

לְחִי (خدّ) : לֶחְיִי . לֶחְיְךָ ....

לְחָיַיִם (خدان او خدود) : לְחָיַי . לְחָיֶיךָ . לְחָיֵיכֶם . לְחָיֵיהֶם .

מַס (ضريبة) : מִסִּי . מִסְּךָ . מִסְּכֶם . מִסָּם .

מִסִּים (ضرائب) : מִסַּי . מִסֶּיךָ . מִסֵּיכֶם . מִסֵּיהֶם .

נֶכֶד (حفيد) : נֶכְדִּי . נֶכְדְּךָ . נֶכְדְּכֶם . נֶכְדָּם .

סַף (عتبة) : סִפִּי . סִפְּךָ . סִפְּכֶם . סִפָּם .

צַד (جانب) : צִדִּי . צִדְּךָ . צִדְּכֶם . צִדָּם .

קָדְקֹד (جمجمة) : קָדְקֳדִי . קָדְקָדְךָ . קָדְקָדְכֶם . קָדְקֳדָם .

שָׁבוּעַ (اسبوع) : שְׁבוּעִי . שְׁבוּעֲךָ . שְׁבוּעֲכֶם . שְׁבוּעָם .

שָׁבוּעוֹת (اسابيع) : שְׁבוּעוֹתַי . שְׁבוּעוֹתֶיךָ . שְׁבוּעוֹתֵיכֶם . שְׁבוּעוֹתֵיהֶם .

שְׁכֵנָה (جارة) : שְׁכֶנְתִּי . שְׁכֶנְתְּךָ . שְׁכֶנְתְּכֶם . שְׁכֶנְתָּם .

שֶׂה (شاة) : שֵׂיִי . שֵׂיךָ . שֵׂיכֶם . שֵׂיָם .

تمارين

١ — أضف الأسماء الآتية مفردة ومجموعة الى جميع ضمائر الجر المتصلة :

סַל ، סַכִּין ، נֵר ، חַלּוֹן .

٢ — استبدل الكلمات שֶׁלִּי ، שֶׁלְּךָ الخ فيما يأتي بضمائر جر متصلة مطابقة :

הַמְּנוֹרָה שֶׁלִּי גְּדוֹלָה מֵהַמְּנוֹרָה שֶׁלְּךָ וּמַדּוּעַ הַמְּחִיר שֶׁלָּהּ קָטָן מֵהַמְּחִיר שֶׁל מְנוֹרָתְךָ ? עַל הַכִּסְאוֹת שֶׁלָּנוּ אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים . וְעַל הַמִּטּוֹת שֶׁלָּנוּ אֲנַחְנוּ יְשֵׁנִים . מַדּוּעַ לֹא אָכְלָה הַנַּעֲרָה אֶת הַגְּבִינָה שֶׁלָּהּ ? הַדְּבוֹרָה נוֹתֶנֶת לָנוּ אֶת הַדְּבַשׁ שֶׁלָּהּ . מַדּוּעַ אֵינְךָ אוֹכֵל בַּמַּזְלֵג שֶׁלְּךָ ? אֵין אִישׁ שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ שֶׁלּוֹ . בַּמֶּה אֲכַלְתֶּם אֶת הַמָּרָק שֶׁלָּכֶם ? הַיֶּלֶד בָּכָה . וְאִישׁ לֹא שָׁמַע אֶת קוֹל הַבְּכִי שֶׁלּוֹ .

٣ — حوّل ضمير المتكلم في الجملة الآتية الى جميع ضمائر الرفع المنفصلة ، بحيث يكون كل خبر مطابقاً لكل مبتدأ وهي :

« אֲנִי חָרוּץ »

٤ — حوّل ضمير المتكلم في الجملة الآتية الى جميع ضمائر النصب المنفصلة وهي :

« אוֹתִי שָׁאַל הַמּוֹרֶה »

٥ — خاطب بالعبارة الآتية المفردة المؤنثة وجمع الذكور وجمع الإناث وهي :

« הֲלָמַדְתְּ אֶת שִׁעוּרֵךְ »

٦ — أضف الأسماء الآتية الى جميع ضمائر الجر المتصلة :

נָשִׁים — עֵינַיִם — אָבוֹת — נְעָרִים — פָּרוֹת — שְׁכֵנִים — עִזִּים — כְּרָמִים — רַגְלַיִם — אַחִים .

اسم الاشارة : כִּנּוּי הָרֶמֶז

أ — للقريب

للمفرد		للجميع بنوعيه
للمذكر	للمؤنث	
זֶה ذا ، هذا הַזֶּה : هذا זוּ : هذا	זאת : ذه ، هذه הַזּאת : هذه זוֹ } هذه זוּ	אֵל ، אֵלֶּה ، אֵלּוּ הָאֵל ، הָאֵלֶּה ، הָאֵלּוּ } هؤلاء הַלָּלוּ

ب — للبعيد

للمذكر	للمؤنث	للجمع
הַלָּז הַלָּזֶה } ذاك הַהוּא אוֹתוֹ	הַלָּז הַלֵּזוּ } تلك הַהִיא אוֹתָהּ	الجمع المذكر : הָהֵם ، אוֹתָם » المؤنث : הָהֵן ، אוֹתָן } أولئك » بنوعيه : הַלָּלוּ

اسم الاشارة : هو ما دل على معيّن بمعونة إشارة حسيّة . ويطابق اسم الاشارة المشار اليه في تذكيره وتأنيثه وفي إفراده وجمعه .

ملاحظات :

١ — يندر في العبرية الحديثة استعمال זֶה (للمذكر القريب) كما يندر استعمال הַלָּז و הַלָּזֶה و הַלֵּזוּ[1] (للمفرد البعيد بنوعيه) و אֵל و הָאֵל (للجمع البعيد بنوعيه) .

٢ — يقابل זאת (للمؤنث القريب) لفظة « ذات » في اللغة العربية ، وقد نصت الكتب النحوية القديمة على أن « ذات » اسم اشارة للمؤنث القريب في بعض اللهجات العربية .

٣ — اذا كانت أداة الاشارة بمنزلة المبتدأ ذكرت قبل المشار اليه ، مثل : זֶה אִישׁ עָשִׁיר (هـذا رجل غني) و זאת אִשָּׁה עֲשִׁירָה (هـذه امرأة غنية) و זֶה הָאִישׁ (هذا « هو » الرجل) و אֵלֶּה בְּנֵי דוֹדִי (هؤلاء أبناء عمي) .

٤ — إذا كان المشار اليه معرّفاً وجب أن يسبق اسم الإشارة . وعندئذ يكون اسم الإشارة بمنزلة البدل من المشار اليه . ويجب أن يطابق البدل المبدَل منه من حيث نوعه وعدده مثل : הָאֲנָשִׁים הָהֵם נְדִיבִים (أولئك الرجال كرام) و הַנָּשִׁים הָהֵן נְדִיבוֹת (أولئك النسوة كريمات) . أما אוֹתוֹ و אוֹתָהּ و אוֹתָם و אוֹתָן للمشار إليه البعيد فتستعمل استعمال اسم الاشارة في اللغة العربية ، أي أنها تسبق المشار إليه المعرّف ويكون هو بمنزلة البدل منها ، مثل : אוֹתוֹ הָאִישׁ יְדִידִי (ذلك الرجل صديقي) و אוֹתָהּ הָאִשָּׁה יְדִידָתִי و אוֹתָם הָאֲנָשִׁים יְדִידַי و אוֹתָן הַנָּשִׁים יְדִידוֹתַי .

٥ — اذا كان المشار اليه متلواً بصفة ذكرت قبل اداة الاشارة مثل : הָאִישׁ הַנָּדִיב הַזֶּה שְׁכֵנִי (هذا الرجل الكريم جاري) .

٦ — قد تدل اداة الاشارة المنكرة على معنى « دونك » او « دونكم » الخ فيقال : זֶה הַסֵּפֶר (دونك الكتاب) و אֵלֶּה הַסְּפָרִים (دونكم الكتب) .

٧ — يأتي اسم الاشارة « זֶה » أحياناً لتحسين اللفظ ، ولا فائدة له غير ذلك

---

(١) يلاحظ استعمال اللام في هذه الاسماء للدلالة على البعد .

وذلك بعد أسماء الاستفهام : מַה و מָה و מֶה و מִי و לָמָּה و מַדּוּעַ مثل : מַה זֶּה עָשִׂיתָ ؟ (ماذا صنعت ؟) و לָמָּה זֶה אָמַרְתָּ ؟ (لماذا قلت ؟) و מִי זֶה בָּא (منذا جاء ؟) وقد تأتي « זֶה » قبل اسم عدد او قبل اسم دالّ على الزمن[1] مثل : זֶה עֶשֶׂר שָׁנִים (منذ عشر سنوات) ومثل : זֶה שָׁנָה אֲנִי לוֹמֵד (منذ سنة أنا أدرس) و זֶה שָׁבוּעַ יָמִים אֲנִי נוֹסֵעַ (منذ اسبوع أنا مسافر) .

٨ — تدخل حروف النسب على أسماء الاشارة فتقول : לָזֶה و בָּזֶה و מִזֶּה و כָּזֶה للمذكر ، و בָּזֹאת و לָזֹאת و מִזֹּאת و כָּזֹאת للمؤنث .

٩ — كثيراً ما يستعمل حرف التنبيه « הִנֵּה » للاشارة ، ويكون المشار اليه ضميراً مقترناً بها فيقال : הִנְנִי (هأنذا) بدلا من הִנֵּה אֲנִי ، وعند الوقف يقال : הִנֵּנִי .

تمارين

١ — ضع اسم اشارة مناسباً في المكان الخالي مما يأتي :

מַה זֶּה ؟ . . . כֶּבֶשׂ — הַכֶּבֶשׂ . . . גָּדוֹל וְהַכֶּבֶשׂ . . . קָטָן — קַח־לְךָ אֶת הַתַּפּוּחִים . . . — הַתַּפּוּחִים . . . מְתוּקִים וְהַתַּפּוּחִים . . . מָרִים — הָאִשָּׁה . . . צְעִירָה וְהָאִשָּׁה . . . זְקֵנָה — . . . כֶּלֶב וְ . . . חָתוּל — הַבַּיִת . . . חָדָשׁ וְהַבַּיִת . . . יָשָׁן — מִי . . . עוֹמֵד שָׁם תַּחַת הָעֵץ ؟ — שָׁם בַּגַּן . . . יֵשׁ תְּאֵנִים , וּפֹה בַּגַּן . . . רַק עֲנָבִים — הַבַּיִת . . . אֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה נִבְנָה . . . שָׁלֹשׁ שָׁנִים — מַדּוּעַ . . . אַתָּה עָצוּב ؟ — מִי . . . בָּא שָׁם עִם הַנַּעַר ؟ — לָמָּה . . . בָּאתָ אֶל בֵּית הַסֵּפֶר ؟

---

(١) تكون عندئذ بمعنى منذ

٢ ـ حوّل الإشارة في الجملة الآتية الى المفردة المؤنثة ثم الى الجمع بنوعيه :

הַתַּלְמִיד הַזֶּה פָּתַח אֶת סִפְרוֹ

٣ ـ تحدث بالعبارة الآتية عن المفردة المؤنثة ثم عن الجمع بنوعيه :

הָאִישׁ הַהוּא קָרַע אֶת בְּגָדוֹ

٤ ـ دلّ على اسماء الاشارة في العبارات التالية وعلل أسباب استعمالها :

לָאִישׁ הַזֶּה בָּנִים וּבָנוֹת. בַּנָּהָר הַזֶּה יֵשׁ דָּגִים רַבִּים. הַסּוּסִים הָהֵם עוֹמְדִים בָּאֻרְוָה. הַפָּרוֹת הָהֵן עוֹמְדוֹת בָּרֶפֶת. בֶּחָצֵר הַזֹּאת יֵשׁ גַּן קָטָן. אַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע הַהוּא. אַל תַּאֲמִין לָאִשָּׁה הַזֹּאת. הַמַּיִם בַּבְּאֵר הַהִיא קָרִים. בֶּהָרִים הָאֵלֶּה יֵשׁ בַּרְזֶל וָכֶסֶף. לְעָנִי הַהוּא רֵעִים מְעַטִּים. מִי אָהוּב כֶּעָשִׁיר הַזֶּה! הֶהָרִים הַלָּלוּ גְּבוֹהִים. הַבָּתִּים הַלָּלוּ בְּעִירֵנוּ קְטַנִּים. הַנָּשִׁים הָהֵן עֲנִיּוֹת. הַבֵּיצִים הַלָּלוּ טְרִיּוֹת.

الاسم الموصول : כִּנּוּי הַהֶמְשֵׁךְ

الموصول : هو مادل على معين سبب تعيينه جملة الصلة التي تليه . ويدل على الموصول في العبرية كلمة « אֲשֶׁר » التي تستعمل للمفرد والجمع بنوعيها مثل : הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּא אָחִיךָ הוּא (الرجل الذي جاء اخوك هو) و הָאִשָּׁה אֲשֶׁר בָּאָה אֲחוֹתְךָ הִיא و הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ אַחֶיךָ הֵם و הַנָּשִׁים אֲשֶׁר בָּאוּ אַחְיוֹתֶיךָ הֵן .

وقد يقتصر احياناً على حرف الشين وحده مشكولاً بالسيجول (שֶׁ) بدلاً

من كلمة אֲשֶׁר مثل : אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת הַמּוֹרֶה שֶׁלִּמֵּד אוֹתְךָ (أنا اعرف المعلم الذي علمك) . وفي هذه الحالة ينبغي تشديد الحرف الذي يلي الشين اذا لم يكن من حروف الحلق . ويكثر استعمال هذه الصيغة في العبرية الحديثة .

وقد تدخل هاء التعريف على بعض المشتقات فتفيد معنى الموصول وتنوب عنه[1] مثل : הָאִישׁ הָעוֹשֶׂה צְדָקָה שְׁכֵנִי (الرجل الذي يصنع صدقة جاري) بدل : הָאִישׁ אֲשֶׁר עוֹשֶׂה צְדָקָה .

وقد تفيد « מָה » و « מִי » معنى الموصول اذا كانتا متلوتين بحرف « שׁ » وتستعمل الأولى لغير العاقل ، كما تستعمل الثانية للعاقل مثل : מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה (ما كان هو ما سيكون) ومثل : רָאִיתִי אֶת מִי שֶׁהָלַךְ (رأيت من ذهب)

وقد يحذف الاسم الموصول اذا دل السياق عليه مثل : בָּעִיר בָּהּ נוֹלַדְתְּ (في المدينة التي فيها ولدت) و הָאִישׁ אֵלָיו הָלַכְתָּ (الرجل الذي اليه ذهبت) .

وصلة الموصول تأتي جملة فعلية مثل : הָאִישׁ אֲשֶׁר הָלַךְ ، أو اسمية مثل : הָאִישׁ אֲשֶׁר בְּנוֹ חָרוּץ ، أو ظرفاً مثل : הָאִישׁ אֲשֶׁר תַּחַת הָעֵץ ، أو جاراً ومجروراً مثل : הָאִישׁ אֲשֶׁר בַּבַּיִת .

ويجب ان تشتمل صلة الموصول على ضمير يعود على الموصول يسمى عائداً ، وكثيراً ما يحذف هذا العائد اذا فُهم المعنى مثل : זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם (هذا عهدي الذي تحفظونه« بيني و بينكم) ومثل : וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ (واتخذوا لأنفسهم نساء من كل ما اختاروه«) .

واذا دخلت الباء على אֲשֶׁר أفادت معنى الظرفية المكانية مثل : בַּאֲשֶׁר תָּגוּר אָגוּר (حيثما تسكن اسكن) واذا دخلت الكاف على אֲשֶׁר أفادت معنى الظرفية

---

(١) يشبه ذلك استعمال أداة التعريف في اللغة العربية اسماً موصولا وهي الداخلة على اسمي الفاعل والمفعول أو على المضارع الذي يفيد الاستمرار التجددي كقول الشاعر :

ما انت بالحكم الترضى حكومته ولا الأصيل ولا ذي الرأي والجدل

الزمانية مثل : כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הָעִיר (حينما اقترب الى المدينة) .

ورد في العبرية القديمة استعمال « זֶה » و « זוּ » اسمي[1] موصول للمفرد المذكر والمؤنث . ويندر هذا الاستعمال في العبرية الحديثة .

تمرين

اضبط بالشكل المناسب حرفي ال « ה » وال « ש » الواردين اسماً موصولا في القطعة التالية :

הַנַּעַר שמִתְעַצֵּל בְּלִמּוּדוֹ לֹא יַצְלִיחַ . מִי הוּא הָאוֹרֵחַ הבָּא אֵלֶיךָ? הָאִישׁ שמְכַבֵּד אֲחֵרִים , מְכַבְּדִים אֲחֵרִים גַּם אוֹתוֹ . מָה הוּא הַדָּבָר שאָבַד לְךָ ? הַבַּיִת הבָּנוּי מֵעֵצִים לַחִים לֹא טוֹב לְדִירָה . הַכֶּלֶב שקָּשׁוּר תָּמִיד אֶל הַקִּיר רַע מְאֹד . הָאֲנָשִׁים העוֹשִׂים טוֹב חֲבִיבִים לַכֹּל . תֵּן לִי עֵט שכּוֹתֵב הֵיטֵב . הָאִישׁ העוֹבֵד אֵינוֹ רָעֵב לְלֶחֶם . זֶה הוּא הָאִישׁ האוֹהֵב אֶת מוֹלַדְתּוֹ .

العدد : שֵׁם הַמִּסְפָּר

العدد من ثلاثة إلى عشرة على عكس المعدود : فيذكّر اذا كان المعدود مؤنثاً ، ويؤنث اذا كان المعدود مذكراً فتقول : **אַרְבָּעָה יְלָדִים** (أربعة أولاد) و **אַרְבַּע יְלָדוֹת** (أربع بنات) .

---

(١) هذا الاستعمال شبيه باستعمال « ذو » اسم موصول في بعض اللهجات العربية القديمة كقول الشاعر :

فان الماء مـــاء أبي وجدي وبئري ذو حفرت وذو طويت

وفي لهجة طيء : « هذا ذو قال ذاك » .

وفيما يلي بيان العدد مذكراً ومؤنثاً ، مطلقاً ومضافاً :

مع المذكر			مع المؤنث		
مطلقاً		مضافاً	مطلقاً		مضافاً
אֶחָד	واحد	אַחַד	אַחַת(١)	واحدة	אַחַת
שְׁנַיִם	اثنان	שְׁנֵי	שְׁתַּיִם	اثنتان	שְׁתֵּי
שְׁלֹשָׁה	ثلاثة	שְׁלֹשֶׁת	שָׁלֹשׁ	ثلاث	שְׁלֹשׁ او שְׁלֹשֶׁת
אַרְבָּעָה	أربعة	אַרְבַּעַת	אַרְבַּע	أربع	אַרְבַּע او אַרְבַּעַת
חֲמִשָּׁה	خمسة	חֲמֵשֶׁת	חָמֵשׁ	خمس	חֲמֵשׁ او חֲמֵשֶׁת
שִׁשָּׁה	ستة	שֵׁשֶׁת	שֵׁשׁ	ست	שֵׁשׁ او שֵׁשֶׁת
שִׁבְעָה	سبعة	שִׁבְעַת	שֶׁבַע	سبع	שְׁבַע او שִׁבְעַת
שְׁמוֹנָה	ثمانية	שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנֶה	ثمان	שְׁמוֹנֶה
תִּשְׁעָה	تسعة	תִּשְׁעַת	תֵּשַׁע	تسع	תְּשַׁע او תִּשְׁעַת
עֲשָׂרָה	عشرة	עֲשֶׂרֶת	עֶשֶׂר	عشر	עֶשֶׂר او עֲשֶׂרֶת

والأعداد المركبة من احد عشر الى تسعة عشر هي كالوضع العربي من حيث التذكير والتأنيث وهي :

(١) في حالة الوقف אָחַת .

אַחַד او עַשְׁתֵּי *	עָשָׂר	احد عشر
שְׁנֵים	עָשָׂר	اثنا عشر
שְׁלֹשָׁה	עָשָׂר	ثلاثة عشر
אַרְבָּעָה	עָשָׂר	اربعة عشر
חֲמִשָּׁה	עָשָׂר	خمسة عشر
שִׁשָּׁה	עָשָׂר	ستة عشر
שִׁבְעָה	עָשָׂר	سبعة عشر
שְׁמוֹנָה	עָשָׂר	ثمانية عشر
תִּשְׁעָה	עָשָׂר	تسعة عشر

אַחַת او עַשְׁתֵּי *	עֶשְׂרֵה	أحدى عشرة
שְׁתֵּים	עֶשְׂרֵה	اثنا عشرة
שְׁלֹשׁ	עֶשְׂרֵה	ثلاث عشرة
אַרְבַּע	עֶשְׂרֵה	اربع عشرة
חֲמֵשׁ	עֶשְׂרֵה	خمس عشرة
שֵׁשׁ	עֶשְׂרֵה	ست عشرة
שְׁבַע	עֶשְׂרֵה	سبع عشرة
שְׁמוֹנֶה	עֶשְׂרֵה	ثماني عشرة
תְּשַׁע	עֶשְׂרֵה	تسع عشرة

ألفاظ العقود :

עֶשְׂרִים عشرون ـ שְׁלֹשִׁים ثلاثون ـ אַרְבָּעִים اربعون ـ חֲמִשִּׁים خمسون
שִׁשִּׁים ستون ـ שִׁבְעִים سبعون ـ שְׁמוֹנִים ثمانون ـ תִּשְׁעִים تسعون .

المئات والآلاف :

מֵאָה مئة ـ מָאתַיִם مائتان ـ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת ثلاثمائة ـ אַרְבַּע מֵאוֹת اربعمائة —
חֲמֵשׁ מֵאוֹת خمسمائة ـ שֵׁשׁ מֵאוֹת ـ שְׁבַע מֵאוֹת ـ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת ـ תְּשַׁע מֵאוֹת ـ אֶלֶף
الف ـ אַלְפַּיִם الفان ـ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים ثلاثة آلاف אַרְבַּעַת ... חֲמֵשֶׁת ... שֵׁשֶׁת ...
שִׁבְעַת ... שְׁמוֹנַת ... תִּשְׁעַת ... עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים عشرة آلاف او רִבּוֹא(**) او
רְבָבָה ـ עֶשְׂרִים אֶלֶף عشرون الفاً ـ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף ثلاثون الفاً او שְׁלֹשׁ רְבָבוֹת ـ
מֵאָה אֶלֶף مائة الف .

(*) يندر جداً استعمال هذا اللفظ في العبرية الحديثة .

(**) يقابل هذا اللفظ في العربية الربوة وهي عشرة آلاف.

عطف الاعداد :

في حالة عطف الاعداد على ألفاظ العقود يجب مراعاة جعل العدد على عكس المعدود .

فان كان المعدود مذكراً تقول :

עֶשְׂרִים וְאֶחָד و אֶחָד וְעֶשְׂרִים واحد وعشرون (الصيغة الاولى هي المألوفة ، لاسيما في العبرية الحديثة) — עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם اثنان وعشرون — עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה ثلاثة وعشرون — עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה اربعة وعشرون — חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה تسعة وخمسون — שִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה ثمانية وستون — שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה ثلاثة وسبعون شְמוֹנִים וּשְׁנַיִם اثنان وثمانون — תִּשְׁעִים וְאֶחָד واحد وتسعون .

وان كان المعدود مؤنثاً تقول :

עֶשְׂרִים וְאַחַת واحدة وعشرون — חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם اثنتان وخمسون — שִׁבְעִים וְאַרְבַּע أربع وسبعون — תִּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ ثلاث وتسعون .

قواعد عامة :

١ — الاعداد من ثلاثة الى تسعة على عكس المعدود مفردة او مركبة او معطوفاً عليها .

٢ — العدد عشرة يكون على عكس المعدود ان كان مفرداً ، وعلى وفقه ان كان مركباً .

٣ — العددان واحد واثنان يوافقان المعدود مفردين او مركبين او معطوفاً عليهما .

٤ — مائة وألف وألفاظ العقود تلزم صورة واحدة ، سواء أكان المعدود مذكراً ام مؤنثاً .

٥ — تمييز العدد يكون جمعاً مع الثلاثة والعشرة وما بينهما ، ويكون مفرداً مع الاعداد المركبة وألفاظ العقود والمائة والألف .

العدد الترتيبي : הַמִּסְפָּר הַסִּדּוּרִי

مذكراً		جمع المذكر	مؤنثاً	جمع المؤنث
ראשון	اول	רִאשׁוֹנִים	רִאשׁוֹנָה	רִאשׁוֹנוֹת
שֵׁנִי	ثان	שְׁנִיִּים	שֵׁנִית او שְׁנִיָּה	שְׁנִיּוֹת
שְׁלִישִׁי	ثالث	שְׁלִישִׁים	שְׁלִישִׁית	שְׁלִישִׁיּוֹת
רְבִיעִי	رابع	רְבִיעִים	רְבִיעִית	רְבִיעִיּוֹת
חֲמִישִׁי	خامس	חֲמִישִׁים	חֲמִישִׁית	חֲמִישִׁיּוֹת
שִׁשִּׁי	سادس	שִׁשִּׁים	שִׁשִּׁית	שִׁשִּׁיּוֹת
שְׁבִיעִי	سابع	שְׁבִיעִים	שְׁבִיעִית	שְׁבִיעִיּוֹת
שְׁמִינִי	ثامن	שְׁמִינִים	שְׁמִינִית	שְׁמִינִיּוֹת
תְּשִׁיעִי	تاسع	תְּשִׁיעִים	תְּשִׁיעִית	תְּשִׁיעִיּוֹת
עֲשִׂירִי	عاشر	עֲשִׂירִים	עֲשִׂירִית	עֲשִׂירִיּוֹת

ملاحظات :

١ ـ لاتأتي اعداد ترتيبية خاصة بعد العشرة . لكن يؤتى بالاعداد الاصلية معرفة بهاء التعريف متلوة بالاسم المعدود مثل : הַיּוֹם הָעֶשְׂרִים (اليوم العشرون) و הַתַּלְמִידָה הַשֶּׁבַע עֶשְׂרֵה (التلميذة السابعة عشرة).

٢ يتلو العدد الترتيبي المعدود ويتبعه في تعريفه وتنكيره ، وفي افراده وجمعه وتذكيره وتأنيثه مثل : שָׁבוּעַ רִאשׁוֹן (اسبوع اول) و הַשָּׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן (الاسبوع الاول) و הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית (السنة الرابعة) و הַשָּׁנִים הָרִאשׁוֹנוֹת (السنون الاولى).

٣ ـ قد يضاف الاسم المعدود الى العدد مثل : שְׁנַת הַמֵּאָה (ولا يقال הַשָּׁנָה הַמֵּאָה) ومثل : שְׁנַת הָאֶלֶף .

الكسور : הַמִּסְפָּר הַחֶלְקִי

חֲצִי (وفي حالة الوقف חֵצִי) نصف – שְׁלִישִׁית او שָׁלִישׁ (ثلث) – רְבִיעִית او רֶבַע (ربع) – חֲמִישִׁית او חֹמֶשׁ (خُمْس) – שִׁשִּׁית سُدْس – שְׁבִיעִית سُبع – שְׁמִינִית ثمن – תְּשִׁיעִית تُسع – עֲשִׂירִית او עִשָּׂרוֹן او עֲשִׂירִיָּה عُشر.

بعد العشرة لاتوجد الفاظ خاصة للكسور وانما يؤتى بالعدد الاصلي باضافة كلمة « חֵלֶק» (جزء) مثل : חֵלֶק אַחַד עָשָׂר (١/١١) و חֵלֶק שִׁבְעָה עָשָׂר (١/١٧) .

اما في الجمع فيؤتى بكلمة «חֶלְקֵי» (اجزاء) فيقال : שְׁלשָׁה חֶלְקֵי עֶשְׂרִים (٣/٢٠) و אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה חֶלְקֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים (٤٥/١٢٠) الخ . وفي حالة التعريف نقول הַחֵלֶק הַמֵּאָה (١/١٠٠) و תִּשְׁעַת חֶלְקֵי הָאַרְבָּעִים (٩/٤٠) .

تعريف العدد : יְדוּעַ הַמִּסְפָּר

اذا اريد تعريف عدد بالهاء ، فان كان مضافا أُدخلت الهاء على المضاف اليه مثل : אַרְבַּעַת הָאֲנָשִׁים (اربعة الرجال) و חֲמֵשׁ הַשָּׁנִים (خمس السنين) و שֵׁשֶׁת אַלְפֵי הַלִּירָה (ستة آلاف الليرة) ؛ وان كان مركبا أُدخلت على عجز العدد المركب او على تمييزه مثل : שְׁנֵים הֶעָשָׂר אִישׁ (الاثنا عشر رجلا) ومثل : שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים[١] (الاثنتا عشرة حجرة) . هذا اذا كان

(١) تمييز العدد المركب يكون مفرداً ، ويجوز ان يؤتى به جمعاً في العبرية الحديثة كما في هذا المثال .

العدد المركب اصلياً . اما اذا كان ترتيبياً فان كان العدد مذكراً ادخلت هاء التعريف على عجزه مثل : הַיּוֹם אַחַד הֶעָשָׂר (اليوم الحادي عشر) ، وان كان العدد مؤنثاً أدخلت هاء التعريف على صدره مثل : הַשָּׁנָה הָאַחַת עֶשְׂרֵה (السنة الحادية عشرة) . واذا كان العدد من الفاظ العقود دخلت الهاء على الاسم المعدود الذي يليه مثل : אַרְבָּעִים הַיּוֹם (الاربعون يوماً) ، واذا كان العدد معطوفاً ومعطوفاً عليه أدخلت هاء التعريف على المعطوف عليه مثل : הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם (المائتان والخمسون) . هذا اذا لم يذكر المعدود بعد المعطوف . فان ذكر المعدود بعده أدخلت الهاء على المعدود وحده فتقول : עֶשְׂרִים וְשִׁבְעַת הָאֲנָשִׁים (السبعة والعشرون رجلا) .

ملاحظات :

١ — قد تضاف الاعداد الى ضمائر الجر المتصلة فيقال : שְׁלָשְׁתֵּנוּ (ثلاثتنا) بدل : אֲנַחְנוּ הַשְּׁלֹשָׁה (نحن الثلاثة) و שְׁנֵיכֶם عوضاً عن : אַתֶּם הַשְּׁנַיִם (انتما الاثنان) .

٢ — للدلالة على مضاعفة العدد يؤتى باللاحقة « ־ַיִם » مثل : אַרְבַּעְתַּיִם (اربعة اضعاف) و שִׁבְעָתַיִם (سبعة اضعاف ، كما يقال : שְׁלָשְׁתַּיִם ، תִּשְׁעָתַיִם ، עֶשְׂרָתַיִם[1] .

٣ — اذا سبقت كاف التشبيه اسم العدد أفادت التقريب مثل : כְּעֶשְׂרִים אִישׁ (نحو عشرين رجلا) ومثل : כְּאַרְבָּעִים יוֹם ، כְּמֵאָה לִירָה .

(١) للدلالة على مضاعفة العدد بعد العشرة يؤتى بكلمتين « פְּעָמִים כָּכָה » مثل : עֶשְׂרִים פְּעָמִים כָּכָה .

تمارين

١ – اقرأ الاعداد الآتية مميزة بمذكر مرة وبمؤنث اخرى :

5 — 8 — 12 — 18 — 24 — 37 — 40 — 68 — 79 — 103 — 217 — 436 — 1957 .

٢ – استبدل الارقام فيما يأتي بكلمات عبرية :

בְּשָׁבוּעַ (7) יָמִים . בְּיוֹם (24) שָׁעוֹת . בְּשָׁעָה (60) דַּקָּה . בְּדַקָּה (60) שְׁנִיָּה . בְּשָׁנָה (12) חֹדֶשׁ . בְּחֹדֶשׁ (30) יוֹם . בְּשָׁנָה (365) יוֹם . בְּשָׁנָה (4) תְּקוּפוֹת . בִּתְקוּפָה (3) חֳדָשִׁים .

٣ – اكتب الارقام التي في الجمل الآتية بكلمات عبرية ، ثم بيّن حكم الأعداد من حيث التذكير او التأنيث او البقاء على صورة واحدة :

הַיּוֹם לָמַדְתִּי (2) שָׁעוֹת וּמָחָר אֶלְמַד (4)פְּעָמִים . יְהוָה יְשַׁלֵּם לְךָ שֶׁבַע פְּעָמִים עַל הַטּוֹב שֶׁעָשִׂיתָ לָנוּ הָ (2) לִי וּלְאָחִי . אֵיפֹה הָיָה הַמּוֹרֶה בְּ (40) יָמִים(*) . אֲשֶׁר לֹא בָּא אֶל בֵּית-הַסֵּפֶר ؟ אֲנִי יוֹשֵׁב בָּעִיר הַזֹּאת בְּעֵרֶךְ (15)שָׁנָה . (25) אֲנָשִׁים נָסְעוּ בָּעֲגָלָה הַקְּטַנָּה הַזֹּאת .

٤ – ضع الاعداد الآتية مُعَرَّفة في جمل تامة :

25 יוֹם — 503 חַיָּלִים — 19 בַּיִת — 68 לִירוֹת .

٥ – ضع اعداداً ترتيبية مكان الأرقام في الجمل الآتية:

בִּקַּרְתִּי בְּבֵיתְךָ בַּיּוֹם 15 לַחֹדֶשׁ זֶה . קָרָאתִי אֶת הַחֵלֶק 3 מִן הַסֵּפֶר . שָׁמַטְנוּ אֶת הַתַּרְנְגֹלֶת 5 . שָׁתִיתִי אֶת הַכּוֹס 10 . נוֹלַדְתִּי בַּיּוֹם 21 לַחֹדֶשׁ יוּלִי . אָחִי נוֹלַד בַּיּוֹם 12 לַחֹדֶשׁ מַאי .

(*) يجوز في العبرية الحديثة ان يأتي تمييز الفاظ العقود جمعاً كما في هذا المثال .

الفعل : הַפֹּעַל

تقسيم من حيث الزمن : זְמַנֵּי הַפֹּעַל

ينقسم الفعل من حيث زمنه الى ماض זְמַן עָבָר مثل : שָׁמַר (حَرَسَ) ومستقبل זְמַן עָתִיד مثل : יִשְׁמֹר (يحرس) وحال זְמַן הֹוֶה مثل : אֲנִי שׁוֹמֵר (أنا حارسٌ الآن) وأمر צִוּוּי مثل : שְׁמֹר (أُحرُسْ) .

اللازم والمتعدي : פֹּעַל עוֹמֵד וּפֹעַל יוֹצֵא

ينقسم الفعل الى لازم ومتعد . فاللازم مالايحتاج الى مفعول مثل : שָׁכַב (نام) و בָּכָה (بكى) . والمتعدي يحتاج الى مفعول واحد مثل : הֶעָנִי אָכַל אֶת הַלֶּחֶם (أكل الفقير الخبز) او الى مفعولين مثل : אָבִי הֶאֱכִיל אֶת הֶעָנִי אֶת הַלֶּחֶם (اطعم أبي الفقيرَ الخبزَ) . فالفعل אָכַל في الجملة الاولى متعد لواحد والفعل הֶאֱכִיל في الجملة الثانية متعد لاثنين .

واذا زيد في اول الفعل « ה » وبين عينه ولامه « י » او ضُعِّف ثانية — تعدى لواحد إن كان لازما ، وتعدى لاثنين ان كان اصله متعديا لواحد مثل : עָבַר و הֶעֱבִיר (مرّ وأمرّ) و שָׁכַב و הִשְׁכִּיב (رقد وأرقدَ) و קָרָא و הִקְרִיא (قرأ وأقرأ) ومثل : לָמַד و לִמֵּד (درس ودرّس) و אָבַד و אִבֵּד (ضاع وضيّع) و כָּתַב و כִּתֵּב (كَتَبَ وكتّبَ) .

واذا كان الفعل متعديا لواحد كان مطاوعه لازماً مثل : שָׁמַעְתִּי אֶת

הַקּוֹל (سمعتُ الصوت) וְהַקּוֹל נִשְׁמַע (فانسمع الصوت) .

وهناك افعال متعدية تنصب مفعولين أصلهما مبتدأ وخبر مثل : חָשַׁבְתִּי אֶת הַצַּדִּיק לְרָשָׁע[1] (حسبت الصالح طالحاً) .

وهناك افعال متعدية تنصب مفعولين ليس اصلهما مبتدأ وخبراً مثل : נָתַן אָחִי לֶעָנִי[2] לֶחֶם (اعطى اخي الفقير خبزاً) ومثل : וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם (وسمّى الله النورَ نهاراً) .

تمارين

١ ـ ميِّز الافعال اللازمة والمتعدية فيما يأتي :

הָאִישׁ יָצָא . הַיֶּלֶד שָׂמַח בַּמַּתָּנָה . הָאוֹרֵחַ יָשַׁב . אִבַּדְתִּי אֶת הַסֵּפֶר . הוֹשַׁבְתִּי אֶת הָאוֹרֵחַ . הַתַּלְמִיד הֵבִין אֶת הַשִּׁעוּר . הַשַּׂר רָכַב עַל הַסּוּס . הַשַּׂר הִרְכִּיב אֶת בְּנוֹ עַל הַסּוּס . הַתַּלְמִידִים לָמְדוּ אֶת הַשָּׂפָה . הַמּוֹרֶה לִמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו אֶת הַשָּׂפָה .

٢ ـ اكتب الافعال الآتية وضع خطاً واحداً تحت الفعل اللازم وخطين تحت الفعل المتعدي :

גָּבַר (اشتد) . גָּדַל (كبر) . גָּבַהּ (جبى) . אָסַר (منع) . אָסַף (جمع) . בָּרַח (هرب) . בָּלַע (بلع) . בָּגַד (خان) . בִּקֵּשׁ (طلب) . תָּמַהּ (دهش) . צָחַק (ضحك) . בָּכָה (بكى) . זָרַח (اشرق) . חָשַׁב (حسب) . טָעָה (اخطأ) תָּעָה (ضلّ) . פָּנָה (اتجه) . קָצַף (حنق) . שָׁבָה (سبى) . שָׁכַח (نسي) . תָּפַס (امسك) .

---

(١) تكون التعدية الى المفعول الثاني في هذه الحالة باللام .

(٢) تكون التعدية الى المفعول الاول في هذه الحالة باللام . وقد يستغنى عن هذه اللام في مثل : הוֹדַעְתִּיךָ אֶת הַדָּבָר (اعلمتك الأمر) ومثل : הִלְבַּשְׁתִּיהוּ בֶגֶד (كسوته ثوباً) .

المجرد والمزيد : הַקַּל וְהַנּוֹסָף

المجرد הַקַּל ما كانت جميع حروفه اصلية . والمزيد הַנּוֹסָף مازيد فيه حرف او اكثر على حروفه الاصلية .

والمجرد نوعان : ثلاثي مثل : שָׁמַע (سمِع) و יָשַׁב (جلس) و מָלַךְ (ملك) ورباعي مثل : בִּלְבֵּל (بلبل) و צִלְצֵל (صلصل) و גִּלְגֵּל (دحرج)

والمزيد قسمان : مزيد الثلاثي ومزيد الرباعي .

فمزيد الثلاثي قد تكون زيادته بحرف واحد مثل : נִשְׁבַּר (انكسر) و נִמְלָא (مُلِىء) و שִׁבֵּר[1] (كسّر) ، وإما بحرفين مثل : הִלְבִּישׁ « البس » و הֶעֱבִיד « شغّل » ، وإما بثلاثة احرف مثل : הִתְגַּבֵּר[2] « تغلب » و הִתְאַבֵּד (انتحر) و הִתְאַבֵּק (تصارع) .

ومزيد الرباعي تكون زيادته بحرفين مثل : הִתְחַלְחֵל (ارتجف) و הִתְדַּלְדֵּל (افتقر) و הִתְגַּלְגֵּל (تدحرج) .

اوزان الفعل : בִּנְיְנֵי הַפֹּעַל

تنقسم الافعال في اللغة العبرية الى سبعة أوزان בִּנְיָנִים ، واحد منها مجرد والستة الباقية مزيدة ، وترتيبها كالآتي :

(١) هذا الفعل مزيد بالتضعيف

(٢) هذا الفعل مزيد بالهاء والتاء والتضعيف .

١ — קַל (مجرد) : פָּעַל يقابله في العربية فَعَل مثل : כָּתַב كَتَبَ
٢ — נוֹסָף (مزيد) : נִפְעַל » » » انفعلَ » : נִכְתַּב انكتب
٣ — » » : פִּעֵל » » » فَعَّلَ » : כִּתֵּב كَتَّبَ
٤ — » » : פֻּעַל » » » فُعِّلَ » : כֻּתַּב كُتِّبَ
٥ — » » : הִפְעִיל » » » أفعلَ » : הִכְתִּיב أكتَبَ
٦ — » » : הָפְעַל » » » أُفعِلَ » : הָכְתַּב أُكتِبَ
٧ — » » : הִתְפַּעֵל » » افتعل[1] » : הִתְכַּתֵּב تكاتب

ملاحظة :

الاول والثالث والخامس من هذه الاوزان أفعال مبنية للمعلوم ، والثاني والرابع والسادس افعال مبنية للمجهول . اما السابع فيسمى في العبرية חוֹזֵר (مطاوع) ويدلّ على الفاعلية والمفعولية في آن واحد ، وعلامته زيادة حرفي הִתְ في اوله مع تشديد عينه .

تمارين

١ — بيّن المجرد والمزيد من الافعال الآتية ، والحروف الزائدة في كل مزيد :

אָחַז (امسك) — אִיֵּם (هدّد) — הֶאֱכִיל (اطعمَ) — בִּצְבֵּץ (تدفّق) —

(١) وقد يقابل هذا الوزن في العربية : تفعّلَ او تفاعلَ .

בִּצֵּר (حصّن) – בָּקַע (شقّ) – נִבְקַע (انشق) – בִּקֵּשׁ (طلب) – הִתְבָּרֵר (اتضح) – גָּאָה (فاض) – גִּלָּה (كشف) – דָּרַךְ (داس) – נִדְרַשׁ (انطلب) – זִיֵּף (زيّف) – זָרַם (سال) – חִבֵּל (اتلف) – הִתְחַבֵּר (اتصل) – הֶחֱטִיא (اخطأ المرمى) – חִלֵּץ (خلّص) – חָמַק (فرّ) – הִתְחַנֵּן (توسّل) – נֶחֱנַק (اختنق) – הֶחֱרִיב (خرّب) – חִלְחֵל (زعزع) – הִתְחַלְחֵל (ارتجف) .

٢ ــ اجعل الافعال المزيدة الآتية مجردة ، ثم ضع ثلاثة افعـال مجردة في جمل مفيدة :

הִמְלִיךְ — הִתְפַּתֵּחַ — נִלְחַם — לִמֵּד — נִסְגַּר — הִתְאַבֵּד .

٣ ــ اجعل الافعـال المجردة الآتية مزيدة ، ثم ضع ثلاثة افعال مزيدة في جمل تامة :

אָכַל — שָׁמַע — שָׁלַח — אָחַז — יָבֵשׁ — כָּתַב .

صيغ الفعل : גִּזְרוֹת הַפֹּעַל

يأتي الفعل الثلاثي في اللغة العبرية على وزن פָּעַל مثل : כָּתַב و בָּלַע و שָׁמַע . غير ان هناك صيغاً خاصة يختلف فيها هذا الوزن .

وقد وضع النحاة العبريون خمس صيغ للفعل العبري تسمى גִּזְרוֹת (صيغ) ومفردها גִּזְרָה (صيغة) ، واليك بيانها :

١ ــ صيغة الفعل السالم : גִּזְרַת הַשְּׁלֵמִים وهي اذا كان الفعل خالياً من حروف العـلة (א ה ו י) ومن التضعيف مثل : שָׁמַר (حرس) و מָלַךְ (ملك) و סָפַר (عدّ) .

٢ – صيغة الفعل المعتل : גִּזְרַת הַנְּחִים وتشمل الافعال التي يكون بعض حروفها الاصلية من احرف العلة ، وهي أنواع ثلاثة :

(أ) المعتل الفاء بالالف : נְחֵי פ״א مثل : אָכַל (أكل)	ويقابله
« « بالهاء : « פ״ה « : הָלַךְ (ذهب)	المثال
« « بالياء : « פ״י « : יָשַׁב (جلس)	في العربية
(ب) المعتل العين بالواو : נְחֵי ע״ו مثل : קָם[١] (قام)	ويقابله الاجوف
« « بالياء : « ע״י « : שָׁר[٢] (غنّى)	في العربية
(ج) المعتل اللام بالالف : « ל״א « : בָּרָא (برأ)	ويقابله الناقص
« « « : « ל״ה « : קָנָה (اشترى)	في العربية

٣ – صيغة الفعل المضعف : גִּזְרַת הַכְּפוּלִים وهي صيغة الفعل الذي يكون حرفاه الثاني والثالث من جنس واحد مثل : מָדַד (قاس) و כָּפַף (حنى) و מָשַׁשׁ (جسّ) .

٤ – صيغة الفعل الناقص[٣] : גִּזְרַת הַחֲסֵרִים وهي صيغة الفعل الذي تكون فاؤه « נ » او « ל » ، ويدعى ناقصاً لان فاءه تحذف في زمن الاستقبال مثل : נָפַל و יִפֹּל (سقط ويسقط) و לָקַח و יִקַּח (اخذ ويأخذ) و נָגַע و יִגַּע (لمس ويلمس) .

٥ – صيغة الفعل المركب : גִּזְרַת הַמֻּרְכָּבִים وهي صيغة الافعال التي تنتمي الى صيغتين معاً مثل : אָבָה (شاء) و נָשָׂא (حمل) و יָצָא (خرج) و יָפָה (حَسُنَ) و בָּא[٤] (جاء او دخل) . ويقابل هذه الصيغة اللفيف المفروق او اللفيف المقرون في العربية.

---

(١) لانه مشتق من קוּם وهو معتل العين بالواو

(٢) « « « שִׁיר « « بالياء .

(٣) الناقص العبري غير الناقص العربي .

(٤) لان عينه واو فهو مشتق من בָּא יָבוֹא (باء يبوء) .

تمرين

بيّن صيغ الأفعال وأنواعها فيما يأتي :

אָחַז (قبضَ) – אָסַף (جمَع) – בָּעַר (أحرق) – בָּדַק (فحص) – גָּבַהּ (جبى) – גָּבַר (اشتد) – גָּלָה (جلا) – גָּל (ابتهج) – גָּלַל (دحرج) – גָּרַף (جرَف) – הָפַךְ (قلبَ) – זָכָה (فاز) – זָכַר (ذكر) – זָכַךְ (زكا) – חָפַף (غطىّ) – יָרַד (نزل) יָלַד (ولدَ) – יָכֹל (استطاع) – יָאָה (تلاءم) יָרַשׁ (ورث) – צָד (صاد) – נָם (نام) – יָשַׁן (وسِنَ) – יָרָה (اطلق النار) גָּרַר (جرّ) – זָבַח (ذبحَ) – נָבַל (ذبُلَ) – נָע (تحرّك) – נָס (فرّ) – נָשָׁה[1] (أقرض) – תָּפַר (خاط) – אָפָה (خبزَ) .

أبواب المجرد : מִשְׁקְלֵי הַקַּל

الفعل المجرد قسمان : ثلاثي ورباعي . فالثلاثي له مع مضارعه خمسة أبواب هي :

١ – כָּתַב יִכְתֹּב (كتَب يكتُب) ويقابله بالعربية باب نصَر ينصُر .

٢ – פָּתַח יִפְתַּח (فتَح يفتَح) « « « فتَح يفتَح .

٣ – נָתַן יִתֵּן (أعطى يعطي) « « « ضرَب يضرِب .

٤ – זָקֵן יִזְקַן (شاخ يشيخ) « « « فرِح يفرَح .

---

(١) يقابله في العربية « نسأ » . يقال : نسأه البيع أي باعه وأخر له دفع الثمن .

٥ - קָטֹן יִקְטַן (صغُر يصغُر) وهذا الباب يقابل في ماضيه باب كرُم ، إلا أن مضارعه יִקְטַן مفتوح العين .

أما الرباعي المجرد فله وزن واحد : פִּעְלֵל יְפַעְלֵל مثل : גִּלְגֵּל יְגַלְגֵּל (دحرَج يُدحرِج).

وقد رُتّبت أبواب المجرد الثلاثي على حسب كثرتها : فأفعال باب כָּתַב יִכְתֹּב أكثر من أفعال باب פָּתַח יִפְתַּח وهكذا .

والماضي المفتوح العين إن كان معتل اللام بالهاء أو أجوف يائياً فهو من باب נָתַן יִתֵּן ، أي مكسور العين في المضارع مثل : קָנָה יִקְנֶה (اشترى يشتري) ومثل : שָׁר יָשִׁיר(٭) (غنّى يغني). والأجوف الواوي مضموم العين في المضارع مثل : קָם יָקוּם(٭) .

وان كان الماضي المفتوح العين مضعّفاً ، فان كان متعدياً فهو من باب כָּתַב יִכְתֹּב أي مضموم العين في المضارع كثيراً مثل : מָדַד יָמֹד (قاس يقيس) وان كان لازماً فهو من باب פָּתַח יִפְתַּח غالباً مثل : נָדַד יִדַּד (طاف يطوف).

وان كان الماضي المفتوح العين مثالاً يائياً فهو من باب נָתַן יִתֵּן غالباً مثل : יָשַׁב יֵשֵׁב (جلس يجلس) و יָרַד יֵרֵד (نزل ينزل) .

ومن خصائص الفعل الثلاثي أيضاً أن معظم الأفعال التي هي من باب פָּתַח יִפְתַּח يكون وسطها او آخرها حرف حلق من حروف (א ח ה ע) مثل: נָעַר יִנְעַר (انتهر ينتهر) ومثل : קָרַע יִקְרַע (مزّق يمزق) و שָׁאַל יִשְׁאַל (سأل يسأل) و סָחַב יִסְחַב (سحب يسحب) و תָּמַהּ יִתְמַהּ (عجب يعجب) و נָהַג יִנְהַג (ساق يسوق) . والأفعال المعتلة اللام بالألف مفتوحة العين في المضارع، مثل : קָרָא יִקְרָא و בָּרָא יִבְרָא .

(٭) في هذه الكلمة إعلال بنقل حركة حرف العلة الى الساكن قبله كما هو الحال في العربية.

تمارين

١ — بيّن باب كل فعل من الافعال الآتية :

בָּרַח — יִבְרַח . בָּגַד — יִבְגֹּד . גָּזַל — יִגְזֹל . גָּמַם — יָגֹם . דָּחָה — יִדְחֶה .
זָעַק — יִזְעַק . זָרַח — יִזְרַח . חָגַג — יָחֹג . חָרַד — יֶחֱרַד . טָמַן — יִטְמֹן . טָעָה —
יִטְעֶה — יָרַד — יֵרֵד . קָטַף — יִקְטֹף . רָאָה — יִרְאֶה . שָׁמַן — יִשְׁמַן . נָתַן — יִתֵּן .
שָׁקַד — יִשְׁקֹד . יָכֹל — יוּכַל . יָרֵא — יִירָא . שָׁתָה — יִשְׁתֶּה .

٢ — هات الماضي لكل مضارع مما يأتي واذكر بابه ، وضع اربعة افعال في جمل مفيدة :

יִרְמֹז — יִשְׁבֹּר — יִשְׁאַל — יִשְׁמַע — יָמֹץ — יִנְעַם — יִסֹּב .

٣ — اذكر مضارع كل فعل مما يأتي ، ثم ضعه في جملة مفيدة :

תִּרְגֵּם — עָלָה — שָׂמַח — אָחַז — לָקַט — מָלַךְ — רָמַם — קִרְקֵר .

٤ — بيّن باب كل فعل من الافعال الآتية مع ذكر السبب . ثم ضع ثلاثة منها في جمل تامة :

יָרַד — שָׁדַד — רָמָה — קָשָׁה — גָּזַז — שָׁר — גָּר — גָּל .

تصريف المجرد في الماضي : נְטִיַּת הַקַּל בֶּעָבָר

أ — صيغة السالم : גִּזְרַת הַשְּׁלֵמִים

تقدم في بحث « ابواب المجرد » ان للفعل السالم في الماضي ثلاثة اوزان هي : פָּעַל (فَعَلَ) و פָּעֵל (فَعِلَ) و פָּעֹל (فَعُلَ).

١ - **وزن פָּעַל (فَعَلَ)** مثل : שָׁמַר (حَرَسَ) فنقول :

שָׁמַרְתִּי (حَرَسْتُ)	שָׁמַרְנוּ (حرسنا)
שָׁמַרְתָּ (حرستَ)	שְׁמַרְתֶּם (حرستم)
שָׁמַרְתְּ (حرستِ)	שְׁמַרְתֶּן (حرستنّ)
שָׁמַר (حرس)	שָׁמְרוּ (حرسوا)
שָׁמְרָה (حرستْ)	שָׁמְרוּ (حرسْنَ)

ويلاحظ ان السالم في الماضي يأتي على وزن פְּעַלְתֶּם, פְּעַלְתֶּן للمخاطبين والمخاطبات اي ان فاءه تشكل بسكون متحرك (שְׁוָא נָע) مثل : סְגַרְתֶּם (اغلقتم) و סְגַרְתֶּן (اغلقتن) .

واذا كانت فاء الفعل حرفاً من حروف الحلق (א ה ח ע) وجب شكلها بالحطف بتاح (חֲטַף פַּתָּח) مثل : אֲמַרְתֶּם (قلتم) و אֲמַרְתֶּן (قلتن) – חֲזַרְתֶּם (رجعتم) و חֲזַרְתֶּן (رجعتن) و עֲבַדְתֶּם (عملتم) و עֲבַדְתֶּן (عملتن) و הֲרַסְתֶּם (هدمتم) و הֲרַסְתֶּן (هدمتن) .

واذا اسند الفعل الى الغائبة أتى على وزن פָּעְלָה . اي ان عينه تشكل بالسكون المتحرك مثل : כָּתְבָה (كتبتْ) . واذا كانت عينه حرفاً حلقياً فانها تشكل بالحطف بتاح مثل : נָאֲמָה (خطبتْ) و פָּחֲדָה (خافت) و סָעֲדָה (اكلتْ) و נָהֲגָה (اعتادت) . امـا اذا ورد هذا الوزن في حالة الوقف فانه يصبح على وزن פָּעָלָה (*) مثل : בָּא הַיּוֹם וְהָעִיר רָעָשָׁה (جاء النهار والمدينة ضجّتْ)

والماضي المسند الى جماعة الذكور او الى جماعـة الاناث يأتي على وزن פָּעְלוּ مثل : שָׁמְרוּ (حرسوا او حرسْن) ، وتشكل عـين الفعل بالحطف بتـاح اذا كانت حرفاً حلقياً.مثل : נָאֲמוּ (خطبوا أو خطبْن) و נָהֲגוּ (اعتادوا او اعتدْن) و פָּחֲדוּ (خافوا أو خفن) و סָעֲדוּ (اكلوا او اكلن) . اما اذا وُقف على هذا الوزن فانه يصبح على وزن פָּעָלוּ (*) مثل : אַחֵינוּ הָלָכוּ וַאֲחֵיכֶם לֹא הָלָכוּ (اخوتنا ذهبوا واخوتكم لم يذهبوا) .

واذا كانت لام الفعل ת كما في مثل : חָרַת (نقش) و נָחַת (هبط) و לָפַת (لفّ) فانّ هذه الـ ת تسقط عنـد اتصال الفعل بضمائر الرفـع المتصلة : תִּי - תָּ - תְּ - תֶּם - תֶּן ، ويشدد حرف الـ ת من هذه الضمائر دلالة على هـذا الادغام (**) مثل : חָרַתִּי (نقشتُ) و חָרַתָּ (نقشتَ) و חָרַתְּ (نقشتِ). ويظل الفعل دونمـا تغيير عند إسناده الى الضمائر الاخرى مثـل : חָרַתְנוּ (نقشنا) و חָרְתָה (نقشَتْ) و חָרְתוּ (نقشوا) .

واذا كانت لام الفعل נ مثل : טָחַן (طحن) فانّ هذه النون تحذَف وتدغم في ضمير الرفع المتصل נוּ ، وتشدد نون الضمير دلالة على هذا الادغام (**) فنقول:

(*) هذا الوزن غير مألوف في العبرية الحديثة الا في الشعر .

(**) اذا كانت لام الفعل الثلاثي تاء وأُسندت الى تاء الفاعل في اللغة العربية ادغمت التاء في التاء كما في « بتُّ » . واذا كانت لامه نونا وأُسند الى ضمير المتكلمين او نون النسوة أدغمت النون في النون كما في « كنّا » و « كنّ » .

טָחַנּוּ (طحنّا) و טָמַנּוּ (دفنّا) .

واذا كانت لام الفعل ח و ע مثل : שָׁכַח (نسِيَ) و בָּלַע (بلَع) فانه يجب شكلها بالبتاح عند إسناد الفعل الى ضمير المخاطبة תְּ بدل ان تكون مشكولة بالسكون مثل : שָׁכַחַתְּ عوضاً عن שָׁכַחְתְּ و בָּלַעַתְּ عوضاً عن בָּלַעְתְּ .

تمارين

١ — ضع ضمير الرفع المنفصل المناسب امام كل فعل من الافعال الآتية :
יְדַעְתֶּם — מָלְכוּ — מָדַדְנוּ — תָּפַרְתְּ — יָשַׁבְתִּי — שָׁכַחַתְּ — בָּרַח — בְּחַרְתֶּם — סָבְלוּ — פְּגַעְתֶּן — סָגְרָה — חָלְפוּ — גָּמַרְנוּ — רָכְבוּ — שָׁכְבָה .

٢ — ألحق كل فعل فيما يأتي بضمير متصل بدل الضمير المنفصل واضبط الفعل بالشكل المناسب :

אֶתְמוֹל הלך (אֲנִי) אֶל הַשּׁוּק . בְּנִי רכב (הוּא) עַל חֲמוֹרוֹ הַקָּטָן . הַיּוֹנִים ישב (הֵן) בָּאֲרֻבָּה . בַּמֶּה כתב (אַתָּה) עַל הַלּוּחַ ? הַכְּלָבִים נבח (הֵם) בַּלַּיְלָה . הַתּוֹפֶרֶת תפר (הִיא) אֶת הַשִּׂמְלָה . הַחַיָּטִים תפר (הֵם) בְּגָדִים . אָנָה הלך (אַתְּ) אֶתְמוֹל עִם אָחִיךְ ? (אֲנַחְנוּ) קטף הַיּוֹם אֶת הַתַּפּוּחִים .

٣ — أسند الافعال الآتية الى جمع ضمائر الرفع المتصلة :
פָּתַח — טָחַן — שָׁבַת — אָכַל — קָשַׁר — הָלַךְ — טָמַן .

٢ - وزن פָּעֵל (فَعِلَ) :

تقدم في بحث أبواب المجرد ان هناك أفعالاً تأتي على وزن פָּעֵל יִפְעַל مثل : זָקֵן יִזְקַן (شاخ بشيخ) . ويرى بعض اللغويين العبريين ان هذا الفعل هو في الأصل صفة على وزن פָּעֵל . فعوضاً عن قولك : הוּא הָיָה(*) לְזָקֵן (أصبح شيخاً) جاز أن تقول : זָקֵן (شاخ) باستعمال الصفة استعمال الفعل . وعوضاً عن قولك : אַתָּה הָיִיתָ(*) לְרָעֵב (أصبحتَ جائعاً) لك أن تقول : רָעַבְתָּ (جُعتَ) باستعمال الصفة רָעֵב فعلاً ماضياً مسنداً الى ضمير الرفع תָּ .

وعلى ذلك يرد هذا الفعل في حالة إسناده الى الغائب المفرد على وزن פָּעֵל أي أن عينه تشكل بالصيري (צֵ) عوضاً عن الپتاح ، وفي حالة إسناده الى سائر الضمائر يشكل وفق القواعد السابقة . ففي تصريف « רָעֵב »(جاعَ) نقول:

רָעַבְתִּי	جُعتُ	רָעַבְנוּ	جُعنا
רָעַבְתָּ	جعتَ	רְעַבְתֶּם	جعتم
רָעַבְתְּ	جعتِ	רְעַבְתֶּן	جعتنّ
רָעֵב	جاعَ	רָעֲבוּ	جاعوا
רָעֲבָה	جاعت	רָעֲבוּ	جُعنَ

تمرين

أسند الأفعال الآتية الى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

יָבֵשׁ (يبس) — כָּבֵד (ثقُل) — יָשֵׁן (نام) — קָרֵב (قَرُب) —

(*) اذا كانت הָיָה بمعنى « صار » وقعت اللام زائدة في خبرها كما في هذا المثال .

לָבֵשׁ[١] (لبس) – לָמַד[٢] (تعلَّم) – שָׁפֵל (سفِل) זָקֵן (شاخَ) – שָׁלֵם (سلِم) .

٣ – פָּעֹל (فَعُل) :

ذكرنا في بحث أبواب المجرد أن من الأفعال ما يأتي على وزن פָּעֹל[٣] (فعُل) ففي تصريف « יָכֹל » (استطاع) تقول :

יָכֹלְתִּי	استطعتُ	יָכֹלְנוּ	استطعنا
יָכֹלְתָּ	استطعتَ	יְכָלְתֶּם	استطعتم
יָכֹלְתְּ	استطعتِ	יְכָלְתֶּן	استطعتن
יָכֹל	استطاع	יָכְלוּ	استطاعوا
יָכְלָה	استطاعت	יָכְלוּ	استطعنَ

ويلاحظ أنه في حالة إسناد الفعل الى جماعة المخاطبين والمخاطبات יְכָלְתֶּם و יְכָלְתֶּן قد تغيرت عين الفعل من حولام الى قماص حطوف ، وهكذا بقيت عينه مضمومة .

تمرين

أسند الأفعال : קָטֹן (صغُر) و יָגֹר (خشي) و יָקֹשׁ (نصب فخاً) الى جميع ضمائر الرفع المتصلة .

---

(١) اكثر استعماله على وزن פָּעֵל – לָבֵשׁ .
(٢) » » » » » – לָמַד .
(٣) الأفعال التي على هذا الوزن قليلة جداً .

تمرين

حوّل الكلمات الواردة بين قوسين فيما يأتي الى افعال ماضية :

גַּנִּים וְשָׂדוֹת (עוֹמְדִים) עֲרוּמִים . קֹר (שׁוֹרֵר) בַּחוּץ . הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת (כְּבֵדָה) מְאֹד . הָרוֹעֶה (שׁוֹמֵר) אֶת הָעֵדֶר . הָאִכָּר (עָיֵף) מֵעֲבוֹדַת הַיּוֹם . הַכְּלָבִים (יְכוֹלִים) לִשְׁמוֹר אֶת הַבַּיִת . הַחוֹלִים (יְשֵׁנִים) מְעַט . אַחַי (רְחוֹקִים) מִמֶּנִּי . הַתַּפּוּחַ (מָתוֹק) מִדְּבַשׁ . שִׂמְלַת אֲחוֹתִי (אֲרֻכָּה) מְאֹד .

ب — صيغ الافعال المعتلة : גִּזְרַת הַנָּחִים

١) **المثال** : נָחֵי פ״ ، وهو على أنواع :

١ — المعتل الفاء[1] بالألف : נָחֵי פ״א مثل : אָכַל (أكَلَ) .

٢ — 〃 〃 بالهاء : 〃 פ״ה 〃 : הָלַךְ (ذَهَبَ) .

٣ — 〃 〃 بالياء : 〃 פ״י 〃 : יָרַד (نَزَلَ) .

وتصريف هذه الافعال كتصريف الفعل السالم . وفي حالة إسناد معتل الفاء بالالف او معتل الفاء بالهاء الى جماعة المخاطبين والمخاطبات تشكل فاء الفعل بـ (ــֲ) عوضاً عن الـ (ــְ) مثل אֲכַלְתֶּם (أكلتم) و הֲלַכְתֶּן (ذهبتُنَّ) . اما المعتل الفاء بالياء فلا يطرأ عليه اي تغيير ويكون تصريفه كتصريف السالم تماماً مثل : יְרַדְתֶּם و יְרַדְתֶּן .

---

(١) يقابله المهموز في العربية .

إسناد الافعال المعتلة الفاء الى ضمائر الرفع المتصلة

אָמַרְתִּי	قلتُ	הָלַכְתִּי	ذهبتُ	יָרַדְתִּי	نزلتُ
אָמַרְתָּ	قلتَ	הָלַכְתָּ	ذهبتَ	יָרַדְתָּ	نزلتَ
אָמַרְתְּ	قلتِ	הָלַכְתְּ	ذهبتِ	יָרַדְתְּ	نزلتِ
אָמַר	قال	הָלַךְ	ذهب	יָרַד	نزل
אָֽמְרָה	قالت	הָֽלְכָה	ذهبتْ	יָֽרְדָה	نزلتْ
אָמַרְנוּ	قلنا	הָלַכְנוּ	ذهبنا	יָרַדְנוּ	نزلنا
אמַרְתֶּם	قلتم	הֲלַכְתֶּם	ذهبتم	יְרַדְתֶּם	نزلتم
אמַרְתֶּן	قلتنّ	הֲלַכְתֶּן	ذهبتنّ	יְרַדְתֶּן	نزلتنّ
אָֽמְרוּ	قالوا	הָֽלְכוּ	ذهبوا	יָֽרְדוּ	نزلوا
אָֽמְרוּ	قلن	הָֽלְכוּ	ذهبن	יָֽרְדוּ	نزلن

تمرين

أسند الافعال الآتية الى جميع ضمائر الرفع المتصلة :

אָבַד (بادَ) אָגַד (عقَدَ) אָדַם (احمرَّ) אָהַב (أحبَّ) אָזַל (زال ، نفِدَ)
אָחַז (اخذ ، امسك) אָסַר (أسرَ ، منَعَ) אָפַל (أفلَ) אָשַׁם (أثِمَ) אָסַף
(جمَعَ) הָרַג (قتل) הָפַךְ (قلَبَ) הָלַם (خبَطَ) .

٢) **الاجوف : נָחֵי ע״** وهو نوعان :

أ ـ المعتل العين بالواو : נָחֵי ע״ו مثل : סָר (مال) ومصدره סוּר .

ب ـ « « « بالياء : « ע״י « : שָׁר (غنّى) ومصدره שִׁיר .

أ ـ المعتل العين بالواو ـ נָחֵי ע״ו

يأتي هـذا الفعل على ثلاثة أوزان : פָּל مثل : סָר (مالَ) و פֵּל مثل : מֵת (ماتَ) و פֹל مثل : בֹּשׁ (خجلَ) .

ففي الوزن الاول تشكل فاء الفعل بالقامص (ـָ) عند اسناده الى الغائب والغائبة والغائبين مثل : סָר (مالَ) و סָרָה (مالتْ) و סָרוּ (مالوا او مِلن) وعند اسناده الى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (ـַ) مثل : סַרְתִּי (ملتُ) و סַרְתֶּם (مِلتُم) الخ .

وفي الوزن الثاني تشكل فاء الفعل بالصيري (ـֵ) عند اسناده الى الغائب والغائبة والغائبين مثل : מֵת (ماتَ) و מֵתָה (ماتت) و מֵתוּ (ماتوا) . وعند اسناده الى سائر الضمائر تشكل فاؤه بالبتاح (ـַ) مثل : מַתָּ (مُتَ) و מַתְנוּ (متنا) .

وفي الوزن الثالث تشكل فاء الفعل بالحولام قطان (ـֹ) مثل : בֹּשׁ (خجل) و בֹּשָׁה (خجلت) و בֹּשְׁנוּ (خجلنا). وعند اسناده الى جماعة المخاطبين والمخاطبات تشكل فاؤه بالقامص (ـָ) مثل : בָּשְׁתֶּם (خجلتم) و בָּשְׁתֶּן (خجلتن) وتنطق فاء الفعل مضمومة لان القامص متلو بالسكون .

اسناد المعتل العين بالواو الى ضمائر الرفع المتصلة

وزن פָּל مثل שָׁב		وزن פַּל مثل מֵת		وزن פֹּל مثل בֹּשׁ	
שַׁבְתִּי	عُدتُ	מַתִּי	مُتُّ	בֹּשְׁתִּי	خجلتُ
שַׁבְתָּ	عدتَ	מַתָּ	مُتَّ	בֹּשְׁתָּ	خجلتَ
שַׁבְתְּ	عدتِ	מַתְּ	مُتِّ	בֹּשְׁתְּ	خجلتِ
שָׁב	عاد	מֵת	مات	בֹּשׁ	خجل
שָׁבָה	عادت	מֵתָה	ماتت	בֹּשָׁה	خجلت
שַׁבְנוּ	عدنا	מַתְנוּ	متنا	בֹּשְׁנוּ	خجلنا
שַׁבְתֶּם	عدتم	מַתֶּם	مُتُّم	בָּשְׁתֶּם	خجلتم
שַׁבְתֶּן	عدتنّ	מַתֶּן	مُتُّنَّ	בָּשְׁתֶּן	خجلتنّ
שָׁבוּ	عادوا	מֵתוּ	ماتوا	בֹּשׁוּ	خجلوا
שָׁבוּ	عُدنَ	מֵתוּ	مُتْنَ	בֹּשׁוּ	خجلنَ

ب ـ المعتل العين بالياء נָחֵי ע״י

يتصرف هذا الفعل كتصريف المعتل العين بالواو من وزن פָּל مثل : שָׁב . ففي تصريف الفعل שָׂם (وضعَ) نقول :

שַׂמְתִּי	وضعتُ	שַׂמְנוּ	وضعنا
שַׂמְתָּ	وضعتَ	שַׂמְתֶּם	وضعتم
שַׂמְתְּ	وضعتِ	שַׂמְתֶּן	وضعتنّ
שָׂם	وضع	שָׂמוּ	وضعوا
שָׂמָה	وضعتْ	שָׂמוּ	وضعنَ

تمارين

١ـ صغ من المصادر الآتية افعالا ماضية واسندها الى ضمائر الرفع المتصلة مع استيعاب الضمائر جميعا :

עוּר (استيقظ) נוּחַ (استراح) בִּין (فهم) גּוּר (سكن) שִׁיר (غنّى)
סוּר (مال) קוּם (قام) שׁוּר (نظر) מוּת (مات) לוּן (بات) דּוּן (حكم)

٢ـ صغ افعالا ماضية من المصادر التي تحتها خط فيما يأتي مع استبدال ضمائر الرفع المنفصلة بضمائر رفع متصلة :

הָאִכָּר דּוּשׁ (הוּא) את הַתְּבוּאָה בַּגֹּרֶן . אַתֶּם לוּן (אַתֶּם) בְּבֵית אֲחִיכֶם . הָאִישׁ אֲשֶׁר נָפַל אֶתְמוֹל מֵעַל הַגַּג מוּת (הוּא) הַבֹּקֶר . אֲחוֹתְךָ קוּם (הִיא) מִשְּׁנָתָהּ . רוּץ (אֲנִי) הַבַּיְתָה וְנוּחַ (אֲנִי) מֵעֲמָלִי . הָעֵץ נוּעַ (הוּא) בָּרוּחַ . הַאִם בִּין (אַתְּ) לִדְבָרַי ؟

٣) **المعتل اللام : נָחֵי ל״** وهو نوعان :

أ ـ المعتل اللام بالألف : נָחֵי ל״א مثل : קָרָא (قرأ) و שָׂנֵא[1] (كره)
ب ـ 〃 〃 بالهاء : 〃 ל״ה 〃 : קָנָה (اشترى) و בָּנָה (بنى) .

أ) المعتل اللام بالالف נָחֵי ל״א

يأتي هذا الفعل على وزنين :

١ ـ على وزن פָּעַל مثل : קָרָא و יָצָא وتشكل عينه بالقماص .
٢ ـ 〃 〃 פָּעֵל 〃 : צָמֵא و שָׂנֵא 〃 〃 بالصيري .

---

(١) يقابله في اللغة العربية شنِئَ بمعنى أبغض .

١) **وزن פָּעָא** ومثاله **קָרָא** (قرأ) وتصريفه كالآتي :

קָרָאתִי	قرأتُ	קָרָאנוּ	قرأنا
קָרָאתָ	قرأتَ	קְרָאתֶם	قرأتم
קָרָאת	قرأتِ	קְרָאתֶן	قرأتن
קָרָא	قرأ	קָֽרְאוּ	قرأوا
קָֽרְאָה	قرأت	קָֽרְאוּ	قرأن

ولام الفعل ، وهي الألف ، هي من قبيل الـ **נָח נִסְתָּר** اي انها لاتظهر في النطق لانها متلوة بحركة كبرى ، بيد انها تظهر في النطق في **קָֽרְאָה** و **קָֽרְאוּ** لوقوعها بعد حركة صغرى وتكون في هذه الحالة من قبيل الـ **נָח נִרְאֶה** .

٢) **وزن פָּעֵא** ومثاله **צָמֵא** (ظمِىءَ) وتصريفه كالآتي :

צָמֵאתִי	ظمئتُ	צָמֵאנוּ	ظمئنا
צָמֵאתָ	ظمئتَ	צְמֵאתֶם	ظمئتم
צָמֵאת	ظمئتِ	צְמֵאתֶן	ظمئتن
צָמֵא	ظمىء	צָֽמְאוּ	ظمئوا
צָֽמְאָה	ظمئتْ	צָֽמְאוּ	ظمئنَ

تمرين

اسند الافعال الآتية الى ضمائر الرفع المتصلة :

מָצָא (وجَدَ) צָבָא (حشَدَ) בָּדָא (زعَمَ) מָלֵא (امتلأ) טָמֵא (دنِس) שָׂנֵא (شنِىءَ) בָּרָא (برأ) חָטָא (اخطأ) כָּלָא (حبس) .

ب) المعتل اللام بالهاء נָחֵי ל״ה ومثاله קָנָה (اشترى) وتصريفه كالآتي:

קָנִיתִי	اشتريتُ	קָנִינוּ	اشترينا
קָנִיתָ	اشتريتَ	קְנִיתֶם	اشتريتم
קָנִית	اشتريتِ	קְנִיתֶן	اشتريتن
קָנָה	اشترى	קָנוּ	اشتروا
קָנְתָה	اشترت	קָנוּ	اشترين

ويلاحظ أنه عند إسناد هذا الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة يطرأ عليه إعلال بقلب لامه وهي الـ « ה » ياءً وتكسر عينه وهي الـ « נ » بعد أن كانت في الأصل مفتوحة . مثل : קָנִיתִי ، و קָנִיתָ و קָנִינוּ . ويطرأ عليه إعلال بإبدال لامه وهي الـ « ה » تاء عند إسناده إلى المفردة الغائبة ، مثل : קָנְתָה . ويحدث فيه إعلال بحذف لامه وهي الـ « ה » عند إسناده إلى جماعة الغائبين والغائبات ، مثل : קָנוּ .

تمارين

١ ـ أسند الأفعال الآتية الى ضمائر الرفع المتصلة في صيغة الماضي:

בָּנָה (بنى) שָׁתָה (شرب) עָנָה (أجابَ) גָּבָה (جبى) דָּחָה (أجّل) זָרָה (ذرا) שָׁעָה (أصغى) תָּלָה (علّق) מָנָה (أحصى) אָבָה (شاء) .

٢ ـ أسند الأفعال الآتية إلى الضمائر المذكورة في صدر كل طائفة منها ، في صيغة الماضي :

אני — אנחנו : אָכַל — בָּנָה — שָׂבַע — חָכַם .

אַתָּה — אַתֶּם : בָּלַע — בָּקַע — הָפַךְ — אָמַר .
אַתְּ — אַתֶּן : מָלַךְ — יָלַד — יָדַע — צָלָה .
הוּא — הֵם : עָשָׂה — דָּחַק — חָזַק — שָׂמַח .
הִיא — הֵן : דָּשׁ — קָם — שָׁר — סָר — נָם .

٣ — أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يـأتي إلى الضمائر الملائمة ، في صيغة الماضي :

אֲנִי (רָאָה) אֶת הַמֶּלֶךְ . אָחִי וַאֲחוֹתִי (עָשָׂה) אֶת שִׁעוּרָם . יוֹסֵף וּמֹשֶׁה (קָרָא) אֶת כָּל - הַסֵּפֶר . אֲנַחְנוּ (שָׂמַח) עַל כִּי (מָצָא) אִמֵּךְ אֶת כַּסְפָּהּ. אֲנִי חָפֵץ לִשְׁתּוֹת כִּי (צָמֵא) . אַתָּה וְאַתְּ (הָלַךְ) אֶל הַגַּן .

ج — الفعل المضعَّف : גִּזְרַת הַכְּפוּלִים

وهو ما كانت عينه ولامه من جنس واحد مثل : מָדַד (قاس) و גָּזַז (جزّ) و סָבַב (طافَ) . وعند إسناد هذا الفعل الى ضمائر الرفع المتصلة في الماضي تشكل فاؤه بالبتاح (ַ) عوضاً عن القماص ، كما تُدغم عينه في لامه وتشكل اللام دلالة على هذا الادغام . فمن الفعل מָדַד مثلا نقول : מַדּוֹתִי (قستُ) و מַדּוֹתָ (قستَ) ومن גָּזַז نقول : גַּזּוֹתֶם (جززتم) و גַּזּוֹתֶן (جززتنّ) . وعند إسناد هذا الفعل الى الغائب المفرد تخلو عينه من الشدة[1] فنقول : מַד (قاسّ) و גַּז (جزّ) . ففي إسناد المضعّف מָדַד الى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

---

(١) اذا كان المضعف منتهياً بحرفي רר وأسند إلى ضمائر الرفع تشكل فاؤه بالقماص عوضاً عن البتاح مثل : בָּרוֹתִי و בָּרוֹתֶם من الفعل בָּרַר (انتقى) . وعند اسناده الى الغائب المفرد تبقى فاؤه مفتوحة فنقول : בַּר (انتقى).

מַדּוֹתִי	قستُ	מַדּוֹנוּ	قسنا
מַדּוֹתָ	قستَ	מַדּוֹתֶם	قستم
מַדּוֹתְ	قستِ	מַדּוֹתֶן	قستنّ
מַד	قاس	מַדּוּ	قاسوا
מַדָּה	قاست	מַדּוּ	قسنَ

تمارين

١ — أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المذكورة في صدر كل طائفة منها:

אֲנַחְנוּ — אַתֶּם — הֵן : סַבַב (طاف) גָּרַר (جرّ) .

אֲנִי — אַתָּה — אַתֶּן : בָּרַר (انتقى) גָּלַל (دحرج) .

אַתָּה — אַתְּ — הִיא : צָרַר (صرّ) מָצַץ (مصّ) .

אֲנִי — אַתֶּם — הֵם : מָשַׁשׁ (مسّ) רָצַץ (رضّ) .

٢ — أسند الأفعال الواردة بين قوسين فيما يأتي إلى الضمائر المناسبة :

אֲנַחְנוּ (חגג) אֶת הֶחָג בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ . אַתֶּם (מדד) אֶת הָאֲדָמָה . הַצָּבָא (סבב) אֶת הָעִיר . הַצּוֹרְפִים (זקק) אֶת הַכֶּסֶף . לָמָּה (גלל) אֲחוֹתְךָ אֶת הָאֶבֶן ? הַיְלָדוֹת (לקק) דְּבַשׁ . הָאִכָּרִים (ברר) אֶת הַחִטִּים .

ر — الفعل الناقص : גִּזְרַת הַחֲסֵרִים

تقدم أن الناقص العبري هو غير الناقص العربي وهو ما كان أوله « נ »(*)

(*) هناك بعض افعال تشبه في صيغتها الأفعال الناقصة وتلحق بها مثل : לָקַח (أخذ) .

مثل : נָסַע (سافرَ) و נָפַל (سقطَ) و נָתַן (أعطى) . وسُمي هذا الفعل ناقصاً لأن فاءه تسقط في زمن الاستقبال عند دخول حروف المضارعة عليها وتدغم في عينه وتشدد العين دلالة على هذا الإدغام مثل : יִסַּע (يسافر) و יִפֹּל (يسقط) و יִתֵּן (يعطي) .

وتصريف هذا الفعل في الماضي مماثل تماماً لتصريف الفعل السالم . ففي إسناد الناقص « נָסַע » الى ضمائر الرفع المتصلة تقول :

נָסַעְתִּי	سافرتُ	נָסַעְנוּ	سافرنا
נָסַעְתָּ	سافرتَ	נְסַעְתֶּם	سافرتم
נָסַעַתְּ(٭)	سافرتِ	נְסַעְתֶּן	سافرتنّ
נָסַע	سافرَ	נָסְעוּ	سافروا
נָסְעָה	سافرتْ	נָסְעוּ	سافرنَ

تمرين

أسند الأفعال الآتية الى ضمائر الرفع المتصلة المذكورة أمام كل طائفة منها :

אֲנִי — אֲנַחְנוּ — הֵן : נָפַל (سقط) נָפַח (نفخ) .

אַתָּה — הֵם — הוּא : נָבַל (ذبُلَ) נָדַר (نذر) .

הִיא — אַתֶּם — אַתֶּן : נָטַשׁ (ترك) נָסַךְ (صبّ) .

הֵם — אֲנִי — אַתְּ : נָטַע (غَرَس) לָקַח (أخذَ) .

(٭) تقدم انه إذا كانت لام الفعل ח او ע وأسند إلى ضمير المؤنثة المخاطبة « תְּ » فإنها تشكل بالفتاح عوضاً عن السكون مثل : נָסַעַתְּ و נָפַחַתְּ .

٥ ــ الفعل المركب : גִּזְרַת הַמֻּרְכָּבִים

يقابل هذه الصيغة اللفيف المفروق أو اللفيف المقرون في العربية . ويراد به في العبرية ما كان ينتمي إلى صيغتين في آن واحد مثل : נָשָׂא (حمل َ) و אָבָה (شاء َ) و הָיָה (كان َ) و יָצָא (خرج َ) و יָפָה (حسُنَ) و בָּא (باءَ أو جاء) .

فالفعل נָשָׂא مركب لأنه ناقص ومعتل اللام بالألف في آن واحد . والفعل אָבָה مركب لأنه معتل الفاء بالألف ومعتل اللام بالهاء ، والفعل הָיָה مركب لأنه معتل الفاء واللام بالهاء ؛ والفعل יָצָא مركب لأن فاءه ياء ولامه ألف ؛ والفعل יָפָה مركب لأن فاءه ياء ولامه هاء والفعل בָּא مركب لأن عينه واو ولامه ألف فهو مشتق من בוא (بمعنى البَوْء أي المجيء) .

ففي اسناد المركب « יָצָא » (خرجَ) الى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

יָצָאתִי	خرجتُ	יָצָאנוּ	خرجنا
יָצָאתָ	خرجتَ	יְצָאתֶם	خرجتم
יָצָאתְ	خرجتِ	יְצָאתֶן	خرجتنَّ
יָצָא	خرج	יָצְאוּ	خرجوا
יָצְאָה	خرجتْ	יָצְאוּ	خرجنَ

وفي اسناد المركب « הָיָה » (كان) الى ضمائر الرفع المتصلة نقول :

הָיִיתִי	كنتُ	הָיִינוּ	كنّا
הָיִיתָ	كنتَ	הֱיִיתֶם	كنتم
הָיִית	كنتِ	הֱיִיתֶן	كنتنَّ
הָיָה	كان	הָיוּ	كانوا
הָיְתָה	كانت	הָיוּ	كُنَّ

وفي اسناد المركب « בָּא » (جاء) الى ضمائر الرفع المتصلة تقول :

בָּאתִי	جِئْتُ	בָּאנוּ	جِئْنا
בָּאתָ	جِئْتَ	בָּאתֶם	جِئْتُم
בָּאתְ	جِئْتِ	בָּאתֶן	جِئْتُنَّ
בָּא	جاءَ	בָּאוּ	جاءوا
בָּאָה	جاءت	בָּאוּ	جِئْنَ

أسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة الواردة في صدر كل طائفة منها :

אֲנִי — אֲנַחְנוּ — הֵן : יָדָה (قذفَ) הָמָה (همى) אָתָה (أتى) .

אַתָּה — הֵם — הוּא : יָאָה (تلاءم) נָטָה (مال) נָשָׁה (أقرضَ) .

הִיא — אֲנִי — אַתֶּן : דָּאָה (حامَ) רָאָה (رأى) נָאָה (حسُنَ) .

הֵם — אֲנִי — אַתְּ : גָּאָה (تكبرَ) לָאָה (عجزَ) יָרֵא (خشي) .

جدول تصريف المجرد في الماضي

نورد فيما يلي جدولاً مفصلاً يتضمن تصريف الأفعال المجردة ، على اختلاف صيغها ، في الماضي .

المجرد : صيغة الماضي — בִּנְיַן הַקַּל : זְמַן עָבַר

	السالم — גִּזְרַת הַשְּׁלֵמִים						المعتل — גִּזְרַת הַנָּחִים		
	מִשְׁקָל פָּעַל				מִשְׁקָל פָּעֵל	מִשְׁקָל פָּעֹל	נָחֵי פא״	נָחֵי פה״	נָחֵי פי״
	حرس	سحب	لف	مزّق	شاخ	صغر	قال	ذهب	نزل
	שָׁמַר	סָבַב	לָפַת	קָרַע	זָקֵן	קָטֹן	אָמַר	הָלַךְ	יָרַד
אֲנִי	שָׁמַרְתִּי	סָבַבְתִּי	לָפַתִּי	קָרַעְתִּי	זָקַנְתִּי	קָטֹנְתִּי	אָמַרְתִּי	הָלַכְתִּי	יָרַדְתִּי
אַתָּה	שָׁמַרְתָּ	סָבַבְתָּ	לָפַתָּ	קָרַעְתָּ	זָקַנְתָּ	קָטֹנְתָּ	אָמַרְתָּ	הָלַכְתָּ	יָרַדְתָּ
אַתְּ	שָׁמַרְתְּ	סָבַבְתְּ	לָפַתְּ	קָרַעַתְּ	זָקַנְתְּ	קָטֹנְתְּ	אָמַרְתְּ	הָלַכְתְּ	יָרַדְתְּ
הוּא	שָׁמַר	סָבַב	לָפַת	קָרַע	זָקֵן	קָטֹן	אָמַר	הָלַךְ	יָרַד
הִיא	שָׁמְרָה	סָבְבָה	לָפְתָה	קָרְעָה	זָקְנָה	קָטְנָה	אָמְרָה	הָלְכָה	יָרְדָה
אֲנַחְנוּ	שָׁמַרְנוּ	סָבַבְנוּ	לָפַתְנוּ	קָרַעְנוּ	זָקַנּוּ	קָטֹנּוּ	אָמַרְנוּ	הָלַכְנוּ	יָרַדְנוּ
אַתֶּם	שְׁמַרְתֶּם	סְבַבְתֶּם	לְפַתֶּם	קְרַעְתֶּם	זְקַנְתֶּם	קְטָנְתֶּם	אֲמַרְתֶּם	הֲלַכְתֶּם	יְרַדְתֶּם
אַתֶּן	שְׁמַרְתֶּן	סְבַבְתֶּן	לְפַתֶּן	קְרַעְתֶּן	זְקַנְתֶּן	קְטָנְתֶּן	אֲמַרְתֶּן	הֲלַכְתֶּן	יְרַדְתֶּן
הֵם	שָׁמְרוּ	סָבְבוּ	לָפְתוּ	קָרְעוּ	זָקְנוּ	קָטְנוּ	אָמְרוּ	הָלְכוּ	יָרְדוּ
הֵן	שָׁמְרוּ	סָבְבוּ	לָפְתוּ	קָרְעוּ	זָקְנוּ	קָטְנוּ	אָמְרוּ	הָלְכוּ	יָרְדוּ

	المعتل — גִּזְרַת הַנָּחִים							المضعف — גִּזְרַת הַכְּפוּלִים		الناقص — גִּזְרַת הַחֲסֵרִים	المركّب — גִּזְרַת הַמֻּרְכָּבִים	
	נָחֵי עו״			נָחֵי עי״	נָחֵי לא״		נָחֵי לה״					
	מִשְׁקָל פָּל	מִשְׁקָל פֵּל	מִשְׁקָל פֹּל		מִשְׁקָל פָּעַל	מִשְׁקָל פָּעֵל						
	سكن	مات	خجل	بات	قرأ	عطش	ابتاع	قاس	أظلم	غرس	حمل	كان
	גָּר	מֵת	בֹּשׁ	לָן	קָרָא	צָמֵא	קָנָה	מָדַד	כָּהָה	נָטַע	נָשָׂא	הָיָה
אֲנִי	גַּרְתִּי	מַתִּי	בֹּשְׁתִּי	לַנְתִּי	קָרָאתִי	צָמֵאתִי	קָנִיתִי	מַדּוֹתִי	כָּהִיתִי	נָטַעְתִּי	נָשָׂאתִי	הָיִיתִי
אַתָּה	גַּרְתָּ	מַתָּ	בֹּשְׁתָּ	לַנְתָּ	קָרָאתָ	צָמֵאתָ	קָנִיתָ	מַדּוֹתָ	כָּהִיתָ	נָטַעְתָּ	נָשָׂאתָ	הָיִיתָ
אַתְּ	גַּרְתְּ	מַתְּ	בֹּשְׁתְּ	לַנְתְּ	קָרָאת	צָמֵאת	קָנִית	מַדּוֹת	כָּהִית	נָטַעַתְּ	נָשָׂאת	הָיִית
הוּא	גָּר	מֵת	בֹּשׁ	לָן	קָרָא	צָמֵא	קָנָה	מַד	כָּהָה	נָטַע	נָשָׂא	הָיָה
הִיא	גָּרָה	מֵתָה	בֹּשָׁה	לָנָה	קָרְאָה	צָמְאָה	קָנְתָה	מַדָּה	כָּהֲתָה	נָטְעָה	נָשְׂאָה	הָיְתָה
אֲנַחְנוּ	גַּרְנוּ	מַתְנוּ	בֹּשְׁנוּ	לַנּוּ	קָרָאנוּ	צָמֵאנוּ	קָנִינוּ	מַדּוֹנוּ	כָּהִינוּ	נָטַעְנוּ	נָשָׂאנוּ	הָיִינוּ
אַתֶּם	גַּרְתֶּם	מַתֶּם	בָּשְׁתֶּם	לַנְתֶּם	קְרָאתֶם	צְמֵאתֶם	קְנִיתֶם	מַדּוֹתֶם	כְּהִיתֶם	נְטַעְתֶּם	נְשָׂאתֶם	הֱיִיתֶם
אַתֶּן	גַּרְתֶּן	מַתֶּן	בָּשְׁתֶּן	לַנְתֶּן	קְרָאתֶן	צְמֵאתֶן	קְנִיתֶן	מַדּוֹתֶן	כְּהִיתֶן	נְטַעְתֶּן	נְשָׂאתֶן	הֱיִיתֶן
הֵם	גָּרוּ	מֵתוּ	בֹּשׁוּ	לָנוּ	קָרְאוּ	צָמְאוּ	קָנוּ	מַדּוּ	כָּהוּ	נָטְעוּ	נָשְׂאוּ	הָיוּ
הֵן	גָּרוּ	מֵתוּ	בֹּשׁוּ	לָנוּ	קָרְאוּ	צָמְאוּ	קָנוּ	מַדּוּ	כָּהוּ	נָטְעוּ	נָשְׂאוּ	הָיוּ

المضارع الحالي (او اسم الفاعل)[1]

זְמַן הֹוֶה

يصاغ المضارع الحالي على وزن اسم الفاعل كما يأتي :

١ – פּוֹעֵל للمفرد المذكر ، المتكلم والمخاطب والغائب ، مثل : אֲנִי אוֹכֵל (أنا آكل الآن) و אַתָּה הוֹלֵךְ (انت ذاهب الآن) و הוּא עוֹמֵד (هو واقف الآن) .

٢ – פּוֹעֶלֶת او פּוֹעֲלָה للمفردة المؤنثة ، المتكلمة والمخاطبة والغائبة ، مثل : אֲנִי יוֹשֶׁבֶת (أنا جالسة الآن) و אַתְּ אוֹמֶרֶת (انت قائلة الآن) و הִיא עוֹבֶדֶת (هي مشتغلة الآن) .

٣ – פּוֹעֲלִים لجماعة الذكور ، متكلمين او مخاطبين او غائبين ، مثل : אֲנַחְנוּ שׁוֹמְעִים (نحن سامعون الآن) و אַתֶּם שׁוֹמְרִים (انتم حارسون) و הֵם פּוֹתְחִים (هم فاتحون) .

٤ – פּוֹעֲלוֹת لجماعة الاناث ، المتكلمات والمخاطبات والغائبات ، مثل : אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבוֹת (نحن جالسات الآن) و אַתֶּן אוֹמְרוֹת (انتن قائلات) و הֵן עוֹבְדוֹת (هنّ مشتغلات) .

ونورد فيما يلي طريقة تصريف هذه الاوزان في صيغ مختلفة :

---

(١) قد يستعمل اسم الفاعل في العربية بمعنى المضارع الحالي مثل : (أراغب أنت عن آلهتي يا ابراهيم) . وقد يراد بهذه الصيغة في العربية والعبرية زمن الاستقبال .

الضمائر	שָׁמַר	אָמַר	הָלַךְ	יָרַד	מָדַד
אֲנִי — אַתָּה — הוּא	שׁוֹמֵר	אוֹמֵר	הוֹלֵךְ	יוֹרֵד	מוֹדֵד
	שׁוֹמֶרֶת	אוֹמֶרֶת	הוֹלֶכֶת	יוֹרֶדֶת	מוֹדֶדֶת
אֲנִי — אַתְּ — הִיא	أو	أو	أو	أو	أو
	שׁוֹמְרָה	אוֹמְרָה	הוֹלְכָה	יוֹרְדָה	מוֹדְדָה
אֲנַחְנוּ — אַתֶּם — הֵם	שׁוֹמְרִים	אוֹמְרִים	הוֹלְכִים	יוֹרְדִים	מוֹדְדִים
אֲנַחְנוּ — אַתֶּן — הֵן	שׁוֹמְרוֹת	אוֹמְרוֹת	הוֹלְכוֹת	יוֹרְדוֹת	מוֹדְדוֹת

ملاحظات :

تطرأ بعض التغييرات على الأوزان السابقة الخاصة بالمضارع الحالي :

فـاذا كان الفعل سالماً وكانت عينه ח او ע مثل : סָחַב (سَحَبَ) او שָׁאַל (سَأَل) فانها تشكل بالحطف بتاح (ـֲ) عوضاً عن الشفا (ـְ) في وزن جمع الذكور وجمع الاناث فنقول : אַתֶּם סוֹחֲבִים , הֵן סוֹחֲבוֹת , אֲנַחְנוּ שׁוֹאֲלִים , אַתֶּן שׁוֹאֲלוֹת .

واذا كانت لام الفعل السالم ח او ע مثل : סָלַח (صَفَحَ) او בָּלַע (بلَعَ) فانها تشكل بالفتحة المستعارة في وزن المفرد المذكر فنقول : אַתָּה סוֹלֵחַ , הוּא בּוֹלֵעַ وفي وزن المفردة المؤنثة تشكل بالبتاح (ـַ) عوضاً عن السيجول (ـֶ) مثل : הִיא סוֹלַחַת , הִיא בּוֹלַעַת . ويلاحظ انه في هذه الحالة تُشكل عين الفعل ايضاً بالبتاح عوضاً عن السيجول .

واذا كان الفعل السالم على وزن פָּעֵל (فعِلَ) او פָּעֹל (فعُلَ) في الماضي مثل : כָּבֵד (ثَقل) و קָטֹן (صغُرَ) فلا يطرأ تغيير على وزنه في الزمن الحالي فنقول : הוּא כָּבֵד (هو ثقيل) في الحال كما يقال : הוּא כָּבֵד (ثقلَ هو) في

الماضي ، وكذا הוא קָטֹן (هو صغيرٌ) في الحال كما يقال : הוא קָטֹן (صغُرهو) في الماضي . وفي صيغة المفردة المؤنثة وجمع الذكور وجمع الاناث تشكل فاء الفعل بالشفا (ְ) عوضاً عن القماص (ָ) فنقول : הִיא כְּבֵדָה , אַתֶּם כְּבֵדִים , הֵן כְּבֵדוֹת .

واذا كان الفعل أجوف مثل : קָם , שָׁר فان المضارع الحالي (او اسم الفاعل) منه يصاغ ، عند اسناده الى المفردة المؤنثة ، على وزن الماضي مثل : קָמָה و שָׁרָה الا ان المضارع الحالي منه ينطق بمدود العجز مثل : קָמָה و שָׁרָה

واذا كان معتل اللام بالهاء مثل : קָנָה فالمضارع الحالي منه يأتي على وزن פּוֹעֶה بضبط عين الفعل بالسيجول في وزن المفرد المذكر . وفي سائر الاحوال يحدث إعلال بالحذف فتصبح أوزان المضارع الحالي : פּוֹעֶה , פּוֹעָה , פּוֹעִים , פּוֹעוֹת فنقول : קוֹנֶה — קוֹנָה — קוֹנִים — קוֹנוֹת .

واذا كان معتل اللام بالالف مثل : קָרָא فيصبح وزن المفردة المؤنثة منه في المضارع الحالي קוֹרֵאת . وفي هذه الحالة لاتظهر لام الفعل وهي الـ « א » في النطق . وفي سائر الاحوال لايطرأ على الفعل اي تغيير فنقول : קוֹרֵא , קוֹרְאִים , קוֹרְאוֹת .

وان كان الفعل مركباً مثل : נָשָׂא , נָטָה فان تصريفه لايختلف عن تصريف المعتل اللام . فان كان المركب معتل اللام بالالف سرتْ عليه قاعدة المعتل اللام بالالف ، وان كان معتل اللام بالهاء سرت عليه قاعدة معتل اللام بالهاء فنقول : נוֹשֵׂא — נוֹשֵׂאת — נוֹשְׂאִים — נוֹשְׂאוֹת .

, נוֹטֶה — נוֹטָה — נוֹטִים — נוֹטוֹת .

اما اللفيف المقرون בָּא (المشتق من בוא) فيصاغ المضارع الحالي منه صيغة الاجوف فنقول : בָּא — בָּאָה — בָּאִים — בָּאוֹת .

تصريف المضارع الحالي (او اسم الفاعل)

من الفعل المجرد

בִּנְיַן הַקַּל – זְמַן הֹוֶה

أ – الفعل السالم – שְׁלֵמִים

الفعل	وزنه	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الاناث
שָׁמַר	פָּעַל	שׁוֹמֵר	שׁוֹמֶרֶת	שׁוֹמְרִים	שׁוֹמְרוֹת
סָחַב	פָּעַל	סוֹחֵב	סוֹחֶבֶת	סוֹחֲבִים	סוֹחֲבוֹת
בָּלַע	פָּעַל	בּוֹלֵעַ	בּוֹלַעַת	בּוֹלְעִים	בּוֹלְעוֹת
סָלַח	פָּעַל	סוֹלֵחַ	סוֹלַחַת	סוֹלְחִים	סוֹלְחוֹת
כָּבֵד	פָּעֵל	כָּבֵד	כְּבֵדָה	כְּבֵדִים	כְּבֵדוֹת
יָכֹל	פָּעֹל	יָכוֹל	יְכוֹלָה	יְכוֹלִים	יְכוֹלוֹת

ب – الفعل المعتل – נָחִים

الفعل	صيغته	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الذكور	جمع الاناث
אָמַר	פ״א	אוֹמֵר	אוֹמֶרֶת	אוֹמְרִים	אוֹמְרוֹת
הָלַךְ	פ״ה	הוֹלֵךְ	הוֹלֶכֶת	הוֹלְכִים	הוֹלְכוֹת
יָרַד	פ״י	יוֹרֵד	יוֹרֶדֶת	יוֹרְדִים	יוֹרְדוֹת
קָם	ע״ו	קָם	קָמָ,ה	קָמִים	קָמוֹת
שָׁר	ע״י	שָׁר	שָׁרָ,ה	שָׁרִים	שָׁרוֹת
קָרָא	ל״א	קוֹרֵא	קוֹרֵאת	קוֹרְאִים	קוֹרְאוֹת
קָנָה	ל״ה	קוֹנֶה	קוֹנָה	קוֹנִים	קוֹנוֹת

ج — الفعل المضعَّف — כְּפוּלִים

الفعل	المفرد المذكر	المفردة المؤنثة	جمع الاناث	جمع الذكور
מַדד	מוֹדֵד	מוֹדֶדֶת	מוֹדְדִים	מוֹדְדוֹת

د - الفعل الناقص — חֲסֵרִים

נָסַע	נוֹסֵעַ	נוֹסַעַת	נוֹסְעִים	נוֹסְעוֹת

ه - الفعل المركب — מֻרְכָּבִים

נָשָׂא	נוֹשֵׂא	נוֹשֵׂאת	נוֹשְׂאִים	נוֹשְׂאוֹת
נָטָה	נוֹטֶה	נוֹטָה	נוֹטִים	נוֹטוֹת
בָּא	בָּא	בָּאָ ה	בָּאִים	בָּאוֹת

نفي المضارع الحالي

اذا أريد نفي المضارع الحالي تستعمل كلمة « אין » (ليس) . وتقابلها «إن» النافية في اللغة العربية فتقول : אֵין הָאִישׁ הוֹלֵךְ (لا يـذهب الرجل) . ويجوز ان تتصل « אין » بالضمائر فتقول : אֵינִי او אֵינֶנִּי שׁוֹמֵעַ (لست سامعاً الآن) ولا يجوز استعمال לֹא النافية بدل אין ، لأنها خاصة بنفي الماضي والمستقبل . فلا يقـال : אֲנִי לֹא שׁוֹמֵעַ بل : אֵינִי שׁוֹמֵעַ , אֵינְכֶם שׁוֹמְעִים , אֵינֵךְ שׁוֹמַעַת , אֵינְכֶן שׁוֹמְעוֹת .

تمارين

١ — استبدل الافعال الماضية في القطعة التالية بمضارع حالي :

הַכֶּלֶב יָשַׁב בֶּחָצֵר וְשָׁמַר אֶת הוֹן אֲדוֹנוֹ . כַּאֲשֶׁר בָּא אִישׁ זָר הוּא נָבַח עָלָיו . הוּא אָהַב מְאֹד אֶת אֲדוֹנוֹ וְעָזַר לָרוֹעֶה בִּשְׁמִירַת הָעֵדֶר .

٢ — استبدل المضارع الحالي فيما يأتي بافعال ماضية :

הַמֶּלֶךְ אוֹכֵל בִּקְעָרָה שֶׁל כֶּסֶף . הָאֲנָשִׁים גָּרִים בְּבַיִת שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל אֶבֶן . הַיֶּלֶד שָׂם אֶת צַעֲצוּעָיו בָּאַרְגָּז שֶׁל נְיָר . הַתַּלְמִיד כּוֹתֵב בְּעֵט נוֹבֵעַ . הֶעָנִי אוֹכֵל בְּכַף שֶׁל בַּרְזֶל . הַסַּנְדְּלָר עוֹשֶׂה נַעֲלֵי עוֹר . הַחַיָּט תּוֹפֵר אֶת הַבְּגָדִים . צִפֳּרִים עָפוֹת אֶל מְקוֹמוֹת רְחוֹקִים .

٣ — استبدل الافعال الماضية فيما يأتي بمضارع حالي :

הַמּוֹרֶה נָסַע לְבֵיתוֹ . אָבִיךָ מָכַר אֶת בֵּיתוֹ . הַנַּעַר יָשַׁן עַד חֲצִי הַיּוֹם . רֹאשׁוֹ כָּאַב לוֹ . אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם קָם מִשְּׁנָתוֹ . יָשַׁב אֶל שֻׁלְחָן וְלָמַד אֶת שִׁעוּרָיו . אַתֶּם אֲכַלְתֶּם עֲנָבִים . הַסּוּס חָרַשׁ אֶת הַשָּׂדֶה . הַתַּרְנְגֹלֶת יָשְׁבָה עַל בֵּיצָתָהּ .

٤ — اجعل المضارع الحالي المثبت فيما يأتي مضارعاً منفياً :

הַיָּד כּוֹתֶבֶת וְהָרֶגֶל הוֹלֶכֶת . הַזָּקֵן יוֹשֵׁב נִשְׁעָן עַל הַיָּד שֶׁל הַכִּסֵּא . אֲנִי מִתְפַּלֵּל פֹּה בְּכָל חַג . הַסַּבָּלִים נוֹשְׂאִים מַשָּׂאוֹת כְּבֵדִים . אַתָּה אוֹהֵב אֶת מוֹלַדְתְּךָ . אַתְּ תּוֹפֶרֶת אֶת שִׂמְלָתֵךְ . אֲנַחְנוּ אוֹכְלִים בֵּיצִים . הַיּוֹנִים יוֹשְׁבוֹת עַל הָעֵץ . אַתֶּם נוֹסְעִים אֶל הָעִיר .

المستقبل : זְמַן עָתִיד

تقابل صيغة المستقبل المضارع في العربية لفظاً وقد تدل على الحـال مثله . وحروف المضارعة التي تدخل على هذا الفعل لتعيين الفاعل ونوعه وعدده أربعة يجمعها قولك « أنيت »[١]. فاذا أردنا أن نصوغ المستقبل من כָּתַב مثلا قلنا :

אֶכְתֹּב — للمتكلم المفرد او المتكلمة المفردة

و תִּכְתְּבִי — للمخاطبة المفردة

و יִכְתְּבוּ — لجماعة الغائبين

و נִכְתֹּב — لجماعة المتكلمين والمتكلمات

تصريف (כָּתַב) في المستقبل

אֲנִי	אֶכְתֹּב	أكتب	אֲנַחְנוּ	נִכְתֹּב	نكتب
אַתָּה	תִּכְתֹּב	تكتب	אַתֶּם	תִּכְתְּבוּ	تكتبون
אַתְּ	תִּכְתְּבִי	تكتبين	אַתֶּן	תִּכְתֹּבְנָה	تكتبن
הוּא	יִכְתֹּב	يكتب	הֵם	יִכְתְּבוּ	يكتبون
הִיא	תִּכְתֹּב	تكتب	הֵן	תִּכְתֹּבְנָה	يكتبن

ضبط حروف المضارع في السالم

تشكل الهمزة (א) بالسيجول (ֶ) ، وتشكل النون والياء والتاء

---

(١) وهناك أربعة أحرف أخرى تضاف الى آخر الفعل للدلالة على نوع الفاعل وعدده ويجمعها قولك : יוּנָה .

بالحريق هكذا : (יִ — נִ — תִּ)[1] مثل : אֶפְתַּח . יִשְׁמַע . תִּקְטֹף . נִסְגֹּר . واذا كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً من حروف א ה ח ע وتبقى الهمزة على شكلها الاصلي وهو السيجول (אֶ) ويشكل الحرف الحلقي الذي يليها بحطف سيجول (ֱ) مثل : אֶאֱרֹז (أربط) و אֶחֱלַשׁ (أضعُف) و אֶהֱרֹס (اهدم) و אֶעֱזֹר (اساعد). اما سائر الحروف ، وهي النون والياء والتاء ، فتشكل بالسيجول اذا دخلت على حرف (א) ، اي اذا كان الفعل الذي دخلت عليه مهموز الفاء ؛ وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول مثل : יֶאֱסֹר (يأسر) و תֶּאֱרַךְ (تطول) و נֶאֱסֹף (نجمع) .

واذا دخلت الحروف الثلاثة (נ — י — ת) على فعل مبدوء بـ ה او ח او ע فانها تشكل بالسيجول اذا كان الفعل مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول (ֱ) مثل : יֶחֱרַב (يخرب) و תֶּעֱרַב (تحلو) .

واذا كانت عين الفعل حرفاً من حروف בגד כפת سُكنت فاء الفعل لضرورة إعجام حروف בגד כפת بعد حرف ساكن مثل : יֶחְדַּל (يكفّ) و תֶּחְכַּם (تفطن) .

واذا كان الفعل مضموم العين في المضارع شكلت حروف (נ — י — ת) بالبتاح (ַ) وفاء الفعل ה ח ע بحطف بتاح (ֲ) مثل : יַהֲלֹם (يخبط) و תַּחֲרֹשׁ (تحرث) و נַעֲבֹד (نعمل) .

جدول تصريف المجرد في المستقبل

نورد ، فيما يلي ، جدولا يتضمن تصريف الافعال المجردة ، على اختلاف صيغها ، في المستقبل . وبدراسة الجدول الآتي بعناية يسهل تصريف اي فعل من الافعال المجردة ، مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علته .

---

(١) لهجة بني تميم في العربية هي كسر أحرف المضارعة مطلقاً .

أ ـ المجرد في صيغة الاستقبال = בִּנְיַן הַקַּל : זְמַן עָתִיד

السالم — גִּזְרַת הַשְּׁלֵמִים

	מִשְׁקָל יִפְעֹל	מִשְׁקָל יִפְעַל			מִשְׁקָל יֶאֱעֹל	מִשְׁקָל יֶחֱעַל	מִשְׁקָל יַהֲעֹל	מִשְׁקָל יֶפְעַל	מִשְׁקָל יַפְעֹל
	كسرَ	ركب	سحب	مزّق	جمع	تقوّى	ضرب	كفّ	خبط
	שָׁבַר	רָכַב	סָחַב	קָרַע	אָגַר	חָזַק	הָלַם	חָדַל	חָבַט
אֲנִי	אֶשְׁבֹּר	אֶרְכַּב	אֶסְחַב	אֶקְרַע	אֶאֱגֹר	אֶחֱזַק	אֶהֱלֹם	אֶחְדַּל	אֶחְבֹּט
אַתָּה	תִּשְׁבֹּר	תִּרְכַּב	תִּסְחַב	תִּקְרַע	תֶּאֱגֹר	תֶּחֱזַק	תַּהֲלֹם	תֶּחְדַּל	תַּחְבֹּט
אַתְּ	תִּשְׁבְּרִי	תִּרְכְּבִי	תִּסְחֲבִי	תִּקְרְעִי	תַּאַגְרִי	תֶּחֶזְקִי	תַּהַלְמִי	תֶּחְדְּלִי	תַּחְבְּטִי
הוּא	יִשְׁבֹּר	יִרְכַּב	יִסְחַב	יִקְרַע	יֶאֱגֹר	יֶחֱזַק	יַהֲלֹם	יֶחְדַּל	יַחְבֹּט
הִיא	תִּשְׁבֹּר	תִּרְכַּב	תִּסְחַב	תִּקְרַע	תֶּאֱגֹר	תֶּחֱזַק	תַּהֲלֹם	תֶּחְדַּל	תַּחְבֹּט
אֲנַחְנוּ	נִשְׁבֹּר	נִרְכַּב	נִסְחַב	נִקְרַע	נֶאֱגֹר	נֶחֱזַק	נַהֲלֹם	נֶחְדַּל	נַחְבֹּט
אַתֶּם	תִּשְׁבְּרוּ	תִּרְכְּבוּ	תִּסְחֲבוּ	תִּקְרְעוּ	תַּאַגְרוּ	תֶּחֶזְקוּ	תַּהַלְמוּ	תֶּחְדְּלוּ	תַּחְבְּטוּ
הֵם	יִשְׁבְּרוּ	יִרְכְּבוּ	יִסְחֲבוּ	יִקְרְעוּ	יַאַגְרוּ	יֶחֶזְקוּ	יַהַלְמוּ	יֶחְדְּלוּ	יַחְבְּטוּ
אַתֶּן – הֵן	תִּשְׁבֹּרְנָה	תִּרְכַּבְנָה	תִּסְחַבְנָה	תִּקְרַעְנָה	תֶּאֱגֹרְנָה	תֶּחֱזַקְנָה	תַּהֲלֹמְנָה	תֶּחְדַּלְנָה	תַּחְבֹּטְנָה

المعتل — גִּזְרַת הַנָּחִים

	נָחֵי פ"א	נָחֵי פ"י		נָחֵי ע"ו		נָחֵי ע"י
	מִשְׁקָל יֹאעַל	מ" יִיעַל	מ" יֵעֵל	מ" יָפוּל	מ" יֵפוֹל	מ" יָפִיל
	قالَ	رضع	نزلَ	سكنَ	خجلَ	ابتهج
	אָמַר	יָנַק	יָרַד	גָּר	בֹּשׁ	גָּל
אֲנִי	אֹמַר	אִינַק	אֵרֵד	אָגוּר	אֵבוֹשׁ	אָגִיל
אַתָּה	תֹּאמַר	תִּינַק	תֵּרֵד	תָּגוּר	תֵּבוֹשׁ	תָּגִיל
אַתְּ	תֹּאמְרִי	תִּינְקִי	תֵּרְדִי	תָּגוּרִי	תֵּבוֹשִׁי	תָּגִילִי
הוּא	יֹאמַר	יִינַק	יֵרֵד	יָגוּר	יֵבוֹשׁ	יָגִיל
הִיא	תֹּאמַר	תִּינַק	תֵּרֵד	תָּגוּר	תֵּבוֹשׁ	תָּגִיל
אֲנַחְנוּ	נֹאמַר	נִינַק	נֵרֵד	נָגוּר	נֵבוֹשׁ	נָגִיל
אַתֶּם	תֹּאמְרוּ	תִּינְקוּ	תֵּרְדוּ	תָּגוּרוּ	תֵּבוֹשׁוּ	תָּגִילוּ
הֵם	יֹאמְרוּ	יִינְקוּ	יֵרְדוּ	יָגוּרוּ	יֵבוֹשׁוּ	יָגִילוּ
אַתֶּן–הֵן	תֹּאמַרְנָה	תִּינַקְנָה	תֵּרַדְנָה	תָּגֹרְנָה	תֵּבֹשְׁנָה	תָּגֵלְינָה

	נָחֵי ל"א		נָחֵי ל"ה			ל"ה מַפִּיק
	מ" יִפְעָא	מ" יֶחֱטָא	מ" יִפְעֶה	מ" יַעֲנֶה	מ" יִפְעֶה	מ" יִפְעַהּ
	قرأ	أخطأ	ابتاعَ	أجاب	رأى	ارتفع
	קָרָא	חָטָא	קָנָה	עָנָה	רָאָה	גָּבַהּ
אֲנִי	אֶקְרָא	אֶחֱטָא	אֶקְנֶה	אֶעֱנֶה	אֶרְאֶה	אֶגְבַּהּ
אַתָּה	תִּקְרָא	תֶּחֱטָא	תִּקְנֶה	תַּעֲנֶה	תִּרְאֶה	תִּגְבַּהּ
אַתְּ	תִּקְרְאִי	תֶּחֶטְאִי	תִּקְנִי	תַּעֲנִי	תִּרְאִי	תִּגְבְּהִי
הוּא	יִקְרָא	יֶחֱטָא	יִקְנֶה	יַעֲנֶה	יִרְאֶה	יִגְבַּהּ
הִיא	תִּקְרָא	תֶּחֱטָא	תִּקְנֶה	תַּעֲנֶה	תִּרְאֶה	תִּגְבַּהּ
אֲנַחְנוּ	נִקְרָא	נֶחֱטָא	נִקְנֶה	נַעֲנֶה	נִרְאֶה	נִגְבַּהּ
אַתֶּם	תִּקְרְאוּ	תֶּחֶטְאוּ	תִּקְנוּ	תַּעֲנוּ	תִּרְאוּ	תִּגְבְּהוּ
הֵם	יִקְרְאוּ	יֶחֶטְאוּ	יִקְנוּ	יַעֲנוּ	יִרְאוּ	יִגְבְּהוּ
אַתֶּן–הֵן	תִּקְרֶאנָה	תֶּחֱטֶאנָה	תִּקְנֶינָה	תַּעֲנֶינָה	תִּרְאֶינָה	תִּגְבַּהְנָה

ب ـ المجرد في صيغة الاستقبال ═ בִּנְיָן הַקַּל : זְמַן עָתִיד

المضعف — גִּזְרַת הַכְּפוּלִים

מִשְׁקָל יִפֹּע	מ״ יִפֹּע		מ״ יִפַּע	מ״ יִפְעֶה
	قاسَ מָדַד		حطم רָעַע	أظلمَ כָּהָה
	עָתִיד א	עָתִיד ב		
אֲנִי	אָמֹד	אֶמֹּד	אָרֹעַ	אֶכְהֶה
אַתָּה	תָּמֹד	תִּמֹּד	תָּרֹעַ	תִּכְהֶה
אַתְּ	תָּמֹדִּי	תִּמְּדִי	תָּרֹעִי	תִּכְהִי
הוּא	יָמֹד	יִמֹּד	יָרֹעַ	יִכְהֶה
הִיא	תָּמֹד	תִּמֹּד	תָּרֹעַ	תִּכְהֶה
אֲנַחְנוּ	נָמֹד	נִמֹּד	נָרֹעַ	נִכְהֶה
אַתֶּם	תָּמֹדּוּ	תִּמְּדוּ	תָּרֹעוּ	תִּכְהוּ
הֵם	יָמֹדּוּ	יִמְּדוּ	יָרֹעוּ	יִכְהוּ
אַתֶּן - הֵן	תְּמֻדֶּינָה	תִּמֹּדְנָה	תְּרוֹעֶינָה	תִּכְהֶינָה

الناقص — גִּזְרַת הַחֲסֵרִים

	חַסְרֵי פ״נ				חַסְרֵי פ״י
	מ״ יִעֹל	מ״ יִעַל	מ״ יִפְעַל	מ״ יִעֵל	מ״ יֵעֹל
	انتقم נָקַם	غرس נָטַע	هبطَ נָחַת	أعطى נָתַן	انشأ יָצַר
אֲנִי	אֶקֹּם	אֶטַּע	אֶנְחַת	אֶתֵּן	אֶצֹּר
אַתָּה	תִּקֹּם	תִּטַּע	תִּנְחַת	תִּתֵּן	תִּצֹּר
אַתְּ	תִּקְּמִי	תִּטְּעִי	תִּנְחֲתִי	תִּתְּנִי	תִּצְּרִי
הוּא	יִקֹּם	יִטַּע	יִנְחַת	יִתֵּן	יִצֹּר
הִיא	תִּקֹּם	תִּטַּע	תִּנְחַת	תִּתֵּן	תִּצֹּר
אֲנַחְנוּ	נִקֹּם	נִטַּע	נִנְחַת	נִתֵּן	נִצֹּר
אַתֶּם	תִּקְּמוּ	תִּטְּעוּ	תִּנְחֲתוּ	תִּתְּנוּ	תִּצְּרוּ
הֵם	יִקְּמוּ	יִטְּעוּ	יִנְחֲתוּ	יִתְּנוּ	יִצְּרוּ
אַתֶּן—הֵן	תִּקֹּמְנָה	תִּטַּעְנָה	תִּנְחַתְנָה	תִּתֵּנָּה	תִּצֹּרְנָה

المركّب — גִּזְרַת הַמֻּרְכָּבִים

	מ״ יֹאעֶה	מ״ יֶעֱעֶה	מ״ יִפְעֶה	מ״ יֵעֵא	מ״ יִיעָא	מ״ יִיעֶה	מ״ יִעָא	מ״ יִעֶה	מ״ יָפוֹא
	شاء אָבָה	فكر הָגָה	كان הָיָה	خرج יָצָא	خشي יָרֵא	ألقى יָדָה	حملَ נָשָׂא	نسي נָשָׁה	أتى בָּא
אֲנִי	אֹבֶה	אֶהְגֶּה	אֶהְיֶה	אֵצֵא	אִירָא	אִידֶה	אֶשָּׂא	אֶשֶּׁה	אָבוֹא
אַתָּה	תֹּאבֶה	תֶּהְגֶּה	תִּהְיֶה	תֵּצֵא	תִּירָא	תִּידֶה	תִּשָּׂא	תִּשֶּׁה	תָּבוֹא
אַתְּ	תֹּאבִי	תֶּהְגִּי	תִּהְיִי	תֵּצְאִי	תִּירְאִי	תִּידִי	תִּשְּׂאִי	תִּשִּׁי	תָּבוֹאִי
הוּא	יֹאבֶה	יֶהְגֶּה	יִהְיֶה	יֵצֵא	יִירָא	יִידֶה	יִשָּׂא	יִשֶּׁה	יָבוֹא
הִיא	תֹּאבֶה	תֶּהְגֶּה	תִּהְיֶה	תֵּצֵא	תִּירָא	תִּידֶה	תִּשָּׂא	תִּשֶּׁה	תָּבוֹא
אֲנַחְנוּ	נֹאבֶה	נֶהְגֶּה	נִהְיֶה	נֵצֵא	נִירָא	נִידֶה	נִשָּׂא	נִשֶּׁה	נָבוֹא
אַתֶּם	תֹּאבוּ	תֶּהְגּוּ	תִּהְיוּ	תֵּצְאוּ	תִּירְאוּ	תִּידוּ	תִּשְּׂאוּ	תִּשּׁוּ	תָּבוֹאוּ
הֵם	יֹאבוּ	יֶהְגּוּ	יִהְיוּ	יֵצְאוּ	יִירְאוּ	יִידוּ	יִשְּׂאוּ	יִשּׁוּ	יָבוֹאוּ
אַתֶּן—הֵן	תֹּאבֶינָה	תֶּהְגֶּינָה	תִּהְיֶינָה	תֵּצֶאנָה	תִּירֶאנָה	תִּידֶינָה	תִּשֶּׂאנָה	תִּשֶּׁינָה	תָּבוֹאנָה

تمارين

١ — صغ الافعال الآتية في زمن الاستقبال وفقا للضمائر الواردة في صدر كل طائفة منها :

أ — אֲנִי — הֵם — הִיא : שָׁמַר (حرس) — רָדַף (اضطهد) — גָּמַר (تمّم) .

ب — אֲנַחְנוּ — הוּא — הֵן : סָלַח (صفح) — קָפַץ (قفز) — בָּלַע (بلع) .

ج — אַתֶּם — אַתְּ — הִיא : מָלַךְ (ملك) — קָשַׁר (ربط) — שָׁכַח (نسي) .

د — אַתֶּן — אַתָּה — הֵן : פָּתַח (فتح) — צָעַד (خطا) — אָגַר (جمع) .

٢ — هات مستقبل كل من الافعال الآتية مع مراعاة ضبط حروف «أنيت» وفاء الفعل بالشكل المناسب :

أ — אַתֶּן — אַתָּה — הֵן : חָפַר (حفر) — הָרַס (هدم) — עָבַד (اشتغل)

ب — אֲנִי — הֵם — הִיא : חָסַךְ (وفّر) — אָרַךְ (طال) — אָסַף (جمع)

ج — אֲנַחְנוּ — הוּא — הֵן : חָלַב (حلب) — עָגַן (رسا) — עָצַב (حزن) .

د — אַתֶּם — אַתְּ — הִיא : חָזַק (تقوّى) — אָסַר (اسر) חָלַם (حلم) .

٣ — خاطب بالعبارات الآتية المفردة المؤنثة ، ثم جمع الذكور ، ثم جمع الاناث واضبط الافعال المستقبلة بالشكل المناسب :

אַל תִּגְזֹל דַּל כִּי דַל הוּא . אַל תֵּלֵךְ רָכִיל בְּעַמֶּךָ וְאַל תַּעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ . לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וַחֲמוֹר . אַל תָּרִיב עִם אָדָם חִנָּם . מַה שֶּׁשָּׂנוּי עָלֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה לַחֲבֵרְךָ . אַל תִּשְׁפֹּט צַדִּיק עִם רָשָׁע .

٤ — اكتب الجمل الآتية بعد تغيير كل فعل ماض فيها بفعل مستقبل واشكل حروف المضارعة بالشكل المناسب :

הָרַכֶּבֶת נָסְעָה — הַצִּפּוֹר עָפָה — הַיֶּלֶד חָלָה — הַגֶּשֶׁם יָרַד — הַסּוֹחֵר מָכַר את הַסְּחוֹרָה — הָאִכָּר חָרַשׁ את הָאֲדָמָה — הָאִישׁ רָחַץ את יָדָיו . הַזְּאֵב טָרַף את הָעֵז — הַסֵּפֶר אָבַד — לָמַדְנוּ את הַשִּׁעוּר — קְנִיתֶם לֶחֶם וּגְבִינָה — קְרָאוּ את הָעִתּוֹן — מְצָאתֶם מְצִיאָה — הָלְכָה אל הַשּׁוּק — יָרַדְתְּ הָעִירָה — נְשָׂאתֶן את הַכִּסֵּא — נָטִיתָ מִן הַדֶּרֶךְ — יָכֹלְנוּ לְאוֹיְבֵנוּ — סַבּוֹתִי בַּשְּׁוָקִים .

٥ — اكتب الجمل الآتية بعد تغيير كل فعل مستقبل فيها بفعل ماض :

הַנַּעַר יִשְׂמַח בַּבֹּקֶר — הַתַּלְמִידִים יֵלְכוּ אל בֵּית הַסֵּפֶר — הַסַּבָּלִים יִשְׂאוּ מַשָּׂאוֹת — מַה תִּמְצְאוּ בָרְחוֹב ؟ — נָסוּר אֲלֵיכֶם — הַכַּדּוּר יִפֹּל — אַתֵּן תִּקְחֶינָה — נִתֵּן את כַּסְפֵּנוּ — נִירָא בְּרוֹבֵינוּ — אֵצֵא אֵלֶיךָ — תִּירְאוּ את יְהֹוָה — נִבְנֶה בַּיִת — תִּשְׁתּוּ יַיִן — תָּבוֹאוּ לְבַדְּכֶם .

٦ — ضع فعلا مستقبلا مناسباً في المكان الخالي مما يأتي :

הָאִכָּר . . . אל הָעִיר — הַתַּלְמִיד . . . אל בֵּית הַסֵּפֶר — הָאִשָּׁה . . . את הָעֲנָבִים בַּשּׁוּק — הַצַּיָּד . . . אַרְנֶבֶת בְּרוֹבוֹ — הַיְלָדִים . . . עַל הַסַּפְסָלִים — הָאִמָּהוֹת . . . את יַלְדֵיהֶן — הַנּוֹסְעִים . . . מִדַּרְכָּם — הַנַּעַר . . . בַּמִּטָּה — הַצִּפֳּרִים . . . אל הַמְּקוֹמוֹת הַחַמִּים — הַנַּגָּרִים . . . את הַחַלּוֹנוֹת וְהַדְּלָתוֹת .

الامر: הַצִּוּוּי

يصاغ الامر من المضارع المسند الى المخاطب بتجريده من حرف المضارعة « תּ » . فمن المستقبل תִּשְׁמֹר (تحرس) مثلا يصاغ الامر : שְׁמֹר (احرُسْ) ومن תִּמְצָא (تجد) يصاغ : מְצָא (جِدْ) ومن תִּקְנֶה (تشتري) يصاغ : קְנֵה (إشترِ) .

وعند إسناد الفعل الى ياء المخاطبة او الى واو الجماعة تشكل فاؤه بالحريق (ִ) عوضاً عن السكون (ְ) لاستحالة التقاء ساكنين في أول الكلمة مثل:

المستقبل	الامر
תִּ ــ שְׁמְרִי	שִׁמְרִי
תִּ ــ שְׁמְרוּ	שִׁמְרוּ

وفي حالة النهي يأتي المضارع مسبوقاً بـ אַל الناهية ، مثل : אַל תִּגְנֹב (لاتسرقْ) وندر استعمال לֹא النافية للنهي ، مثل : לֹא תִרְצָח (لاتقتلْ) .

واليك طرق استعمال الامر في مختلف الصيغ :

١ – **في الفعل السالم** : اذا كان مضارعه مضموم العين مثل : יִשְׁמֹר يأتي الامر منه هكذا : שְׁמֹר (أحرُسْ) و שִׁמְרִי (أحرسي) و שִׁמְרוּ (احرسوا) و שְׁמֹרְנָה (أحرسنَ) . وإن كان مضارعه مفتوح العين مثل : יִרְכַּב يأتي الامر منه هكذا : רְכַב ، רִכְבִי ، רִכְבוּ ، רְכַבְנָה . وان كانت فاؤه ח و ע مثل : חֲזַר و עֲזֹר فانها تشكل بحطف بتاح عوضاً عن السكون في حالة إسناد الفعل الى ضمير المخاطب والى نون النسوة فنقول : חֲזֹר (عُدْ) و עֲזֹר (ساعدْ)

و חֲזֹרְנָה (عُدنَ) و עֲזֹרְנָה (ساعدنَ) . ولا يطرأ على فاء الفعل أي تغيير عند اسناده الى ياء المخاطبة والى واو الجماعة فنقول : חִזְרִי (عودي) و עִזְרִי (ساعدي) و חִזְרוּ (عودوا) و עִזְרוּ (ساعدوا) . وان كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : נְאַם (خطَب) و שְׁחַט (ذبحَ) و נְהַג (قاد) و לְעַס (مضغَ) فان فاء الفعل تشكل بالبتاح وتشكل عينه بحطف بتاح عند اسناد الفعل الى ياء المخاطبة او الى واو الجماعة . وتبقى صيغة الامر على حالها عنداسناد الامر الى ضمير المخاطب او الى نون النسوة مثل :

נְאַם ، נַאֲמִי ، נַאֲמוּ ، נְאַמְנָה
שְׁחַט ، שַׁחֲטִי ، שַׁחֲטוּ ، שְׁחַטְנָה
נְהַג ، נַהֲגִי ، נַהֲגוּ ، נְהַגְנָה
לְעַס ، לַעֲסִי ، לַעֲסוּ ، לְעַסְנָה

٢ — **في الفعل المعتل** : اذا كان الفعل معتل الفاء بالالف مثل : אָכַל و אָמַר يأتي الامر منه على وزن פְּעֹל ان كان الفعل مضموم العين في المضارع او على وزن פְּעַל ان كان مفتوح العين في المضارع وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول (ֱ) عند اسناد الفعل الى ضمير المخاطب او الى نون النسوة فنقول :

אֱכֹל و אֱכֹלְנָה و אֱמֹר و אֱמֹרְנָה . وتبقى فاءالفعل على شكلها الاصلي مكسورة عند اسناده الى ياءالمخاطبةاو الىواو الجماعة فنقول : אִכְלִי و אִכְלוּ و אִמְרִי ، אִמְרוּ

واذا كانت عين الفعل حرفاً حلقياً مثل : אֱחֹר (عطفَ) و אֱחֹז (امسكْ) فان فاء الفعل تشكل بالسيجول (ֶ) عوضاً عن الحريق ، وتشكل عينه بحطف سيجول (ֱ) عنداسناد الفعل الى ياء المخاطبة او الى واو الجماعة فنقول :

אֶחֱרִי ، אֶחֱרוּ و אֶחֱזִי و אֶחֱזוּ .

واذا كان معتل الفاء بالهاء مثل : הָלַם (خبط) و הָפַךְ (قلَب) فان الامر منه يأتي على وزن פְּעֹל بشكل فائه بحطف بتاح (ֲ) عند اسناده الى ضمير

المخاطب ونون النسوة وتبقى على شكلها الاصلي عند إسناده الى ياء المخاطبة وواو الجماعة فنقول : הֲפֹךְ ، הִפְכִי ، הִפְכוּ ، הֲפֹכְנָה .

وان كان معتل الفاء بالياء مفتوح العين في المضارع مثل : יָשַׁן (نام) و יָנַק (رضع) و יָגַע (كدّ) فان الامر منه يأتي على صيغة الامر في الفعل السالم فنقول :

יְשַׁן ، יִשְׁנִי ، יִשְׁנוּ ، יְשַׁנָּה.

وفي الافعال التي تكون مكسورة العين في المضارع مثل : יֵשֵׁב و (من יָשַׁב) و יֵרֵד (من יָרַד) يأتي الامر على وزن צֵא بحذف فاء الفعل المثال مثل : רֵד ، רְדִי ، רְדוּ ، רֵדְנָה وان كان المعتل الفاء بالياء منتهياً بحرف ע مثل : יָדַע (عرف) فالامر منه يأتي على وزن צֵא مثل : דַּע ، דְּעִי ، דְּעוּ ، דַּעְנָה .

والامر من הָלַךְ يصاغ هو الآخر على وزن צֵא لانه يُعامَل في الاستقبال معاملة المعتل الفاء بالياء فنقول : לֵךְ ، לְכִי ، לְכוּ ، לֵכְנָה .

واذا كان الفعل أجوف فان الامر منه يصاغ بحذف حرف المضارعة من مستقبله مثل : קוּם (من יָקוּם) و שִׁיר (من יָשִׁיר) ، ويكون تصريفه كالآتي :

من תָּקוּם : קוּם ، קוּמִי ، קוּמוּ ، קֹמְנָה .

ومن תָּשִׁיר : שִׁיר ، שִׁירִי ، שִׁירוּ ، שִׁירֶינָה .

واذا كان الفعل معتل اللام بالهاء فالامر منه يصاغ بحذف حرف المضارعة من مستقبله وتشكل عينه بالصيري عوضاً عن السيجول فمن קָנָה — יִקְנֶה يصاغ الامر هكذا : קְנֵה ، קְנִי ، קְנוּ ، קְנֶינָה .

٣ — **في الفعل المضعف** : يصاغ الامر بحذف حرف المضارعة من مستقبله فمن סָבַב — יָסֹב نقول : סֹב ، סֹבִּי ، סֹבּוּ ، סֻבֶּינָה .

٤ — **في الفعل الناقص** : اذا كان الفعل الناقص مضموم العين في المضارع مثل : יִקֹּם (من נָקַם) يأتي الامر منه على وزن פְּעֹל مثل :

الامر	المستقبل
נְקֹם	תִּקֹּם
נְקְמִי	תִּקְּמִי
נְקְמוּ	תִּקְּמוּ
נְקֹמְנָה	תִּקֹּמְנָה

واذا كان الناقص مفتوح العين في المضارع مثل : יִגַּע (من נָגַע) تحذف فاء الفعل من الامر فيقال :

גַּע . גְּעִי . גְּעוּ . גַּעְנָה .

واذا كانت عين الفعل الناقص حرفاً حلقياً مثل : נְאַם (خطَب) يأتي الامر على وزن الفعل السالم المفتوح العين في المضارع فنقول :

נְאַם . נַאֲמִי . נַאֲמוּ . נְאַמְנָה .

ويعامل الفعل לָקַח معاملة الفعل الناقص فتحذف فاؤه في الامر فنقول :

קַח . קְחִי . קְחוּ . קַחְנָה . ويأتي الامر من נָתַן كما يأتي : תֵּן . תְּנִי . תְּנוּ . תֵּנָּה

٥ — **في الفعل المركب** : يصاغ الامر من هذا الفعل بحذف حرف المضارعة من مستقبله وتشكل فاؤه بالسكون المتحرك او بحطف بتاح (ֲ) ان كانت فاء الفعل حرفاً حلقياً .

فمن תֹּאבֶה (من אָבָה) نقول : אֱבֵה . אֱבִי . אֱבוּ . אֱבֶינָה .

ومن תֵּצֵא (من יָצָא) نقول : צֵא . צְאִי . צְאוּ . צֶאנָה .

ومن תִּירֶה (من יָרָה) نقول : יְרֵה . יְרִי . יְרוּ . יְרֶינָה .

ومن תִּשָּׂא (من נָשָׂא) نقول : שָׂא . שְׂאִי . שְׂאוּ . שֶׂאנָה .

ومن תִּטֶּה (من נָטָה) نقول : נְטֵה . נְטִי . נְטוּ . נְטֶינָה .

ومن תָּבוֹא (من [1] בָּא) نقول : בֹּא . בֹּאִי . בֹּאוּ . בֹּאנָה .

---

(١) اجوف ومعتل اللام بالالف لانه مشتق من בוא فهو لفيف مقرون .

تمارين

١ ـ هات الامر مما يأتي :

גָּר — גָּאַל — עָבַד — חָלָה — רָצַץ — נָשַׁק — יָצַב — יָצָא — הָלַךְ — רָאָה —
סָבַב — סָלַח — מָצָא — זָקֵן — לָן — מָדַד — סָבַב — שָׁבַר .

٢ ـ حوّل الجملة الآتية الى خطاب المفردة المؤنثة ، ثم جماعة الذكور ، ثم جماعة الاناث :

שְׁמַע , בְּנִי , מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ .

٣ ـ هات أفعال الامر من الافعال المضارعة الآتية ، مع المحافظة على ما اتصل بها ان كانت متصلة بشيء :

תֹּאמְרוּ — תִּמְצָא — תֵּלֵךְ — תָּשׁוּבִי — תִּשְׂנְאוּ — תִּקַּחְנָה — תִּשְׁמְרִי —
תְּגִילוּ — תִּשְׁכְּבוּ — תִּשְׁכַּח — תְּסֻרְנָה — תִּהְיוּ — תִּשְׁכַּב — תִּפְחַד — תִּירָא —
תְּבֹאנָה — תִּמְנְעִי — תָּרִיב — תִּבְחַרְנָה — תִּתְּנִי — תִּטֶּה — תִּמְצֶאנָה .

تصريف المزيد : נְטִיַּת הַנּוֹסָף

في الصفحات التالية جداول مفصلة تتضمن تصريف الافعال المزيدة، على اختلاف صيغها ، كما تتضمن صيغ الافعال المجردة التي أوردنا قواعدها فيما سبق . وبدراسة هذه الجداول بعناية يسهل تصريف اي فعل من الافعال المزيدة مهما كانت صيغته ، ومهما كانت علته .

السالم : גִּזְרַת הַשְּׁלֵמִים

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵ*ל	פֻּעַ*ל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵ*ל
עָבָר	אֲנִי	שָׁמַרְתִּי	נִשְׁמַרְתִּי	לִמַּדְתִּי	לֻמַּדְתִּי	הִרְכַּבְתִּי	הָרְכַּבְתִּי	הִתְקַשַּׁרְתִּי
	אַתָּה	שָׁמַרְתָּ	נִשְׁמַרְתָּ	לִמַּדְתָּ	לֻמַּדְתָּ	הִרְכַּבְתָּ	הָרְכַּבְתָּ	הִתְקַשַּׁרְתָּ
	אַתְּ	שָׁמַרְתְּ	נִשְׁמַרְתְּ	לִמַּדְתְּ	לֻמַּדְתְּ	הִרְכַּבְתְּ	הָרְכַּבְתְּ	הִתְקַשַּׁרְתְּ
	הוּא	שָׁמַר	נִשְׁמַר	לִמֵּד	לֻמַּד	הִרְכִּיב	הָרְכַּב	הִתְקַשֵּׁר
	הִיא	שָׁמְרָה	נִשְׁמְרָה	לִמְּדָה	לֻמְּדָה	הִרְכִּיבָה	הָרְכְּבָה	הִתְקַשְּׁרָה
	אֲנַחְנוּ	שָׁמַרְנוּ	נִשְׁמַרְנוּ	לִמַּדְנוּ	לֻמַּדְנוּ	הִרְכַּבְנוּ	הָרְכַּבְנוּ	הִתְקַשַּׁרְנוּ
	אַתֶּם	שְׁמַרְתֶּם	נִשְׁמַרְתֶּם	לִמַּדְתֶּם	לֻמַּדְתֶּם	הִרְכַּבְתֶּם	הָרְכַּבְתֶּם	הִתְקַשַּׁרְתֶּם
	הֵם - הֵן	שָׁמְרוּ	נִשְׁמְרוּ	לִמְּדוּ	לֻמְּדוּ	הִרְכִּיבוּ	הָרְכְּבוּ	הִתְקַשְּׁרוּ
	אַתֶּן	שְׁמַרְתֶּן	נִשְׁמַרְתֶּן	לִמַּדְתֶּן	לֻמַּדְתֶּן	הִרְכַּבְתֶּן	הָרְכַּבְתֶּן	הִתְקַשַּׁרְתֶּן
הֹוֶה	יָחִיד	שׁוֹמֵר	נִשְׁמָר	מְלַמֵּד	מְלֻמָּד	מַרְכִּיב	מָרְכָּב	מִתְקַשֵּׁר
	יְחִידָה	שׁוֹמְרָה	נִשְׁמָרָה	מְלַמְּדָה	מְלֻמָּדָה	מַרְכִּיבָה	מָרְכָּבָה	מִתְקַשְּׁרָה
	יְחִידִים	שׁוֹמְרִים	נִשְׁמָרִים	מְלַמְּדִים	מְלֻמָּדִים	מַרְכִּיבִים	מָרְכָּבִים	מִתְקַשְּׁרִים
	יְחִידוֹת	שׁוֹמְרוֹת	נִשְׁמָרוֹת	מְלַמְּדוֹת	מְלֻמָּדוֹת	מַרְכִּיבוֹת	מָרְכָּבוֹת	מִתְקַשְּׁרוֹת

(*) المفروض ان تكون الـ ע منقوطة في هذه الاوزان التي تفيد المبالغة او التعدية او المطاوعة ، لكن لما كانت العين حرفاً حلقياً لايقبل الشدة لم نُبك منقوطة للطباعة .

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הֻפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָתִיד	אֲנִי	אֶשְׁמֹר	אֶשָּׁמֵר	אֲלַמֵּד	אֲלֻמַּד	אַרְכִּיב	אֻרְכַּב	אֶתְקַשֵּׁר
	אַתָּה	תִּשְׁמֹר	תִּשָּׁמֵר	תְּלַמֵּד	תְּלֻמַּד	תַּרְכִּיב	תֻּרְכַּב	תִּתְקַשֵּׁר
	אַתְּ	תִּשְׁמְרִי	תִּשָּׁמְרִי	תְּלַמְּדִי	תְּלֻמְּדִי	תַּרְכִּיבִי	תֻּרְכְּבִי	תִּתְקַשְּׁרִי
	הוּא	יִשְׁמֹר	יִשָּׁמֵר	יְלַמֵּד	יְלֻמַּד	יַרְכִּיב	יֻרְכַּב	יִתְקַשֵּׁר
	הִיא	תִּשְׁמֹר	תִּשָּׁמֵר	תְּלַמֵּד	תְּלֻמַּד	תַּרְכִּיב	תֻּרְכַּב	תִּתְקַשֵּׁר
	אֲנַחְנוּ	נִשְׁמֹר	נִשָּׁמֵר	נְלַמֵּד	נְלֻמַּד	נַרְכִּיב	נֻרְכַּב	נִתְקַשֵּׁר
	אַתֶּם	תִּשְׁמְרוּ	תִּשָּׁמְרוּ	תְּלַמְּדוּ	תְּלֻמְּדוּ	תַּרְכִּיבוּ	תֻּרְכְּבוּ	תִּתְקַשְּׁרוּ
	הֵם	יִשְׁמְרוּ	יִשָּׁמְרוּ	יְלַמְּדוּ	יְלֻמְּדוּ	יַרְכִּיבוּ	יֻרְכְּבוּ	יִתְקַשְּׁרוּ
	אַתֶּן-הֵן	תִּשְׁמֹרְנָה	תִּשָּׁמַרְנָה	תְּלַמֵּדְנָה	תְּלֻמַּדְנָה	תַּרְכֵּבְנָה	תֻּרְכַּבְנָה	תִּתְקַשֵּׁרְנָה
צִוּוּי	יָחִיד	שְׁמֹר	הִשָּׁמֵר	לַמֵּד		הַרְכֵּב		הִתְקַשֵּׁר
	יְחִידָה	שִׁמְרִי	הִשָּׁמְרִי	לַמְּדִי		הַרְכִּיבִי		הִתְקַשְּׁרִי
	רַבִּים	שִׁמְרוּ	הִשָּׁמְרוּ	לַמְּדוּ		הַרְכִּיבוּ		הִתְקַשְּׁרוּ
	רַבּוֹת	שְׁמֹרְנָה	הִשָּׁמַרְנָה	לַמֵּדְנָה		הַרְכֵּבְנָה		הִתְקַשֵּׁרְנָה
מָקוֹר		שְׁמֹר	הִשָּׁמֵר	לַמֵּד	לֻמַּד	הַרְכֵּב	הֻרְכַּב	הִתְקַשֵּׁר

المعتل الفاء بالألف : נָחֵי פ״א

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל
עָבָר	אֲנִי	אָמַרְתִּי	נֶאֱסַרְתִּי	אִבַּדְתִּי	אֻבַּדְתִּי	הֶאֱמַנְתִּי
	אַתָּה	אָמַרְתָּ	נֶאֱסַרְתָּ	אִבַּדְתָּ	אֻבַּדְתָּ	הֶאֱמַנְתָּ
	אַתְּ	אָמַרְתְּ	נֶאֱסַרְתְּ	אִבַּדְתְּ	אֻבַּדְתְּ	הֶאֱמַנְתְּ
	הוּא	אָמַר	נֶאֱסַר	אִבֵּד	אֻבַּד	הֶאֱמִין
	הִיא	אָ֫מְרָה	נֶאֶסְרָה	אִבְּדָה	אֻבְּדָה	הֶאֱמִינָה
	אֲנַחְנוּ	אָמַרְנוּ	נֶאֱסַרְנוּ	אִבַּדְנוּ	אֻבַּדְנוּ	הֶאֱמַנּוּ
	אַתֶּם	אֲמַרְתֶּם	נֶאֱסַרְתֶּם	אִבַּדְתֶּם	אֻבַּדְתֶּם	הֶאֱמַנְתֶּם
	הֵם - הֵן	אָ֫מְרוּ	נֶאֶסְרוּ	אִבְּדוּ	אֻבְּדוּ	הֶאֱמִינוּ
	אַתֶּן	אֲמַרְתֶּן	נֶאֱסַרְתֶּן	אִבַּדְתֶּן	אֻבַּדְתֶּן	הֶאֱמַנְתֶּן
הֹוֶה	יָחִיד	אוֹמֵר	נֶאֱסָר	מְאַבֵּד	מְאֻבָּד	מַאֲמִין
	יְחִידָה	אוֹמֶרֶת	נֶאֱסָרָה	מְאַבְּדָה	מְאֻבָּדָה	מַאֲמִינָה
	רַבִּים	אוֹמְרִים	נֶאֱסָרִים	מְאַבְּדִים	מְאֻבָּדִים	מַאֲמִינִים
	רַבּוֹת	אוֹמְרוֹת	נֶאֱסָרוֹת	מְאַבְּדוֹת	מְאֻבָּדוֹת	מַאֲמִינוֹת

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל
עָתִיד	אני	אמר	אאסר	אאבד	אאבד	אאמין
	אתה	תאמר	תאסר	תאבד	תאבד	תאמין
	את	תאמרי	תאסרי	תאבדי	תאבדי	תאמיני
	הוא	יאמר	יאסר	יאבד	יאבד	יאמין
	היא	תאמר	תאסר	תאבד	תאבד	תאמין
	אנחנו	נאמר	נאסר	נאבד	נאבד	נאמין
	אתם	תאמרו	תאסרו	תאבדו	תאבדו	תאמינו
	הם – הן	יאמרו	יאסרו	יאבדו	יאבדו	יאמינו
	אתן	תאמרנה	תאסרנה	תאבדנה	תאבדנה	תאמנה
צִוּוּי	יחיד	אמר	האסר	אבד		האמן
	יחידה	אמרי	האסרי	אבדי		האמיני
	רבים	אמרו	האסרו	אבדו		האמינו
	רבות	אמרנה	האסרנה	אבדנה		האמנה
מָקוֹר		אמר	האסר	אבד	אבד	האמן

المعتل الفاء بالياء : נְחֵי פ״י

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָבָר	אני	יָלַדְתִּי	נוֹלַדְתִּי	יִלַּדְתִּי	יֻלַּדְתִּי	הוֹלַדְתִּי	הוּלַדְתִּי	הִתְיַלַּדְתִּי
	אַתָּה	יָלַדְתָּ	נוֹלַדְתָּ	יִלַּדְתָּ	יֻלַּדְתָּ	הוֹלַדְתָּ	הוּלַדְתָּ	הִתְיַלַּדְתָּ
	אַתְּ	יָלַדְתְּ	נוֹלַדְתְּ	יִלַּדְתְּ	יֻלַּדְתְּ	הוֹלַדְתְּ	הוּלַדְתְּ	הִתְיַלַּדְתְּ
	הוא	יָלַד	נוֹלַד	יִלֵּד	יֻלַּד	הוֹלִיד	הוּלַד	הִתְיַלֵּד
	היא	יָלְדָה	נוֹלְדָה	יִלְּדָה	יֻלְּדָה	הוֹלִידָה	הוּלְדָה	הִתְיַלְּדָה
	אֲנַחְנוּ	יָלַדְנוּ	נוֹלַדְנוּ	יִלַּדְנוּ	יֻלַּדְנוּ	הוֹלַדְנוּ	הוּלַדְנוּ	הִתְיַלַּדְנוּ
	אַתֶּם	יְלַדְתֶּם	נוֹלַדְתֶּם	יִלַּדְתֶּם	יֻלַּדְתֶּם	הוֹלַדְתֶּם	הוּלַדְתֶּם	הִתְיַלַּדְתֶּם
	אַתֶּן	יְלַדְתֶּן	נוֹלַדְתֶּן	יִלַּדְתֶּן	יֻלַּדְתֶּן	הוֹלַדְתֶּן	הוּלַדְתֶּן	הִתְיַלַּדְתֶּן
	הֵם - הֵן	יָלְדוּ	נוֹלְדוּ	יִלְּדוּ	יֻלְּדוּ	הוֹלִידוּ	הוּלְדוּ	הִתְיַלְּדוּ
הֹוֶה	יָחִיד	יוֹלֵד	נוֹלָד	מְיַלֵּד	מְיֻלָּד	מוֹלִיד	מוּלָד	מִתְיַלֵּד
	יְחִידָה	יוֹלֶדֶת	נוֹלָדָה	מְיַלֶּדָה	מְיֻלֶּדֶת	מוֹלִידָה	מוּלָדָה	מִתְיַלֶּדֶת
	רַבִּים	יוֹלְדִים	נוֹלָדִים	מְיַלְּדִים	מְיֻלָּדִים	מוֹלִידִים	מוּלָדִים	מִתְיַלְּדִים
	רַבּוֹת	יוֹלְדוֹת	נוֹלָדוֹת	מְיַלְּדוֹת	מְיֻלָּדוֹת	מוֹלִידוֹת	מוּלָדוֹת	מִתְיַלְּדוֹת

		קל	נפעל	פעל	פֻעל	הפעיל	הֻפעל	התפעל
עתיד	אני	אלד	אולד	איַלד	איֻלד	אוליד	אולד	אתילד
	אתה	תלד	תולד	תיַלד	תיֻלד	תוליד	תולד	תתילד
	את	תלדי	תולדי	תיַלדי	תיֻלדי	תולידי	תולדי	תתילדי
	הוא	ילד	יולד	ייַלד	ייֻלד	יוליד	יולד	יתילד
	היא	תלד	תולד	תיַלד	תיֻלד	תוליד	תולד	תתילד
	אנחנו	נלד	נולד	ניַלד	ניֻלד	נוליד	נולד	נתילד
	אתם	תלדו	תולדו	תיַלדו	תיֻלדו	תולידו	תולדו	תתילדו
	הם	ילדו	יולדו	ייַלדו	ייֻלדו	יולידו	יולדו	יתילדו
	אתן - הן	תלדנה	תולדנה	תיַלדנה	תיֻלדנה	תולדנה	תולדנה	תתילדנה
צווי	יחיד	לד	הולד	ילד		הולד		התילד
	יחידה	לדי	הולדי	ילדי		הולידי		התילדי
	רבים	לדו	הולדו	ילדו		הולידו		התילדו
	רבות	לדנה	הולדנה	ילדנה		הולדנה		התילדנה
מקור		לדת , ילד	הולד	ילד	יֻלד	הוליד		התילד

المعتل اللام بالالف : נָחֵי ל״א

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָבָר	אֲנִי	קָרָאתִי	נִקְרֵאתִי	מִלֵּאתִי	מֻלֵּאתִי	הִבְרֵאתִי	הָבְרֵאתִי	הִתְפַּלֵּאתִי
	אַתָּה	קָרָאתָ	נִקְרֵאתָ	מִלֵּאתָ	מֻלֵּאתָ	הִבְרֵאתָ	הָבְרֵאתָ	הִתְפַּלֵּאתָ
	אַתְּ	קָרָאת	נִקְרֵאת	מִלֵּאת	מֻלֵּאת	הִבְרֵאת	הָבְרֵאת	הִתְפַּלֵּאת
	הוּא	קָרָא	נִקְרָא	מִלֵּא	מֻלָּא	הִבְרִיא	הָבְרָא	הִתְפַּלֵּא
	הִיא	קָרְאָה	נִקְרְאָה	מִלְּאָה	מֻלְּאָה	הִבְרִיאָה	הָבְרְאָה	הִתְפַּלְּאָה
	אֲנַחְנוּ	קָרָאנוּ	נִקְרֵאנוּ	מִלֵּאנוּ	מֻלֵּאנוּ	הִבְרֵאנוּ	הָבְרֵאנוּ	הִתְפַּלֵּאנוּ
	אַתֶּם	קְרָאתֶם	נִקְרֵאתֶם	מִלֵּאתֶם	מֻלֵּאתֶם	הִבְרֵאתֶם	הָבְרֵאתֶם	הִתְפַּלֵּאתֶם
	הֵם - הֵן	קָרְאוּ	נִקְרְאוּ	מִלְּאוּ	מֻלְּאוּ	הִבְרִיאוּ	הָבְרְאוּ	הִתְפַּלְּאוּ
	אַתֶּן	קְרָאתֶן	נִקְרֵאתֶן	מִלֵּאתֶן	מֻלֵּאתֶן	הִבְרֵאתֶן	הָבְרֵאתֶן	הִתְפַּלֵּאתֶן
הֹוֶה	יָחִיד	קוֹרֵא	נִקְרָא	מְמַלֵּא	מְמֻלָּא	מַבְרִיא	מָבְרָא	מִתְפַּלֵּא
	יְחִידָה	קוֹרְאָה	נִקְרָאָה	מְמַלְּאָה	מְמֻלָּאָה	מַבְרִיאָה	מָבְרָאָה	מִתְפַּלְּאָה
	רַבִּים	קוֹרְאִים	נִקְרָאִים	מְמַלְּאִים	מְמֻלָּאִים	מַבְרִיאִים	מָבְרָאִים	מִתְפַּלְּאִים
	רַבּוֹת	קוֹרְאוֹת .	נִקְרָאוֹת	מְמַלְּאוֹת	מְמֻלָּאוֹת	מַבְרִיאוֹת	מָבְרָאוֹת	מִתְפַּלְּאוֹת

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הֻפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָתִיד	אֲנִי	אֶקְרָא	אֶקָּרֵא	אֲמַלֵּא	אֲמֻלָּא	אַבְרִיא	אָבְרָא	אֶתְפַּלֵּא
	אַתָּה	תִּקְרָא	תִּקָּרֵא	תְּמַלֵּא	תְּמֻלָּא	תַּבְרִיא	תָּבְרָא	תִּתְפַּלֵּא
	אַתְּ	תִּקְרְאִי	תִּקָּרְאִי	תְּמַלְּאִי	תְּמֻלְּאִי	תַּבְרִיאִי	תָּבְרְאִי	תִּתְפַּלְּאִי
	הוּא	יִקְרָא	יִקָּרֵא	יְמַלֵּא	יְמֻלָּא	יַבְרִיא	יָבְרָא	יִתְפַּלֵּא
	הִיא	תִּקְרָא	תִּקָּרֵא	תְּמַלֵּא	תְּמֻלָּא	תַּבְרִיא	תָּבְרָא	תִּתְפַּלֵּא
	אֲנַחְנוּ	נִקְרָא	נִקָּרֵא	נְמַלֵּא	נְמֻלָּא	נַבְרִיא	נָבְרָא	נִתְפַּלֵּא
	אַתֶּם	תִּקְרְאוּ	תִּקָּרְאוּ	תְּמַלְּאוּ	תְּמֻלְּאוּ	תַּבְרִיאוּ	תָּבְרְאוּ	תִּתְפַּלְּאוּ
	הֵם	יִקְרְאוּ	יִקָּרְאוּ	יְמַלְּאוּ	יְמֻלְּאוּ	יַבְרִיאוּ	יָבְרְאוּ	יִתְפַּלְּאוּ
	אַתֶּן-הֵן	תִּקְרֶאנָה	תִּקָּרֶאנָה	תְּמַלֶּאנָה	תְּמֻלֶּאנָה	תַּבְרֶאנָה	תָּבְרֶאנָה	תִּתְפַּלֶּאנָה
צִוּוּי	יָחִיד	קְרָא	הִקָּרֵא	מַלֵּא		הַבְרִיא		הִתְפַּלֵּא
	יְחִידָה	קִרְאִי	הִקָּרְאִי	מַלְּאִי		הַבְרִיאִי		הִתְפַּלְּאִי
	רַבִּים	קִרְאוּ	הִקָּרְאוּ	מַלְּאוּ		הַבְרִיאוּ		הִתְפַּלְּאוּ
	רַבּוֹת	קְרֶאנָה	הִקָּרֶאנָה	מַלֶּאנָה		הַבְרֶאנָה		הִתְפַּלֶּאנָה
מָקוֹר		קְרֹא	הִקָּרֵא	מַלֵּא	מֻלֹּא	הַבְרִיא	הָבְרֵא	הִתְפַּלֵּא

المعتل اللام بالهاء : נָחֵי פ״ה

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָבָר	אֲנִי	קָנִיתִי	נִקְנֵיתִי	צִוִּיתִי	צֻוֵּיתִי	הִגְלֵיתִי	הָגְלֵיתִי	הִתְגַּלֵּיתִי
	אַתָּה	קָנִיתָ	נִקְנֵיתָ	צִוִּיתָ	צֻוֵּיתָ	הִגְלִיתָ	הָגְלֵיתָ	הִתְגַּלֵּיתָ
	אַתְּ	קָנִית	נִקְנֵית	צִוִּית	צֻוֵּית	הִגְלִית	הָגְלֵית	הִתְגַּלִּית
	הוּא	קָנָה	נִקְנָה	צִוָּה	צֻוָּה	הִגְלָה	הָגְלָה	הִתְגַּלָּה
	הִיא	קָנְתָה	נִקְנְתָה	צִוְּתָה	צֻוְּתָה	הִגְלְתָה	הָגְלְתָה	הִתְגַּלְּתָה
	אֲנַחְנוּ	קָנִינוּ	נִקְנֵינוּ	צִוִּינוּ	צֻוֵּינוּ	הִגְלִינוּ	הָגְלֵינוּ	הִתְגַּלִּינוּ
	אַתֶּם	קְנִיתֶם	נִקְנֵיתֶם	צִוִּיתֶם	צֻוֵּיתֶם	הִגְלִיתֶם	הָגְלֵיתֶם	הִתְגַּלִּיתֶם
	הֵם - הֵן	קָנוּ	נִקְנוּ	צִוּוּ	צֻוּוּ	הִגְלוּ	הָגְלוּ	הִתְגַּלּוּ
	אַתֶּן	קְנִיתֶן	נִקְנֵיתֶן	צִוִּיתֶן	צֻוֵּיתֶן	הִגְלִיתֶן	הָגְלֵיתֶן	הִתְגַּלִּיתֶן
הֹוֶה	יָחִיד	קוֹנֶה	נִקְנֶה	מְצַוֶּה	מְצֻוֶּה	מַגְלֶה	מָגְלֶה	מִתְגַּלֶּה
	יְחִידָה	קוֹנָה	נִקְנָה	מְצַוָּה	מְצֻוָּה	מַגְלָה	מָגְלָה	מִתְגַּלָּה
	רַבִּים	קוֹנִים	נִקְנִים	מְצַוִּים	מְצֻוִּים	מַגְלִים	מָגְלִים	מִתְגַּלִּים
	רַבּוֹת	קוֹנוֹת	נִקְנוֹת	מְצַוּוֹת	מְצֻוּוֹת	מַגְלוֹת	מָגְלוֹת	מִתְגַּלּוֹת

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָתִיד	אֲנִי	אֶקְנֶה	אֶקָּנֶה	אֲצַוֶּה	אֲצֻוֶּה	אַגְלֶה	אָגְלֶה	אֶתְגַּלֶּה
	אַתָּה	תִּקְנֶה	תִּקָּנֶה	תְּצַוֶּה	תְּצֻוֶּה	תַּגְלֶה	תָּגְלֶה	תִּתְגַּלֶּה
	אַתְּ	תִּקְנִי	תִּקָּנִי	תְּצַוִּי	תְּצֻוִּי	תַּגְלִי	תָּגְלִי	תִּתְגַּלִּי
	הוּא	יִקְנֶה	יִקָּנֶה	יְצַוֶּה	יְצֻוֶּה	יַגְלֶה	יָגְלֶה	יִתְגַּלֶּה
	הִיא	תִּקְנֶה	תִּקָּנֶה	תְּצַוֶּה	תְּצֻוֶּה	תַּגְלֶה	תָּגְלֶה	תִּתְגַּלֶּה
	אֲנַחְנוּ	נִקְנֶה	נִקָּנֶה	נְצַוֶּה	נְצֻוֶּה	נַגְלֶה	נָגְלֶה	נִתְגַּלֶּה
	אַתֶּם	תִּקְנוּ	תִּקָּנוּ	תְּצַוּוּ	תְּצֻוּוּ	תַּגְלוּ	תָּגְלוּ	תִּתְגַּלּוּ
	הֵם	יִקְנוּ	יִקָּנוּ	יְצַוּוּ	יְצֻוּוּ	יַגְלוּ	יָגְלוּ	יִתְגַּלּוּ
	אַתֵּן - הֵן	תִּקְנֶינָה	תִּקָּנֶינָה	תְּצַוֶּינָה	תְּצֻוֶּינָה	תַּגְלֶינָה	תָּגְלֶינָה	תִּתְגַּלֶּינָה
צִוּוּי	יָחִיד	קְנֵה	הִקָּנֵה	צַוֵּה		הַגְלֵה		הִתְגַּלֵּה
	יְחִידָה	קְנִי	הִקָּנִי	צַוִּי		הַגְלִי		הִתְגַּלִּי
	רַבִּים	קְנוּ	הִקָּנוּ	צַוּוּ		הַגְלוּ		הִתְגַּלּוּ
	רַבּוֹת	קְנֶינָה	הִקָּנֶינָה	צַוֶּינָה		הַגְלֶינָה		הִתְגַּלֶּינָה
מָקוֹר		קְנֹה קְנוֹת	הִקָּנוֹת	גַּלֵּה גַּלּוֹת	גֻּלֵּה גֻּלּוֹת	הַגְלֵה הַגְלוֹת	הָגְלֵה הָגְלוֹת	הִתְגַּלֵּה הִתְגַּלּוֹת

الاجوف (معتل العين بالواو) : נָחֵי ע״ו

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָבָר	אֲנִי	צַדְתִּי	נְצוּדוֹתִי	קוֹמַמְתִּי	קוֹמַמְתִּי	הֲקִמֹתִי	הוּקַמְתִּי	הִתְקוֹמַמְתִּי
	אַתָּה	צַדְתָּ	נְצוּדוֹתָ	קוֹמַמְתָּ	קוֹמַמְתָּ	הֲקִמֹתָ	הוּקַמְתָּ	הִתְקוֹמַמְתָּ
	אַתְּ	צַדְתְּ	נְצוּדוֹת	קוֹמַמְתְּ	קוֹמַמְתְּ	הֲקִמֹתְ	הוּקַמְתְּ	הִתְקוֹמַמְתְּ
	הוּא	צָד	נָצוֹד	קוֹמֵם	קוֹמַם	הֵקִים	הוּקַם	הִתְקוֹמֵם
	הִיא	צָדָה	נָצוֹדָה	קוֹמְמָה	קוֹמְמָה	הֵקִימָה	הוּקְמָה	הִתְקוֹמְמָה
	אֲנַחְנוּ	צַדְנוּ	נְצוּדוֹנוּ	קוֹמַמְנוּ	קוֹמַמְנוּ	הֲקִמֹנוּ	הוּקַמְנוּ	הִתְקוֹמַמְנוּ
	אַתֶּם	צַדְתֶּם	נְצוּדוֹתֶם	קוֹמַמְתֶּם	קוֹמַמְתֶּם	הֲקִמֹתֶם	הוּקַמְתֶּם	הִתְקוֹמַמְתֶּם
	הֵם - הֵן	צָדוּ	נָצוֹדוּ	קוֹמְמוּ	קוֹמְמוּ	הֵקִימוּ	הוּקְמוּ	הִתְקוֹמְמוּ
	אַתֶּן	צַדְתֶּן	נְצוּדוֹתֶן	קוֹמַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּן	הֲקִמֹתֶן	הוּקַמְתֶּן	הִתְקוֹמַמְתֶּן
הֹוֶה	יָחִיד	צָד	נָצוֹד	מְקוֹמֵם	מְקוֹמָם	מֵקִים	מוּקָם	מִתְקוֹמֵם
	יְחִידָה	צָדָה	נְצוֹדָה	מְקוֹמְמָה	מְקוֹמֶמֶת	מְקִימָה	מוּקָמָה	מִתְקוֹמְמָה
	רַבִּים	צָדִים	נְצוֹדִים	מְקוֹמְמִים	מְקוֹמָמִים	מְקִימִים	מוּקָמִים	מִתְקוֹמְמִים
	רַבּוֹת	צָדוֹת	נְצוֹדוֹת	מְקוֹמְמוֹת	מְקוֹמָמוֹת	מְקִימוֹת	מוּקָמוֹת	מִתְקוֹמְמוֹת

		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל	הִתְפַּעֵל
עָתִיד	אֲנִי	אָצוּד	אֶצּוֹד	אֲקוֹמֵם	אֲקוֹמַם	אָקִים	אוּקַם	אֶתְקוֹמֵם
	אַתָּה	תָּצוּד	תִּצּוֹד	תְּקוֹמֵם	תְּקוֹמַם	תָּקִים	תּוּקַם	תִּתְקוֹמֵם
	אַתְּ	תָּצוּדִי	תִּצּוֹדִי	תְּקוֹמְמִי	תְּקוֹמְמִי	תָּקִימִי	תּוּקְמִי	תִּתְקוֹמְמִי
	הוּא	יָצוּד	יִצּוֹד	יְקוֹמֵם	יְקוֹמַם	יָקִים	יוּקַם	יִתְקוֹמֵם
	הִיא	תָּצוּד	תִּצּוֹד	תְּקוֹמֵם	תְּקוֹמַם	תָּקִים	תּוּקַם	תִּתְקוֹמֵם
	אֲנַחְנוּ	נָצוּד	נִצּוֹד	נְקוֹמֵם	נְקוֹמַם	נָקִים	נוּקַם	נִתְקוֹמֵם
	אַתֶּם	תָּצוּדוּ	תִּצּוֹדוּ	תְּקוֹמְמוּ	תְּקוֹמְמוּ	תָּקִימוּ	תּוּקְמוּ	תִּתְקוֹמְמוּ
	הֵם	יָצוּדוּ	יִצּוֹדוּ	יְקוֹמְמוּ	יְקוֹמְמוּ	יָקִימוּ	יוּקְמוּ	יִתְקוֹמְמוּ
	אַתֵּן-הֵן	תְּצֻדֶנָה	תִּצֹּדְנָה	תְּקוֹמֵמְנָה	תְּקוֹמַמְנָה	תָּקֵמְנָה	תּוּקַמְנָה	תִּתְקוֹמֵמְנָה
צִוּוּי	יָחִיד	צוּד	הִצּוֹד	קוֹמֵם		הָקֵם		הִתְקוֹמֵם
	יְחִידָה	צוּדִי	הִצּוֹדִי	קוֹמְמִי		הָקִימִי		הִתְקוֹמְמִי
	רַבִּים	צוּדוּ	הִצּוֹדוּ	קוֹמְמוּ		הָקִימוּ		הִתְקוֹמְמוּ
	רַבּוֹת	צֹדְנָה	הִצֹּדְנָה	קוֹמֵמְנָה		הָקֵמְנָה		הִתְקוֹמֵמְנָה
מָקוֹר		צוּד	הִצּוֹד	קוֹמֵם	קוֹמַם	הָקִים	הוּקַם	הִתְקוֹמֵם

المضعّف : הַכְּפוּלִים

		קַל	נִפְעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל
עָבָר	אֲנִי	בַּזּוֹתִי	נְבַזּוֹתִי	הֲסִבּוֹתִי	הוּסַבּוֹתִי
	אַתָּה	בַּזּוֹתָ	נְבַזּוֹתָ	הֲסִבּוֹתָ	הוּסַבּוֹתָ
	אַתְּ	בַּזּוֹת	נְבַזּוֹת	הֲסִבּוֹת	הוּסַבּוֹת
	הוּא	בַּז - בָּזַז	נָבַז	הֵסֵב	הוּסַב
	הִיא	בַּזָּה	נָבַזָּה	הֵסַבָּה	הוּסַבָּה
	אֲנַחְנוּ	בַּזּוֹנוּ	נְבַזּוֹנוּ	הֲסִבּוֹנוּ	הוּסַבֵּינוּ
	אַתֶּם	בַּזּוֹתֶם	נְבַזּוֹתֶם	הֲסִבּוֹתֶם	הוּסַבּוֹתֶם
	אַתֶּן	בַּזּוֹתֶן	נְבַזּוֹתֶן	הֲסִבּוֹתֶן	הוּסַבּוֹתֶן
	הֵם - הֵן	בַּזּוּ	נָבַזּוּ	הֵסֵבּוּ	הוּסַבּוּ
הֹוֶה	יָחִיד	בַּז - בּוֹזֵז	נָבָז	מֵסֵב	מוּסָב
	יְחִידָה	בַּזָּה - בּוֹזְזָה	נְבַזָּה	מְסִבָּה	מוּסַבָּה
	רַבִּים	בַּזִּים	נְבַזִּים	מְסִבִּים	מוּסַבִּים
	רַבּוֹת	בַּזּוֹת	נְבַזּוֹת	מְסִבּוֹת	מוּסַבּוֹת

		קַל	נִפְעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל
עָתִיד	אֲנִי	אָבֹז	אִבּוֹז	אָסֵב	אוּסַב
	אַתָּה	תָּבֹז	תִּבּוֹז	תָּסֵב	תוּסַב
	אַתְּ	תָּבֹזִי	תִּבֹּזִי	תָּסֵבִּי	תוּסַבִּי
	הוּא	יָבֹז	יִבּוֹז	יָסֵב	יוּסַב
	הִיא	תָּבֹז	תִּבּוֹז	תָּסֵב	תוּסַב
	אֲנַחְנוּ	נָבֹז	נִבּוֹז	נָסֵב	נוּסַב
	אַתֶּם	תָּבֹזוּ	תִּבּוֹזוּ	תָּסֵבּוּ	תוּסַבּוּ
	אַתֶּן	יָבֹזוּ	יִבּוֹזוּ	יָסֵבּוּ	יוּסַבּוּ
	הֵם - הֵן	תְּבֻזֶּינָה	תִּבֹּזֶינָה	תְּסִבֶּינָה	תּוּסַבֶּינָה
צִוּוּי	יָחִיד	בֹּז	הִבּוֹז	הָסֵב	
	יְחִידָה	בֹּזִי	הִבֹּזִי	הָסֵבִּי	
	רַבִּים	בֹּזוּ	הִבֹּזוּ	הָסֵבּוּ	
	רַבּוֹת	בְּזֶינָה	הִבֹּזְנָה	הֲסִבֶּינָה	
מָקוֹר		בָּזוֹז - בֹּז	הִבּוֹז	הָסֵב	הוּסַב

نواقص : הַחֲסֵרִים

		חַסְרֵי פ״נ				חַסְרֵי פ״ל	חֲסַר הַקְּצָווֹת
		קַל	נִפְעַל	הִפְעִיל	הֻפְעַל	קַל	קַל
עָבָר	אֲנִי	נָפַלְתִּי	נִפַּלְתִּי	הִפַּלְתִּי	הֻפַּלְתִּי	לָקַחְתִּי	נָתַתִּי
	אַתָּה	נָפַלְתָּ	נִפַּלְתָּ	הִפַּלְתָּ	הֻפַּלְתָּ	לָקַחְתָּ	נָתַתָּ
	אַתְּ	נָפַלְתְּ	נִפַּלְתְּ	הִפַּלְתְּ	הֻפַּלְתְּ	לָקַחַתְּ	נָתַתְּ
	הוּא	נָפַל	נִפַּל	הִפִּיל	הֻפַּל	לָקַח	נָתַן
	הִיא	נָ,פְלָה	נִפְּלָה	הִפִּילָה	הֻפְּלָה	לָ,קְחָה	נָ,תְנָה
	אֲנַחְנוּ	נָפַלְנוּ	נִפַּלְנוּ	הִפַּלְנוּ	הֻפַּלְנוּ	לָקַחְנוּ	נָתַנּוּ
	אַתֶּם	נְפַלְתֶּם	נִפַּלְתֶּם	הִפַּלְתֶּם	הֻפַּלְתֶּם	לְקַחְתֶּם	נְתַתֶּם
	הֵם	נְפַלְתֶּן	נִפַּלְתֶּן	הִפַּלְתֶּן	הֻפַּלְתֶּן	לְקַחְתֶּן	נְתַתֶּן
	אַתֶּן-הֵן	נָ,פְלוּ	נִפְּלוּ	הִפִּילוּ	הֻפְּלוּ	לָ,קְחוּ	נָ,תְנוּ
הֹוֶה	יָחִיד	נוֹפֵל	נִפָּל	מַפִּיל	מֻפָּל	לוֹקֵחַ	נוֹתֵן
	יְחִידָה	נוֹפְלָה	נִפָּלָה	מַפִּילָה	מֻפָּלָה	לוֹקַחַת	נוֹתֶנֶת
	רַבִּים	נוֹפְלִים	נִפָּלִים	מַפִּילִים	מֻפָּלִים	לוֹקְחִים	נוֹתְנִים
	רַבּוֹת	נוֹפְלוֹת	נִפָּלוֹת	מַפִּילוֹת	מֻפָּלוֹת	לוֹקְחוֹת	נוֹתְנוֹת

		חַסְרֵי פ״נ				חַסְרֵי פ״ל	חֲסַר הַקְּצָווֹת
		קַל	נִפְעַל	פִּעֵל	פֻּעַל	קַל	קַל
עָתִיד	אֲנִי	אֶפֹּל	אִנָּפֵל	אַפִּיל	אֻפַּל	אֶקַּח	אֶתֵּן
	אַתָּה	תִּפֹּל	תִּנָּפֵל	תַּפִּיל	תֻּפַּל	תִּקַּח	תִּתֵּן
	אַתְּ	תִּפְּלִי	תִּנָּפְלִי	תַּפִּילִי	תֻּפְּלִי	תִּקְחִי	תִּתְּנִי
	הוּא	יִפֹּל	יִנָּפֵל	יַפִּיל	יֻפַּל	יִקַּח	יִתֵּן
	הִיא	תִּפֹּל	תִּנָּפֵל	תַּפִּיל	תֻּפַּל	תִּקַּח	תִּתֵּן
	אֲנַחְנוּ	נִפֹּל	נִנָּפֵל	נַפִּיל	נֻפַּל	נִקַּח	נִתֵּן
	אַתֶּם	תִּפְּלוּ	תִּנָּפְלוּ	תַּפִּילוּ	תֻּפְּלוּ	תִּקְחוּ	תִּתְּנוּ
	הֵם - הֵן	יִפְּלוּ	יִנָּפְלוּ	יַפִּילוּ	יֻפְּלוּ	יִקְחוּ	יִתְּנוּ
	אַתֶּן	תִּפֹּלְנָה	תִּנָּפַלְנָה	תַּפֵּלְנָה	תֻּפַּלְנָה	תִּקַּחְנָה	תִּתֵּנָּה
צִוּוּי	יָחִיד	פֹּל	הִנָּפֵל	הַפֵּל		קַח	תֵּן
	יְחִידָה	פְּלִי	הִנָּפְלִי	הַפִּילִי		קְחִי	תְּנִי
	רַבִּים	פְּלוּ	הִנָּפְלוּ	הַפִּילוּ		קְחוּ	תְּנוּ
	רַבּוֹת	פֹּלְנָה	הִנָּפַלְנָה	הַפֵּלְנָה		קַחְנָה	תֵּנָּה
מָקוֹר		נְפֹל	הִנָּפֵל	הַפֵּל	הֻפַּל	לָקֹחַ, קַחַת	נָתֹן, תֵּת

المركّب : הַמֻּרְכָּבִים

		קַל חַסְרֵי פ״י וְנָחֵי ל״א	קַל עַל מִשְׁקַל פָּעֵל פ״י ול״א	קַל נִפְעַל נָחֵי פ״י ול״א	קַל חַסְרֵי פ״נ וְנָחֵי ל״א	קַל חַסְרֵי פ״נ וְנָחֵי ל״ה
עָבָר	אֲנִי	יָצָאתִי	יָרֵאתִי	נוֹרֵאתִי	נָשָׂאתִי	נָטִיתִי
	אַתָּה	יָצָאתָ	יָרֵאתָ	נוֹרֵאתָ	נָשָׂאתָ	נָטִיתָ
	אַתְּ	יָצָאת	יָרֵאת	נוֹרֵאת	נָשָׂאת	נָטִית
	הוּא	יָצָא	יָרֵא	נוֹרָא	נָשָׂא	נָטָה
	הִיא	יָצְאָה	יָרְאָה	נוֹרְאָה	נָשְׂאָה	נָטְתָה
	אֲנַחְנוּ	יָצָאנוּ	יָרֵאנוּ	נוֹרֵאנוּ	נָשָׂאנוּ	נָטִינוּ
	אַתֶּם	יְצָאתֶם	יְרֵאתֶם	נוֹרֵאתֶם	נְשָׂאתֶם	נְטִיתֶם
	הֵם	יְצָאתֶן	יְרֵאתֶן	נוֹרֵאתֶן	נְשָׂאתֶן	נְטִיתֶן
	אַתֶּן - הֵן	יָצְאוּ	יָרְאוּ	נוֹרְאוּ	נָשְׂאוּ	נָטוּ
הֹוֶה	יָחִיד	יוֹצֵא	יָרֵא	נוֹרָא	נוֹשֵׂא	נוֹטֶה
	יְחִידָה	יוֹצְאָה	יְרֵאָה	נוֹרָאָה	נוֹשְׂאָה	נוֹטָה
	רַבִּים	יוֹצְאִים	יְרֵאִים	נוֹרָאִים	נוֹשְׂאִים	נוֹטִים
	רַבּוֹת	יוֹצְאוֹת	יְרֵאוֹת	נוֹרָאוֹת	נוֹשְׂאוֹת	נוֹטוֹת

מָקוֹר		יְצֹא	יְרוֹא	הִוָּרֵא	נְשֹׂא	נְטֹה
צִוּוּי	יָחִיד	צֵא	יְרָא	הִוָּרֵא	שָׂא	נְטֵה
	יְחִידָה	צְאִי	יִרְאִי	הִוָּרְאִי	שְׂאִי	נְטִי
	רַבִּים	צְאוּ	יִרְאוּ	הִוָּרְאוּ	שְׂאוּ	נְטוּ
	רַבּוֹת	צֶאנָה	יְרֶאנָה	הִוָּרֶאנָה	שֶׂאנָה	נְטֶינָה
עָתִיד	אֲנִי	אֵצֵא	אִירָא	אִוָּרֵא	אֶשָּׂא	אֶטֶּה
	אַתָּה	תֵּצֵא	תִּירָא	תִּוָּרֵא	תִּשָּׂא	תִּטֶּה
	אַתְּ	תֵּצְאִי	תִּירְאִי	תִּוָּרְאִי	תִּשְׂאִי	תִּטִּי
	הוּא	יֵצֵא	יִירָא	יִוָּרֵא	יִשָּׂא	יִטֶּה
	הִיא	תֵּצֵא	תִּירָא	תִּוָּרֵא	תִּשָּׂא	תִּטֶּה
	אֲנַחְנוּ	נֵצֵא	נִירָא	נִוָּרֵא	נִשָּׂא	נִטֶּה
	אַתֶּם	תֵּצְאוּ	תִּירְאוּ	תִּוָּרְאוּ	תִּשְׂאוּ	תִּטּוּ
	הֵם	יֵצְאוּ	יִירְאוּ	יִוָּרְאוּ	יִשְׂאוּ	יִטּוּ
	אַתֵּן - הֵן	תֵּצֶאנָה	תִּירֶאנָה	תִּוָּרֶאנָה	תִּשֶּׂאנָה	תִּטֶּינָה

المركّب : הַמֻּרְכָּבִים

		הִפְעִיל חַסְרֵי פ״נ וְנָחֵי ל״ה	קַל נָחֵי ע״ו ול״א	הִפְעִיל נָחֵי ע״ו ול״א	קַל נָחֵי פ״י ול״ה	הִפְעִיל נָחֵי פ״י ול״ה
עָבָר	אֲנִי	הִכֵּיתִי	בָּאתִי	הֵבֵאתִי	יָרִיתִי	הוֹרֵיתִי
	אַתָּה	הִכֵּיתָ	בָּאתָ	הֵבֵאתָ	יָרִיתָ	הוֹרֵיתָ
	אַתְּ	הִכֵּית	בָּאת	הֵבֵאת	יָרִית	הוֹרֵית
	הוּא	הִכָּה	בָּא	הֵבִיא	יָרָה	הוֹרָה
	הִיא	הִכְּתָה	בָּאָה	הֵבִיאָה	יָרְתָה	הוֹרְתָה
	אֲנַחְנוּ	הִכִּינוּ	בָּאנוּ	הֵבֵאנוּ	יָרִינוּ	הוֹרֵינוּ
	אַתֶּם	הִכִּיתֶם	בָּאתֶם	הֲבֵאתֶם	יְרִיתֶם	הוֹרֵיתֶם
	אַתֶּן	הִכִּיתֶן	בָּאתֶן	הֲבֵאתֶן	יְרִיתֶן	הוֹרֵיתֶן
	הֵם - הֵן	הִכּוּ	בָּאוּ	הֵבִיאוּ	יָרוּ	הוֹרוּ
הֹוֶה	יָחִיד	מַכֶּה	בָּא	מֵבִיא	יוֹרֶה	מוֹרֶה
	יְחִידָה	מַכָּה	בָּאָה	מְבִיאָה	יוֹרָה	מוֹרָה
	רַבִּים	מַכִּים	בָּאִים	מְבִיאִים	יוֹרִים	מוֹרִים
	רַבּוֹת	מַכּוֹת	בָּאוֹת	מְבִיאוֹת	יוֹרוֹת	מוֹרוֹת

עָתִיד	אֲנִי	אַכֶּה	אָבוֹא	אָבִיא	אִירֶה	אוֹרֶה
	אַתָּה	תַּכֶּה	תָּבוֹא	תָּבִיא	תִּירֶה	תּוֹרֶה
	אַתְּ	תַּכִּי	תָּבוֹאִי	תָּבִיאִי	תִּירְי	תּוֹרִי
	הוּא	יַכֶּה	יָבוֹא	יָבִיא	יִירֶה	יוֹרֶה
	הִיא	תַּכֶּה	תָּבוֹא	תָּבִיא	תִּירֶה	תּוֹרֶה
	אֲנַחְנוּ	נַכֶּה	נָבוֹא	נָבִיא	נִירֶה	נוֹרֶה
	אַתֶּם	תַּכּוּ	תָּבוֹאוּ	תָּבִיאוּ	תִּירוּ	תּוֹרוּ
	הֵם - הֵן	יַכּוּ	יָבוֹאוּ	יָבִיאוּ	יִירוּ	יוֹרוּ
	אַתֵּן	תַּכֶּינָה	תָּבֹאנָה	תָּבֵאנָה	תִּירֶינָה	תּוֹרֶינָה
צִוּוּי	יָחִיד	הַכֵּה	בֹּא	הָבֵא	יְרֵה	הוֹרֵה
	יְחִידָה	הַכִּי	בֹּאִי	הָבִיאִי	יְרִי	הוֹרִי
	רַבִּים	הַכּוּ	בֹּאוּ	הָבִיאוּ	יְרוּ	הוֹרוּ
	רַבּוֹת	הַכֶּינָה	בֹּאנָה	הָבֵאנָה	יְרֶינָה	הוֹרֶינָה
מָקוֹר		הַכֵּה	בֹּא	הָבֵא	יְרֹה	הוֹרוֹת

الجامد والمشتق : יְסוֹדִי וְנִגְזָר

الاسم قسمان : جامد שֵׁם יְסוֹדִי ومشتق שֵׁם נִגְזָר . والجامد مالم يؤخذ من غيره مثل : שָׁמַיִם (سماء) و אֶרֶץ (أرض) و עָפָר (تراب) و רוּחַ (ريح) و כִּסֵּא (كرسيّ) . والمشتق ماأخذ من غيره مثل : סוֹעֵר (ثائر) فهو مشتق من סָעַר (ثارَ) ومثل : נָקוּב (مثقوب) فهو مشتق من נָקַב (ثقبَ) و יָפֶה (جميل)فهو مشتق من יָפָה (جمُلَ) .

والجامد نوعان : اسم ذات שֵׁם עֶצֶם مثل : אֶבֶן (حجر) وאֵשׁ (نار) و מַיִם (ماء) ، واسم معنى שֵׁם מִקְרֶה مثل : חָכְמָה (حكمة) و גְבוּרָה (بطولة) و דַּעַת (معرفة) .

المصدر : הַמָּקוֹר

المصدر مادلّ على حدث مجرد من الزمان وهو أصل جميع المشتقات . ولمصادر الافعال الثلاثية في العبرية ثلاثة أوزان قياسية هي :

١ — פְּעֹל : وهذا المصدر هو اكثر المصادر استعمالا . ويستعمل لجميع الافعال الصحيحة والمعتلة ، باستثناء الفعل الاجوف بنوعيه . فمصدر כָּתַב ـ כְּתֹב ، ومصدر קָנָה ـ קְנֹה ومصدر אָכַל ـ אֱכֹל و מָצָא ـ מְצֹא .

٢ — פּוֹל او פּוּל : وهو خاص بالفعل الاجوف بالواو مثل : גּוּר

(من גָּר : سكنَ) و שׁוּב (من שָׁב : رَجعَ) و בּוֹשׁ (من בֹּשׁ : خَجِل)

٣ – פִּיל وهو خاص بالفعل الاجوف بالياء مثل : שִׁיר (من שָׁר : غنى) و שִׂים (من שָׂם : وضعَ) و גִּיל (من גָּל ابتهج) .

اضافة المصدر : اذا كان مصدر الفعل على وزن פְּעֹל وأُضيف الى اسم بعده فان فاءه تشكل بالشفا ويصبح على وزن פְּעֹל مثل : שְׁמֹר בַּיִת (حراسة بيت) ويصبح على وزن פְּעֹא إن كان معتل اللام بالالف مثل : קְרֹא מִכְתָּב (قراءة رسالة) اوعلى وزن פְּעוֹת ان كان معتل اللام بالهاء مثل קְנוֹת חִטָּה (شراءحنطة)

واذا كان المصدر معتل الفاء بالياء مثل : יְרֹד تحوّل الى רֶדֶת في حالة الاضافة ، وان كانت لامه الفا مثل : יְצֹא تحول الى צֵאת .

وإن كان الفعل نوني الفاء و مفتوح العين في المضارع مثل : נָגַשׁ ـ יִגַּשׁ يأتي مصدره مضافاً على وزن פֶּלֶת مثل : גֶּשֶׁת او على وزن פַּלַת ان كانت لامه حاء او عيناً مثل : נָגַע ـ יִגַּע — גַּעַת . واذا كانت لامه ألفاً مثل : נָשָׂא فانه يتحول في حالة الاضافة الى وزن עֵאת مثل : שְׂאֵת .

وان كان الفعل مضعفاً مثل : מָדַד ، סָבַב أتى المصدر المضاف منه على وزن פֹּעַ مثل : מֹד ، סֹב .

ملاحظة : المصدر المضاف من לָקַח يتحول الى קַחַת والمصدر المضاف من נָתַן يتحوّل الى תֵּת .

اتصاله بحروف النسب : قد تقترن حروف النسب « ב כ ל מ » بالمصدر פְּעֹל فيصاغ عندئذ صيغته في حالة الاضافة كما يأتي :

فمن المصدر כְּתֹב نقول : בִּכְתֹב , כִּכְתֹב , לִכְתֹב , מִכְּתֹב .

ومن 〃 קְרֹא 〃 : בִּקְרֹא , כִּקְרֹא , לִקְרֹא , מִקְּרֹא .

〃 〃 קְנֹה 〃 : בִּקְנוֹת , כִּקְנוֹת , לִקְנוֹת , מִקְּנוֹת .

〃 〃 נְגֹשׁ 〃 : בְּגֶשֶׁת , כְּגֶשֶׁת , לָגֶשֶׁת , מִגֶּשֶׁת .

〃 〃 נְתֹן 〃 : בְּתֵת , כְּתֵת , לָתֵת , מִתֵּת .

〃 〃 הֲלֹךְ 〃 : בַּהֲלֹךְ , כַּהֲלֹךְ , לַהֲלֹךְ , מֵהֲלֹךְ .

〃 〃 עֲשׂה 〃 : בַּעֲשׂוֹת , כַּעֲשׂוֹת , לַעֲשׂוֹת , מֵעֲשׂוֹת .

〃 〃 אֲבֹה 〃 : בֶּאֱבוֹת , כֶּאֱבוֹת , לֶאֱבוֹת , מֵאֱבוֹת .

〃 〃 רְאֹה 〃 : בִּרְאוֹת , כִּרְאוֹת , לִרְאוֹת , מֵרְאוֹת .

ومن مصدر الرباعي גַּלְגֵּל 〃 : בְּגַלְגֵּל , כְּגַלְגֵּל , לְגַלְגֵּל , מִגַּלְגֵּל .

اسم المصدر : שֵׁם הַפֹּעַל

اسماء مصادر الافعال الثلاثية المجردة كثيرة لاتعرف الا بالسماع والرجوع الى كتب اللغة وأشهرها :

פְּעִילָה مثل : כְּתִיבָה (كتابة) و פְּעָלָה مثل : צְדָקָה (صدقة) و פְּעֵלָה مثل : אֲבֵדָה (خسارة) و פּוֹעֵלָה مثل : תּוֹעֵבָה (حرام) و פָּעְלָה مثل : חָכְמָה (حكمة) و פְּעֻלּוֹת مثل : כְּבֵדוּת (ثِقَل) و פַּעְלוּת مثل : עַבְדוּת (عبودية) و פִּעָלוֹן مثل : זִכָּרוֹן (ذكرى) و עֵלָה مثل : עֵצָה (عظة) و פָּלוֹן مثل : שָׂשׂוֹן (فرح) و פְּעֵה مثل : בְּכֶה (بُكاء) و פִּעְיָן مثل : קִנְיָן (امتلاك).

مصدر المزيد على الثلاثي : מְקוֹר הַנּוֹסָף

١ من נִפְעַל (انفعل) يأتي المصدر على وزن הִפָּעֵל مثل : נִשְׁבַּר (انكسر) و הִשָּׁבֵר . واسم المصدر منه הִשָּׁבְרוּת .

٢ ـ من הִפְעִיל (أفعلَ) يأتي المصدر على وزن הַפְעִיל مثل : הִרְכִּיב (اركب) ومصدره הַרְכִּיב . واسم المصدر منه הַרְכָּבָה .

٣ ـ من הָפְעַל (أُفعلَ) يأتي المصدر على وزن הָפְעַל مثل : הָרְכַּב (أُركِب) و הָרְכֵּב .

٤ ـ من פִּעֵל (فعّلَ) يأتي المصدرعلىوزن פַּעֵל مثل : שִׁבֵּר (كسّر) و שַׁבֵּר . ويأتي اسم المصدر منه على وزن פִּעוּל مثل : שִׁבּוּר . وهناك أسماء مصادر سماعية لوزن פִּעֵל منها : תַּפְעִיל مثل : תַּשְׁמִישׁ (استعمال) و תַּפְעֶלֶת مثل : תַּרְכֹּבֶת (تركيب) و תַּפְעֵלָה مثل : תַּרְדֵּמָה (نوم عميق) و תַּפְעוּל مثل : תַּגְמוּל (مكافأة) و תַּפְעוּלָה مثل : תַּחְבּוּלָה (احتيال) .

٥ ـ من פֻּעַל (فُعّل) يأتي المصدر على وزن פֻּעַל مثل : לֻקַּט

٦ ـ من הִתְפַּעֵל (افتعل او تفعّل أو تفاعلَ) يأتي المصدر على وزن הִתְפַּעֵל مثل : הִתְקַשֵּׁר (ارتبط) فمصدره הִתְקַשֵּׁר ويأتي اسم المصدر منه على وزن הִתְפַּעְלוּת مثل : הִתְקַשְּׁרוּת (ارتباط) .

مصدر الرباعي : מְקוֹר הַמְּרֻבָּע

اذا كان الرباعي مجرداً مثل : גִּלְגֵּל (دحرَج) فالمصدر منه يأتي كما تقدم على وزن פַּעְלֵל مثل : גַּלְגֵּל ويأتي اسم المصدر منه على وزن פַּעְלוּל مثل : גִּלְגּוּל (دحرجة) و קִלְקוּל (قلقلة) .

واذا كان الرباعي مزيداً مثل : הִתְגַּלְגֵּל (تدحرج) فالمصدر منه يأتي على وزن הִתְפַּעְלֵל مثل : הִתְגַּלְגֵּל . ويأتي اسم المصدر منه على وزن הִתְפַּעְלְלוּת مثل : הִתְגַּלְגְּלוּת (تدحرُج) و הִתְרַבְרְבוּת (تغطرُس) .

المصدر الميمي : مصدرمبدوءبميم زائدةوهو لايأتي الا من الافعال الثلاثية.

فان كان الفعل سالماً صحيحاً كان مصدره الميمي على وزن מִפְעָל مثل : מִשְׁפָּט

(قضاء) من שָׁפַט , מִשְׂחָק (لعِب) من שָׂחַק , מִכְתָּב (كتابة) من כָּתַב .
واذا كان الفعل ثلاثياً مثالا صحيح اللام محذوف الفاء في المضارع مثل : יָרַד, יָשַׁב, יָלַד ، كان مصدره الميمي على وزن מוֹעָל مثل : מוֹרָד , מוֹשָׁב و[1] מוֹלָד.
وقد تزاد على صيغة المصدر الميمي هاء في آخره مثل : מוֹדָעָה (اعلان) و מַהֲתַלָּה (سخرية) و מִלְחָמָה (ملحمة) و מַתָּנָה (هدية) .

تمرين ١

هات المصادر القياسية للافعال الآتية ثم أدخل عليها حروف ב כ ל ם :

בָּגַד — זָרַע — חָרַשׁ — מָלַךְ — טָמַע — הָלַךְ — אָכַל — אָפָה — מָדַד
יָדַע — עָנָה — דָּשׁ — דָּן — חָטָא — חָטַף — תָּלָה .

تمرين ٢

أدخل على الفعل الثاني من كل جملة مما يأتي حرف ל بعد صوغ المصدر القياسي منه :

הָאוֹרֵחַ קָם (הָלַךְ) . הַפּוֹעֲלִים בָּאוּ (עָבַד) . הַתַּלְמִיד הִתְחִיל (קָרָא) הַתַּלְמִידוֹת הִתְחִילוּ (שָׁר) . אָבִי אוֹהֵב (יָשַׁב) בַּכְּפָר . הַחוֹלֶה אֵינוֹ יָכֹל (קָם) מִמִּטָּתוֹ . מַדּוּעַ רוֹצֶה אַתָּה (לָקַח) אֶת כַּדּוּרִי ? בָּאתִי (שָׁמַע) אֶת הַשִּׁעוּר . הָאִכָּר יוֹרֵעַ (נָטַע) עֵצִים .

تمرين ٣

هات المصادر الميمية للافعال الآتية واضبطها بالشكل :

שָׁמַר — הָלַךְ — עָשָׂה — יָצָא — צָעַד — חָנַק — נָהַג — נָשָׂא — נָגַע .

---

(١) في هذه الامثلة حدث إعلال بقلب الياء واواً .

اقسام المشتق: חֶלְקֵי הַנִּגְזָר

١ — اسم الفاعل : שֵׁם הַפּוֹעֵל

اسم الفاعل : اسم مصوغ لما وقع منه الفعل أو قام به . ويصاغ من الثلاثي المجرد على وزن **פּוֹעֵל** أي على وزن الفعل في صيغة المضارع الحالي ، ومن مزيد الثلاثي على وزن مضارعه بابدال حرف المضارعة ميما . فمن **יַרְכִּיב** (يُركِّب) يصاغ اسم الفاعل **מַרְכִּיב** ، ومن **יְשַׁבֵּר** (يكسّر) يصاغ اسم الفاعل **מְשַׁבֵּר** ، ومن **יִתְקַשֵּׁר** (يرتبط) يصاغ اسم الفاعل **מִתְקַשֵּׁר** . ومن الرباعي **יְגַלְגֵּל** ـ **מְגַלְגֵּל** .

ويحوّل اسم الفاعل عند قصد المبالغة الى **פַּעָל**[١] مثل : **חַטָּא** (خطّاء) ، او الى **פַּעְלָן** مثل : **יַדְעָן** (علاّم) ، او **פָּעוּל** مثل : **רַחוּם** (رحيم) او **פָּעִיל** مثل : **חָבִיב** (حبيب) . وهذه الصيغ سماعية ولا تُبنى الا من الثلاثي .

تمرين ١

بيّن فيما يأتي صيغ المبالغة واسماء الفاعلين :

הַמַּאֲמִין סַבְלָן ، לֹא מַלְקִין וְלֹא קַנַּאי ، לֹא נוֹכֵל וְלֹא רַמַּאי . לֹא

---

(١) اكثر استعمال هذا الوزن للدلالة على ذي حرفة مثل : **נַגָּר** (نجار) و **נַפָּח** (حداد) و **קַצָּב** (قصاب) .

גַּנָּב וְלֹא זַיָּף . זוֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרוּהוּ . אֵין הַבּוֹר מִתְמַלֵּא מֵחֻלְיָתוֹ . זִכְרוֹן טוֹב מְשַׁכְּחָן . אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ . הָאִישׁ הַזֶּה דַּבְּרָן וְיוֹדֵעַ לְמַתֵּק אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל . הַשּׁוֹנֶה וְאֵינוֹ עָמֵל דּוֹמֶה לְזוֹרֵעַ וְאֵינוֹ קוֹצֵר . שִׂנְאָה מְבַטֶּלֶת שׁוּרָה שֶׁל גְּדוֹלָה . מְשַׁנֶּה מָקוֹם מְשַׁנֶּה מַזָּל .

تمرين ٢

صُغ أسماء الفاعلين من الافعال الآتية :

סָוָה — רָצָה — הִתְמַלֵּא — טָעָה — אָהַב — יָדַע — בָּחַר — כָּבַשׁ — הִגְדִּיל — חִזֵּק — הִתְרוֹמֵם — הִתְעַשֵּׁר — הִלְבִּישׁ — דִּבֵּר — נִגְנַב .

---

٢ — اسم المفعول : שֵׁם הַפָּעוּל

اسم المفعول : هو اسم مصوغ من الفعل المتعدي للدلالة على ماوقع عليه الفعل . ويصاغ من الثلاثي على وزن **פָּעוּל** او على وزن **נִפְעָל** مثل : **גָּנוּב** و **נִגְנָב** (مسروق). واذا كان الفعل معتل اللام بالهاء صيغ اسم المفعول منه على وزن **פָּעוּי** ، اي بإبدال لام الفعل وهي الهاء ياء . فمن الفعل **קָנָה** تقول: **קָנוּי** ومن **בָּנָה** ـ **בָּנוּי** ومن **צָלָה** ـ **צָלוּי**.

ولا يصاغ اسم المفعول من فعل لازم .

ويصاغ اسم المفعول من غير الثلاثي كما يأتي :

١ ـ من פִּעֵל يصاغ اسم المفعول على وزن מְפֻעָל مثل : מְשֻׁבָּר (مكسّر)

٢ ـ من הָפְעַל 〃 〃 〃 〃 〃 מֻפְעָל 〃 : מֻלְבָּשׁ (مُلبَس)

٣ ـ من פֻּעְלַל 〃 〃 〃 〃 〃 מְפֻעְלָל 〃 : מְגֻלְגָּל (مدحرَج)

تمرين ١

ضع بدل كل فعل في الجمل الآتية اسم مفعول مع المحافظة على المعنى واحداث مايتطلبه ذلك من التغيير في كل جملة :

סָגַרְתִּי אֶת הַדֶּלֶת . הָרוּחַ שִׁבְּרָה אֶת עַנְפֵי הָעֵצִים . קָרָאתִי אֶת הָעִתּוֹן . אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת הַדָּבָר . הָאִכָּר הִרְכִּיב אֶת בְּנוֹ עַל הַחֲמוֹר . הָאֵם הִלְבִּישָׁה אֶת בִּתָּהּ . שְׁחַטְנוּ יוֹנִים . אִבַּדְתִּי אֶת סְפָרַי . שָׁמַרְנוּ אֶת הַגַּן . הַפַּלָּח חָרַשׁ אֶת אַדְמָתוֹ . הֶעָשִׁיר בָּנָה בֵּית סֵפֶר . הַמּוֹרֶה מְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו . הַקַּמְצָן הִסְתִּיר אֶת כַּסְפּוֹ . הַיֶּלֶד גִּלְגֵּל אֶת הַגַּלְגַּל .

تمرين ٢

صُغ أسماء المفعولين من الافعال الآتية ، وضع كلا منها في جملة مفيدة :

הוּקַם — נֶאֱכַל — פִּזֵּר — לֻקַּט — הָרְכַּב — נִדְרַשׁ — סֻפַּר — שֻׁכְלַל — הָרְחַב — הָדְלַק — קֻבַּץ — נִשְׂרַף — גֻּלַּח — הָחְזַר .

٣ — الصفة المشبهة باسم الفاعل

اسم مصوغ من الثلاثي اللازم للدلالة على من قام به الفعل على وجه الثبوت. وتأتي الصفة المشبهة من باب פָּעֵל (فعِلَ) على الوزن ذاته مثل : זָקֵן (شيخ) و כָּבֵד (ثقيل) و טָמֵא (نجس) . وتأتي من باب פָּעֹל على هذا الوزن مثل : יָכֹל[١] (قادر) و קָטֹן(صغير).

وتأتي الصفات المشبهة من غير هذين البابين ، وحينئذ تكون لها أوزان أخرى : فكل ماجاء من الثلاثي اللازم بمعنى פוֹעֵל (فاعل) ولم يكن على وزنه فهو صفة مشبهة مثل : אָדֹם (أحمر) فهو مشتق من אָדַם (احمرّ) وאָצִיל[٢] (نبيل) مشتق من אָצַל (نبُلَ) و אָרֹךְ (طويل) من אָרַךְ (طالَ) و יָפֶה (جميـل) من יָפָה (جَمُلَ) و טוֹב (طيّـب) من טוֹב (طابَ) و כַּעְסָן[٣] (غضبان) من כָּעַס (غضَبَ) و חָזָק (قويّ) من חָזַק (قوِيَ).

تمرين ١

ميّز الصفة المشبهة من اسم الفاعل في القطعة التالية :

הָרוּחַ הַבָּא בִּכְנָפָיו מִן הַשָּׂדוֹת רֵיחַ אָבִיב רַעֲנָן . וְזוֹרַחַת הַשֶּׁמֶשׁ הַבְּהִירָה וְהוֹמִים וְעַלִּיזִים הָרְחוֹבוֹת בָּעִיר . וּבְחֶדֶר קָטֹן .. עַל מִטָּה קְטַנָּה .

(١) يستعمل الفعل יָכֹל لازماً ومتعدياً .

(٢) اذا كان وزن פָּעִיל مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : נָעִים (لطيف) فهو مشتق من נָעַם (لطُف) . وان كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : חָבִיב (حبيب) فهو مشتق من חָבַב (احب) .

(٣) اذا كان وزن פַּעְלָן مشتقاً من فعل لازم فهو صفة مشبهة مثل : שַׁתְקָן (سكوت) فهو مشتق من שָׁתַק (سكت). وان كان مشتقاً من متعد فهو صيغة مبالغة مثل : רַחְמָן (رحيم) فهو مشتق من רָחַם (رحمَ) .

שׁוֹכֶבֶת נַעֲרָה רַכָּה , הִיא חוֹלָה מַחֲלָה קָשָׁה . כָּל הַחֹרֶף הָעַז הִתְהַפְּכָה בְּחָלְיָהּ ; קַוֵּי הַשֶּׁמֶשׁ הַבְּהִירִים הֶחֱיוּ אֶת רוּחָהּ , וַתֹּאמֶר אֶל אִמָּהּ הַשּׁוֹמֶרֶת אֶת מִטָּתָהּ :

— אִמָּא ! מַה בָּהִיר הַיּוֹם ! מֵעַל לְחַלּוֹנִי מְזַמֶּרֶת הַצִּפּוֹר .

מַה נָּעִים הָאֲוִיר הַזַּךְ !

تمرين ٢

هات الصفة المشبهة من كل فعل من الافعال الآتية :

גָּדַל — גָּאָה — גָּבַהּ — שָׂמַח — צָמֵא — עָבָה — גָּבַר — עָרֵב — נָעֵם — כָּהָה — מָתַק — חָלַשׁ — קָצַר — רָוָה — שָׂבַע — רָעֵב — רָחַק — קָרַב — רַב — מָעַט.

---

٤ — اسما الزمان والمكان : שְׁמוֹת הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם

هما اسمان مصوغان للدلالة على زمان الفعل او مكانه . ويصاغان من الثلاثي على وزن « **מִפְעָל** » مثل : **מִטְבָּח** (مطبخ) من **טָבַח** (طبَخ) و **מִשְׁכָּב** (مضجع) من **שָׁכַב** (ضجَع) و **מֶרְכָּב** (مركب) من **רָכַב** (ركب) . واذا كان الفعل أجوف كان اسم الزمان والمكان منه على وزن « **מָפוֹל** » مثل : **מָקוֹם** (مقام ، مكان) من **קָם** (قامَ) ; واذا كان الفعل مثالا صحيح الآخر كان اسم الزمان والمكان منه على وزن « **מוֹעָל** » مثل : **מוֹשָׁב** (مجلس) من **יָשַׁב** (جلَس) و **מוֹרָד** (مهبِط) من **יָרַד** (هبَط) و **מוֹעֵד** (موعِد)

من יָעַד (وعَد) .وقد يأتي على وزن מוֹעָל مثل : מוֹעֵד (موعِد) .
والمثالان الاخيران מוֹעֵד , מוֹעֵד يراد بالاول منها اسم المكان ويراد بالثاني اسم الزمان واذا كان الفعل لفيفاً مفروقاً كان اسم المكان منه على وزن מוֹעָא مثل: מוֹצָא (مخرَج) من יָצָא (خرَج) ؛ واذا كان لفيفاً مقروناً كان اسم المكان منه على وزن מְפוֹא مثل :מָבוֹא (مدخل، مباءة) من בָּא(باء المشتق من בוֹא)

اما الفعل غير الثلاثي فلا يصاغ منه اسما زمان ومكان .

وقد تلحق מִפְעָל ה التأنيث كما في מִכְלָאָה (زريبة) من כָּלָא (زربَ أوحبس) و מְלוּנָה (مبات) من לָן (باتَ) و מֶמְשָׁלָה (حكومة) من מָשַׁל (حكمَ) و מִסְעָדָה (مطعم) من סָעַד (تغدَّى) .

تمرين ١

صغ اسمي الزمان والمكان من الافعال الآتية :

עָמַד — רָץ — שָׁתָה — עָבַר — יָלַד — רָכַב — זָרַח — עָרַב — קָם — שָׁכַן — בָּא — רָחַק — רָחַץ — דָּרַשׁ — לָן — יָקַד .

تمرين ٢

اضبط اسماء المكان فيما يأتي وضع كلاً منها في جملة تامة :

מבראה — מארב — מאפיה — מכון — מעון — מפרץ — משפך — מרעה — מסגד .

٥ — اسم الآلة : שֵׁם הַכְּלִי

اسم الآلة : اسم مصوغ من الثلاثي المتعدي للدلالة على ما وقع الفعل بوساطته. ولاسم الآلة أوزان سماعية أشهرها :

١ — מַפְעֵל مثل : מַסְרֵק (مشط) و מַפְתֵּחַ (مفتاح) و מַלְקֵט (ملقط)

٢ — מַפְעֶלֶת مثل : מַשְׁחֶזֶת (مِسَنّ) و מַגְדֶּלֶת (مجهر) و מַגֶּבֶת (منشفة)

٣ — מַפְעֵלָה مثل : מַגְזֵרָה (معزقة) و מַאֲפֵרָה (منفضة) و מַצְלֵפָה (سوط)

وهناك أوزان سماعية أخرى اقل استعمالا ، منها : מַפְעָל مثل : מַגָּל (منجل) و מַפְעָלָה مثل : מַחְבָּטָה (مخبطة) و מַפְעוֹל مثل : מַנְעוּל (قفل) و מַפְעֶה مثل : מַרְדֶּה (راحة الخباز) و מַפּוֹל مثل : מַשּׂוֹר (منشار) و מִפְעָלַיִם مثل : מִסְפָּרַיִם (مقصّ). وهذا الوزن الاخير من الاسماء التي تطرد فيها صيغة التثنية في اللغة العبرية.

ومن اسماء الآلة : מַסְמֵר (مسمار) و מַזְלֵג (شوكة) و מַרְדֵּעַ (عصا لضرب البقر) و מַרְזֵב (ميزاب) و מַשְׁאֵבָה (مضخّة) و מַאֲכֶלֶת (سكّين) و מֹאזְנַיִם (ميزان) و מֶלְקָחַיִם (ملقط) و מִשְׁקָפַיִם (نظّارة) و מַצְבּוֹעַ (منقش) و מַפְצֵחַ (كسّارة الجوز) و מִפְלֶצֶת (مجدار لزجر السباع والطير) و מַעֲשֵׁנָה (مدخنة) و מַלְכֹּדֶת (مصيدة) و מַכְתֵּשׁ (هاون) و מִכְמֹרֶת (شبكة).

أما اسم الآلة غير المشتق فلا ضابط له ويأتي على أوزان مختلفة نحو : קַרְדֹּם (قدوم) و סַכִּין (سكين) و גַּרְזֶן (فأس) و פַּטִּישׁ[1] (مطرقة).

---

(١) يقابل هذه اللفظة في العربية كلمة « فِطّيس » . ومن أقوالهم : « اصبر على أدب الطّيس ولو ضربك بالفطّيس » .

تمرين ١

بيّن أنواع المشتقات فيما يلي :

מֵאַרְבַּע רוּחוֹת רָצוֹת עִזִּים לִמְקוֹם הָאֹסֶף הַמִּקְנֶה . וּמִשָּׁם יוֹצֵא הָעֵדֶר . הָעִזִּים וְהַתְּיָשִׁים עַזֵּי הַפָּנִים מַגְבִּיהִים זְנָבָם וְקוֹפְצִים בְּרֹאשׁ . וְהַפָּרוֹת פּוֹסְעוֹת אַחֲרֵיהֶן . וְקוֹל נְהִימָה מְשֻׁנֶּה כְּקוֹל שׁוֹפָר מְרֻסָּק יוֹצֵא מִפִּיהֶן . בַּר הָאוֹן מִתְנוֹדֵד לְרֶגֶל יְלָדָיו הָרַכִּים . נְטוּי גָּרוֹן וּמְשַׁקֵּר עֵינַיִם וּמוֹלִיךְ וּמוֹרִיד אֶת סְפוֹ אֶל הַמַּיִם . הַיּוֹם צַח וְנָעִים !

تمرين ٢

بيّن نوع كلٍ من المشتقات الآتية :

גִּבּוֹר — יָפֶה — נָאֶה — עָצוּב — רוֹגֵז — מְשֻׁכְלָל — בָּזוּי — בָּקִיא — צָמֵא — אֵיתָן — רַעֲנָן — נִרְדָּף — מִקְשָׁאָה — מֻרְחָב — מְרֻצֶּה — וָקוּק — טַבָּח — מִשְׁפָּךְ — מַאֲמִין — רוֹאֶה — חָכָם — חוֹלֶה — מְדַבֵּר — אִלֵּם — חֵרֵשׁ — עָרוֹם — יָחֵף — מָתוֹק — כּוֹאֵב — בּוֹכֶה — יָתוֹם — אַלְמָן — מְלַמֵּד — מִתְקַשֵּׁר — מְרֻכָּב .

الإبدال · חִלּוּף הָאוֹתִיּוֹת

هو جعل حرف مكان حرف آخر . ونقتصر هنا على ذكر أبرز صوره :
فاذا كان أول الثلاثي او الرباعي « ד » او « ז » وبُني على وزن הִתְפַּעֵל تبدل « ת » הִתְפַּעֵל « ד » مثل : הִדַּבֵּק (التصق) عوضاً عن הִתְדַּבֵּק ومثل : הִזַּיֵּן (تسلح) عوضاً عن הִזְתַּיֵּן ومثل : הִדַּרְדֵּר (تبعثر) عوضاً عن הִתְדַּרְדֵּר . ومثل ذلك يحصل في مصدر הִתְפַּעֵל ومشتقاته مثل : הִדַּמּוּת (تشبُّه) عوضاً عن הִתְדַּמּוּת و מִדַּמֶּה (متشبِّه) عوضاً عن מִתְדַּמֶּה و מִזְדַּקֵּף (منتصب) عوضاً عن מִזְתַּקֵּף .

واذا كان أول الثلاثي او الرباعي « צ » او « ט » وبُني على وزن הִתְפַּעֵל تُبدل « ת » הִתְפַּעֵל « ט » مثل : הִצְטַיֵּר (تصوّر) عوضاً عن הִצְתַּיֵּר ومثل : הִטַּמֵּא (تدنّس) عوضاً عن הִתְטַמֵּא . ومثل : הִצְטַמְצֵם (انحصر) عوضاً عن הִצְתַּמְצֵם . ومثل ذلك يحصل في مصدر هذا الفعل ومشتقاته فنقول : הִצְטַיְּרוּת و מִצְטַיֵּר و מִטַּמֵּא و מִצְטַמְצֵם .

تمارين

١ — كيف تأتي بوزن הִתְפַּעֵל من الافعال الآتية :

דִּבֵּר — דִּלְדֵּל — דָּחָה — דָּכָא — זָקֵן — זָךְ — זָכַר — צָמַק —
צָרַךְ — צָרַף — טָמֵא — טָהֵר — טָמַע .

٢ — ما مجرد الافعال الآتية وما أحرف الزيادة التي بها :

הִזְדַּוֵּג — הִזְדַּמֵּן — הִזְדַּיֵּף — הִצְטַיֵּן — הִצְטַנֵּן — הִצְטַדֵּק — הִשְׂתַּגֵּף — הִטַּמֵּא — הִצְטַמֵּק — הִשְׁתַּמֵּט — הִשְׁתַּיֵּב .

٣ — هات المصدر ثم اسم الفاعل من كل فعل مما يأتي واشرح ما في احدى هذه الكلمات من الابدال :

הִצְטַבֵּר — הִצְטַלֵּם — הִדַּדֵּה — הִזְדַּנֵּב — הִצְטָרֵף — הִצְטַפְצֵף — הִטַּפֵּשׁ .

اتصال الفعل بضمائر النصب

يتصل الفعل المتعدي — ماضياً ومستقبلا وحالا وأمراً — بضمائر النصب منفصلة ومتصلة مثل : שְׁמֹר אוֹתִי او שָׁמְרֵנִי (حَرَسَنِي) ومثل : יִקְנוּ אוֹתוֹ أو יִקְנוּהוּ (يشترونه) ومثل : אַתָּה לוֹקֵחַ אוֹתָהּ او לוֹקְחָהּ (تأخذها او آخِذُها) ومثل : זָכְרֵנִי او זְכֹר אוֹתִי (أذكرني) . ويلاحظ انه عند اتصال الفعل بضمير النصب المتصل يطرأ بعض التغيير على حركاته . ففي حالة اتصال الفعل الماضي بضمائر النصب المتصلة نقول :

שְׁמָרַנִי ، שְׁמָרְךָ ، שְׁמָרֵךְ ، שְׁמָרוֹ ، שְׁמָרָהּ ، שְׁמָרָנוּ ، שְׁמַרְכֶם–כֶן שְׁמָרָם – ן .

وعند اتصال الفعل المستقبل بضمائر النصب المتصلة نقول :

יִשְׁמְרֵנִי ، יִשְׁמָרְךָ ، יִשְׁמְרֵךְ ، יִשְׁמְרוֹ ، יִשְׁמְרָהּ ، יִשְׁמְרֵנוּ ، יִשְׁמָרְכֶם – כֶן ، יִשְׁמְרֵם – ן .

وعند اتصال المضارع الحالي بهذه الضمائر نقول :

שׁוֹמְרֵנִי ، שׁוֹמֶרְךָ ، שׁוֹמְרֵךְ ، שׁוֹמְרוֹ ، שׁוֹמְרָהּ ، שׁוֹמְרֵנוּ ، שׁוֹמֶרְכֶם – כֶן ، שׁוֹמְרָם – ן .

وعند اتصال الامر بهذه الضمائر نقول :

שָׁמְרֵנִי , שָׁמְרֵהוּ , שָׁמְרֶהָ (שָׁמְרֶנָּה ـ שָׁמְרָהּ) שָׁמְרֵנוּ , שָׁמְרֵם ـ ן .

تغيير حركات الفعل في حالة الوقف

يطرأ بعض التغيير على ضبط الفعل في حالة الوقف .

فاذا كان الفعل الماضي مسنداً الى ضمائر المتكلم والمخاطب والغائب تصبح حركة عينه قماص بدلا من بتاح مثل : שָׁמָרְתִּי و שָׁמָרְתָּ و שָׁמָר . وعند إسناده الى ضمير الغائبة وجماعة الغائبين تصبح حركة عينه قماص بعد أن كانت سكوناً متحركا مثل : שָׁמָרָה و שָׁמָרוּ .

واذا كان المستقبل مفتوح العين تصبح حركة عينه قماص بعد أن كانت سكوناً متحركا وذلك عند إسناده الى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين مثل : תִּשְׁמָעִי و תִּשְׁמָעוּ و יִשְׁמָעוּ . واذا كان المستقبل مضموم العين او مكسورها تشكل عينه بالحركة الاصلية عند إسناده الى ضمائر المخاطبة والمخاطبين والغائبين .

فمن : תִּכְתֹּב : תִּכְתְּבִי نقول : תִּכְתֹּבִי ومن : תֵּשֵׁב : תֵּשְׁבוּ نقول : תֵּשֵׁבוּ .

ومن : יִפֹּל ـ יִפְּלוּ نقول : יִפֹּלוּ ومن : יִתֵּן : יִתְּנוּ نقول : יִתֵּנוּ .

ولما كان الأمر مصوغاً من المستقبل بعد حذف حرف المضارعة منه فانه يعامل في حالة الوقف معاملة المستقبل فنقول :

عند الاسناد الى ياء المخاطبة : שְׁמֹרִי بدل שִׁמְרִי .

وعند الاسناد الى ضمير المخاطبين : שְׁמֹרוּ بدل שִׁמְרוּ .

المفعول فيه والمفعول المطلق والحال : תֹּאַר הַפֹּעַל

يطلق في النحو العبري على ثلاثة من أبواب النحو العربي[١] وهي :

١ — **المفعول فيه** : وهو الاسم الذي يبين زمن حصول الفعل او مكانه مثل : הַיּוֹם הָלַכְתִּי אֶל הַשּׁוּק (اليوم ذهبت الى السوق) ومثل : שָׁם יָשַׁבְתִּי (هناك جلست) .وقد حدّد النحاة العبريون المفعول فيه بنوعيه باسم (זְמַן וּמְקוֹם הַפְּעוּלָה) .

ومن ألفاظ ظرف الزمان في العبرية : אָז (حينئذ) و אֶתְמוֹל (أمس) و מָחָר (غداً) و תָּמִיד (دائما) و שִׁלְשׁוֹם (أمس الاول) و מָחֳרָתַיִם (بعد غد) و פִּתְאֹם (فجأة) و לְעוֹלָם (الى الابد) و עַד - עוֹלְמֵי עַד (الى أبد الآبدين) و מָתַי (متى) و מֵעוֹלָם (منذ القدم) و לְפָנִים (من قبل) و טֶרֶם (قبل أن) و כָּל - עוֹד (مادام) و עַתָּה (الآن) و לִפְנֵי (قبل) و אַחֲרֵי (بعد).

ومن الفاظ ظرف المكان : שָׁם , שָׁמָּה (ثَمّ او هناك) و פֹּה (هنا) و מַטָּה (اسفل) و מַעְלָה (أعلى) و הֵנָּה (هنا) و הֲלוֹם[٢] (هنا) و הָלְאָה (بعيداً) و אַיֵּה و אָנָה (اين) .

٢ — **المفعول المطلق** : ويراد به هناماينوب عن المصدر في باب المفعول المطلق كصفته مثل : אֱמֹר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה (قل قليلا وافعل كثيراً) أوما يدل على نوع المصدر مثل : עָבַדְתִּי חִנָּם (اشتغلت مجانا) . وقد يراد به التأكيد مثل : אָכֵן הִצְלִיחַ הַתַּלְמִיד (حقاً نجح التلميذ) و אָמְנָם יָדַעְתִּי אֶת הַדָּבָר (حقاً علمت الأمر) .

---

(١) يقابل תֹּאַר הַפֹּעַל في الاجرومية العبرية مايسمى Adverb في الاجرومية الانكليزية .

(٢) يقابل هذه اللفظة كلمة « هلمّ » في العربية الا انها اسم فعل أمر بمعنى « أقبل » .

ويعرف هذا الباب في النحو العبري باسم (איכות הפעולה). ومن ألفاظه : טוב مثل : טוב עָשִׂיתָ (حسناً فعلت) و כַּבִּיר (كثيراً) و לַשָּׁוְא (باطلا) و לְרִיק (سدى) و מְאֹד (جداً) و לְפִי (بمقدار) و כִּמְעַט (تقريباً ، سرعان ما) و יוֹתֵר (أكثر) و פָּחוֹת (أقل) و עוֹד (أيضاً) و דַּי (كفاية) و שׁוּב (ثانية) و פַּעַם (مرة) و כַּאֲשֶׁר (مثلما).

٣ — **الحال** : وهو الاسم المبين لهيئة الفاعل او المفعول به حين وقوع الفعل مثل : שָׁכַנְתִּי בֶּטַח (سكنت مطمئناً) ومثل : בָּדָד עֲזַבְתִּיךָ (وحيداً تركتك) و איך و איכה و איככה (كيف) اذا تلاها فعل .

وأكثر ورود الحال في العبرية اسماً مشتقاً (اي اسم فاعل او اسم مفعول او صفة مشبهة) ، ويندر ورودها مصدراً جامداً شاذاً كما في المثالين السابقين وكما في גַּלְמוּד (وحيداً) و רֵיקָם (سدى) و שַׁאֲנָן (مطمئناً) .

ويرى النحاة العبريون ان معظم الفاظ תֹּאַר הַפֹּעַל ، على اختلاف انواعها ، هي مصادر شاذة التركيب تذكر بعد الفعل او قبله ، للغايات السابقة . ولا يطرأ تغيير على صيغة هذه الكلمات ، بمعنى انها لا تطابق العامل من حيث نوعه وعدده .

وقد يصاغ المفعول المطلق او الحال بإدخال احد حرفي النسب (ב ل) على اسم المصدر مثل : עָבַד בְּהַצְלָחָה (عمل بنجاح) و הָלַךְ לְשָׁלוֹם (ذهب بالسلامة) .

وقد يدخل حرف النسب (מ) على اسم المصدر فيؤدي معنى المفعول لاجله الذي يبين سبب الفعل وعلة حصوله مثل : מֵת מֵרָעָב (مات جوعاً) و רָקַד מִשִּׂמְחָה (رقص فرحاً) و בָּרַח מִפַּחַד (هرب خوفاً) .

الميزان الصرفي : הַמִּשְׁקָל הַדִּקְדּוּקִי

لما كان أكثر الكلمات في العبرية ثلاثياً جعل علماء الصرف العبري لوزنها ثلاثة أحرف ، هي الـ פ للحرف الاول من الكلمة ، والـ ע للثاني ، والـ ל للثالث . وتضبط أحرف الميزان على حسب ضبط أحرف الموزون دائماً . فوزن כָּתַב – פָּעַל ، ووزن קָטָן – פָּעָל ، ووزن זָקֵן – פָּעֵל ووزن דָּבָר – פָּעָל .

ويوزن الرباعي بزيادة لام عليه . ففي גִּלְגֵּל مثلا نقول : פִּעְלֵל ، وفي גַּלְגַּל – פַּעְלַל ، وفي צְלְצוּל – פִּעְלוּל .

واذا كانت الكلمة مزيدة بتضعيف حرف ضُعِّف الحرف المقابل له في الميزان . ففي לִמֵּד مثلا نقول : פִּעֵל ، وفي לִמּוּד – פִּעּוּל .

واذا اشتملت الكلمة على حرف زائد او أكثر وُضع الزائد مكانه في الميزان ففي נִשְׁבַּר مثلا نقول : נִפְעַל . وفي הִרְכִּיב – הִפְעִיל . وفي הִתְקַשֵּׁר – הִתְפַּעֵל ، وفي הִמָּנְעוּת – הִפָּעֲלוּת وفي הִתְמַזְּגוּת – הִתְפַּעֲלוּת .

واذا حُذف من الكلمة بعض أحرفها حُذف نظير ذلك من الميزان . ففي שֵׁב مثلا نقول : עֵל ، وفي קְנוּ – פְעוּ . وفي שֵׁם ، בֵּן – פֵּע .

تمرين

زن الكلمات الآتية مع ضبط الميزان بالشكل :

שֶׁמֶשׁ — כָּתֵף — עוֹלָם — גָּדוֹל — נַגָּר — חָכְמָה — מוֹלֶדֶת — מִשּׁוֹר — שִׁיר — גוּר – שָׂפָה — גָּלוּת — בִּנְיָן — סַבָּה — מְגִלָּה – צִלְצֵל — יִבְכּוּ — הִתְעַטֵּף-דֵּעַ — נִשְׁמַר — סָר — הִזְדַּיֵּן — הִצְטַדֵּק — יִשָּׂא — תָּבוֹא — מֵת .

الحرف : הַמִּלָּה

الحرف هو ما دلّ على معنى في غيره . وتنقسم الحروف العبرية عشرة أقسام :

١ ــ מִלּוֹת הַיַּחַס (حروف النسب) وأهمها حروف ב כ ל מ وقد تكلمنا عنها مفصلا في بحث خاص .

ومن أحرف النسب עַל (على) و אֶל (الى) و בְּעַד (عن) و עַד (حتى) و אֵת (مع) وحرف التعدية אֵת .

وهناك كلمات يعتبرها النحاة العبريون أحرف نسب ، بينما يعدّها النحاة العرب ظروف زمان أو مكان ، منها : תַּחַת (تحت) و מִמַּעַל (فوق) و בֵּין (بين) و נֶגֶד (امام) و מוּל (تجاه) و אֵצֶל (عند) و עִם (مع) و תּוֹךְ و בְּתוֹךְ (ضمن) .

٢ ــ מִלּוֹת הַחִבּוּר (حروف العطف) وهي : ו׳ הַחִבּוּר[1] (واو العطف) و ו׳ הַהִפּוּךְ (واو القلب) وقد تحدثنا عنهما مفصلا في بحثين خاصين . ومن حروف العطف : אוֹ[2] (او) و גַּם (ايضاً) و אַף (حتى) و כִּי אִם (بل) .

٣ ــ מִלּוֹת הַמְּבַטְּלוֹת (حروف النفي او الاستثناء) وأشهرها : לֹא (لا) و בַּל (لم أو لن) و בִּלְתִּי (دون) و בִּלְעֲדֵי (سوى) זוּלָתִי (ماعدا) و בִּלְבַד (لاغير)

٤ ــ מִלּוֹת הַטַּעַם (حروف السبب) وهي : בַּעֲבוּר ، לְמַעַן ، יַעַן (لاجل) و אַחֲרֵי שֶׁ (حيث ان) و לָכֵן ، עַל כֵּן (لذلك) و פֶּן (لئلا) و כִּי (اذ أن) .

---

(١) هذا الحرف يؤدي معنى الواو والفاء وثم في العربية .

(٢) تفيد التخيير أو الشك كما في العربية .

٥ — מִלּוֹת הַתְּשׁוּבָה (احرف الجواب) وهي: כֵּן و הֵן[1] (نعم) و לֹא و לָאו (لا)

٦ — מִלּוֹת הַתְּנַאי (احرف الشرط) وهي: אִם (إن واذا) و לוּ و אִלּוּ (لو) و לוּלֵא و אִלּוּלֵי (لولا).

٧ — מִלּוֹת הַדִּמְיוֹן (أحرف التشبيه) وهي: כְּ (كاف التشبيه) و כְּמוֹ (مثل) و כַּאֲשֶׁר (كما) و כֵּן (كذلك)

٨ — מִלּוֹת הַקְּרִיאָה (أحرف النداء): يأتي حرف الـ ה قبل المنادى للدلالة على طلب إقبال مدلوله مثل: הָאִישׁ (يارجل) وقد يستغنى عن هذا الحرف.

ومن حروف النداء مايستعمل للندبة، وهي نداء المتفجع عليه او المتوجع منه، مثل: הִי و הָהּ و אֲהָהּ، הוֹי و אֲבוֹי، אָהּ و אָח و וַי و אַלְלַי: ومنها ما يستعمل للدلالة على الابتهاج مثل: הֶאָח ، הֵידָד: ومنها مايستعمل للاغراء والتشجيع والاستحثاث مثل: הָבָה و לְכָה؛ ومنها مايستعمل للرجاء والتوسل مثل: בִּי و אַחֲלַי، אָנָּא و נָא: ومنها مايكون للتعجب مثل: מָה و רְאֵה צֵא و סוּר و אֵיכָה، وللزجر: הַס (صه) وللتمني: לוּ[2] و מִי יִתֵּן (ليت).

وحروف الاغراء والرجاء والتوسل والتعجب والزجر تكون بلفظ واحد مع المفرد والجمع والمذكر والمؤنث. اما אַשְׁרֵי (طوبى) فيجوز ان تلحقها ضمائر الجر فيقال: אַשְׁרֶיךָ و אַשְׁרָיו.

٩ — מִלּוֹת הַשְּׁאֵלָה (احرف الاستفهام): حرف הֲ وتقابله همزة الاستفهام في اللغة العربية. وهناك ثلاثة أحرف أخرى تستعمل بمعنى هل وهي: הַאִם و כְּלוּם و הַאֻמְנָם. وقد ورد تفصيل ذلك في بحث ادوات الاستفهام.

١٠ — מִלּוֹת הַהִפּוּךְ וְהַסְּתִירָה (أحرف الاستدراك) وهي: אַךְ و אוּלָם و אֲבָל (لكن).

---

(١) تقابل هذه اللفظة «إنّ» التي تأتي حرف جواب في العربية بمعنى نعم كقوله:

ويقلن شيب قد علا — ك وقد كبرت فقلت إنه

(٢) يشبه ذلك استعمال «لو» للتمني في العربية.

الاعراب في العبرية

يرى المستشرقون ان اللغة العبرية كانت في الاصل معربة الاسماء دون الافعال ، وأن هذا الاعراب قد اختفى من عبرية العهد القديم ، وتبقت منه آثار ضئيلة ، أهمها مابقي في حالة النصب .

بيد أن هناك آثاراً تدل على وجود الاعراب في الفعل العبري . فقد لوحظ ان واو القلب (ו״ ההפוך) تعمل عمل « لم » النافية في العربية من حيث قلب معنى الفعل المضارع الى ماض ، ومن حيث جزم الفعل الاجوف بحذف عينه مثل : וַיָּקָם (المشتق من קָם יָקוּם) ومثل : וַיָּבֶן (المشتق من בָּן יָבִין) . كما يظهر هذا العمل عند دخول واو القلب على فعل معتل الآخر بالهاء اذ تحذف لامه مثل : וַיִּבֶן (المشتق من בָּנָה יִבְנֶה) . ولوحظ كذلك ان الفعل المضارع المقترن بياء المخاطبة او واو الجماعة يكون مجرداً من النون وآخره ، وهي النون التي تكون علامة لرفع الفعل في اللغة العربية ، الا أن هناك نصوصاً شعرية ونثرية ، لاسيما في الادب العبري القديم ، تحتوي أفعالا لحقت بها هذه النون مما يدل على استعمالها علامة لاعراب الفعل المضارع في العبرية القديمة ، كما ورد في سفر ارميا : « עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה ... » وكما ورد في قصيدة لابراهيم بن عزرا :

לוּ אֶהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִים   לֹא יִגְוְעוּן אִישִׁים בְּכָל־יָמַי .

ويرى المستشرقون ان علامة النصب في العبرية القديمة كانت الفتحة الطويلة ونشأ عنها حرف ה الشبيه بالالف اللينة فصارت ָה . واكثر ظهور هذه العلامة في المنصوب على نزع الخافض . اذ كثيراً ماتحذف احرف الجر « אֶל » او « לְ » او « עַל » وينصب المجرور بعد حذفها بشكل آخر حرف من الاسم

بالقماص وبإضافة « ה » في آخر الكلمة مثل : הָלַכְתִּי הָעִירָה بدل : הָלַכְתִּי אֶל הָעִיר ومثل : לֵךְ מִצְרַיְמָה, קוּם שָׁמָּה عوضاً عن : אֶל שָׁם .

وقد تدل هذه العلامة (ָה) على الظرفية الزمانية مثل : עַתָּה (الآن) من עֵת بمعنى حين و לַיְלָה (ليلا) من לַיִל .

وقد تفيد الاستغاثة مثل : עֶזְרָתָה (الغوث) او الندبة مثل : אוֹיָה (ويلاه)

ومن علامات[1] النصب ָם التي تحوّل معنى الاسم الى الظرفية او المفعول المطلق ، ويبدو ان الميم هنا عوض عن نون التنوين مثل : יוֹמָם : نهاراً (من יוֹם : نهار) و חִנָּם : مجانا (من חֵן : فضل) و שִׁלְשֹׁם : أول أمس (من שָׁלֹשׁ : ثلاث) و רֵיקָם : سدًى (من רֵיק : خالٍ) .

وعلامة الرفع كانت الضمة ولم يبق منها سوى آثار ضئيلة جداً في بعض الاعلام مثل : פְּנוּאֵל ، وفي بعض الاسماء عند اضافتها مثل : לְמַעְיְנוֹ־מָיִם (لينبوع ماء) و חַיְתוֹ־אֶרֶץ (حيوان الارض) .

أما علامة الجر فقد كانت الكسرة . ونجد آثارها في مثل : פְּנִיאֵל ومثل : שָׂרָתִי בַּמְּדִינוֹת הָיְתָה לָמַס (اميرة في المقاطعات صارت تحت الجزية) ومثل : גְּנֻבְתִי יוֹם וּגְנֻבְתִי לָיְלָה (مسروقة النهار ومسروقة الليل) .

تمرين

احذف احرف الجر من الجمل الآتية وألحق بالاسماء التي تلي احرف الجر علامة « ָה » .

הַנַּעַר נָפַל אֶל הַיָּם . הַבַּנַּאי עָלָה עַל הַגָּג . הַסּוּס נָפַל אֶל הַבּוֹר . הַשּׁוּעָל יָרַד אֶל הַבְּאֵר . אָבִי הָלַךְ אֶל הַגַּן . הַזְּאֵב נָס אֶל הַיַּעַר . הַסּוּס שָׁב אֶל הַבַּיִת . אֵלִיָּהוּ עָלָה אֶל הַשָּׁמַיִם . הַסּוֹחֵר נָסַע לְפָּרִיז . אֲנִי שַׁבְתִּי אֶל הַמָּלוֹן בָּעֶרֶב .

---

[1] مدارج القراءة والانشاء في اللغة العبرية للدكتور عبد العزيز برهام .

القسم الثالث

قصص وفكاهات

חלק שלישי

מַעֲשִׂיּוֹת וּבְדִיחוֹת

הָעִוֵּר וְהַפָּנָס

אִישׁ עִוֵּר[1] הָלַךְ בַּלַּיְלָה בַּדֶּרֶךְ וּבְיָדוֹ פָּנָס[2] . בַּדֶּרֶךְ פָּגַשׁ[3] בּוֹ אִישׁ פִּקֵּחַ[4] וְשָׁאַל אוֹתוֹ : לָמָּה לְךָ הַפָּנָס וְאַתָּה עִוֵּר ? הָעִוֵּר עָנָה[5] : הַפָּנָס נָחוּץ[6] לִי : אֲנָשִׁים פִּקְּחִים יִרְאוּ אוֹתִי וְיָטוּ[7] מִדַּרְכִּי . («שפת ילדים»-עם שנויים)

المفردات :

(١) أعمى (٢) فانوس (٣) التقى (٤) بصير (٥) أجاب (٦) ضروري (٧) فيحيدون .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֵיפֹה הָלַךְ הָעִוֵּר בַּלַּיְלָה ? — מֶה הָיָה בְּיָדוֹ ? — מִי פָּגַשׁ בּוֹ בַּדֶּרֶךְ ? — מַה שָּׁאַל הַפִּקֵּחַ אֶת הָעִוֵּר ? — מֶה עָנָה הָעִוֵּר ?

הֶעָנִי הָרַחְמָן

עָנִי עִוֵּר יָשַׁב בָּרְחוֹב . הוּא הָיָה רָעֵב . פַּעַם[1] אַחַת עָבַר מִשָּׁם עָנִי פִּקֵּחַ . כַּאֲשֶׁר רָאָה הֶעָנִי הַפִּקֵּחַ אֶת הֶעָנִי הָעִוֵּר רִחֵם עָלָיו . נִגַּשׁ[2] אֵלָיו וְאָמַר : «אֲנִי עָנִי וְאַתָּה עָנִי אַךְ[3] אַתָּה עִוֵּר וַאֲנִי פִּקֵּחַ . אֲנִי יָכוֹל לָלֶכֶת וּלְבַקֵּשׁ[4] לֶחֶם , וְאַתָּה אֵינְךָ יָכוֹל

לָלֶכֶת וּלְבַקֵּשׁ לֶחֶם . הֵא לְךָ[٥] כָּל־לַחְמִי וַאֲנִי אֵלֵךְ לְבַקֵּשׁ לִי לֶחֶם אַחֵר » .

المفردات :

(١) مرة (٢) تقدم (٣) لكن (٤) ولطلب (٥) هاكَ .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֵיפֹה יָשַׁב הֶעָנִי הָעִוֵּר ? — הֲהָיָה הֶעָנִי שָׂבֵעַ ? — הֲשָׂבֵעַ אַתָּה עַכְשָׁיו ? מָה אַתָּה עוֹשֶׂה בִּהְיוֹתְךָ רָעֵב ? — מִי עָבַר עַל יַד הָעִוֵּר ? — הֲיָכוֹל הָעִוֵּר לִרְאוֹת ? — מָה אָמַר הֶעָנִי הַפִּקֵּחַ לֶעָנִי הָעִוֵּר ? — הֲיָכוֹל הַפִּקֵּחַ לִרְאוֹת ? מָה קוֹרְאִים לְאָדָם הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת ? — וּמָה קוֹרְאִים לָזֶה שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת ?

הַשּׁוּעָל[١] וְהַכֶּלֶב

אָמְרוּ לַשּׁוּעָל : « הֲתִשָּׂא מִכְתָּב אֶל הַכֶּלֶב וּתְקַבֵּל[٢] שָׂכָר[٣] בְּסַךְ[٤] מֵאָה לִירוֹת ? » .

הֵשִׁיב הַשּׁוּעָל : « הַשָּׂכָר גָּדוֹל וּכְגָדְלוֹ־הַסַּכָּנָה[٥] » .

المفردات :

(١) الثعلب (٢) فتأخذ (٣) أجرة (٤) بمبلغ (٥) الخطر .

הַצְּבִי[١] וְהַכֶּלֶב

כֶּלֶב צַיִד רָדַף[٢] אַחֲרֵי צְבִי .

« לָמָּה תִּרְדֹּף אַחֲרַי ? » שָׁאַל הַצְּבִי « לֹא תַּשִּׂיגֵנִי[٣] » .

« מַדּוּעַ ? » שָׁאַל הַכֶּלֶב .

« כִּי אֲנִי רָץ כְּדֵי לְהַצִּיל[٤] אֶת עַצְמִי[٥] » עָנָה הַצְּבִי ,

« וְאַתָּה–לְמַעַן אֲדוֹנְךָ » .

المفردات :

(١) الظبي (٢) لحق (٣) تدركني (٤) لانقاذ (٥) نفسي.

הַשּׁוּעָל וְהָאַרְנֶבֶת

שׁוּעָל תָּפַס[١] אַרְנֶבֶת וְהִתְחִיל[٢] לְהִתְפָּאֵר[٣] בְּכֹחוֹ[٤] .

« אַל תִּתְהַלֵּל[٥] » אָמְרָה הָאַרְנֶבֶת , « לֹא מִפְּנֵי[٦] שֶׁאַתָּה חָזָק תָּפַסְתָּ אוֹתִי , אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי חַלָּשָׁה[٧] » .

المفردات :

(١) أمسك (٢) وبدأ (٣) يفتخر (٤) بقوته (٥) تتباهى (٦) بسبب (٧) ضعيفة .

קֵרֵחַ[١] מִכָּאן[٢] וּמִכָּאן

לְאִישׁ אֶחָד הָיוּ שְׁתֵּי נָשִׁים : אַחַת צְעִירָה[٣] וְאַחַת זְקֵנָה[٤] . רָצְתָה[٥] כָּל אַחַת מֵהֶן כִּי הַבַּעַל יִהְיֶה כָּמוֹהָ . לִקְּטָה הַצְּעִירָה מֵרֹאשׁוֹ וּמִזְּקָנוֹ[٦] אֶת הַשְּׂעָרוֹת הַלְּבָנוֹת , וְהַזְּקֵנָה אֶת הַשְּׁחוֹרוֹת .

נִמְצָא[٧] הָאִישׁ קֵרֵחַ מִכָּאן וּמִכָּאן .

(ספר היסוד ـ עם שנויים)

المفردات :

(١) أصلع (٢) من هنا (٣) شابة (٤) عجوز (٥) أرادت (٦) ومن لحيته (٧) وُجِدَ ، أصبح .

تمرين — תַּרְגִּיל

כַּמָּה נָשִׁים הָיוּ לָאִישׁ ? — הֲהָיוּ שְׁתֵּיהֶן צְעִירוֹת ? — מָה רָצְתָה כָּל אַחַת ? — מָה עָשְׂתָה הַצְּעִירָה וּמָה עָשְׂתָה הַזְּקֵנָה ? — הֲיֵשׁ לְךָ שְׂעָרוֹת לְבָנוֹת ? — אֵיךְ נִמְצָא הָאִישׁ בַּסּוֹף ?

הַנְּעָרִים וְהַתַּפּוּחַ

שְׁנֵי נְעָרִים מָצְאוּ תַּפּוּחַ[١] . הָאֶחָד אָמַר : אֲנִי מְצָאתִיו וְהַשֵּׁנִי אָמַר : אֲנִי מְצָאתִיו . הָאֶחָד אָמַר לַשֵּׁנִי : אַתָּה שַׁקְרָן[٢] ! הַנְּעָרִים הִכּוּ[٣] זֶה אֶת זֶה . הַתַּפּוּחַ נָפַל עַל הָאָרֶץ וְנִרְמַס[٤] בְּרַגְלֵיהֶם . הִבִּיטוּ[٥] הַנְּעָרִים זֶה בִּפְנֵי זֶה וְהִתְחָרְטוּ[٦] עַל מַה שֶּׁקָּרָה[٧] בֵּינֵיהֶם .

(בית ספר עברי ـ עם שנויים)

المفردات :

(١) تفاحة (٢) كذّاب (٣) ضربا (٤) وديس (٥) نظرا (٦) وندما (٧) ماحدث .

تمرين — תַּרְגִּיל

מה מָּצְאוּ שְׁנֵי הַנְּעָרִים ? — מָה אָמַר הָרִאשׁוֹן ? וּמָה אָמַר הַשֵּׁנִי ? — לָמָּה הִכּוּ זֶה אֶת זֶה ? — לָמָּה נִרְמַס הַתַּפּוּחַ ? — הַאוֹהֵב אַתָּה אֶת הַתַּפּוּחִים ?

הַנַּעַר וְהָאֱגוֹזִים

נַעַר אֶחָד שָׂם(1) אֶת יָדוֹ תּוֹךְ כַּד אֱגוֹזִים וְלָקַח מְלֹא יָדוֹ מֵהֶם . רָצָה לְהוֹצִיא(2) אֶת יָדוֹ הַמְּלֵאָה מִן הַכַּד וְלֹא יָכוֹל, כִּי פִי הַכַּד צַר . הַנַּעַר צָעַק(3) בְּקוֹל(4) רָם . אִמּוֹ בָּאָה וְרָאֲתָה אֶת אֲשֶׁר בְּנָהּ עוֹשֶׂה . הִיא צָחֲקָה(5) וְאָמְרָה : אִם תָּשִׁיב(6) אֶת הָאֱגוֹזִים אֲשֶׁר גָּנַבְתָּ(7) תּוּכַל לְהוֹצִיא אֶת יָדְךָ מִן הַכַּד .

(בית ספר עברי ـ עם שנויים)

المفردات :

(١) وضع (٢) أن يخرج (٣) صرخ (٤) بصوت (٥) ضحكت (٦) ترجع (٧) سرقت .

تمرين — תַּרְגִּיל

אֵיפֹה הָיוּ הָאֱגוֹזִים ? — לָמָּה לֹא יָכוֹל הַנַּעַר לְהוֹצִיא אֶת יָדוֹ מִן הַכַּד ? — מָה אָמְרָה הָאֵם לִבְנָהּ הַצּוֹעֵק ? — הֲהָיָה פִּי הַכַּד רָחָב ?

הָעוֹרֵב[1] וְהַשּׁוּעָל

עוֹרֵב עָמַד עַל עֵץ . בְּפִיו הָיָה נֵתַח[2] בָּשָׂר . שׁוּעָל רָעֵב[3] עָבַר עַל יַד[4] הָעֵץ , הֵרִיחַ[5] אֶת רֵיחַ[6] הַבָּשָׂר , קָרַב אֶל הָעֵץ וְאָמַר לָעוֹרֵב : אַתָּה עוֹף[7] טוֹב , אַתָּה עוֹף יָפֶה , זַמֵּר לִי מְעַט .

הָעוֹרֵב פָּתַח אֶת פִּיו לְזַמֵּר , הַבָּשָׂר נָפַל[8] עַל הָאָרֶץ . הַשּׁוּעָל לָקַח אֶת הַבָּשָׂר וְהָלַךְ .

(בית ספר עברי-עם שנויים)

المفردات :

(١) الغراب (٢) قطعة (٣) جائع (٤) بجانب (٥) شمّ (٦) رائحة (٧) طائر (٨) سقط .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֵיפֹה עָמַד הָעוֹרֵב ? — מֶה הָיָה בְּפִיו ? מִי עָבַר עַל יַד הָעֵץ ? — מָה אָמַר הַשּׁוּעָל כַּאֲשֶׁר הֵרִיחַ אֶת רֵיחַ הַבָּשָׂר ? — מֶה עָשָׂה הָעוֹרֵב ? — וּמֶה עָשָׂה הַשּׁוּעָל ?

הַשּׁוּעָל וְהַכֶּרֶם

שׁוּעָל מָצָא כֶּרֶם . הַכֶּרֶם הָיָה גָדוּר[1] מִכָּל-פִּנּוֹתָיו[2] . וְהָיָה שָׁם

נֶקֶב[٣] אֶחָד . בִּקֵּשׁ[٤] הַשּׁוּעָל לָבֹא אֶל הַכֶּרֶם , דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב , וְלֹא יָכֹל . מֶה עָשָׂה ? צָם שְׁלשָׁה יָמִים עַד שֶׁכָּחַשׁ[٥] וְנִכְנַס[٦] בְּאוֹתוֹ[٧] נֶקֶב וְאָכַל וְשָׁמַן[٨] . בִּקֵּשׁ לָצֵאת וְלֹא יָכֹל . שָׁב וְצָם שְׁלשָׁה יָמִים עַד שֶׁכָּחַשׁ וְהָפַךְ[٩] כְּמוֹ שֶׁהָיָה וְיָצָא דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב שֶׁבָּא בוֹ . כְּשֶׁיָּצָא הָפַךְ[١٠] פָּנָיו וְהִבִּיט בַּכֶּרֶם וְאָמַר : כֶּרֶם , כֶּרֶם ! מַה טוֹב אַתָּה וּמַה טוֹבִים פֵּרוֹתֶיךָ[١١] ! אֲבָל מָה הֲנָאָה[١٢] מִמְּךָ ?

(בית ספר עברי-עם שנויים)

المفردات :

(١) محاط بجدار (٢) زواياه (٣) ثقب (٤) أراد (٥) أنهزل (٦) ودخل (٧) في ذلك (٨) وسمن (٩) وصار (١٠) قلب ، أدار (١١) ثمارك (١٢) فائدة .

تمرين - תַּרְגִּיל

מַה מָּצָא הַשּׁוּעָל ? — אֵיךְ הָיָה הַכֶּרֶם ? — לָמָּה לֹא יָכוֹל הַשּׁוּעָל לָבוֹא אֶל הַכֶּרֶם ? — דֶּרֶךְ מָה נִכְנַס הַשּׁוּעָל אֶל הַכֶּרֶם ? — מַדּוּעַ כָּחַשׁ הַשּׁוּעָל ? — לָמָּה לֹא יָכוֹל הַשּׁוּעָל לָצֵאת מִן הַכֶּרֶם ? — מֶה עָשָׂה כְּדֵי לִכְחוֹשׁ ? — מָה אָמַר הַשּׁוּעָל לַכֶּרֶם אַחֲרֵי צֵאתוֹ מִמֶּנּוּ ?

שְׁנֵי הַכְּלָבִים וְהַלֶּחֶם

כֶּלֶב פָּגַשׁ[١] בַּחֲבֵרוֹ וּבְפִיו כִּכַּר[٢] לֶחֶם חָרוּךְ[٣] .

«אֵיזֶה לֶחֶם שָׂרוּף[٣] יֵשׁ לְךָ» , אָמַר הַכֶּלֶב , «זְרֹק[٤] אוֹתוֹ !»

« לֹא אֶזְרֹק אוֹתוֹ » , עָנָה בַּעַל הַכִּכָּר , «בְּטֶרֶם[٥] אֶמְצָא טוֹב מִמֶּנּוּ » .

المفردات :

(١) التقى (٢) رغيف (٣) محروق (٤) ارم (٥) قبل أن .

הָעַקְרָב וְהַסֶּלַע[١]

עוֹבֵר אֹרַח[٢] רָאָה עַקְרָב הָעוֹקֵץ[٣] סֶלַע .

« לָמָּה תַּעֲקֹץ אוֹתוֹ ? » , הִשְׁתָּאָה[٤] , « זֶה סֶלַע » .

« יָדַעְתִּי זֹאת » , הֵשִׁיב הָעַקְרָב , « אַךְ רוֹצֶה אֲנִי שֶׁיַּכִּיר[٥] אוֹתִי וְיֵדַע לִירוֹא[٦] אוֹתִי » .

المفردات :

(١) والصخر (٢) سبيل (٣) يلدغ (٤) دُهش (٥) أن يعرف (٦) أن يخاف.

הַזְּאֵב וְהַגְּדִי

זְאֵב פָּגַשׁ בִּגְדִי רַךְ[١] וְרָצָה לִטְרוֹף[٢] אוֹתוֹ .

« סוֹף סוֹף[٣] מָצָאתִי אוֹתְךָ ! » קָרָא בְּזַעַם[٤] , « אַתָּה קִלַּלְתָּ[٥] אוֹתִי פַּעַם . לֹא תִמָּלֵט[٦] מֵעֹנֶשׁ[٧] ! »

«מָתַי הָיָה זֶה ?» שָׁאַל הַגְּדִי בְּעוֹדוֹ[٨] רוֹעֵד[٩] בְּכָל גּוּפוֹ[١٠].
« לִפְנֵי שְׁנָתַיִם » אָמַר הַזְּאֵב .
« אֲבָל רַק הַשָּׁנָה נוֹלַדְתִּי »הֵשִׁיב הַגְּדִי .
«אִם כֵּן[١١]» , אָמַר הַזְּאֵב , «הָיָה זֶה , בְּוַדַּאי[١٢] , אָבִיךָ».

المفردات :

(١) صغير السن (٢) أن يفترس (٣) أخيراً (٤) بسخط (٥) شتمت (٦) تفلت (٧) من عقاب(٨) بينما هو (٩) يرتجف (١٠) جسمه (١١) إذاً (١٢) بالطبع .

צִפּוֹר חֲכָמָה

צִפּוֹר אַחַת הָיְתָה בַּשָּׂדֶה[١] . הִיא הָיְתָה צְמֵאָה[٢] וּמַיִם לֹא הָיוּ בַּשָּׂדֶה . הַצִּפּוֹר מָצְאָה כַּד[٣] מַיִם עַל הָאָרֶץ . בַּכַּד הָיָה מְעַט[٤] מַיִם וְהַצִּפּוֹר לֹא יָכְלָה לִשְׁתּוֹת מִן הַמַּיִם , כִּי פִי הַכַּד צַר[٥] וְלֹא יָכְלָה הַצִּפּוֹר לָבוֹא אֶל תּוֹךְ[٦] הַכַּד . הַצִּפּוֹר לִקְּטָה אֲבָנִים קְטַנּוֹת וְהִשְׁלִיכָה[٧] אוֹתָן אֶל הַכַּד . הַמַּיִם עָלוּ וְשָׁתְתָה הַצִּפּוֹר .

(בית ספר עברי-עם שנויים)

المفردات :

(١) في الحقل (٢) ظمأى (٣) جرة (٤) قليل (٥) ضيق (٦) داخل (٧) وألقت .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֵיךְ הָיְתָה הַצִּפּוֹר — לָמָּה לֹא יָכְלָה הַצִּפּוֹר לִשְׁתּוֹת ? — מָה עָשְׂתָה הַצִּפּוֹר כְּדֵי לִשְׁתּוֹת ? — אֵיפֹה מָצְאָה אֶת הָאֲבָנִים הַקְּטַנּוֹת ? — הֲצָמֵא אַתָּה ? — מָה עוֹשֶׂה אַתָּה בִּהְיוֹתְךָ צָמֵא ?

הָעוֹרֵב וְהַזָּמִיר [١]

הָעוֹרֵב וְהַזָּמִיר רָבוּ[٢] זֶה עִם זֶה . זֶה אָמַר :« קוֹלִי עָרֵב[٣] מִקּוֹלֶךָ »וְזֶה אָמַר : « קוֹלִי עָרֵב מִקּוֹלֶךָ » . הִתְעָרְבוּ[٤] שְׁנֵיהֶם וְאָמְרוּ : נַשְׁבִּיעַ[٥] אֶת זֶה שֶׁיַּעֲבֹר תְּחִלָּה[٦] וְיִשְׁפֹּט[٧] בֵּינֵינוּ , וּמִי שֶׁקּוֹלוֹ עָרֵב יוֹתֵר יְנַקֵּר אֶת עֵין הַשֵּׁנִי .

הָעוֹבֵר הָרִאשׁוֹן הָיָה חֲזִיר . עָמְדוּ וְשָׁרוּ [٨] שְׁנֵיהֶם לְפָנָיו וּבִקְּשׁוּ אֶת מִשְׁפָּטוֹ[٩]

« קוֹל הָעוֹרֵב עָרֵב יוֹתֵר ! » – אָמַר הַחֲזִיר » .

הָעוֹרֵב נִקֵּר אַחַת מֵעֵינֵי הַזָּמִיר .

יָשַׁב הַזָּמִיר עַל אֶחָד מֵעַנְפֵי[١٠] הָעֵץ וּבָכָה .

– לָמָּה אַתָּה בוֹכֶה ? עַל עֵינְךָ שֶׁנִּקַּרְתִּי ? – שָׁאַל הָעוֹרֵב .

– לֹא עַל עֵינִי אֲנִי בוֹכֶה , אֶלָּא עַל שֶׁהַחֲזִיר הָיָה לִי לְשׁוֹפֵט – עָנָה הַזָּמִיר .

(שפיינברג-עסשנויים)

المفردات :

(١) والبلبل (٢) اختصما (٣) أعذب (٤) تراهنا (٥) مُخلَّف (٦) أولاً (٧) فيحكم (٨) وأنشدا (٩) حكمه (١٠) من أغصان .

تمرين - תַּרְגִּיל

עַל מָה רָבוּ הָעוֹרֵב וְהַזָּמִיר ? — מָה אָמַר כָּל אֶחָד מֵהֶם ? — עַל מָה הִתְעָרְבוּ ? — מִי עָבַר תְּחִלָּה ? — מָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם לְפָנָיו ? — מָה אָמַר הַחֲזִיר ? — הֲצָדַק הַחֲזִיר בְּמִשְׁפָּטוֹ ? — לָמָּה נִקֵּר הָעוֹרֵב אֶת עֵין הַזָּמִיר ?

הָאִכָּר[١] וְהַתְּרוּפָה[٢]

לְאִכָּר אֶחָד כָּאֲבָה[٣] הַבֶּטֶן . הוּא נָסַע הָעִירָה וּבָא אֶל הָרוֹפֵא[٤] . בָּדַק[٥] הָרוֹפֵא אֶת גּוּפוֹ[٦] , דָּפַק[٧] בְּאֶצְבָּעוֹ עַל בִּטְנוֹ , רָשַׁם[٨] לוֹ תְּרוּפָה עַל נְיָר וְאָמַר לוֹ : אֶת-זֶה תִּשְׁתֶּה וְתִהְיֶה בָּרִיא[٩] .

בָּא הָאִכָּר הַבַּיְתָה וְשָׁתָה אֶת הַנְּיָר בְּמַיִם , אֲבָל[١٠] כְּאֵבוֹ[١١] לֹא חָדַל[١٢] . תָּמַהּ[١٣] הָאִכָּר וְאָמַר : הֲלֹא אֶת הַתְּרוּפָה כְּבָר שָׁתִיתִי וּמַדּוּעַ-זֶה בִּטְנִי עוֹד[١٤] כּוֹאֶבֶת ?...

(ספר היסוד)

المفردات :

(١) الفلاح (٢) والدواء (٣) وجعتْ (٤) الطبيب (٥) فحصَ (٦) جسمه .

(٧) دق (٨) دوّن (٩) صحيح الجسم (١٠) لكن (١١) ألمّ (١٢) انقطع (١٣) عجب (١٤) لايزال .

تمرين — תַּרְגִּיל

לְמִי כָּאֲבָה הַבֶּטֶן ? — לָמָּה הָלַךְ אֶל הָרוֹפֵא ? — מֶה עָשָׂה לוֹ הָרוֹפֵא?
וּמָה אָמַר לוֹ ? — מֶה עָשָׂה הָאִכָּר בְּבוֹאוֹ הַבַּיְתָה ? — לָמָּה לֹא חָדַל כְּאֵבוֹ?_
מָה אָמַר הָאִכָּר ? — אֵיפֹה חַי הָאִכָּר ? _ מָה עוֹשֶׂה הָרוֹפֵא ?

הָאִכָּר[١] וְהַמִּשְׁקָפַיִם[٢]

אִכָּר בָּא אֶל חֲנוּת[٣] לִקְנוֹת מִשְׁקָפַיִם . נָתַן לוֹ הַחֶנְוָנִי[٤] זוּג[٥] מִשְׁקָפַיִם . שָׂם [٦] הָאִכָּר אֶת הַמִּשְׁקָפַיִם עַל עֵינָיו , לָקַח סֵפֶר וְהִסְתַּכֵּל[٧] בּוֹ .

— לֹא טוֹבִים הֵם הַמִּשְׁקָפַיִם הָאֵלֶּה , אָמַר הָאִכָּר , תֵּן לִי אֲחֵרִים .

נָתַן לוֹ בַּעַל הַחֲנוּת זוּג אַחֵר . הִסְתַּכֵּל הָאִכָּר עוֹד פַּעַם בַּסֵּפֶר וְאָמַר : גַּם אֵלֶּה רָעִים .

נָתַן לוֹ הַחֶנְוָנִי עוֹד זוּגוֹת אֲחָדִים . הָאִכָּר הָפַךְ [٨] וְהָפַךְ בַּסֵּפֶר , הִסְתַּכֵּל בּוֹ הֵנָּה וָהֵנָּה וּבַסּוֹף אָמַר : כָּל-הַמִּשְׁקָפַיִם שֶׁלְּךָ לֹא יַצְלִחוּ[٩] .

שָׁאַל אוֹתוֹ הַחֶנְוָנִי :

— אֱמָר-לִי , אֲדוֹנִי , הֲיוֹדֵעַ אַתָּה לִקְרֹא בַּסֵּפֶר ?

— לוּ(١٠) יָדַעְתִּי לִקְרֹא, עָנָה הָאִכָּר, לָמָּה אֶקְנֶה מִשְׁקָפַיִם?

(למדו עברית-עם שנויים)

المفردات :

(١) الفلاح (٢) والمنظار (٣) حانوت (٤) صاحب الحانوت (٥) زَوْج، اثنين (٦) وضع (٧) ونظر (٨) قلّب (٩) لاتصلح (١٠) لو .

تمرين — תַּרְגִּיל

לְאָן בָּא הָאִכָּר ? — לָמָּה בָּא אֶל הַחֲנוּת ? — הֲיֵשׁ לְךָ מִשְׁקָפַיִם ?— הֲיָכוֹל אַתָּה לִרְאוֹת בְּלִי מִשְׁקָפַיִם ? — מַה נָּתַן הַחֶנְוָנִי לָאִכָּר ? — מֶה עָשָׂה הָאִכָּר ? וּמָה אָמַר לַחֶנְוָנִי ? — מַה שָּׁאַל אוֹתוֹ הַחֶנְוָנִי ? — מֶה הֵשִׁיב הָאִכָּר ?

שְׁנַיִם עַל חֲמוֹר אֶחָד

אָדָם(١) רָכַב עַל חֲמוֹרוֹ וְיָצָא לַשּׁוּק. בַּדֶּרֶךְ פָּגַשׁ בְּאָדָם שֶׁבִּקֵּשׁ(٢) כִּי יִקַּח גַּם אוֹתוֹ עַל גַּב הַחֲמוֹר. הִסְכִּים(٣) בַּעַל הַחֲמוֹר וְהֶעֱלָה אֶת הַזָּר עַל חֲמוֹרוֹ.

לְאַחַר כַּמָּה דַקּוֹת אָמַר הַזָּר(٤) בְּהִתְפַּעֲלוּת(٥) : « מֶה חָזָק(٦) הַחֲמוֹר שֶׁלְּךָ ! »

כַּעֲבוֹר(٧) דַּקּוֹת(٨) אֲחָדוֹת אָמַר : « מֶה חָזָק הַחֲמוֹר שֶׁלָּנוּ ! »

« שְׁמַע, יְדִידִי », הֵשִׁיב לוֹ בַּעַל הַחֲמוֹר, « רֵד נָא מִיָּד מִן הַחֲמוֹר, בְּטֶרֶם תֹּאמַר : « מֶה חָזָק הַחֲמוֹר שֶׁלִּי ! »

المفردات :

(١) شخص (٢) الذي طلب (٣) وافق (٤) الأجنبي (٥) بتأخر (٦) ماأقوى (٧) وبعد مضي (٨) بضع دقائق (٩) صديقي (١٠) فوراً .

יֹשֶׁר לֵב[١]

הָרַב[٢] הַגָּדוֹל , רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח , קָנָה חֲמוֹר מִנָּכְרִי[٣] . כַּאֲשֶׁר הֵבִיא[٤] אֶת הַחֲמוֹר אֶל חֲצֵרוֹ[٥] , רָאוּ תַּלְמִידָיו וְהִנֵּה[٦] אֶבֶן יְקָרָה[٧] תְּלוּיָה[٨] בְּצַוָּארוֹ[٩] שֶׁל הַחֲמוֹר , וַיָּרוּצוּ[١٠] אֶל רַבָּם וַיֹּאמְרוּ לוֹ : « בִּרְכַּת יְהוָה הֶעֱשִׁירָה[١١] אוֹתְךָ . יִרְאֶה רַבֵּנוּ אֶת הָאֶבֶן הַטּוֹבָה שֶׁהָיְתָה עַל צַוַּאר הַחֲמוֹר שֶׁקָּנִיתָ הַיּוֹם » . וַיַּעַן הָרַב רַבִּי שִׁמְעוֹן לְתַלְמִידָיו : לֹא ! תַּלְמִידַי הַטּוֹבִים , רַק חֲמוֹר קָנִיתִי וְאֶבֶן טוֹבָה לֹא קָנִיתִי . לְכוּ וְהַחֲזִירוּ[١٢] אוֹתָהּ לִבְעָלֶיהָ[١٣] » . וַיַּעֲשׂוּ כֵּן[١٤] . הַנָּכְרִי הִתְפַּלֵּא[١٥] עַל יֹשֶׁר לִבּוֹ שֶׁל הָרַב .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(١) استقامة (٢) الرباني ، الحبر (٣) من أجنبي (٤) جلَب (٥) فناء داره (٦) فاذا (٧) ثمينة (٨) معلقة (٩) برقبته (١٠) فجروا (١١) أغنت (١٢) فأعيدوا (١٣) لصاحبها (١٤) كذلك (١٥) تعجّب .

تمرين - תַּרְגִּיל

מַה קָּנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן ? — מִמִּי קָנָה אֶת הַחֲמוֹר ? — מֶה הָיָה תָּלוּי בְּצַוָּארוֹ שֶׁל הַחֲמוֹר ? — מָה אָמְרוּ הַתַּלְמִידִים לְרַבָּם ? — מֶה עָנָה לָהֶם ? — עַל מָה הִתְפַּלֵּא הַנָּכְרִי ?

הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר

גָּמָל וַחֲמוֹר בָּרְחוּ[١] מִבֵּית בַּעֲלֵיהֶם וְנִפְגְּשׁוּ בַּיַּעַר[٢] . שָׁם חָיוּ יַחַד[٣] בְּשָׁלוֹם וּבְשַׁלְוָה[٤] , עַד לְאוֹתוֹ יוֹם מַר , בּוֹ הִתְאַוָּה[٥] הַחֲמוֹר לָשִׁיר . הַגָּמָל נִסָּה[٦] לִמְנוֹעַ אוֹתוֹ מִלְּבַצֵּעַ[٧] אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ[٨] , אוּלָם[٩] לַשָּׁוְא[١٠] . הַחֲמוֹר פָּעַר[١١] אֶת פִּיו , וּלְקוֹל נְעִירָתוֹ[١٢] בָּאוּ אֲנָשִׁים וְתָפְסוּ אֶת שְׁנֵי הַבּוֹרְחִים , הֶעֱמִיסוּ[١٣] אֶת הַחֲמוֹר עַל גַּב הַגָּמָל וַיֵּצְאוּ לַדֶּרֶךְ .

בְּאֶמְצַע[١٤] הַדֶּרֶךְ אָמַר הַגָּמָל לַחֲמוֹר : « רוֹצֶה אֲנִי לִרְקוֹד[١٥] » . « הִשְׁתַּגַּעְתָּ[١٦] ? » נָאַק[١٧] הַחֲמוֹר , « אַתָּה תַּפִּיל אוֹתִי אַרְצָה ! » « אֲנִי מֻכְרָח[١٨] לִרְקוֹד » , הֵשִׁיב הַגָּמָל « עַד כְּדֵי כָּךְ[١٩] נֶהֱנֵיתִי[٢٠] מִשִּׁירָתְךָ » .

הוּא הֵחֵל לִקְפּוֹץ , וְהַחֲמוֹר נָפַל אַרְצָה וְשָׁבַר אֶת צְלָעָיו[٢١] .

المفردات :

(١) هربا (٢) في الغابة (٣) معاً (٤) وهدوء (٥) اشتهى (٦) حاول

(٧) من تنفيذ (٨) فكرته (٩) لكن (١٠) عبثاً (١١) فغرَ (١٢) نهيقه
(١٣) حمّلوا (١٤) في منتصف (١٥) أن أرقص (١٦) جننتَ (١٧) نزَق
(١٨) مضطر (١٩) حتى الآن (٢٠) تمتعتُ (٢١) ضلوعه .

הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַתַּגָּר[١] מֵאַתּוּנָה

פַּעַם אַחַת בָּא אוֹרֵחַ[٢] יְרוּשַׁלְמִי אֵצֶל תַּגָּר מֵאַתּוּנָה . מָצָא בַחֲנוּתוֹ בְּנֵי אָדָם אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים . אָכַל וְשָׁתָה גַּם הוּא עִמָּהֶם . בָּעֶרֶב בִּקֵּשׁ לִישׁוֹן שָׁם . אָמְרוּ לוֹ : הַמִּנְהָג[٣] אֶצְלֵנוּ שֶׁלֹּא נְקַבֵּל אוֹרֵחַ אֶלָּא עַד שֶׁיִּקְפֹּץ[٤] שָׁלשׁ קְפִיצוֹת . אָמַר לָהֶם : וְכִי[٥] יוֹדֵעַ אֲנִי אֵיךְ אַתֶּם קוֹפְצִים ? יַעֲמֹד אֶחָד וְיִקְפֹּץ לְפָנַי וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה כְּמוֹתוֹ . עָמַד אֶחָד וְקָפַץ אַחַת וְנִמְצָא בְּאֶמְצַע[٦] הֶחָנוּת , קָפַץ שֵׁנִית וְנִמְצָא עַל פֶּתַח הֶחָנוּת , קָפַץ שְׁלִישִׁית וְנִמְצָא בַּחוּץ[٧] הָלַךְ הַיְרוּשַׁלְמִי וְסָגַר אֶת הַדֶּלֶת בְּפָנָיו . אָמַר לָהֶם : חַיֵּיכֶם[٨] , מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתֶּם לַעֲשׂוֹת לִי עָשִׂיתִי לָכֶם .

(א. רבינזון–עם שנויים)

المفردات :

(١) والتاجر (٢) ضيف (٣) العادة (٤) أن يقفز (٥) وهل (٦) في وسط
(٧) في الخارج (٨) وحياتكم .

تمرين — תַּרְגִּיל

לְאָן בָּא הָאוֹרֵחַ הַיְרוּשַׁלְמִי ? — מַה עָשׂוּ הָאֲנָשִׁים בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל הַתַּגָּר ?

מה עָשָׂה הַיְרוּשַׁלְמִי ? — אֵיפֹה רָצָה לִישׁוֹן ? — מָה אָמְרוּ לוֹ ? — מָה עָנָה לָהֶם ? — מָה עָשָׂה אֶחָד מֵהֶם ? — מָה עָשָׂה הַיְרוּשַׁלְמִי ? וּמָה אָמַר לָהֶם ?

חָכְמַת יְלָדִים

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיָה הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ וּמָצָא יֶלֶד אֶחָד וּבְיָדוֹ כְּלִי(١) מְכֻסֶּה(٢). שָׁאַל אוֹתוֹ : מַה בְּיָדְךָ בִּכְלִי זֶה ? – עָנָה לוֹ הַיֶּלֶד : אִלּוּ(٣) רוֹצָה אִמִּי שֶׁתֵּדַע מַה בַּכְּלִי , לֹא הָיְתָה מְכַסָּה אוֹתוֹ .

הָלַךְ מִשָּׁם וּמָצָא יַלְדָּה שׁוֹאֶבֶת(٤) מַיִם מִן הָעַיִן , אָמַר לָהּ: הַשְׁקִינִי(٥) מְעַט מַיִם . אָמְרָה לוֹ : לְךָ וְלַחֲמוֹרְךָ . אַחֲרֵי שֶׁשָּׁתָה אָמַר לָהּ : בִּתִּי , עָשִׂיתְ כְּמַעֲשֵׂה רִבְקָה אִמֵּנוּ עָלֶיהָ הַשָּׁלוֹם . אָמְרָה לוֹ : אֲדוֹנִי , אֲנִי עָשִׂיתִי כְּמַעֲשֵׂה רִבְקָה , וְאַתָּה לֹא עָשִׂיתָ כְּמַעֲשֵׂה אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָבִינוּ , עָלָיו הַשָּׁלוֹם .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(١) وعاء (٢) مغطى (٣) لو (٤) تستقي (٥) إسقيني .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֶת מִי מָצָא ר׳ יְהוֹשֻׁעַ בַּדֶּרֶךְ ? — מָה הָיָה בְּיַד הַיֶּלֶד ? — מָה שָׁאַל ר׳ יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַיֶּלֶד ? — מָה עָנָה הַיֶּלֶד ? — הֲצָדַק הַיֶּלֶד בִּתְשׁוּבָתוֹ ? — מִנַּיִן שָׁאֲבָה הַיַּלְדָּה מַיִם ? — מָה אָמַר לָהּ ר׳ יְהוֹשֻׁעַ ? — מָה הֵשִׁיבָה הַיַּלְדָּה ? — מָה אָמַר לָהּ ? — וּמָה הֵשִׁיבָה אָז ? — הֲצָדְקָה הַיַּלְדָּה בִּתְשׁוּבָתָהּ ?

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְהַדְּבוֹרִים

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ , עָלָיו הַשָּׁלוֹם , הָיָה חָכָם מִכָּל–אָדָם . פַּעַם אַחַת , אָמַר שְׁלֹמֹה : מִי חָכָם כָּמוֹנִי בְּכָל–הָחַי ? וְאֵיזֶה דָּבָר נֶעֱלָם(١) מִמֶּנִּי ? אָמַר לוֹ נָתָן הַנָּבִיא : בְּרִיָּה(٢) קְטַנָּה יֵשׁ וּדְבוֹרָה שְׁמָהּ , הִיא עוֹשָׂה דְּבַשׁ וְשַׁעֲוָה(٣) וְאַתָּה אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיךְ הִיא עוֹשָׂה אוֹתָם . מֶה עָשָׂה שְׁלֹמֹה ? הֶעֱמִיד בְּגַנּוֹ כַּוָּרוֹת(٤) שֶׁל זְכוּכִית , אָמַר בְּלִבּוֹ : « עַתָּה אֶרְאֶה אֶת כָּל עֲבוֹדָתָן ! » מֶה עָשׂוּ הַדְּבוֹרִים ? טָחוּ(٥) אֶת קִירוֹת הַכַּוָּרוֹת בְּשַׁעֲוָה , וְלֹא יָכוֹל שְׁלֹמֹה לִרְאוֹת מְאוּמָה(٦) . וּמֵאָז(٧) לֹא הִתְגָּאָה(٨) עוֹד בְּחָכְמָתוֹ .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(١) خفيٌ ، مجهول (٢) مخلوقة (٣) وشمع (٤) خلايا (٥) طلوا (٦) شيء (٧) ومنذ ذلك الحين (٨) تباهى .

تمرين - תַּרְגִּיל

אֵיךְ הָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ? — מָה אָמַר לוֹ נָתָן הַנָּבִיא ? — מָה עָשָׂה שְׁלֹמֹה כְּדֵי לָדַעַת אֵיךְ עוֹשָׂה הַדְּבוֹרָה אֶת הַדְּבַשׁ ? — מָה אָמַר בְּלִבּוֹ — מָה עָשׂוּ הַדְּבוֹרִים ? — לָמָּה לֹא יָכוֹל שְׁלֹמֹה לִרְאוֹת אֶת עֲבוֹדָתָן ? — הַהִתְגָּאָה אַחֲרֵי-כֵן בְּחָכְמָתוֹ ?

הֶחָכָם וְהַגַּנָּב

בְּאַחַד הַלֵּילוֹת הָאֲפֵלִים , בָּא גַּנָּב[١] אֶל בֵּית חָכָם אֶחָד לִגְנוֹב . הֶחָכָם הָיָה עָנִי , וְאֵין בְּבֵיתוֹ זוּלַת[٢] כִּסֵּא , שֻׁלְחָן וּמְנוֹרָה[٣] וְאֵי–אֵלּוּ[٤] סְפָרִים . הַגַּנָּב חִפֵּשׂ[٥] בְּכָל–הַבַּיִת לִמְצֹא כֶּסֶף , אוֹ דָּבָר שֶׁשָּׁוֶה[٦] כֶּסֶף , וְלֹא מָצָא . וַיִּפְנֶה[٧] לָלֶכֶת . אָז פָּרַץ[٨] צְחוֹק[٩] מִפִּי הֶחָכָם . כַּאֲשֶׁר שָׁמַע הַגַּנָּב אֶת צְחוֹק הֶחָכָם , שָׁב אֵלָיו וַיָּרֶם[١٠] אֶת יָדוֹ לְהַכּוֹתוֹ . וַיֹּאמֶר לוֹ הֶחָכָם : יִסְלַח[١١] נָא לִי אֲדוֹנִי . לֹא עָלֶיךָ אֲנִי צוֹחֵק ! כִּי אִם[١٢] עַל אֲשֶׁר בָּאתָ לְחַפֵּשׂ בְּבֵיתִי בְּחֶשְׁכַת[١٣] הַלַּיִל עַל דָּבָר שֶׁאֵין אֲנִי מוֹצֵא אוֹתוֹ גַּם בַּיּוֹם לְעֵת הַצָּהֳרַיִם[١٤] . וַיֵּבוֹשׁ[١٥] הַגַּנָּב וַיֵּלֶךְ לוֹ .

(ספר היסוד)

المفردات :

(١) لصّ (٢) سوى (٣) ومصباح (٤) وبعض (٥) بحث (٦) مايساوي (٧) فاتجه (٨) انفجر (٩) ضحكة (١٠) فرفع (١١) يصفح (١٢) بل (١٣) في ظلمة (١٤) الظُهر (١٥) فخجل .

تمرين — תַּרְגִּיל

מָתַי הָלַךְ הַגַּנָּב לִגְנוֹב ? — אֶל בֵּית מִי בָּא לִגְנוֹב ? — הֶהָיָה הֶחָכָם עָשִׁיר ? — מַה הָיָה בְּבֵיתוֹ ? — הֲמָצָא הַגַּנָּב כֶּסֶף בְּבֵית הֶחָכָם ? — הֲמָצָא

דָּבָר שֶׁשָּׁוֶה כֶּסֶף ? — מֶה עָשָׂה הֶחָכָם כַּאֲשֶׁר פָּנָה הַגַּנָּב לָלֶכֶת ? — לָמָּה רָצָה הַגַּנָּב לְהַכּוֹת אֶת הֶחָכָם ? — מָה אָמַר לוֹ הֶחָכָם ? — בַּמֶּה הִרְגִּיעַ הֶחָכָם אֶת רֹגֶז הַגַּנָּב ? — מֶה עָשָׂה אָז הַגַּנָּב ?

חוֹשָׁם רַע הַמַּזָּל[١]

חוֹשָׁם רַע הַמַּזָּל נוֹלַד בְּשָׁעָה רָעָה וּמָרָה[٢] . מִן הַבֹּקֶר עַד שָׁעָה מְאֻחֶרֶת בַּלַּיְלָה רוֹדֵף אַחֲרָיו מַזָּלוֹ הָרָע . מִיָּד[٣] כְּשֶׁהוּא קָם בַּבֹּקֶר וּפוֹקֵחַ אֶת עֵינָיו–נִכְנָס זְבוּב[٤] קָטָן לְתוֹךְ עֵינוֹ . יוֹרֵד הוּא מִמִּטָּתוֹ–נִפְצָעָה[٥] כַּף רַגְלוֹ הַיְחֵפָה[٦] בְּמַסְמֵר חַד . יוֹשֵׁב הוּא לֶאֱכוֹל אֶת אֲרֻחַת הַבֹּקֶר–מוֹצֵא הוּא אֶת הַקָּפֶה קַר[٧] . מְעַשֵּׁן[٨] הוּא סִיגָרָה – שָׂם אֶל פִּיו אֶת הַקָּצֶה[٩] הַבּוֹעֵר[١٠] בָּאֵשׁ . מְפַצֵּחַ[١١] הוּא אֱגוֹזִים – נִמְצָאִים הֵם כֻּלָּם רֵיקִים[١٢] . אוֹכֵל הוּא דָּגִים[١٣] – עוֹמֵד לוֹ עֶצֶם בִּגְרוֹנוֹ[١٤] .

כּוֹתֵב חוֹשָׁם מִכְתָּב נָחוּץ[١٥] – שׁוֹפֵךְ הוּא עָלָיו אֶת הַדְּיוֹ בִּמְקוֹם חוֹל[١٦] . הוֹלֵךְ הוּא לְהִתְרַחֵץ – גּוֹבִים מִמֶּנּוּ אֶת מִכְנָסָיו[١٧] שָׁב הוּא לְבֵיתוֹ , בְּשָׁעָה מְאֻחֶרֶת בַּלַּיְלָה , וְרוֹצֶה לִפְתֹּחַ אֶת הַדֶּלֶת – נִזְכָּר הוּא , כִּי שָׁכַח אֶת הַמַּפְתֵּחַ בְּבֵית חֲבֵרוֹ .

צָרוֹת[١٨] כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה סוֹבֵל[١٩] חוֹשָׁם רַע הַמַּזָּל בְּכָל יוֹם מִן הַבֹּקֶר עַד שָׁעָה מְאֻחֶרֶת בַּלַּיְלָה .

(לִמְדוּ עִבְרִית)

المفردات :

(١) سيء الحظ (٢) ومُرّة (٣) في الحال (٤) ذبابة (٥) انجرحت (٦) الحافية (٧) بارد (٨) يدخّن (٩) الطَرف (١٠) المحترق (١١) يكسر (١٢) خالية (١٣) سمك (١٤) في حلقه (١٥) ضروري (١٦) رمل (١٧) سراويله (١٨) مصائب (١٩) يقاسي .

تمرين - תַּרְגִּיל

הֶהָיָה חוּשָׁם בַּר-מַזָּל ? — מָה הֵן הַצָּרוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם ? — בַּמֶּה נִפְצְעָה כַּף רַגְלוֹ ? — אֶת מָה שָׁכַח חוּשָׁם בְּבֵית חֲבֵרוֹ ? — מָתַי בָּא אֶל בֵּיתוֹ ? — מָה שָׁפַךְ עַל הַמִּכְתָּב ? — הֲשׁוֹכֵחַ אַתָּה לִפְעָמִים אֶת סִפְרְךָ בַּבַּיִת ?

רַחֲמֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ[١]

מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הָיָה רוֹעֶה אֶת צֹאן[٢] יִתְרוֹ[٣] חֹתְנוֹ[٤] בַּמִּדְבָּר[٥]. וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּרְא מֹשֶׁה וְהִנֵּה שֶׂה[٦] אֶחָד נִפְרַד[٧] מִן הָעֵדֶר[٨] וַיֵּלֶךְ לְבַדּוֹ בַּמִּדְבָּר . וַיַּחְשׁוֹב מֹשֶׁה כִּי הוּא תּוֹעֶה[٩] , וַיָּרָץ[١٠] אַחֲרָיו לַהֲשִׁיבוֹ[١١] אֶל הָעֵדֶר . וַיָּרָץ הַשֶּׂה , עַד אֲשֶׁר בָּא אֶל מַעְיַן מַיִם וַיַּעֲמֹד וַיֵּשְׁתְּ . וַיָּבֶן[١٢] מֹשֶׁה , כִּי צָמֵא הָיָה הַשֶּׂה לַמַּיִם , וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה : שֶׂה מִסְכֵּן ! אַךְ לַשָּׁוְא[١٣] רָדַפְתִּי[١٤] אַחֲרֶיךָ עַד כִּי יָגַעְתָּ[١٥] , וְלָכֵן אֶקָּחֲךָ עַל זְרוֹעוֹתַי , וְאֶשָּׂאֲךָ

אֶל הָעֵדֶר , וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר אָמַר .

וַיִּיטַב[١٦] הַדָּבָר הַזֶּה מְאֹד בְּעֵינֵי יְהֹוָה , וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה : מָה רַבּוּ רַחֲמֶיךָ[١٧] ! רָאִיתִי אֶת טוּב לִבְּךָ , עַל כֵּן[١٨] לְרוֹעֶה עַל יִשְׂרָאֵל נְתַתִּיךָ[١٩] .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(١) سيدناموسى (٢) غنم (٣) شعيب (٤) حموه (٥) في الصحراء (٦) حَمَلٌ (٧) انفرد (٨) القطيع (٩) تائه (١٠) فركَضَ (١١) لارجاعه (١٢) فأدرك (١٣) عبثاً (١٤) لحقتُ (١٥) كلتَ (١٦) فحسُنَ (١٧) رأفتك (١٨) لذلك (١٩) جعلتُك .

تمرين - תַּרְגִּיל

מָה עָבַד מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר ? — לָמָּה נִפְרַד הַשֶּׂה מִן הָעֵדֶר ? — מֶה חָשַׁב מֹשֶׁה ? — מַדּוּעַ רָץ מֹשֶׁה אַחֲרֵי הַשֶּׂה ? — לְאָן הִגִּיעַ הַשֶּׂה ? וּמֶה עָשָׂה שָׁם ? — הֲצָמֵא אַתָּה עַכְשָׁו ? — מָה עוֹשֶׂה אַתָּה בִּהְיוֹתְךָ רָעֵב ? מָה אָמַר מֹשֶׁה אָז ? וּמֶה עָשָׂה ? — מָה אָמַר יְהֹוָה אֶל מֹשֶׁה ?

סְחוֹרָתִי[١] גְּדוֹלָה

מַעֲשֶׂה בְּחָבֵר[٢] שֶׁנָּסַע בִּסְפִינָה וְהָיוּ שָׁם סוֹחֲרִים שֶׁהֵבִיאוּ עִמָּהֶם סְחוֹרָה רַבָּה . שָׁאֲלוּ הַסּוֹחֲרִים אֶת הֶחָבֵר : וְאַתָּה , אַיֵּה סְחוֹרָתְךָ ? עָנָה לָהֶם : סְחוֹרָתִי אֲנִי גְּדוֹלָה מִשֶּׁלָּכֶם . בַּדְּקוּ[٣]

בַּסְּפִינָה וְלֹא מָצְאוּ כְלוּם . הִתְחִילוּ הַסּוֹחֲרִים שׂוֹחֲקִים[٤] עָלָיו . בַּדֶּרֶךְ נָפְלוּ עֲלֵיהֶם לִסְטִים[٥] וְלָקְחוּ כָּל מַה שֶּׁנִּמְצָא בַּסְּפִינָה . יָצְאוּ לַיַּבָּשָׁה[٦] וְנִכְנְסוּ לָעִיר וְלֹא הָיָה לָהֶם מָה לֶּאֱכֹל . מֶה עָשָׂה אוֹתוֹ חָבֵר ? נִכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ[٧] , יָשַׁב וְדָרַשׁ[٨] . כְּשֶׁרָאוּ בְּנֵי הָעִיר שֶׁהוּא בֶּן תּוֹרָה נָהֲגוּ בוֹ כָּבוֹד[٩] גָּדוֹל וְהִתְחִילוּ לְפַרְנְסוֹ[١٠] . רָאוּ זֹאת הַסּוֹחֲרִים וּבָאוּ אֶצְלוֹ לְפַיְּסוֹ[١١] . אָמְרוּ לוֹ : בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ , בִּשְׁבִיל[١٢] שֶׁאַתָּה מַכִּיר אוֹתָנוּ , דַּבֵּר נָא עָלֵינוּ טוֹבוֹת בְּאָזְנֵי בְּנֵי הָעִיר וְלֹא נָמוּת בְּרָעָב . אָמַר לָהֶם : זֶה הוּא שֶׁאָמַרְתִּי לָכֶם : סְחוֹרָתִי גְּדוֹלָה מִשֶּׁלָּכֶם , כִּי הִנֵּה סְחוֹרַתְכֶם נֶאֶבְדָה[١٣] וְשֶׁלִּי קַיֶּמֶת[١٤] .

(א. רבינזון-עם שנויים)

المفردات :

(١) بضاعتي (٢) بحّبر (٣) بحثوا (٤) يضحكون (٥) لصوص (٦) لليابسة (٧) للمدرسة (٨) ودرّس (٩) تكريم (١٠) للانفاق عليه (١١) لترضيته (١٢) من أجل (١٣) ضاعت (١٤) قائمة ، موجودة .

תַּمْرِين - תַּרְגִּיל

בַּמֶּה נָסַע הֶחָבֵר ? — מִי הָיוּ בַּסְּפִינָה ? — מַה הֵבִיאוּ אִתָּם ? — מַה שָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ הַסּוֹחֲרִים ? — מֶה עָנָה ? — הֲמָצְאוּ אֶת סְחוֹרָתוֹ ? — לָמָּה שָׂחֲקוּ עָלָיו ? — מֶה עָשׂוּ לָהֶם הַלִּסְטִים ? — לְאָן נִכְנְסוּ ? — מֶה עָשָׂה הֶחָבֵר ? — לָמָּה נָהֲגוּ בוֹ כָּבוֹד ? — מָה אָמְרוּ לוֹ הַסּוֹחֲרִים ? — מֶה עָנָה לָהֶם ?

בְּעַד[١] כַּסְפִּי[٢]

אִישׁ אֶחָד נִכְנַס[٣] אֶל מִסְעָדָה[٤] . פָּנָה[٥] אֶל הַמֶּלְצַר[٦] וְשָׁאַל אוֹתוֹ :

– הַאֶפְשָׁר[٧] לִי לִסְעוֹד פֹּה בְּעַד כַּסְפִּי ?

– לָמָּה לֹא ? עָנָה הַמֶּלְצַר . הֲלֹא כָּל–אִישׁ סוֹעֵד בְּעַד כַּסְפּוֹ . שֵׁב נָא , אֲדוֹנִי , אֶל הַשֻּׁלְחָן וֶאֱמֹר מָה אַגִּישׁ לְךָ .

הָאִישׁ יָשַׁב לַשֻּׁלְחָן , עִיֵּן[٨] בִּרְשִׁימַת[٩] הַמַּאֲכָלִים וְצִוָּה[١٠] לְהַגִּישׁ[١١] לוֹ דָּגִים , צָלִי[١٢] וּפֵרוֹת שׁוֹנִים[١٣] .

אַחַר הַסְּעוּדָה רָמַז[١٤] לַמֶּלְצַר וְנָתַן לוֹ גְּרוּשׁ אֶחָד .

הַלָּז תָּמַה וְשָׁאַל :

– מָה הוּא גְּרוּשׁ זֶה שֶׁנָּתַתָּ לִי , אֲדוֹנִי ? הֲלֹא סְעוּדָה זוֹ עוֹלָה בַּעֲשָׂרָה גְּרוּשִׁים .

– אָמְנָם[١٥] כֵּן , אֲדוֹנִי , עָנָה הָאִישׁ , אֲבָל הֲלֹא שָׁאַלְתִּי אוֹתְךָ , אִם אוּכַל לִסְעֹד בְּעַד כַּסְפִּי וּגְרוּשׁ זֶה הוּא כָּל–כַּסְפִּי .

(למדו עברית)

المفردات :

(١) في مقابل (٢) نقودي (٣) دخل (٤) مطعم (٥) التفت (٦) النادل ، خادم المطعم (٧) أيمكن (٨) تأملَ (٩) في قائمة (١٠) وأمر (١١) بتقديم (١٢) شِواء (١٣) مختلفة (١٤) أشار (١٥) حقاً .

تمرين - תַּרְגִּיל

לְאָן נִכְנַס הָאִישׁ ? — מַה שָּׁאַל אֶת הַמֶּלְצַר ? וּמַה עָנָה הַמֶּלְצַר ? — מָה עוֹשִׂים אָנוּ בַּמִּסְעָדָה ? — מָה עוֹשֶׂה הַמֶּלְצַר? — מַה בִּקֵּשׁ הָאִישׁ לְהַגִּישׁ לוֹ? — מַה שִּׁלֵּם לַמֶּלְצַר אַחַר הַסְּעוּדָה ? — לָמָּה תָּמַהּ הָאִכָּר ? — כַּמָּה עוֹלָה הַסְּעוּדָה ? — מַה שָּׁאַל הַמֶּלְצַר אֶת הָאִישׁ ? וּמַה עָנָה לוֹ הָאִישׁ ?

שְׁנֵי רֵעִים[١]

מִיַּלְדוּתָם אָהֲבוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וּשְׁבוּעַת[٢] אֵמוּן[٣] עַד עוֹלָם[٤] נִשְׁבְּעוּ זֶה לָזֶה . בְּלֶכְתָּם לְבַקֵּשׁ לָהֶם דֶּרֶךְ בַּחַיִּים נִפְרְדוּ[٥] . הָאֶחָד מָצָא גַּם עֹשֶׁר וְגַם כָּבוֹד . הַשֵּׁנִי לֹא מָצָא בִּלְתִּי אִם עֳנִי וְקָלוֹן[٦] . אַחֲרֵי שָׁנִים רַבּוֹת נִפְגְּשׁוּ[٧] וַיִּשְׂמְחוּ אִישׁ לִקְרַאת אָחִיו. הַמַּצְלִיחַ[٨] הִתְאַמֵּץ[٩] לְהָנִיחַ[١٠] אֶת דַּעַת הָאֻמְלָל וַיְהִי מְקַמֵּט[١١] בְּעֶצֶב אֶת מִצְחוֹ[١٢] וּפוֹרֵט[١٣] לְפָנָיו אֶת הַדְּאָגוֹת[١٤] הָרַבּוֹת אֲשֶׁר לוֹ לְרֶגֶל עָשְׁרוֹ וַאֲשֶׁר לֹא יִתְּנוּ לוֹ מָנוֹחַ[١٥] . וְהָאֻמְלָל[١٦] הִצְהִיל[١٧] אֶת פָּנָיו לְהַרְאוֹת כִּי שָׂמֵחַ הוּא בְּאֹשֶׁר[١٨] רֵעֵהוּ וְהִרְבָּה לְפְצוֹר[١٩] בַּחֲבֵרוֹ כִּי יְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל-הַטּוֹב אֲשֶׁר מָצָא . אַךְ פִּתְאֹם הֵרִימוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד אֶת רֹאשָׁם וַיַּבִּיטוּ אִישׁ בִּפְנֵי רֵעֵהוּ .

— לוֹעֵג[٢٠] הוּא לִי ! חָשַׁב הָאֻמְלָל בְּלִבּוֹ .

— מְקַנֵּא[٢١] הוּא בִּי ! חָשַׁב הַמַּצְלִיחַ .

בָּרֶגַע הַזֶּה נִפְרְדוּ , וְלֹא יָסְפוּ[٢٢] עוֹד לִרְאוֹת אִישׁ אֶת אָחִיו.

(א׳ רבינזון-עם שנויים)

المفردات :

(١) رفيقان (٢) وعين (٣) اخلاص (٤) الى الأبد (٥) افترقا (٦) وخزي (٧) التقيا (٨) الناجح (٩) حاول (١٠) يطمئن (١١) يقطب (١٢) جبينه (١٣) ويسرد (١٤) الهموم (١٥) راحة (١٦) والشقي (١٧) بش (١٨) بسعادة (١٩) الالحاح (٢٠) مستهزىء (٢١) حاسد (٢٢) عادا .

تمرين — תַּרְגִּיל

מִמָּתַי מַכִּירִים הֵם אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ ? — מַדּוּעַ נִפְרְדוּ זֶה מִזֶּה ? — מָה מָצָא הָאֶחָד וּמָה מָצָא הַשֵּׁנִי ? — מָתַי נִפְגְּשׁוּ ? — הֲשָׂמְחוּ לִפְגּוֹשׁ זֶה אֶת זֶה ? — לָמָּה קִמֵּט הַמַּצְלִיחַ אֶת מִצְחוֹ בִּפְנֵי חֲבֵרוֹ ? — הֲיֵשׁ לְךָ דְּאָגוֹת רַבּוֹת ? — לָמָּה הִצְהִיל הָאֻמְלָל אֶת פָּנָיו ? — מָה חָשַׁב כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּהַבִּיטָם זֶה בִּפְנֵי זֶה ?

מֶלֶךְ הָעֵצִים

הָלוֹךְ הָלְכוּ הָעֵצִים לִמְשׁוֹחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לַזַּיִת : « מָלְכָה עָלֵינוּ ! » וַיֹּאמֶר לָהֶם הַזַּיִת :

— הֶחֳדַלְתִּי[1] אֶת דִּשְׁנִי[2] , אֲשֶׁר בִּי יְכַבְּדוּ[3] אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים , וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל[4] הָעֵצִים ?

וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַתְּאֵנָה : « לְכִי אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ ! » וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְּאֵנָה :

– הֶחֳדַלְתִּי אֶת מָתְקִי[5] וְאֶת תְּנוּבָתִי[6] הַטּוֹבָה וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל הָעֵצִים ?

וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן[7] : לְכִי אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ ! וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן :

– הֶחֳדַלְתִּי אֶת תִּירוֹשִׁי[8] , הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים , וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל הָעֵצִים ?

וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעֵצִים אֶל הָאָטָד[9] : לֵךְ אַתָּה מְלָךְ עָלֵינוּ ! וַיֹּאמֶר הָאָטָד אֶל הָעֵצִים :

אִם בֶּאֱמֶת אַתֶּם מוֹשְׁחִים אוֹתִי לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם , בּוֹאוּ חֲסוּ בְצִלִּי[10]... וְאִם אַיִן , תֵּצֵא אֵשׁ מִן הָאָטָד וְתֹאכַל אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן ...

(שופטים ט , ח–טו)

المفردات :

(١) أقطعتُ (٢) دُهني (٣) يُكرَّمون (٤) لأتسكَّع (٥) حلاوتي (٦) ثمري (٧) للكرمة (٨) عصيري ، خمري (٩) العَوسَج (١٠) تفيَّأوا بظلي.

تمرين — תַּרְגִּיל

לְאָן הָלְכוּ הָעֵצִים ? — מָה אָמַר לָהֶם הַזַּיִת ? — מָה אָמְרוּ הָעֵצִים לַתְּאֵנָה ? — מָה עָנְתָה הַתְּאֵנָה ? — מָה הָיְתָה תְּשׁוּבַת הַגֶּפֶן ? — מָה אָמְרוּ כָּל הָעֵצִים אֶל הָאָטָד ? — מָה עָנָה לָהֶם הָאָטָד ?

القسم الرابع

العبرية الحديثة

في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

חלק רביעי

העברית החדשה

בחיי יום יום

(שיחות וְתַרְגִּילִים)

١ — في المدرسة : בְּבֵית הַסֵּפֶר

מַחְלָקָה	صف	שֻׁלְחָן	منضدة	נְיָר	ورق
חֶדֶר	غرفة	לוּחַ	لوح	עֵט	قلم حبر أو ريشة
דֶּלֶת	باب	מַפָּה	خريطة	סַרְגֵּל	مسطرة
חַלּוֹן	نافذة	סַפְסָל	مقعد الدراسة	קֶסֶת	محبرة
קִיר	حائط	תַּנּוּר	موقد	מַחְבֶּרֶת	كراسة
תִּקְרָה	سقف	רִצְפָּה	أرض الحجرة	קֻפְסָה	علبة
פִּנָּה	زاوية	תְּמוּנָה	صورة	דְּיוֹ	حبر
כִּסֵּא	كرسي	סֵפֶר	كتاب	גִּיר	طباشير
עִפָּרוֹן	قلم رصاص	מַחַק	ممحاة	סְפוֹג	نشافة

בבית הספר ארבע מחלקות. במחלקה יש ספסלים, שלחן וכסא. התלמידים יושבים על הספסלים והמורה יושב על הכסא. המורה כותב בגיר על הלוח והתלמידים כותבים במחברותיהם בעטים או בעפרונות. לכל תלמיד ספרו. התלמיד קורא בספר וכותב על הניר. יש לי ניר ואין לי דיו. על השלחן יש קסת, סרגל, קפסה וגיר. המפה והתמונות על הקיר. התקרה למעלה והרצפה למטה. התנור בפנה. הדלת פתוחה והחלון סגור. כמה חדרים בבית הזה? על הקיר יש שתי תמונות.

تمرين - תַּרְגִּיל

כמה מחלקות בבית־הספר ? — מה יש במחלקה ? — איפה יושבים התלמידים ? — איפה יושב המורה ? — במה כותב המורה על הלוח ? — היש לך מחברת ? — במה כותב התלמיד על הניר ? — איפה הדיו ? — מה יש על הקיר ? — ומה יש בפנה ? — כמה חדרים בבית הזה ?

٢ — ثياب : הַבְּגָדִים

חֲלִיפָה	بدلة	מִמְחָטָה (מִטְפַּחַת)	منديل	כִּיס	جيب
מְעִיל	معطف	חָזִיָּה	صدرية	שַׁרְווּל	كُمّ
מִכְנָסַיִם	سراويل (بنطلون)	בֶּגֶד	ثوب	שִׂמְלָה	فستان
כּוֹבַע	قبعة	נַעֲלַיִם	حذاء	מִשְׁקָפַיִם	منظار
כֻּתֹּנֶת	قميص	גַּרְבַּיִם	جوارب	מִצְנֶפֶת	عمامة
צַוָּארוֹן	قَبَّة	חֲגוֹרָה	حزام	כַּפְתּוֹר	زرّ
עֲנִיבָה	رباط عنق	כְּפָפָה	قفّاز	לוּלָאָה	عروة

חליפתי חדשה . מעילך קרוע . מכנסיו על הכסא . כובעך על ראשך . העניבה יפה . אין לי חזיה . נעליך קרועות . מטפחתי בכיסי . האשה לובשת שמלה . האיש לובש חליפה . הילד חובש כובע . אני מרכיב משקפים . אתה נועל נעלים יפות . הזקן חובש מצנפת . אין לי כפפות . שרוול אחד של המעיל ארוך והשני קצר . למעיל יש שנים או שלשה כפתורים . כפתר את מעילך . הנער ההוא לובש כתנת , מכנסים ומעיל לא ארוך ולא קצר .

تمرين - תַּרְגִּיל

מה אתה חובש על ראשך ? — החליפתך חדשה ? — מה לובשת האשה ? — כמה כיסים יש במעילך ? — היש לך חזיה ? — איפה מטפחתך ? — מי מרכיב משקפים ? — מה חובש הזקן על ראשו ? — היש לך גרבים קצרים ? — האוהב אתה ללבוש מכנסים ארוכים ? — ההולך אתה בלי כובע ברחוב ? — מה אתה נועל ברגליך ? — איפה אתה שם את בגדיך ? — כמה כפתורים יש למעילך ? — העונד אתה עניבה שחורה ?

٣ — الألوان : הַצְּבָעִים

צֶבַע	لون	לָבָן	أبيض	תְּכֵלֶת	سماوي
אָדֹם	أحمر	אָפֹר	رمادي	אַרְגָּמָן	أرجواني
כָּחֹל	أزرق	חוּם	بُنّي	וָרֹד	وردي
כָּתֹם	أصفر	שָׁחוּם	أسمر	לְבַנְבַּן	أشهب
יָרֹק	أخضر	סָגֹל	بنفسجي	צֶבַע בָּהִיר	لون زاه
שָׁחֹר	أسود	צָהֹב	أشقر . أصفر	ـ כֵּהֶה	ـ قاتم

מה זה ? – זה ספר אדם (אדום) . ומה זה ? – זה עפרון כחול . הניר לבן והלוח שחור . האיש לבן והכובע שחור . האשה לבנה והשמלה שחורה . הקופסה כתומה והעניבה ירוקה . הכפפה אפורה והמעיל חום . מה צבע העפרון ? – צבע העפרון אדום , העפרון אדם . הספר חום ? – לא ! הספר אינו חום . מה צבע השמלה ? – צבע השמלה ירוק , השמלה ירוקה .

צוארון אחד לבן .	שמלה אחת לבנה .
עפרון אחד חום .	דלת אחת חומה .
כובע אחד אפור .	עניבה אחת אפורה.
ניר אחד ירוק .	קופסה אחת ירוקה .

אָרֹךְ (אָרוֹךְ)	طويل	צַר	ضيّق	עָבֶה (סָמִיךְ)	
קָצֵר (קָצָר)	قصير	גָּדוֹל	كبير		سميك ، غليظ
רָחָב	عريض	קָטָן	صغير	דַּק	دقيق ، رقيق

העפרון השחור ארוך . העניבה האדומה ארוכה . העניבה השחורה קצרה . הארוך הוא העפרון השחור ؟ הקצרה היא העניבה השחורה ؟ הספר החום רחב . הספר האדום אינו רחב , הוא צר . החלון רחב , הדלת צרה .

הספר האדום ארוך ורחב , הוא גדול . הספר הקצר קצר וצר , הוא קטן .

٤ — أعضاء الجسم : אֵבְרֵי הַגּוּף

רֹאשׁ	رأس	שָׂפָה	شفة	סַנְטֵר	ذقن
שֵׂעָר	شعر	שָׂפָם	شارب	זָקָן	لحية
עַיִן	عين	לָשׁוֹן	لسان	עַפְעַף	جفن
אֹזֶן	أذن	שֵׁן	سنّ	רִיסִים	أهداب العين
אַף	أنف	מֵצַח	جبهة	גַּבּוֹת הָעַיִן	حاجب العين
פֶּה	فم	לְחִי	خدّ	פָּנִים	وجه

גָּרוֹן	حلق	כַּף	كف	עָקֵב	كعب
צַוָּאר	عنق	אֶצְבַּע	إصبع	מַרְפֵּק	مرفق
גַּב	ظهر	בֶּטֶן	بطن	שׁוֹק	ساق
חָזֶה	صدر	יָרֵךְ	ورك ،فخذ	גֵּו	جسم
זְרוֹעַ	ذراع	רֶגֶל	رجل، قدم	גּוּף	
יָד	يد	בֶּרֶךְ	ركبة	אֵבֶר	عضو

זאת היד הַיְמָנִית . היד הַשְּׂמָאלִית . אלה הן הַיָּדַיִם ואלה הן הָרַגְלַיִם . עין אחת . העינים . אֹזֶן אחת . הָאָזְנַיִם . שׁוֹק אחת . שתי אצבעות . עשר אצבעות.

אנחנו רואים בעינים ושומעים באזנים . אני סוֹגֵר את העינים . איני רואה . אני פותח את העינים . אני רואה . אתה עוֹמֵד לְפָנַי(1) אני רואה אותך . הרואה אתה את החלון ? האם החלון מֵאֲחוֹרֶיךָ(2) ? סְגֹר את העינים . הרואה אתה ? מה אתה רואה על השלחן ? את מי אתה רואה פה ? אני מְדַבֵּר (3) אתה שׁוֹמֵעַ אותי מדבר . את מי אתה שומע ? אני שומע את המורה . אני מַכֶּה בְּיָדִי על השלחן . מה אתה שומע ? אני שומע אותך מכה בידך על השלחן . השומע אתה את המכוניות בָּרְחוֹב ? אֱטֹם(4) את אזניך באצבעותיך . השומע אתה ? — לא . איני שׁוֹמֵעַ כְּלוּם . אנחנו מריחים(5) באף .

חֲמֵשֶׁת הַחוּשִׁים(6) :

לאדם חמשה חושים : חוש הַשֶּׁמַע . חוש הָרְאוּת . חוש הָרֵיחַ . חוש הַטַּעַם וחוש הַמִּשּׁוּשׁ .

מה עושה האדם בפיו ? — הוא טועם את המאכלים . ומה עוד(7) ? — הוא אוכל . הוא שותה . ומה עוד ? — הוא מדבר . בְּאֵיזוֹ שָׂפָה הוא מדבר ? — הוא מדבר בְּשָׂפוֹת רַבּוֹת : עַרְבִית . צָרְפָתִית . אַנְגְּלִית . אִיטַלְקִית וכו׳(8) . השומע

---

(١) أمامي (٢) وراءك (٣) أتكلم (٤) سد (٥) نشم (٦) الحواس الخمس
(٧) أيضاً (٨) الخ ..

אתה את קולי כשאני מדבר ? — כן , אני שומע את קולך . אתה מדבר בקול רָם(1) . אני מדבר בקול נָמוּךְ(2) . האדם שאינו שומע באזניו הוא חֵרֵשׁ(3) . האדם שאינו רואה בעיניו הוא עִוֵּר(4) . האדם שאינו מדבר בפיו הוא אִלֵּם(5) .

٥ — أسرة : הַמִּשְׁפָּחָה

אָב	أب	חָמָתָה	حماة	גִּיסָה	زوجة الاخ
אֵם	أم	בַּעַל	بعل ، زوج	נַעַר	صبي
אָח	أخ	אִשָּׁה	زوجة	עֶלֶם	غلام
אָחוֹת	أخت	חֹתֵן	(٦)ختن . صهر	צָעִיר	فتى
בֵּן	ابن	חֹתֶנֶת	صهرة	בָּחוּר	شابّ
בַּת	ابنة	מִשְׁפָּחָה	أسرة	זָקֵן	شيخ . مسنّ
דּוֹד	عم أو خال	חָתָן	(٧)عريس	זְקֵנָה	عجوز
דּוֹדָה	عمة أو خالة	כַּלָּה	عروس . كنّة	יָשִׁישׁ	شيخ هرم
סָב	جدّ	אָרוּס	خطيب	צָרָה	ضرّة
סָבָה , סָבְתָּה	جدّة	אֲרוּסָה	خطيبة	רַוָּק	اعزب
חָם	حم	גִּיס	أخو الزوج	נָשׂוּי	متزوج

חמשה אנשים במשפחתנו : אבי , אמי , אחי , אחותי ואני . אחי קטן ממני בשנתים ואחותי קטנה ממני בחמש שנים . אחותי בת שבע שנים . אחי בן עשר ואני בן שתים עשרה . אחותי הקטנה במשפחה . לי דוד אחד

---

(١) عالٍ (٢) منخفض (٣) أصمّ (٤) أعمى (٥) أبكم (٦) الختن : كل من كان من قبل المرأة مثل الاب والاخ (٧) « العريس » لفظ مولّد في العربية .

ודודה אחת . לדודי בן אחד ושתי בנות . דודתי מורה בבית הספר . לי דוד רַוָּק ודודה נְשׂוּאָה . סבי , אבי אבי , גָּר(1) אתנו בבית . סבתי , אם אבי . מֵתָה מזמן . סבי , אבי אמי , מת גם הוא , עליו השלום(2) . סבתי , אם אמי , גרה אֶצֶל(3) דודתי בדמשק . סבי , אבי אבי , זקן מְאד(4) , הוא ישיש . גם סבתי זקנה מאד . בנות דודי לומדות עמי בבית־הספר . האיש הזה רַוָּק . האשה ההיא נשואה . לה שני בנים ושתי בנות . הבנות גדולות מן הבנים .

٦ — عبارات التحية : פְּרִיסַת הַשָּׁלוֹם

ـ שָׁלוֹם	ـ سلاماً
ـ שָׁלוֹם וּבְרָכָה	ـ سلاماً وتحية
ـ בֹּקֶר טוֹב	ـ صباح طيب
ـ בֹּקֶר טוֹב וּמְבוֹרָךְ	ـ صباح طيب ومبارك
ـ עֶרֶב טוֹב	ـ مساء طيب
ـ עֶרֶב טוֹב וּמְבוֹרָךְ	ـ مساء طيب ومبارك
ـ לַיְלָה טוֹב , לֵיל מְנוּחָה	ـ ليلة طيبة ، ليلة راحة
ـ לַיְלָה טוֹב וּמְבוֹרָךְ	ـ ليلة طيبة ومباركة
ـ חַג שָׂמֵחַ , מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה	ـ عيد مسرور ، أعياد للسرور
ـ חַג שָׂמֵחַ וּמְבוֹרָךְ	ـ عيد مسرور ومبارك

(١) يسكن (٢) عليه الرحمة (٣) عند (٤) جداً .

ـ מַה שְּׁלוֹמְךָ ?	ـ ما سلامتك ؟ (كيف حالك ؟)
ـ טוֹב , תּוֹדָה לָאֵל	ـ طيب، حمداً لله
ـ תּוֹדָה רַבָּה	ـ شكراً كثيراً
ـ בְּבַקָּשָׁה	ـ تفضل
פְּתַח אֶת הַדֶּלֶת , בְּבַקָּשָׁה	افتح الباب ، من فضلك
בְּבַקָּשָׁה , אֲבַקֶּשְׁךָ , אָנָּא	أرجوك ، من فضلك
בְּבַקָּשָׁה לִשְׁתּוֹת קָפֶה	تفضل اشرب قهوة
עֲשֵׂה טוֹבָה	إصنع معروفاً
סְלִיחָה	عفواً
בְּרָצוֹן רָב	بارتياح كثير (عن طيب خاطر)
תִּתְחַדֵּשׁ[١]	مبارك (للالبسة الجديدة)
מַזָּל טוֹב[٢] סִמָּן טוֹב[٣]	مبارك (تهنئة النجاح والزواج الخ)
נְסִיעָה טוֹבָה	سفرة طيبة
בְּהַצְלָחָה פּוֹרִיָּה[٤]	وفقك الله
דְּרֹשׁ בִּשְׁלוֹם אָבִיךָ	سلم على أبيك
לְהִתְרָאוֹת[٥]	وداعاً
לֵךְ לְשָׁלוֹם	مصحوباً بالسلامة

---

(١) تتجدد (٢) حظ طيب (٣) علامة طيبة (٤) بنجاح مثمر (٥) للتراقي .

٧ — الطعام وأدواته : הָאֹכֶל וְכֵלָיו

לֶחֶם	خبز	רִבָּה	مربّى	פֵּרוֹת	ثمار ، فواكه
בָּשָׂר	لحم	מָרָק	حساء	סֻכָּר	سكّر
מַיִם	ماء	בֵּיצָה	بيضة	מִסְכֶּרֶת	وعاء السكر
דָּגִים	سمك	שֶׁמֶן זַיִת	زيت زيتون	סַכִּין	سكّين
חֶמְאָה	زُبدة	זַיִת	زيتون	מַזְלֵג	شوكة
גְּבִינָה	جبنة	אֹכֶל	طعام	סִיר	قِدر
חָלָב	حليب	יַיִן	خمر ، نبيذ	צַלַּחַת	صحن ، صحفة
עֻגָּה	كعكة	תֵּה	شاي	כּוֹס	كأس
חֲבִיתָה	عُجّة	קָפֶה	قهوة	סֵפֶל	فنجان
דְּבַשׁ	عسل	יְרָקוֹת	خُضَر	קְעָרָה	طبق مجوّف

בפה אנחנו אוכלים ושותים . אנחנו אוכלים לחם , בשר , ירקות ופרות . אנחנו שותים מים , יין , תה , חלב וקפה . אני אוכל לחם ואיני אוכל בשר . אני שותה תה ואיני שותה יין . המוסלמים אינם שותים יין , זה אָסוּר(1) . השותה אתה יין ؟ האוכל אתה פרות ؟ הִנֵּה (2) מסכרת , יש סֻכָּר במסכרת . אתה שָׂם(3) סכר בקפה ובתה . אתה שם חלב בקפה . אני שותה קפה בחלב . איני שותה תה בלי(4) חלב . השם אתה חלב או לימון בתה ؟ האוכל אתה לחם לבן ؟ השותה אתה יין לבן או אדום ؟ מה אתה שם בקפה או בתה؟

אנחנו אוהבים לֶאֱכֹל את הדברים הטובים . אין אנחנו אוהבים לאכל את הדברים הָרָעִים(5) . האוהב אתה לאכל גבינה ؟ האוהבים אתם לשתות מַיִ

---

(١) حرام (٢) ها (أداة تنبيه) (٣) تضع (٤) بدون (٥) الرديئة .

לימון ? האוהב אתה לְדַבֵּר עברית ? האוהב אתה את המוסיקה ? הרוֹצֶה(1) אתה לאכל דבר מה ? לא, תודה, איני רוצה לאכל מְאוּמָה (= כְּלוּם) . מה אתה רוצה לשתות ?

כְּדֵי(2) לאכול את המרק מוּכְרָח(3) אני לְהִשְׁתַּמֵּשׁ(4) בכף . במה מוכרחים אנחנו להשתמש כדי לחתוך(5) את הבשר ? — אנו מוכרחים להשתמש בסכין . מה אתה מוכרח לעשות כדי לדבר ? — אני מוכרח לפתוח את הפה . בסיר אנחנו מְבַשְּׁלִים(6) את האכל . את המרק אנחנו שמים בקערה . יש לנו רבה ואין לנו דבש . מה שָׂמִים בצלחת ?

٨ – الفواكه والثمار والخضر والازهار

(הַפֵּרוֹת , הַיְרָקוֹת וְהַפְּרָחִים)

עֲנָבִים	عنب	אֲפַרְסְקִים(7)	خوخ ، دراق	בָּצָל	بصل
תְּאֵנִים	تين	צִמּוּקִים	زبيب	פּוֹלִים	فول
תַּפּוּחִים	تفاح	שְׁקֵדִים	لوز	כְּרוּב	ملفوف
אַגָּסִים	اُجاص	אֱגוֹזִים	جوز	כְּרוּבִית	قنبيط
אֲבַטִּיחַ	بطّيخ	תּוּת	توت	תַּפּוּחֵי אֲדָמָה	بطاطا
תְּמָרִים	تمر	שְׁזִיפִים	برقوق	חֲצִילִים	باذنجان
לִימוֹנִים	ليمون	תַּפּוּחֵי זָהָב	برتقال	גֶּזֶר	جزر
רִמּוֹנִים	رمان	עַגְבָנִיּוֹת	بندورة	צְנוֹן	فجل
מוז (בָּנָנוֹת)	موز	שְׁעוּעִית	فاصوليا	שׁוּם	ثوم

(١) تريد (٢) كي (٣) مضطر (٤) لاستعمال (٥) لنقطع (٦) نطبخ (٧) يقابلها في العربية الفرسك وهو الخوخ .

מְלָפְפוֹנִים	خيار	פְּרָחִים	زهر (أزهار)	שׁוֹשָׁן	ورد
קִשּׁוּאִים	قثاء، كوسى	צִפֹּרֶן	قرنفل	סֶגֶל	بنفسج
פֶּרַח	زهرة	יַסְמִין	ياسمين	חֲבַצֶּלֶת	زنبق

הַרְבֵּה חנויות(1) יש בשוק . אנו עַכְשָׁיו(2) בשוק הירקות והפרות . הירקות מוּנָחִים(3) עַל רַפִּים(4) בִּפְנִים(5) והפרות מונחים על רפים בַּחוּץ(6) הפלחות מוֹכְרוֹת(7) על הרציף . הן מוכרות ירקות , תַּרְנְגוֹלוֹת(8) וביצים . הפלחים מְבִיאִים(9) ירקות יפים וטובים מן הכפרים . מה הם הירקות שאנו רואים בחנויות ? מה הם הפרות שאנו רואים בַּקַּיִץ(10) ? מה הם הירקות שאין אנו רואים בַּחֹרֶף(11) בחנויות ?

אנחנו מריחים באף . לפרחים ריח טוב . לַנֵּפְט אין ריח טוב . לנפט ריח רע .

הנה פרחים : השושן , הצפרן , הסגל והיסמין .

٩ — الساعة : הַשָּׁעוֹן

שָׁעוֹן	ساعة	פָּחוֹת	إلا	הַשָּׁעוֹן עוֹמֵד	الساعة واقفة
שָׁעָה	ساعة زمنية	כּוֹנֵן אֶת שְׁעוֹנְךָ	اضبط ساعتك	〃 נָכוֹן	〃 مضبوطة
דַּקָּה , רֶגַע	دقيقة			שְׁעוֹן יָד	ساعة يد
שְׁנִיָּה	ثانية	הַשָּׁעוֹן מַקְדִּים	الساعة تقدّم	〃 קִיר	〃 حائط
רֶבַע	ربع			〃 כִּיס	〃 جيب
חֲצִי[١٢]	نصف	〃 מְפַגֵּר	〃 تؤخّر	שְׁעוֹן מְעוֹרֵר	〃 منبّه

(١) دكاكين كثيرة (٢) الآن (٣) موضوعة (٤) رفوف (٥) في الداخل (٦) في الخارج (٧) يبعن (٨) دجاج (٩) يجلبون (١٠) في الصيف (١١) في الشتاء (١٢) في حالة الوقف חֲצִי .

הנה פֹּה(1) שעון כיס וְשָׁם(2) שעון קיר . השעה אחת . שתים . שלש . השעה ארבע ורבע . ארבע וחצי . השעה שש פחות עשרים וחמש . שש פחות עשרים . פחות עשר . פחות חמש . השעה אחת עשרה . השעה שתים עשרה (שְׁעַת הַצָּהֳרַיִם(3)) . מה השעה ? השעה אחת . אתה בא הנה בשעה אחת עשרה . אתה יוצא(4) בשתים עשרה (בצהרים) . אתה אוכל סְעוּדַת(5) הצהרים בשעה אחת . באיזו שעה אתה בא הנה ? באיזו שעה אתה אתה יוצא ? באיזו שעה אתה אוכל את סעודת הצהרים ? בשעה אחת ששים דקה . בחצי שעה שלשים דקה . ברבע שעה חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה דקה . כמה דקות בשעה אחת ? בחצי שעה ? ברבע שעה ?

שעון הקיר גדול משעון הכיס . המעיל ארוך מן החזיה . דמשק גדולה מחמץ . הגדול שעון הקיר משעון הכיס ? האם החזיה גדולה כמעיל ?

את שעון הקיר אנו תולים(6) בקיר ואת השעון הקטן אנו שמים בכיס . כל שעון מוֹרֶה(7) את השעות . בשעה ששים שניה . עשרים וארבע שעות הן יום אחד .

בָּאוּלָם(8) הזה יש שעון קיר עומד . הוא עומד כִּי(9) לֹא כּוֹנְנוּהוּ . צריך(10) לכונן אותו . הנה הַמַּפְתֵּחַ . אני מְכוֹנֵן את השעון . שעונך נכון : הוא אינו מקדים ואינו מפגר . שעורך העברי מַתְחִיל(11) באחת עשרה וְנִגְמַר(12) בצהרים . הוא יַאֲרִיךְ(13) שעה אחת . באיזו שעה מתחיל שעורך ? באיזו שעה הוא נגמר ? הנגמר הַשִּׁעוּר(14) ? . באיזו שעה אתה בא אל בית הספר ? באיזו שעה אתה אוכל (סועד) בצהרים ?

تمرين - תַּרְגִּיל

עֲנֵה(15) לשאלות הבאות :

היש שעון קיר באולם הזה ? איהו ? היש לך שעון ? האם הוא

---

(١) هنا (٢) وهناك (٣) الظُهر (٤) تخرج (٥) وجبة (٦) نعلق (٧) يدل على (٨) في القاعة (٩) لأن (١٠) يجب (١١) يبدأ (١٢) وينتهي (١٣) يطول (١٤) الدرس (١٥) أجب .

בכיסך ? איפה אנחנו שמים את שעון הקיר ? המורה שעונך את הדקות ? מה השעה ? כמה שעות ביום ? העומד שעונך ? המקדים שעוני ?המפגר שעונו?

١٠ — الزمن : הַזְּמַן

יוֹם	يوم	הַחֹדֶשׁ הַבָּא	الشهر المقبل	שִׁלְשׁוֹם	أمس الأول
שָׁבוּעַ	أسبوع	אֶשְׁתָּקַד	السنة الماضية	תְּקוּפָה	فصل
חֹדֶשׁ	شهر	מָחָר	غداً	אָבִיב	ربيع
שָׁנָה	سنة	מָחֳרָתַיִם	بعد غد	קַיִץ	صيف
הַחֹדֶשׁ שֶׁעָבַר		אֶתְמוֹל	أمس	סְתָו	خريف
	الشهر الماضي	אֶמֶשׁ	مساء أمس	חֹרֶף	شتاء

ביום עשרים וארבע שעות . בשבוע שבעה ימים . שִׁבְעַת ימי השבוע הם : יום הראשון , יום השני , יום השלישי , יום הרביעי , יום החמישי , יום הששי , שַׁבָּת . בחדש 30 או 31 יום . בשנה 365 יום . שמות החדשים העבריים הם : תִּשְׁרִי , חֶשְׁוָן , כִּסְלֵו , טֵבֵת , שְׁבָט , אֲדָר , נִיסָן , אִיָּר , סִיוָן , תַּמּוּז , אָב , אֱלוּל . החדש הזה הוא פֶבְרוּאַר . היום הוא החמשה עשר בחדש . החדש שעבר היה יָנוּאַר . החדש הבא יהיה מֶרְץ . היום יום השלישי (ג) . אתמול היה יום השני (ב) . מחר יהיה יום הרביעי (ד) . היום החמשה עשר בחדש . אתמול היה הארבעה עשר . מחר יהיה הששה עשר . בשנה ארבע תקופות : האביב , הקיץ , הסתו והחרף .

אנחנו עובדים(1) ששה ימים בשבוע וְנָחִים(2) יום אחד . היום יום עבודה . מחר יום מנוחה .

---

(١) نشتغل (٢) نستريح .

تمرين — תַּרְגִּיל

כמה ימים בשנה? כמה שבועות בשנה? כמה ימים בשבוע? מתי מתחילה השנה? מתי היא נגמרת? איזהו החדש הראשון. השלישי. בשנה? איך קוראים לחדש האחרון בשנה? ואשר לפני האחרון? מה הם שבעת ימי השבוע? איך קוראים ליום האחרון בשבוע? מה היום בשבוע? באיזה יום אתה בא הנה? התבוא מחר? כמה זמן אתה נִשְׁאָר (1) פה? כמה יארך השעור? כמה בחדש היום? ביום החמישי האחרון כמה היה בחדש? המחר סוף(2) החדש? מה היא תקופה זו? כמה תארך התקופה? מה הם חדשי הקיץ? מה שם התקופה הבאה אחרי תקופת החרף? האביב עכשיו? מה השעה עכשיו? באילה ימים עובדים אנחנו?

١١ — النهار والليل : הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה

יוֹם	نهار	אוֹר	نور ، ضوء	עֶרֶב	مساء
לַיְלָה	ليل ، ليلة	חֹשֶׁךְ	ظلمة	מִזְרָח	شرق
שָׁמַיִם	سماء	שַׁחַר	فجر	מַעֲרָב	غرب
יָרֵחַ	قمر	בֹּקֶר	صباح	צָפוֹן	شمال
כּוֹכָב	كوكب ، نجم	צָהֳרַיִם	ظهر	דָּרוֹם	جنوب

השמש בשמים. אנחנו רואים את השמש ביום. אנחנו רואים את הירח (הַלְּבָנָה) ואת הכוכבים בלילה.

ביום אנו רואים הֵיטֵב(3). כי יש אור השמש. בלילה אין אנחנו רואים

(١) باقٍ (٢) آخر (٣) جيداً.

מִפְּנֵי(1) החשך . בלילה אנו מַדְלִיקִים(2) את אוֹר הַחַשְׁמַל(3) . בחדר הזה יש השמל . החשמל מֵאִיר(4) את החדר . אני מדליק . אני מְכַבֶּה(5) את הַמְּנוֹרָה(6) אנחנו מדליקים את הגז בְּגָפְרוּר(7) . השמש זוֹרַחַ(8) בבקר וְשׁוֹקֵעַ(9) בערב .

היום מתחיל בבקר ונגמר בערב . הלילה מתחיל בערב ונגמר בבקר . בקיץ מאיר היום משעה ארבע בבקר . בחרף מתחיל הלילה מחמש בערב . בקיץ השמש מַקְדִּים(10) לִזרוח וּמְאַחֵר לשקוע . מזרח . מערב . צפון . דרום – הן רוחות הַשָּׁמַיִם . ביום אנחנו עובדים . בערב אנחנו שׁוֹכְבִים(11) בַּמִּטָּה(12) . בלילה אנחנו יְשֵׁנִים(13) . בבקר אנחנו קָמִים , מִתְרַחֲצִים(14), לובשים את בגדינו ואוכלים את ארוחת הבקר .

تمرين - תַּרְגִּיל

מתי יש אור ? החשך כָּעֵת(15) ? מנין בא אור היום ? איה השמש ? המאיר השמש בלילה ? בַּמֶּה מוּאָר האולם הזה בלילה ? מה עושים אנחנו בלילה כְּדֵי(16) לראות ? מה אתה רואה בשמים בלילה ? מה הן ארבע רוחות השמים ? מתי זורח השמש ? באיזו שעה הוא זורח בחדש מרץ ? המקדים השמש לשקוע בקיץ ? באיזו שעה הוא שוקע עכשו ? באיזו תקופה הימים הם ארוכים? הארוכים הם הלילות עכשיו יותר מן הימים ? אם אין אור , היכול אתה לראות ? מתי אנו מדליקים את החשמל? מתי אתה הולך לישון ? איפה אתה ישן ? מה אתה עושה בבקר ? באיזו שעה אתה סועד בצהרים ? עד איזו שעה אתה עובד ? האוהב(17) אתה לעבוד ? מתי יאיר הירח ? היכול אתה לספור את הכוכבים? המאחר אתה לישון בקיץ ? המקדים אתה לקום בקיץ ? אני סועד בתשע בערב . האם זה מאוחר ? המאחר אני לסעוד יותר מִמְּךָ בערב ?

---

(١) بسبب (٢) تشعل (٣) الكهرباء (٤) ينير (٥) أطفىء (٦) المصباح (٧) بكبريت (٨) يُشرق (٩) ويغيب (١٠) يبكر (١١) نضطجع (١٢) في الفراش (١٣) نائمون (١٤) نغتسل (١٥) الآن (١٦) كي (١٧) أتحب.

١٢ — الطقس : מֶזֶג הָאֲוִיר

מֶזֶג אֲוִיר	طقس	שֶׁלֶג	ثلج	לְעוֹלָם	ابدا
גֶּשֶׁם	مطر	תַּנּוּר	مدفأة ، موقد	פַּעַם	مرة
הַגֶּשֶׁם יוֹרֵד	المطر يهطل	קַר	بارد	פַּעֲמַיִם	مرتان
מִטְרִיָּה	مظلة	חַם	حارّ ، دافىء	לִפְעָמִים	أحياناً
שִׁמְשִׁיָּה	مظلة	קַר לִי	أشعر ببرد	לְעִתִּים קְרוֹבוֹת	في أحيان متقاربة
עָנָן	سحابة	חַם לִי	أشعر بحرّ	לְעִתִּים רְחוֹקוֹת	في أحيان متباعدة
רוּחַ	هواء ، ريح	תָּמִיד	دائماً		

עכשיו מזג האויר יָפֶה(1) , טוב . כַּאֲשֶׁר(2) השמים מְכוּסִים(3) עננים
הם אפורים . כאשר השמים מכוסים הגשם יורד . בחרף יורד שלג . השלג
לבן . השמים כחולים . השמש מאיר . מזג האויר טוב . הנה מטריה . בְּרֶדֶת(4)
הגשם , אנו פותחים את המטריה . במה מכוסים הבתים בימי החרף בַּלְּבָנוֹן?
הפותחות הנשים את מטריותיהן כאשר השמש זורח ? – לא ! מה הן
פותחות ? – שמשיות . בקיץ אתה לובש בגדים קַלִּים(5) . בחרף אתה
לובש בגדים הַרְבֵּה . בקיץ אנו פותחים את החלונות ואת הדלתות .
בחרף אנו יושבים אצל התנור . בקיץ חם . בחרף קר . הלובש
אתה אַדֶּרֶת(6) בחרף ? בַּקֹּטֶב(7) הצפוני קר . אם אתה לובש בגדים הרבה
אז(8) חם לך . אם אתה יוצא בחרף בלי אדרת קר לך . התנור חם מאד . אינך
יכול לנגוע בו(9) . מרק קר אינו טוב . הקפה חם מאד , אינך יכול לשתותו
(לשתות אותו) . בקטב הצפוני קר בחרף ובקיץ . תמיד קר שם . לעולם לא

---

(١) حَسَن (٢) حينا (٣) مغطاة (٤) بنزول (٥) خفيفة (٦) معطف شتوي
(٧) في القطب (٨) عندئذ (٩) لمسه .

חם . היורד לפעמים גשם באפריל ? - כן , לפעמים . היורד לפעמים גשם ביולי ? - לעולם לא יֵרֵד שלג ביולי . בלונדון יורד גשם לעתים קרובות . בדמשק יורד גשם לעתים רחוקות . עַל פִּי הָרוֹב(1) יפה פה מזג האויר . אני סועד את ארוחת הצהרים בשעה אחת , ולעתים רחוקות בשעה מאוחרת יותר .

تمرين - תַּרְגִּיל

מה צבע השמים בְּעֵת הגשמים ؟ המכוסים השמים היום ؟ היורד גשם עכשיו ؟ מה יורד מן השמים בחרף ؟ הטוב לָלֶכֶת בחוץ כשיורד הגשם ؟ מה אתה מַחֲזִיק(2) בידך כדי לַחֲסוֹת(3) מגשם ? מה מזג האויר היום ? הקר בחוץ ? באיזה חדש יורד שלג ? הקר לך ? במה אנו מַסִּיקִים(4) את האולם בהרף ? המסיקים את התנור בקיץ ? במה מסיקים את התנור ? במה אנו חוסים מן הקר ؟ איפה אתה יושב כדי לְחַמֵּם את עצמך(5) ؟ מתי הרוח מְנַשֵּׁב(6) ؟ באיזה חדש אתה לובש בגדים כְּבֵדִים(7) מה מזג האויר על פי הרוב בדמשק ؟ היורד שלג פעמים באוגוסט ? התמיד קר בקטב הצפוני ? היורד הגשם בלונדון פעמים רחוקות ? באיזו שעה את אוכל סעודת הצהרים על פי הרוב ?

١٣ — البهائم والحيوانات والطيور

הַבְּהֵמוֹת , הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת

סוּס	حصان	פָּרָה	بقرة	אַיִל	خروف
סוּסָה	فرس	חֲמוֹר	حمار	רָחֵל	نعجة
שׁוֹר	ثور	אָתוֹן	أتان	תַּיִשׁ , עֵז	تيس، عنز

(١) في الغالب (٢) تمسك (٣) للاحتماء (٤) نشعل (٥) نفسك (٦) يهب (٧) ثقيلة.

גָּמָל , נָקָה	جمل ، ناقة	דֹּב	دبّ	בַּרְוָז	بطّة
כֶּבֶשׂ	خروف	זְאֵב	ذئب	תַּרְנְגוֹל הוֹדוּ	
עֵגֶל	عِجل	שׁוּעָל	ثعلب		ديك رومي
שֶׂה	حَمَل	נָמֵר	نمر	טַוָּס	طاؤوس
פֶּרֶד	بغل	תַּרְנְגוֹל	ديك	עוֹרֵב	غراب
חָתוּל	قط	תַּרְנְגֹלֶת	دجاجة	נֶשֶׁר	نسر
כֶּלֶב	كلب	יוֹנָה	حمامة	תֻּכִּי	ببغاء
אַרְיֵה	أسد	אַוָּז	إوزة	בַּת יַעֲנָה	نعامة

أصوات البهائم والحيوانات والطيور

קוֹלוֹת הַבְּהֵמוֹת , הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת

הָאַרְיֵה נוֹהֵם . הַצִּפּוֹר מְצַפְצֶפֶת . הַתַּרְנְגוֹל קוֹרֵא . הַכֶּלֶב נוֹבֵחַ . הַפָּרָה גוֹעָה . הַשּׁוֹר גוֹעֶה . הַיּוֹנָה מְרַנֶּנֶת . הַחֲמוֹר נוֹעֵר . הַסּוּס צוֹהֵל . הַצְּפַרְדֵּעַ(1) מְקַרְקֶרֶת . הַגָּמָל מְחַרְחֵר .

تمرين — תַּרְגִּיל

מה נותנת הפרה לאדם ? מה נותנת עוד הכבשה ? איפה ישן הסוס ? - איפה יְשֵׁנָה הפרה ? - הראית פעם אריה ? - האוהב אתה לאכול בשר עוף? - מה עושה הסוס ? - איפה יש צפרדעים ? - איפה חי הצפרדע ? - היש חתול בביתך ? - שחור הוא או לבן ? למה שׁוֹחֲטִים(2) אנו את הכבש ?

---

(١) الضفدعة (٢) نذبح .

١٤ — السفر : הַמַּסָּע

אֶרֶץ — قطر ، بلاد
מְדִינָה — دولة
עִיר — مدينة
כְּפָר — قرية
בִּירָה — عاصمة
רָחוֹק — بعيد
קָרוֹב — قريب
מָלוֹן — فندق
מֶרְחָק — مسافة
מְכוֹנִית — سيارة
רַכֶּבֶת — قطار
אֲוִירוֹן, מָטוֹס — طائرة
מוֹרֶה דֶּרֶךְ — دليل
שְׂדֵה תְּעוּפָה — مطار

מִזְוָדָה, יַלְקוּט — حقيبة
כַּרְטִיס נְסִיעָה — بطاقة سفر
מִסְפָּר — رقم
הָלוֹךְ וָשׁוֹב — ذهابا إيابا
דַּרְכִּיָּה — جواز سفر
אֲשָׁרָה — تأشيرة سفر
הָאֳנִיָּה מַפְלִיגָה — السفينة تبحر
הָאֳנִיָּה עוֹגֶנֶת — السفينة ترسو
מְסִלַּת בַּרְזֶל — سكة حديد
תַּחֲנָה — محطة

נָמָל — ميناء
חֲבִילָה — رزمة
פְּקִיד הַמִּשְׂרָד — موظف أو مأمور المكتب
סַבָּל — حمّال
מָקוֹם תָּפוּשׂ — مكان محجوز
מָקוֹם פָּנוּי — مكان خال
מַחְלָקָה — درجة
תְּעוּדַת מַסָּע — وثيقة سفر
אוּלָם הַמְתָּנָה — قاعة انتظار
קַבָּלָה — وصل

פריז היא בירת צרפת(1). לונדון היא בירת אנגליה. ברלין היא בירת גרמניה. מדריד בירת סְפָרַד(2). לונדון עיר גדולה. זאת היא העיר הגדולה ביותר באנגליה. רוסיה ארץ רְחָבָה(3). הַנִּמְצֵאת(4) העיר חלב מצפון לדמשק?

(١) فرنسا (٢) اسبانيا (٣) واسعة (٤) أموجودة .

ולודקיה המדרום לחלב היא ? בירות קרובה לדמשק . סן - פרנסיסקו רחוקה מדמשק . כפר דוּמה קרוב מאד לדמשק ? הרחוק מלונך מפהֹ? מפריז עד ורסיל 18 קילומטר 18 ק"מ הוא המרחק שבין פריז לורסיל . כמה רחוקה חלב מדמשק ? הַגָר(1) אתה הרחק מבית הספר ? לא . ביתי רחוק עשר דקות מִפּה . כמה מפה עד התחנה ? שלשה קילומטרים . חצי שעה בְּרֶגֶל . הנה שמות ערים : דמשק . לודקיה , קהִיר עיר הקדש (יְרוּשָׁלַיִם) , תל אביב , יפו , חיפה , אלכסנדריה. בגדד , מרסיליה , רומא , בריסל .

קרא , בבקשה , אַחָדוֹת מֵעָרֵי אירופה בְּשֵׁמָן .

הנה שמות ארצות : סוריה , פלשתינה , לבנון , ירדן , מִצְרַיִם , צרפת , אנגליה , גרמניה , רוסיה , אוסטריה , ספרד , איטליה , בלגיה , יָוָן , אַרְצוֹת-הַבְּרִית (אמריקה) וכ'ו .

קרא , בבקשה , אחדות מארצות אירופה בשמן . הנה שמות חמשת חֲלָקֵי(2) הַיַּבָּשָׁה(3) : אירופה , אפריקה אמריקה , אסיה , אוסטרליה .

אנו הולכים מארץ אל ארץ , מעיר אל עיר . אנו נוֹסְעִים(4). הרבים הם הנוסעים האמריקאים ? הנוסע אתה בקיץ ?

הנוסע רוכב ברכבת או באניה . מפריז לרומא אנו נוסעים במסלת-הברזל . מהאוֹר עד ניו יורק אנו נוסעים באניה . בכמה ימים עוברים מאי-רופה לאמריקה? בשבוע אחד בְּקָרוֹב(5) . בכמה זמן הולכים מפה עד המלון הגדול ?— בחמש דקות בקרוב . אני מְעַיֵּן(6) במורה דרך . יש רכבת מְיוּחֶדֶת(7) יוצאת בשש בבקר .

הַנְּסִיעָה

כדי לִנְסוֹעַ אתה לוקח עִמְךָ בגדים . אתה שָׂם אותם בְּאַרְגָּזִים(8) ובילקוטים או במזוודות . הארגז גדול . לא תוּכַל(9) לָשֵׂאת(10) אותו . אתה

---

(١)أساكن (٢) أجزاء (٣) اليابسة(٤) نسافر (٥) تقريباً (٦)أطالع (٧)خاصة
(٨) في صناديق (٩) تستطيع (١٠) حمل .

יכול לשאת את החבילות. הסבל נושא את הארגז שלי. אני שם בארגזי את הבגדים, המִבְרֶשֶׁת(1), המַסְרֵק(2) ואת חֲפָצַי(3) האחרים. אני הולך אל התחנה. הרכבות באות אל התחנה ויוצאות. ההולך אתה אל התחנה ברגל? הנוסע אתה במכונית? מאיזה מקום יוצאות הרכבות? בתחנה יש מסלות שונות(4)

לפני עֲלוֹתְךָ(5) אל הרכבת אתה קונה כרטיס. אתה הולך אל המשרד ואומר: כרטיס למחלקה הראשונה עד מרסיליה, בבקשה. בכמה? הַגֵּד(6) לי שנית, בבקשה. אינִי מֵבִין(7) איתך. דַּבֵּר - נא לְאַט(8). המבין אתה עברית היטב? מה אתה אומר אם אינך מבין את האיש המדבר אליך? הסבל נושא את החבילות. לסבל יש מספר. אתה קוֹרֵא(9): «סבל!» ואתה אומר: לך לְהַרְשִׁים(10) את הארגזים. הנה שלש חבילות. את החבילות הקטנות אני נושא בְּעַצְמִי (11). הסבל הולך ומרשים את החבילות ונותן לך את הקבלה. אתה אומר אל הסבל: כמה לְךָ עָלַי? הסבל עונה: כמה שאתה רוצה.

על הרְצִיף קורא פקיד התחנה: «לָרַכֶּבֶת!». אנחנו עולים אל הקָרוֹן(12). אתה שואל: «היש מקום? התָּפוּש המקום הזה?».

تمرين - תַּרְגִּיל

הֲעָלֶיךָ לַעֲשׂוֹת הֲכָנוֹת(13) רבות קֹדֶם(14) לנסיעתך הארוכה? הלוקח אתה מַלְבּוּשִׁים רבים בנסעך? איפה תְּשִׂימֵם (תשים אותם)? הלוקחות הנשים עמהן ארגזים רבים? מה אתה עושה כדי להיות מוכן לנסוע? היכול אתה לישון בִּמְנוּחָה אם עליך לנסוע למחר בבקר? המאחר אתה לפעמים לבוא לשעוריך? מה אתה שותה בבקר, קפה או תה? מה שתית הבקר?

---

(١) الفرشاة (٢) المشط (٣) أغراضي (٤) مختلفة (٥) صعودك (٦) قل (٧) أفهم (٨) على مهل (٩) تنادي (١٠) لتسجيل (١١) بنفسي (١٢) القاطرة (١٣) استعدادات (١٤) قبل.

השולח אתה מכתבים בדֹּאַר?(1) היכול אתה לשלוח חבילות קטנות בדאר ? מה עושה הסבל ? הרחוקה התחנה מפה ? מה מְחִיר(2) הכרטיס ? כמה אתה נותן לַנֶּהָג(3) ? מה אתה אומר לפקיד ? אם אין המורה שלך בא לשעת השעור , הַמְחַכֶּה(4) אתה לו ? הנוסעים תַּיָּרִים(5) רבים כל שנה לסוריה ? הֲבִקַּרְתָּ(6) בדמשק ?

١٥ — مِمَّ تُصنع الأشياء ؟ מִמָּה עֲשׂוּיִים הַדְּבָרִים ?

זָהָב	ذهب	מֶשִׁי	حرير	קַשׁ	قشّ
כֶּסֶף	فضة	קְטִיפָה	قطيفة (مخمل)	עוֹר	جلد
נְחֹשֶׁת	نحاس	צֶמֶר	صوف	עֵץ	خشب
בַּרְזֶל	حديد	צֶמֶר גֶּפֶן	قطن	אֶבֶן	حجر
פְּלָדָה	فولاذ	אָרִיג	قماش ، نسيج	שַׁיִשׁ	رخام
זְכוּכִית	زجاج	לֶבֶד	لبّاد	נְיָר	ورق

השעון עשוי זהב , כסף , נִיקֶל או פלדה . הַמַּנְעוּל(7) עשוי נחשת . המפתח — ברזל . העט — פלדה . הקסת — זכוכית . השמלה — משי , קטיפה . צמר או צמר גפן . החליפה עשויה אריג . הכובע — לבד , קש . הנעלים — עור . השלחן — עץ . הקיר — אבן . שעון הקיר — שיש .

---

(١) في البريد (٢) ثمن (٣) السائق (٤) أتنتظر (٥) سائحون (٦) أزرت (٧) القفل .

تمرين — תַּרְגִּיל

מָה עָשׂוּי שְׁעוֹנְךָ ? — מה עשויה שמלת הצעירה ? — מה עשויות נעלי ? מה עשויים הכסאות האלה ? — והקסת הזאת ? — הקיר הזה ? — הדלת ? — עניבתי ? — מה עשוי הַמַּטְבֵּעַ(1) של עשרה פרנקים ? — הַטַּבַּעַת ?(2) הספר ? — העט ? — כובע הָאָדוֹן(3) ? — צוארוני ? — מטפחתך ? — השיש הוא שעון הקיר הזה ? — מה הוא ? מה עשוי פֶּסֶל(4) וינוס ? שעוני זהב , ומה שלך ? — נעלי שחורות , ומה צבע נעליך ? מה צבע עניבתו של האדון הזה ? — מה שם הַגְּבֶרֶת(5) הזאת ? — מה שמי ? מה שמך ? — המטריתי בידך ? איזו סִפְרוּת(6) יָפָה יותר , של הצרפתים או של האנגלים ?

١٦ — في الفندق : בַּמָּלוֹן

הִזְמִין חֶדֶר	حجز غرفة	תֵּכֶף	في الحال، فوراً	צִלְצֵל	دقّ (الجرس)
אַמְבַּטְיָה	حمّام	תֵּכֶף וּמִיָּד		צִחְצֵחַ	صقل ، لمّع
קוֹמָה	طابق	פַּעֲמוֹן	جرس	מַגֶּבֶת	قطيلة (منشفة)
הַשְׁכֵּם	باكراً	מֶלְצַר	نادل (سفرجي)	עָסִיס	عصير
מַעֲלִית	مصعد	מְשָׁרֵת	خادم	מְגוֹהָץ	مكويّ
לְבָנִים	غسيل (بياض)	נָקִי	نظيف	חֲפָצִים	أمتعة
הַקְדֵּם כְּכָל הָאֶפְשָׁר	بأسرع ما يمكن	מְלוּכְלָךְ	وسخ	כּוֹבֶסֶת	غسّالة

---

(١) قطعة النقد (٢) الخاتم (٣) السيد (٤) تمثال (٥) السيدة (٦) أدب .

محاورة : שִׂיחָה

יוסף : הִזְמַנּוּ הַבֹּקֶר שני חדרים בְּמִבְרָק(1).

פקיד המלון : כֵּן ! האדונים יוסף וסעיד , הֲלֹא כֵּן ?(2)

יוסף : כן , אדוני .

הפקיד : הִתְקַנּוּ(3) בשבילכם חדרים סְמוּכִים(4) , מספר 35 ו — 36 . היש לכם חבילות ?

יוסף : כן , בתחנה . הנה הקבלות שלנו .

הפקיד : אשלח להביאן תכף , וכאשר יַגִּיעוּ(5) נעלה אותן אל החדרים .

סעיד : היש אמבטאות בהדרים ?

הפקיד : לא , רק(6) אמבטיה אחת לכל קומה .

יוסף : רוצים אנחנו לקום בבקר השכם . היכולים אתם לְהָעִירֵנוּ ?(7)

הפקיד : באיזו שעה צריך להעירכם ?

יוסף : בשבע וחצי .

הפקיד : טוב , רַבּוֹתַי (= אֲדוֹנַי) אובילכם(7) אל חדריכם , אם רוצים אתם , דרך פה , הנה המעלית .

סעיד : יש לנו בגדים לכביסה . אבל נְחוּצִים(8) הם לנו הקדם ככל האפשר.

הפקיד : לנו כובסת הַמַּחֲזִירָה(10) את הכביסה לאחר עשרים וארבע שעות כשהם מְכֻבָּסִים וּמְגֻהָצִים .

יוסף : תשלח אותה אלינו אחרי שיביאו את חפצינו , תכף .

הפקיד : הנה הפעמון החשמלי , תִּלְחֲצוּ(11) על הַכַּפְתּוֹר(12) פעם אחת בשביל המלצר וּפַעֲמַיִם בשביל המשרתת . (הפקיד יוצא) .

סעיד : הנעלים שלנו מלוכלכות מאד , איפה נוכל לנקות אותן ?

יוסף : צלצל למלצר ויבוא לצחצח אותן .

המלצר : אדוני צלצל ?

---

(١) ببرقية (٢) أليس كذلك ؟ (٣) أعددنا (٤) متجاورات (٥) يصلون (٦) فقط (٧) إيقاظنا (٨) أقودكم (٩) ضروريون (١٠) تعيد (١١) تضغطون (١٢) الزرّ .

סעיד : כן , התוכל לצחצח את נעלינו ולנקות את מעילינו תיכף ומיד?

המלצר : כן , אדוני .

סעיד : האם אפשר להביא לנו מים חמים , סבון ומגבות .

המלצר : באמבטיה תמצאו כל מה שצריך(1) לכם .

סעיד : המים האלה טובים לשתיה ?

המלצר : כן , מי הברז טובים לשתיה . אבל אם אתם רוצים בגזוז, בעסיס . אביא לכם .

סעיד : לא , תודה .

تمرين - תרגיל

ענה לשאלות הבאות :

מה אתה עושה בבואך לעיר ? — מה עשו יוסף וסעיד כדי להיות בטוחים(2) שימצאו חדרים פנויים במלון ? — מנין ידע(3) פקיד המלון את שמות האורחים החדשים ? — מה מספר החדרים שהוזמנו האדונים האלה ? — הרחוקים החדרים זה מזה ? — איפה נמצאים החפצים שלהם ? — מה יעשו כדי להביאם מן התחנה ? מה יעשו בהם כשיגיעו למלון ? — היש אמבטיות בחדרי המלון ? האוהב אתה לרחוץ במים קרים ביום חם ? הרוצים הם לקום בבקר השכם ? — המשכים אתה לקום כשאתה עיף(4) מאד ? — היכול אתה לישון אם יש שאון(5) גדול סביבך(6) ? — היכול אתה לישון למרות(7) השאון ? — מה על המלצר לעשות כדי להעיר את הנוסע ? — היש לך שעון מעורר בחדרך ? — באיזו שעה ובאיזה מקום שתו יוסף וסעיד את הקפה שלהם ? — העלו לבדם(8) אל חדריהם ? — העלו במדרגות ? — מה עושים בבגדים המלוכלכים ? — מי מכבס אותם ? מה עושה הכובסת אחרי שהיא מכבסת את הבגדים ? — מתי רוצים הם לתת את הכביסה לכובסת ? — מה

---

(١) لازم (٢ واثقين (٣) عرف (٤) متعب (٥) ضجيج (٦) حولك (٧) رغم (٨) وحدهم .

הם עושים כשהם רוצים לקרוא למשרתים? - מה עושה המשרת אם בגדינו אינם נקיים? — ומה אתה עושה אם נעליך מלוכלכות? — היש מצחצחי נעלים ברחוב? — מדוע הם רוצים במים חמים? — האם אפשר(1) להתרחץ היטב בלי סבון? — מה עושים כשהידים רטובות(2)? - במה מנגבים אותן? — האוהב אתה לשתות מים חמים? האם בעיר גדולה המים נקיים תמיד? — מה עושים אם אינם נקיים?

١٧ — البريد : הַדֹּאַר

מִכְתָּב	رسالة	תָּא תְּלֶפוֹן	حجرة هاتف	בָּרוּר	واضح
מִכְתָּב רָשׁוּם		אֶשְׁנָב	شبّاك	מָסַר	سلّم
	رسالة مسجلة	חוּץ לָאָרֶץ	خارج البلاد	קִבֵּל	تسلّمَ
תְּעוּדַת זֶהוּת		מַעֲטָפָה	غلاف	דֹּאַר אֲוִירִי	
	وثيقة هوية	מוּתָּר	مسموح		بريد جوي
פִּנְקָס	سجلّ	הִדְבִּיק	ألصق	הֶכְרֵחִי	إجباري
הֲרָקָה	تفريغ	הֵכִיל	احتوى	רִשְׁמִי	رسمي
חֲלוּקָה	توزيع	חָתַם	وقّع	הִשְׁתַּמֵּשׁ	استعملَ
בּוּל	طابع	מִבְרָק	برقية	אַלְחוּט	لاسلكي
נוֹסָף	اضافي	טֹפֶס	نموذج	רָגִיל	عادي

محاورة : שִׂיחָה

יוסף : היש מכתב בשבילי?

(١) ممكن (٢) مبلولة .

הפקיד : יש שני מכתבים : האחד רשום והשני רגיל . היש לך תעודת זהות ?

יוסף : בְּאֱמֶת(1) אינני יודע (מְחַפֵּשׂ(2) בכיסיו).

הפקיד : האין לך דרכיה או כל ניר שהוא ?

יוסף : הנה הניר הזה . המַסְפִּיק(3) הוא ?

הפקיד : בְּוַדַּאי(4) . הנה מכתביך . הרוצה אתה לַחְתּוֹם בפנקס זה ?

יוסף : באיזו שעה ההרקה האחרונה בשביל בֵּירוּת ?

הפקיד : בשש . יש עוד הרקה נוספת בשבע ורבע . אבל אז דָּרוּשׁ(5) בול נוסף בעשרה גְּרָשִׁים(6) .

יוסף : השעה מאוחרת עכשיו . אני מַעֲדִיף(7) לְתַלְפֵּן .

הפקיד : תאי התלפון הם מצד זה . לימין .

יוסף : איפה אוכל למצוא בולים ?

הפקיד : באשנב מספר 3 . כתוב « בולים » .

יוסף : מה מחיר בול לחוץ - לארץ ?

הפקיד : חמשה עשר גרוש .

יוסף : איה משרד התלגרף ?

הפקיד : הנה , שם .

יוסף : אני רוצה לשלוח מברק לפריז .

הפקיד : טוב , אדוני , קח בבקשה טפס וכתב עליו ברור את המברק וְאַחַר כָּךְ(8) תמסר אותו לאשנב מספר 4 .

יוסף : מה הוא התעריף למברקים ?

הפקיד : בארץ התעריף הוא 50 גרוש ולחו"ל 100 גרוש ויותר לכל מִלָּה(9) . לְפִי(10) המרחק .

יוסף : תודה , אדוני , הנה מברק לבירות . כמה יעלה זה ?

הפקיד : 125 גרוש .

יוסף : רוצה אני לשלוח מברקים לפריז וללונדון . מה תעריף המברקים לצרפת ולאנגליה ?

---

(١) حقاً (٢) يبحث (٣) أكافٍ (٤) بالتأكيد (٥) مطلوب (٦) قروش (٧) أفضل (٨) وبعدئذ (٩) كلمة (١٠) حسب .

הפקיד : יש תעריפים שונים לשתי הארצות האלה .

יוסף : האם אפשר לשלוח מכתב לחו״ל דרך האויר ?

הפקיד : כן . ארבע פעמים בכל שבוע . התעריף הוא 20 גרוש לכל מכתב בן 20 גְּרַם .

יוסף : חן חן(1) , אדוני . הנך אָדיב(2) מאד .

تمرين — תַּרְגִּיל

איך שולחים מכתבים מעיר לעיר ? — מה מדביקים על המעטפה ? — אם תשלח מכתב רשום , הנותנים לך קבלה ? — אילה מכתבים אתה שולח רשומים ? — מה מראה יוסף לפקיד הדאר כדי לזהות את שמו ? — היוֹצִיל(3) כרטיס בקור בִּמְקוֹם(4) תעודת זהות ? — איך יכול הוא להוכיח שהוא מר(5) יוסף ולא אדם אחר ? — היכול אתה לנסוע לחוץ לארץ בלי דרכיה ? — היש דרכיה למר יוסף ? — איפה צריך מר יוסף לחתום את שמו ? — כמה פעמים מריקים את תֵּבוֹת(6) הדאר ביום ? — כמה פעמים מְחַלְּקִים את המכתבים ? מה מחיר בול למכתב מסוריה לחו״ל ? — האם הכרחי לכתוב מברקים על טפסים רשמיים ? — האם סִגְנוֹן(7) המברקים כסגנון המכתבים? מתי נשתמש בסגנון מברק ? — הנותן הפקיד תמיד קבלה למברק ? — כמה זמן דרוש כדי להגיע מפריז ללונדון בְּרַכֶּבֶת וכמה באוירון ? — הכבר נסעת באוירון ? — המותר לַצִּבּוּר(8) להשתמש באלחוט ? — ההראה פקיד הדאר אֲדִיבוּת ליוסף ? — איך מוֹדֶה(9) יוסף לפקיד ?

---

(١) شكراً (٢) لطيف (٣) أينفع (٤) عوضاً عن (٥) سيد (٦) صناديق (٧) اسلوب (٨) للجمهور (٩) يشكر .

١٨ — محادثة في الهاتف : שִׂיחָה בַּטֶּלֶפוֹן

מַדְרִיךְ הַטֶּלֶפוֹן دليل الهاتف		מִגְרָשׁ חֶלְקַת אֲדָמָה	قطعة أرض	קַרְקַע	أرض
				הִצִּיג	قدّم
קוֹל	صوت	עוֹלֶה	يكلّف	הִכִּיר	عرف
מָה דַּעְתְּךָ ?	ما رأيك	בְּיֹקֶר	غالياً	רְצִינִי	جدّي
בְּנִידוֹן זֶה אוֹדוֹת זֶה	في هذا الشأن	בְּזוֹל	رخيصاً	זָהִיר	حذرٌ
		הִתְיָעֵץ	تشاور	חִבּוּר	اتصال
פַּרְדֵּס	بستان (بيّارة)	עֵצָה	نصيحة	הִפְסִיק	قطع
עֵסֶק	عملٌ	סַרְסוּר	سمسار	קַו	خطّ
הִצִּיעַ	عرضَ	מְתַוֵּךְ	وسيط		

יוסף : נא לתת לי את מדריך התלפון .

הפקיד : הנה , אדוני .

יוסף : אני רוצה מספר 28001 בבירות .

הפקיד : כן , אדוני .

יוסף : האתה מר אחמד ?

אחמד : כן , אדוני , מי מדבר ? איני מכיר את קולך .

יוסף : אני יוסף .

אחמד : אה , טוב מאד ! מה שלומך , אדוני ?

יוסף : תודה , לא רע , רק קצת עיף . הגד נא , מר אחמד , קבלתי את מכתבך הרשום .

אחמד : אם כֵּן(1) מה דעתך בנידון זה ?

---

(١) إذن .

יוסף : לא הֶחְלַטְתִּי(1) עֲדַיִן(2) אם לקנות פרדס או עסק אחר. מציעים לי מִגְרָשׁ (חלקת אדמה) בחלב. אבל זה עולה ביקר מאד. יש לי הרבה לדבר אליך. רצוני לשאול בעצתך. בעוד ימים אחדים אהיה בבירות ואז נתיעץ. מי זה הפסיק את הקו בינינו? הַלּוֹ! מר אחמד? חשומע אתה?

אחמד : מי הוא שהציע לך את המגרש בחלב?

יוסף : איש אחד, סרסור, מְתַוֵּךְ בין בַּעֲלֵי(3) הקרקע והקונים. מר פואד הציג אותו לפני שלשום.

אחמד : אני מכיר את האיש הזה. אינו רציני. מוּטָב(4) שתהיה זהיר.

יוסף : טוב. עוד נדבר אודות זה. שלום לך. שלום גם לביתך!

אחמד : להתראות!

تمرين - תַּרְגִּיל

אם רוצה אתה לדבר עם אדם הנמצא בִּשְׁכוּנָה(5) רחוקה מביתך מה אתה עושה? — היש לך תלפון בבית? — הנמצאים בעיר הזאת תאי תלפון לצבור? — איפה אתה מוצא את מספר התלפון הדרוש לך? — כשאתה רוצה לתלפן באיזו מלה אתה מתחיל? — האפשר להכיר את קול המדבר? — מדוע אמר יוסף שהוא עיף? — מה אמר יוסף לאחמד תְּחִלָּה(6)? — מה הִגִּיד לו אחר כך? — מדוע יָקָר(7) המגרש בחלב? — מי הציע ליוסף לקנות מגרש כזה? — האפשר לקנות אדמה בלי עזרת מְתַוְּכִים? — הַרְבֵּה המתוכים בקנית אדמה? — למה ילך יוסף לבירות? — מתי ילך שמה? מי הפסיק את שיחתם? — מדוע הוּפְסַק הַחִבּוּר? — האפשר לתלפן מדמשק ללונדון? — הֲקַל(8) החבור בין שתי הערים? — אודות מי דברו האנשים האלה אחרי שֶׁחֻבְּרוּ שוב(9)? — מדוע מְיַעֵץ(10) אחמד ליוסף להיות זהיר? — מה הם אומרים זה לזה בְּגָמְרָם(11) את שיחתם?.

---

(١) قررتُ (٢) بعدُ (٣) أصحاب (٤) خيرٌ (٥) في حيّ (٦) في البدء
(٧) غالٍ (٨) أسهل (٩) ثانية (١٠) ينصح (١١) بإنهائهم.

٢١ — عند تاجر اثاث : אֵצֶל סוֹחֵר הָרָהִיטִים

לָקוֹחַ / קוֹנֶה	زبون	סִגְנוֹן	طراز	מוֹשָׁב	مقعد
		הוֹצִיא	أنفق	רַךְ	طريّ ، ليّن
בְּטוּבְךָ	من فضلك	מְרֻפָּד	منجّد	נוֹחַ	مريح
רָהוּט	طقم	בָּחַר	انتقى ، انتخب	שָׁלֵם	كامل
מִין	جنس	סַפָּה	أريكة	עָמַד עַל הַמִּקָּח	ساوم
סוּג	صنف	מַתְאִים	مناسب ، ملائم	מְחִיר קָצוּב	سعر محدود
מָצָא חֵן בְּעֵינַי	وجد خيراً في عينيّ (أعجبني)			שָׁטִיחַ	سجّادة ، بساط

محاورة : שִׂיחָה

הַלָּקוֹחַ (הַקּוֹנֶה) : הַרְאֵה לִי בטובך רהוט לטרקלין(1) .

הסוחר : הנה רהיטים ממינים שונים? כמה אתה רוצה להוציא ?

הקונה : איני יכול להגיד מאומה בְּטֶרֶם(2) אֶרְאֶה את הרהיטים .

הסוחר : מה תאמר על רהוט זה ?

הקונה : איני אוהב אותו כְּלָל(3) .

הסוחר : ועל רהוט זה של עץ שחור וּמְרֻפָּד בקטיפה אדומה ?

הקונה : אין זה מוצא חן בעיני . אבחר ברהוט זה . מה הוא מכיל ?

הסוחר : ספה , ארבע כּוּרְסוֹת(4) וששה כִּסְאוֹת .

הקונה : אין לך שולחן מתאים לרהוט זה ?

הסוחר : כן , אדוני , הנה שולחן מאותו סגנון מַמָּשׁ(5) .

---

(١) لغرفة الجلوس (٢) قبل (٣) البتة (٤) كراسي كبيرة (٥) تماماً .

הקונה : אבל איני יודע אם המושבים האלה מְרֻפָּדִים היטב .

הסוחר : שב נא בכורסה הזאת ותראה כי המושב רך הוא .

הקונה : אמנם הישיבה נוחה בה . מה מחיר הרהוט כלו , לֵאמֹר(1) עם השולחן ?

הסוחר : 680 לירה . הנך רוצה לקנות גם רהיטים אחרים , הלא כן ?

הקונה : עלי לרַהֵט בית שָׁלֵם . נראה כעת את הרהיטים הדרושים לי לחדר האכל . איזה עץ עשוי שלחן זה ?

הסוחר : עץ אגוז .

הקונה : חוֹשֵׁב(2) אני כי אינו חזק לְמַדַּי(3) . הראה לי שלחן אחר .

הסוחר : המוצא זה חן בעיניך ?

הקונה : כן , למדי . האם יש לך כסאות ומזנון מתאימים לזה ?

הסוחר : בודאי .

הקונה : הראה נא לי את המזנון המתאים לשלחן ולכסאות .

הסוחר : אני מיעץ לך לקחת את זה . הוא מאותו סוג מַמָּשׁ(4) .

הקונה : אבל בכמה יעלה לי חֲדַר האכל הזה ?

הסוחר : ב 350 לירה .

הקונה : הזה הוא המחיר האחרון ?

הסוחר : אף פְּרוּטָה(5) לא פחות , אדוני . אין צרך לעמוד על הַמִּקָּח אצלנו . הכל נמכר פה במחיר הקצוב שהוא הנמוך ביותר .

הקונה : איני רואה פה רהוט לחדר הַשֵּׁנָה ?

הסוחר : יש לנו רהוט יפה מאד בקומה הראשונה . נעלה בַּמַּדְרֵגוֹת .

הקונה : לך לפני בבקשה . הראה לי את הדרך .

הסוחר : הרוצה אתה בחדר שנה של אגוז ?

הקונה : רוצה אני סחורה טובה . הנה מה שמוצא חן בעיני מאד , בְּיִחוּד(6) המטה . המוכרים אתם את כְּלֵי המטה ?

הסוחר : בקומה העליונה תמצא את שצריך לך .

הקונה : אשוב פעם אחרת בשביל כל זה .

---

(١) أعني (٢) أظن (٣) الى حد كاف (٤) تماماً (٥) درهم (٦) خصوصاً

הסוחר : כְּחֶפְצְךָ(1) , אדוני .

הקונה : שלום לך , להתראות .

הסוחר : להתראות .

تمرين — תַּרְגִּיל

מה רוצה אחמד לראות ? — מה דעתו על הרהוט הראשון ? — מדוע אינו אוהב את הקטיפה ? — המצא סוף סוף(2) רהוט לפי(3) טעמו(4)? — מה אמר בְּמָצְאוֹ את הרהוט ? — מה מכיל הרהוט שבחר בו ? — מה עשה אחמד כדי לדעת כי המושבים נוחים ? — מה מחיר הרהוט הזה ? — הגמר אחמד את קְנִיּוֹתָיו(5) ? — אילה רהיטים חָפֵץ מר אחמד לקנות בשביל חדר האכל שלו ? — מה דעת אחמד על השלחן הראשון ? — מדוע אין עושים רהיטים מקַרְטוֹן ? — מה שם הרהוט ששמים בו את המאכלים ? — מה אתה מיעץ לי לעשות כדי ללמוד אנגלית ? — היקח אחמד כסאות מרפדים ? — בכמה יעלה לו הרהוט לחדר האכל ? — היכול אחמד לעמוד על המקח אצל הסוחר ? — העומד אתה על המקח בַּמַּחְסָנִים(6) ? — באיזו קומה נמצאים הרהיטים לחדר המטות ? — מדוע עבר הסוחר לפני אחמד ? — העולה אתה במדרגות בבואך הנה ? — באיזה סוג של רהיטים בחר אחמד בשביל חדר האכל ? — התחזור לביתך אחרי השעור ? — מתי תשתה תה ? — מה אתה אומר בְּהִפָּרֶדְךָ(7) מִיָּדִיד(8) ? — האוהב אתה את הרהיטים המרפדים בקטיפה ? האם שִׁלֵּם אחמד את מחיר הרהיטים ?

---

(١) كمشيئتك (٢) أخيراً (٣) حسب (٤) ذوقه (٥) مشترياته (٦) في المخازن
(٧) عند توديعك (٨) من صديق .

٢٢ — استئجار بيت : שְׂכִירַת בַּיִת

דִּירָה	مسكن	חֲדַר אוֹרְחִים		קוֹמָה	طابق
שָׂכַר	استأجَرَ		ردهة استقبال	פְּנִימִי	داخلي
הִשְׂכִּיר	آجَرَ	חֲדַר אַמְבַּטְיָה	حمّام	חִיצוֹנִי	خارجي
שָׂכָר	أُجرَة	מָבוֹא	مدخل	מַרְתֵּף	قَبْو
חֲדַר שֵׁנָה	غرفة نوم	מִסְדְּרוֹן	ممرّ	תַּשְׁלוּם	قسْط
חֲדַר אֹכֶל	غرفة طعام	בֵּית כִּסֵּא	مرحاض	לְמַפְרֵעַ	سلفاً، مقدّماً
טְרַקְלִין	غرفة جلوس	שַׁעַר	باب كبير	תִּקּוּנִים	تصليحات
תָּא	حُجرة	מוֹדָעָה	إعلان	הוֹאִיל	تفضّلَ
חָצֵר	فِناء	יְדִיעוֹת	معلومات	הוֹרָה	دلّ

אחמד (פונה לעובר ברחוב) : סליחה אדוני , הֲתוֹאִיל להורות לי את רחוב בגדד ?

העובר : בְּרָצוֹן , אבל רחוב בגדד ארוך , איזה מספר דרוש לך ?

אחמד : אני מבקש את המספר 52 .

העובר : טוב מאד , לֵךְ יָשָׁר לפניך וְכַאֲשֶׁר תַּגִּיעַ לרחוב השלישי , תִּפְנֶה לימין ורחוב זה מוביל(1) לרחוב בגדד לא הַרְחֵק מֵהַמספר הדרוש לך .

אחמד : תודה רבה , אדוני , (הולך בדרך שהורו לו עד בואו אל דירת מר דרובי . שם הוא מצלצל ונער אחד פותח לו את השער) .

---

(١) يؤدّي .

אחמד : המר דרובי בביתו ?

הנער : כן אדוני , יואיל נא להכנס . מה השם שֶׁעָלַי לְהַגִּיד ?

אחמד : אין כל צֹרֶךְ בְּשֵׁם . מר דרובי אינו מכיר אותי . הַגֵּד לו כי בא איש לראות את הדירה הָעוֹמֶדֶת לִשְׂכִירָה . (הנער מכניס את מר אחמד והולך לקרוא את אָבִיו) .

מר דרובי : לִפְקוּדָתְךָ(1) , אדוני .

אחמד : קראתי בין המודעות בעתון כי יש לך דירה להשכיר . האפשר לראותה ? כמה חדרים בה ?

מר דרובי : ששה חדרים בה : מטבח , חדר אכל , חדר אורחים, טרקלין ושני חדרי שֵׁנָה אשר לכל אחד מהם תָּא רַחְצָה . בַּתָּא הגדול יש אַמְבַּטְיָה .

אחמד : היכול אתה להראות לי את הדירה ?

דרובי . בחפץ לֵב (ברצון) .

אחמד : באיזו קומה היא ?

דרובי : בשניה , אדוני . הואיל נא לעלות דרך פה , בבקשה . הנה המטבח .

אחמד : הוא אָפֵל יותר מִדַּי , לאן פונֶה חלון זה ?

דרובי : הוא פונה אל חָצֵר פנימית . המטבח מחובר אל חֲדַר האכל בְּפֶתַח זה . הנך רואה שחדר האכל בהיר מאד .

אחמד : אמנם כן , אבל קטן הוא ואיני רואה איפה אוכל לשים את הַמְּזוֹנוֹן(2) .

דרובי : יש די מקום בין שני החלונות . נעבור כעת אל הטרקלין . גם פה כמו בחדר האכל יש מַרְאֶה יָפֶה מאד .

אחמד : לאן פונים שני החלונות האלה ?

דרובי : הם פונים אל הרחוב .

אחמד : הואיל נא לתת לי אילה ידיעות על אודות דַּיָּרֵי הבית .

---

(١) بأمرك (٢) المقصف (البوفيه) .

דרובי : כְּפִי(1) שראית אני תופש(2) את הקומה התחתונה. בקומה הראשונה דר מר פ. מנהל חֶבְרַת(3) בִּטּוּחַ(4) ובקומה הָעֶלְיוֹנָה דָּרוֹת שתי משפחות של מורים בגמנסיה .

אחמד : שכחתי לשאול אותך אם יש לכם מים בדירה זו .

דרובי : כן , אדוני : מים וחשמל יש לנו כמו בכל בתי העיר .

אחמד : היכול אתה לתת לי מקום בְּמַרְתֵּף לְעֵצִים(5) וְלְפֶחָם ?

דרובי : כמובן .

אחמד : ומה הוא שְׂכַר הדירה .

דרובי : אלף וחמש מאות לירה לשנה בְּתַשְׁלוּמִים לְמַפְרֵעַ לכל שלשה חדשים .

אחמד : דרושים אֵילה תקונים . מתי אוכל להעביר את חפצי(6) ?

דרובי : בעוד שבועים . אני אעשה את התקונים תיכף ומיד . הפועלים יתחילו מחר .

אהמד : טוב , אני שוכר את הדירה . את הרהיטים שלי יביאו באחד לַחֹדֶשׁ (בראש החדש)

تمرين - תַּרְגִּיל

עם מי מדבר אחמד ? — מדוע הוא מבקש ממנו סליחה ؟ — מה הוא שאל אותו ؟ — מה מספר הבית שהוא מבקש ? — באיזו דרך עליו ללכת ? — הֵיכָן (איפה) נמצא המספר 52 ? — מה תאמר לאדם המורה לך את הדרך? — מה עושים לפני שנכנסים לבית ? — מה עושים בני הבית בְּשָׁמְעָם את הַצִּלְצוּל ? — מה אתה שואל את הבא לפתוח לך את הדלת ? — מה שואל אותך הַפּוֹתֵחַ ? — מה אומרים לאדם שמזמינים אותו לְהִכָּנֵס או לָשֶׁבֶת ؟ — מה מַטְרַת(7) אחמד ? — מדוע לא הגיד אחמד את שמו לנער ؟ — מה עושה הנער בְּחָפְצוֹ להודיע לאביו על דְּבַר בִּקּוּרוֹ של

---

(١) كما (٢) أحتل (٣) شركة (٤) تأمين (٥) للحطب (٦) أجرة (٧) أمتعتي

איש זר(1) ? — מה אמר הנער לאביו בעת שהאיש מחכה בַּמִּסְדְּרוֹן ? — איך נודע לאחמד כי לדרובי יש דירה להשכיר ? — מה שאל אותו דרובי ? — מה שאל אחמד כשרצה לדעת את מספר החדרים שבדירה ? — באיזו קומה נמצאת הדירה ? — קְרָא בְּשֵׁם(2) את הקומות הַשּׁוֹנוֹת(3) בבית ? — קרא בשם את החדרים השונים שבדירה וְהַגֵּד מה עושים בכל אחד מהם ? — מה הן הידיעות שבעל הבית נתן אודות הַדַּיָּרִים(4) שלו ? — האם ביתך מֻבְטָח מפני אש ? — איך קוראים לחלק התחתון של הבית ? — לאיזה דבר אחמד לא שָׂם לֵב(5) ? — מה הוא שכר הדירה ? — מתי משלמים את שכר הדירה ? — האם הדירה היא בְּמַצָּב(6) טוב או גָּרוּעַ(7) ? — הִשְׂכִּיר אחמד את הדירה ? — מתי ישלח את הרהיטים שלו ? — מה הִבְטִיחַ(8) בעל הבית אודות התקונים ? — היעשה הוא בעצמו את התקונים ? — הִתְּצַחְצַח את נְעָלֶיךָ בעצמך או יַעֲשֶׂה אותן הַמְצַחְצֵחַ ברחוב ?

٢٣ — عند الخياط : אֵצֶל הַחַיָּט

חֲלִיפָה	بذلة	שַׁרְווּלִים	أكمام	גָּזַר לְפִי מִדָּה	
אֶרֶג	قماش	בִּטְנָה	بطانة		قصّ وفقاً للقياس (فصّل)
בֶּגֶד לְנְשָׁפִים	بذلة سهرة	תַּפָּר	خياط	הִזְמִין	وصّى
אָפְנָה	طراز	הוֹלֵם, יָאֶה	لائق	פָּשַׁט	خلع
מוּכָן	جاهز	מִדָּה	قياس	נִסָּיוֹן	تجربة (بروفة)

(١) أجنبي (٢) سمِّ (٣) المختلفة (٤) السكان (٥) لم ينتبه (٦) في وضع (٧) سيء (٨) وعد .

محاورة : שִׂיחָה

אחמד : יוסף , חביבי , יש לך חליפה היאה לך מאד . הקנית אותה מן המוכן או גְזַרוּהָ לפי מדתך ?

יוסף : אני מזמין את כל בגדי לפי הַגִּזְרָה(1) . הבגדים המוכנים אינם נוחים לי .

אחמד : מי הוא החיט שלך ?

יוסף : סעיד .

אחמד : התִרְצֶה להובילני אליו ?

יוסף : מה אתה רוצה לעשות שם ?

אחמד : אני חפץ להזמין חליפה דוֹמָה(2) לחליפתך .

יוסף : בְּרָצוֹן .

(אצל החיט)

יוסף : שלום , מר סעיד . אני מביא לך לָקוֹחַ .

סעיד : תודה רבה ! בַּמֶּה אוּכַל לְשָׁרֶתְכֶם(3) (לְשָׁרֵת אֶתְכֶם) ?

אחמד : היכול אתה לִתְפּוֹר לי חליפה דומה לשל ידידי ?

סעיד : נִשְׁאַר(4) בְּדִיוּק(5) דֵּי אֶרֶג לְחליפה . הואילה-נא לפשוט את מעילך כדי שאוכל לקחת את מדתך . הרוצה אתה גם בחזיה ובמכנסים ?

אחמד : כן , עֲשֵׂה לי חליפה שלמה .

סעיד : איך אתה רוצה את המעיל ?

אחמד : הלא ידעת היטב ממני מה לובשים עתה . עשה לי חליפה לפי האפנה האחרונה .

סעיד : איזו בִּטְנָה רוצה אתה למעיל ?

אחמד : בַּטֵּן אותו במשי אם המשי טוב לדעתך .

---

(١) بالتفصيل (٢) شبيهة (٣) أخدمكم (٤) تبقى (٥) بالضبط .

סעיד : טוב , הכל גמור . יכול אתה ללבוש את בגדך . למתי אתה רוצה את חליפתך ?

אחמד : בעוד שבוע אם אפשר .

סעיד : טוב מאד , אדוני . הכל יהיה מוכן . אולם אבקש ממך , אדוני, לשוב אלי מָחֳרָתַיִם בארבע כדי לְנַסּוֹת אותה .

אחמד : אבוא בדיוק בזמן הַנָּכוֹן(1) .

סעיד : האין לך צרך בבגד לנשפים ?

אחמד : לא , תודה ! יש לי הכל .

تمرين — תַּרְגִּיל

את מי פָּגַשׁ(2) אחמד ברחוב ? — מי הוא ידידו של יוסף ? — איך אתה יודע זאת ? — מה אומר אחמד ליוסף ? — מה הוא שאל אותו ? — באיזו חליפה בוחר הוא ? — מדוע אינו קונה חליפה מוכנה ? — מה שם החיט ? — התופר אתה את בגדיך בעצמך ? — אצל מי אתה מזמין אותם ? — הקונה אתה בגדים מְשֻׁמָּשִׁים(3) ? — מה רוצה אחמד ? — מה עשו שני הידידים אחר כך ? — ההלך חיים לבדו אל החיט ? — מה אמר יוסף לחיט בבואו אליו ? — על מה החיט נתן לו תודה ? — היכול החיט לעשות שתי חליפות דומות לשל יוסף ? — מה צריך החיט לעשות בטרם יגזור את הארג ? — למה הוא מודד ? — מה שאל החיט את אחמד ? — הִסְבִּיר(4) אחמד את טַעְמוֹ(5) לחיט ? — מדוע לא הסביר לו את טעמו ? — מה עשה אחמד אחרי שגמר החיט את המדידה ? — לאיזה יום הזמין אחמד את החליפה שלו ? — במה ענה החיט ? — מדוע אנו מְנַסִּים את הבגדים החדשים ? — היבוא אחמד אל החיט באחור ? — מה הֵצִיעַ(6) החיט לאחמד ? — היש לאחמד צרך בזה ? — איפה פגש אחמד את יוסף ? — האם מחיר הבגדים התפורים לפי המדה גדול יותר ? — מה אתה עושה כשיש לך צרך בחליפה ? — מה פֵּרוּשׁ(7) המלה « לָקוֹחַ » ? — האם יכולים אנו לדעת אם החליפה הולמת אותנו בלי נסיון ?

---

(١) المضبوط (٢) صادف (٣) مستعملة (٤) شرح (٥) ذوقه (٦) عرض (٧) معنى .

٢٤ - الزيارة : הַבִּקּוּר

טוֹעֶה	مخطىء	בְּרָכָה	تحية	הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ	
הֲלֹם	إلى هنا	מַחֲמָאָה		المائدة منصوبة	
הֵנָּה		שָׁהָה	مكث	הִגִּישׁ	قدّم
קֹדֶם כֹּל		מְצֻיָּן	ممتاز	עָרֵב	لذيذ
قبل كل شيء ، أولاً		הִפְרִיעַ	أزعج	עוֹזֶרֶת	خادمة
חוּץ מִזֶּה	عدا عن ذلك	הוֹסִיף	أضاف	בִּכֵּר	فضّل
הַפְתָּעָה	مفاجأة	הוֹצִיא דִבָּה	اغتاب	אִי-נָעִים	غير لطيف
עֹנֶג	سرور ، متعة	סִמֵּל	رمز	בְּכָל אֹפֶן	على كل حال
יוֹם הֻלֶּדֶת	يوم ميلاد	נָשָׂא אִשָּׁה	تزوّج	הִרְגִּישׁ	شعر

محاورة : שִׂיחָה

אחמד : אם איני טועה הנך מר סעיד בעצמו ! מה שלומך, ידידי ? מה הֱבִיאֲךָ הֲלֹם ?

סעיד : קדם כל העסקים וחוץ מזה רציתי לראות את דמשק שלא ראיתיה מזמן .

אחמד : מה טוב ! בקורך הוא הפתעה נעימה מאד בשבילי .

סעיד : גם אני מַרְגִּישׁ(1) אותו הענג לראותך שוב (עוד פעם) .

(١) أشعر .

אחמד : מה טוב עשית לבוא היום שהוא יום הולדתי .

סעיד : אם כן קַבֵּל נא את ברכתי היוצאת מן הלב .

אחמד : חן חן לך , ידידי . ועתה הַגֵּד נא-לי כמה תשהה פה ?

סעיד : איני יודע בדיוק , אבל לְכָל הַפָּחוֹת(1) כחדש ימים .

אחמד : חדש מָלֵא (שָׁלֵם) ! זה מצוין ! מְקַוֶּה(2) אני שתבוא לבקרני לעתים קרובות והיום תִּסְעַד(3) אִתָּנוּ(4) .

סעיד : בענג רב . אבל אני חוֹשֵׁשׁ(5) להפריע אותך .

אחמד : כלל וכלל .

סעיד : ומה תאמר אשתך ?

אחמד : היא תשמח מאד לְהַכִּיר אותך (הוא מצלצל) . (העוזרת נִכְנֶסֶת(6)) : האדון צלצל ?

אחמד : תגידי לגברת כי מר סעיד פה ויאכל אתנו ארוחת הצהרים . ואת הוֹסִיפִי-נא כֵּלִים בשביל האורח .

אחמד : יש לי הענג להציג לך את ידידי מר סעיד .

הגברת : שְׂמֵחָה(7) אני מאד לְהַכִּירְךָ . בעלי סִפֵּר(8) לי הרבה אודותיך .

סעיד : בְּשִׁבְחִי(9) או בִּגְנוּתִי(10) ?

הגברת : זה לא יפה מצדך , אדוני . אתה יודע שבעלי אינו מוציא דִּבָּה על חֲבֵרָיו .

סעיד : יודע אני שאחמד הוא סֵמֶל הַטּוֹב ורואה אני שנשא לו אשה נֶחְמָדָה(11) .

העוזרת: גברתי , השלחן ערוך . (שלשתם נכנסים לחדר האכל) .

הגברת : (מראה על מקום לימינה) : הואילה - נא לשבת פה . (מביאים את המרק) . האינך מוצא , אחמד , שהמרק אינו מָלוּחַ דַּיּוֹ ?

אחמד : אין דעתי כדעתך , יקירתי(12) . הלא יודעת את שאיני אוהב את המאכלים הַמְּמֻלָּחִים או הַמְּתֻבָּלִים .

סעיד : האפשר להגיש לך לחם , גברתי ?

---

(١) على الاقل (٢) آمل (٣) تأكل (٤) معنا (٥) أخشى (٦) تدخل (٧) مسرورة

(٨) قص (٩) بمدحي (١٠) بذمي (١١) لطيفة (١٢) عزيزتي .

הגברת : הואילה-נא , אדוני , תודה רבה . הֶעָרֵב לך הדג הזה ?

סעיד : ערב מאד , גברתי , אין כָּמוֹהוּ . אה ! הנה הַתַּבְשִׁיל(1) שאני בוחר בו !

הגברת : בְּתֵאָבוֹן(2) ! הנה מַאַכְלֵי הַמִּבְכָּר ! אל נא תִתְבַּיֵּשׁ(3) , מר סעיד . בעלי כָּמוֹךָ ! אינו אוכל את הירק עם הבשר . (אחרי האכילה) האוהב אתה , מר סעיד , את הקפה מתוק(4) מאד ?

סעיד : חתיכת(5) סֻכָּר אחת תספיק לי , חן חן לך , גברתי !

אחמד : ועכשיו , סעיד , הלא תְעַשֵּׁן(6) סיגרה ?

סעיד : תודה , לא כעת .

אחמד : מדוע ?

סעיד : אני חושש שזה אי-נעים בשביל הגברת .

הגברת : כלל וכלל לא , אדוני . אני רְגִילָה(7) לְעָשָׁן(8) הַטַּבָּק . בכל אפן , עלי ללכת אל המטבח . הַאֶרְאֶה אתכם אחרי הצהרים ?

אחמד : לא לפני סעודת הערב , יקירתי , כי עלי לְטַיֵּל קְצָת(9) עם ידידי , כדי להראות לו את העיר .

הגברת : אם כן , רבותי , לכו לשלום !

סעיד : תודה רבה , גברתי , להתראות הערב .

تمرين — תַּרְגִּיל

הַחִכָּה אחמד לידידו ? _ מה אמר בראותו אותו ? _ מדוע היתה זו הפתעה ? _ מה שאל אחמד את ידידו ? _ מה סִבַּת(10) בואו של סעיד לארץ? _ מה סבת בואך הנה ? _ ההיתה נסיעה זו לְשֵׁם(11) ענג בִּלְבַד(12) ? _ היהיה טָרוּד(13) במקצת ? _ הֲיִשְׁתַּתֵּף(14) בשמחת ידידו ? _ הבא בזמן מתאים ? _ מה עושים ביום הֻלֶּדֶת של ידיד ? _ כמה זמן חושב סעיד לשהות בדמשק ? _

---

(١) الطبيخ (٢) بشهية (٣) تخجل (٤) حلو (٥) قطعة (٦) تدخن (٧) متعودة (٨) الدخان (٩) قليلاً (١٠) سبب (١١) لأجل (١٢) فقط (١٣) مشغول (١٤) أيشترك .

הישהה שם פחות מחדש ? _ האפשר כי נסיעתו תארך יותר מחדש ? _ איך מצא אחמד את החלטת ידידו לשהות לכל הפחות כחדש ימים בעיר ? _ לָמה הזמין אותו ? _ הקבל ידידו את הַזְמָנָתוֹ ? _ את מי חושש סעיד להפריע ? _ היפריע אותה באמת ? — למה צלצל אחמד ? — מה עשתה העוזרת ? מה אמר לה אחמד ? למי הציג אחמד את ידידו ? מה ענתה אשתו ? הכבר שמעה על אודותו ? — ממי ? — איך מדבר אחמד על ידידו ? — מה דעתו של סעיד ואשתו ? — מה עשו כשהיה השלחן ערוך ? — איך אוהב אחמד את המאכלים ? — באיזה מאכל אתה בוחר ? — מה הגיד אחמד לסעיד בִּזְמַן שְׁתִיַּת הקפה ? — במה היתה הגברת עֲסוּקָה(1) בזמן שהאדונים מעשנים ? — כמה זמן יֶשְׁהוּ בחוץ ?

٢٥ — في المسرح : בַּתֵּיאַטְרוֹן

חִזָּיוֹן	رواية تمثيلية	שְׁעַת הַהַפְסָקָה		סֵרֵב	رفض
מַחֲזֶה		فترة الاستراحة		הִסְכִּים	وافق ، قبلَ
תַּפְקִיד		אוּלָם	قاعة	הֶחֱלִיף	بدّل
دوْر ، مهمة ، وظيفة		יָצִיעַ	شُرفة (بلكون)	בִּלָּה	قضى
הִתְבַּדֵּר	تسلّى	תִּזְמֹרֶת	موسيقى	הִבִּיט	نظر ، تطلّع
הִצְטוֹפֵף	ازدحم	קָהָל,הָמוֹן	جمهور	הִתְעַכֵּב	تأخّرَ
לִשְׁכָּה	مقصورة	הִצְטָרֵךְ	اضطر	נִגְמַר	انتهى
מַשְׁגִּיחַ	مراقب	שַׂחְקָן	ممثّل ، لاعب	אֵין דָּבָר	لا بأْس
תָּכְנִית	برنامج	מְשַׁעֲמֵם	مُمِلّ	בְּנוֹגֵעַ לְ	بخصوص
מָסָךְ	سِتار	מְשַׁעֲשֵׁעַ	مُسَلٍّ	בְּנָקֵל	بسهولة
הַצָּגָה	عَرْض	חֲתוּנָּה	عُرس	פָּנָה	اتّجه

(١) مشغولة .

محاورة : שִׂיחָה

סעיד : שלום לך . בן דודי , מה יפה מצדך כי באת לבקרני .

אחמד : גם אני מִתְגַּעְגֵּעַ(1) לך מאד : הכבר יצאה הגברת ?

סעיד : לא , אבל היום היה עליהָ לַעֲסוֹק בַּמטבח . הנה היא באה .

אחמד : טוב עשית , בת דודי ! שמעתי כי נַעֲשֵׂית(2) לִמְבַשֶּׁלֶת(3) טובה.

הגברת : כן ; העוזרת שלי הלכה לחתונת אחותה ואני ממלאה היום את תפקידה , כפי שהנך רואה . בבקשה לסעוד עמנו הערב , אל תְּסָרֵב . אני רוצה שתטעמו את תבשילי .

אחמד : אם כן , הנני מסכים בחפץ לב , ואחר כך אזמינכם לתיאטרון.

הגברת : לתיאטרון ?

אחמד : אינֵך יוצאת כלל . צריך להתבדר קצת מזמן לזמן .

הגברת : אבל כָּל כָּךְ(4) לא נעים לסעוד , להתלבש בְּחִפָּזוֹן(5) ולהִכָּנֵס לתיאטרון בשעה מאוחרת !...

אחמד : אין דבר ! נְבַלֶּה את הערב בקונצרט , כרצונך .

סעיד : ומדוע לא נלך לַקּוֹלְנוֹעַ(6) .

הגברת : אני מקבלת את הזמנתך בענג רב .אך אם תַּרְשׁוּ (7) לי לבחור , הנני מבכרת ללכת לתיאטרון מאשר למקום אחר .

אחמד : אם כן הסכמנו לתיאטרון . בנוגע לקולנוע אני מקוה כי נלך לשם בשבוע הבא . הבה נראה בעתון את מְדוֹר(8) ההצגות. לאן חפצים אתם ללכת ?

הגברת : החליטו בעצמכם . אני שבה אל המטבח .

אחמד : האופרה ? _ אל נדבר עַל זה כי לשם תלבשת ערב .היא

---

(١) مشتاق (٢) أصبحت (٣) طباخة (٤) جـداً (٥) بسرعـة (٦) السينما
(٧) تسمحون (٨) باب .

הכרחית , וקרובתי אינה רוצה להחליף את שמלתה . הבה נלך ל «פרופיסור מנהיים » .

סעיד : אשתי תשמח מאד .

אחמד : באיזו שעה מתחילה ההצגה ?

סעיד : בתשע בדיוק . עלינו לסעוד מהר כי השעה כבר שבע וחצי .

אחמד : הנמצא מקום בנקל ? משרדי התיאטרון סגורים עכשיו והמון רב מצטופף על פתחי התיאטרון .

סעיד : תיכף אתלפן ... נשארה עוד לִשְכָּה אחת .

אחד : שְכור אותה .

סעיד : הנה נגמר הדבר . הבה נלך לאכול .

אחמד : יש לנו די זמן כדי לסעוד במנוחה . נקח מכונית .

הגברת: מדוע לא נקח את האוטובוס מס. 6 העובר על יד ביתנו ומוביל אותנו בקרבת התיאטרון .

אדמד : לא , יקירתי . לא ישאר לנו זמן רב . התחנות הן רבות בקו זה והאוטובוס מוכרח להתעכב כל רגע . (הוא רואה מכונית פְנוּיָה ומעמִידָה) .

נֶהָג ! אל תיאטרון « אדיסון » בבקשה !

הגברת : הנה אנחנו מתקרבים . המון רב עומד ליד הפתח .

אחמד : דרך כאן , גברתי , הנה המשגיח . (אל המשגיח) אנחנו הִזְמַנּוּ לשכה בתלפון .

המשגיח: כן , אדוני , לשכה מספר ג׳ .

אחמד : כן , אדוני .

המשגיח: הנה הכרטיס שלכם . 30 לירה בבקשה .

אחמד : הכבר הורַם(1) המסך ?

המשגיח: זה רק חמש דקות .

הפותחת: לשכה מספר ג׳ הנה פה. הרוצים אתם לפשוט את מעיליכם? הרוצים אתם בתכנית ?

(בשעת ההפסקה)

---

(١) رُفع .

הגברת : האולם מלא עד אֶפֶס מקום . ישנן תלבשות יפות מאד . הביטו נא שם בְּצִיעַ . גברת לבושה כחולים . האם אתה רוצה בַּמִשְׁקֶפֶת שלי ?

אחמד : תודה .

סעיד : הנה האדון והגברת פ. על יד הַתִּזְמֹרֶת . הרואים אתם אותם בשורה הרביעית ?

אחמד : רוצים אתם לְהִכָּנֵס אל האולם ?

הגברת : לא , מוטב להתהלך במסדרון . שם רואים קהל רב יותר .

סעיד : אמנם מצוינים הם השחקנים (המשחקים) . כלם ממלאים את תפקידיהם באפן מצוין .

אחמד : כבר מצלצלים . מוטב לקחת את בגדינו מהמַּלְבָּשָׁה ולא נצטרך לחכות בְּשָׁעַת היציאה .

הפותחת : מספר 20 הנה , רבותי (נותנים לה מַטְבֵּעַ(1)) . תודה רבה .

تمرين - תַּרְגִּיל

הַמְשׂוֹחֲחִים(2) בשיחה זו , הקרובים הם זה לזה ? — באילה מלים אתה מַבִּיעַ(3) לאדם שהנך שמח לבקורו ? — הרק סעיד בלבד שמח לראות את בן דודו ? — איפה היתה אֵשֶׁת סעיד בבוא אחמד ? — איך קוראים לעוזרת העובדת במטבח ? — מה היא עבודת המבשלת ? — מי מִלֵּא את מקום העוזרת ? — מדוע יצאה המבשלת ? — מה עשתה אחות המבשלת ? — לָמָּה הזמינה הגברת את בן דודה ? — מה כַּוָּנָתָהּ(4) מהזמנה זו ? — מה עושה המבשלת כדי לִבְחוֹן(5) את טעם המאכלים ? — הסרב אחמד להזמנת קרובתו ? — מה הציע(6) לעשות אחר הארוחה ? — למה הולכים לראות קומדיה ? — היש צרך לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ אחרי העבודה ? — המְקרבים סעיד ואשתו לצאת ? — מדוע

---

(١) قطعة نقدية (٢) المتحدثون (٣) تعبر (٤) قصدها (٥) لفحص (٦) اقترح .

אינם הולכים לפעמים קרובות אל התיאטרון ? — המשתעמם אתה כשאין לך מה לעשות ? — הנעים לגור בשכנות(1) אנשים המתלמדים לפרוט(2) על הפסנתר(3) ? — איפה יבלו את הערב : בתיאטרון , בקונצרט או בקולנוע ? — מה הם המחזות המוצגים ? — הנשארה הגברת עם האדונים בעת שהם מעלעלים(4) בעתונים ? — לאן היא הלכה ? — על איזה מכשיר(5) מבשלים את המאכלים ? — האוהב אתה את ההלצות(6) ? — קרא בשם אחד מגדולי המשחקים ואחת מגדולות המשחקות בזמן הזה ? — מדוע צריך להזמין מקומות בתיאטרון ? — מה עשו כדי להזמין מקומות ? — המוכרחים הם לסעוד בחפזון ? — מדוע עוד יש להם פנאי(7) ? — ההלכו ברגל אל התיאטרון ? — השהו זמן רב בדרך ? — איפה מצאו את כרטיסיהם ? מה נתן להם המשגיח וכמה שלמו לו ? — מה מורה על תחלת ההצגה ? — האחרו לבוא ? — האחרו יותר מחמש דקות ? — מי הראה להם את מקומותיהם? — המכביד(8) עליך מעילך בתיאטרון ? — למה אנחנו נותנים אותו אל הפותחת? — הרב הקהל באולם ? — איזו מלה מורה על זה ? — במה השתמשו כדי לראות היטב בתיאטרון ? — המצאו מכרים(9) בתיאטרון ? — הישבו בלשכה בשעת ההפסקה ? — הנכנסו אל האולם ? — מדוע בקרו(10) לטיל במסדרון ? — אודות מה דברו בטיולם זה ? — מה ספרו על המשחקים ? — את מה משבח(11) אותנו המשחק הטוב ? — מה מורה על סוף ההצגה ? — מה עשו לפני שובם הביתה ? — מדוע הקדימו(12) לקחת את מעיליהם ? — מדוע אמרה להם הפותחת « תודה » ?

---

(١) بجوار (٢) العزف (٣) البيانو (٤) يتصفحون (٥) آلة (٦) الفكاهات (٧) متسع من الوقت (٨) أيثقل (٩) معارف (١٠) فضلوا (١١) يلني (١٢) بكروا .

٢٥ -- عند المريض : אֵצֶל הַחוֹלֶה

רוֹפֵא طبيب
חוֹלֶה مريض
בָּרִיא صحيح الجسم
מַחֲלָה مَرَض
בְּרִיאוּת صحة ، عافية
רֹאשִׁי כּוֹאֵב לִי
رأسي يؤلمني
חֹם } حُمّى ،سخونة
קַדַּחַת }
תֵּאָבוֹן شهيّة
רְפוּאָה } دواء،علاج
תְּרוּפָה }

רִפֵּא عالَجَ ، داوى
שָׁב לְאֵיתָנוֹ
استردّ عافيته
הִבְרִיא صحّ
מוּמְחֶה اختصاصي
רוֹקֵחַ صيدلي
כָּאַב وجعَ
כְּאֵב وجعٌ ، ألم
פָּג הַכְּאֵב زال الألم
טִפֵּל בְּ عُنِيَ بِـ ،عالج
בָּדַק فحصَ

בְּדִיקָה فحص
שִׁלְשׁוּל إسهال
עֲצִירָה قبْض الأمعاء
שֶׁמֶן קִיק زيت خروع
מֵעַיִם أمعاء
קֵבָה معدة
דֹּפֶק نبْض
קְלִינִיקָה عيادة
נָשַׁם تنفّسَ
עָצַר אֶת נְשִׁימָתוֹ
قطعَ نفَسَهُ

محاورة : שִׂיחָה

אחמד : סוף סוף באת .
עלי : המְחַכֶּה אתה זה זמן רב ?

אחמד : לפחות שעה אחת .
עלי : הואיל נא לסלוח לי . לא ישנתי היטב בלילה שעבר . אינני מרגיש את עצמי בריא .
אחמד : באמת ! מה לך ?

עלי : איני יודע בעצמי . זה ימים רבים שראשי כּוֹאֵב לי וגם קדחת תוקפת(1) אותי .

אחמד : אבל עַל פִּי רוֹב(2) בריאותך טובה מאד : היש לך תֵּאָבוֹן לאכילה ?

עלי : לא , איני יכול לטעום כלום .

אחמד : צריך ללכת לרופא .

עלי : כבר עשיתי זאת , אבל תְּרוּפוֹתָיו לא הוֹעִילוּ(3) מאומה .

אחמד : מה רשם לך ?

עלי : ראשית , צִוָּנִי(4) לקחת שמן-קיק , וימים אחדים אחר כך רָשַׁם לי רְפוּאָה להכינה אצל הרוֹקֵחַ .

אחמד : מי הוא הרופא שלך ?

עלי : רופא משפחתנו , הד"ר פ.

אחמד : זה הוא שֶׁרִפֵּא את אמי .

עלי : מה שלום אמך עכשיו ?

אחמד : מצבה הוּטַב(5) הרבה . תודה .

עלי : המוכרחת היא לִשְׁכַּב במטה ?

אחמד : לא , יכולה היא לקום וגם לצאת מעט אל הגן אם מזג-האויר אינו קר .

עלי : שָׂמֵחַ אני לָדַעַת כי שבה כִּמְעַט(6) לְאֵיתָנָהּ (לבריאותה) . השמעת דבר מה אודות סעיד ? מה מצבו ?

אחמד : הה ! מצבו לא הוטב כלל , אין כל תִּקְוָה(7) שֶׁיַּבְרִיא .

עלי : באמת ! אם כן יִשָּׁאֵר עִוֵּר .

אחמד : כך(8) חושב הרופא שלו .

עלי : איך התחילה מחלתו ?

אחמד : מִנְּעוּרָיו(9) היו עיניו כּוֹאֲבוֹת .

עלי : מדוע אינו שואל בעצת הרופא מ. שהוא מוּמְחֶה למחלות עינים ועושה נִפְלָאוֹת(10) בְּמִקְצוֹעוֹ(11) .

---

(١) تداهم (٢) غالباً (٣) ما نفعت (٤) أوصاني (٥) تحسّن (٦) تقريباً (٧) أمل
(٨) هكذا (٩) من صباه (١٠) أعاجيب (١١) في مهنته .

אחמד : לֹא ידעתי אם כבר פָּנָה אֵלָיו או לֹא . אשאל אותו . המרגיש
אתה את עצמך בריא לְמַדַּי כדי לְטַיֵּל עכשיו ?

עלי : כן , פָּג כאב ראשי .

אחמד : אם כן , הבה נצא !

تمرين - תַּרְגִּיל

מה נוֹשֵׂא(1) השיחה הַקּוֹדֶמֶת(2) ? — במה הִצְטַדֵּק(3) עלי על אשר נתן לידידו לחכות לו הַרְבֵּה ? — כמה חִכָּה לו ? — מדוע שכב עלי במטה זמן רב כל כך ? — היודע הוא מה מחלתו ? — הכואב לך הראש פעמים קרובות ? — הלא היה לך מעולם כאב שִׁנַּיִם ? — הֲחָשׁ כְּאֵב חזק בראשו סוֹבֵל(4) הרבה ? — מה הם סִימָנֵי(5) המחלה של עלי ? — החולה הוא לְעִתִּים קְרוֹבוֹת ? — מה יעץ לו ידידו ? — מה עשה הרופא הַמְטַפֵּל בידידו ? — איך הִכִּירוֹ ? — מה מצב אמו של אחמד ? — מתי יכול החולה לקום ממטתו ? — האם הִצְטַנַּנְתְּ(6) בימים האלה ? — מדוע אין אֵם אחמד יכולה לצאת בכל יום ? — השבה לְבריאותה בִּשְׁלֵמוּת(7) ? — מה אמר עלי בְּשָׁמְעוֹ כי אֵם ידידו התחילה מבריאה ? — מדוע נִזְכַּר(8) בסעיד ? — מה הוא שאל אודות סעיד ? — מה ענה לו אחמד ? — הֲנִרְפָּא ממחלתו ? — מהי דַּעַת רופאו ? — איך התחילה מחלתו ? — מי הוא הרופא מ. ? — מה הִרְאָיָה(9) שד״ר מ. הוא רופא חָרוּץ(10) מאד ? — מה שלום עלי אחרי השיחה ? — העוֹדֶנּוּ(11) חָשׁ(12) בכאב ? — מה בדעת שני הידידים לעשות ?

(١) موضوع (٢) السابقة (٣) اعتذر ، تنصل (٤) يقاسي (٥) علامات (٦) أخذت برداً (٧) تماماً (٨) تذكر (٩) الدليل (١٠) نشيط ، مجتهد (١١) ألا يزال (١٢) يحس .

٢٦ — الصناع وأدوات عملهم : בַּעֲלֵי מְלָאכָה וּכְלֵי עֲבוֹדָתָם

חַיָּט	خياط	פַּסָּל	نحّات	רַפָּד	منجّد
סַנְדְּלָר	حذّاء	צַיָּר	رسّام	מַחַט	إبرة
אִשְׁכָּף	اسكاف	צַלָּם	مصوّر شمسيّ	מְכוֹנַת תְּפִירָה	آلة خياطة
נַפָּח	حدّاد	שָׁעָן , שֶׁעָן	ساعاتيّ	חוּטִים	خيوط
נַגָּר	نجار	נָהָג , נֶהָג	سائق	מַרְצֵעַ	مخرز
פֶּחָח	سبّاك	מְכוֹנַאי	ميكانيكي	קַרְדֹּם	قدوم
מַסְגֵּר	صانع الأقفال	חַשְׁמַלַּאי	عامل كهرباء	פַּטִּישׁ	مطرقة
זַגָּג	زجّاج	סַפָּר	حلاق	סַדָּן	سندان
צוֹרֵף	صائغ	סַפְרָן	كتبيّ	מַפֻּחָה	منفاخ
בַּנַּאי	بنّاء	אוֹפֶה	خبّاز	מַשּׂוֹר	منشار
צַבָּע	نقّاش ، دهّان	קַצָּב	قصّاب	דֶּבֶק	غراء
אִכָּר , פַּלָּח	فلاح	חֶנְוָנִי	بقال ، صاحب حانوت	מֶלְקָחַיִם	ملقط
חַקְלַאי	مزارع	צַיָּד	صيّاد	מַחֲרֵשָׁה	محراث
גַּנָּן	بستانيّ	דַּיָּג	صيّاد سمك	מַגָּל	منجل

החיט תופר לנו חליפות והתופרת תופרת שמלות . החיט משתמש במכונת תפירה , במחט ובחוטים . הסנדלר תופר מעור נְעָלִים שונות .כְּלֵי

מלאכתו של הסנדלר הם : מרצע , צְבָת(1) , אמום(2) , מַסְמְרִים , סכין , מַבְרֶשֶׁת(3) , חוטים ופטיש . הסנדלר המתקן(4) וְהַמְטַלִּיא(5) טְלָאִים על הנעלים הַקְּרוּעוֹת(6) נִקְרָא אֻשְׁכָּף .

הַנַּפָּח עושה פַּרְסוֹת(7) , גַּרְזִנִּים(8) , פטישים . כלי מלאכתו הם : פטיש , סדן ומפחה .

הנגר עושה רהיטים : שֻׁלְחָן , כסא , מזנון , אָרוֹן(9) . הוא חוֹטֵב(10) את העצים בגרזן , מְנַסֵּר במשור , תּוֹקֵעַ(11) מסמרים בפטיש , מוציא אותם במלקחים וּמְדַבֵּק את חלקי הרהיט בדבק . בית מלאכתו נקרא נגריה .

הפחח עושה מִפַּח(12) דְּלָיִים(13) , פנסים , כפות , מזלגות . הוא עושה מַרְזְבִים(14) למי הגשם .

הַמַּסְגֵּר עושה מַנְעוּלִים(15) , מפתחות . הוא עובד במסגריה . הזגג קוֹבֵעַ(16) שְׁמָשׁוֹת(17) בחלונות . הוא עובד בזגגיה .

הצורף עושה ומתקן כלי זהב .

הבנאי בונה בתים מִלְּבֵנִים(18) ומאבנים .

הַצַּבָּע צובע את הבנינים בְּצֶבַע . האכר חורש את האדמה במחרשה . קוצר את הַשִּׁבֳּלִים(19) בְּמַגָּל . הגנן מְטַפֵּל בגן . הַפַּסָּל עושה פְּסָלִים(20) . הַצַּיָּר עושה תמונות . הַצַּלָּם עושה תמונות אור . הַשָּׁעָן מתקן את השעונים . הַנֶּהָג נוהג את הַמְּכוֹנִית . המכונאי עוסק בַּמְּכוֹנָה(21) ויודע לתקן אותה . הַסַּפָּר גוזז שערות אנשים . הספרן עובד בַּסִּפְרִיָּה(22) . האופה אופה את הלחם בתנור . הַקַּצָּב מוכר בשר . החנוני הוא בעל חנות הַמַּכֹּלֶת(23) . בחנותו הוא מוכר צָרְכֵי מָזוֹן(24) . הַצַּיָּד צָד חיות וְהַדַּיָּג דָּג דגים . החשמלאי עוסק בעבודות החשמל .

---

(١) منزعة (٢) قالب (٣) فرجون (٤) المصلح (٥) والمرقع (٦) الممزقة (٧) نعال (٨) فؤوس (٩) خزانة (١٠) يشق (١١) يغرز (١٢) من صفيح (١٣) دلاء (ج : دلو) (١٤) مزاريب (١٥) أقفال (١٦) يثبت (١٧) ألواح زجاجية (١٨) من آجُرّ (١٩) السنابل (٢٠) تماثيل (٢١) بالآلة (٢٢) في المكتبة (٢٣) البقالة (٢٤) غذاء .

تمرين — תַּרְגִּיל

מה תופר לנו החיט ? — מי תופר את השמלות ? — האפשר לתפור בלי מכונת תפירה ? — ממה עשויות הנעלים ? — מי תופר אותן ? — מי מתקן את הנעלים הקרועות ? — במה משתמש הסנדלר ? — מי עושה את הפרסות ? — מה הם כלי הנפח ? — מי עושה לנו את הרהיטים ? — במה מדבק הנגר את חלקי הרהיט ? — איך קוראים לבית מלאכתו של הנגר ? — מי עושה את הדליים ? — האפשר לעשות שעונים מפח ? — מה היא עבודת המסגר ? — איפה הוא עובד ? — מי קובע את השמשות בחלונות ? — מה היא עבודת הצורף ? — מי בונה לנו את הבתים ? — במה בונים את הבתים ? — במה חורש האכר את אדמתו ? — במה קוצר הוא את השבלים ? — איך קוראים לאדם המטפל בגן ? — מה עושה הפסל ? הציר ? הצלם ? — מי מתקן לנו את השעונים ? — איך קוראים לאיש הנוהג את המכונית ? — מה היא עבודת המכונאי ? — מי גוזז לך את שערותיך ? — ממי אתה קונה בשר ? לחם ? צרכי מזון ? מה הַהֶבְדֵּל(1) בין צַיָּד לבין דַּיָּג ? — מי עוסק בעבודות החשמל ?

(١) الفرق .

٢٧ — في القرية : בִּכְפָר

שָׂדֶה	حقل	מְלוּנָה	مرقد الكلب	קָצִיר	حصاد
צֶמַח	نبات	מַשְׂדֵּדָה	زحّافة	בָּצִיר	قطاف العنب
חִטָּה	حنطة	אֵת	معزقة	זָרַע	زرعَ
שְׂעוֹרָה	شعير	כֶּרֶם	كرْم	נָטַע	غرسَ
אָסָם	مخزن الغلال	מוֹרַג	نَورَج	זָרָה	ذرا
אֻרְוָה	اصطبل	גַּרְגְּרִים	حَبّ	דָּשׁ	درَس (الحنطة)
רֶפֶת	زريبة	מִזְרֶה	مذراة	גֹּרֶן	جُرْن ، بيدر
לוּל	مأوى الدجاج	טַחֲנָה	طاحون	תֶּבֶן	تبن
שׁוֹבָךְ	مأوى الحمام	קֶמַח	دقيق	תְּבוּאָה	غلّة

בכפר אין רחובות רבים . הבתים קטנים ונמוכים . בתי הכפר בנויים עץ : הגגות מכוסים תבן או קְרָשִׁים(1) . על יד כל בית יש גן ירק . בכפר יש גנים . מאחורי הבתים יש שדות שעליהם צומחים חִטִּים , שעורים , דוּרָה , תפוחי-אדמה ועוד .

האנשים היושבים בכפר הם אכרים . האכר עובד את האדמה . ביתו של האכר קטן ונמוך : רק חדר אחד או שנים יש בביתו . שם הוא יושב עם כל בני ביתו ועושה את כל עבודותיו . לאכר יש בנינים אחדים בחצרו : אסם לַתְּבוּאָה , ארוה לסוס . רפת לפרה . שבך ליונים ומלונה לכלב . בחצרו עומדת עֲגָלָה וכלי זריעה : מחרשה , משדדה , את ומוריגים . במחרשה הוא חורש את האדמה . את המחרשה מושכים הַשְּׁוָרִים או הסוסים .

---

(١) ألواح خشبية

האכר חורש לזרוע. הוא חורש את האדמה. אחרי כן הוא זורע: זורק גרגרים באדמה. מן הגרגרים צומחות שִׁבֳּלִים. בשבלים יש גרגרים.

בקיץ קוצר האכר את השבלים במגל. אחרי הקציר הוא מְאַלֵּם אֲלֻמִּים(1) ומוביל אותן בעגלה אל הגרן. בגרן דשים את השבלים במוריגים.

את הגרגרים טוחן האכר בטחנה ועושה מהם קמח. מקמח אופים לחם.

تمرين - תַּרְגִּיל

היש רחובות רבים בכפר? — היש בנינים גְּבוֹהִים(2) בכפר? — ממה בנויים בתי הכפר? — מה יש על יד כל בית? — מה יש בשדות? — מה קוראים לְתוֹשָׁבֵי(3) הכפר? — מה היא עבודתו של האכר? — איפה שם האכר את התבואה? — במה קוצרים את השבלים? — במה חורשים את האדמה? — מה זורע האכר באדמתו? — מתי קוצרים את השבלים? —מה עושים אחרי הקציר? — במה דשים את השבלים? — במה זורים את התבואה אחרי הַדַּיִשׁ(4)? — איפה טוחנים את החטה? — ממה עשוי הקמח? — ממה אופים את הלחם?

---

(١) يحزم حزماً (٢) عالية (٣) لسكان (٤) الدراسة .

القسم الخامس

مقتطفات

من الصحف العبرية

ח ל ק   ח מ י ש י

לֶקֶט

מִן הָעִתּוֹנוּת הָעִבְרִית

פְּגִישַׁת(١) טיטו , נאצר ונהרו בבריוני

בלגראד , 15 — ביום ד' , 18 ביולי , יִוָּעֲדוּ(2) מרשל טיטו וקולונל עבד א־נאצר עם ראש מֶמְשֶׁלֶת(3) הודו , נהרו , העומד להגיע לבקור של יומים ביוגוסלביה . הַוְּעִידָה(4) תתקים בְּאִי(5) בריוני , מְעוֹן הקיץ(6) של נְשִׂיא(7) יוגוסלביה .

« דבר » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(١) اجتماع (٢) يجتمعان (٣) حكومة (٤) المؤتمر (٥) في جزيرة (٦) مصيف (٧) رئيس .

מרכז מִסְחָרִי(١) יוקם בקהיר

קהיר , 15 (סי"ץ) — הַהֶסְכֵּם(2) המצרי־סובייטי להקמת מרכז מסחרי סובייטי בקהיר וכן באלכסנדריה נחתם היום על־ידי (ע"י) עבד־אל פתאח חסן , סְגַן(3) מַזְכִּיר(4) במיניסטריון החוץ המצרי , ומר קיסלב , שַׁגְרִיר(5) ברית־המועצות(6) (בריה"מ) בקהיר .

« דבר » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(١) تجاري (٢) الاتفاق (٣) مساعد (٤) سكرتير (٥) سفير (٧) الاتحاد السوفياتي .

נפתחו שיחות לְאִחוּד(١) כַּלְכָּלִי(٢)

— מאת סופר(3) « הבקר » לענְיָנֵי(4) הערבים —

בדמשק נפתחו אתמול השיחות לאחוד כלכלי בין סוריה וירדן בְּהֶתְאֵם(5) להסכם הָעֶקְרוֹנִי(6) בין המלך חוסין ובין נשיא סוריה , שוכרי קוותלי , בשעת בקורו האחרון בְּרַבַּת עַמּוֹן(7) . — מודיעות תחנות הַשִּׁדּוּר(8) הערביות .

הוסכם על בחירת(9) וַעֲדָה(10) משותפת של מומחים(11) כדי לְהָנִיחַ(12) את הַיְסוֹדוֹת(14) להקמת האחוד בין שתי הארצות .

« הבקר » 30 . 7 . 1956

المفردات :

(١) لاتحاد (٢) اقتصادي (٣) مراسل (٤) لشؤون (٥) وفقاً (٦) المبدئي (٧) في عمان (٨) الاذاعة (٩) انتخاب (١٠) لجنة (١١) خبراء (١٢) لوضع (١٣) الأسس .

תָּכְנִית(١) צְבָאִית(٢)

שגריר ירדן בבגדד מסר , כי תכנית צבאית עיאקית ירדנית כדי לעמוד בפני הַתְקָפַת-פֶּתַע(3) מִצַּד(4) ישראל על ירדן הונחה ה- 12 ביוני , כאשר בקר בבגדד ראש מַטֵּה(5) הלגיון הירדני , הגנרל עלי אבו נוואר-מודיע ראדיו בירות.

« הארץ » 15.7.1956

المفردات :

(١) مشروع (٢) عسكري (٣) هجوم مفاجىء (٤) من جانب (٥) أركان

המרשלד: אעשה הכל לְקַדּוּם(١) השלום במזרח הַתִּיכוֹן

ניו-יורק (יו. פי.) - « אעשה כל מה שביכולתי כדי לְקַדֵּם את השלום במזרח התיכון » - הִכְרִיז(2) כָּאן(3) אֶמֶש(4) מזכיר האו"ם (אִרְגּוּן הָאֻמּוֹת הַמְּאוּחָדוֹת)(5) מר דאג המרשלד עם שובו מבקורו השני בָּאֵזוֹר(6).

« הבקר » 29 . 6 . 1956

المفردات :

(١) لتعجيل (٢) أعلن (٣) هنا (٤) مساء أمس (٥) منظمة الامم المتحدة (٦) في المنطقة .

המתמרדים באלג׳יריה

אלג׳יר , 22 — 30 מוֹרְדִים(1) אלג׳ריים נֶהֶרְגוּ(2) בְּהִתְנַגְּשֻׁיּוֹת(3) עם כּחוֹת(4) הַבִּטָּחוֹן(5) הצרפתיים ב — 24 השעות האחרונות . מִשְׁטֶרֶת(6) אלג׳יר הודיעה על מאסרם של 18 איש , שלדבריה היו אַחֲרָאִים(7)ל — 23 התקפות על אירופים ומושלמים מאז חדש פברואר שעבר .

« הבקר » 23 . 7 . 1956

المفردات :

(١) ثائرون (٢) قتلوا (٣) في اصطدامات (٤) قوات (٥) الأمن (٦) شرطة (٧) مسؤولون .

מְעַבְּדִים(١) חוּקָה(٢) חדשה בהונגריה

וינה , 15 — אריק מולנר , מיניסטר הַמִּשְׁפָּטִים(3) ההונגרי , אמר אתמול שחוק בחירות חדש נמצא בְּתַהֲלִיךְ(4) הֲכָנָה(5) וכמו כן מְנַסְּחִים(6)

מחדש את הַמִּשְׁפָּט(7) הַפְּלִילִי(8) וְהָאֶזְרָחִי(9) _ נמסר על ידי רדיו בודאפסט .

בשדור נאמר שמנסחים מחדש את כל חוקי הונגריה ויוכנסו בהם תִּקּוּנִים(10) בְּמִדַּת(11) הצרך .

« הצופה » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(١) يهيئون (٢) دستور ، قانون (٣) العدل (٤) في طريق (٥) إعداد
(٦) يسوّدون (٧) القانون (٨) الجزائي (٩) والمدني (١٠) تعديلات (١١) بقدر .

מיניסטר החוץ היפני הגיע למוסקובה

מוסקובה , 9 — שַׂר החוץ היפני .מר מאמורו שיגאמיטסו , הגיע לכאן היום בדרך האויר כדי לְחַדֵּשׁ את שיחות השלום הסובייטיות-יפניות שֶׁנִּכְשְׁלוּ(1) בלונדון במרס שעבר .

דּוֹבֵר(2) יפני אמר כי עדיין יֵשׁ(3) לְהַחְלִיט(4) אם שתי הַמְּדִינוֹת(5) צריכות לחתום על חוֹזֶה(6) שלום , או שאפשר לְהִסְתַּפֵּק(7) בְּהַחְלָפַת(8) שגרירים בִּלְבַד(9) .

הדובר השיב , כי שאלת תְּבִיעוֹתֶיהָ(10) הטריטוריאליות של יפאן מוֹסִיפָה לִהְיוֹת(11) בְּעָיָה(12) רָאשִׁית(13) .

« הבקר » 30 . 7 . 1956

المفردات :

(١) التي أخفقت (٢) ناطق (٣) يجب (٤) تقرير (٥) الدول (٦) عقد
(٧) الاكتفاء (٨) بتبديل (٩) فحسب (١٠) مطالبها (١١) مازالت تؤلّف
(١٢) مشكلة (١٣) رئيسية .

נְצִיגֵי(١) רוסיה במזרח התיכון לועידה במוסקובה

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

ועידה של הנציגים הדיפלומטיים של ברית המועצות במזרח התוכון, כדי לָדוּן(2) על יַחֲסֵי(3) רוסיה עם מדינות האזור, תתקים בימים הקרובים במוסקובה. זאת מוסרת סוֹכְנוּת הַמּוֹדִיעִין(4) הערבית.

מר סרגי קיקטיב, הַצִּיר(5) הסובייטי בלבנון, עומד לצאת למוסקובה, לפי בקשת ממשלתו, כדי לדון על יחסי שתי הארצות. גם צירי רוסיה ברמשק וקהיר הוּזְמְנוּ(6) למוסקובה.

19 . 7 . 1956 « הבקר »

المفردات :

(١) ممثلو (٢) للتداول (٣) علاقات (٤) وكالة الانباء (٥) الوزير المفوض (٦) دُعيا .

בולגנין : שלזיה לא תִנּוּתֵק(1) מפולין

ורשה, 27 (יו. פי) — ראש ממשלת ברית המועצות, מארשל בולגין, הכריז כאן אמש כי שִׁטְחֵי(2) שלזיה והאודר-ניסה « יִשָּׁאֲרוּ(3) לָנֶצַח(4) בידי פולניה ולא יוחזרו עוֹד(5) לגרמנים ».

בִּנְאוּם(6) לפני הֲמוֹן(7) פועלים בסטלינגרד שבשלזיה, קרא מר בולגנין אִגֶּרֶת(8) מִשַּׂר הַהֲגָנָה(9) הסובייטי המרשל ג׳וקוב, שֶׁבָּהּ נאמר כי « שלזיה וְהַגְּבוּלוֹת(10) המערביים יהיו תמיד פולניים ».

29 . 7 . 1956 « הבקר »

المفردات :

(١) تنفصل (٢) أراضي (٣) تظل (٤) الى الابد (٥) بعد الآن (٦) في خطاب (٧) جمهور (٨) رسالة (٩) الدفاع (١٠) والحدود .

נְסִיגַת(١) המערב–אחרי דיוני אַרְצוֹת הַבְּרִית(٢)–בריטניה

מאת סופר « הבקר » בלונדון

לונדון , 21 — חוּגֵי(3) משרד החוץ הבריטי מַדְגִּישִׁים(4) כי נסיגת המערב מהשתתפות בְּמִמּוּן(5) סֶכֶר(6) אסואן באה לאחר הִתְיַעֲצֻיּוֹת(7) אנגלו-אמרקניות וכי הַהַחְלָטָה(8) נִתְקַבְּלָה(9) בְּמְשׁוּתָּף (10).

חוגי משרד החוץ הבריטי מְצַיְּנִים(11) , כי לפי דעת מומחים כלכליים אין מצרים יכולה לבנות את הסכר וּבְעֵת וּבְעוֹנָה אַחַת(12) לשלם תמורת המלחמה הקרה « הבקר » 22 . 7 . 1956

المفردات :

(١) عدول (٢) الولايات المتحدة (٣) أوساط (٤) يؤكدون (٥) في تمويل (٦) سدّ (٧) مشاورات (٨) القرار (٩) اتخذت (١٠) بالاشتراك (١١) يذكرون (١٢) وفي آن واحد .

הצהרת שפילוב על מַסַּע הַיְדִידוּת

מוסקובה , 21 (יו. פי .) — שר החוץ הסובייטי , מר דימיטרי שפילוב , הִפְרִיךְ(1) היום את הַשְּׁמוּעוֹת(2) כְּאִילוּ(3) בריה״מ החלה לנהל מַסַּע(4) יְדִידוּת(5) חדש כְּלַפֵּי(6) ישראל .

« אין לנו כל ענין מיוחד בישראל » , אמר שר החוץ הסובייטי בפני קְבוּצַת(7) עתונאים מערביים בִּמְסִבַּת(8) קַבָּלַת פָּנִים(9) שהתקימה היום בשגרירות הבלגית .

« עֶמְדָּתֵנוּ(10) היא כי יש לְהָפִיג(11) את הַמְּתִיחוּת(12) הַבֵּין-לְאוּמִית(13) בכל מקום וּבִכְלַל זֹאת(14) גם במזרח התיכון » , הוֹסִיף(15) מר שפילוב .

« הבקר » 22 . 7 . 1956

المفردات :

(١) دحض (٢) الاشاعات (٣) كأنما (٤) حملة (٥) صداقة (٦) نحو (٧) فريق (٨) في حفلة (٩) استقبال (١٠) موقفنا (١١) تخفيف (١٢) التوتر (١٣) الدولية (١٤) بما في ذلك (١٥) أضاف .

« פראבדה » : בריה"מ מוּכָנָה(١) לְהֵעָנוֹת(٢) למצרים

מוסקובה , 29 — עתון המִפְלָגָה(3) הקומוניסטית הסובייטית « פראבדה » כותב היום , כי בריה"מ מוכנה לכל « בקשה מעשית » מצד מצרים לְסִיּוּעַ(4) כַּלְכָּלִי(5) .

העתון אינו מזכיר כל מִפְעָל(6) מיוחד או תכנית פִּתּוּחַ(7) מְסוּיֶּמֶת(8) שמצרים מבקשת לְבַצֵּעַ(9) בעתיד , אַךְ(10) הוא קוֹשֵׁר(11) את דבריו בְּהַבָּעַת(12) תְּמִיכָה(13) לִתְפִישַׂת(14) תְּעָלַת(15) סואץ על ידי מצרים .

« הבקר » 30 . 7 . 1956

المفردات :

(١) مستعدة (٢) لتلبية (٣) الحزب (٤) لعون (٥) اقتصادي (٦) مشروع (٧) إنعاش (٨) معينة (٩) التنفيذ (١٠) لكن (١١) يربط (١٢) بإعراب (١٣) تأييد (١٤) لاحتلال (١٥) قناة .

ראש ממשלת בלגיה לבקור בבריה"מ

בריסל , 14 — ראש ממשלת בלגיה , א. ואן אקר , ושר החוץ שלו , פאול הנרי ספאק , נֵעֶנוּ(1) להזמנתה של הממשלה הסובייטית לבקר בברית המועצות לְשֵׁם(2) שיחות על בעיות המְעַנְיְנוֹת(3) את שני הצדדים - נאמר בְּהוֹדָעָה(4) רשמית שנִתְפַּרְסְמָה(5) בליל שבת על-ידי משרד החוץ הבלגי .

בהודעה נאמר, שהמְדִינָאִים(6) הבלגיים יסעו למוסקובה בראשית חדש אוקטובר.

« קול העם » 15 . 7 . 1956

المفردات :

(١) لَيِا (٢) من أجل (٣) التي تهم (٤) في بلاغ (٥) التي نُشرت (٦) أن الساسة .

מתיחות בבורמה

ראנגון, בורמה, 15 (יו. פי.) — כחות צבאיים בורמיים הוצבו(1) לְאֹרֶךְ(2) הגבול בורמה-סין הקומוניסטית, לְאוֹר רִכּוּזֵי(3) הכחות הקומוניסטיים באזור-נמסר בידיעות שהגיעו לכאן היום.

בידיעות נאמר כי בורמה הציבה כחות צבאיים לארך הגבול, במקום כחות המשטרה. בִּתְגוּבָה(4) לרכוזי הכחות הקומוניטיים. לא נרמז על סַכָּנַת(5) תּוֹקְפָנוּת(6) כל שהיא.

« הצופה » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(١) رُكّزوا (٢) على طول (٣) تركيزات (٤) رداً (٥) خطر (٦) عدوان .

פייסל ללונדון לבקור רשמי

לונדון, 15 — רחובות לונדון מְתֻקְשָּׁטִים(1) בִּדְגָלִים(2) בשעה שאנגליה מִתְכּוֹנֶנֶת(3) להקביל את פני פייסל מלך עיראק העומד להגיע הֵנָּה(4) לבקור רשמי של ארבעה ימים, בשבוע הבא.

זה יהיה בקורו הרשמי השני של המלך בן העשרים. הוא היה אוֹרְחָהּ של אליזבט המלכה לשבוע ימים בשנת 1952.

המלך פייסל העומד להגיע בְּחֶבְרַת(5) עבדול אלאה יתקבל בתחנת הרכבת ויקטוריה על ידי המלכה אליזבט ובעלה הַנָּסִיךְ(6) מאידנבורג בהגיעו ביום השני אחר הצהרים. המלכה תַּעֲרוֹךְ(7) בערב סעודה בְּאַרְמוֹן(8) בוקינגהאם לְכָבוֹד(9) פייסל.

« הצופה » 16 . 7 . 1956

المفردات :

(١) تزدان (٢) بأعلام (٣) تستعد (٤) الى هنا (٥) برفقة (٦) الأمير (٧) تقيم (٨) في قصر (٩) لتكريم .

מיקויאן נִפְגַּשׁ⁽¹⁾ עם טיטו

בלגרד, 22 — אנסטאס מיקויאן, סגן ראשון לראש הממשלה הסובייטי, הגיע אתמול בְּאֹרַח(2) בלתי צָפוּי(3) למעון הקיץ של נשיא יוגוסלביה המרשל טיטו באי בריונו שבים האדריאטי לבקור של יומים — מודיעה סוכנות הַיְדִיעוֹת היוגוסלבית הרשמית « טאניוג ».

מר מיקויאן הגיע מבודפסט, מקום שם ערך שיחות עם מַנְהִיגֵי(4) הממשלה ההונגרית.

« הבקר » 23 . 7 . 1956

المفردات :

(١) اجتمع (٢) بصورة (٣) متوقع (٤) زعماء .

מרוקו בקשה להתקבל לאו״ם

ניו־יורק, 14 — מרוקו הגישה בַּקָּשָׁה(1) להתקבל כַּחֲבֵרָה(2) באו״ם. הבקשה נִכְלְלָה(3) במכתב מאת מיניסטר החוץ המרוקני, אחמד בלאטראג׳, אל הַמַּזְכִּיר(4) הַכְּלָלִי של האו״ם, דאג האמרשולד.

מַשְׁקִיפִים(5) סבורים שהמדינות האסיאתיות ـ אפריקניות . המהוות מִבְחִינָה(6) מספרית את הקבוצה החזקה ביותר באו״ם . יַצְלִיחוּ(7) להביא לידי אשור(8) בקשתה של מרוקו .

מוֹעֶצֶת הַבִּטָּחוֹן(9) צריכה קֹדֶם ـ כֹּל(10) לדון בבקשה זו . המועצה צריכה לתת את אשורה לפני שֶׁהָעֲצֶרֶת הַכְּלָלִית(11) של האו״ם תוכל לבחור בחברה חדשה .

« הצופה » 15 . 7 . 1956

المفردات :

(١) طلب ٢(٢) كعضوة (٣) أدمجت (٤) الأمين العام (٥) مراقبون (٦) من وجهة (٧) ينجحون (٨) تصديق (٩) مجلس الأمن (١٠) قبل كل شيء (١١) الجمعية العمومية .

חרושצ׳וב מַזְהִיר(١) מפני צְעָדִים(٢) צבאיים

לונדון , 31 (יו. פי.) המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית , מר ניקיטה חרושצ׳וב . הזהיר היום את המערב מפני נְקִיטַת(3) צעדים « כִּמְעַט(4) צבאיים » נגד מצרים בְּעִקְבוֹת(5) הַלְאָמָתָהּ(6) את תעלת סואץ בְּנְאוּם(7) שנשא באיצטדיון לושינסקי . וְהוּקְלַט(8) ברדיו מוסקובה .

« הבקר » 1 . 8 . 1956

المفردات :

(١) يحذّر (٢) خطوات (٣) اتخاذ (٤) شبه (٥) على أثر (٦) تأميمها (٧) في خطاب (٨) والتقط .

18 נהרגו בְּהִתְפּוֹצְצוּת⁽¹⁾ בארה״ב

טקסס, ארה״ב, 30 (יו. פי.) — 18 איש נהרגו ו 31 נִפְצְעוּ(2) בהתפוצצות גדולה שֶׁאֵירְעָה(3) ביום א׳ בטקסס ארה״ב בְּבֵית־זִקּוּק(4) מקומי. הַדְּלֵיקָה(5) שֶׁפָּרְצָה(6) בעקבות ההתפוצצות, נראתה במרחק של כמה מילין ממקום הָאָסוֹן(7).

«הבקר» 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) في انفجار (٢) جُرحوا (٣) التي حدثت (٤) في معمل تكرير (٥) الحريق (٦) التي شبّت (٧) الكارثة.

לבנון מְבָרֶכֶת⁽¹⁾ את מצרים

בירות, 30 (סי״ץ) — פֶּה אֶחָד(2) וּבְאֲוִירָה(3) של הִתְלַהֲבוּת(4) הִצְבִּיעַ(5) הפרלמנט הלבנוני על הַצָּעַת(6) ועדת החוץ לברך את מצרים על הלאמת תעלת סואץ. ראש הממשלה הִצְהִיר(7) כי תמיכת לבנון למצרים אינה מִתְבַּטֵּאת(8) בְּמִלִּים(9) בלבד אלא תתורגם גם במעשים בְּמִקְרֶה(10) הַצֹּרֶךְ(11)

«הבקר» 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) تحيّي (٢) بالاجماع (٣) وفي جوّ (٤) حماس (٥) صوّت (٦) اقتراح (٧) صرّح (٨) تتجلى (٩) بأقوال (١٠) في حالة (١١) الضرورة.

חִלּוּפֵי גַּבְרֵי(١) בממשלת הונגריה

בודפסט , 30 (יו. פי.) — בֵּית הַנִּבְחָרִים(2) ההונגרי אשר היום , עם כִּנּוּס(3) מוֹשָׁבוֹ(4) הראשון לאחר הִתְפַּטְּרוּתוֹ(5) של מאתיאס , מכל תַּפְקִידָיו(6) המפלגתיים והממשלתיים , שׁוּרַת(7) חלופים בממשלתו של אנדריאס .

הורברט נִתְמַנָּה(8) לשר החוץ במקום בולדוצקי . כֵּן(9) התחלפו שרי הַתַּעֲשִׂיָּה הַחִימִית(10) , הַחִנּוּךְ(11) , הַמָּזוֹן(12) , הַמִּכְרוֹת(13) והאנרגיה הָאֲטוֹמִית(14) .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) تنقلات (٢) مجلس النواب (٣) عقد (٤) دورته (٥) استقالته (٦) مهامه (٧) سلسلة (٨) عُين (٩) كذلك (١٠) الصناعة الكيميائية (١١) التربية (١٢) الغذاء (١٣) المناجم (١٤) الذرية .

צרפת קוראת לְחֵרֶם(١) בֵּינְלְאוּמִי(٢) על מצרים

לונדון , 30 — צרפת הציעה היום , בעת דיוני נציגי שלש מַעֲצָמוֹת(3) המערב בלונדון כְּדְבַר(4) הלאמת תעלת סואץ , חרם בינלאומי מוּחְלָט(5) על מצרים — על כך נודע מִמְּקוֹרוֹת(6) צרפתיים מְהֵימָנִים(7) .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) مقاطعة (٢) دولي (٣) دول (٤) بشأن (٥) باتّ (٦) من مصادر (٧) موثوقة .

בירנס יַמְשִׁיךְ(١) בתפקידו

מרכז האו״ם , 2 (ס״יץ) —

המזכיר הכללי של או״ם , מר דאג הארשלד , הכריז היום בְּמִסִבַּת עִתּוֹנָאִים(2) בתשובה לשאלה , כי לא קבל שום דרישה מאת שום ממשלה לָשִׂים קֵץ(3) לִכְהוּנַת(4) הגנרל בירנס , ראש משקיפי האו״ם . מר האמרשלד צִין כי תֹּקֶף(5) הַמַּנְדָּט(6) של הגנרל בירנס פָּג(7) בסוף השנה.

« הבקר » 3 . 8 . 1956

المفردات :

(١) يواصل (٢) في مؤتمر صحفي (٣) لوضع حدّ (٤) لخدمة (٥) مفعول (٦) الانتداب (٧) ينتهي .

לונדון : לא נְסַפֵּק(١) נֶשֶׁק(٢) לישראל

לונדון . 1 (יו. פי.) —

סגן שר החוץ הבריטי לענינים פרלמנטריים , הלורד ג'ון הופ , מסר היום בבית הנבחרים , בתשובה לִשְׁאֵלְתָּא(3) , כי בריטניה לא תספק נשק מודרני לישראל , עַל אַף(4) הלאמת תעלת סואץ בידי מצרים .

« המדיניות הבריטית בשאלת הנשק » , אמר הופ , « מְבוּסֶּסֶת(5) עַל ההצהרה הַמְּשׁוּלֶּשֶׁת(6) משנת 1950 , הַמִּתְיַחֶסֶת(7) אל הַסִּכְסוּךְ(8) הישראלי-ערבי . הלאמת תעלת סואץ אינה מתיחסת לסכסוך זה » .

« הבקר » 2 . 8 . 1956

المفردات :

(١) نزوّد (٢) سلاح (٣) لاستفتاء (٤) بالرغم (٥) ترتكز (٦) الثلاثية (٧) التي تنتمي (٨) النزاع .

1700 חַיָּלִים(١) בריטיים הגיעו לעדן

אניה עֲמוּסָה(2) ב-1700 חילים בריטיים הגיעה היום לנמל עדן בדרכה לתעלת סואץ . משקיפים בלונדון עוקבים בְּעִנְיָן (3) כיצד תהיה תְּגוּבַת(4) מצרים למעבר אניה זו בתעלה .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) جنود (٢) مشحونة (٣) باهتمام (٤) رد فعل .

אילת יִוָּעֵד(١) עם לויד

(מאת סופר « הבקר » בלונדון)

לונדון , 30 — שגריר ישראל בבריטניה מר אליהו אילת עוֹמֵד לְהִפָּגֵשׁ(2) השבוע עם שר החוץ הבריטי מר סלוין לויד לשיחה על הַמַּשְׁבֵּר(3) בסואץ בְּתֹם(4) דיוני נציגי שלש מעצמות המערב בלונדון על עמדתן בעקבות הלאמת חברת תעלת סואץ על ידי מצרים .

בֵּינְתַיִם(5) מתנהלות שיחות בְּדֶרֶג(6) נמוך יותר בין שגרירות ישראל בלונדון וה« פורין אופיס » הבריטי בענין זה .

שגריר מצרים בלונדון בקר היום במשרד האוצר הבריטי ותבע שִׁחְרוּר(7) שטרלינגים לשם קִיּוּם(8) השגרירות .

« הבקר » 31 . 7 . 1956

المفردات :

(١) يجتمع (٢) على وشك أن يجتمع (٣) الأزمة (٤) لدى انتهاء (٥) في هذه الأثناء (٦) في مستوى (٧) إفراج (٨) بقاء (نفقات).

מאירסון : נִקְדֵם בִּבְרָכָה(1) בקור שפילוב

ישראל תקדם בברכה בקור של מר שפילוב או של כל מנהיג סובייטי אחר. — הודיעה אמש בכנסת שרת החוץ בתשובה לשאלתא על דרך הַזְמָנַת(2) שר החוץ הסובייטי לבקור בישראל.

« הבקר » 19 . 7 . 1956

المفردات :

(١) نرحب (٢) دعوة .

רֹאש הַמַּטֶּה הַכְּלָלִי(1) (הרמטכ״ל) הסורי החדש להתיעצות בירדן

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

תופיק נזאם א־דין, הרמטכ״ל הסורי החדש, עומד לבקר בקרוב בירדן כדי לדון עם הרמטכ״ל בירדן עלי אבו נוואר על הבעיות הצבאיות בין ירדן וסוריה ـ מודיע « פלשתין ». זה יהיה הבקור הראשון של הרמטכ״ל הסורי לאחר הַדָּחָתוֹ(2) של הרמטכ״ל שווכת שוקייר.

« הבקר » 18 . 7 . 1956

المفردات :

(١) رئيس الاركان العامة (٢) تنحيته .

צ׳כיה הציעה נשק לתימן

מִשְׁלַחַת(1) צ׳כיה הציעה למכור נשק לתימן - הכריז האמיר סיף אל אסלאם אל בדר, יורש - הָעֶצֶר(2) התימני, שהגיע לבירות לאחר בקור ברוסיה וצ׳כיה. כן הודיע על הסכם עם ברית המועצות, לְפִיו(3) יְסַיְּעוּ(4) הסובייטים בפתוח מִפְעָלִים(5) כלכליים בתימן. לצרך זה תפתח ברית המועצות מִשְׂרָד(6) מיוחד בתימן.

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(١) بعثة (٢) ولي العهد (٣) بموجبه (٤) يساعدون (٥) مشروعات (٦) مكتب .

« איזבסטיה » : אין שִׁנּוּי(1) בידידות עם ערב

לונדון, 26 – עתון הממשלה הסובייטית « איזבסטיה » הִכְחִישׁ(2) היום את דברי הַתַּעֲמוּלָה (3) האמרקנית « שרוסיה הסובייטית הִסְתַּלְּקָה(4) מידידותה עם מדינות ערב וְשִׁנְּתָה(5) את מְדִינִיּוּתָהּ(6) במזרח התיכון.

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(١) تبديل (٢) كذّب (٣) الدعاية (٤) تخلت (٥) وبدّلت (٦) سياستها .

האמרשלד תובע הַפְסָקַת הָאֵשׁ[١]

ג׳ניבה , 26 (יו. פי.) _ מזכיר האו״ם מר דאג האמרשלד פנה היום בקריאה נִמְרֶצֶת(2) לישראל ולמדינות ערב לְקַיֵּם(3) את הִתְחַיְּבוּיוֹתֵיהֶם(4) להפסקת אש שנתנו לו בבקורו במזרח התיכון . לאחר מקרי הַפְּגִיעָה(5) במשקיפי האו״ם בְּהִתְנַגְּשׁוּיוֹת(6) שאירעו אתמול בין כחות ישראל וירדן .

« הבקר » 27 . 7 . 1956

المفردات :

(١) ايقاف النار (٢) شديدة (٣) لتنفيذ (٤) التزاماتهم (٥) الاعتداء (٦) في الاصطدامات .

מוּחֶה[١] נגד הסכם הנפט רוסיה ـ ישראל

— מאת סופר « הבקר » לעניני הערבים —

בְּמְחָאָה(2) על חתימת הסכם הנפט בין רוסיה וישראל יצא ראש ממשלת לבנון , עבדאלל׳ה אל ـ יאפי , בשיחה עם העתון הבירותי « אל ג׳רידה » . פְּעוּלָה(3) זו—הִדְגִּישׁ(4) אל יאפי — מְעוֹרֶרֶת(5) תִּמָּהוֹן(6) בְּיִחוּד(7) לאחר שהרוסים הִפְגִּינוּ(8) את ידידותם כלפי הערבים .

אליאפי גִּלָּה(9) כי בזמן בקורו של שר החוץ הסובייטי מר שפילוב בבירות , הוא סֵרֵב(10) לְהַבְטִיחַ(11) כי רוסיה לא תתן עֶזְרָה(12) לישראל . אל יאפי הודיע כי ממשלת לבנון תָּבוֹא בִּדְבָרִים(13) עם יֶתֶר(14)

מדינות עֲרָב כדי להגיש מחאה משותפת לרוסיה על אמוּץ(15) קְשָׁרֶיהָ(16) עם ישראל.

« הבקר » 20.7.1956

المفردات :

(١) يحتج (٢) باحتجاج (٣) عملية (٤) أكد (٥) تشير (٦) دهشة (٧) بوجه خاص (٨) أظهروا (٩) أبدى (١٠) رفض (١١) أن يعد (١٢) معونة (١٣) تتفاوض (١٤) سائر (١٥) توثيق (١٦) علاقاتها .

הרוסים מציעים ועידת אטום

ממוסקובה נמסר, כי הממשלה הסובייטית הציעה אתמול לקים ועידה נוֹסֶפֶת(1) לדיון בנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום, והזמינה את ארה"ב להשתתף בועידה זו. בהודעה הסובייטית, שנמסרה לשַׁגְרִירֻיּוֹת(2) המערביות במוסקובה נאמר, כי ועידה כזו צריכה לדון בהקמתו של ארגון אירופי לנצול האנרגיה האטומית לצרכי שלום, בהשתפותן של כל מדינות אירופה הַמְּעוּנְיָנוֹת(3) בכך, לְרַבּוֹת(4) ארה"ב.

« הבקר » 15.7.1956

المفردات :

(١) إضافية (٢) للسفارات (٣) المعنية (٤) لاسيما .

נאצר החליט לְפוֹצֵץ[1] התעלה

קהיר, 11 — עתונו של מי שהיה שר הַהַדְרָכָה(2) הלאומית(3)

המצרי המיג'ור צלאח סאלם, « א-שעב », חזר אתמול על איומו מלפני ימים מספר, לפוצץ את תעלת סואץ במקרה של הִתְנַקְּשׁוּת(4) מזוינת. מקורות מהימנים מוסרים, כי החלטה זו נתקבלה ע״י (על - ידי) ישיבה של הקבינט המצרי, בראשותו של עבדול נאצר.

« הבקר » 12 . 8 . 1956

المفردات :

(١) نسف (٢) الارشاد (٣) القومية (٤) عدوان .

מצרים מְגַיֶּסֶת[1] חֵיל[2] מִלּוּאִים[3]

עתוני מצרים מודיעים, בשם דובר מִפְקֶדֶת(4) הצבא המצרי, כי ביומים האחרונים נקראו לְשָׁרוּת(5) ארבעה אלפים מחַיָּלֵי(6) המלואים והועברו לאזורים שונים. מְצַפִּים(7) כי בימים הקרובים יגויסו חילי מלואים נוספים. אתמול נֶעֱרַךְ(8) תִּמְרוֹן(9) הג״א (הִתְגּוֹנְנוּת אֶזְרָחִית(10)) באוור התעלה. התמרון הִקִּיף(11) את הערים פורט-סעיד, אסמאעיליה וסואץ. היום תּוּפְגַּן(12) אלכסנדריה מן האויר, מודיע רדיו קהיר.

ביום חמישי תוּכְרַז בכל רַחֲבֵי מצרים שביתה כללית כמחאה על כנוס הועידה בלונדון. שביתות מחאה כלליות תֵּעָרַכְנָה גם בְּיֶתֶר(13) מדינות ערב כְּאוֹת(14) תמיכה בַּבַּת (15) הצבאית במצרים. אתמול נמסר על הפגנה ושביתה בסוריה.

קהיר, 14 (יו. פי.) — שמונה מדינות ערביות - מצרים, סעודיה, עיראק, ירדן, לבנון, תימן, לוב וסוריה - הגיעו היום לכלל החלטה כי הן תראינה את עצמן במצב מלחמה בארח אוטומטי עם בריטניה וצרפת במקרה שמדינות אלו תאחזנה בפעולות צבאיות נגד מצרים בשאלת תעלת סואץ, מסרו כאן היום מקורות יודעי דבר.

« הבקר » 15 . 8 . 1956

المفردات :

(١) تجنّد (٢) قوة (٣) احتياط (٤) قيادة (٥) للخدمة (٦) من جنود
(٧) يتوقعون (٨) أقيم (٩) مناورة (١٠) دفاع مدني (١١) شمل (١٢) تقصّف
(١٣) في سائر (١٤) كعلامة (١٥) بالفئة .

זורין תוקף וְדוֹחֶה⁽¹⁾ תכנית המערב

לונדון . 27 (יו. פי.) _ ההצעות מ_2 באוגוסט בדבר פִּקּוּחַ(2) אוירי וְקַרְקָעִי(3) למניעת הַתְקָפַת-פֶּתַע הוּקְעוּ(4) היום על-ידי מר ולריאן זורין , הנציג הסובייטי בועידת פֵּרוּק הַחִמּוּשׁ(5) המקימת את דיוניה בלונדון .

בנאום בן 7.500 מלה שנשא בְּמִסְגֶּרֶת(6) וַעֲדַת הַמִּשְׁנֶה(7) של ועדת האו״ם לפרוק החמוש תקף מר זורין את ההצעות המערביות ואמר כי התכנית המערבית לאפשר טיסות(8) מעל לכל הטריטוריה של ארה״ב ובריה״מ (ברית המועצות) אינה אלא תמרון שֶׁמְּגַמָּתוֹ (9) לְהַסִּיחַ אֶת תְּשׂוּמֶת הַלֵּב (10) מן הבעיות הדחופות של פרוק החמוש לְהַשִּׂיג(11) חפש פעולה מוחלט בשביל שֵׁרוּת הַמּוֹדִיעִין(12) הצבאי המערבי למען האינטרסים של ההכנות לתקפנות .

« בָּרוּר(13) — ממשיך מר זורין — שמגמתה של הצעה אמרקנית זו היא , לאסוף אינפורמציה לצרכי שרות האינטלג׳נס . הדבר אינו מוליך לשפור אלא לְהַחְרָפָה(14) במצב הבינלאומי , ומגמתו לשרת את הַמַּטָּרָה(15) של ההכנות למלחמה תקפנית ולא לְסַלֵּק(16) את סכנת המלחמה » .

« הבקר » 28 . 8 . 1957

المفردات :

(١) ويرفض (٢) إشراف (٣) وأرضي (٤) استنكرت (٥) نزع السلاح
(٦) ضمن (٧) اللجنة الفرعية (٨) تحليقات جوية (٩) الذي غايته (١٠) صرف

الانتباه (١١) للحصول على (١٢) خدمة الاستعلامات (١٣) واضح (١٤) الى تفاقم (١٥) الهدف (١٦) إزالة .

לויד דן בבלגרד בבעיות המזרח התיכון

בלגראד, 5 — עניני המזרח התיכון ובעית פרוק החמוש היו שני הנושאים העקריים שהועלו לדיון על ידי שר החוץ הבריטי. מר סלווין לויד, כאשר נפגש כאן היום עם שר החוץ היוגוסלבי מר קוצ׳ה פופוביץ׳, לשם החלפת הַשְׁקָפוֹת(1) על המצב הבינלאומי.

לאחר שבעית המזרח התיכון הועלתה על ידי הצד היוגוסלבי הביע מר לויד את דעתו, כי מקור המתיחות בחלק עולם זה הוא הסכסוך הערבי — ישראלי, ואת הסכסוך הזה יֵשׁ לְיַשֵּׁב(2) לפני שאפשר יהיה לקוות לְהַשְׁכָּנַת(3) שָׁלוֹם שֶׁל קֶבַע(4) בחלק עולם זה. הוא הוסיף כי מערב אירופה רוצה בְּרֹאשׁ וּבְרִאשׁוֹנָה(5) בשלום וְיַצִּיבוּת(6) במזרח התיכון, שהוא המקור העקרי שלה להשגת נפט. כפי שנמסר הציג מר לויד באור שְׁלִילִי(7) את משלוחי הנשק הסובייטיים למצרים, לתימן ולסוריה.

« הבקר » 6 . 9 . 1957

المفردات :

(١) آراء (٢) يجب تسوية (٣) لاقرار (٤) سلام دائمي (٥) قبل كل شيء (٦) واستقرار (٧) سلبي .

עַצְמָאוּת⁽¹⁾ הוענקה למלאיה

קולה לומפור, 31 (יו. פי.) מלאיה היתה היום למדינה עצמאית, לאחר 171 שנות שלטון בריטי.

בטקס חֲגִיגִי(2) שבו השתתפו 40.000 אנשים וביניהם נציגי 20 מדינות מסר הַדּוּכָּס(3) מגלוצ׳אסטר, דודה של המלכה אליזבט, את הקונסטיטוציה החדשה של מלאיה לידיו של ראש ממשלתה, טנקו עבדול רחמן.

לקול תְּשׁוּאוֹת(4) הֶהָמוֹן(5) הכריז רחמן: « קשרינו עם בריטניה יֵלְכוּ וְיִתְעַצְּמוּ » (6).

מלאיה היא המדינה החמישית בַּקֵּיסָרוּת(7) הבריטית, שקבלה את עצמאותה אחרי מלחמת העולם השניה ונכנסה לְחֶבֶר(8) העמים הבריטי. בראש הפדרציה המלאיית עומד שַׁלִּיט(9) בְּדַרְגַּת(10) « מלך » וממשלה כְּפוּפָה(11) לבית נבחרים דוּגְמַת(12) בית הנבחרים הבריטי. סינגאפור, האי שנמצא לְיַד חֲצִי הָאִי(13) המלאיי, לֹא נִכְלַל(14) בפדרציה שיצאה היום לעצמאות.

« הבקר » 1.9.1957

المفردات :

(١) استقلال (٢) بهيج (٣) الدوق (٤) صخب (٥) الجمهور (٦) تزداد قوة (٧) في الامبراطورية (٨) لمجموعة (٩) حاكم (١٠) برتبة (١١) خاضعة (١٢) على غرار (١٣) شبه الجزيرة (١٤) لم يشمل .

ספינות מלחמה סובייטיות נכנסו לים הצפוני

קופנהגן 24 (ז. פ.) — שתי ספינות מלחמה סובייטיות עברו היום על פני דנמארק בדרכן לים הצפוני.

היתה זו היחידה הימית הסובייטית השניה שנסעה בכוון זה בימים האחרונים.

המפקדה הימית הדנית בקופנהגן הודיעה כי הסיירת(1) הסובייטית « אוסחאקוב », בת 14,450 טון, ומשחתת אחת עברו על פני חוף דנמארק בלילה שעבר בדרכן לים הצפוני. בתחלת(2) השבוע עברו הסיירת « קוטזוב » ומשחתת אחרת לעבר התעלה האנגלית בדרכן מלנינגראד למזרח התיכון.

הצי הסובייטי האשים היום את כוחות הים והאויר של נאט״ו בהתנהגות(3) בלתי הוגנת(4) כלפי שתי ספינות מלחמה סובייטיות, שעברו בשבוע שעבר בתעלה האנגלית.

הצי הסובייטי טען, כי מטוסים מערביים חגו(5) מעל הספינות בעוד שצוללות עקבו אחריהן וכמעט שספינת מוטור מערבית התנגחה(6) באחת מהן.

הצי הבריטי סרב להגיב(7) על ההאשמה הסובייטית. הסיירת הסובייטית « מיכאל קוטוזוב » ומשחתת אחת היו בדרכן מלנינגראד אל הים התיכון ועברו בתעלה האנגלית ביום ג׳ ויום ד׳ שעבר.

« הבקר » 25 . 8 . 1957

المفردات :

(١) سفينة الاستطلاع (٢) في بدء (٣) بسلوك (٤) غير لائقة (٥) حلقت

(٦) اصطدمت (٧) التعليق

בריה"ם חדשה הנסויים הגרעיניים

הקפאון בועדת פירוק הנשק - נמשך

וושנטון 24 , (יו. פי.) — בריה"ם חדשה את הנסויים(1) הגרעיניים(2) שלה בסיביריה — הודיעה אתמול הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית.

בהודעתו הקצרה של יו"ר הועדה האמריקנית לאנרגיה אטומית, לואיס שטראוס, נאמר : « פצוץ(3) בגודל נכר נערך בשטח(4) הנסויים הסובייטיים בסיביריה ב - 22 באוגוסט » . דובר הועדה סרב למסור פרטים(5) על הפצוץ האחרון . היתה זו ההודעה ה-25 על הנסויים הגרעיניים הסובייטיים למן ה-3 בספטמבר 1949 , כאשר פרסם(6) נשיא ארה"ב לשעבר , הארי טרומן , את ההודעה הראשונה על הפעלת כלי משחית(7) גרעיניים סובייטיים .

הפצוץ הסובייטי נערך פחות(8) מ-24 שעות אחרי שמעצמות המערב הודיעו בועדת המשנה של האו"ם לפירוק הנשק על הסכמתן לדרישה הסובייטית להפסיק את הנסויים הגרעיניים לתקופה(9) של שנתים .

הנציג הסובייטי לועדת המשנה של האו"ם , ואלריאן זורין , הבהיר(10) אתמול , כי בריה"מ לא דחתה את ההצעות המערביות האחרונות , אלא שהיא רוצה לקבל יותר פרטים עליהם .

הנציג הבריטי דאויד אורמסבי-גור התקיף בחריפות(11) את בריה"מ על עמדתה הדו-פרצופית(12) בשאלת הנסויים הגרעיניים.

« הבקר » 25 . 7 . 1957

المفردات :

(١) التجارب (٢) النووية (٣) تفجير (٤) في منطقة (٥) تفاصيل (٦) نشر (٧) أدوات تدمير (٨) أقل (٩) لفترة (١٠) أوضح (١١) بشدة (١٢) ذات الوجهين .

הונגריה מוחה על החלטה לדון באו"ם
על המצב בארצה

וינה, 23 — ממשלת הונגריה מחחה בפני או"ם נגד החלטתו לפתוח בְּוִכּוּחַ (1) מיוחד על המצב בהונגריה ב־10 בספטמבר — אמר אתמול דובר משרד החוץ ההונגרי.

רדיו בודפסט הביא את הודעת הדובר בה נאמר, כי ממשלת הונגריה תְּבַקֵּשׁ(2) הסרת הַסְּעִיף(3) על הונגריה מִסֵּדֶר הַיּוֹם(4) של העצרת.

הממשלה ההונגרית רואה את ההחלטה לְעוֹרֵר(5) את הבעיה כִּפְגִיעָה(6) חֲמוּרָה(7) בענינים פנימיים של הונגריה וּכְהֵפֶרָה(8) של עקרונות או"ם.

« הבקר » 25.8.1957

المفردات :

(١) بمناقشة (٢) طالبت (٣) البند (٤) من جدول الأعمال (٥) إثارة (٦) كمساس (٧) خطيرة (٨) وكنقض.

צוללת אטומית אמריקנית בים התיכון

לונדון 26 (יו. פי.) — יִתָּכֵן(1) כי ארה"ב תשגר את הַצּוֹלֶלֶת(2) האטומית שלה להשתתף בתמרוני ספינות המלחמה המערביות בים התיכון נוכח רכוזי כלי השיט המלחמתיים הסובייטיים באזור.

230 ספינות מלחמה של ארצות נאט"ו ישתתפו בתמרון עֲנָק(3) הגדול ביותר מאז מלחמת העולם השניה — שייפתח ב־19 בספטמבר.

« הבקר » 27.7.1957

المفردات :

(١) يحتمل (٢) الغوّاصة (٣) ضخم.

נפתחו שיחות צרפת – מצרים

ג׳ נבה 26 — השיחות בנושאים כספיים כלכליים ותרבותיים בין צרפת לבין מצרים נפתחו כאן היום .

לאחר הפגישה הראשונה נמסרה הודעה ששתי המשלחות יְשַׁדְּרוּ(1) דִּין וְחֶשְׁבּוֹן(2) הלילה לממשלותיהן ויועדו שנית מחר ,

ראש המשלחת המצרית אמר , כי « החלפנו הַשְׁקָפוֹת(3) כלליות . זו היתה פגישתנו הראשונה והיא הוּקְדְּשָׁה(4) כולה לחילופי דברים כלליים » .

מר רובר , ראש המשלחת הצרפתית אמר לעתונאים כי האוירה בעת הדיון שנמשך שעה ושלשת רבעי השעה היתה « נִמּוּסִית(5) וגלויה » . הוא אמר כי זה היה « שלב בו שִׁקְּפוּ(6) שתי המשלחות בצורה כללית את הצעותיהן » .

רובר הוסיף כי המשלחת הצרפתית רואה בְּהַחְרָמַת(7) הָרְכוּשׁ(8) הצרפתי במצרים את « הנקודה החשובה ביותר בשלב זה » .

המשלחת הצרפתית הגישה הערב אגרת למשלחת המצרית על פרטי הפגישה שנערכה היום — זאת נמסר מאוחר יותר ממקורות צרפתיים .

הוּבַן(9) כי האגרת נגעה בעיקר בבעית תפיסת הרכוש הצרפתי במצרים .

רכוש זה מוּעֲרָךְ(10) ב־100 מיליון לירות מצריות , רכוש זה אינו כולל את נִכְסֵי(11) חברת תעלת סואץ .

המשלחת המצרית תדון באגרת ותשגר אותה לקהיר . נמסר כי המצרים מקוים להשיב עליה מחר .

« הבקר » 27 . 8 . 1957

المفردات :

(١) يبعثان (٢) تقرير (٣) آراء (٤) كُرِّسَتْ (٥) مجاملية (٦) أبدوا (٧) في مصادرة (٨) الممتلكات (٩) فُهِم (١٠) يُقدَّر (١١) ممتلكات .

הערבים יעלו שאלת עומן בעצרת

קהיר, 21 (ע״ר) — בעקבות החלטת מועצת הבטחון מאמש לדחות את דרישת הערבים להעלות את בעית עומן על סדר יומה, אמר היום מקור מצרי רשמי, כי מדינות ערב יעלו את הבעיה בפני העצרת הכללית של האו״ם, כאשר תתכנס למושבה ה-12 ב-17 לספטמבר.

בתגובה(1) על ההחלטה השלילית של מועצת הבטחון הכריז היום האימאם של עומן, שעמד בראש המרד נגד שולטן מושקאט, כי בני עומן ימשיכו במאבקם עד הסוף.

מקור מוסמך(2) בלונדון אמר היום, כי בריטניה תתנגד לכל נסיון להעלות אה שאלת עומן על סדר יומה של העצרת הכללית הבאה של או״ם.

בריטניה תנקוט(3) את אותו הקו(4) שהיא נקטה במועצת הבטחון, כלומר שעניני עומן הם עניניו הפנימיים של שולטן מושקאט ועומן.

רוב של שני שלישים לפחות של החברות בארגון האומות המאוחדות דרוש לשם העלאת הסעיף על סדר יומה.

« הבקר » 22 . 8 . 1957

المفردات :

(١) ردة (٢) وثيق (٣) تسلك (٤) الخطة .

القسم السادس

قطع مختارة

من

الأدب العبري الحديث

חלק ששי

קְטָעִים נִבְחָרִים

מִן הַסִּפְרוּת הָעִבְרִית הַחֲדָשָׁה

١ — نماذج من النثر

ח. נ. ביאליק

שְׁלֹמֹה וְהַתּוֹר[١] הַמִּתְהַלֵּל[٢]

וַיְהִי הַיּוֹם וּשְׁלֹמֹה יוֹשֵׁב בְּאַרְמוֹנוֹ[٣] עַל־יַד הַחַלּוֹן וּפָנָיו אֶל הַגָּן. וּמִמַּעַל לַחַלּוֹן, בְּפִנַּת גָּג, אֲרֻבַּת[٤] יוֹנִים קְטַנָּה, קַן מִבְטַחִים[٥] לְתוֹר וּבַת־זוּגוֹ. וַיָּבֹא בְּאָזְנֵי הַמֶּלֶךְ קוֹל הַתּוֹר בַּהֲגוֹתוֹ[٦] לַחֲבֶרְתּוֹ לֵאמֹר:

– יוֹנָתִי, הֲשַׂמְתְּ לִבֵּךְ אֶל הָאַרְמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ? הֲלֹא שַׂגִּיא[٧] וְנִשְׂגָּב[٨] הוּא בְּעֵינַיִךְ, בִּנְיַן עֲדֵי־עַד[٩] – הַאֵין זֹאת? וְאוּלָם בְּעֵינַי – כָּמֹהוּ כְּרֹאשׁ שִׁבֹּלֶת. לוּ הוֹאַלְתִּי וָאֶפְגַּע בּוֹ[١٠] בִּקְצֵה מַקּוֹרִי – וְנֶהְפַּךְ[١١] כְּרֶגַע[١٢] לְעִי מַפָּלָה[١٣], וְהָיָה כְּלֹא הָיָה.

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אֶת־רֹאשׁוֹ מִן הַחַלּוֹן, קְרָאוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר בְּזַעַף:

– הַאַתָּה תִּתֹּץ[١٤] אֶת־אַרְמוֹנִי? אֵיכָכָה לֹא־בֹשְׁתָּ לְהִתְהַלֵּל בַּשָּׁוְא?

---

(١) ذكر الحمام (٢) المتباهي (٣) في قصره (٤) مأوى الحمام (٥) اطمئنان (٦) وهو يسجع (٧) عظيم (٨) وشامخ (٩) أبديّ (١٠) فأصيبه (١١) فأصبح (١٢) في الحال (١٣) كومة حطام (١٤) تحطّم.

מִגַּעֲרַת[1] הַמֶּלֶךְ נִחַת[2] הַתּוֹר, כִּמְעַט הִתְעַלֵּף[3], וְאוּלָם עַד מְהֵרָה מָצָא אֶת־לִבּוֹ וַיֹּאמַר:

– חָכְמָתְךָ תִּסְעָדֵנִי, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ! לְךָ הַבִּינָה[4] וְעִמְּךָ הַחֲנִינָה[5]. כִּי לִפְנֵי מִי הִתְהַלַּלְתִּי? הֲלֹא לִפְנֵי אִשְׁתִּי. הֲיֶחֱטָא בַעַל בְּהִתְפָּאֲרוֹ מְעַט לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ?

וַיִּשְׂחַק[6] הַמֶּלֶךְ לְמַעֲנֵה הַתּוֹר וַיִּפְטְרֵהוּ[7] בְשָׁלוֹם, וְאוּלָם צִוָּהוּ לְבִלְתִּי יִשְׁנֶה עוֹד בְּאִוַּלְתּוֹ[8] וְאֶת־פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ יִשְׁמֹר.

וַיְהִי אַךְ שָׁב הַתּוֹר אֶל שׁוֹבָכוֹ, וּשְׁלֹמֹה שׁוֹמֵעַ שֵׁנִית:

– תַּמָּתִי, הֲיָדַעַתְּ לָמָּה קָרָא לִי הַמֶּלֶךְ? הַטִּי[9] אָזְנֵךְ וְאֶלְחַשׁ לָךְ: הַפֵּל הִפִּיל לְפָנַי אֶת־תְּחִנָּתוֹ[10], כִּי אָחוּס[11] עַל אַרְמוֹנוֹ וְלֹא אַשְׁחִיתֶנּוּ[12], כִּי עַל כֵּן אַרְמוֹן מֶלֶךְ הוּא וְרַבַּת עַ מֶלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וַאֲנִי גַם אָנִי, כְּשָׁמְעִי קוֹל תַּחֲנוּנָיו, רַךְ לְבָבִי וָאֶשָּׂא פָנָיו[13]. הִנֵּה כָּזֹאת וְכָזֹאת שָׁאַל מֵעִמִּי הַמֶּלֶךְ וְכָזֶה עֲנִיתִיו. מָה הַדָּבָר בְּעֵינַיִךְ, יָפָתִי?

כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹר לֹא רָגַז עוֹד וְלֹא שָׂחַק, כִּי אָמַר בְּיָגוֹן[14], נָקֵל לְהַכְרִיעַ[15] שִׁבְעָה יְצָרִים[16] גְּדוֹלִים מֵהַכְרִיעַ יֵצֶר אֶחָד קָטָן.

---

(١) من انتهار (٢) فزع (٣) أغمي عليه (:) الفطنة (٥) العفو (٦) فضحك (٧) وسرّحه (٨) بجهله (٩) أميلي (١٠) رجاؤه (١١) أشفق (١٢) أدمره (١٣) فكرّمت وجهه (١٤) بحزن (١٥) التغلب على (١٦) مخلوقات.

א. ז. רבינוביץ

תְּפִלָּה

יְיָ אֱלֹהַי, הַבּוֹרֵא וְהַיּוֹצֵר! הָבָה[1] לָנוּ מִכֹּחֲךָ הַגָּדוֹל וּמֵרְצוֹנְךָ הַכַּבִּיר לְהִשְׁתַּתֵּף עִמְּךָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית[2].

כַּנָּהָר הַזּוֹרֵם תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, כַּפֶּרַח הַזּוֹלֵף[3] אֶת בְּשָׂמָיו[4] בְּאַהֲבָה וּבִנְדִיבוּת[5] כֵּן נִהְיֶה גַּם אָנוּ שָׂשִׂים[6] וּשְׂמֵחִים תָּמִיד בַּעֲבוֹדַת הַיְצִירָה[7].

תֵּן בָּנוּ כֹחַ לֶאֱהֹב אֶת חַיֵּינוּ בְּשִׂמְחָתָם וְדַאֲגָתָם, בַּעֲלִיָּתָם וּבִירִידָתָם! תֵּן לָנוּ עֹז[8], עֵינַיִם לִרְאוֹת וְאָזְנַיִם לִשְׁמוֹעַ וְלֵב לְהַרְגִּישׁ[9] אֶת גְּדֻלַּת הַיְצִירָה שֶׁלְּךָ, שֶׁגַּם אֲנִי זָכִיתִי לִהְיוֹת חֵלֶק מִמֶּנָּה. נְטַע נָא בְּקִרְבֵּנוּ אֶת הַחֵפֶץ לִחְיוֹת חַיִּים מְלֵאִים, חַיֵּי עֲבוֹדָה יְשָׁרָה, חַיֵּי אַהֲבָה וְרֵעוּת[10] עִם בְּנֵי עַמֵּנוּ, עִם כָּל בְּנֵי הָאָדָם, עִם כָּל מַה שֶּׁיָּצַרְתָּ בְּעוֹלָמֶךָ. טַהֵר נָא אוֹתָנוּ מִכָּל אֱלִילִיּוּת[11] וְנַעֲבֹד אוֹתְךָ בְּלֵב שָׁלֵם. בְּשִׂמְחָה נְקַבֵּל אֶת מַתְּנוֹתֶיךָ הַגְּדוֹלוֹת וּבְשִׂמְחָה נְחַלְּקֵן בֵּינֵינוּ וּבֵין רֵעֵינוּ.

הִנֵּה בְּמָקוֹם שֶׁהָאִכָּר פּוֹלֵחַ אֶת הָאֲדָמָה הַקָּשָׁה, שָׁם תִּגָּלֶה[12] אַהֲבָתְךָ וְנִדְבַת יָדְךָ בִּירֹק דֶּשֶׁא[13] וְשִׁבֳּלֵי הַקָּמָה[14]. וּבַמָּקוֹם

---

(١) هبْ (٢) التكوين (٣) ينشر (٤) أريجه (٥) وبسخاء (٦) مبتهجون (٧) الخلق
(٨) قوة (٩) لنشعر (١٠) صداقة (١١) وثنية (١٢) تتجلى (١٣) عُشب (١٤) الحنطة

שֶׁהוּא חוֹצֵב אֲבָנִים וְסוֹלֵל דְּרָכִים שָׁם תִּשְׁרֶה[1] שְׁכִינָתְךָ[2] , שְׁכִינַת הַסֵּדֶר וְהַהַרְמוֹנְיָה[3] .

הַשְׁכֵּן בְּתוֹכֵנוּ , אָבִינוּ וּמוֹרֵנוּ , אֶת מִדַּת הַחֶסֶד וְהַנְּדִיבוּת שֶׁבָּהּ יָצַרְתָּ עוֹלָמֶךָ , אֶת אַהֲבַת הַסֵּדֶר וְהַהַרְמוֹנְיָה שֶׁאוֹתָם הִשְׁלַמְתָּ בְּכָל חֻקֵּי הַיְצִירָה . הָאִירָה פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ וְנִוָּשֵׁעַ[4] ! הָאִירָה פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ וְנִגָּאֵל[5].

מנדלי מוכר ספרים

סוֹף קַיִץ

בַּאֲוִיר הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמֵר : « תִּשְׁעָה בְּאָב ! » עֵשֶׂב שָׂדֶה וִירַק דֶּשֶׁא נוֹבְלִים , עֵצִים כְּפוּפֵי[6] קוֹמָה מִזְדַּעַזְעִים לִפְנֵי רוּחַ וְאוֹמְרִים קִינוֹת[7] עַל הֶעָלִים , הַמַּתְחִילִים לְהִתְכַּמֵּשׁ[8] , וְעַל הַיְּרָקָה[9] בְּצַמַּרְתָּם[10] – עֲטֶרֶת[11] רֹאשָׁם . בַּעֲלֵי כָנָף אֲבֵלִים , עוֹמְדִים עֲצוּבִים אִישׁ עַל סִבְכוֹ[12] וְאִישׁ עַל סְעִיפוֹ[13] , מִתְגָּרְדִים בְּחַרְטֻמָּם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם , נוֹשְׂאִים עַיִן וּמַבִּיטִים כֹּה וָכֹה , מְנַדְנְדִים[14] נוֹצָתָם וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ קִנֵּיהֶם[15] וִישֵׁנִים בְּלִי קְרִיאַת שִׁירָה שֶׁל עַרְבִית ...

---

(١) تستقرّ (٢) روحك (٣) والانسجام (٤) وتتخلص (٥) فتتحرّر (٦) منحنية (٧) مرثيات (٨) الآخذة في الذبول (٩) الخُضْرة (١٠) في ذروتها (١١) تاج (١٢) شجيرته (١٣) غصنه (١٤) يحركون (١٥) أعشاشها .

יָגוֹן(1) מִסָּבִיב !

רוּחַ עַצֶּבֶת חֲרִישִׁית(2) שׁוֹרָה(3) בַּחֲלַל(4) עוֹלָם . כָּל הַלְּבָבוֹת כּוֹאֲבִים וּמִתְגַּעְגְּעִים(5) וְהַנְּשָׁמָה מִשְׁתַּפֶּכֶת בְּלֹא אֹמֶר וּבְלֹא דְבָרִים וּבוֹכָה בַּמִּסְתָּרִים .

דוד פרישמן

שְׁנֵי גִבּוֹרִים

I

גבור היה בארץ . אשר גרמיו(6) כמטילי(7) ברזל ואגרופיו(8) כענקים ועורקיו כחבלים . והגבור הזה מלאה את כל חדרי לבו רק מחשבה אחת : לכבש את הארץ ולהדביר(9) את כל האדם תחת רגליו .

ואל ההרים יצא הגבור . ויחפר באבני המתכת(10) ויחצב(11) ויבקש : אז מצא את אדמת הברזל .

ואת אדמת הברזל הבדיל מקרב(12) האבן ומקרב הגיר ויבא אותה אל תוך הכבשן(13) ויבער בה אש . ויצא הברזל הנתך(14) . ואת הברזל הנתך הבעיר ויצא הברזל הטהור . ואת הברזל הטהור הבעיר ויצרפהו(15) ויצא ברזל העשת(16) הקשה .

אז לקח הגבור את ברזל העשת הקשה , ויפצלהו ותצא—החרב .

ועם החרב יצא . ויקם לכבש בה את הארץ ואת כל אשר עליה ולהדביר את כל האדם תחת רגליו .

ואולם לשוא : לא נצחה(17) החרב ולא כבשה את כל הארץ .

---

(١) حزن (٢) صامتة (٣) تسيطر (٤) في فضاء (٥) ويشتاقون (٦) عظامه (٧) كقضبان (٨) وقبضتاه (٩) وإفناء (١٠) المعدن (١١) ونحت (١٢) من بطن (١٣) الأتون (١٤) المصهور (١٥) وصهره (١٦) السبيكة (١٧) لم تنتصر .

II

גִּבּוֹר הָיָה בָּאָרֶץ , אֲשֶׁר עֵינָיו הָיוּ מְאִירוֹת וְלִבּוֹ הָיָה חַם תָּמִיד . וְאֵת כָּל חַדְרֵי לִבּוֹ הַחַם הַזֶּה מִלְּאָה רַק מַחֲשָׁבָה אַחַת : לִכְבּשׁ אֶת הָאָרֶץ וְאֵת כָּל הַנְּשָׁמָה(1) אֲשֶׁר עָלֶיהָ .

וְאֶל הֶהָרִים יָצָא הַגִּבּוֹר , וַיַּחְפֹּר וַיַּעֲמֹל וַיְבַקֵּשׁ . אָז מָצָא אֶת הַבַּרְזֶל .

וַיִּצְרֹף אֶת הַבַּרְזֶל , אֲשֶׁר מָצָא , וַיֵּצֵא בַּרְזֶל הָעֶשֶׁת .

אָז הֵבִיא אֶת בַּרְזֶל הָעֶשֶׁת אֶל בֵּית הַמְּלָאכָה(2) . וַיַּעֲבֹד וַיַּעֲמֹל בּוֹ וַיַּעַשׂ לוֹ מִמֶּנּוּ—עֵט בַּרְזֶל .

וְעִם עֵט הַבַּרְזֶל יָצָא הַגִּבּוֹר , לְבַעֲבוּר(3) כְּבֹשׁ אֶת הָאָרֶץ וְאֵת כָּל הַנְּשָׁמָה אֲשֶׁר עָלֶיהָ וּלְהַדְבִּיר אֶת כֹּל תַּחַת רַגְלָיו .

וְאֵת אֲשֶׁר חָשַׁב — מָצָא . נִצַּח הָעֵט וַיִּכְבֹּשׁ אֶת כָּל הָאָרֶץ .

יַעֲקֹב כֹּהֵן

אִמִּי

אִמִּי ! הַאַתְּ הִיא ? מָה הֶחֱרַשְׁתְּ לָבוֹא(4) אֶל חֲדָרִי וַתַּעַמְדִי עָלַי וְלֹא שָׁמַעְתִּי .

מִבֵּין כּוֹכְבֵי־הַנְּצָחִים(5) יָרַדְתְּ אֵלַי , לְבָנָה וְרַכַּת־אוֹר , וְרֵיחַ טוֹב מֵעֵדֶן הֵבֵאת אִתָּךְ .

---

(١) الروح (٢) العمل (٣) من أجل (٣) جئت الهوينى (٥) الأزل .

אִמִּי ! עָיֵף אָנֹכִי . שִׂימִי־נָא יָדֵךְ עַל מִצְחִי וּרְאִי , כַּמָּה לוֹהֵט[1] הוּא !

רְאִי , יָחִיד אֲנִי וְאֵין אִישׁ אִתִּי . חָפַצְתִּי לָנוּחַ זְעֵיר[2] , לָחוּשׁ אֶת־אֶצְבְּעוֹתַיִךְ הָרוֹעֲפוֹת[3] שָׁלוֹם עַל תַּלְמֵי־רֹאשִׁי[4] .

זֶה יָמִים רַבִּים , רַבִּים מְאֹד , וְשִׂפְתוֹתַי לֹא הָגוּ[5] אֶת הַמִּלָּה הַקְּטַנָּה וְהַתְּמִימָה אִמִּי !

לֹא נְסוֹגוֹתִי[6] אָחוֹר בְּחֶרְפָּה[7] בְּקוּם עָלַי מְקַנְאִים[8] וּמְשַׂנְאִים , כִּי אִם קָלַטְתִּי אַבְנֵיהֶם בְּיָדַי וְחִצֵּיהֶם[9] נִפְּצוּ[10] אֶל חָזִי וְאֶל שִׁרְיוֹן[11] זְהָבִי .

וְעִם־כָּל־זֶה אִוִּיתִי[12] , מָה אִוִּיתִי לִהְיוֹת עוֹד פַּעַם כְּעוֹלָל[13] הָרַךְ , אֲשֶׁר תְּאַלְּפֶנּוּ[14] אִמּוֹ רֵאשִׁית־צַעַד וַאֲשֶׁר יְיֵלִיל אַף יִזְעַק עַד קְצֵה־כֹחוֹתָיו .

כַּמָּה פְּעָמִים חָפַצְתִּי לִבְכּוֹת , לִבְכּוֹת אֶל חֵיקֵךְ[15] אִמִּי , וְאוּלָם יָבְשׁוּ עֵינַי וְנַפְשִׁי שָׁכְחָה אֶת הַדִּמְעָה בֵּין חוֹמוֹת וַאֲנָשִׁים וְסוּפוֹת[16] הַחוֹל הַלּוֹהֵט אֲשֶׁר לַחַיִּים .

כַּמָּה פְּעָמִים חָפַצְתִּי לִבְכּוֹת , לִבְכּוֹת וְלִשְׁפּוֹךְ אֶת־כָּל־נַפְשִׁי אֶל חֵיקֵךְ , אִמִּי , כְּהִשָּׁפֵךְ[17] נָהָר לַיָּם .

---

(١) يحترق (٢) قليلاً (٣) التي تقطر (٤) خصل شعري (٥) ما لهجت (٦) تقهقرت (٧) بخزي (٨) حسّاد (٩) وسهامهم (١٠) تحطّمت (١١) درع (١٢) اشتهيت (١٣) كالرضيع (١٤) تعلّمه (١٥) حضنك (١٦) وعواصف (١٧) كانصباب .

וְאוּלָם אַתְּ לֹא הָיִיתְ אִתִּי , וּמִי אֲשֶׁר יִשְׁמַע לִי וִירַצֶּה אֶת נַפְשִׁי , אֶת־כָּל־נַפְשִׁי מִבַּלְעָדָיִךְ(١) ?!

אֶזְכְּרָה יָמִים בִּזְרֹחַ(٢) שִׁמְשֵׁךְ עַל רֹאשִׁי וְעַל־פְּנֵי אַדְמָתִי הַקְּטַנָּה הִתְהַלַּכְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי דְאָגָה .

כְּאַגָּדַת־תְּכֵלֶת רְחוֹקָה , לֹא רֵאשִׁית לָהּ וְלֹא סוֹף , הָיוּ חַיַּי , וְאַתְּ הִיא אֲשֶׁר קָסַמְתְּ(٣) לִי אֶת הָאַגָּדָה .

יוֹם יוֹם חָשַׂפְתְּ(٤) לִי אוֹצְרוֹת־חֶמְדָּה(٥) חֲדָשִׁים וּמַתְּנוֹת־מֶלֶךְ לְאֵין סְפוֹרוֹת(٦) הִכְבַּרְתְּ עָלַי .

כְּרוּבֵי(٧) זֹהַר רִפְרְפוּ וְרִנְּנוּ בַּמְּרוֹמִים(٨) , לַהֲקוֹת(٩) יוֹנִים שִׂחֲקוּ עַל שַׁדְמוֹת(١٠) פִּרְחֵי־פָז(١١) . בְּאִמְרֵי־פִיךְ הַמְּתוּקִים בָּרָאת אוֹתָם וּבִנְשִׁיקוֹת(١٢) פִּיךְ .

כְּבֶן־מֶלֶךְ קָטָן תָּעִיתִי בֵּין אֵלֶּה , וְלֹא יָדַעְתִּי , מֵאַיִן הֵם לִי , עַד אֲשֶׁר חָרַב יוֹם אֶחָד כָּל־עוֹלָמִי .

הוֹי , מִי קָרַע אֶת צְעִיפַי(١٣) תְּכֶלְתִּי הַנָּאוִים(١٤) ? מִי גֵרַשׁ אֶת כְּרוּבַי וַיִּשְׁחַט אֶת יוֹנֵי הַזַּכּוֹת ? הוֹי , מִי שָׁדַד אוֹתָךְ מֵאִתִּי , אִמִּי ?

---

(١) سواك (٢) عند إشراق (٣) سحرت (٤) كشفت (٥) كنوز بهية (٦) لا تحصى (٧) ملائكة (٨) في علّيين (٩) أسراب (١٠) حقول (١١) ابريز (١٢) وبقبلات (١٣) حجب (١٤) الجميلة .

יעקב פיכמן

שׁוֹשַׁנִּים

רְצוֹנְכֶם, וַאֲסַפֵּר לָכֶם מַעֲשֶׂה בְּשׁוֹשַׁנִּים אֲדֻמּוֹת.

בַּיָּמִים הָהֵם לָמַדְתִּי בְּחֶדְרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב יוֹסִי. הַרְחֵק-הַרְחֵק. מֵעוֹלָם לֹא רָאִיתִי עוֹד רְחוֹב עָגוּם(1) כָּזֶה. הַבָּתִּים כֻּלָּם הָיוּ אֲפוּרִים. כֵּהִים. עֵירֻמִּים(2) בְּלִי חֲצֵרוֹת בְּלִי בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת. בְּכָל הָרְחוֹב לֹא נִשְׁמַע צִפְצוּף אֶפְרוֹחַ וְגַעְיַת-עֵגֶל עַלִּיזָה(3). וְלֹא הָיָה סִמָּן(4) לְיֶרֶק דֶּשֶׁא. לְעֵץ צוֹמֵחַ.

וְהִנֵּה בָּא יוֹם סִיוָן נִפְלָא. מֵאָז הַבֹּקֶר כִּסּוּ עֲנָנִים שְׁחוֹרִים אֶת הַשָּׁמַיִם אַךְ רוּחַ לֹא הָיָה. הָעֲנָנִים נִתְלוּ(5) עַל גַּבֵּי הָרֹאשׁ מַמָּשׁ, וּכְאִלּוּ(6) קָפְאוּ(7) בָּאֲוִיר. בַּחֶדֶר הָיְתָה אֲפֵלָה. לֹא הָיָה אֲוִיר לִנְשֹׁם. הָרַבִּי וְהַתַּלְמִידִים יָשְׁבוּ וְנִמְנְמוּ(8) עַל הַגְּמָרוֹת. אֲנִי מִן הַבֹּקֶר לֹא יָדַעְתִּי אֶת נַפְשִׁי. לֹא שָׁמַעְתִּי אֶת הַלִּמּוּדִים וְלֹא הָגִיתִי(9) בָּהֶם. לִבִּי הָיָה מָלֵא חֵפֶץ אֶחָד: לִפְקֹד עַתָּה אֶת הַגַּן תַּחַת הָעֲנָנִים וְלִשְׁמֹעַ אֶת רִנַּת הָעֵצִים.

אַחַר הַצָּהֳרַיִם יָרַד גֶּשֶׁם רַךְ. מָהִיר. רֵיחָנִי: הָרַבִּי עָיֵף וְנִשְׁעַן(10) עַל הַשֻּׁלְחָן וְנָחַר(11) בְּקוֹל. וַחֲבֵרַי צָחֲקוּ(12) בְּשֶׁקֶט לְבַל יָעִירוּ(13) אֶת הָרַבִּי הַזּוֹעֵף(14) מִשְּׁנָתוֹ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְחַמַּקְתִּי(15) בַּסֵּתֶר וְיָצָאתִי הַחוּצָה.

אַךְ הַשּׁוֹשַׁנִּים עַל הַשִּׂיחִים(16) לֹא פָּסְקוּ מֵרְמֹז לִי וּמִקְרֹא בְּכָל מִינֵי תְנוּעוֹת(17) חֵן. כַּאֲבוּקוֹת(18) אֲדֻמּוֹת הִתְנַעְנְעוּ עַל בַּדֵּיהֶן(19) וְאֶת רֵיחָן הַטּוֹב שָׁלְחוּ לִי: אֵלֵינוּ בֹּא, שׁוֹטֶה שֶׁבָּעוֹלָם! אֵין דָּבָר אֲשֶׁר יִיף מִשּׁוֹשַׁנִּים אֲדֻמּוֹת. מָחָר אִם תָּבֹא - מִי יוֹדֵעַ - אוּלַי לֹא תִמְצָאֵנוּ עוֹד.

---

(١) كئيب (٢) عريانة (٣) بهجة (٤) علامة (٥) تعلقت (٦) و كأنما (٧) تجمدت.
(٨) ونعسوا (٩) ولم أفكر (١٠) واتكأ (١١) وشخر (١٢) لعبوا (١٣) يوقظوا
(١٤) الساخط (١٥) هربت (١٦) الشجيرات (١٧) حركات جميلة (١٨) كمشاعل
(١٩) أغصانها.

מִי יוֹדֵעַ, כַּמָּה הָיִיתִי עוֹד נִשְׁאָר בַּגַּן, לוּלֵא הַגֶּשֶׁם הָעַז, שֶׁהִתְחִיל מַצְלִיף(1) עַל פָּנַי. קְפִיצָה אַחַת וְעוֹד קְפִיצָה - וַאֲנִי שׁוּב בַּחוּץ וְרַגְלַי נוֹשְׂאוֹת אוֹתִי בִּמְהִירוּת אֶל הַחֶדֶר.

אֶת דֶּלֶת הַחֶדֶר פָּתַחְתִּי לְאַט וְנִכְנַסְתִּי כְּמִתְגַּנֵּב(2). הִרְגַּשְׁתִּי, שֶׁפָּנַי הַבּוֹעֲרִים אֲדֻמִּים כְּשׁוֹשַׁנֵּי הַגַּן אֲשֶׁר בְּכִיסִי. וָאֵשֵׁב אֶל קְצֵה(3) הַשֻּׁלְחָן לְבַל(4) יִתְּנוּ לֵב אֵלַי. הָרַבִּי הוֹסִיף לְנַמְנֵם וְהַתַּלְמִידִים לִצְחֹק. וַאֲנִי הֶאֱמַנְתִּי, כִּי נִצַּלְתִּי(5). אַךְ בְּרֶגַע אֶחָד הִתְפַּשֵּׁט(6) רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים הָרַעֲנָן בַּחֶדֶר הַמַּחֲנִיק, וְהַיְלָדִים הִרְגִּישׁוּ בַּשִּׁנּוּי שֶׁנַּעֲשָׂה בָּאֲוִיר.

— הוֹי, שׁוֹשַׁנִּים! — הִתְחִילוּ מִתְלַחֲשִׁים(7) בֵּינֵיהֶם - מֵאַיִן זֶה בָּא רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים אֶל הַחֶדֶר?...

נִכְנְסָה גַּם הָרַבָּנִית הַטּוֹבָה מִן הַמִּטְבָּח וּפָנֶיהָ מְאִירִים.

— רֵיחַ שׁוֹשַׁנִּים עוֹלֶה, בָּנַי! — קָרְאָה בְּקוֹל שָׂמֵחַ: — עַד הַמִּטְבָּח הִגִּיעַ. מֵאַיִן זֶה בָּא רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים אֶל הַחֶדֶר?...

בְּרֶגַע הַהוּא הִתְעוֹרֵר גַּם הָרַבִּי מִשְּׁנָתוֹ וְהִתְחִיל שׁוֹאֵף(8) אֶת הָאֲוִיר שֶׁבַּבַּיִת.

— רֵיחַ שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים! — קָרָא בְּקוֹל זוֹעֵף, מִי זֶה הֵבִיא אֶת רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים אֶל הַחֶדֶר?..

הַיְלָדִים הִתְחִילוּ מַבִּיטִים(9) זֶה אֶל זֶה, וְעֵינֵיהֶם נָפְלוּ עָלַי. פָּנַי אָדְמוּ עוֹד יוֹתֵר. רָאִיתִי, כִּי אֵין לְהַסְתִּיר עוֹד אֶת סוֹדִי(10). מִתּוֹךְ כִּיסִי בָּלְטוּ(11) שׁוֹשַׁנִּים אֲדֻמּוֹת, אֲשֶׁר בְּחִפָּזִי לֹא הִרְגַּשְׁתִּי בָּהֶן.

— בֹּא הֵנָּה, שֶׁקֶץ! (12) — צָעַק הָרַבִּי וְלָקַח אֶת הָרְצוּעָה(13) בְּיָדוֹ — מַה זֶּה שָׂם בְּכִיסְךָ?

בְּבִרְכַּיִם כּוֹשְׁלוֹת(14) נִגַּשְׁתִּי אֶל הָרַבִּי, וּמִכִּיסִי הִתְחִילוּ נוֹשְׁרוֹת(15) הַשּׁוֹשַׁנִּים הָאֲדֻמּוֹת, הַנִּפְלָאוֹת, רְטֻבּוֹת הֶעָלִים וּמְתוּקוֹת הָרֵיחַ. עִם כָּל שׁוֹשַׁנָּה

---

(١) يخبط (٢) كمتلصص (٣) طرف (٤) لئلا (٥) نجوتُ (٦) انتشر (٧) يتهامسون
(٨) يتنشق (٩) ينظرون (١٠) سرّي (١١) برزتْ (١٢) حشرة (١٣) السوط
(١٤) متعثرتان (١٥) تسقط .

שֶׁנָּפְלָה מִכִּיסֵי הִתְפַּשְּׁטוּ הָרֵיחוֹת הַחֲרִיפִים יוֹתֵר בַּחֶדֶר. עֵינֵי הַיְלָדִים הֵאִירוּ מִגִּיל(1). הָרַבָּנִית הַטּוֹבָה גָּחֲנָה(2) עֲלֵיהֶן, הֵרִימָה אַחַת מֵהֶן, יִשְּׁרָה בְּאֶצְבְּעוֹתֶיהָ אֶת עָלֶיהָ הַקְּמוּטִים(3) וְהִגִּישָׁה אוֹתָהּ בִּזְהִירוּת אֶל אַפָּהּ.

— שׁוֹשַׁנִּים רַעֲנַנּוֹת(4) - מִלְמְלָה(5) וְעֵינֶיהָ נִמְלְאוּ דְמָעוֹת. - בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה עוֹלֶה רֵיחַ הַשּׁוֹשַׁנִּים פֹּה בַּחֶדֶר...

גָּחֲנוּ גַּם הַיְלָדִים עַל עֲרֵמַת(6) הַשּׁוֹשַׁנִּים וְכָל אֶחָד הֵרִים אַחַת מֵהֶן, הִגִּישׁ אוֹתָהּ אֶל אַפּוֹ, נָשַׁק לָהּ וַיַּסְתֵּר אֶת עֵינָיו בְּתוֹךְ עָלֶיהָ(7).

וְרָאָה זֶה פֶּלֶא: גַּם פְּנֵי הָרַבִּי הַזּוֹעֲפִים רַכּוּ פִּתְאֹם. הָרְצוּעָה נָפְלָה מִיָּדָיו. כָּל הַבַּיִת נִמְלָא רֵיחַ שׁוֹשַׁנִּים.

אחד־העם.

עָבָר וְעָתִיד

פילוסוף גדול שלא בידיעתו היה « אדם הראשון » בְּשָׁעָה שֶׁבִּטֵּא[8] לראשונה את המלה « אני ». שהרי כמה יגיעות יָגְעוּ[9] הפילוסופים הבאים אחריו בשביל לְבָאֵר[10] את המלה הקטנה הזאת, ועדין לא הגיעו להבינה ולבררה כל צרכה. מי הוא « אני »? – שאלה זו נשאלת וחוזרת ונשאלת בכל דור ומוצאה לה תשובה אחרת בכל דור, לפי מצב החכמה והפילוסופיה בקרבו. ככה האמינו הפילוסופים בדור העבר, שמציאות ה« אני » בתור עֶצֶם[11], שלם וִיסוֹדִי[12] היא אמת גלויה ומרגשת לכל ואינה צריכה לְרְאָיָה[13] בעוד שפלוסופי דורנו דברו על

---

(١) من ابتهاج (٢) انحنت (٣) المتجعدة (٤) نضرة (٥) تمتمت (٦) كومة
(٧) أوراقها (٨) حين نطق (٩) كدّوا (١٠) لشرح (١١) ذات (١٢) وأساسي
(١٣) إلى حجة.

דבר « הִתְחַלְּקוּת[1] האני » , על דבר « אני כָּפוּל[2] » , וְכַדּוֹמֶה[3] .

אבל , מבלי לרדת עם הפילוסופים לעמקי תהום המי־טאפיסיקה , אפשר לומר בלשון בני אדם , כי ה«אני» של כל איש הוא הַסִּכּוּם[4] היוצא מחבור זכרונו עם רצונו , מהתאחדות העבר עם העתיד . ובאמת , כשאדם אומר « אני » , הרי אינו מְכַוֵּן[5] לבו לשערות ראשו וצפרניו , שהיום הן כאן ומחר מתגוללות באשפה , ואף לא לידיו ורגליו ויתר חלקי אותו « בשר ודם » , הַפּוֹשֵׁט[6] צורה ולובש צורה , כי אם להרוח או הכח הפנימי , המאחד באיזה אפן נסתר את כל הָרְשָׁמִים[7] והזכרונות של העבר עם כל הַחֲפָצִים[8] וְהַתִּקְווֹת[9] לעתיד ועושה מכלם יחד בְּרִיָּה[10] אחת שלמה , אורגנית .

הבריה הרוחנית הזאת הולכת וגדלה ומתפתחת ביחד עם האדם הַגַּשְׁמִי[11] , החיצוני , אלא שדרך גְּדולה הוא בְּסֵדֶר מְהֻפָּךְ[12] : מן העתיד אל העבר . « כשאדם נער – אמרו הקדמונים על שלמה המלך – אומר דברי זמר , הגדיל אומר דברי משלות , הזקן אומר דִּבְרֵי הֲבָלִים[13] וכך היא הַמִּדָּה[14] באמת . ה« אני » של הנער עני הוא בזכרונות העבר ועשיר

---

(١) انقسام (٢) مزدوج (٣) وما أشبه ذلك (٤) المجموع (٥) يوجّه (٦) الذي يخلع (٧) الانطباعات (٨) الرغبات (٩) والآمال (١٠) مخلوقة (١١) الواقعي (١٢) بترتيب عكسي (١٣) هراء (١٤) القياس .

בתקוות וחפצים לעתיד, הממלאים את נפשו ומניעים את דִּמְיוֹנוֹ[1] ל « דברי זמר » ואת כחותיו לפעולה, בְּלִי מַעֲצוֹר[2] וגבול. הגדיל והגיע לימי הַעֲמִידָה[3] וכבר העשיר בנסיונות וזכרונות העבר ועם זה עוד כחו רב גם לחפוץ ולהשתדל בהשגת[4] חפצו לעתיד אז נמצא שְׁוֵוי־עֶרֶךְ[5] בין שני חלקי ה « אני » שלו: העתיד יעורר בו תנועת הרצון, והעבר יַגְבִּיל[6] את התנועה הזאת ויתוה לה את דרכה, ואז הוא אומר « דברי משלות », עושה לו « כללים » בשביל העתיד על יסוד העבר. וכשהזקין וכח אין לו עוד לעבוד בשביל העתיד, יִתְרוֹקֵן[7] ה « אני » שלו בְּעַל־כָּרְחוֹ[8] מכל חפץ ותקוה, ולא נשאר לו כי אם לִצְלוֹל[9] בִּתְהוֹם[10] הֶעָבָר, ולהצטמצם בְּנִתּוּחַ[11] אותם הרשמים והזכרונות שרכש לו בימי חייו, וסוף־סוף, אם חכם הוא כשלמה, « אומר דברי הבלים » וּמִתְנַחֵם[12].

אבל לא כל הזקנים חכמים הם כשלמה. להמון בני האדם יחסר הכח וְהַכִּשָּׁרוֹן[13] להתנחם ב « הבל הבלים » ולמות במנוחה. וּבְצַר לָהּ[14] תקרא אז הזקנה את האמונה

---

(١) خياله (٢) دون عائق (٣) الكهولة (٤) في الحصول على (٥) توازن
(٦) يحدد (٧) يخلو (٨) مكرهاً (٩) الغوص (١٠) في لجة (١١) في تحليل (١٢) ويتعزى
(١٣) والمقدرة (١٤) وعند شعورها بالضيق .

לעזרה , והיא תשיב לה « אני » את « העתיד » אשר יחסר לו , עתיד מתאים לתכונת הזקנה , שאינו דורש לא כח ולא פעולה , אלא נותן הכל מוכן וּמְזֻמָּן[1] וגם את העתיד הזה , אע״פ שאינו מיסד על נסיון החיים , יקבל ה « אני » אל קרבו ויחברהו בקשר אַמִּיץ[2] עם העבר והיו יחד לעצם אחד שלם : כל מה שחסר בעבר ישלים העתיד וכל אשר תגדל מְרִירוּת[3] העבר כן יגדל מתק העתיד לעמתו ; באפן , שלא רק הַתַּאֲוָה[4] , אלא אף הקנאה גובה חוב העבר מן העתיד . וְלֹא נִתְקָרְרָה דַּעַת[5] « העניים » עד שאמרו , כי להם לבדם נתנו השמים והעשירים אין להם חלק לָעוֹלָם הַבָּא[6] .

ישראל בן - זאב

הַתְּפִלָּה

ספר התפלה אשר עמנו כיום תפלות בו ותחנונים לבקר , לְמִנְחָה[7] ולערבית , תפלות לשבת , לימים טובים , לימים הנוראים .

---

(١) مهيأ (٢) وثيق (٣) مرارة (٤) الشهوة (٥) ولم يطمئن بال (٦) للآخرة
(٧) لصلاة العصر .

בְּקֹרֶת[1] רְצִינִית[2] בְּחֹמֶר[3] התפלה יש בה כדי לְהוֹכִיחַ[4] שאך בְּמִקְרֶה[5] נקבעו רב פרקי התפלה וחלקיה מהם לבקר ומהם למנחה ולערבית, כי אין בהם כדי לְהַבְלִיט[6] את ההבדלים בין תפלה לתפלה. הן משותפות בסגנון, בַּתֹּכֶן[7] ובמאויים.

אנו מדברים על אידיאלים רמים — גם אלה מכרחים למצא להם בִּטּוּי[8] בתפלה.

התפלה מְחַנֶּכֶת[9]. לפיכך עלינו לשנות את הלך הרוח שבתפלה מן היסוד. גֹּעַל[10] ממלא את הלב, כשאנו חוזרים בְּלִי הֶרֶף[11] על צער וְהִתְרַפְּסוּת[12] לפני הבורא. האלהים איננו זקוק להתרפסות מוּגְזֶמֶת[13] גם השבחים צריכים להאמר בְּמִדָּה[14] ובטעם — את המתרפסים מְנָאֵץ[15] האלהים. עלינו להתפלל בקומה זְקוּפָה[16], כבני אדם מבוגרים, ולא כְּתִינוֹקוֹת[17] הַמִּתְרַפְּקִים[18] על אביהם, או מתוך בכי שאינו פוסק או מתוך חֲנוּפָה[19] שאינה יודעת מדה.

צריך בהחלט להתאמץ שלא להרבות בשמוש הַמִּבְטָא[20] « אלהי ישראל ». יש בזה משום צמצום לְמוּשָּׂג[21] יוצר הַהֲוָיָה[22]. לְפָנִים[23] היה האלהים « אלהי ישראל » בלבד ; לפנים, בעוד כל העמים זולתנו היו עובדי אֱלִילִים[24]. אולם זה מאות בשנים שמליונים אנשים מאמינים באלהי ישראל. עתה אין

---

(١) نقد (٢) جدّية (٣) في مادة (٤) لإثبات (٥) على سبيل الصدفة (٦) لإبراز (٧) في المضمون (٨) تعبير (٩) تربي (١٠) اشمئزاز (١١) دون انقطاع (١٢) وتذلل (١٣) مبالغ فيها (١٤) بقدر (١٥) يحتقر (١٦) منتصبة (١٧) كأطفال (١٨) يعتمدون (١٩) تملق (٢٠) العبارة (٢١) لمفهوم (٢٢) الكون (٢٣) قبلاً (٢٤) أوثان .

הוא אלהי ישראל בלבד, הוא אלהי ההויה והאנושיות כלה.

התפלה צריכה להיות מְגוּוֶנֶת[1] עד למאד. תפלות הבקר, המנחה והערבית צריך שיהיו בהן תֵאוּרֵי[2] טבע מתאימים לזמנם – נוסף על תַּחֲנוּנִים[3], רגשות ותְבִיעוֹת[4] זמניות. תאורי טבע קלסיים צריכים לְהִשָּׁאֵב[5] לא רק מן הספרות העברית החדשה אלא גם מִמִּבְחָר[6] הספרות של הַמְּשֻׁבָּחִים שֶׁבָּעַמִּים[7].

התפלה צריכה להיות אנושית כללית, בלי שֶׁמֶץ[8] של קְלָלָה[9] לאחרים, אלא בָּרֹאשׁ וּבָרִאשׁוֹנָה ברכה רחמים ואהבה עד אין קץ לכל הברואים בְּצֶלֶם[10] אלהים.

(١) متلونة (٢) أوصاف (٣) توسلات (٤) ومطالب (٥) يجب استقاؤها (٦) من منتخب (٧) أفضل الشعوب (٨) ذرة (٩) شتيمة (١٠) في صورة

٢ — نماذج من الشعر

ח . נ . ביאליק

מִשִּׁירֵי - עָם

יֵשׁ לִי גַּן וּבְאֵר יֵשׁ לִי ,
וְעָלֵי בְּאֵרִי תָּלוּי[1] דְּלִי :
מִדֵּי שַׁבָּת בָּא מַחֲמַדִּי[2] ,
מַיִם זַכִּים יֵשְׁתְּ מִכַּדִּי[3] .

וְהַדְּלִי כִּלְבָבִי עֵר ,
נוֹטֵף[6] פָּז[7] אֶל פִּי הַבְּאֵר .
נוֹטֵף פָּז וְנוֹטֵף בְּדֹלַח[8] :
דּוֹדִי הוֹלֵךְ , דּוֹדִי הוֹלֵךְ ...

כָּל הָעוֹלָם יָשֵׁן – הָס !
נָם תַּפּוּחַ וַאֲגָס ;
אִמִּי נָמָה , נִרְדָּם[4] אָבִי
עֵרִים[5] רַק אֲנִי וּלְבָבִי .

הַס , בַּגַּן נִזְדַּעֲזַע נוֹף –
דּוֹדִי בָּא אִם פִּרְכֵּס[9] עוֹף ?...
דּוֹדִי ,דּוֹדִי! חוּשׁ[10] מַחֲמַדִּי,
אֵין בֶּחָצֵר אִישׁ מִלְּבַדִּי[11]...

---

(١) معلق (٢) مرادي (٣) من جرتي (٤) نام (٥) مستيقظان (٦) يقطر
(٧) إبريز (٨) عطر ، بلور (٩) انتفضَ (١٠) أسرعْ (١١) سواي

אֶל הַשֹּׁקֶת[1] נֵשֵׁב אַט[2] ,
רֹאשׁ אֶל כָּתֵף , יַד אֶל יָד ;
אָחוּד חִידוֹת[3] לָךְ : מַדּוּעַ
רָץ הַכַּד אֶל הַמַּבּוּעַ ?

וּמַדּוּעַ , הַגֶּד־לִי ,
יֵבְךְּ בַּחֲשָׁאי[4] , יֵבְךְּ הַדְּלִי—
טִיף,טִיף,טִיף—וְכֹה בְּלִי הֶרֶף
מִן הָעֶרֶב עַד הָעֶרֶב ?

וּמֵאַיִן בָּא הַכְּאֵב
כְּתוֹלַעַת[5] אֶל הַלֵּב ? –
הוֹי , הַאֱמֶת שָׁמְעָה אִמִּי ,
כִּי לְבָבְךְ סָר[6] מֵעִמִּי ?...

ש . טשרניחובסקי .

גַּעְגּוּעִים[7]

נָא הָשִׁיבוּ לִי יַלְדוּתִי
תּוֹר הַשִּׁירִים, גִּיל[8] עוֹלָמִים,
שַׁדְמוֹת[9] זָהָב וּשְׁמֵי טֹהַר ,
וִימוֹת יֶלֶד , יֶלֶד תָּמִים .

רַבֵּי־קֶסֶם[10] וּשְׁלַל צֶבַע ,
חֲלוֹמוֹתַי לִי הָשִׁיבוּ
פַנְטַסְיָה לִי רִקְמָתָם[11] ,
הֵמָּה לִבִּי אָז הִרְהִיבוּ[12].

---

(١) الحوض (٢) قليلاً (٣) أحاجي (٤) بصمت (٥) كدودة (٦) حاد (٧) أشواق ، حنين (٨) بهجة (٩) حقول (١٠) سحر (١١) تفويفا ، رقشا (١٢) أنعشوا .

לִי הָשִׁיבוּ שִׁירֵי נֹעַם ,
רֵעַי אִתִּי בַטּוֹב רָאוּ ,
תֹּר[1] הַנֹּעַר , שְׂחוֹק וְשִׂיחוֹת
מִלֵּב מָלֵא אָז נָבְעוּ .

עֵת עוֹד נַפְשִׁי גָּרְסָה[2] לַחַיִּים ,
נָבְעוּ רִגְשֵׁי בִּי כַּמַּעְיָן ;
עֵת נָשָׂאתִי נַפְשִׁי לְתִקְווֹת ,
אֵין מַלְאוֹתָן שָׁנֵי דַּיָּן .

לִי הָשִׁיבוּ גַּם דִּמְעוֹתַי ,
לִבִּי עַתָּה , כִּי יָשִׁיבוּ ,
וֶאֱמוּנָתִי גָּלְתָה[3] מֶנִּי , —
פְּגָעִים[4] רוּחִי , כִּי יַעֲצִיבוּ .

מיכה יוסף לבנזון

הַיְלָדוּת .

גַּן אֱלֹהִים עֵת הַיַּלְדוּת הִנֵּה —
מוֹעֲדִים[5] כֻּלָּהּ אַף חַגִּים יָמֶיהָ ,
בַּגַּן הַזֶּה מַלְאֲכֵי־שָׁלוֹם יָטוּשׁוּ[6]
וּלְרַגְלָם פִּרְחֵי חֵן וָהוֹד יָפוּשׁוּ[7] ,
גִּילָה[8] וָתֹם[9] צָהֳלָה[10] אַף נִקְיוֹן רוּחַ
הֵם הַפְּרָחִים לַיֶּלֶד בָּם יָשׂוּחַ —

---

(١) دور (٢) تاقت (٣) زالت (٤) مصائب (٥) أعياد (٦) تحلّق (٧) تكثر
(٨) بهجة (٩) وسذاجة (١٠) جذل .

שָׁמָּה בַּיְּעָרִים צִפֳּרִים אַף שָׁרִים ,
שָׁם דְּמָמַת[1] עֵדֶן , אַל שָׁאוֹן[2] מְעָרִים ;
שָׁם בַּשָּׁמַיִם הַתְּכֵלֶת לְטֹהַר
הָאָרֶץ אַף הוד , אַף חֶמֶד וָזֹהַר ?
שָׁם דּוֹם כָּל נֶהִי[3] , נֶאֱלָמָה הַזְּעָקָה ,
שָׁם לֹא עָדָה[4] אֵבֶל[5] , דָּרְכָה הַנְּאָקָה[6] –
בַּגַּן הַזֶּה אֶזְכְּרָה אַף אֶהֱמָיָה[7] ,
גִּילַת עֲדָנִים[8] שָׁאַפְתִּי לִרְוָיָה !

י . ל . גורדון

הַשּׁוּעָל וְהָעֲנָבִים

שׁוּעָל מְזֶה(9) רָעֵב עָבַר דֶּרֶךְ כֶּרֶם ,
וַיַּרְא עִנְּבֵי חֶמֶד עַל רֹאשׁ עֵץ גֶּפֶן(10).
וַיַּרֶד רִירוֹ(11) אֶל סַנְטֵרוֹ(12) כְּזֶרֶם(13)
כִּי נִכְסְפוּ(14) לֶאֱכֹל מֵהֵמָּה . וַיִּפֶן(15)

כֹּה וָכֹה , וַיַּרְא כִּי קָצְרָה יָדֵהוּ
לְשַׂבִּיעַ נַפְשׁוֹ הַשּׁוֹקֵקָה(16) בָּמוֹ ,
וַיְנוֹפֵף(17) אֶת יָדוֹ וַיֹּאמֶר לָמוֹ :
עִנְּבֵי רוֹשׁ(18) הֵמָּה , גֶּפֶן סְדֹם(19) הִנֵּהוּ !

---

(١) سكون (٢) ضوضاء (٣) عويل (٤) مر (٥) حزن (٦) الأنين (٧) أهيم
(٨) لذّات (٩) نحيل (١٠) الكرمة (١١) لعابه (١٢) ذقنه (١٣) كالسيل (١٤) تاق
(١٥) فاتجه (١٦) المشتهية (١٧) فحرك (١٨) عنب عامض (١٩) رديء .

ז. שניאור

מַעֲשִׂיָּה

חֶדֶר צַר וּמָלֵא אֹפֶל(1)
עַל הָרִצְפָּה אִמָּא חוֹלָה.
אֶצְלָהּ מוּטָל(2) יֶלֶד רָעֵב:
הִיא לוֹחֶשֶׁת(3), רוֹעֵד קוֹלָהּ:
הָיָה נָסִיךְ(4) רַע בָּאָרֶץ.
בְּגָדָיו פְּנִינִים(5), בֵּיתוֹ זָהָב..

— כֵּן, אִם טוֹבָה! רַע הַנָּסִיךְ...
אַךְ מִמֶּנּוּ רַע הָרָעָב!...

« וְלַנָּסִיךְ בַּת יְחִידָה:
תָּמִיד, תָּמִיד הָיְתָה שְׂמֵחָה:
וְלַבַּת גַּן מֻקָּף(6) בְּדֹלַח.
וּבְתוֹךְ הַגִּנָּה בְּרֵכָה:
שָׁם הִתְהוֹלְלָה(7), צָחֲקָה,
וּפָנֶיהָ אִישׁ לֹא רָאָה » ...

— « כֵּן, הוֹרָתִי(8), תָּמִיד שְׂמֵחָה,
יַעַן רָעָב לֹא יָדְעָה » ...

— « חָלַם חֲלוֹם רַע הַנָּסִיךְ,
— מִי לִי יִפְתֹּר(9) אֶת חֲלוֹמִי,
בִּתִּי אֶתֵּן לוֹ לְאִשָּׁה.
אַחֲרַי יִירַשׁ(10) אֶת מְקוֹמִי״ —
כָּכָה הוֹצִיא כָּרוֹז(11) הַנָּסִיךְ,
אַךְ אֵין פּוֹתֵר וְאֵין פּוֹתֵר ...

— « אִמִּי! טוֹבָה מַתְּנַת נָסִיךְ
אַךְ פַּת לֶחֶם טוֹבָה יוֹתֵר! ...

« בְּנִי, הַשְׁקִיטָה(12)... אַל תַּפְרִיעַ(13)!
וְלַנָּסִיךְ זָקֵן רָעֵב:
שָׁמַע אֶת הַחֲלוֹם וַיָּבֶן(14)
אֶת כָּל רָזָיו(15) וּמַעֲמַקָּיו.
בָּא הָרָעֵב אֶל הַנָּסִיךְ
אָמַר: שִׁמְעָה, שַׂר! אָנֹכִי ...

— « אִמִּי, אִמִּי, תְּנִי לִי לֶחֶם!
חָשְׁכוּ (16) עֵינַי, אָפֵס(17) כֹּחִי!״

בָּאֲפֵלָה רֶגַע דְּמָמָה.
בָּאֲפֵלָה עוֹלָה בְּכִיָּה ...
אֵם וְיַלְדָּהּ בּוֹכִים יַחְדָּו ...
פָּסְקָה, פָּסְקָה הַמַּעֲשִׂיָּה!...

المفردات :

(١) ظلام (٢) ملقى (٣) تهمس (٤) أمير (٥) لآلىء (٦) محوط (٧) تباهت
(٨) حاملتي ، أمي (٩) يحل (١٠) رث (١١) إعلان (١٢) إهدأ (١٣) تشوش
(١٤) فأدرك (١٥) أسراره (١٦) أظلت (٧) تلاشى .

מ. קרינסקי

הָעוֹרֵב וְהַשּׁוּעָל

כַּמָּה הוֹרוּ הַחֲכָמִים דֵּעַ[١] ,
כִּי הַחֲנוּפָה נִמְבְזָה[٢] וּתְבַלֵּעַ
וְהֶחָנֵף[٣] יִמְצָא לוֹ בְּכָל זֹאת פִּנָּה
בִּלְבַב אִישׁ בַּעַר[٤] גֶּבֶר אֵין בִּינָה[٥]

וַיְהִי הַיּוֹם וְלָעוֹרֵב וְהָרָעֵב ד׳ אִנָּה[٦]
בְּאַחַד הַמְּקוֹמוֹת גֵּתַח[٧] גְּבִינָה .
וַיְטַפֵּס[٨] הָעוֹף עַל הָעֵץ עִם גְּבִינָתוֹ
לֶאֱכֹל הִתְעַתֵּד[٩] שָׁם אֲרוּחָתוֹ .

נִזְדַּמֵּן[١٠] פֹּה שׁוּעָל, הֵרִיחַ רֵיחַ נָעִים
עַל הָעוֹרֵב וְהַגְּבִינָה לָטַשׁ[١١] עֵינַיִם ;
מִסְתַּכֵּל הַנּוֹכֵל[١٢] מְכַשְׁכֵּשׁ בִּזְנָבוֹ ,
לַחֲטֹף אֶת הַמַּאֲכָל נָתַן לְבָבוֹ .
וּבְחֶלְקַת[١٣] לָשׁוֹן וּבְמֶתֶק שְׂפָתַיִם
פָּתַח וְאָמַר לִשְׁחוֹר הַכְּנָפַיִם :
מַה יָּפִיתָ , חֲבִיבִי, מַה יָּפִים פָּנֶיךָ !
כַּמָּה נָאֶה[١٤] צַוָּארְךָ, וּמַה יָּפוּ עֵינֶיךָ

---

(١) معرفة (٢) ممجوجة (٣) والمتملق (٤) جاهل (٥) فطنة (٦) قدّر (٧) قطعة
(٨) فتسلق (٩) استعد (١٠) ساقته الصدفة (١١) رمى (١٢) المحتال (١٣) وبنعومة
(١٤) ما أجمل .

מ . קרינסקי

הַזְּאֵב וְהַכֶּבֶשׂ

הַכֶּבֶשׂ שָׁתָה מִן הַנַּחַל[1] לִשְׁבּוֹר צִמְאוֹנוֹ[2]
וּזְאֵב פָּגַע[3] בּוֹ פִּתְאֹם לְאָסוֹנוֹ[4]
כְּמוּבָן . הִתְנַפֵּל עָלָיו הַזְּאֵב לְשַׁסְּעֵהוּ[5]
אַךְ לְהַצְדִּיק[6] לְעֵינֵי הַתֵּבֵל[7] אֶת מַעֲשֵׂהוּ
קָרָא : אֵיךְ נוֹעַזְתָּ[8] נָבָל[9] עַז נֶפֶשׁ
לִדְלֹחַ[10] מֵימֵי הַזַּכִּים בְּעַבְטִיט וָרֶפֶשׁ[11].
חַי נַפְשִׁי , כִּי הִנְּךָ בֶּן מָוֶת !..
חִיל[12] אָחַז אֶת הָאֻמְלָל הַכֶּבֶשׂ .
וַיִּתְחַנֵּן לְפָנָיו וַיֹּאמַר : בִּי אֲדוֹנִי !
אֶת צִדְקָתִי[13] לְהוֹכִיחַ אָנָּא הַרְשֵׁנִי
הֵן בְּמוֹרָד[14] הַנַּחַל שָׁתָה עַבְדְּךָ ,
וּכְמֵאָה צַעַד[15] בֵּינִי וּבֵין כְּבוֹדְךָ[16]
וְאֵיךְ זֶה יָכֹלְתִּי מֵימֶיךָ לַעֲכֵּר ?
– דֹּם![17] – הִרְעִים הַזְּאֵב – הֶאָנֹכִי אֲשַׁקֵּר?!..
נָבָל ! חוּצְפָּה[18] כָּזֹאת כְּלַפֵּי מִי ?!..
בְּרַם[19] וְכוּרְנִי עוֹד אֶשְׁתַּקֵּד בְּאָבִיב
נוֹעַזְתָּ לְגַדֵּף[20] בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֶת שְׁמִי !
הֲתַחְשֹׁב כִּי שָׁכַחְתִּי . יְדִיד חָבִיב ?..

— אֵיכָכָה ? הֵן לֹא עָבְרָה שָׁנָה
מִיּוֹם הִוָּלְדִי !.. — הַכֶּבֶשׂ עָנָה
— אִם לֹא אַתָּה — הָיָה זֶה אָחִיךָ !
— אֲבָל יָחִיד אֲנִי ! סְלִיחָה !..
— אִם כֵּן הָיָה זֶה קְרוֹבְךָ . בֶּן דּוֹדְךָ .
גּוֹאַלְךָ[21] . אוֹ אַחַד יְדִידֶיךָ !
גַּם אַתֶּם . גַּם רוֹעֵיכֶם וְכַלְבֵיכֶם
כֻּלְּכֶם מְלֵאֵי עָוֹן[22] וָפֶשַׁע .
לְהַכְחִידֵנִי[23] מִן הָאָרֶץ כָּל מְזִמּוֹתֵיכֶם[24]
הוֹי שׁוֹאֲפֵי דָמִים וָרֶשַׁע !..
וּבַעֲוֹן כֻּלְּכֶם אֶשְׁפֹּךְ עָלֶיךָ חֲמָתִי[25] !
— אוֹיָה[26] ! אֲבָל אֲנִי מֶה חָטָאתִי ?
—רַב ! הִלָּבֵרֵר[27] חַטֹּאתֶיךָ פְּנוּיָה שְׁעָתִי?
עֹנֶג גָּדוֹל מִנְשׂוֹא זֹאת יָדַעְתִּי .
כִּי נִקְרֵיתָ[28] לְפָנַי עֵת בִּטְנִי רְעֵבָה .
קָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ[29] . כִּי אַחְשֹׂךְ נַפְשִׁי מִטּוֹבָה
וּבְדַבְּרוֹ . הִתְנַפֵּל עַל הָאֻמְלָל וַיְסַחֲבֵהוּ
שָׁם אֶל עֳבִי הַיַּעַר וַיִּטְרְפֵהוּ !...

---

(١) الجدول (٢) عطشه (٣) اصاب (٤) لسوء حظه (٥) ليمزقه (٦) لتبرير (٧) العالم (٨) جرؤت (٩) شرير (١٠) لتعكير (١١) ووحل (١٢) فزع (١٣) استقامتي (١٤) في منحدر (١٥) خطوة (١٦) حضرتك (١٧) صه (١٨) وقاحة (١٩) لكن (٢٠) للشتم (٢١) قريبك (٢٢) إثم (٢٣) محوي (٢٤) حيلكم (٢٥) سخطي (٢٦) ويلاه (٢٧) التبرير (٢٨) ساقتك الصدفة (٢٩) أتخيل اليك .

القسم السابع

منتخبات

من

الأدب العبري الأندلسي

חלק שביעי

קְטָעִים נִבְחָרִים

מִן הַסִּפְרוּת הָעִבְרִית הַסְּפָרַדִּית

نماذج شعرية

١ — في الوصف

فصل الربيع : עַל הָאָבִיב

لموسى بن عزرا

כָּתְנוֹת פַּסִּים[١] לָבַשׁ הַגָּן
וּכְסוּת רִקְמָה[٢] מַדֵּי[٣] דִשְׁאוֹ[٤]
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ[٥] עָטָה[٦] כָל-עֵץ
וּלְכָל-עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ[٧];
כָּל-צִיץ[٨] חָדָשׁ לִזְמָן חָדָשׁ
יָצָא שׂוֹחֵק[٩] לִקְרַאת בּוֹאוֹ
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עָבַר
מֶלֶךְ עַל כֹּל הוּרַם כִּסְאוֹ
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמָר עָלָיו
וַיְשַׁנֶּה[١٠] אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ[١١]
מִי לֹא יוֹדֶה[١٢] לָאֵל עָלָיו
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ.

(ר' משה אבן עזרא)

المفردات :

(١) متعددة (٢) زركشة (٣) ثياب (٤) عُشبه (٥) تفويف (٦) اكتسى (٧) أعجوبته (٨) بُرعم (٩) ضاحك (١٠) فبدّل (١١) سِجنه (١٢) يشكر .

ترجمة الأبيات

لقد لبس البستانُ في جَلَواتِهِ — غداةَ انتفاضِ الطلّ أجملَ قمصانِ
فأما رداءُ العشب فهو مفوّفٌ — وأما كسى الأشجار فهي بألوانِ
ترى الروض يسترضي العيونَ فماله — سوى أن يُديرَ الحسن في أكؤس البان
وفي البرعم المولود ترحيبُ ماجدٍ — بفصل جديدٍ ضاحكِ اللون فتّانِ
وقد برز الوردُ المليكُ معظّماً — ومسّ ذَرا[1] عرش الزهور بسلطان
وقد كان في سجنٍ فبدّل ثوبَهُ — ومالَ بأزرار وماس بتيجانِ
فمن حمد الله الكريم فقد نجا — ومن لم يبُح بالحمد باء بخسرانِ

نظمها بالعربية : **منذر شعار**

الطالب بكلية الآداب

(١) الذرا بفتح الذال الفناء والجانب .

في محاسن الطبيعة في مصر

עַל הֲדַר[1] הַטֶּבַע בְּמִצְרַיִם

ليهوذا اللاوي

הֲפָשַׁט[2] הַזְּמַן בִּגְדֵי חֲרָדוֹת[3]
וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו הַחֲמוּדוֹת ?
וְלָבְשָׁה הָאֲדָמָה שֵׁשׁ וְרִקְמָה
וְעָשְׂתָה מִשְׁבְּצוֹת[4] זָהָב רְפִידוֹת[5]
וְכָל מִזְרַע[6] יְאוֹר[7] תַּשְׁבֵּץ כְּאִלּוּ
נְאוֹת[8] גֹּשֶׁן[9] בְּחֹשֶׁן[10] הֵן אֲפוּדוֹת[11]
וּמַרְבַדֵּי[12] נְאוֹת מִדְבָּר[13] חֲטוּבוֹת[14]
וְרַעְמְסֵס[15] וּפִתֹם[16] פָּז רְבוּדוֹת[17].
וְלֵב יִפְתֶּה[18] וְיִשְׁכַּח אֶת זְקוּנָיו
וְיִזְכֹּר עוֹד יְלָדִים אוֹ יְלָדוֹת
כְּגַן - עֵדֶן בְּמִצְרַיִם בְּפִישׁוֹן[19] ,
בְּגַנּוֹת עַל שְׂפַת נָהָר וְשָׂדוֹת

---

(١) بهاء (٢) أخلع (٣) الفزع (٤) تراقيش (٥) طنافس (٦) مزرعة (٧) نهر النيل (٨) واحات (٩) الجيزة (١٠) في الصدر (١١) حلى (١٢) وبسط (١٣) صحراء (١٤) منحوتة (١٥) مدينة رعمسيس (١٦) والفيوم (١٧) مفروشة (١٨) يفتن (١٩) في نهر النيل .

וְהַקָּמוֹת(١) יְרַקְרַקּוֹת אֲדֻמּוֹת
וְלִרְקָמוֹת מְלֻבָּשׁוֹת בְּגָדוֹת
וְרוּחַ יָם תְּנִיפֵמוֹ(٢) , וְנִרְאוּ
כְּמוֹ מִשְׁתַּחֲווֹת(٣) אֶל - אֵל ומודות(٤)

(ר׳ יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

هل نضا الدهرُ ثيابَ القلقِ — وارتدى ثوباً كلونِ الشفقِ
قد تردّتْ أرضُ مصرٍ قُمُصاً — من نُضارٍ أصفرٍ أو وَرِقِ(٥)
فمروجُ النيلِ ثوبٌ عَجَبٌ — ضاع مسكاً بالأريجِ العَبِقِ
ولدى الجيزةِ واحاتٌ كما — زيّنَ الصدرَ سوارُ العُنُقِ
نوّعتْ أقسامُها وازّيّنتْ — بأفانينِ السنا والألقِ
ورَعَمْسيسُ عليه لؤلؤٌ — والفيومُ البيضُ عند الأفُقِ
منظرٌ يجعلُ من شيخٍ فتىً — ذا فؤادٍ مستطارٍ شيّقِ
يذكر الولدانَ والغيدَ وما — ربحُهُ غيرَ الأسى والحُرَقِ
وغدَتْ مصرُ جِناناً بالذي — قد حوت من كل روضٍ مشرقِ
سنبلاتٌ ههنا مزدانةٌ — وهي صفراءُ بزهرٍ مونِقِ

(١) والسنابل (٢) تحركها (٣) ساجدة (٤) وشاكرة .

(٥) النُضار الذهب ، والورق بكسر الراء الفضة .

حين تثنيها الصبا تحسبها   كمكتئب يشكر الله تقي

نظمها بالعربية : **منذر شعار**
الطالب بكلية الآداب

البحر الهائج : יָם סוֹעֵר

ليهوذا اللاوي

הָמוּ(١) גַלִּים(٢)
בְּרוּץ גַּלְגַּלִּים
וְעָבִים(٣) וְקַלִּים
עַל פְּנֵי הַיָּם .

וְסִיר יַרְתִּיחַ(٨)
וְקוֹל יַצְרִיחַ(٩)
וְאֵין מַשְׁבִּיחַ(١٠)
לַהֲמוֹן קָשְׁיָם .

קָדְרוּ(٤) שָׁמָיו
וַיֶּחֶמְרוּ(٥) מֵימָיו
וְעָלוּ תְהוֹמָיו(٦)
וְנָשְׂאוּ דָכְיָם(٧).

וְרָפוּ(١١) חֲזָקִים
וְנֶחֶלְקוּ(١٢) אֲפִיקִים(١٣)
חֻצְּיָם עֲמֻקִּים(١٤)
וְהָרִים חֻצְּיָם .

---

(١) همت ، هاجت (٢) أمواج (٣) و كثيفة (٤) اكفهرت (٥) وغلت (٦) لججه (٧) تلاطم أمواجها (٨) يغلي (٩) يصرخ (١٠) مسكن (١١) وفترت (١٢) وانقسمت (١٣) تيارات (١٤) ودبان .

וְהָאֳנִי[١] חוֹלָה
יוֹרְדָה וְעוֹלָה
וְעַיִן תּוֹלָה[٢]
לְחוֹבְלִים[٣] אַיִם[٤]

וְלִבִּי מַחְשֶׁה[٥]
אֲקַוֶּה[٦] לְמַמְשֶׁה[٧]
כְּעַל יַד - מֹשֶׁה
אַהֲרֹן וּמִרְיָם .

אֶקְרָא אֲדֹנָי
וְאִירָא עֲוֹנַי[٨]
פֶּן תַּחֲנוּנַי[٩]
יִהְיוּ טֹרַח.[١٠]

שָׂחָה[١١] קַרְנָם[١٢]
וְנִבְהַל[١٣] סַרְנָם[١٤]
וְנִלְאָה[١٥] תָּרְנָם[١٦]
לִפְרוֹשׂ[١٧] כְּנָפָיו .

יִרְתַּח[١٨] בְּלִי אֵשׁ
וְלֵב מִתְיָאֵשׁ
בְּעֵת הִתְבָּאֵשׁ[١٩]
בְּמָשׁוֹט[٢٠] מְנִיפָיו.[٢١]

וְהָאֳנִי כְשִׁכּוֹר[٢٢]
יִתַעְתַּע[٢٣] וְיִהְכּוֹר[٢٤]
בְּלִי הוֹן[٢٥] יִמְכּוֹר
שׁוֹכְנֵי כְתֵפָיו .

---

(١) والسفينة (٢) متعلقة (٣) للملاحين (٤) أين هم (٥) يصمت (٦) آمل (٧) لمنجد (٨) ذنوبي (٩) تضرعي (١٠) ترح (١١) تطأطأ (١٢) رأسها (١٣) وذعر (١٤) ربانها (١٥) وعجز (١٦) قلوعها (١٧) لنشر (١٨) يغلي (١٩) كره (٢٠) بمجذاف (٢١) محركوه (٢٢) كسكران (٢٣) يسخر (٢٤) يهزأ (٢٥) مال .

וְזֶה לִוְיָתָן(1)
בְּעַד יָם אֵיתָן(2)
יַקְדִּישׁ(3) כְּחָתָן
לְמִשְׁתֶּה(4) אֲסוּפָיו(5)

וַיַּד אֳקְיָנוֹס
תְּאֱהַב לִכְנוֹס(6)
וְאָבַד מָנוֹס(7)
וְאֶפֶס(8) מִבְרָח(9) .

(ר' יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

بحارٌ كأطرافِ الجبالِ تثورُ ... وموجٌ كأسراب السفين يسيرُ
فيا ربنا اسودّت علينا سماؤنا ... وأضحت مياه الشاطئين تغورُ
فهاهو قعرُ الماء يظهرُ واضحاً ... وها هي رغوات المياه تطيرُ
وقد رَجفَ البحر المحيطُ بوابلٍ ... وشُقّقتِ الأمواهُ وهي تفورُ
فنصفٌ جبالٌ لا يُرام علوّها ... ونصفٌ بأذيال الجبالِ يغورُ
ترى السفْنَ فيه صاعداتٍ هوابطاً ... وليس لها بين المياهِ مجيرُ
وأصبح قلبي في الأضالع ساكناً ... وفي طيّه حب النجاةِ يدورُ
وليس سوى موسى وهرونَ منقذٌ ... إذا عزّ في الدنيا عليّ نصيرُ
ومريمُ شدتني من المُلكِ برّةً ... فقرّ فؤادٌ كاد قبلُ يطيرُ
إلهيَ أخشى أن يضيعَ تعبّدي ... فرحماك .. ذنبي في الحياة كبيرُ

(١) حوت (٢) شديد القوة (٣) يدعو (٤) لوليمة (٥) مدعووه (٦) الاجتماع (٧) مناص (٨) وتلاشى (٩) مفر .

لقد مال أطرافُ القلوعِ ورأسُها فحارَ بِها الرّبان وهو قديرُ
غداةَ على الماءُ الكثيرِ بلا لظى ومجدافُ من رام النجاة كسيرُ
ومال بنا قلبُ السفينةِ وادّنتْ جموعُ منايانا وجاء نذيرُ
وقد فرحَ الحوتُ الكبير بما يرى وما الحوتُ إلا في الوحوش أميرُ
ومُدّتْ لنا أيدي المحيط طويلةً فكان لنا هولٌ وكان مصيرُ

نظمها بالعربية : **منذر شعار**
الطالب بكلية الآداب

---

٢ ـــ في الغزل

قصيدة غزلية : שִׁיר יְדִידוּת(1)

ليهوذا اللاوي

מַה לָּךְ צְבִיָּה(2) תִּמְנְעִי צִירַיִךְ(3)
מְדוֹד(4) צְלָעָיו(5) מָלְאוּ צִירַיִךְ(6) ؟
לֹא תֵדְעִי כִּי אֵין לְדוֹדֵךְ מִזְּמָן
בִּלְתִּי שְׁמֹעַ קוֹל שְׁלוֹמוֹתַיִךְ .

---

(١) غزل (٢) ظبية (٣) رسائلكِ (٤) من محب (٥) ضلوعه (٦) مراسيلكِ ، سهامك .

אִם הַפְּרִידָה(1) עַל שְׁנֵינוּ נִגְזְרָה(2) ,
עִמְדִי מְעַט עַד אֶחֱזֶה(3) פָּנַיִךְ .
לֹא אֵדְעָה אִם בֵּין צְלָעַי נֶעֱצַר(4)
לִבִּי , וְאִם יֵלֵךְ לְמַסָּעַיִךְ .
חֵי אַהֲבָה! זִכְרֵי יְמֵי חִשְׁקֵךְ(5) , כְּמוֹ
אֶזְכֹּר אֲנִי לֵילוֹת תְּשׁוּקוֹתַיִךְ(6) .
כַּאֲשֶׁר דְּמוּתֵךְ(7) בַּחֲלוֹמִי תַּעֲבֹר ,
כֵּן אֶעְבְּרָה נָא בַּחֲלוֹמוֹתַיִךְ ?
בֵּינִי וּבֵינֵךְ יַם דְּמָעוֹת , יֶהֱמוּ(8)
גַּלָּיו , וְלֹא אוּכַל עֲבוֹר אֵלַיִךְ !
אַךְ לוּ פְּעָמַיִךְ(9) לְעָבְרוֹ קֵרְבוּ
אָז נִבְקְעוּ(10) מֵימָיו לְכַף רַגְלַיִךְ ...
בָּאתִי בְּאֵשׁ חִשְׁקֵךְ וּמֵי בִכְיִי , אֲהָהּ !
לִבִּי בְדִמְעוֹתַי וְגֶחָלַיִךְ ! . . .
מַרְאֵה דְמוּת אֹדֶם(11) עֲלֵי סַפִּיר(12) בְּעֵת
אֶרְאֶה שְׂפָתַיִךְ עֲלֵי שִׁנַּיִךְ .

---

(١) الفراق (٢) تحتمت (٣) أشاهد (٤) المحجز (٥) عشقك (٦) أشواقك (٧) طيفك
(٨) تهمي (٩) قدماك (١٠) انشقت (١١) ياقوت (١٢) لؤلؤ .

שֶׁמֶשׁ בְּפָנַיִךְ , וְלַיִל תִּפְרְשִׂי
עַל זָהֳרֵי עֳבִי(1) קְוֻצּוֹתַיִךְ(2) .
מֶשִׁי(3) וְרִקְמָה הֵם כְּסוּת גּוּפֵךְ , אֲבָל
הַחֵן(4) וְהַיֹּפִי כְּסוּת עֵינַיִךְ .
לֹא אֶשְׁמְעָה קוֹלֵךְ , אֲבָל אֶשְׁמַע עֲלֵי
סִתְרֵי לְבָבִי קוֹל צְעָדוֹתַיִךְ . (5)
פִּקְדִי(6) בְּיוֹם פָּקְדֵךְ לְחַיּוֹת חֲלָלַי(7)
חִשְׁקֵךְ , וְיוֹם בּוֹ יְחַיּוּ מֵתַיִךְ ,
נַפְשִׁי לְהָשִׁיב אֶל גְּוִיָּהּ(8) , כִּי בְּיוֹם
נָסְעֵךְ בְּצֵאתֵךְ יָצְאָה אַחֲרַיִךְ ...

ترجمة الأبيات

يا ظبيةً منعتْ رسائلَ ودّها عني وملأتِ الضلوعَ لهيبا
ما للمحب سوى سماعِ تحيةٍ تلقينها فتردّه مشبوبا
وإذا الزمانُ قضى علينا بالنوى فقفي لألمح وجهك المحبوبا
أنا لستُ أدري هل فؤاديَ في الحشا أم راح يسعى سعيكِ المكتوبا
وحياةِ ذا الحبِ العظيمِ تذكري أيام عشقِكِ والهنا المغصوبا

(١) كثافة (٢) ضفائرك (٣) حرير (٤) البهاء (٥) خطواتك (٦) اذكري
(٧) قتالى (٨) جسدها .

كتذكري ليلاتِ شوقك إنها   فجرتْ لديّ مدامعاً وندوبا
هل في خيالكِ لي مرادٌ مثلما   لكِ في الفؤاد .. إذن رأيتُ عجيبا
بيني وبينك بحرُ دمعٍ حتمتْ   أمواجُهُ ألاّ أكونَ قريبا
لكن إذا شئتِ العبورَ وقطعَهُ   شقّتْ إذن قدماكِ فيه دُروبا
ولقد دخلتُ بناءِ عشقِكِ والبكا   والقلبُ منشطرٌ لديّ قلوبا
واحسرتا .. في الماء يشقى واللظى   دمعٌ وجمرٌ .. يالهُ منكوبا
شفتاكِ كالياقوتِ فوق لآلىء   أشهى المنى أن تدنّي فأذوبا
والوجه كالشمسِ المنيرةِ ساطعٌ   والشعرُ يفرشُ في الضياء غروبا
إن كان جسمُكِ من حريرٍ ثوبُهُ   فعيونُكِ ارتدتِ البهاء قشيبا
يا ليت لي سمعاً لصوتِكِ إنما   تركتْ خُطاكِ على الشغافِ طُيوبا
فإذا بعثتِ من المماتِ وهواهِ   صرعاكِ والقتلى ، وكنتِ طبيبا
فتذكري نفسي وعودتها فقد   ذهبتْ وراءكِ إذ عزمتِ ذُهوبا

نظمها بالعربية : **خالد مسلماني**
الطالب بكلية الآداب

أبيات متفرقة في الغزل

בָּתֵּי חָרוּז שׁוֹנִים בַּעֲגָבִים

אֱמֹר לְרוּחַ עֹבְרָה עָלַי :
שָׁלוֹם שְׂאִי אֶל מַחְמַד רוּחִי

(ר׳ יהודה הלוי)

יוֹנִים תְּעוּפֶינָה כְּעָב(1) אֶל מַעֲרָב
אֻתְּכֶן בְּחֵי הָאַהֲבָה הִשְׁבַּעְתִּי(2)
לָשֵׂאת שְׁלוֹמִי אֶל יְדִידִים(3) רָחֲקוּ(4)
אַךְ בֵּין צְלָעַי אָהֳלָם(5) תָּקַעְתִּי(6)
וְאוֹמֶרֶת : זְנַח(7) אֶת־אַהֲבָתָם
וְהוֹקֵר(8) רַגְלְךָ מִמִּשְׁכְּנֵיהֶם (9)
עֲנִיתִיהָ : בְּלִבִּי אָהֳלֵיהֶם
וְאֵיךְ אוּכַל לְהַתִּיר(10) מֵיתְרֵיהֶם ? (11)

(ר׳ משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

حمائمُ طاوت كالسحاب إلى الغَرْبِ   حلفتُ عليها بالوفاء وبالحب
لحملِ سلامي للأحبة إنهم   نأوْا وخيامهم في ضلوعي وفي قلبي
وقائلةٍ أهمل هواهم ولا تطأ   مساكنهم والعذلُ أوجعُ في الصَّبّ
أيا هذه إنَّ الأحبة خيّموا   بقلبي ومالي فضلُ عزمٍ على الطُّنُبِ (١٢)

نظمها بالعربية : **منذر شعار**
الطالب بكلية الآداب

(١) كسحابة (٢) حلّفت (٣) أحباء (٤) بعدوا (٥) خيمتهم (٦) ضربتُ (٧) أهملْ (٨) ووقرْ (٩) من مساكنهم (١٠) أن أفكّ (١١) حبالهم (١٢) الطنب بضمتين الحبل وخفف هنا للضرورة .

וּלְאָנָה(1) וְאָנָה תִּפְנֶה(2) לִשְׁכֹּן בְּאֳהָלִים ? וְהִנֵּה
בִּלְבָבִי לְשִׁכְנָהּ מַחֲנֶה (3) גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם

(ר׳ יהודה הלוי)

צַר לִי עֲלֵי דוֹדִים לְבָבִי אֲסָרוּ
בֵּין אַמְתְּחוֹתֵיהֶם(4) וְרֻכְבוּ צְלָחוּ (5)

(ר׳ משה אבן עזרא)

אֵיךְ אַחֲרֶיךָ אֶמְצָאָה מַרְגּוֹעַ ? (6)
תָּנַע(7)— וְהַלֵּב עִמְּךָ יָנוּעַ

(ר׳ יהודה הלוי)

יוֹנָה תְּקַנֵּן(8) עַל אֲמִירֶיהָ(9)
יֵמַר לִלְבָבִי לַאֲמָרֶיהָ (10)
כִּי אֶמְצְאָה מַכְאוֹב(11) כְּמַכְאוֹבָהּ
וַיִּקְרֵנִי(12) כֵּן כְּמִקְרֶהָ

(ר׳ יהודה הלוי)

ترجمة الابيات الاخيرة

وحمامة تبكي على الأغصان يأسى الفؤاد لها وللأشجان
يا ليت بلواها عليّ وليت ما يعرو عواطفها الرقاق عراني

نظم : محمود فاخوري
الطالب بكلية الآداب

---

(١) وأينا (٢) تتجه (٣) معسكر (٤) حقائبهم (٥) مروا (٦) راحة ، استقرار
(٧) تنقل (٨) تعشش (٩) قمم الشجر (١٠) لأقوالها (١١) ألم (١٢) ويصيبني .

עֹפֶר(1) מְאוֹר(2) פָּנָיו   יוֹבִישׁ(3) מְאוֹר בֹּקֶר
גַּם חַלְלֵי עֵינָיו   רַבּוּ(4) לְאֵין חֵקֶר(5)

(ר׳ משה אבן עזרא)

ترجمة البيتين

ربَّ عفراءَ وجهُها يُخجِلُ الصُّبـ   ـحَ ووجناتُها دَمٌ أو نارُ
قتلتْ عينُها الكثيرَ وأعيا   كلَّ عدٍّ جرحى هواها الكِثارُ

نظم : **منذر شعار**
الطالب بكلية الآداب

יָפָתִי , לָמָּה עֵינַיִךְ   לְעֵין כֹּל דּוֹרְכִים(6) קֶשֶׁת(7)
יִתְנוֹדְדוּ(8) כָּל-רוֹאֵי בָם   יִהְיוּ כְדָגִים תּוֹךְ רֶשֶׁת(9)

(ר׳ יהודה נג׳ארה)

ترجمة البيتين

ما لعينيكِ أضحتا مثلَ قوسٍ   نافذٍ في المشاهدِ المفتونِ
فهو يمشي كسمكةٍ في شباكٍ   قلِقَ الخطوِ مثقلًا بالشجونِ

نظم : **عبد الكريم شقفة**
الطالب بكلية الآداب

---

(١) أعفر ، ظبي (٢) نور (٣) يخجل (٤) كثروا (٥) استقصاء (٦) تنصبان
(٧) قوساً (٨) يتأرجحون (٩) شبكة .

עַל לְחָיֵךְ וּשְׂעַר רֹאשֵׁךְ
אֲבָרֵךְ : יוֹצֵר(1) אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ

(ר' יהודה הלוי)

וְגַן שׁוֹשָׁן עֲלֵי לֶחְיוֹ , וְהִפְקִיד(2)
לְשָׁמְרוֹ הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים (3)

(ר' משה אבן עזרא)

עֲלֵי מַה - זֶּה רֵעִי(4) , יְקוֹד(5) אֵשׁ
בִּצְלָעַי וּכְנַחַל(6) יִזְּלוּ(7) דְמָעַי ؟

(ר' יהודה הלוי)

الحسناء والبدر : הַיָּפוֹה - פִיָּה וְהַסַּהַר

لیهوذا الحریزي

יְדַמּוּהָ(8) אֱלֵי סַהַר , וְאָמַר :
לְסַהַר אֵיךְ תְּדַמּוּ אֵת יְמִימָה ؟
וְסַהַר יֶחְסַר(9) פַּעַם וְיוֹסִיף(10)
וְהִיא לָעַד(11) בְּלִי חֶסְרוֹן תְּמִימָה(12)

---

(١) خالق (٢) وعين (٣) الثعابين (٤) رفاقي (٥) لهيب (٦) و كنهر (٧) تسيل.
(٨) يشبهونها (٩) ينقص (١٠) ويزداد (١١) على الدوام (١٢) كاملة .

וְסַהַר – עָב(1) תְּכַסֵּהוּ(2) וְיֶחְשַׁךְ

וְהִיא תָאִיר בְּבֵית מֶלֶךְ פְּנִימָה(3)

וְסַהַר – יֵשׁ מְעַט אֹפֶל(4) בְּתוֹכוֹ ,

וְעַל לֶחְיָהּ נְקֻדַּת מוֹר(5) רְשׁוּמָה(6)

וְסַהַר מַעְלָה(7) – גַּלְגַּל יְסֻבּוֹ(8)

וְהִיא תָּסֵב לְחִשְׁקָהּ כָּל-נְשָׁמָה(9)

וְסַהַר מַעְלָה יִמְשֹׁל חֲלִיפוֹת(10)

וְהִיא תִמְשֹׁל אֲבָל לֹא נֶעֱלָמָה(11)

וְעֵין כָּל-אִישׁ בְּסַהַר תִּשְׁלֹטָה(12), אַךְ

בְּגִנְזֵי(13) הַיֳּפִי הֵן הִיא חֲתוּמָה

וְסַהַר **מַעְלָה** יָאִיר כְּזֹהַר(14)

פְּנֵי עַלְמָה(15)? וְאִם(16) כִּימָה(17) וְחַמָּה(18)?

---

(١) سحابة (٢) تحجبه (٣) داخلاً (٤) أفول (٥) شامة (٦) مرسومة (٧) السماء (٨) يديره (٩) روح (١٠) على التتالي (١١) تختفي (١٢) تتسلط (١٣) في مكامن (١٤) كازدهار (١٥) فتاة (١٦) وهل (٧) الثريا (١٨) والشمس .

٣ — في الحنين

الحمامة الباكية : הַיּוֹנָה הַבּוֹכִיָּה

لموسى بن عزرا

וּבֶן-יוֹנָה , בְּרֹאשׁ אָמִיר מְקַנֵּן
בְּגַן – בֹּשֶׂם(1) , עֲלֵי מַה-זֶּה יְקוֹנֵן(2) ?
אֲפִיקָיו(3) לֹא יְכַזְּבוּ לְמִלּוֹ(4)
וְצֵל(5) תָּמָר(6) עֲלֵי רֹאשׁוֹ יְגוֹנֵן(7) ,
וְאֶפְרוֹחָיו יְרַנְּנוּ לְפָנָיו
וְהוּא לָהֶם זְמִיר(8) פִּיהוּ יְשַׁנֵּן !
בְּכֵה גוֹזָל(10) , בְּכֵה נוֹדֵד(11) , וּבָנָיו
לְמֶרְחוֹק , וְאֵין טַרְפָּם(12) מְכוֹנֵן(13) ,
וְהָבָה-(14) לוֹ אֲבָרֵךְ(15) וְיָעוּף
אֲלֵיהֶם , וַעֲפַר אַרְצָם יְחוֹנֵן(16) !

---

(١) عطر (٢) ينتحب (٣) جداوله (٤) أمامه (٥) وظل (٦) نخلة (٧) يحمي (٨) شدو (٩) يردد (١٠) سليب (١١) متشرد (١٢) غذاؤهم (١٣) يحضر (١٤) وهب (١٥) أعضاؤك (١٦) يحب .

ترجمة الأبيات

تلكَ الحمامةُ في الجنائنِ عشُها بينَ الأريجِ تخيّرتْه ظليلا
والنخلُ في رِفقٍ يلامسُ عرشَها والأفقُ رحبٌ لايُعيق سبيلا
وفراخُها من حولها حاطت بها تشدو الغناءَ وتسجع الترتيلا
فتظنُها في فرحةٍ ومسرّةٍ لولا بكاءٌ صيّرتْه هديلا
فلمَ النحيبُ هل افتقدتِ أحبةً أم أنتِ مثلي قد فقدتِ خليلا
فدعي النواحَ وغرّدي مسرورة وابكي إذا شئتِ النحيبَ قليلا
إبكي شريداً تاهَ في آفاقها يرجو النجاةَ مجرّحاً وعليلا
إبكي سليباً غرّمتْه مصيبةٌ أحبابه فغدا غِناهُ عويلا
هاتي جناحاً كي أحطّ بأرضهم متمرّغاً في تربهم وذليلا

نظمتها بتصرف : **عفة وصال حمزة**
الطالبة بكلية الآداب

قلبي في المشرق : לִבִּי בְמִזְרָח

ليهوذا اللاوي

לִבִּי בְמִזְרָח וְאָנֹכִי בְּסוֹף מַעֲרָב —
אֵיךְ אֶטְעֲמָה אֵת אֲשֶׁר אֹכַל וְאֵיךְ יֶעֱרָב(1)?

(١) يلذ .

אֵיכָה אֲקַיֵּם אֶת נְדָרַי(1) וֶאֱסָרַי(2) בְּעוֹד
צִיּוֹן בְּחֶבֶל(3) אֱדוֹם, וַאֲנִי בְּכֶבֶל(4) עֲרָב ?
יֵקַל(5) בְּעֵינַי כָּל־טוּב אֶרֶץ סְפָרַד , כְּמוֹ
יֵקַר בְּעֵינַי רְאוֹת עַפְרוֹת דְּבִיר(6) נֶחֱרָב(7) !

(ר' יהודה הלוי)

الحنين الى بيت المقدس

לְצִיּוֹן שֶׁאֲפָה נַפְשִׁי

ليهوذا الحريزي

לְצִיּוֹן שָׁאֲפָה(8) נַפְשִׁי וְרוּחִי
הֱיוֹת בָּהּ כָּל־יְמוֹת חַיַּי מְנוּחִי(9) ,
בְּחֶשְׁקָהּ יִנְעֲמוּ(10) לִי הַתְּלָאוֹת(11) ,
וְאֶתֵּן בָּהּ לְמַכֶּה רֹאשׁ וְלֶחִי ,
וְלֹא אֶתְאַו(12) לְבִלְתָּהּ(13) כָּל־יְמוֹתַי ,
עֲדֵי אֶגְוַע(14) וְנָס(15) כֹּחִי וְלֵחִי(16)

---

(١) نذوري (٢) ومحرّماتي (٣) في مقاطعة (٤) في قيد (٥) يقلّ ايدون (٦) هيكل (٧) دارس (٨) تاقت (٩) راحتي (١٠) تهنأ (١١) المصائب (١٢) أصبو (١٣) لسواها (١٤) أموت (١٥) فيزول (١٦) قوة شبابي .

וְאֵיךְ אֶכְסֹף(1) לְטוּב רִקְחֵי(2) בְשָׂמִים ?

וְהִיא בְשָׂמִי וְטוּב רִקְחִי וְרֵיחִי !

אֲחוֹנֵן אֶת עֲפָרֶיהָ בְּכָל-עֵת ,

עֲדֵי יַשְׁאִיר עֲפָרָהּ אוֹת(3) בְּמִצְחִי ;

עֲפָרָהּ אֶעֱשֶׂה מַרְפֵּא(4) לְנִגְעִי(5)

וְאֶמְרַח(6) עַל-שְׁחִין(7) לִבִּי וְיֶחִי .

(ר' יהודה אלחריזי)

---

٤ — في الفخر

الحكمة : הַחָכְמָה

ليهوذا اللاوي

אֵיךְ אֶפְחֲדָה מֵאִישׁ-וְלִי נֶפֶשׁ

חַתּוּ(8) אֲרָיוֹת(9) מִכְּפִירֶיהָ(10) ?

אֵיךְ אֶדְאֲגָה(11) מֵרִישׁ(12)—וְהַחָכְמָה

תַּחְצֹב(13) פְּנִינִים(14) מֵהֲרָרֶיהָ ?

---

(١) أطمع (٢) أدهان (٣) علامة (٤) دواء (٥) لدائي (٦) وأدهن (٧) ورم (٨) فزعت (٩) آساد (١٠) من أشبالها (١١) أجزع (١٢) من فقر (١٣) تنحت (١٤) لآلىء .

אִם אֶרְעֲבָה – הִנֵּה מְגָדֶיהָ (1)

אוֹ אֶצְמָאָה – אֶמְצֶה (2) נְהָרֶיהָ !

אֵיךְ אֵשְׁבָה שׁוֹמֵם (3) – וְכִנּוֹרָהּ (4)

אוֹתִי יְשַׁעְשַׁע (5) בְּשִׁירֶיהָ ?

אֵיךְ אֶדְרְשָׁה רֵעַ יְשִׂיחֵנִי (6) –

עֵת אֶשְׁמְעָה חָכְמַת דְּבָרֶיהָ ?

נִבְלִי (7) וְכִנּוֹרִי בְּפִי עֵטִי

גַּנֵּי וּפַרְדֵּסִי (8) – סְפָרֶיהָ .

(ר׳ יהודה הלוי)

ترجمة الأبيات

لمَ أفزَعَنَّ وبي نفسٌ أفزَعَتْ أسْدَ الفلاةِ كبارَها بصغارها(٩)

والفقرَ لا أخشى وعنديَ حكمةٌ تسبي اللآلي البيضَ من أوكارها

فإذا سغبتُ قطفتُ من أثمارها وإذا ظمئتُ رشفتُ من أنهارها

وإذا انفردتُ حضنتُها قيثارةً فرأيتُ سلوى العمر في أوتارها

وإذا رغبتُ إلى الجليس مؤانساً جادت بلؤلؤةِ النُهى ومحارِها

قيثارتي منهـا يراعي المنتشي وجنانُ خلدي الخُضرُ في أسفارها

نظمها بالعربية : **منذر شعار**

الطالب بكلية الآداب

---

(١) ثمارها (٢) أرتشف (٣) وحيداً (٤) وقيثارتها (٥) يسلي (٦) يسامرني (٧) عودي (٨) وفردوسي (٩) الجار والمجرور متعلقان بأفزعت . وكبارها بدل من أسد . وبهذا يتسق اللفظ العربي مع النظم العبري .

كرامتي في مكاني : כְּבוֹדִי בִּמְקוֹמִי

لابراهيم بن عزرا

כְּבוֹדִי(1) בִּמְקוֹמִי   וְאִם אַשְׁפִּיל(2) שִׁבְתִּי ,
וְלֹא אֶבְחַר(3) מָקוֹם   כְּנִקְלִים(4) בִּגְאוֹנָם(5) ,
אֲשֶׁר הֵמָּה חוֹשְׁבִים   הֱיוֹתָם רֹאשׁ מוֹשָׁב(6) ,
וְהַמּוֹשָׁב לָהֶם   יְכַסֶּה עֶלְבּוֹנָם(7) ;
אֲנִי הוּא הַמָּקוֹם   וְהַמָּקוֹם אִתִּי(8) ,
וְהֵמָּה – הַמָּקוֹם   יְמַלֵּא חֶסְרוֹנָם (9) !

(ר׳ אברהם אבן עזרא)

ترجمة الابيات

كرامتيَ العزيزةُ في مكاني   ولو صغّرتُهُ أخرى الزمانِ
ولستُ كمعشرٍ أصحابِ عُجْبٍ   صغارٍ في أماكنَ ذاتِ شانِ
يظن النـاسُ أنهمُ صدورٌ   ولولاها لباتوا في هَوانِ
أنا الصدرُ الذي لاصدرَ غيري   ويملأ نقصَهم صَدْرُ المكانِ

نظمها بالعربية : **عبد الكريم شقفة**
الطالب بكلية الآداب

---

(١) كرامتي (٢) أخفض (٣) أختار (٤) كأذلة (٥) في كبريائهم (٦) مجلس (٧) مهانتهم (٨) معي (٩) نقصهم .

٥ — في الرثاء

رثاء أخ : קִינָה עַל אָח

لشموئيل هناغيد

כְּבָר שָׁלְמוּ(1) יְמֵי אֶבְלִי(2) ,
וְלֹא שָׁלְמוּ יְמֵי חֶבְלִי(3) , —
אֲהָהּ(4) , אַלְלַי(5) , וְצַר - לִי צַר ,
וּמַר - לִי מָר , וְאוֹיָה(6) לִי
עֲלֵי אָחִי וּבֶן אִמִּי ,
כְּלִיל(7) רֹאשִׁי וּמַכְלָלִי(8) !
הֲזֶה הָיָה מְנָת(9) חֶלְקִי ,
הֲכֹה(10) עָלָה בְּגוֹרָלִי(11) ?
וְאִלּוּ צַר(12) אֲחָזָהוּ —
הֲדַפְתִּיהוּ(13) בְּרֹב חֵילִי(14) ,
וְלוּ יָשׁוּב בְּמוֹ - כֹפֶר(15) —
פְּדִיתִיהוּ(16) בְּכָל - יֶשׁ - לִי(17) ,
אֲבָל מָה אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם ,
וְאֵלֶּה מִשְׁפְּטֵי(18) אֵלִי(19) !

(ר' שמואל הנגיד)

---

(١) انقضت (٢) حدادي (٣) ألمي (٤) آه (٥) ويلاه (٦) وويل (٧) تاج (٨) وتمامي (٩) نصيب (١٠) أهكذا (١١) بقرعتي (١٢) عدو (١٣) صددته (١٤) قوتي (١٥) بذات دية (١٦) فديته (١٧) بكل ما أملك (١٨) أحكام (١٩) إلهي .

رثاء ابن : קִינָה עַל בֵּן

لابراهيم بن عزرا

אֲבִי הַבֵּן , קְרַב לִסְפֹּד (1) ,
כִּי אֵל מִמְּךָ רָחַק (2)
אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ
אֲשֶׁר אָהַבְתָּ , אֶת יִצְחָק !
בָּכֹה אֶבְכֶּה בְּכָל־רֶגַע (3)
וְאֶשָּׂא נְהִי (4) נִהְיָה (5) ,
בְּזָכְרִי זֶה שָׁלֹשׁ שָׁנִים
מוֹתוֹ בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה (6) —
וְצֵאתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם ,
וְנַפְשִׁי עָלָיו הוֹמִיָּה ,
עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּיתִי
לַיְלָה וְיוֹמָם בּוֹכִיָּה ;
כַּמָּה תְלָאוֹת מְצָאוּנִי —
וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת (7) יִצְחָק !

---

(١) للندبة (٢) أبعد (٣) لحظة (٤) نحيب (٥) مقدّر (٦) غريبة (٧) نتائج .

רֵעִי , הַרְפֵּה(1) מִמֶּנִּי ,
אִם תְּנַחֲמֵנִי(2) – תְּנִיעֵנִי(3) ,
מַחְמַל(4) נַפְשִׁי אַל תִּזְכֹּר
וּשְׁמוֹ אַל תַּשְׁמִיעֵנִי ,
שְׁמָמוֹת(5) עוֹלָם הֱשִׁמַּנִי (6)
וַיִּקַּח מַחְמַד עֵינַי ,
כָּלָה(7) שְׁאֵרִי(8) וּלְבָבִי –
כַּאֲשֶׁר כָּלָה יִצְחָק !

(ר' אברהם אבן עזרא)

---

٦ — في شكوى الزمان والحكم

قصيدة البؤس : שִׁיר תּוּגָה

لابراهيم بن عزرا

(א) אַשְׁכִּים (9) לְבֵית הַשַּׂר(10)
אוֹמְרִים : כְּבָר רָכָב ;

---

(١) محل (٢) تعزيني (٣) تهزّني (٤) مشتهى (٥) خراب (٦) أتلفني (٧) فنيَ
(٨) بقيتي (٩) أبكر (١٠) الأمير.

אָבָא לְעֵת עֶרֶב אוֹמְרִים : כְּבָר שָׁכָב(1) .
אוֹ יַעֲלֶה מֶרְכָּב אוֹ יַעֲלֶה מִשְׁכָּב(2) ,
אוֹיָה לְאִישׁ עָנִי , נוֹלַד בְּלִי כוֹכָב .

(ב) גַּלְגַּל(3) וּמַזָּלוֹת(4) בְּמַעֲמָדָם(5)
נָטוּ(6) בְּמַהֲלָכָם לְמוֹלַדְתִּי(7) ;
לוּ יִהְיוּ נֵרוֹת(8) סְחוֹרָתִי(9)
לֹא יֶאֱסַף(10) שֶׁמֶשׁ עֲדֵי מוֹתִי .

(ג) אִיגַע(11) לְהַצְלִיחַ(12) וְלֹא אוּכַל
כִּי עִוְּתוּנִי(13) כּוֹכְבֵי שָׁמַי ;
לוּ אֶהְיֶה סוֹחֵר בְּתַכְרִיכִים(14)
לֹא יִגְוְעוּן(15) אִישִׁים בְּכָל־יָמָי .

(ד) אִלּוּ לְפִי אֵידִי(16) דְּמָעַי יִזְּלוּן(17)
לֹא דָרְכָה(18) רֶגֶל אֱנוֹשׁ(19) יַבֶּשֶׁת(20)
אַךְ לֹא לְמֵי נֹחַ לְבַד כָּרַת(21) בְּרִית(22)
כִּי גַם לְדִמְעִי נִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת(23) .

(ר' אברהם אבן עזרא)

---

(١) اضطجع (٢) مضجع (٣) قوس قزح (٤) والبروج (٥) في دورانها (٦) مالت (٧) إلى مولدي (٨) شموع (٩) بضاعتي (١٠) يغيب (١١) أكلّ (١٢) النجاح (١٣) أغوتني (١٤) بأكفان (١٥) يموتون (١٦) بؤسي (١٧) تسيل (١٨) وطئت (١٩) إنسان (٢٠) يابسة (٢١) قطع (٢٢) عهد (٢٣) القوس .

ترجمة الأبيات

أجيء إلى بيتِ الأميرِ مع الفجرِ لأرجوه من بانع الرَّغدِ النزْرِ
فأخبَرُ أن قد راحَ من قبلُ راكباً وما حيلتي فيه وما حيلةُ الصبرِ
وإن عدتُ في وقت الغروبِ رأيتُه وقدغمّضَ الأجفانَ في نومهالسحري
كذلك لا ألقاه إلا موزّعاً فإما على فرشٍ وإما على مُهْرِ
فياحسرةً لي من فقيرٍ معذّبٍ بلا راحةٍ يمشي بلا كوكبٍ يجري
وقد كان لي أبراجُ حظ تهافتت ودولابُ سعدٍ مالَ في المهلكِ الوعرِ
فلو كنتُ بالشمع القليلِ متاجراً لما أفلتْ شمسُ النهار مدى عمري
كذلك لما أبلغِ النجحَ مرةً على أنني آتيهِ بالتعب المرّ
فلو كنتُ بالأكفانِ يوماً متاجراً لما سيق في عمري رجالٌ إلى القبرِ
فوالله لو سالت دموعيَ مرةً على قدْرِ بؤسي والتعاسةِ والنُّكرِ
لما وطىء الانسان أرضاً ولا مشى جموعُ الورى إلا على لجج البحرِ
لطوفانِ نوحٍ كان قوسٌ وعهدةٌ كذلك أضحى لي بآخرةِ الدهرِ

نظمها بالعربية : **منذر شعار**
الطالب بكلية الآداب

أين القبور : אַיֵּה הַקְּבָרוֹת

אַיֵּה קִבְרוֹת אִישִׁים(1) מֵתוּ   עַל הָאָרֶץ מִימֵי קֶדֶם ?
קֶבֶר נֶחְצַב(2) עַל־גַּב קֶבֶר ,   רוֹדֵם הַשֹּׁכֵב עַל־גַּב רוֹדֵם ,
חֹרֵי(3) עָפָר יַחַד שָׁכְנוּ   אַבְנֵי גִיר(4) עִם־אַבְנֵי אֹדֶם(5) !

(ר׳ משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

نفسي تُسائِلُ بُكرةً وأصيلا   أين القبورُ لقد عَجبتُ طويلا
تلك الخلائقُ كدّستْ أشلاؤها   فتبدلتْ ضِمن الثرى تبديلا
حجرٌ من الياقوتِ صيغَ منمّقاً   والجيرُ في غلظٍ عليه أُهيلا

نظمتها بتصرف : **عفة وصال حمزة**
الطالبة بكلية الآداب

فليذكر الانسان : יִזְכֹּר גֶּבֶר

יִזְכֹּר גֶּבֶר(6) בִּימֵי חַיָּיו ,   כִּי לַמָּוֶת הוּא לָקוּחַ

---

(١) رجالات (٢) حفر (٣) ثقوب (٤) جير (٥) ياقوت (٦) الانسان . الجبار .

וּלְאַט(1) יִסַּע כָּל־יוֹם מַסָּע ,   אָכֵן(2) יַחְשֹׁב כִּי יָנוּחַ(3) ,
דּוֹמֶה אֶל אִישׁ שׁוֹקֵט(4) עַל צִי(5)   אַךְ יִדֶּא(6) עַל כַּנְפֵי רוּחַ !

(ר׳ משה אבן עזרא)

ترجمة الأبيات

فليذكر الانسان في أيامه   أن الحياة تسوقه لممات
و كل يوم يستجد مراحلا   تدنو به من فرقة وشتات
فكأنه رجل بفلك هادىء   لكن مجذافيه ريح عاتي

نظمها : **محمود فاخوري**
الطالب بكلية الآداب

---

٧ — في المدح

يهوذا اللاوي : יְהוּדָה הַלֵּוִי

ليهوذا الحريزي

לְלֵוִי כָּל יָקָר(7) נָאוֶה(8) וְנִלְוֶה ,
וְהוּא לְוְיַת(9) פְּאֵר(10) עַל רֹאשׁ מְשִׁיחָיו.

---

(١) ورويداً (٢) حقاً (٣) يستريح (٤) هادىء (٥) سفينة (٦) يزف (٧) وقار (٨) بهي (٩) إكليل (١٠) فخار

וְאִם זָרַח בְּחוּג(1) מַעֲרָב מְאוֹרוֹ —
בְּמִזְרָח מָלְאוּ כָל־צַד רְקָחָיו .
וּבְקְרָב(2) שִׁיר – שְׁבָחָיו(3) שָׂם שְׁלָחָיו(4)
לְהִלָּחֵם , וְשִׂיחָיו(5) הֵם רְמָחָיו .
וְרַבִּים רוֹצְצוּ(6) אַחֲרָיו – וְנִלְאוּ
מְצֹא דַרְכּוֹ וְלֹא יָדְעוּ אֳרָחָיו(7) .
וְהוּא בָא בַּחֲדַר הַשִּׁיר לְבַדּוֹ
עֲדֵי צֵאתוֹ וְסָגַר אֶת פְּתָחָיו(8) .
וְהִצְמִיחַ(9) בְּטַל מִלָּיו צְמָחָיו ,
וְהִפְרִיחַ(10) בְּמֵי שִׂכְלוֹ פְּרָחָיו .
וְיוֹם עָרְכוּ(11) חֲכָמִים מִלְחֲמוֹת שִׁיר—
יְהוּדָה הוּא אֲשֶׁר גָּבַר(12) בְּאֶחָיו .

(ר׳ יהודה אלחריזי)

ترجمة الابيات

لصاحبنا اللاوي احترامٌ ورفعةٌ فقد بات إكليلاً على الشعراءِ
إذا أشرقتْ في الغرب أضواء فضله أضاءت بأرض الشرق خيرَ ضياءِ
وقدحاول الأقوامُ ركضاً كركضه فكلّوا وبانت خطة الضعفاءِ

---

(١) ناحية (٢) وفي معركة (٣) مدائحه (٤) أسيافه (٥) وأقواله (٦) تراكضوا
(٧) طُرُقه (٨) أبوابه (٩) وأنبت (١٠) وأزهر (١١) أقاموا (١٢) تغلب .

فجاء إلى قصر القريض لوحده　　وأغلق باب القصر في خيلاء

له أيكة من لفظه وأزاهر　　من الحكمة الزهراء ذات بهاء

ويوم تبارى قادة الشعر بذّهم　　فأمسى إمام الصحب والنظراء

نظمها بالعربية : **عبد الكريم شقفة**

الطالب بكلية الآداب

نوال الأمير ونوال الغمام

מַתַּת הַגְּבִיר וּמַתַּת הֶעָבִים

لتادروس أبي العافية

לוּלֵא אֲשֶׁר זָהָב מְרִיקִים(1)

וּפִז יָדָיו , וְהֶעָבִים – רְבִיבִים(2)

וְעֵת תִּתּוֹ יָגֵל(3) שֶׁמֶשׁ צְדָקָה

וְעֵת תִּתָּם מְאוֹר שֶׁמֶשׁ מְעִיבִים(4)

וּפָנָיו שׂוֹחֲקִים שָׂשִׂים(5) בְּתִתּוֹ

וְעֵת תִּתָּם פְּנֵיהֶם נֶעֱצָבִים(6)

וְגִשְׁמֵי הַזְּבוּל(7) עִתִּים מְרֵעִים(8)

וְגִשְׁמֵי הַגְּבִיר(9) תָּמִיד מְטִיבִים

(טדרוס אבו אל עאפיה)

---

(١) تهطل (٢) ديم (٣) يبدي (٤) تكسو بالغيوم (٥) مبتهجون (٦) متكدرون
(٧) السماء الرابعة (٨) تسيء (٩) الأمير ، السيد .

٨ — في الأحاجي والألغاز

القلم : הָעֵט

וְעָרֹם(1) מִבְּלִי מַלְבּוּשׁ וּמְכַסֶּה

וְלֹא חַיִּים וְלֹא נֶפֶשׁ בְּקִרְבּוֹ (2)

וּמִפִּיו מַהֲלַךְ חָכְמָה וּבִינָה(3)

וְהוּא הוֹרֵג כְּחֵץ(4) שָׁנוּן(5) בְּאָרְבּוֹ(6)

(ר׳ שלמה בן גבירול)

וּמָה ־ צִפּוֹר אֲשֶׁר יָקִיא(7) שְׁחוֹרִים

יְשָׁרִים גַּם תְּמִימִים(8) בְּעֲבָרִים(9)?

וְהוּא חַלָּשׁ(10)וְהוּא גִבּוֹר, וְהוּא דָל,(11)

וְהוּא אִלֵּם(12) יְרַנֵּן כַּמְּהִירִים

וְהוּא לֹא חַי , וְגַם לֹא מֵת , וְדָמוֹ

יְשַׁו(13)מַרְפֵּא14לְמוֹ קֶטֶב מְרִירִים(15)

(ר׳ יהודה הלוי)

וּמַה – דַּקָּה , וְרַקָּה וַחֲלָקָה (16) ,

וְאִלֶּמֶת מְדַבֶּרֶת בְּחָזְקָה ?

---

(١) وعريان (٢) في جوفه (٣) وفطنة (٤) كسهم (٥) مسنن (٦) في مكمنه (٧) يلفظ (٨) كاملون (٩) في الجوانب (١٠) ضعيف (١١) بائس (١٢) أبكم (١٣) يشبه (١٤) علاج (١٥) وباء فتاك (١٦) وناعمة الملمس.

וְהוֹרֶגֶת בְּנֵי אָדָם חֲרִישִׁית(1)
וְדַם אֵילִים(2) בְּמוֹ פִיהָ מְרִיקָה(3)
(ר׳ יהודה הלוי)

אֱמֹר מָה הוּא אֲשֶׁר יַעַן דְּבָרִים
בְּלִי לָשׁוֹן וְיָשִׁיב מַאֲמָרִים
וּמַאֲמָרָיו לְמֶרְחוֹק שְׁמוּעִים
וְנֶגְדּוֹ כָל־לְשׁוֹנוֹת הֵם קְצָרִים ?
(ר׳ יהודה הלוי)

الرمّانة : הָרִמּוֹן ·

ليهوذا اللاوي

אֱמָר־לִי מַה־דְּמוּת(4) בָּתִּים לְבָנִים
בְּתוֹךְ קִרְיָה(5) יְרַקְרֶקֶת סְתוּמָה(6)
וְיוֹשְׁבֶיהָ כְּעֵין אֹדֶם אֱמוּנִים(7)
בְּמַיִם וַעֲפַר אֶרֶץ וְחוֹמָה(8) ?

---

(١) بصمت (٢) أيائل . كبار القوم (٣) تسفك (٤) شبه (٥) مدينة (٦) مسدودة
(٧) ناشئون (٨) وقاية .

תֵּבָה(1) דְּמוּת קֻבָּה מְתֻלַּעַת(2)
כַּדּוּר(3) עֲגֻלָּה(4) לֹא מְרֻבַּעַת
קָנִים(5) שְׁנַיִם גַּם שְׁלִישִׁים בָּהּ
נָאוִים כְּמוֹ חוֹתָם(6) לְטַבַּעַת
מִגְדָּל עֲלֵי רֹאשָׁהּ לְתַלְפִּיּוֹת(7)
תָּלוּל(8) כְּכוֹבַע אוֹ כְּמִגְבַּעַת(9)
הַשּׁוֹכְנִים תּוֹכָהּ עֲרֻמִּים , לֹא
יִתְבּוֹשְׁשׁוּ(10) בֹּשֶׁת בְּנֵי דַעַת

(ר׳ יהודה הלוי)

المرآة : הַמַּרְאָה

لسليمان بن جبيرول

כְּלִי מֵכִיל(11) לְאֵין תַּכְלִית(12) וְקֵצֶה
וְהוּא קָטֹן , בְּיָדְךָ תֹּאחֲזֵהוּ
וְרָחוֹק מִמְּךָ לִתְפּוֹשׂ(13) אֲשֶׁר בּוֹ
וְאִם עַיִן בְּעַיִן תֶּחֱזֵהוּ(41)

(ר׳ שלמה בן גבירול)

---

(١) علبة (٢) ترتدي ثوباً قرمزياً (٣) كالكرة (٤) مستديرة (٥) أعشاش (٦) حجر كريم (٧) كحصن (٨) حصين (٩) كقبعة (١٠) يخجلون (١١) يحتوي (١٢) حد (١٣) لتمسك (١٤) تشاهده .

نموذج نثري

أفضلية الشعر العربي على الشعر العبري

מַעֲלַת הַשִּׁירָה הָעַרְבִית עַל הַשִּׁירָה הָעִבְרִית

ليهوذا الحريزي

« דְּעוּ כִּי הַשִּׁיר הַנִּפְלָא(1) , אֲשֶׁר בִּפְנִינִים מָלֵא הָיָה בַּתְּחִלָּה(2) לִבְנֵי עֲרָב לְנַחֲלָה(3) . וְהֵם חִזְּקוּ בוֹ כָּל – בֶּדֶק(4) , וַיִּשְׁקְלוּהוּ(5) בְּמֹאזְנֵי צֶדֶק(6) ... וְלָהֶם עַל מְשׁוֹרְרֵי(7) תֵּבֵל(8) הַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה ... וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֻמָּה מְשׁוֹרְרִים ... כָּל שִׁירֵיהֶם(9) לְנֶגֶד(10) שִׁירֵי הַיִּשְׁמְעֵאלִים לֹא לְעֵזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל ... כִּי אֵין הַשִּׁיר הַנָּעִים בְּמִבְטָאוֹ(11) , הֶעָרֵב(12) בְּמִקְרָאוֹ(13) ... כִּי אִם לִבְנֵי עֲרָב לְבַדָּם , וְכָל הַגּוֹיִם כְּאַיִן(14) נֶגְדָּם .

« גַּם מִבְּנֵי עַמֵּנוּ אַחֲרֵי גָּלוּתָם מֵאַדְמָתָם , שָׁכְנוּ רַבִּים מֵהֶם עִם בְּנֵי עֲרָב בְּאַרְצוֹתָם , וְנָהֲגוּ(15) לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹנָם וְלַהֲגוֹת(16) בְּהֶגְיוֹנָם(17) . וּבְהִתְעָרְבָם(18) עִמָּהֶם , לָמְדוּ מְלֶאכֶת(19) הַשִּׁיר מֵהֶם ... כִּי בְּעוֹד אֲבוֹתֵינוּ שׁוֹכְנִים בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ , לֹא נוֹדַע לָהֶם שִׁיר שָׁקוּל(20) בִּלְשׁוֹן קֹדֶשׁ . רַק סִפְרֵי אִיּוֹב וּמִשְׁלֵי(21) וּתְהִלִּים(22) הֵם פְּסוּקִים(23) קְצָרִים וְקַלִּים , וַיִּדְמוּ לַחֲרוּזֵי(24) שִׁיר , אֲבָל אֵין לָהֶם חָרוּז וְאֵינָם שְׁקוּלִים » .

(ר׳ יהודה אלחריזי)

---

(١) العجيب (٢) في البدء (٣) ملكاً (٤) ثغرة ( ) فوزنوه (٦) بموازين صادقة (٧) شعراء (٨) العالم (٩) أشعارهم (١٠) إزاء (١١) في لفظه (١٢) الحلو (١٣) في قراءته (١٤) كالعدم (١٥) وتعودوا (١٦) والتفكير (١٧) بتفكيرهم (١٨) وباختلاطهم (١٩) صناعة (٢٠) موزون (٢١) والأمثال (٢٢) والمزامير (٢٣) آيات (٢٤) لأبيات

القسم الثامن

طائفة مختارة

من

الحكم والأمثال

חלק שמיני

קֹבֶץ נִבְחָר

שֶׁל נִיבִים וּמְשָׁלִים

حكم وأمثال : נִיבִים וּמְשָׁלִים

אֵין אֻמָּן(1) בְּלִי כֵּלִים .

אֵין הַקֹּמֶץ(2) מַשְׂבִּיעַ אֶת הָאֲרִי .

אֵין חֲלוֹם בְּלֹא דְבָרִים בְּטֵלִים .

אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה .

אֵין מְבִיאִין רְאָיָה(3) מִן הַשּׁוֹטִים(4) .

אֵין מַלְאָךְ אֶחָד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי שְׁלִיחוּת .

אֵינוֹ דוֹמֶה שְׁמִיעָה לִרְאִיָּה .

אַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ .

אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי .

אִם אֵין צֹאן אֵין רוֹעֶה .

אֱמֹר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה .

בֵּין הָרוֹעֶה וְהַשֶּׂה נִבְקַע הַשֶּׂה .

בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל(5) לִהְיוֹת אִישׁ .

דָּבָר וְלֹא חֲצִי דָבָר .

דִּירָה נָאָה(6) וְאִשָּׁה נָאָה וְכֵלִים נָאִים מַרְחִיבִים דַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם .

---

(١) صاحب صنعة (٢) الحفنة (٣) بينة (٤) الحمقى (٥) حاول (٦) جميلة .

סוֹפוֹ הוֹכִיחַ(1) עַל תְּחִלָּתוֹ .

הַיּוֹם קָצָר וְהַמְּלָאכָה(2) מְרֻבָּה .

הַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ .

יֵשׁ רוֹצֶה וְאֵין לוֹ , וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵינוֹ רוֹצֶה .

פְּרוּטָה וּפְרוּטָה מִצְטָרְפוֹת(3) לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל .

מִי שֶׁהַכֶּסֶף בְּיָדוֹ , יָדוֹ עַל הָעֶלְיוֹנָה .

לֹא דֻבִּים וְלֹא יַעַר .

לֹא הֵם וְלֹא שְׂכָרָם .

לֹא מִדֻּבְשֵׁךְ וְלֹא מֵעֻקְצֵךְ(4) !

לֹא כָל הָעִתִּים(5) שָׁווֹת .

לֹא לְחִנָּם הָלַךְ הַזַּרְזִיר(6) אֵצֶל הָעוֹרֵב כִּי מִמִּינוֹ(7) הוּא .

לֹא רָאִיתִי – אֵינוֹ רְאָיָה .

לַמָּקוֹם שֶׁלִּבִּי אוֹהֵב שָׁם רַגְלַי מוֹלִיכוֹת אוֹתִי .

מוּם(8) שֶׁבְּךָ אַל תֹּאמַר לַחֲבֵרֶךָ .

תָּפַשְׂתָּ(9) מְרֻבֶּה לֹא תָפַשְׂתָּ .

מַזָּל מַחְכִּים וּמַזָּל מַעֲשִׁיר .

מִי שֶׁטָּרַח בְּעֶרֶב שַׁבָּת יֹאכַל בְּשַׁבָּת .

מַעֲשֶׂיךָ יְקָרְבוּךָ וּמַעֲשֶׂיךָ יְרַחֲקוּךָ .

---

(١) دل (٢) والعمل (٣) تنضم (٤) من وخزك (٥) الظروف (٦) الزرزور (٧) من جنسه (٨) عيب (٩) امسكت .

מַרְבֶּה נְכָסִים(1) מַרְבֶּה דְאָגָה(2) .

נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד .

נֵר לְאֶחָד נֵר לְמֵאָה .

נָשִׁים רַחֲמָנִיּוֹת הֵן .

סוֹפְךָ טוֹב כֻּלְּךָ טוֹב .

צָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת מַשְׁכִּיחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת .

תּוֹכוֹ אָכַל , קְלִפָּתוֹ זָרַק .

הָאֲרִי נַעֲשָׂה שׁוּעָל .

אֲרִי הָרוּג הָרַגְתָּ , קֶמַח טָחוּן טָחַנְתָּ .

הֱוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים .

הַגְּדָיִים נַעֲשׂוּ תְיָשִׁים .

אוֹי לָהּ לִגְדֻלָּה(3) שֶׁמְּקַבֶּרֶת אֶת בְּעָלֶיהָ .

פִּרְצָה(4) קוֹרְאָה לְגַנָּב .

הֲיִתְפָּאֵר(5) הַגַּרְזֶן(6) עַל הַחוֹצֵב בּוֹ ?

כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ דֵּעָה אָסוּר לְרַחֵם עָלָיו .

דֵּעָה קָנִיתָ מָה חָסַרְתָּ ?

דֵּעָה חָסַרְתָּ מַה קָנִיתָ ?

אֵין עָנִי אֶלָּא בְּדֵעָה .

דֶּרֶךְ אֲרֻכָּה וּקְצָרָה , דֶּרֶךְ קְצָרָה וַאֲרֻכָּה .

---

(١) أموال (٢) قلق (٣) للكبرياء (٤) ثغرة (٥) أيفخر (٦) الفأس

אִם אֵין דֵּעָה–הַבְדָּלָה[1] מִנַּיִן ?

זוֹרְעֵי עָמָל יִקְצְרוּהוּ .

זוֹרֵעַ עַוְלָה[2] יִקְצָר אָוֶן[3] .

הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה[4] יִקְצֹרוּ .

חֲמוֹר נוֹשֵׂא סְפָרִים .

עָלָה הַחֲמוֹר בְּסֻלָּם .

הַחֶרֶב אֵין שְׁמִירָתָהּ אֶלָּא תִיקָהּ[5] .

כְּחָתָן בֵּין אֲבֵלִים , כְּאָבֵל בֵּין חֲתָנִים .

שׁוֹכֵן עִם טְמֵאִים[6] טָמֵא .

יָגַעְתִּי [7] וּמָצָאתִי תַּאֲמִן , יָגַעְתִּי וְלֹא מָצָאתִי אַל תַּאֲמִן .

יָגַעְתָּ וּפָתַחְתָּ יְגַע וּסְתוֹם .

יֵשׁ זָרִיז וְנִשְׂכָּר , יֵשׁ זָרִיז וְנִפְסָד .

אֵין כֹּחוֹ אֶלָּא בְּפִיו .

אִם לֹא תִכָּנֵס הַמִּלָּה כֻּלָּהּ תִּכָּנֵס חֶצְיָהּ .

חֲבֵרְךָ מִית–אַשֵּׁר , אִתְעַשֵּׁר – לָא תְאַשֵּׁר .

מַעֲשֵׂה אָבוֹת סִמָּן[8] לְבָנִים .

לֹא מְקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם מְכַבְּדוֹ אֶלָּא אָדָם מְכַבֵּד אֶת מְקוֹמוֹ .

מְשַׁנֶּה מָקוֹם מְשַׁנֶּה מַזָּל .

כָּל הַנְּגָעִים[9] אָדָם רוֹאֶה חוּץ מִנִּגְעֵי עַצְמוֹ .

---

(١) تمييز (٢) خطيئة (٣) إثم (٤) بغناء (٥) قرابها (٦) أنجاس (٧) كددت
(٨) علامة (٩) الآفات .

אֵינִי רוֹצָה בְּנַעַל גְּדוֹלָה מֵרַגְלִי .

יִקֹּב(1) הַדִּין(2) אֶת הָהָר .

אֵין מְסִיחִין(3) בִּסְעוּדָה .

בֵּין הַפַּטִּישׁ וְהַסַּדָּן .

אוֹי לִי מִכָּאן וְאוֹי לִי מִכָּאן .

סְיָג(4) לְחָכְמָה שְׁתִיקָה .

פָּתַח בְּכַד וְסִיֵּם בְּחָבִית .

לִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל(5) .

לָאו עַכְבְּרָא גַּנָּב אֶלָּא חוֹרָא גַּנָּב .

אֵיזֶהוּ עָשִׁיר הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ .

הִגִּיעוּ הַצָּרוֹת עַד פֶּה .

פִּזּוּר(6) לָרְשָׁעִים הֲנָאָה(7) לָהֶם וַהֲנָאָה לָעוֹלָם .

אֵין לְךָ צָרָה בָּאָה לָעוֹלָם שֶׁאֵין לָאֲחֵרִים בָּהּ רֶוַח .

צָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת מְשַׁכְּחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת .

צָרַת רַבִּים חֲצִי נֶחָמָה(8) .

אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן(9) אֶלָּא בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ .

אֵיזֶהוּ שׁוֹטֶה הַמְאַבֵּד מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ .

יָפָה שְׁתִיקָה לַחֲכָמִים .

---

(١) يخرق (٢) القانون (٣) يتحادثون (٤) سياج (٥) عاثور (٦) تفريق
(٧) فائدة (٨) عزاء (٩) في بريق

القِسمُ التّاسِعُ

نصوص مختارة

من

العهد القديم

ח ל ק ת ש י ע י

פְּרָקִים נִבְחָרִים מִן הַתַּנַ"ךְ

العهد القديم وأسفاره

يطلق « العهد القديم » على الكتاب المقدس عند اليهود . ويسمى بالعبرية « תנ"ך » (تَنَخْ) . وكل حرف من هذه الكلمة يرمز الى قسم من أقسامه الثلاثة . فحرف « ת » يرمز الى « תּוֹרָה » (التوراة) ، وحرف « נ » يرمز الى « נְבִיאִים » (الأنبياء) ، وحرف « כ » — الذي قُلب في النطق العبري « ך » — يرمز الى « כְּתוּבִים » (المكتوبات).

(ا) التوراة : תּוֹרָה

لفظ التوراة يعني في العبرية الشريعة والقانون والتعليم .وهي أعظم كتاب ديني لدى الإسرائيليين . وتنقسم التوراة إلى خمسة أسفار معروفة عندهم باسم « חוּמָשִׁים » (أخماس) ، مفردها « חוּמָשׁ » وهي :

١ — בְּרֵאשִׁית (سفر التكوين) : ويتضمن خبر خلق العالم ، وحياة الإنسان في بدء الخليقة ، وقصة آدم وحوّاء ، ونوح والطوفان ، وحياة ابراهيم الخليل وولديه اسماعيل واسحق عليهم السلام ، وتاريخ يعقوب وأبنائه الاثني عشر الذين كوّنوا فيما بعد أسباط بني إسرائيل . وينتهي بالحديث عن زيارة إخوة يوسف له وذهاب أبيه لرؤيته في مصر .

٢ — שְׁמוֹת (سفر الخروج) : ويحتوي على نشأة موسى في مصر ، وتاريخ العبرانيين في مصر وتعذيبهم على أيدي الفراعنة ، ثم خروجهم من أرض

مصر ، وإنزال الوصايا العشر على موسى ، وذكر لطائفة من الشرائع الدينية والمدنية التي تلقاها موسى .

٣ – וַיִּקְרָא (سفر اللاويين) : «لاوي» من أولاد يعقوب وإليه ينسب اللاويون . وهم الكهنة وسدنة الهيكل . ويبحث هذا السفر في العادات والشرائع الخاصة باللاويين والعبادة والقرابين .

٤ – בַּמִּדְבָּר (سفر العدد) : ويحتوي تاريخ العبرانيين أثناء التيه في صحراء سيناء ، حتى وصولهم إلى أرض موآب .

٥ – דְּבָרִים (سفر التثنية) : ويتضمن تكراراً لبعض ما ورد من وصايا وشرائع خاصة بالعبادة والصلوات والوصايا . وفيه خطب سيدنا موسى وهو يعظ بني إسرائيل حين جمعهم في الصحراء قبيل وفاته .

(ب) الأنبياء : נְבִיאִים

وهو قسمان : נְבִיאִים רִאשׁוֹנִים أي الأنبياء الأولون و נְבִיאִים אַחֲרוֹנִים أي الأنبياء الأخيرون .

ويشمل القسم الأول أربعة أسفار :

١ – יְהוֹשֻׁעַ (سفر يشوع) : ويحتوي على تاريخ بني إسرائيل بعد وفاة موسى ، وقيام يشوع خلفاً له ، وقيادته بني إسرائيل ، ويختتم السفر بوفاة يشوع .

٢ – שׁוֹפְטִים (سفر القضاة) : ويحتوي على تاريخ الإسرائيليين في عهد القضاة الذين حكموا الشعب بعد وفاة القائد يشوع .

٣ – שְׁמוּאֵל א׳ (سفر صموئيل الأول) و שְׁמוּאֵל ב׳ (سفر صموئيل الثاني) : ويحتويان على تاريخ حياة صموئيل النبي ، والملك شاؤول

الذي كان أول ملك تولى على الإسرائيليين. والملك داود عليه السلام.

٤ – מְלָכִים א׳ (سِفر الملوك الأول) و מְלָכִים ב׳ (سِفر الملوك الثاني) : ويحتويان على موت داود ، وحكم سليمان حتى بدء السبي البابلي وخراب الهيكل على يد نبوخذنصر عام ٥٨٧ ق . م .

أما القسم الثاني فيحتوي على رسالات الأنبياء الأخيرين الثلاثة :

١ -- יְשַׁעְיָה (إشعيا) .

٢ – יִרְמְיָה (إرميا) .

٣ – יְחֶזְקֵאל (حزقيال) .

كما يشتمل هذا القسم على رسالات اثني عشر نبياً آخرين يسمون عادة صغار الأنبياء ، لقلة ما أثر عنهم مثل : يوئيل ، وعاموس ، وعوبديا ، ويونس ، وناحوم ، وزكريا .

(م) المكتوبات : כְּתוּבִים

يحتوي هذا الجزء على مزامير داود (תְּהִלִּים) وعلى أمثال سليمان (מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה) وعلى تاريخ أيوب عليه السلام (אִיּוֹב) .

وفي هذا الجزء أيضاً خمسة أسفار تدعى مجلات (מְגִלּוֹת) :

(١) שִׁיר הַשִּׁירִים (نشيد الأناشيد) .

(٢) רוּת (راعوث) .

(٣) אֵיכָה (مراثي ارميا) .

(٤) קוֹהֶלֶת (الجامعة) .

(٥) אֶסְתֵּר (استير) .

وفيه ثلاثة أسفار أخرى هي : דָּנִיֵּאל (دانيال) و עֶזְרָא (عزرا) و נְחֶמְיָה (نحميا) .

وينتهي هـذا الجزء بكتابين تاريخيين هما : דִּבְרֵי הַיָּמִים א׳ (أخبار الأيام ـ الجزء الأول) و דִּבְרֵי הַיָּמִים ב׳ (أخبار الأيام ـ الجزء الثاني) ، ويحتويان تاريخ الإسرائيليين بإيجاز منذ الخليقة حتى عهد كورش ملك الفرس الذي أذن للاسرائيليين أن يعودوا من جلاء بابل لإعادة بناء الهيكل الذي خرّبه نبوخذنصر .

בראשית א.

١ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ : ٢ וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמָּיִם : ٣ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי־אוֹר : ٤ וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ :
٥ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
יוֹם אֶחָד : ٦ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל
בֵּין מַיִם לָמָיִם : ٧ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם
אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי־כֵן :
٨ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
שֵׁנִי : ٩ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם
אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן : ١٠ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ
וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : ١١ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי
לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן : ١٢ וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ
דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ
לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב : ١٣ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
שְׁלִישִׁי : ١٤ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים :

سفر التكوين

الاصحاح الأول

١ في البدء خلق الله السموات والارض . ٢ وكانت الارض خربةً وخاليةً
وعلى وجه الغمر ظلمة وروح الله يرفُّ على وجه المياه . ٣ وقال الله ليكن
نورٌ فكان نورٌ . ٤ ورأى الله النور انهُ حسَنٌ . وفصل الله بين النور
والظلمة . ٥ ودعا الله النور نهاراً والظلمة دعاها ليلاً . وكان مساءٌ وكان صباحٌ
يوماً واحداً . ٦ وقال الله ليكن جلَد في وسط المياه . وليكن فاصلاً بين
مياهٍ ومياه . ٧ فعمل الله الجلَد وفصل بين المياه التي تحت الجلَد والمياه
التي فوق الجلَد . وكان كذلك . ٨ ودعا الله الجلَد سماءً . وكان مساءٌ
وكان صباحٌ يوماً ثانياً . ٩ وقال الله لتجتمع المياه تحت السماء الى مكانٍ واحدٍ
ولتظهر اليابسة . وكان كذلك . ١٠ ودعا الله اليابسة أرضاً . ومجتمع المياه
دعاهُ بحاراً . ورأى الله ذلك انهُ حسَنٌ ١١ وقال الله لتُنبِت الارض عشباً
وبقلاً يُبزِر بزراً وشجراً ذا ثمر يعمل ثمراً كجنسه بزرهُ فيه على الارض .
وكان كذلك . ١٢ فأخرجت الارض عشباً وبقلاً يُبزِر بزراً كجنسه وشجراً
يعمل ثمراً بزرهُ فيه كجنسه . ورأى الله ذلك أنه حسن. ١٣ وكان مساءٌ وكان
صباحٌ يوماً ثالثاً . ١٤ وقال الله لتكن أنوارٌ في جلد السماء لتفصل بين النهار
والليل . وتكون لآياتٍ وأوقاتٍ وأيامٍ وسنين .

١٥ וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃
١٦ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל
לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת
הַכּוֹכָבִים׃ ١٧ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל־
הָאָרֶץ׃ ١٨ וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין
הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ ١٩ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
רְבִיעִי׃ ٢٠ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף
יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃ ٢١ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ
הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃
٢٢ וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם
וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ׃ ٢٣ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי׃
٢٤ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ
וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן׃ ٢٥ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ
לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ ٢٦ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ
וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ׃ ٢٧ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם׃ ٢٨ וַיְבָרֶךְ
אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ

١٥ وتكون أنواراً في جلد السماء لتنير على الارض. وكان كذلك. ١٦ فعمل الله النورين العظيمين. النور الاكبر لحكم النهار والنور الاصغر لحكم الليل والنجوم. ١٧ وجعلها الله في جلد السماء لتنير على الارض. ١٨ ولتحكم على النهار والليل ولتفصل بين النور والظلمة. ورأى الله ذلك انه حسن. ١٩ وكان مساءٌ وكان صباحٌ يوماً رابعاً. ٢٠ وقال الله لتفِض المياه زحافاتٍ ذات نفسٍ حيةٍ وليَطِر طيرٌ فوق الارض على وجه جلد السماء. ٢١ فخلق الله التنانين العظام وكل ذوات الانفس الحية الدابة التي فاضت بها المياه كاجناسها وكل طائر ذي جناح كجنسه ورأى الله ذلك انهُ حسن. ٢٢ وباركها الله قائلاً اثمري واكثري واملاي المياه في البحار. وليكثر الطير على الارض. ٢٣ وكان مساءٌ وكان صباحٌ يوماً خامساً. ٢٤ وقال الله لتخرج الارض ذوات أنفسٍ حيةٍ كجنسها. بهائم ودباباتٍ ووحوش أرض كأجناسها. وكان كذلك. ٢٥ فعمل الله وحوش الارض كأجناسها والبهائم كأجناسها وجميع دبابات الارض كأجناسها. ورأى الله ذلك أنه حسن. ٢٦ وقال الله نعمل الانسان على صورتنا كشبهنا. فيتسلطون على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى البهائم وعلى كل الارض وعلى جميع الدبابات التي تدب على الارض. ٢٧ فخلق الله الانسان على صورته. على صورة الله خلقهُ. ذكراً وانثى خلقهم. ٢٨ وباركهم الله وقال لهم اثمروا واكثروا واملأوا الارض واخضعوها وتسلطوا على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى كل حيوانٍ يدب على الارض.

٢٩ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר
עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְרִי-עֵץ זֹרֵעַ זָרַע
לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה : ٣٠ וּלְכָל-חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל-עוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-יֶרֶק עֵשֶׂב
לְאָכְלָה וַיְהִי-כֵן : ٣١ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה-
טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי :

ב

١ וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צְבָאָם : ٢ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה : ٣ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי
בוֹ שָׁבַת מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת : ٤ אֵלֶּה
תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָֹה אֱלֹהִים אֶרֶץ
וְשָׁמָיִם : ٥ וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָֹה אֱלֹהִים עַל-הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן
לַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה : ٦ וְאֵד יַעֲלֶה מִן-הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת-כָּל-
פְּנֵי הָאֲדָמָה : ٧ וַיִּיצֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עָפָר מִן-הָאֲדָמָה
וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה : ٨ וַיִּטַּע יְהוָֹה
אֱלֹהִים גַּן-בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר : ٩ וַיַּצְמַח
יְהוָֹה אֱלֹהִים מִן-הָאֲדָמָה כָּל-עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל
וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע :

٢٩ وقال الله اني قد اعطيتكم كل بقلٍ يبزر بزراً على وجه كل الارض
وكل شجر فيه ثمر شجر يبزر بزراً . لكم يكون طعاماً . ٣٠ ولكل حيوان
الارض وكل طير السماء وكل دبابةٍ على الارض فيها نفسٌ حيةٌ اعطيت كل
عشبٍ أخضر طعاماً . وكان كذلك . ٣١ ورأى الله كل ما عمله فاذا هو
حسن جداً . وكان مساءٌ وكان صباحٌ يوماً سادساً .

الاصحاح الثاني

١ فأُكملت السموات والارض وكل جندها . ٢ وفرغ الله في اليوم
السابع من عمله الذي عمل . فاستراح في اليوم السابع من جميع عمله الذي عمل .
٣ وبارك الله اليوم السابع وقدّسه لأنه فيه استراح من جميع عمله الذي عمل
الله خالقاً . ٤ هذه مبادىء السموات والارض حين خُلقت . يوم عمل الرب
الإله الارض والسموات وكل شجر البرية لم يكن بعد في الارض وكل عشب
البرية لم ينبت بعدُ . لأن الرب الاله لم يكن قد أمطر على الارض ولا كان
انسان ليعمل الارض . ٦ ثم كان ضباب يطلع من الارض ويسقي كل وجه
الأرض . ٧ وجبل الرب الاله آدم تراباً من الارض ونفخ في انفهِ نسمة حيوةٍ .
فصار آدم نفساً حيةً . ٨ وغرس الرب الاله جنةً في عدن شرقاً . ووضع
هناك آدم الذي جبله . ٩ وأنبت الرب الاله من الارض كل شجرة شهية للنظر
وجيدة للأكل وشجرة الحيوة في وسط الجنة وشجرة معرفة الخير والشر .

١٠ וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה
לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים : ١١ שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל-
אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר-שָׁם הַזָּהָב : ١٢ וּזֲהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם
הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם : ١٣ וְשֵׁם-הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת
כָּל-אֶרֶץ כּוּשׁ : ١٤ וְשֵׁם-הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת
אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְרָת : ١٥ וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן-עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ : ١٦ וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים
עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ-הַגָּן תֹּאכֵל : ١٧ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב
וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת : ١٨ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהִים לֹא-טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה-לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ :
١٩ וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאֲדָמָה כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל-עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לִרְאוֹת מַה-יִּקְרָא-לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ
הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ : ٢٠ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל-
הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא-מָצָא עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ : ٢١ וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח
אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה : ٢٢ וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-
הַצֵּלָע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם וַיְבִאֶהָ אֶל-הָאָדָם : ٢٣ וַיֹּאמֶר
הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה
כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה-זֹּאת : ٢٤ עַל-כֵּן יַעֲזָב-אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-
אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד : ٢٥ וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבֹּשָׁשׁוּ :

١٠ وكان نهرٌ يخرج من عدن ليسقي الجنة. ومن هناك ينقسم فيصير أربعة رؤوس.
١١ اسم الواحد فيشون . وهو المحيط بجميع أرض الحَويلة حيث الذهب .
١٢ وذهب تلك الأرض جيد . هناك المقل وحجر الجزع . ١٣ واسم النهر
الثاني جيحون . هو المحيط بجميع أرض كوش . ١٤ واسم النهر الثالث حِدَّاقل
وهو الجارى شرقي آشور . والنهر الرابع الفرات . ١٥ وأخذ الرب الاله آدم
ووضعه في جنة عدن ليعملها ويحفظها . ١٦ وأوصى الرب الاله آدم قائلا من
جميع شجر الجنة تأكل أكلا . ١٧ وأما شجرة معرفة الخير والشر فلا تأكل
منها . لأنك يوم تأكل منها موتاً تموت . ١٨ وقال الرب الاله ليس جيداً أن
يكون آدم وحده . فاصنع له معيناً نظيره . ١٩ وجبل الرب الاله كل
حيوانات البرية وكل طيور السماء . فأحضرها إلى آدم ليرى ماذا يدعوها . وكل
مادعا به آدم ذات نفسٍ حيةٍ فهو اسمها . ٢٠ فدعا آدم بأسماء جميع البهائم
وطيور السماء وجميع حيوانات البرية . وأما لنفسه فلم يجد معيناً نظيره .
٢١ فأوقع الرب الاله سباتاً على آدم فنام . فأخذ واحدةً من أضلاعه وملأ
مكانها لحماً . ٢٢ وبنى الرب الاله الضلع التي أخذها من آدم امرأةً وأحضرها
إلى آدم . ٢٣ فقال آدم هذه الآن عظم من عظامي ولحم من لحمي . هذه تدعى
امرأةً لأنها من امرىءٍ أُخِذَت . ٢٤ لذلك يترك الرجل أباه وأمه ويلتصق
بامرأته ويكونان جسداً واحداً . ٢٥ وكانا كلاهما عريانين آدم وامرأته
وهما يخجلان .

ג

וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ
הַגָּן : ٢ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ-הַגָּן נֹאכֵל : ٣ וּמִפְּרִי
הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ
בּוֹ פֶּן-תְּמֻתוּן : ۴ וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תְּמֻתוּן :
٥ כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם
כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע : ٦ וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל
וְכִי תַאֲוָה-הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל
וַתִּתֵּן גַּם-לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל : ٧ וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ
כִּי עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת : ٨ וַיִּשְׁמְעוּ
אֶת-קוֹל יְהֹוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהֹוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן : ٩ וַיִּקְרָא יְהֹוָה
אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה : ١٠ וַיֹּאמֶר אֶת-קֹלְךָ
שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא כִּי-עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא : ١١ וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד
לְךָ כִּי עֵירֹם אָתָּה הֲמִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל-מִמֶּנּוּ
אָכָלְתָּ : ١٢ וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה-לִּי
מִן-הָעֵץ וָאֹכֵל : ١٣ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל :

الاصحاح الثالث

١ وكانت الحية أحيل جميع حيوانات البرية التي عملها الرب الاله . فقالت
للمرأة أحقاً قال الله لا تأكلا من كل شجر الجنة . ٢ فقالت المرأة للحية من ثمر
شجر الجنة نأكل . ٣ وأما ثمر الشجرة التي في وسط الجنة فقال الله لا تأكلا
منه ولا تمساه لئلا تموتا . ٤ فقالت الحية للمرأة لن تموتا . ٥ بل الله عالم انه
يوم تأكلان منه تنفتح أعينكما وتكونان كالله عارفين الخير والشر . ٦ فرأت
المرأة أن الشجرة جيدة للأكل وانها بهجة للعيون وأن الشجرة شهية للنظر .
فأخذت من ثمرها وأكلت وأعطت رجلها أيضاً معها فأكل . ٧ فانفتحت أعينهما
وعلما أنهما عريانان . فخاطا أوراق تين وصنعا لأنفسهما مآزر . ٨ وسمعا صوت
الرب الاله ماشياً في الجنة عند هبوب ريح النهار . فاختبأ آدم وامرأته من وجه
الرب الاله في وسط شجر الجنة . ٩ فنادى الرب الاله آدم وقال له أين أنت .
١٠ فقال سمعت صوتك في الجنة فخشيت لأني عريان فاختبأت . ١١ فقال من
أعلمك أنك عريان . هل أكلت من الشجرة التي أوصيتك أن لا تأكل منها .
١٢ فقال آدم المرأة التي جعلتها معي هي أعطتني من الشجرة فأكلت . ١٣ فقال
الرب الاله للمرأة ما هذا الذي فعلت . فقالت المرأة الحية غرتني فأكلت .

١٤ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת אָרוּר אַתָּה
מִכָּל-הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל-גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי
חַיֶּיךָ : ١٥ וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ
הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב : ١٦ אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבָּה
אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל-אִישֵׁךְ תְּשׁוּקָתֵךְ
וְהוּא יִמְשָׁל-בָּךְ : ١٧ וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ
וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה
הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ : ١٨ וְקוֹץ
וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה : ١٩ בְּזֵעַת אַפֶּיךָ
תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל-הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי-עָפָר
אַתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב : ٢٠ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי
הוּא הָיְתָה אֵם כָּל-חָי : ٢١ וַיַּעַשׂ יְהוָֹה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ
כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם : ٢٢ וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה
כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן-יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ
הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם : ٢٣ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָֹה אֱלֹהִים מִגַּן-עֵדֶן
לַעֲבֹד אֶת-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם : ٢٤ וַיְגָרֶשׁ אֶת-הָאָדָם
וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן-עֵדֶן אֶת-הַכְּרֻבִים וְאֵת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת
לִשְׁמֹר אֶת-דֶּרֶךְ עֵץ-הַחַיִּים :

١٤ فقال الرب الاله للحية لانكِ فعلتِ هذا ملعونة أنت من جميع البهائم ومن
جميع وحوش البرية . على بطنكِ تسعين وتراباً تأكلين كل أيام حياتكِ .
١٥ وأضع عداوةً بينكِ وبين المرأة وبين نسلكِ ونسلها . هو يسحق رأسكِ
وأنتِ تسحقين عقبه . ١٦ وقال للمرأة تكثيراً أكثر اتعاب حبلكِ . بالوجع
تلدين أولاداً وإلى رجلكِ يكون اشتياقكِ وهو يسود عليكِ . ١٧ وقال لآدم
لانك سمعت لقول امرأتك وأكلت من الشجرة التي أوصيتك قائلا لا تأكل منها
ملعونة الأرض بسببك . بالتعب تأكل منها كل أيام حياتك . ١٨ وشوكاً
وحسكاً تنبت لك وتأكل عشب الحقل . ١٩ بعرق وجهك تأكل خبزاً حتى
تعود إلى الارض التي أخذت منها . لانك تراب وإلى تراب تعود . ٢٠ ودعا
آدم اسم امرأته حوّاء لانها أم كل حيٍّ . ٢١ وصنع الرب الاله لآدم وامرأته
أقمصة من جلد وألبسهما . ٢٢ وقال الرب الاله هوذا الانسان قد صار كواحدٍ
منا عارفاً الخير والشرّ . والآن لعله يمد يده ويأخذ من شجرة الحيوة أيضاً
ويأكل ويحيا إلى الأبد . ٢٣ فأخرجه الرب الاله من جنة عدن ليعمل الارض
التي أخذ منها . ٢٤ فطرد الانسان واقام شرقيّ جنة عدن الكروبيم ولهيب
سيف متقلب لحراسة طريق شجرة الحيوة .

ז

١ וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא־אַתָּה וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־
אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה ׃ ٢ מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
תִּקַּח־לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה
הִוא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ ׃ ٣ גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר
וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת זֶרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ ׃ ٤ כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי
מַמְטִיר עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וּמָחִיתִי אֶת־כָּל־
הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה ׃ ٥ וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־
צִוָּהוּ יְהוָה ׃ ٦ וְנֹחַ בֶּן־שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל־
הָאָרֶץ ׃ ٧ וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ אֶל־הַתֵּבָה מִפְּנֵי
מֵי הַמַּבּוּל ׃ ٨ מִן־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה
טְהֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר־רֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה ׃ ٩ שְׁנַיִם שְׁנַיִם
בָּאוּ אֶל־הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ ׃ ١٠
וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל־הָאָרֶץ ׃ ١١ בִּשְׁנַת שֵׁשׁ־
מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מַעְיְנוֹת
תְּהוֹם רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ ׃ ١٢ וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה ׃ ١٣ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ
וְשֵׁם־וְחָם וָיֶפֶת בְּנֵי־נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם אֶל־הַתֵּבָה ׃

الاصحاح السابع

١ وقال الرب لنوح أدخل أنت وجميع بيتك إلى الفلك . لأني إياك رأيت
باراً لدي في هذا الجيل . ٢ من جميع البهائم الطاهرة تأخذ معك سبعةً سبعةً
ذكراً وأنثى . ومن البهائم التي ليست بطاهرة اثنين ذكراً وانثى . ٣ ومن
طيور السماء أيضاً سبعةً سبعةً ذكراً وانثى . لاستبقاء نسلٍ على وجه كل
الارض . ٤ لأني بعد سبعة أيامٍ أيضاً أمطر على الارض أربعين يوماً وأربعين
ليلة . وأمحو عن وجه الارض كلّ قائمٍ عملتهُ . ٥ ففعل نوح حسب كل ما أمره
بهِ الرب . ٦ ولما كان نوح ابن ست مئة سنة صار طوفان الماء على الارض .
٧ فدخل نوح وبنوهُ وامرأته ونساءُ بنيه معهُ إلى الفلك من وجه مياه الطوفان
٨ ومن البهائم الطاهرة والبهائم التي ليست بطاهرة ومن الطيور وكل ما يدب
على الارض . ٩ دخل اثنان اثنان إلى نوح الى الفلك ذكراً وانثى كما أمر الله
نوحاً . ١٠ وحدث بعد سبعة الايام أن مياه الطوفان صارت على الارض .
١١ في سنة ست مئة من حيوة نوح في الشهر الثاني في اليوم السابع عشر من
الشهر في ذلك اليوم انفجرت كل ينابيع الغمر العظيم وانفتحت طاقات السماء .
١٢ وكان المطر على الارض أربعين يوماً وأربعين ليلة . ١٣ في ذلك اليوم عينه
دخل نوح وسام وحام ويافث بنو نوح وامرأة نوح وثلاث نساء بنيهِ معهم
إلى الفلك .

١٤ הֵמָּה וְכָל-הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל-הָרֶמֶשׂ
הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל-הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל צִפּוֹר כָּל-כָּנָף :
١٥ וַיָּבֹאוּ אֶל-נֹחַ אֶל-הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל-הַבָּשָׂר אֲשֶׁר בּוֹ
רוּחַ חַיִּים : ١٦ וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל-בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה
אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ : ١٧ וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם
עַל-הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת-הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ :
١٨ וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל-פְּנֵי
הַמָּיִם : ١٩ וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַיְכֻסּוּ כָּל-הֶהָרִים
הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר-תַּחַת כָּל הַשָּׁמָיִם : ٢٠ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה
גָּבְרוּ הַמָּיִם וַיְכֻסּוּ הֶהָרִים : ٢١ וַיִּגְוַע כָּל-בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ
בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל-הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ וְכֹל הָאָדָם:
٢٢ כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ :
٢٣ וַיִּמַח אֶת-כָּל-הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה
עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן-הָאָרֶץ וַיִּשָּׁאֶר אַךְ-נֹחַ
וַאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה : ٢٤ וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם .

ח

١ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֵת כָּל-הַחַיָּה וְאֶת-כָּל-הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל-הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם :
٢ וַיִּסָּכְרוּ מַעְיְנֹת תְּהוֹם וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמָיִם וַיִּכָּלֵא הַגֶּשֶׁם מִן-הַשָּׁמָיִם :
٣ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הָלוֹךְ וָשׁוֹב וַיַּחְסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה
חֲמִשִּׁים וּמְאַת יוֹם .

١٤ هم وكل الوحوش كأجناسها وكل البهائم كأجناسها وكل الدبابات
التي تدب على الارض كأجناسها وكل الطيور كأجناسها كل عصفور كل ذي
جناحٍ . ١٥ ودخلت إلى نوح الى الفلك اثنين اثنين من كل جسدٍ فيه روح
حيوة . ١٦ والداخلات دخلت ذكراً وأنثى من كل ذي جسدٍ كما أمره الله
وأغلق الرب عليه . ١٧ وكان الطوفان أربعين يوماً على الارض . وتكاثرت
المياه ورفعت الفلك . فارتفع عن الارض . ١٨ وتعاظمت المياه وتكاثرت جداً
على الارض . فكان الفلك يسير على وجه المياه . ١٩ وتعاظمت المياه كثيراً
جداً على الارض . فتغطت جميع الجبال الشامخة التي تحت كل السماء . ٢٠ خمس
عشرة ذراعاً في الارتفاع تعاظمت المياه . فتغطت الجبال . ٢١ فمات كل ذي
جسدٍ كان يدب على الارض . من الطيور والبهائم والوحوش وكل الزحافات
التي كانت تزحف على الارض وجميع الناس . ٢٢ كل ما في انفه نسمة روح
حيوة من كل ما في اليابسة مات . ٢٣ فمحا الله كل قائمٍ كان على وجه الارض
الناس والبهائم والدبابات وطيور السماء . فانمحت من الارض وتبقى نوح والذين
معه في الفلك فقط . ٢٤ وتعاظمت المياه على الارض مئة وخمسين يوماً .

الاصحاح الثامن

١ ثم ذكر الله نوحاً وكل الوحوش وكل البهائم التي معه في الفلك . وأجاز
الله ريحاً على الارض فهدأت المياه . ٢ وانسدت ينابيع الغمر وطاقات السماء .
فامتنع المطر من السماء . ٣ ورجعت المياه عن الارض رجوعاً متوالياً . وبعد
مئة وخمسين يوماً نقصت المياه .

٤ וַתָּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּשִׁבְעָה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל
הָרֵי אֲרָרָט ׃ ٥ וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים ׃ ٦ וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים
יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת-חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ׃ ٧ וַיְשַׁלַּח אֶת הָעֹרֵב
וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד-יְבֹשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ ׃ ٨ וַיְשַׁלַּח אֶת-
הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הֲקַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה ׃ ٩ וְלֹא-
מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף-רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה כִּי מַיִם
עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה ׃
١٠ וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים וַיֹּסֶף שַׁלַּח אֶת-הַיּוֹנָה מִן-הַתֵּבָה ׃
١١ וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה-זַיִת טָרָף בְּפִיהָ
וַיֵּדַע נֹחַ כִּי-קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ ׃ ١٢ וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת
יָמִים אֲחֵרִים וַיְשַׁלַּח אֶת-הַיּוֹנָה וְלֹא-יָסְפָה שׁוּב-אֵלָיו עוֹד ׃
١٣ וַיְהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ
הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ וַיָּסַר נֹחַ אֶת-מִכְסֵה הַתֵּבָה וַיַּרְא וְהִנֵּה חָרְבוּ
פְּנֵי הָאֲדָמָה ׃ ١٤ וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ
יָבְשָׁה הָאָרֶץ ׃ ١٥ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ לֵאמֹר ׃ ١٦ צֵא מִן-
הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי-בָנֶיךָ אִתָּךְ ׃ ١٧ כָּל-הַחַיָּה אֲשֶׁר-
אִתְּךָ מִכָּל-בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ
הַוְצֵא אִתָּךְ וְשָׁרְצוּ בָאָרֶץ וּפָרוּ וְרָבוּ עַל-הָאָרֶץ ׃ ١٨ וַיֵּצֵא-נֹחַ
וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ ׃ ١٩ כָּל-הַחַיָּה כָּל-הָרֶמֶשׂ וְכָל-הָעוֹף
כֹּל רוֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן-הַתֵּבָה ׃

٤ واستقرّ الفلك في الشهر السابع في اليوم السابع عشر من الشهر على جبال أراراط . ٥ وكانت المياه تنقص نقصاً متوالياً الى الشهر العاشر . وفي العاشر في أول الشهر ظهرت رؤوس الجبال . ٦ وحدث من بعد أربعين يوماً أن نوحاً فتح طاقة الفلك التي كان قد عملها . ٧ وأرسل الغراب . فخرج متردداً حتى انشفت المياه عن الارض ٨ ثم أرسل الحمامة من عنده ليرى هل قلّت المياه عن وجه الارض . ٩ فلم تجد الحمامة مقراً لرجلها . فرجعت اليهِ إلى الفلك . لأن مياهاً كانت على وجه كل الارض . فمد يدهُ وأخذها وأدخلها عنده إلى الفلك . ١٠ فلبث أيضاً سبعة أيام أخر وعادفأرسل الحمامة من الفلك . ١١ فأتت الحمامة عند المساء وإذا ورقة زيتون خضراء في فمها . فعلم نوح أن المياه قد قلت عن الارض . ١٢ فلبث أيضاً سبعة أيام إخر وأرسل الحمامة فلم تعد ترجع اليه أيضاً . ١٣ وكان في السنة الواحدة والست مئة في الشهر الاول في أول الشهر أن المياه انشقت عن الارض . فكشف نوح الغطاء عن الفلك ونظر فاذا وجه الارض قد نشف . ١٤ وفي الشهر الثاني في اليوم السابع والعشرين من الشهر جفت الارض . ١٥ وكلم الله نوحاً قائلا . ١٦ اخرج من الفلك أنت وامرأتك وبنوك ونساء بنيك معك . ١٧ وكل الحيوانات التي معك من كل ذي جسد الطيور والبهائم وكل الدبابات التي تدب على الارض أخرجها معك . ولتتوالد في الارض وتثمر وتكثر على الارض ١٨ فخرج نوح وبنوهُ وامرأته ونساءُ بنيه معهُ . ١٩ وكل الحيوانات كل الدبابات وكل الطيور كل ما يدب على الارض كأنواعها خرجت من الفلك .

٢٠ וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה וּמִכֹּל
הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ ׃ ٢١ וַיָּרַח יְהוָה אֶת־רֵיחַ
הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לִבּוֹ לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת־הָאֲדָמָה
בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו וְלֹא־אֹסִף עוֹד
לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי ׃ ٢٢ עֹד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע
וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ .

ט

1 וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ ׃
2 וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל־חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל־עוֹף הַשָּׁמָיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ
הָאֲדָמָה וּבְכָל־דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם נִתָּנוּ ׃ 3 כָּל־רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה
כְּיֶרֶק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כֹּל ׃ 4 אַךְ־בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ דָמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ ׃ 5 וְאַךְ
אֶת־דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ מִיַּד כָּל־חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו
אֶדְרֹשׁ אֶת־נֶפֶשׁ הָאָדָם ׃ 6 שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים
עָשָׂה אֶת־הָאָדָם ׃ 7 וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ־בָהּ ׃ 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל־נֹחַ וְאֶל־בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר ׃ 9 וַאֲנִי הִנְנִי מֵקִים אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת־זַרְעֲכֶם
אַחֲרֵיכֶם ׃ 10 וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בָּעוֹף בַּבְּהֵמָה וּבְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ
אִתְּכֶם מִכֹּל יֹצְאֵי הַתֵּבָה לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ ׃ 11 וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת
כָּל־בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחֵת הָאָרֶץ ׃ 12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
זֹאת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם
לְדֹרֹת עוֹלָם ׃ 13 אֶת־קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ ׃
14 וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל־הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן .

٢٠ وبنى نوح مذبحاً للرب . وأخذ من كل البهائم الطاهرة ومن كل الطيور
الطاهرة واصعد محرقات على المذبح . ٢١ فتنسم الرب رائحة الرضى . وقال
الرب في قلبه لا أعود ألعن الارض أيضاً من أجل الانسان لان تصور قلب
الانسان شرير منذ حداثته . ولا أعود أيضاً أميت كل حيٍّ كما فعلت . ٢٢ مدة
كل أيام الارض زرع وحصاد وبرد وحرٌّ وصيفٌ وشتاءٌ ونهار وليل لاتزال .

الاصحاح التاسع

١ وبارك الله نوحاً وبنيه وقال لهم اثمروا واكثروا واملأوا الارض .
٢ ولتكن خشيتكم ورهبتكم على كل حيوانات الارض وكل طيور السماء . مع
كل مايدب على الارض وكل اسماك البحر قد دُفِعَتْ الى ايديكم . كل دابة
حية تكون لهم طعاماً . كالعشب الاخضر دفعتُ اليكم الجميع . ٤ غير ان لحماً
بحياته دمه لاتأكلوهُ . ٥ واطلب أنا دمكم لانفسكم فقط . من يد كل حيوان
اطلبه . ومن يد الانسان اطلب نفس الانسان من يد الانسان اخيه . ٦ سافك
دم الانسان بالانسان يُسفَك دمهُ . لأن على صورته عمل الانسان . ٧ فاثمروا
انتم واكثروا وتوالدوا في الارض وتكاثروا فيها . ٨ وكلم الله نوحاً وبنيه
معهُ قائلا . ٩ وها أنا مقيمٌ ميثاقي معكم ومع نسلكم من بعدكم . ١٠ ومع كل
ذوات الانفس الحية التي معكم . الطيور والبهائم وكل وحوش الارض التي معكم
من جميع الخارجين من الفلك حتى كل حيوان الارض . ١١ أقيم ميثاقي معكم فلا
ينقرض كل ذي جسد ايضاً بمياه الطوفان . ولا يكون ايضاً طوفان ليخرب
الارض . ١٢ وقال الله هذه علامة الميثاق الذي أنا واضعهُ بيني وبينكم وبين
كل ذوات الانفس الحية التي معكم الى اجيال الدهر . ١٣ وضعت قوسي في
السحاب فتكون علامة ميثاقٍ بيني وبين الارض . ١٤ فيكون متى انشر سحاباً
على الارض وتظهر القوس في السحاب .

15 וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר וְלֹא־יִהְיֶה
עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר: 16 וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם
בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ: 17 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל־נֹחַ זֹאת אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר הֲקִמֹתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:
18 וַיִּהְיוּ בְנֵי־נֹחַ הַיֹּצְאִים מִן־הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם וָיָפֶת וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן:
19 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי־נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָל־הָאָרֶץ 20 וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה
וַיִּטַּע כָּרֶם: 21 וַיֵּשְׁתְּ מִן־הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה: 22 וַיַּרְא חָם
אֲבִי כְנַעַן אֵת עֶרְוַת אָבִיו וַיַּגֵּד לִשְׁנֵי־אֶחָיו בַּחוּץ. 23 וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת
אֶת־הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אֲחֹרַנִּית וַיְכַסּוּ אֵת עֶרְוַת אֲבִיהֶם
וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ: 24 וַיִּיקֶץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֵת
אֲשֶׁר־עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן: 25 וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו:
26 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ: 27 יַפְתְּ אֱלֹהִים
לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי־שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ: 28 וַיְחִי־נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה: 29 וַיִּהְיוּ כָּל־יְמֵי־נֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמֹת:

טז

١ וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלָהּ שִׁפְחָה מִצְרִית וּשְׁמָהּ
הָגָר: ٢ וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם הִנֵּה־נָא עֲצָרַנִי יְהוָה מִלֶּדֶת
בֹּא־נָא אֶל־שִׁפְחָתִי אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרָי:
٣ וַתִּקַּח שָׂרַי אֵשֶׁת־אַבְרָם אֶת־הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשֶׂר
שָׁנִים לְשֶׁבֶת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לוֹ
לְאִשָּׁה.

١٥ اني اذكر ميثاقي الذي بيني وبينكم وبين كل نفسٍ حيةٍ في
كل جسدٍ . فلا تكون ايضاً المياه طوفاناً لتهلك كل ذي جسدٍ .
١٦ فمتى كانت القوس في السحاب ابصرها لاذكر ميثاقاً ابدياً بين الله
وبين كل نفسٍ حيةٍ في كل جسدٍ على الارض. ١٧ وقال الله لنوح هذه علامة
الميثاق الذي أنا اقمتهُ بيني وبين كل ذي جسدٍ على الارض . ١٨ وكان بنو نوح
الذين خرجوا من الفلك ساماً وحاماً ويافث. وحام هو أبو كنعان . ١٩ هؤلاء
الثلثة هم بنو نوح . ومن هؤلاء تشعّبت كل الارض . ٢٠ وابتدأ نوح يكون
فلاّحاً وغرس كرماً . ٢ وشرب من الخمر فسكر وتعرّى داخل خبائه .
٢٢ فأبصر حام ابو كنعان عودة ابيهِ واخبر اخويه خارجاً . ٢٣ فاخذ سام
ويافث الرداء ووضعاهُ على اكتافهما ومشيا الى الوراء وسترا عورة ابيهما ووجهاهما
الى الوراء . فلم يبصرا عورة ابيهما . ٢٤ فلما استيقظ نوح من خمرهِ علم مافعل
بهِ ابنهُ الصغير . ٢٥ فقال ملعون كنعان . عبد العبيد يكون لاخوتهِ .
٢٦ وقال مبارك الرب اله سام. وليكن كنعان عبداً لهم. ٢٧ ليفتح الله ليافث
فيسكن في مساكن سام . وليكن كنعان عبداً لهم . ٢٨ وعاش نوح بعد
الطوفان ثلث مئة وخمسين سنة . ٢٩ فكانت كل ايام نوح تسع مئة وخمسين
سنة ومات .

الاصحاح السادس عشر

١ واما ساراي امرأة ابرام فلم تلد لهُ . وكانت لها جارية مصرية اسمها
هاجر . ٢ فقالت ساراي لابرام هوذا الرب قد أمسكني عن الولادة . أدخل
على جاريتي ، لعلي أرزَق منها بنين ، فسمع ابرام لقول ساراي . ٣ فأخذت
ساراي امرأة ابرام هاجر المصرية جاريتها من بعد عشر سنين لاقامة ابرام في
ارض كنعان واعطتها لابرام رجلها زوجةً لهُ .

٤ וַיָּבֹא אֶל־הָגָר וַתַּהַר וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ
בְּעֵינֶיהָ ׃ ٥ וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי
שִׁפְחָתִי בְּחֵיקֶךָ וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וָאֵקַל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהֹוָה בֵּינִי
וּבֵינֶיךָ ׃ ٦ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־שָׂרַי הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ עֲשִׂי־לָהּ
הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ ׃ ٧ וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ
יְהֹוָה עַל־עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל־הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר ׃ ٨ וַיֹּאמַר
הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי אֵי־מִזֶּה בָאת וְאָנָה תֵלֵכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרַי
גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת ׃ ٩ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהֹוָה שׁוּבִי אֶל־גְּבִרְתֵּךְ
וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ ׃ ١٠ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהֹוָה הַרְבָּה אַרְבֶּה
אֶת־זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב ׃ ١١ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהֹוָה הִנָּךְ
הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי־שָׁמַע יְהֹוָה אֶל־עָנְיֵךְ ׃
١٢ וְהוּא יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל וְיַד כֹּל בּוֹ וְעַל־פְּנֵי כָל־
אֶחָיו יִשְׁכֹּן ׃ ١٣ וַתִּקְרָא שֵׁם־יְהֹוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה אֵל רֳאִי
כִּי אָמְרָה הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי אַחֲרֵי רֹאִי ׃ ١٤ עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר
בְּאֵר לַחַי רֹאִי הִנֵּה בֵין־קָדֵשׁ וּבֵין בָּרֶד ׃ ١٥ וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם
בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם שֶׁם־בְּנוֹ אֲשֶׁר־יָלְדָה הָגָר יִשְׁמָעֵאל ׃ ١٦ וְאַבְרָם
בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת־הָגָר אֶת־יִשְׁמָעֵאל לְאַבְרָם .

יז

1 וַיְהִי אַבְרָם בֶּן־תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהֹוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אֲנִי־אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים ׃ 2 וְאֶתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד ׃ 3 וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל־פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר .

٤ فدخل على هاجر فحبلت ، ولما رأت انها حبلت صغرت مولاتها
في عينيها . ٥ فقالت ساراي لابرام ظلمي عليك ، انا دفعت جاريتي الى
حضنك ، فلما رأت انها حبلت صغرتُ في عينيها ، يقضي الرب بيني
وبينك . ٦ فقال ابرام لساراي هوذا جاريتكِ في يدكِ ، افعلي بها
ما يحسن في عينيك ، فأذلتها ساراي ، فهربت من وجهها . ٧ فوجدها ملاك
الرب على عين الماء في البرية ، على العين التي في طريق شور . ٨ وقال ياهاجر
جارية ساراي من اين اتيتِ والى اين تذهبين ، فقالت انا هاربة من وجه مولاتي
ساراي . ٩ فقال لها ملاك الرب ارجعي الى مولاتكِ واخضعي تحت يديها .
١٠ وقال لها ملاك الرب تكثيراً اكثّر نسلكِ فلا يُعَدّ من الكثرة . ١١ وقال
لها ملاك الرب ها انتِ حبلى فتلدين ابناً ، وتدعين اسمهُ اسمعيل لان الرب قد
سمع لمذلتكِ . ١٢ وانه يكون انساناً وحشياً ، يدهُ على كل واحدٍ ويد كل
واحدٍ عليهِ ، وامام جميع اخوته يسكن . ١٣ فدعت اسم الرب الذي تكلم
معها انت ايل رُئي ، لانها قالت أهُهنا ايضاً رأيت بعدَ رؤية . لذلك دُعيت
البئر بئر لحي رُئي . ها هي بين قادش وبارد . ٥ فولدت هاجر لابرام ابناً ،
ودعا ابرام اسم ابنه الذي ولدته هاجر اسمعيل . ١٦ وكان ابرام ابن ست وثمانين
سنة لما ولدت هاجر اسمعيل لابرام .

الاصحاح السابع عشر

١ ولما كان ابرام ابن تسع وتسعين سنة ظهر الرب لابرام وقال لهُ انا الله
القدير ، سِر امامي وكن كاملاً . ٢ فاجعل عهدي بيني وبينك واكثّرك كثيراً
جداً . ٣ فسقط ابرام على وجههِ ، وتكلم الله معهُ قائلاً .

4 אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם : 5 וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת־שִׁמְךָ
אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב־הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ : 6 וְהִפְרֵתִי אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד
וּנְתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ : 7 וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ
אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ : 8 וְנָתַתִּי
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת עוֹלָם וְהָיִיתִי
לָהֶם לֵאלֹהִים : 9 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה
וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם : 10 זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין
זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר : 11 וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם וְהָיָה
לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם : 12 וּבֶן־שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם
יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף מִכֹּל בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא : 13 הִמּוֹל יְלִיד
בֵּיתְךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם : 14 וְעָרֵל זָכָר
אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ אֶת־בְּרִיתִי הֵפַר :
15 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שָׂרָי כִּי שָׂרָה
שְׁמָהּ : 16 וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לְךָ בֵּן וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם
מַלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ : 17 וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ
הַלְּבֶן מֵאָה־שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם־שָׂרָה הֲבַת־תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד : 18 וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם
אֶל־הָאֱלֹהִים לוּ יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ : 19 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה אִשְׁתְּךָ
יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם
לְזַרְעוֹ אַחֲרָיו : 20 וּלְיִשְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ
בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים־עָשָׂר נְשִׂיאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל : 21 וְאֶת־בְּרִיתִי
אָקִים אֶת־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת : 22 וַיְכַל
לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם : 23 וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ
וְאֵת כָּל־יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵּית אַבְרָהָם וַיָּמָל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתָם
בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ אֱלֹהִים :

٤ اما انا فهوذا عهدي معك وتكون ابا لجمهور من الامم . ٥ فلا
يُدعى اسمك بعد ابرام بل يكون اسمك ابرهيم ، لاني اجعلك اباً
لجمهور من الامم . ٦ وأُثمرك كثيراً جداً واجعلك أمماً ، وملوك منك
يخرجون . ٧ واقيم عهدي بيني وبينك وبين نسلك من بعدك في اجيالهم
عهداً ابدياً ، لاكون إلهاً لك ولنسلك من بعدك . ٨ واعطي لك ولنسلك
من بعدك ارض غربتك كل ارض كنعان ملكاً ابدياً ، وأكون الههم .
٩ وقال الله لابرهيم وأما انت فتحفظ عهدي ،انت ونسلك من بعدك في اجيالهم.
١٠ هذا هو عهدي الذي تحفظونهُ بيني وبينكم وبين نسلك من بعدك ، يُختَن
منكم كل ذكر. ١١ فتُختَنون في لحم غرلتكم ،فيكون علامةَ عهدٍ بيني وبينكم.
١٢ ابن ثمانية ايام يُختَن منكم كل ذكر في اجيالكم ، ولَيد البيت والمبتاع
بفضة من كل ابن غريب ليس من نسلك . ١٣ يُختَن ختاناً وليد بيتك والمبتاع
بفضتك ، فيكون عهدي في لحمكم عهداً ابدياً. ١٤ واما الذكَر الاغلف الذي
لا يُختَن في لحم غرلته فتُقطَع تلك النفس من شعبها . انهُ قد نكث عهدي .
١٥ وقال الله لابرهيم ساراي امرأتك لاتدعو اسمهاساراي بل اسمها سارة . ١٦
وابارِكها واعطيك ايضاً منها ابناً . اباركها فتكون اُمماً وملوك شعوب منها
يكونون . ١٧ فسقط ابراهيم على وجهه وضحك . وقال في قلبه هل يُولَد لابن
مئَة سنة وهل تلد سارة وهي بنت تسعين سنة . ١٨ وقال ابراهيم لله ليت اسمعيل
يعيش امامك . ١٩ فقال الله بل سارة امرأتك تلد لك ابناً وتدعو اسمه اسحاق .
واقيم عهدي معهُ عهداً ابدياً لنسلهِ من بعده . ٢٠ واما اسمعيل فقد سمعت
لك فيهِ . ها انا اباركهُ وأُثمرهُ واكثّرهُ كثيراً جداً . اثني عشر رئيساً يلد
واجعلهُ امةً كبيرة . ٢١ ولكن عهدي اقيمهُ مع اسحق الذي تلدهُ لك سارة في
هذا الوقت في السنة الآتية . ٢٢ فلما فرغ من الكلام معهُ صعد الله عن ابراهيم .
٢٣ فاخذ ابراهيم اسمعيل ابنهُ وجميع ولدان بيتهِ وجميع المبتاعين بفضتهِ كل
ذكر من اهل بيت ابراهيم وختن لحم غرلتهم في ذلك اليوم عينهِ كما كلمهُ الله .

24 וְאַבְרָהָם בֶּן-תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ ׃ 25 וְיִשְׁמָעֵאל
בְּנוֹ בֶּן-שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ אֵת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ ׃ 26 בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
נִמּוֹל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ ׃ 27 וְכָל-אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בָּיִת וּמִקְנַת-כֶּסֶף
מֵאֵת בֶּן-נֵכָר נִמֹּלוּ אִתּוֹ ׃

כא

١ וַיהוָה פָּקַד אֶת-שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר
דִּבֵּר ׃ ٢ וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֵּן לִזְקֻנָיו לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר־
דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים ׃ ٣ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת-שֶׁם-בְּנוֹ הַנּוֹלַד־לוֹ
אֲשֶׁר־יָלְדָה־לּוֹ שָׂרָה יִצְחָק ׃ ٤ וַיָּמָל אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ
בֶּן-שְׁמֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים ׃ ٥ וְאַבְרָהָם בֶּן־מְאַת
שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֵת יִצְחָק בְּנוֹ ׃ ٦ וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי
אֱלֹהִים כָּל־הַשֹּׁמֵעַ יִצְחַק־לִי ׃ ٧ וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם
הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי-יָלַדְתִּי בֵן לִזְקֻנָיו ׃ ٨ וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל
וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת-יִצְחָק ׃ ٩ וַתֵּרֶא שָׂרָה
אֶת-בֶּן-הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק ׃ ١٠ וַתֹּאמֶר
לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת-בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן-הָאָמָה
הַזֹּאת עִם-בְּנִי עִם-יִצְחָק ׃ ١١ וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם
עַל אוֹדֹת בְּנוֹ ׃ ١٢ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם אַל-יֵרַע בְּעֵינֶיךָ
עַל-הַנַּעַר וְעַל-אֲמָתֶךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ
כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע ׃ ١٣ וְגַם אֶת-בֶּן-הָאָמָה לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ
כִּי זַרְעֲךָ הוּא ׃

٢٤ وكان ابراهيم ابن تسع وتسعين سنة حين خُتن في لحم غرلته . ٢٥ وكان
اسمعيل ابنهُ ابن ثلث عشرة سنة حين خُتن في لحم غرلتهِ . ٢٦ في ذلك اليوم
عينهِ ختن ابرهيم واسمعيل ابنهُ . ٢٧ وكل رجال بيتهِ ولدان البيت والمبتاعين
بالفضة من ابن الغريب خُتنوا معهُ .

الاصحاح الحادي والعشرون

١ وافتقد الرب سارة كما قال. وفعل الرب لسارة كما تكلم. ٢ فحبلت سارة
وولدت لابرهيم ابناً في شيخوختهِ. في الوقت الذي تكلم الله عنهُ. ٣ ودعا
ابرهيم اسم ابنهِ المولود لهُ الذي ولدتهُ لهُ سارة اسحق. ٤ وختن ابرهيم اسحق
ابنهُ وهو ابن ثمانية ايام كما امرهُ الله. ٥ وكان ابرهيم ابن مئة سنة حين وُلد لهُ
اسحق ابنهُ. ٦ وقالت سارة قد صنع اليَّ الله ضحكاً. كل من يسمع يضحك لي.
٧ وقالت من قال لابرهيم سارة ترضع بنين. حتى ولدتُ ابناً في شيخوختهِ.
٨ فكبر الولد وفُطم وصنع ابرهيم وليمة عظيمة يوم فطام اسحق. ٩ ورأت سارة
ابن هاجر المصرية الذي ولدتهُ لابرهيم يمزح. ١٠ فقالت لابرهيم اطرد هذه الجارية
وابنها. لان ابن هذه الجارية لايرث مع ابني اسحق . ١١ فقبح الكلام جداً
في عيني ابرهيم لسبب ابنهِ. ١٢ فقال الله لابرهيم لايقبح في عينيك من اجل الغلام
ومن اجل جاريتك. في كل ماتقول لك سارة اسمع لقولها. لانهُ باسحق يُدعى
لك نسل. ١٣ وابن الجارية ايضاً ساجعلهُ أمةً لانه نسلك .

١٤ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח־לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן
אֶל־הָגָר שָׂם עַל־שִׁכְמָהּ וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחֶהָ וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַע
בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע ׃ ١٥ וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן־הַחֵמֶת וַתַּשְׁלֵךְ אֶת־הַיֶּלֶד
תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם ׃ ١٦ וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד הַרְחֵק כִּמְטַחֲוֵי
קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל־אֶרְאֶה בְּמוֹת הַיָּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד וַתִּשָּׂא אֶת־
קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ ׃ ١٧ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ
אֱלֹהִים אֶל־הָגָר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־לָּךְ הָגָר אַל־תִּירְאִי
כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל־קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם ׃ ١٨ קוּמִי שְׂאִי
אֶת־הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת־יָדֵךְ בּוֹ כִּי־לְגוֹי גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ ׃ ١٩ וַיִּפְקַח
אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת־הַחֵמֶת מַיִם
וַתַּשְׁקְ אֶת־הַנָּעַר ׃ ٢٠ וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת־הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב בַּמִּדְבָּר
וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת ׃ ٢١ וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן וַתִּקַּח־לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם ׃ ٢٢ וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל
שַׂר־צְבָאוֹ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר־אַתָּה
עֹשֶׂה ׃ ٢٣ וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים הֵנָּה אִם־תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי
וּלְנֶכְדִּי כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמְּךָ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
גַּרְתָּה בָּהּ ׃ ٢٤ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ ׃ ٢٥ וְהוֹכִחַ אַבְרָהָם
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ עַל־אֹדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ ׃
٢٦ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם־
אַתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי בִּלְתִּי הַיּוֹם ׃

١٤ فبكر ابرهيم صباحاً واخذ خبزاً وقربة ماء واعطاهما لهاجر
واضعاً اياهما على كتفها والولدَ وصرفها . فمضت وتاهت في برّية بئر
سبع . ١٥ ولما فرغ الماء من القربة طرحت الولد تحت احدى الاشجار .
١٦ ومضت وجلست مقابلهُ بعيداً نحو رمية قوس . لانها قالت لا انظر
موت الولد . فجلست مقابلهُ ورفعت صوتها وبكت . ١٧ فسمع الله
صوت الغلام . ونادى ملاك الله هاجر من السماء وقال لها مالكِ ياهاجر .
لاتخافي لان الله قد سمع لصوت الغلام حيث هو . ١٨ قومي احملي الغلام
وشدّي يدكِ بهِ . لاني سأجعله امّةً عظيمة. ١٩ وفتح الله عينيها فابصرت بئر
ماء. فذهبت وملأت القربة ماءً وسقت الغلام. ٢٠ وكان الله مع الغلام فكبر.
وسكن في البرّية وكان ينمو رامي قوس. ٢١ وسكن في برية فاران واخذت
لهُ امهُ زوجة من ارض مصر. ٢٢ وحدث في ذلك الزمان ان ابيمالك وفيكول
رئيس جيشهِ كلما ابرهيم قائلين الله معك في كل ما انت صانع. ٢٣ فالآن احلف لي
بالله ههنا انك لاتغدر بي ولا بنسلي وذرّيتي. كالمعروف الذي صنعت اليك تصنع
اليّ والى الارض التي تغرّبتَ فيها. ٢٤ فقال ابرهيم انا احلف. ٢٥ وعاتب ابرهيم
ابيمالك لسبب بئر الماء التي اغتصبها عبيد ابيمالك. ٢٦ فقال ابيمالك لم اعلم من فعل
هذا الامر. انت لم تخبرني ولا انا سمعت سوى اليوم .

٢٧ וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם
בְּרִית : ٢٨ וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת-שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדְּהֶן :
٢٩ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל-אַבְרָהָם מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר הִצַּבְתָּ לְבַדָּנָה : ٣٠ וַיֹּאמֶר כִּי אֶת-שֶׁבַע כְּבָשֹׂת תִּקַּח
מִיָּדִי בַּעֲבוּר תִּהְיֶה-לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת-הַבְּאֵר הַזֹּאת :
٣١ עַל-כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם :
٣٢ וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שָׁבַע וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר-צְבָאוֹ
וַיָּשֻׁבוּ אֶל-אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים : ٣٣ וַיִּטַּע אֵשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא-
שָׁם בְּשֵׁם יְהוָֹה אֵל עוֹלָם : ٣٤ וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
יָמִים רַבִּים .

כב

١ וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת-אַבְרָהָם
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי : ٢ וַיֹּאמֶר קַח-נָא אֶת-בִּנְךָ
אֶת-יְחִידְךָ אֲשֶׁר-אָהַבְתָּ אֶת-יִצְחָק וְלֶךְ-לְךָ אֶל-אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה
וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ : ٣ וַיַּשְׁכֵּם
אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת-חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת-שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת
יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־
לוֹ הָאֱלֹהִים : ٤ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא
אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק : ٥ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם
פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה
אֲלֵיכֶם :

٢٧ فاخذ ابراهيم غنماً وبقراً واعطى ابيمالك فقطعا كلاهما ميثاقاً .
٢٨ واقام ابرهيم سبع نعاج من الغنم وحدها . ٢٩ فقال ابيمالك لابرهيم
ماهي هذه السبع النعاج التي اقمتها وحدها . ٣٠ فقال انك سبع نعاجٍ
تاخذ من يدي لكي تكون لي شهادة باني حفرت هذه البئر . ٣١ لذلك
دعا ذلك الموضع بئر سبع . لانهما هناك حلفا كلاهما . ٣٢ فقطعا ميثاقاً
في بئر سبع . ثم قام ابيمالك وفيكول رئيس جيشه ورجعا الى ارض الفلسطينيين .
٣٣ وغرس ابرهيم أثلاً في بئر سبع ودعا هناك باسم الرب الاله السرمدي .
٣٤ وتغرّب ابرهيم في ارض الفلسطينيين اياماً كثيرة .

الاصحاح الثانى والعشرون

١ وحدث بعد هذه الامور ان الله امتحن ابرهيم، فقال له يا ابرهيم، فقال
هأنذا . ٢ فقال خذ ابنك وحيدك الذي تحبهُ اسحق واذهب الى ارض المُريّا
وأصعده هناك محرقة على احد الجبال الذي اقول لك. ٣ فبكر ابرهيم صباحاً
وشدّ على حمارهِ واخذ اثنين من غلمانهِ معهُ واسحق ابنهُ وشقق حطباً لمحرقة
وقام وذهب الى الموضع الذي قال له الله. ٤ وفي اليوم الثالث رفع ابرهيم عينيهِ
وابصر الموضع من بعيد. ٥ فقال ابرهيم لغلاميه اجلسا انتما ههنا مع الحمار، واما
انا والغلام فنذهب الى هناك ونسجد ثم نرجع اليكما .

٦ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל-יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח
בְּיָדוֹ אֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו : ٧ וַיֹּאמֶר
יִצְחָק אֶל-אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה
הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה : ٨ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים
יִרְאֶה-לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו : ٩ וַיָּבֹאוּ אֶל-
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר-לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת-הַמִּזְבֵּחַ
וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
מִמַּעַל לָעֵצִים : ١٠ וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת-יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת-הַמַּאֲכֶלֶת
לִשְׁחֹט אֶת-בְּנוֹ : ١١ וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָֹה מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר
אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי : ١٢ וַיֹּאמֶר אַל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנַּעַר
וְאַל-תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי-יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא
חָשַׂכְתָּ אֶת-בִּנְךָ אֶת-יְחִידְךָ מִמֶּנִּי : ١٣ וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת-עֵינָיו
וַיַּרְא וְהִנֵּה-אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח
אֶת-הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ : ١٤ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם-
הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָֹה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָֹה יֵרָאֶה :
١٥ וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָֹה אֶל-אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן-הַשָּׁמָיִם : ١٦ וַיֹּאמֶר
בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם-יְהוָֹה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא
חָשַׂכְתָּ אֶת-בִּנְךָ אֶת-יְחִידֶךָ : ١٧ כִּי-בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה
אֶת-זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ
זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו : ١٨ וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ
עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי :

٦ فاخذ ابرهيم حطب المحرقة ووضعهُ على اسحق ابنهِ واخذ بيدهِ
النار والسكين ، فذهبا كلاهما معاً . ٧ وكلم اسحق ابرهيم اباهُ وقال
يا ابي ، فقال هانذا يا ابني ، فقال هوذا النار والحطب ولكن اين
الخروف للمحرقة . ٨ فقال ابرهيم الله يرى لهُ الخروف للمحرقة يا ابني ،
فذهبا كلاهما معاً . ٩ فلما اتيا الى الموضع الذي قال لهُ الله بنى هناك ابرهيم المذبح
ورتّب الحطب وربط اسحق ابنهُ ووضعهُ على المذبح فوق الحطب . ١٠ ثم
مدّ ابرهيم يدهُ واخذ السكين ليذبح ابنهُ. ١١ فناداهُ ملاك الرب من السماء
وقال ابرهيم ابرهيم ، فقال هانذا . ١٢ فقال لا تمدّ يدك الى الغلام ولا تفعل بهِ
شيئاً ، لاني الآن علمت انك خائف الله فلم تمسك ابنك وحيدك عني . ١٣ فرفع
ابرهيم عينيه ونظر واذا كبش وراءهُ ممسكاً في الغابة بقرنيه ، فذهب ابرهيم
واخذ الكبش واصعدهُ محرقة عوضاً عن ابنهِ . ١٤ فدعا ابرهيم اسم ذلك الموضع
يَهوه يرأه ، حتى انهُ يقال اليوم في جبل الرب يُرَى ١٥ ونادى ملاك الرب
ابرهيم ثانية من السماء . ١٦ وقال بذاتي اقسمت يقول الرب ، اني من اجل انك
فعلت هذا الامر ولم تمسك ابنك وحيدك . ١٧ اباركك مباركةً واكثر نسلك
تكثيراً كنجوم السماء وكالرمل الذي على شاطىء البحر ، ويرث نسلك باب
اعدائهِ . ١٨ ويتبارك في نسلك جميع امم الارض ، ومن اجل انك سمعت
لقولي .

١٩ וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל-נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל-בְּאֵר
שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע : ٢٠ וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יָלְדָה מִלְכָּה גַם-הִוא בָּנִים לְנָחוֹר
אָחִיךָ : ٢١ אֶת-עוּץ בְּכֹרוֹ וְאֶת-בּוּז אָחִיו וְאֶת-קְמוּאֵל אֲבִי אֲרָם :
٢٢ וְאֶת-כֶּשֶׂד וְאֶת-חֲזוֹ וְאֶת-פִּלְדָּשׁ וְאֶת-יִדְלָף וְאֵת בְּתוּאֵל :
٢٣ וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת-רִבְקָה שְׁמֹנָה אֵלֶּה יָלְדָה מִלְכָּה לְנָחוֹר
אֲחִי אַבְרָהָם : ٢٤ וּפִילַגְשׁוֹ וּשְׁמָהּ רְאוּמָה וַתֵּלֶד גַּם-הִוא אֶת-טֶבַח
וְאֶת-גַּחַם וְאֶת-תַּחַשׁ וְאֶת-מַעֲכָה .

לז

١ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן : ٢ אֵלֶּה
תֹּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן-שְׁבַע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת-אֶחָיו
בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת-בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת-בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא
יוֹסֵף אֶת-דִּבָּתָם רָעָה אֶל-אֲבִיהֶם : ٣ וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת-יוֹסֵף
מִכָּל-בָּנָיו כִּי-בֶן-זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים : ٤ וַיִּרְאוּ
אֶחָיו כִּי-אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל-אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ
דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם : ٥ וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֵּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד
שְׂנֹא אֹתוֹ : ٦ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ-נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי :
٧ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי
וְגַם-נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ לַאֲלֻמָּתִי : ٨ וַיֹּאמְרוּ
אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם-מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד
שְׂנֹא אֹתוֹ עַל-חֲלֹמֹתָיו וְעַל-דְּבָרָיו :

١٩ ثم رجع ابرهيم الى غلاميهِ، فقاموا وذهبوا معاً الى بئر سبع، وسكن
ابرهيم في بئر سبع. ٢٠ وحدث بعد هذه الامور ان ابرهيم أخبر وقيل له هوذا
ملكة قد ولدت هي ايضاً بنين لناحور اخيك ٢١ عوصاً بكره وبوزاً اخاه
وقموئيل ابا ارام. ٢٢ وكاسد وحزواً وفلداش ويدلاف وبتوئيل. ٢٣ وولد
بتوئيل رفقة، هؤلاء الثانية ولدتهم ملكة لناحور اخي ابرهيم. ٢٤ واما سريته
واسمها رؤومة فولدت هي ايضاً طابح وجاحم وتاحش ومعكة.

الاصحاح السابع والثلاثون

١ وسكن يعقوب في ارض غربة ابيهِ في ارض كنعان. ٢ هذه مواليد
يعقوب. يوسف اذ كان ابن سبع عشرة سنة كان يرعى مع اخوتهِ الغنم وهو
غلام عند بني بلهة وبني زلفة امرأتي ابيهِ. واتى يوسف بنميمتهم الرديئة الى ابيهم.
٣ واما اسرائيل فاحب يوسف اكثر من سائر بنيهِ لانه ابن شيخوختهِ، فصنع
له قميصاً ملوناً. ٤ فلما رأى اخوته ان اباهم احبه اكثر من جميع اخوتهِ ابغضوه
ولم يستطيعوا ان يكلموه بسلام ٥ وحلم يوسف حلماً واخبر اخوته فازدادوا
ايضاً بغضاً له. ٦ فقال لهم اسمعوا هذا الحلم الذي حلمت. ٧ فها نحن حازمون
حزماً في الحقل، واذا حزمتي قامت وانتصبت فاحتاطت حزمكم وسجدت
لحزمتي، ٨ فقال له اخوته ألعلك تملك علينا ملكاً ام تتسلط علينا تسلطاً،
وازدادوا ايضاً بغضاً له من اجل احلامهِ ومن اجل كلامه.

٩ וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה
חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים
מִשְׁתַּחֲוִים לִי : ١٠ וַיְסַפֵּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו
וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ
וְאַחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה : ١١ וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו שָׁמַר
אֶת־הַדָּבָר : ١٢ וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת אֶת־צֹאן אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם :
١٣ וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה
וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי : ١٤ וַיֹּאמֶר לוֹ לֶךְ־נָא רְאֵה
אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן וַהֲשִׁבֵנִי דָּבָר וַיִּשְׁלָחֵהוּ מֵעֵמֶק
חֶבְרוֹן וַיָּבֹא שְׁכֶמָה : ١٥ וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תֹעֶה בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאָלֵהוּ
הָאִישׁ לֵאמֹר מַה־תְּבַקֵּשׁ : ١٦ וַיֹּאמֶר אֶת־אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ
הַגִּידָה־נָּא לִי אֵיפֹה הֵם רֹעִים : ١٧ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי
שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים נֵלְכָה דֹּתָיְנָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחַר אֶחָיו וַיִּמְצָאֵם
בְּדֹתָן : ١٨ וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ
אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ : ١٩ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה בַּעַל הַחֲלֹמוֹת
הַלָּזֶה בָּא : ٢٠ וְעַתָּה לְכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנַשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הַבֹּרוֹת
וְאָמַרְנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ וְנִרְאֶה מַה־יִּהְיוּ חֲלֹמֹתָיו : ٢١ וַיִּשְׁמַע
רְאוּבֵן וַיַּצִּלֵהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נַכֶּנּוּ נָפֶשׁ : ٢٢ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
רְאוּבֵן אַל־תִּשְׁפְּכוּ־דָם הַשְׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר
וְיָד אַל־תִּשְׁלְחוּ־בוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לַהֲשִׁיבוֹ אֶל־אָבִיו :

٩ ثم حلم ايضاً حلماً آخر وقصه على اخوته ، فقال اني قد حلمت
حلماً ايضاً واذا الشمس والقمر واحد عشر كوكباً ساجدة لي .
١٠ وقصه على ابيه وعلى اخوته ، فانتهره ابوه وقال له ماهذا الحلم
الذي حلمت ، هل نأتي انا وامك واخوتك لنسجد لك الى الارض .
١١ فحسده اخوته ، واما ابوه فحفظ الامر ١٢ ومضى اخوته ليرعوا
غنم ابيهم عند شكيم . ١٣ فقال اسرائيل ليوسف اليس اخوتك يرعون
عند شكيم ، تعال فارسلك اليهم ، فقال له هأنذا . ١٤ فقال له اذهب انظر
سلامة اخوتك وسلامة الغنم ورد لي خبراً. فارسله من وطاء حبرون فأتى الى
شكيم . ١٥ فوجده رجل واذا هو ضال في الحقل. فسأله الرجل قائلا ماذا
تطلب. ١٦ فقال أنا طالب اخوتي، اخبرني أين يرعون . ١٧ فقال الرجل قد
ارتحلوا من هنا ، لاني سمعتهم يقولون لنذهب الى دوثان ، فذهب يوسف وراء
اخوته فوجدهم في دوثان. ١٨ فلما ابصروه من بعيد قبلما اقترب اليهم احتالوا
له ليميتوه. ١٩ فقال بعضهم لبعض هوذا هذا صاحب الاحلام قادم . ٢٠ فالآن
هلم نقتله ونطرحه في احدى الآبار ونقول وحش رديء اكله ، فنرى ماذا
تكون احلامه. ٢١ فسمع راوبين وانقذه من ايديهم ،وقال لانقتله. ٢٢ وقال
لهم راوبين لاتسفكوا دماً، اطرحوه في هذه البئر التي في البرية ولا تمدوا اليه
يداً. لكي ينقذه من ايديهم ليرده الى ابيه .

٢٣ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר-בָּא יוֹסֵף אֶל-אֶחָיו וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת-יוֹסֵף אֶת-
כֻּתָּנְתּוֹ אֶת-כְּתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלָיו ׃ ٢٤ וַיִּקָּחֻהוּ וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ
הַבֹּרָה וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם ׃ ٢٥ וַיֵּשְׁבוּ לֶאֱכָל-לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ
עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֹרְחַת יִשְׁמְעֵאלִים בָּאָה מִגִּלְעָד וּגְמַלֵּיהֶם
נֹשְׂאִים נְכֹאת וּצְרִי וָלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרָיְמָה ׃ ٢٦ וַיֹּאמֶר
יְהוּדָה אֶל-אֶחָיו מַה-בֶּצַע כִּי נַהֲרֹג אֶת-אָחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת-דָּמוֹ ׃
٢٧ לְכוּ וְנִמְכְּרֶנּוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים וְיָדֵנוּ אַל-תְּהִי-בוֹ כִּי-אָחִינוּ בְשָׂרֵנוּ
הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו ׃ ٢٨ וַיַּעַבְרוּ אֲנָשִׁים מִדְיָנִים סֹחֲרִים וַיִּמְשְׁכוּ
וַיַּעֲלוּ אֶת-יוֹסֵף מִן-הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת-יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים
כָּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת-יוֹסֵף מִצְרָיְמָה ׃ ٢٩ וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל-הַבּוֹר
וְהִנֵּה אֵין-יוֹסֵף בַּבּוֹר וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו ׃ ٣٠ וַיָּשָׁב אֶל-אֶחָיו
וַיֹּאמַר הַיֶּלֶד אֵינֶנּוּ וַאֲנִי אָנָה אֲנִי-בָא ׃ ٣١ וַיִּקְחוּ אֶת-כְּתֹנֶת
יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת-הַכֻּתֹּנֶת בַּדָּם ׃ ٣٢ וַיְשַׁלְּחוּ
אֶת-כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וַיָּבִיאוּ אֶל-אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הַכֶּר-
נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם-לֹא ׃ ٣٣ וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי
חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף ׃ ٣٤ וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו
וַיָּשֶׂם שַׂק בְּמָתְנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל-בְּנוֹ יָמִים רַבִּים ׃ ٣٥ וַיָּקֻמוּ כָל-
בָּנָיו וְכָל-בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי-אֵרֵד אֶל-בְּנִי
אָבֵל שְׁאֹלָה וַיֵּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו ׃ ٣٦ וְהַמְּדָנִים מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל-מִצְרָיִם
לְפוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים ׃

٢٣ فكان لما جاء يوسف الى اخوته انهم خلعوا عن يوسف قميصه القميص الملوّن الذي عليهِ . ٢٤ واخذوه وطرحوه في البئر ، واما البئر فكانت فارغة ليس فيها ماء . ٢٥ ثم جلسوا ليأكلوا طعاماً ، فرفعوا عيونهم ونظروا واذا قافلة اسمعيليين مقبلة من جلعاد وجمالهم حاملة كثيراء وبلساناً ولاذناً ذاهبين لينزلوا بها الى مصر . ٢٦ فقال يهوذا لاخوتهِ ما الفائدة ان نقتل اخانا ونخفي دمه . ٢٧ تعالوا فنبيعه للاسمعيليين ولا تكن ايدينا عليهِ لانهُ اخونا ولحمنا . فسمع لهُ اخوته . ٢٨ واجتاز رجال مديانيون تجار ، فسحبوا يوسف وأصعدوه من البئر وباعوا يوسف للاسمعيليين بعشرين من الفضة ، فأتوا بيوسف الى مصر . ٢٩ ورجع رأوبين الى البئر واذا يوسف ليس في البئر ، فمزّق ثيابهُ . ٣٠ ثم رجع الى اخوتهِ وقال الولد ليس موجوداً ، وانا الى اين اذهب . ٣١ فأخذوا قميص يوسف وذبحوا تيساً من المعزى وغمسوا القميص في الدم . ٣٢ وارسلوا القميص الملوّن واحضروه الى ابيهم ، وقالوا وجدنا هذا ، حقّق أقميص ابنك هو ام لا . ٣٣ فتحققه وقال قميص ابني ، وحش رديء اكله ، افترس يوسف افتراساً . ٣٤ فمزّق يعقوب ثيابهُ ووضع مسحاً على حقويهِ وناح على ابنه اياماً كثيرة ٣٥ فقام جميع بنيهِ وجميع بناته ليعزوه فابى ان يتعزّى وقال اني انزل الى ابني نائحاً الى الهاوية ، وبكى عليهِ ابوه .

٣٦ واما المديانيون فباعوه في مصر لفوطيفار خصي فرعون رئيس الشرط .

לט

וַיוֹסֵף הוּרַד מִצְרָיְמָה וַיִּקְנֵהוּ פּוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים אִישׁ
מִצְרִי מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הוֹרִדֻהוּ שָׁמָּה : 2 וַיְהִי יְהֹוָה אֶת־יוֹסֵף וַיְהִי
אִישׁ מַצְלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי : 3 וַיַּרְא אֲדֹנָיו כִּי יְהֹוָה אִתּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר־
הוּא עֹשֶׂה יְהֹוָה מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ : 4 וַיִּמְצָא יוֹסֵף חֵן בְּעֵינָיו וַיְשָׁרֶת אֹתוֹ
וַיַּפְקִדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ וְכָל־יֶשׁ־לוֹ נָתַן בְּיָדוֹ : 5 וַיְהִי מֵאָז הִפְקִיד אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ
וְעַל כָּל־אֲשֶׁר יֶשׁ־לוֹ וַיְבָרֶךְ יְהֹוָה אֶת־בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַּת
יְהֹוָה בְּכָל־אֲשֶׁר יֶשׁ־לוֹ בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה : 6 וַיַּעֲזֹב כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא־
יָדַע אִתּוֹ מְאוּמָה כִּי אִם־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר־הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יְפֵה־תֹאַר וִיפֵה
מַרְאֶה : 7 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּשָּׂא אֵשֶׁת־אֲדֹנָיו אֶת־עֵינֶיהָ אֶל־יוֹסֵף
וַתֹּאמֶר שִׁכְבָה עִמִּי : 8 וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר אֶל־אֵשֶׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא־יָדַע
אִתִּי מַה־בַּבָּיִת וְכֹל אֲשֶׁר־יֶשׁ־לוֹ נָתַן בְּיָדִי : 9 אֵינֶנּוּ גָדוֹל בַּבַּיִת הַזֶּה מִמֶּנִּי
וְלֹא־חָשַׂךְ מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם־אוֹתָךְ בַּאֲשֶׁר אַתְּ־אִשְׁתּוֹ וְאֵיךְ אֶעֱשֶׂה הָרָעָה
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְחָטָאתִי לֵאלֹהִים : 10 וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל־יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא־שָׁמַע
אֵלֶיהָ לִשְׁכַּב אֶצְלָהּ לִהְיוֹת עִמָּהּ : 11 וַיְהִי כְּהַיּוֹם הַזֶּה וַיָּבֹא הַבַּיְתָה לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ
וְאֵין אִישׁ מֵאַנְשֵׁי הַבַּיִת שָׁם בַּבָּיִת : 12 וַתִּתְפְּשֵׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה
עִמִּי וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא : 13 וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ כִּי־עָזַב בִּגְדוֹ בְּיָדָהּ וַיָּנָס
הַחוּצָה : 14 וַתִּקְרָא לְאַנְשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ
עִבְרִי לְצַחֶק בָּנוּ בָּא אֵלַי לִשְׁכַּב עִמִּי וָאֶקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל : 15 וַיְהִי כְשָׁמְעוֹ
כִּי־הֲרִימֹתִי קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה :

الاصحاح التاسع والثلاثون

١ واما يوسف فأُنزِل الى مصر واشتراه فوطيفار خصي فرعون رئيس الشرط رجلٌ مصريٌّ من يد الاسمعيليين الذين انزلوهُ الى هناك . ٢ وكان الرب مع يوسف فكان رجلاً ناجحاً . وكان في بيت سيدهِ المصري . ٣ ورأى سيدهُ ان الرب معهُ وان كل مايصنع كان الرب ينجحه بيدهِ . ٤ فوجد يوسف نعمة في عينيهِ وخدمهُ . فوكّلهُ على بيته ودفع الى يدهِ كل ما كان لهُ ٥ وكان من حين وكّله على بيتهِ وعلى كل ما كان لهُ ان الرب بارك بيت المصري بسبب يوسف . وكانت بركة الرب على كل ما كان له في البيت وفي الحقل . ٦ فترك كل ما كان له في يد يوسف . ولم يكن معه يعرف شيئاً الا الخبز الذي يأكل . وكان يوسف حسن الصورة وحسن المنظر . ٧ وحدث بعد هذه الامور ان امرأة سيدهِ رفعت عينيها الى يوسف وقالت اضطجع معي . ٨ فأبى وقال لامرأة سيدهِ هو ذا سيدي لايعرف معي مافي البيت وكل ماله قد دفعهُ الى يدي . ٩ ليس هو في هذا البيت أعظم مني . ولم يمسك عني شيئاً غيركِ لانكِ امرأتهُ . فكيف اصنع هذا الشر العظيم واخطىء الى الله . ١٠ وكان اذ كلمت يوسف يوماً فيوماً انه لم يسمع لها ان يضطجع بجانبها ليكون معها ١١ ثم حدث نحو هذا الوقت انه دخل البيت ليعمل عمله ولم يكن انسان من اهل البيت هناك في البيت . ١٢ فامسكتهُ بثوبهِ قائلة اضطجع معي . فترك ثوبه في يدها وهرب وخرج الى خارج . ١٣ وكان لما رأت انه ترك ثوبه في يدها وهرب الى خارج ١٤ أنها نادت أهل بيتها وكلمتهم قائلة انظروا . قد جاء الينا برجل عبرانيٍّ ليداعبنا . دخل اليَّ ليضطجع معي فصرخت بصوت عظيم . ١٥ وكان لما سمع أني رفعت صوتي وصرخت أنهُ ترك ثوبهُ بجانبي وهرب وخرج الى خارج .

16 וַתַּנַּח בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ עַד-בּוֹא אֲדֹנָיו אֶל-בֵּיתוֹ : 17 וַתְּדַבֵּר אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֶבֶד הָעִבְרִי אֲשֶׁר-הֵבֵאתָ לָּנוּ לְצַחֶק בִּי : 18 וַיְהִי כַּהֲרִימִי קוֹלִי
וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס הַחוּצָה : 19 וַיְהִי כִשְׁמֹעַ אֲדֹנָיו אֶת-דִּבְרֵי
אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עַבְדֶּךָ וַיִּחַר אַפּוֹ :
20 וַיִּקַּח אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל-בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר-אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ
אֲסוּרִים וַיְהִי-שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר : 21 וַיְהִי יְהוָה אֶת-יוֹסֵף וַיֵּט אֵלָיו חָסֶד
וַיִּתֵּן חִנּוֹ בְּעֵינֵי שַׂר בֵּית-הַסֹּהַר : 22 וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית-הַסֹּהַר בְּיַד-יוֹסֵף אֵת
כָּל-הָאֲסִירִם אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה :
23 אֵין שַׂר בֵּית-הַסֹּהַר רֹאֶה אֶת-כָּל-מְאוּמָה בְּיָדוֹ בַּאֲשֶׁר יְהוָה אִתּוֹ וַאֲשֶׁר-
הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מַצְלִיחַ :

מ

1 וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאֲדֹנֵיהֶם
לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם : 2 וַיִּקְצֹף פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר
הָאוֹפִים : 3 וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֶל-בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם
אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם : 4 וַיִּפְקֹד שַׂר הַטַּבָּחִים אֶת-יוֹסֵף אִתָּם וַיְשָׁרֶת אֹתָם
וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמָר : 5 וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה אֶחָד אִישׁ
כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמַּשְׁקֶה וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר : 6 וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם
יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנָּם זֹעֲפִים : 7 וַיִּשְׁאַל אֶת-סְרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר
אִתּוֹ בְמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם : 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
חֲלוֹם חָלַמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ-
נָא לִי : 9 וַיְסַפֵּר שַׂר-הַמַּשְׁקִים אֶת-חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה-
גֶפֶן לְפָנָי : 10 וּבַגֶּפֶן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהִוא כְפֹרַחַת עָלְתָה נִצָּהּ הִבְשִׁילוּ
אַשְׁכְּלֹתֶיהָ עֲנָבִים :

١٦ فوضعَتْ ثوبهُ بجانبها حتى جاءَ سيدهُ الى بيته ١٧ فكلمته بمثل هذا الكلام
قائلة دخل اليَّ العبد العبرانيّ الذي جئت بهِ الينا ليداعبني . ١٨ وكان لما رفعت
صوتي وصرخت أنهُ ترك ثوبهُ بجانبي وهرب الى خارج . ١٩ فكان لما سمع
سيده كلام امرأته الذي كلمته بهِ عبدك ان غضبه حمي . ٢٠ فأخذ يوسف سيده
ووضعهُ في بيت السجن المكان الذي كان اسرى الملك محبوسين فيه . وكان
هناك في بيت السجن ٢١ ولكن الرب كان مع يوسف وبسط اليه لطفاً وجعل
نعمته له في عيني رئيس بيت السجن . ٢٢ فدفع رئيس بيت السجن الى يد يوسف
جميع الاسرى الذين في بيت السجن . كل ما كانوا يعملون هناك كان هو
العامل . ٢٣ ولم يكن رئيس بيت السجن ينظر شيئاً البتة مما في يدهِ لان الرب
كان معهُ ومهما صنع كان الرب ينجحهُ .

الاصحاح الاربعون

١ وحدث بعد هذه الامور ان ساقي ملك مصر والخباز أذنبا الى سيدهما
ملك مصر . ٢ فسخط فرعون على خصيَّيهِ رئيس السقاة ورئيس الخبازين . ٣
فوضعهما في حبس بيت رئيس الشُرَط في بيت السجن المكان الذي كان يوسف
محبوساً فيهِ . ٤ فأقام رئيس الشُرَط يوسف عندهما فخدمهما . وكانا أياماً في الحبس.
٥ وحلما كلاهما حلماً في ليلة واحدة كل واحدٍ حلمهُ كل واحد بحسب تعبير حلمهِ
ساقي ملك مصر وخبازهُ المحبوسان في بيت السجن . ٦ فدخل يوسف اليهما في
الصباح ونظرهما واذا هما مغتمان . ٧ فسأل خصيَّي فرعون اللذين معهُ في حبس
بيت سيدهِ قائلاً لماذا وجهاكما مكمدّان اليوم . ٨ فقالا لهُ حلمنا حلماً وليس
من يعبّرهُ . فقال لهما يوسف أليست لله التعابير . قصّا عليَّ . ٩ فقصّ رئيس
السقاة حلمهُ على يوسف وقال لهُ كنت في حلمي واذا كرمة أمامي . ١٠ وفي
الكرمة ثلثة قضبان . وهي اذا أفرخت طلع زهرها وأنضجت عناقيدها عنباً .

11 וְכוֹס פַּרְעֹה בְּיָדִי וָאֶקַּח אֶת-הָעֲנָבִים וָאֶשְׂחַט אֹתָם אֶל-כּוֹס פַּרְעֹה
וָאֶתֵּן אֶת-הַכּוֹס עַל-כַּף פַּרְעֹה : 12 וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים הֵם : 13 בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת-רֹאשֶׁךָ וַהֲשִׁיבְךָ עַל-כַּנֶּךָ
וְנָתַתָּ כּוֹס-פַּרְעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁפָּט הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר הָיִיתָ מַשְׁקֵהוּ : 14 כִּי
אִם-זְכַרְתַּנִי אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ וְעָשִׂיתָ-נָּא עִמָּדִי חָסֶד וְהִזְכַּרְתַּנִי אֶל-פַּרְעֹה
וְהוֹצֵאתַנִי מִן-הַבַּיִת הַזֶּה : 15 כִּי-גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם-פֹּה לֹא-עָשִׂיתִי
מְאוּמָה כִּי-שָׂמוּ אֹתִי בַּבּוֹר : 16 וַיַּרְא שַׂר-הָאֹפִים כִּי-טוֹב פָּתָר וַיֹּאמֶר אֶל-
יוֹסֵף אַף-אֲנִי בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סַלֵּי חֹרִי עַל-רֹאשִׁי : 17 וּבַסַּל הָעֶלְיוֹן
מִכֹּל מַאֲכַל פַּרְעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהָעוֹף אֹכֵל אֹתָם מִן-הַסַּל מֵעַל רֹאשִׁי :
18 וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֹנוֹ שְׁלֹשֶׁת הַסַּלִּים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם : 19 בְּעוֹד
שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה אֶת-רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְתָלָה אוֹתְךָ עַל-עֵץ וְאָכַל הָעוֹף
אֶת-בְּשָׂרְךָ מֵעָלֶיךָ : 20 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הֻלֶּדֶת אֶת-פַּרְעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה
לְכָל-עֲבָדָיו וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁ שַׂר הַמַּשְׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שַׂר הָאֹפִים בְּתוֹךְ עֲבָדָיו :
21 וַיָּשֶׁב אֶת-שַׂר הַמַּשְׁקִים עַל-מַשְׁקֵהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל-כַּף פַּרְעֹה : 22 וְאֵת
שַׂר הָאֹפִים תָּלָה כַּאֲשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף : 23 וְלֹא-זָכַר שַׂר-הַמַּשְׁקִים אֶת-יוֹסֵף
וַיִּשְׁכָּחֵהוּ :

מא

١ וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל-הַיְאֹר :
٢ וְהִנֵּה מִן-הַיְאֹר עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת יְפוֹת מַרְאֶה וּבְרִיאֹת בָּשָׂר
וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ : ٣ וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן
מִן-הַיְאֹר רָעוֹת מַרְאֶה וְדַקּוֹת בָּשָׂר וַתַּעֲמֹדְנָה אֵצֶל הַפָּרוֹת עַל-
שְׂפַת הַיְאֹר : ٤ וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת הַמַּרְאֶה וְדַקֹּת הַבָּשָׂר
אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת יְפֹת הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה :

١١ وكانت كأس فرعون في يدي . فأخذت العنب وعصرته في كأس فرعون
وأعطيت الكأس في يد فرعون . ١٢ فقال له يوسف هذا تعبيره . الثلثة القضبان
هي ثلثة ايام . ١٣ في ثلثة ايام ايضاً يرفع فرعون رأسك ويردك الى مقامك .
فتعطي كأس فرعون في يده كالعادة الاولى حين كنت ساقيه . ١٤ وانما اذا
ذكرتني عندك حينما يصير لك خير تصنع الي احساناً وتذكرني لفرعون وتخرجني
من هذا البيت . ١٥ لاني قد سرقت من ارض العبرانيين . وهنا ايضاً لم افعل
شيئاً حتى وضعوني في السجن ١٦ فلما رأى رئيس الخبازين انه عبّر جيداً قال
ليوسف كنت انا ايضاً في حلمي واذا ثلثة سلال حواري على رأسي . ١٧ وفي
السل الأعلى من جميع طعام فرعون في صنعة الخباز . والطيور تأكله من السل
عن رأسي . ١٨ فأجاب يوسف وقال هذا تعبيره . الثلثة السلال هي ثلثه أيام .
١٩ في ثلثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك عنك ويعلقك على خشبة وتأكل
الطيور لحمك عنك . ٢٠ فحدث في اليوم الثالث يوم ميلاد فرعون أنه صنع
وليمة لجميع عبيده ورفع رأس رئيس السقاة ورأس رئيس الخبازين بين
عبيده . ٢١ وردّ رئيس السقاة الى سقيه . فاعطى الكأس في يد فرعون .
٢٢ واما رئيس الخبازين فعلقه كما عبّر لهما يوسف . ٢٣ ولكن لم يذكر رئيس
السقاة يوسف بل نسيه .

الاصحاح الحادي والاربعون

وحدث من بعد سنتين من الزمان أنّ فرعون رأى حلماً . واذا هو واقف
عند النهر . ٢ وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر حسنة المنظر وسمينة اللحم .
فارتعت في روضة . ٣ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراءها من النهر
قبيحة المنظر ورقيقة اللحم . فوقفت بجانب البقرات الأولى على شاطىء النهر ،
٤ فاكلت البقرات القبيحة المنظر والرقيقة اللحم البقرات السبع الحسنة المنظر
والسمينة . واستيقظ فرعون .

٥ וַיִּישָׁן וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה אֶחָד בְּרִיאוֹת
וְטֹבוֹת : ٦ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים דַּקּוֹת וּשְׁדוּפֹת קָדִים צֹמְחוֹת אַחֲ-
רֵיהֶן : ٧ וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַבְּרִיאוֹת
וְהַמְּלֵאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם : ٨ וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם
רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא אֶת-כָּל-חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת-כָּל-חֲכָמֶיהָ
וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם אֶת-חֲלֹמוֹ וְאֵין-פּוֹתֵר אוֹתָם לְפַרְעֹה : ٩ וַיְדַבֵּר
שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת-פַּרְעֹה לֵאמֹר אֶת-חֲטָאַי אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם :
١٠ פַּרְעֹה קָצַף עַל-עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים
אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים : ١١ וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם בְּלַיְלָה אֶחָד אֲנִי וָהוּא
אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ : ١٢ וְשָׁם אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי עֶבֶד
לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר-לוֹ וַיִּפְתָּר-לָנוּ אֶת-חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ
פָּתָר : ١٣ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר-לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב עַל-כַּנִּי
וְאֹתוֹ תָלָה : ١٤ וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת-יוֹסֵף וַיְרִיצֻהוּ מִן-הַבּוֹר
וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל-פַּרְעֹה : ١٥ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-
יוֹסֵף חֲלוֹם חָלַמְתִּי וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ לֵאמֹר
תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ : ١٦ וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת-פַּרְעֹה לֵאמֹר
בִּלְעָדָי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת-שְׁלוֹם פַּרְעֹה : ١٧ וַיְדַבֵּר פַּרְעֹה אֶל-
יוֹסֵף בַּחֲלֹמִי הִנְנִי עֹמֵד עַל-שְׂפַת הַיְאֹר : ١٨ וְהִנֵּה מִן-הַיְאֹר
עֹלֹת שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאוֹת בָּשָׂר וִיפֹת תֹּאַר וַתִּרְעֶינָה בָּאָחוּ :
١٩ וְהִנֵּה שֶׁבַע-פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלּוֹת וְרָעוֹת תֹּאַר
מְאֹד וְרַקּוֹת בָּשָׂר לֹא-רָאִיתִי כָהֵנָּה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ :

٥ ثم نام فحلم ثانية . وهوذا سبع سنابل طالعة في ساق واحد سمينة وحسنة . ٦ ثم هو ذا سبع سنابل رقيقة وملفوحة بالريح الشرقية نابتة وراءها . ٧ فابتلعت السنابل الرقيقة السنابل السبع السمينة الممتلئة واستيقظ فرعون واذا هو حلم . ٨ وكان في الصباح أن نفسه انزعجت . فارسل ودعا جميع سحرة مصر وجميع حكمائها وقص عليهم فرعون حلمه . فلم يكن من يعبره لفرعون ٩ ثم كلم رئيس السقاة فرعون قائلا انا اتذكر اليوم خطاياي ١٠ فرعون سخط على عبديه فجعلني في حبس بيت رئيس الشرط انا ورئيس الخبازين . ١١ فحلمنا حلماً في ليلة واحدة انا وهو . حلمنا كل واحد بحسب تعبير حلمه . ١٢ وكان هناك معنا غلام عبراني عبد لرئيس الشرط فقصصنا عليه . فعبر لنا حلمينا . عبر لكل واحد بحسب حلمه . ١٣ وكما عبر لنا هكذا حدث . ردني انا الى مقامي واما هو فعلقه . ١٤ ارسل فرعون ودعا يوسف ، فأسرعوا به من السجن . فحلق وابدل ثيابه ودخل على فرعون . ١٥ فقال فرعون ليوسف حلمت حلماً وليس من يعبره . وانا سمعت عنك قولاً انك تسمع احلاماً لتعبرها . ١٦ فاجاب يوسف فرعون قائلا ليس لي . الله يجيب بسلامة فرعون ١٧ فقال فرعون ليوسف اني كنت في حلمي واقفاً على شاطىء النهر . ١٨ وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر سمينة اللحم وحسنة الصورة . فارتعت في روضة ١٩ ثم هو ذا سبع بقرات أخرى طالعة وراءها مهزولة وقبيحة الصورة جداً ورقيقة اللحم . لم انظر في كل ارض مصر مثلها في القباحة .

٢٠ וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרִא-
שֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת ׃ ٢١ וַתָּבֹאנָה אֶל-קִרְבֶּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי-בָאוּ
אֶל-קִרְבֶּנָה וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה וָאִיקָץ ׃ ٢٢ וָאֵרֶא
בַּחֲלֹמִי וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלֹת בְּקָנֶה אֶחָד מְלֵאֹת וְטֹבוֹת ׃
٢٣ וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים צְנֻמוֹת דַּקּוֹת שְׁדֻפוֹת קָדִים צֹמְחוֹת
אַחֲרֵיהֶם ׃ ٢٤ וַתִּבְלַעְןָ הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקֹּת אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים
הַטֹּבוֹת וָאֹמַר אֶל-הַחַרְטֻמִּים וְאֵין מַגִּיד לִי ׃ ٢٥ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף
אֶל-פַּרְעֹה חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה
הִגִּיד לְפַרְעֹה ׃ ٢٦ שֶׁבַע פָּרֹת הַטֹּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע
הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם אֶחָד הוּא ׃ ٢٧ וְשֶׁבַע
הַפָּרוֹת הָרַקּוֹת וְהָרָעֹת הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע
הַשִּׁבֳּלִים הָרֵקוֹת שְׁדֻפוֹת הַקָּדִים יִהְיוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב ׃ ٢٨ הוּא
הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-פַּרְעֹה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הֶרְאָה
אֶת-פַּרְעֹה ׃ ٢٩ הִנֵּה שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת שָׂבָע גָּדוֹל בְּכָל-אֶרֶץ
מִצְרָיִם ׃ ٣٠ וְקָמוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב אַחֲרֵיהֶן וְנִשְׁכַּח כָּל-הַשָּׂבָע
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְכִלָּה הָרָעָב אֶת-הָאָרֶץ ׃ ٣١ וְלֹא-יִוָּדַע הַשָּׂבָע
בָּאָרֶץ מִפְּנֵי הָרָעָב הַהוּא אַחֲרֵי-כֵן כִּי-כָבֵד הוּא מְאֹד ׃
٣٢ וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם אֶל-פַּרְעֹה פַּעֲמָיִם כִּי-נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם
הָאֱלֹהִים וּמְמַהֵר הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ ׃ ٣٣ וְעַתָּה יֵרֶא פַרְעֹה אִישׁ
נָבוֹן וְחָכָם וִישִׁיתֵהוּ עַל-אֶרֶץ מִצְרָיִם ׃ ٣٤ יַעֲשֶׂה פַרְעֹה וְיַפְקֵד
פְּקִדִים עַל-הָאָרֶץ וְחִמֵּשׁ אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע ׃

٢٠ فأكلت البقرات الرقيقة والقبيحة البقرات السبع الأولى السمينة .
٢١ فدخلت أجوافها ولم يُعلَم أنها دخلت في أجوافها . فكان منظرها
قبيحاً كما في الأول . واستيقظتُ . ٢٢ ثم رأيت في حلمي وهو ذا سبع
سنابل طالعة في ساق واحد ممتلئة وحسنة . ٢٣ ثم هو ذا سبع سنابل
يابسة رقيقة ملفوحة بالريح الشرقية نابتة وراءها . ٢٤ فابتلعت السنابل
الرقيقـــة السنابل السبع الحسنة . فقلت للسحرة ولم يكن من يخبرني ٢٥
فقال يوسف لفرعون حلم فرعون واحد . قد أخبر الله فرعون بما هو صانع ٢٦،
البقرات السبع الحسنة هي سبع سنين . والسنابل السبع الحسنة هي سبع سنين
هو حلم واحدٌ . ٢٧ والبقرات السبع الرقيقة القبيحة التي طلعت وراءها هي سبع
سنين . والسنابل السبع الفارغة الملفوحة بالريح الشرقية تكون سبع سنين
جوعاً . ٢٨ هو الامر الذي كلمتُ به فرعون . قد اظهر الله لفرعون ماهو
صانع . ٢٩ هو ذا سبع سنين قادمة شبعاً عظيماً في كل أرض مصر . ٣٠ ثم
تقوم بعدها سبع سنين جوعاً . فينسى كل الشبع في أرض مصر ويُتلف الجوع
الارض . ٣١ ولا يُعرَف الشبع في الارض من اجل ذلك الجوع بعدهُ .
لانهُ يكون شديداً جداً . ٣٢ واما عن تكرار الحلم على فرعون مرتين فلأن
الامر مقرَّر من قبَل الله والله مسرع ليصنعهُ ٣٣ فالآن لينظرْ فرعون رجلا
بصيراً وحكيماً ويجعلهُ على ارض مصر . ٣٤ يفعلْ فرعون فيوكل نُظاراً على
الارض ويأخذ خمس غلة ارض مصر في سبع سني الشبع .

٣٥ וְיִקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֹכֶל הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וְיִצְ-
בְּרוּ-בָר תַּחַת יַד-פַּרְעֹה אֹכֶל בֶּעָרִים וְשָׁמָרוּ : ٣٦ וְהָיָה הָאֹכֶל
לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶיןָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְלֹא-תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב : ٣٧ וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי
כָּל-עֲבָדָיו : ٣٨ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-עֲבָדָיו הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ
אֲשֶׁר רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ : ٣٩ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף אַחֲרֵי הוֹדִיעַ
אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת-כָּל-זֹאת אֵין-נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ : ٤٠ אַתָּה תִּהְיֶה
עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשַּׁק כָּל-עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ : ٤١ וַיֹּאמֶר
פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף רְאֵה נָתַתִּי אֹתְךָ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : ٤٢ וַיָּסַר
פַּרְעֹה אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל-יַד יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ
בִּגְדֵי-שֵׁשׁ וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב עַל-צַוָּארוֹ : ٤٣ וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת
הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר-לוֹ וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ וְנָתוֹן אֹתוֹ עַל כָּל-אֶרֶץ
מִצְרָיִם : ٤٤ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פַרְעֹה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא-
יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-רַגְלוֹ בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : ٤٥ וַיִּקְרָא
פַרְעֹה שֵׁם-יוֹסֵף צָפְנַת פַּעְנֵחַ וַיִּתֶּן-לוֹ אֶת-אָסְנַת בַּת-פּוֹטִי פֶרַע
כֹּהֵן אֹן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : ٤٦ וְיוֹסֵף בֶּן-
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי פַּרְעֹה מֶלֶךְ-מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי
פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרָיִם : ٤٧ וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שְׁנֵי
הַשָּׂבָע לִקְמָצִים : ٤٨ וַיִּקְבֹּץ אֶת-כָּל-אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתֶּן-אֹכֶל בֶּעָרִים אֹכֶל שְׂדֵה-הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹ-
תֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ :

٣٥ فيجمعون جميع طعام هذه السنين الجيدة القادمة ويخزنون قمحا
تحت يد فرعون طعاماً في المدن ويحفظونهُ . ٣٦ فيكون الطعام ذخيرة
للأرض لسبع سني الجوع التي تكون في ارض مصر . فلا تنقرض
الارض بالجوع . ٣٧ فحسن الكلام في عيني فرعون وفي عيون جميع
عبيده . ٣٨ فقال فرعون لعبيده هل نجد مثل هذا رجلاً فيه روح الله
٣٩ ثم قال فرعون ليوسف بعدما أعلمك الله كل هذا ليس بصيرٌ وحكيم
مثلك . ٤٠ انت تكون على بيتي وعلى فمك يقبل جميع شعبي . الا ان
الكرسي اكون فيه اعظم منك . ٤١ ثم قال فرعون ليوسف انظر . قدجعلتك
على كل أرض مصر . ٤٢ وخلع فرعون خاتمهُ من يده وجعلهُ في يد يوسف .
وألبسهُ ثياب بوص ووضع طوق ذهب في عنقه . ٤٣ واركبهُ في مركبته
الثانية ونادوا أمامهُ اركعوا . وجعلهُ على كل ارض مصر . ٤٤ وقال فرعون
ليوسف انا فرعون . فبدونك لا يرفع انسان يدهُ ولا رجلهُ في كل أرض مصر
٤٥ ودعا فرعون اسم يوسف صفنات فعنيح . وأعطاهُ اسنات بنت فوطي فارع
كاهن أون زوجة . فخرج يوسف على ارض مصر . ٤٦ وكان يوسف ابن ثلاثين
سنة لما وقف قدام فرعون ملك مصر . فخرج يوسف من لدن فرعون واجتاز
في كل ارض مصر . ٤٧ وأثمرت الارض في سبع سني الشبع بحزم . ٤٨ فجمع
كل طعام السبع سنين التي كانت في أرض مصر وجعل طعاماً في المدن . طعام
حقل المدينة الذي حواليها جعلهُ فيها .

٤٩ וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר כְּחוֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַל כִּי-חָדַל
לִסְפֹּר כִּי-אֵין מִסְפָּר : ٥٠ וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא
שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה-לּוֹ אָסְנַת בַּת-פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אוֹן :
٥١ וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת-שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי-נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת-כָּל-
עֲמָלִי וְאֵת כָּל-בֵּית אָבִי : ٥٢ וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרָיִם כִּי-
הִפְרַנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עָנְיִי : ٥٣ וַתִּכְלֶינָה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אֲשֶׁר
הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם : ٥٤ וַתְּחִלֶּינָה שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר
אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל-הָאֲרָצוֹת וּבְכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה
לָחֶם : ٥٥ וַתִּרְעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל-פַּרְעֹה
לַלָּחֶם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל-מִצְרַיִם לְכוּ אֶל-יוֹסֵף אֲשֶׁר-יֹאמַר
לָכֶם תַּעֲשׂוּ : ٥٦ וְהָרָעָב הָיָה עַל כָּל-פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף
אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם :
٥٧ וְכָל-הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל-יוֹסֵף כִּי-חָזַק הָרָעָב
בְּכָל-הָאָרֶץ .

מב

١ וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי יֶשׁ-שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה
תִּתְרָאוּ : ٢ וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֶשׁ-שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ-שָׁמָּה
וְשִׁבְרוּ-לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת : ٣ וַיֵּרְדוּ אֲחֵי-יוֹסֵף עֲשָׂרָה
לִשְׁבֹּר בָּר מִמִּצְרָיִם : ٤ וְאֶת-בִּנְיָמִין אֲחִי יוֹסֵף לֹא-שָׁלַח יַעֲקֹב
אֶת-אֶחָיו כִּי אָמַר פֶּן-יִקְרָאֶנּוּ אָסוֹן : ٥ וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁבֹּר
בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי-הָיָה הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :

٤٩ وخزن يوسف قمحاً كرمل البحر كثيراً جداً حتى ترك العدد
اذ لم يكن لهُ عدد . ٥٠ ووُلد ليوسف ابنان قبل ان تأتي سنة الجوع .
ولدتهما لهُ اسنات بنت فوطي فارع كاهن أون . ٥١ ودعا يوسف اسم
البكر منسى قائلاً لان الله انساني كل تعبي وكل بيت ابي . ٥٢ ودعا
اسم الثاني افرايم قائلاً لان الله جعلني مثمراً في ارض مذلتي . ٥٣ ثم كملت
سبع سني الشبع الذي كان في ارض مصر . ٥٤ وابتدأت سبع سني الجوع
تأتي كما قال يوسف . فكان جوع في جميع البلدان . واما جميع ارض مصر
فكان فيها خبز . ٥٥ ولما جاعت جميع ارض مصر وصرخ الشعب الى فرعون
لاجل الخبز قال فرعون لكل المصريين اذهبوا الى يوسف . والذي يقول لكم
افعلوا . ٥٦ وكان الجوع على كل وجه الارض . وفتح يوسف جميع ما فيه طعامٌ
وباع للمصريين . واشتد الجوع في ارض مصر . ٥٧ وجاءت كل الارض الى
مصر الى يوسف لتشتري قمحاً . لان الجوع كان شديداً في كل الارض

الاصحاح الثاني والاربعون

١ فلما رأى يعقوب انهُ يوجد قمح في مصر قال يعقوب لبنيهِ لماذا تنظرون بعضكم
الى بعض . ٢ وقال اني قد سمعتُ انهُ يوجد قمح في مصر . انزلوا الى هناك واشتروا
لنا من هناك لنحيا ولا نموت . ٣ فنزل عشرةٌ من اخوة يوسف ليشتروا قمحاً من
مصر . ٤ واما بنيامين اخو يوسف فلم يرسلهُ يعقوب مع اخوتهِ . لانهُ قال
لعلهُ تصيبهُ اذية . ٥ فاتى بنو اسرائيل ليشتروا بين الذين اتوا . لان الجوع كان
في ارض كنعان .

٦ וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל-הָאָרֶץ הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל-עַם
הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ-לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה : ٧ וַיַּרְא יוֹסֵף
אֶת-אֶחָיו וַיַּכִּרֵם וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
מֵאַיִן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן לִשְׁבָּר-אֹכֶל : ٨ וַיַּכֵּר יוֹסֵף
אֶת-אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכִּרֻהוּ : ٩ וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֵת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר
חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְּלִים אַתֶּם לִרְאוֹת אֶת-עֶרְוַת הָאָרֶץ
בָּאתֶם : ١٠ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ לִשְׁבָּר-אֹכֶל :
١١ כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד נָחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ לֹא-הָיוּ עֲבָדֶיךָ מְרַגְּלִים :
١٢ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִּי-עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם לִרְאוֹת : ١٣ וַיֹּאמְרוּ
שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ-אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה
הַקָּטֹן אֶת-אָבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ : ١٤ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף
הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מְרַגְּלִים אַתֶּם : ١٥ בְּזֹאת
תִּבָּחֵנוּ חֵי פַרְעֹה אִם-תֵּצְאוּ מִזֶּה כִּי אִם-בְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן
הֵנָּה : ١٦ שִׁלְחוּ מִכֶּם אֶחָד וְיִקַּח אֶת-אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ
וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם הַאֱמֶת אִתְּכֶם וְאִם-לֹא חֵי פַרְעֹה כִּי מְרַגְּלִים
אַתֶּם : ١٧ וַיֶּאֱסֹף אֹתָם אֶל-מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת יָמִים : ١٨ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ אֶת-הָאֱלֹהִים אֲנִי
יָרֵא : ١٩ אִם-כֵּנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם
וְאַתֶּם לְכוּ הָבִיאוּ שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם : ٢٠ וְאֶת-אֲחִיכֶם הַקָּטֹן
תָּבִיאוּ אֵלַי וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם וְלֹא תָמוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ-כֵן :

٦ وكان يوسف هو المسلط على الأرض وهو البائع لكل شعب الأرض . فأتى إخوة يوسف وسجدوا لهُ بوجوههم الى الأرض . ٧ ولما نظر يوسف إخوتهُ عرفهم . فتنكر لهم وتكلم معهم بجفاء وقال لهم من أين جئتم . فقالوا من أرض كنعان لنشتري طعاماً . ٨ وعرف يوسف اخوتهُ . وأما هم فلم يعرفوهُ . ٩ فتذكر يوسف الأحلام التي حلم عنهم وقال لهم جواسيس انتم لتروا عورة الأرض جئتم . ١٠ فقالوا له لا ياسيدي . بل عبيدك جاءُوا ليشتروا طعاماً . ١١ نحن جميعاً بنو رجل واحد . نحن أمناء . ليس عبيدك جواسيس ١٢ فقال لهم كلاّ بل لتروا عورة الأرض جئتم . ١٣ فقالوا عبيدك اثنا عشر اخاً . نحن بنو رجلٍ واحدٍ في ارض كنعان . وهوذا الصغير عند ابينا اليوم والواحد مفقود . ١٤ فقال لهم يوسف ذلك ما كلمتكم بهِ قائلاً جواسيس انتم . ١٥ بهذا تمتحنون . وحيوة فرعون لاتخرجون من هنا الاّ بمجيءِ أخيكم الصغير الى هنا . ١٦ ارسلوا منكم واحداً يجيء بأخيكم وانتم تحبسون فيُمتحن كلامكم هل عندكم صدقٌ . والاّ فوحيوة فرعون انكم لجواسيس ١٧ فجمعهم الى حبسٍ ثلاثة ايام . ١٨ ثم قال لهم يوسف في اليوم الثالث افعلوا هذا واحيوا . انا خائف الله . ١٩ ان كنتم امناء فليُحبس أخٌ واحدٌ منكم في بيت حبسكم وانطلقوا انتم وخذوا قمحاً لمجاعة بيوتكم . ٢٠ وأحضروا اخاكم الصغير اليّ . فيتحقق كلامكم ولا تموتوا . ففعلوا هكذا .

٢١ וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל-אָחִינוּ אֲשֶׁר
רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא שָׁמָעְנוּ עַל-כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ
הַצָּרָה הַזֹּאת : ٢٢ וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם
לֵאמֹר אַל-תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם-דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ :
٢٣ וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף כִּי הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם : ٢٤ וַיִּסֹּב
מֵעֲלֵיהֶם וַיֵּבְךְּ וַיָּשָׁב אֲלֵהֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת-שִׁמְעוֹן
וַיֶּאֱסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם : ٢٥ וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת-כְּלֵיהֶם בָּר
וּלְהָשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם אִישׁ אֶל-שַׂקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לַדָּרֶךְ וַיַּעַשׂ
לָהֶם כֵּן : ٢٦ וַיִּשְׂאוּ אֶת-שִׁבְרָם עַל-חֲמֹרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם :
٢٧ וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת-שַׂקּוֹ לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ בַּמָּלוֹן וַיַּרְא
אֶת-כַּסְפּוֹ וְהִנֵּה-הוּא בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ : ٢٨ וַיֹּאמֶר אֶל-אֶחָיו הוּשַׁב
כַּסְפִּי וְגַם הִנֵּה בְאַמְתַּחְתִּי וַיֵּצֵא לִבָּם וַיֶּחֶרְדוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו
לֵאמֹר מַה-זֹּאת עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ : ٢٩ וַיָּבֹאוּ אֶל-יַעֲקֹב אֲבִיהֶם
אַרְצָה כְּנָעַן וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת כָּל-הַקֹּרֹת אֹתָם לֵאמֹר : ٣٠ דִּבֶּר
הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ אִתָּנוּ קָשׁוֹת וַיִּתֵּן אֹתָנוּ כִּמְרַגְּלִים אֶת-הָאָרֶץ :
٣١ וַנֹּאמֶר אֵלָיו כֵּנִים אֲנָחְנוּ לֹא הָיִינוּ מְרַגְּלִים : ٣٢ שְׁנֵים-עָשָׂר
אֲנַחְנוּ אַחִים בְּנֵי אָבִינוּ הָאֶחָד אֵינֶנּוּ וְהַקָּטֹן הַיּוֹם אֶת-אָבִינוּ
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן : ٣٣ וַיֹּאמֶר אֵלֵינוּ הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ בְּזֹאת אֵדַע
כִּי כֵנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם הָאֶחָד הַנִּיחוּ אִתִּי וְאֶת-רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם
קְחוּ וָלֵכוּ : ٣٤ וְהָבִיאוּ אֶת-אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֵלַי וְאֵדְעָה כִּי לֹא
מְרַגְּלִים אַתֶּם כִּי כֵנִים אַתֶּם אֶת-אֲחִיכֶם אֶתֵּן לָכֶם וְאֶת-הָאָרֶץ תִּסְחָרוּ

٢١ وقالوا بعضهم لبعض حقاً أننا مذنبون الى أخينا الذين رأينا
ضيقة نفسه لما استرحمنا ولم نسمع . لذلك جاءت علينا هذه الضيقة .
٢٢ فأجابهم رأوبين قائلاً ألم أكلمكم قائلاً لا تأثموا بالولد وانتم لم تسمعوا ،
فهوذا دمهُ يُطلَب . ٢٣ وهم لم يعلموا أن يوسف فاهمٌ . لأن الترجمان
كان بينهم . ٢٤ فتحوّل عنهم وبكى . ثم رجع اليهم وكلمهم . وأخذ
منهم شمعون وقيّدهُ أمام عيونهم . ٢٥ ثم أمر يوسف أن تُملأ أوعيتهم قمحاً
وتُرَدّ فضة كل واحد الى عدله وأن يُعطوا زاداً للطريق . فيُفعل لهم هكذا
٢٦ فحملوا قمحهم على حميرهم ومضوا من هناك. ٢٧ فلما فتح أحدهم عِدْلهُ ليعطي
عليقاً لحماره في المنزل رأى فضتهُ واذا هي في فم عدلهِ . ٢٨ فقال لاخوتهِ رُدت
فضتي وها هي في عدلي . فطارت قلوبهم وارتعدوا بعضهم في بعضٍ قائلين ماهذا
الذي صنعهُ الله بنا . ٢٩ فجاءُوا الى يعقوب ابيهم الى ارض كنعان واخبروهُ
بكل ماأصابهم قائلين . ٣٠ تكلم معنا الرجل سيد الارض بجفاء وحسبنا
جواسيس الارض . ٣١ فقلنا لهُ نحن أمناءُ . لسنا جواسيس . ٣٢ نحن اثناعشر
اخاً بنو ابينا . الواحد مفقودٌ والصغير اليوم عند ابينا في ارض كنعان . ٣٣
فقال لنا الرجل سيد الارض بهذا اعرف انكم امناءُ . دعوا اخاً واحداً منكم
عندي وخذوا لمجاعة بيوتكم وانطلقوا . ٣٤ وأحضروا اخاكم الصغير اليّ ،
فاعرف انكم لستم جواسيس بل انكم امناءُ ، فاعطيكم اخاكم وتتجرون في
الارض .

שמות ב

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת-בַּת-לֵוִי : 2 וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן
וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי-טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים : 3 וְלֹא-יָכְלָה עוֹד הַצְּפִינוֹ
וַתִּקַּח-לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר וּבַזָּפֶת וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם בַּסּוּף
עַל-שְׂפַת הַיְאֹר : 4 וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק לְדֵעָה מַה-יֵּעָשֶׂה לוֹ : 5 וַתֵּרֶד
בַּת-פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל-הַיְאֹר וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל-יַד הַיְאֹר וַתֵּרֶא אֶת-הַתֵּבָה בְּתוֹךְ
הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אֲמָתָהּ וַתִּקָּחֶהָ : 6 וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת-הַיֶּלֶד וְהִנֵּה-נַעַר
בֹּכֶה וַתַּחְמֹל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה : 7 וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ אֶל-בַּת-
פַּרְעֹה הַאֵלֵךְ וְקָרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מֵינֶקֶת מִן הָעִבְרִיֹּת וְתֵינִק לָךְ אֶת-הַיָּלֶד :
8 וַתֹּאמֶר-לָהּ בַּת-פַּרְעֹה לֵכִי וַתֵּלֶךְ הָעַלְמָה וַתִּקְרָא אֶת-אֵם הַיָּלֶד : 9 וַתֹּאמֶר
לָהּ בַּת-פַּרְעֹה הֵילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהֵינִקִהוּ לִי וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת-שְׂכָרֵךְ וַתִּקַּח
הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקֵהוּ : 10 וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת-פַּרְעֹה וַיְהִי-לָהּ לְבֵן
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן-הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ : 11 וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ-עִבְרִי
מֵאֶחָיו : 12 וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי-אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל :
13 וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי-אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תַכֶּה
רֵעֶךָ : 14 וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר
הָרַגְתָּ אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר : 15 וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה
אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת-מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ-
מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל-הַבְּאֵר : 16 וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתִּדְלֶנָה וַתְּמַלֶּאנָה
אֶת-הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן :

سفر الخروج

الاصحاح الثاني

١ وذهب رجل من بيت لاوي وأخذ بنت لاوي . ٢ فحبلت المرأة وولدت
ابناً . ولما رأته أنهُ حسن خبأته ثلثة اشهر . ٣ ولما لم يمكنها ان تخبئهُ بعد
أخذت لهُ سفطاً من البردي وطلته بالحمر والزفت ووضعت الولد فيهِ ووضعتهُ
بين الحلفاءِ على حافة النهر . ٤ ووقفت اختهُ من بعيد لتعرف ماذا يُفعَل بهِ
٥ فنزلت ابنة فرعون الى النهر لتغتسل وكانت جواريها ماشيات على جانب النهر .
فرأت السَّفَط بين الحلفاءِ فأرسلت أمتها وأخذته . ٦ ولما فتحتهُ رأت الولد واذا
هو صبي يبكي . فرقّت لهُ وقالت هذا من اولاد العبرانيين . ٧ فقالت أختهُ
لابنة فرعون هل أذهب وأدعو لكِ امرأة مرضعة من العبرانيات لترضع لكِ
الولد . ٨ فقالت لها ابنة فرعون اذهبي . فذهبت الفتاة ودعت أم الولد . ٩
فقالت لها ابنة فرعون اذهبي بهذا المولود وأرضعيهِ لي وانا اعطي اجرتك .
فأخذت المرأة الولد وارضعتهُ . ١٠ ولما كبر الولد جاءت بهِ الى ابنة فرعون
فصار لها ابناً . ودعت اسمهُ موسى وقالت اني انتشلتُه من الماءِ . ١١ وحدث
في تلك الايام لما كبر موسى انهُ خرج الى اخوتهِ لينظر في أثقالهم . فرأى رجلاً
مصرياً يضرب رجلاً عبرانياً من اخوتهِ . فالتفت الى هنا وهناك ورأى ان ليس
احد فقتل المصريّ وطمرهُ في الرمل . ١٢ ثم خرج في اليوم الثاني واذا رجلان
عبرانيان يتخاصمان . فقال للمذنب لماذا تضرب صاحبك . ١٤ فقال مَن جعلك
رئيساً وقاضياً علينا . أمفتكر انت بقتلي كما قتلتَ المصريّ فخاف موسى وقال حقاً
قد عُرِف الأمر . ١٥ فسمع فرعون هذا الامر فطلب ان يقتل موسى . فهرب
موسى من وجه فرعون وسكن في ارض مديان وجلس عند البئر . ١٦ وكان لكاهن
مديان سبع بنات . فأتينَ واستقينَ وملأنَ الأجران ليسقينَ غنم أبيهنّ .

שמות ג

1 וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן
אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה ׃ 2 וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֵלָיו
בְּלַבַּת־אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל ׃
3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מַדּוּעַ לֹא־יִבְעַר
הַסְּנֶה ׃ 4 וַיַּרְא יְהוָה כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי ׃ 5 וַיֹּאמֶר אַל־תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל־נְעָלֶיךָ מֵעַל
רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת־קֹדֶשׁ הוּא ׃ 6 וַיֹּאמֶר
אָנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא
מֵהַבִּיט אֶל־הָאֱלֹהִים ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוָה רָאֹה רָאִיתִי אֶת־עֳנִי עַמִּי אֲשֶׁר
בְּמִצְרָיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נֹגְשָׂיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת־מַכְאֹבָיו ׃
8 וָאֵרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ הַהִוא אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה
וּרְחָבָה אֶל־אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ אֶל־מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי ׃ 9 וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי וְגַם־רָאִיתִי
אֶת־הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם ׃ 10 וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל־
פַּרְעֹה וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם ׃ 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים
מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם ׃
12 וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת כִּי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם
מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה ׃ 13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים
הִנֵּה אָנֹכִי בָא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְאָמְרוּ־לִי
מַה־שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵהֶם ׃ 14 וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר
כֹּה תֹאמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם ׃ 15 וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים
אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם זֶה־שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר ׃

سفر الخروج - الاصحاح الثالث

١ وأما موسى فكان يرعى غنم يثرون حميه كاهن مديان . فساق الغنم الى
وراء البرية وجاء الى جبل الله حوريب . ٢ وظهر له ملاك الرب بلهيب نار من
وسط عليقة . فنظر واذا العليقة تتوقد بالنار والعليقة لم تكن تحترق . ٣ فقال
اميل الآن لأنظر هذا المنظر العظيم . لماذا لاتحترق العليقة . ٤ فلما رأى الرب
انه مال لينظر ناداه الله من وسط العليقة وقال موسى موسى فقال هأنذا . ٥
فقال لاتقترب الى ههنا . اخلع حذاءك من رجليك ، لان الموضع الذي انت
واقف عليه ارض مقدسة . ٦ ثم قال انا اله ابيك اله ابراهيم واله اسحق واله يعقوب .
فغطى موسى وجهه لانه خاف ان ينظر الى الله . ٧ فقال الرب اني قد رأيت
مذلة شعبي الذي في مصر وسمعت صراخهم من اجل مسخريهم . اني علمت
اوجاعهم . ٨ فنزلت لانقذهم من ايدي المصريين وأصعدهم من تلك الارض الى
ارض جيدة وواسعة . الى ارض تفيض لبناً وعسلاً . الى مكان الكنعانيين
والحثيين والاموريين والفرزّيين والحوّيين واليبوسيين . ٩ والآن هوذا صراخ
بني اسرائيل قد أتى اليّ ورأيت ايضاً الضيقة التي يضايقهم بها المصريون . ١٠
فالآن هلمّ فأرسلك الى فرعون تُخرج شعبي بني اسرائيل من مصر . ١١ فقال
موسى لله من انا حتى أذهب الى فرعون وحتى أخرج بني اسرائيل من مصر .
١٢ فقال اني اكون معك وهذه تكون لك العلامة أني ارسلتك . حينما تخرج
الشعب من مصر تعبدون الله على هذا الجبل . ١٣ فقال موسى لله ها انا آتي الى
بني اسرائيل واقول لهم اله ابائكم ارسلني اليكم . فاذا قالوا لي ما اسمه فماذا اقول
لهم . ١٤ فقال الله لموسى أهيه الذي أهيه . وقال هكذا تقول لبني اسرائيل
أهيه ارسلني اليكم . ١٥ وقال الله ايضاً لموسى هكذا تقول لبني اسرائيل يهوه
اله آبائكم اله ابرهيم واله اسحق واله يعقوب ارسلني اليكم . هذا اسمي الى الابد
وهذا ذكري الى دور فدور .

שמות ד

١ וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא-יַאֲמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְּקֹלִי
כִּי יֹאמְרוּ לֹא-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהֹוָה : ٢ וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהֹוָה מַזֶּה
בְיָדֶךָ וַיֹּאמֶר מַטֶּה : ٣ וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה
וַיְהִי לְנָחָשׁ וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו : ٤ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-מֹשֶׁה שְׁלַח
יָדְךָ וֶאֱחֹז בִּזְנָבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ : ٥ לְמַעַן
יַאֲמִינוּ כִּי-נִרְאָה אֵלֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי
יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב : ٦ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה לוֹ עוֹד הָבֵא-נָא יָדְךָ
בְּחֵיקֶךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג :
٧ וַיֹּאמֶר הָשֵׁב יָדְךָ אֶל-חֵיקֶךָ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל-חֵיקוֹ וַיּוֹצִאָהּ מֵחֵיקוֹ
וְהִנֵּה-שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ : ٨ וְהָיָה אִם-לֹא יַאֲמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ
לְקֹל הָאֹת הָרִאשׁוֹן וְהֶאֱמִינוּ לְקֹל הָאֹת הָאַחֲרוֹן : ٩ וְהָיָה אִם-
לֹא יַאֲמִינוּ גַּם לִשְׁנֵי הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקֹלֶךָ וְלָקַחְתָּ
מִמֵּימֵי הַיְאֹר וְשָׁפַכְתָּ הַיַּבָּשָׁה וְהָיוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן-הַיְאֹר
וְהָיוּ לְדָם בַּיַּבָּשֶׁת : ١٠ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהֹוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ
דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם מִתְּמוֹל גַּם מִשִּׁלְשֹׁם גַּם מֵאָז דַּבֶּרְךָ אֶל-עַבְדֶּךָ
כִּי כְבַד-פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן אָנֹכִי : ١١ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֵלָיו מִי שָׂם
פֶּה לָאָדָם אוֹ מִי-יָשׂוּם אִלֵּם אוֹ חֵרֵשׁ אוֹ פִקֵּחַ אוֹ עִוֵּר הֲלֹא
אָנֹכִי יְהֹוָה : ١٢ וְעַתָּה לֵךְ וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם-פִּיךָ וְהוֹרֵיתִיךָ
אֲשֶׁר תְּדַבֵּר :

سفر الخروج- الاصحاح الرابع

١ فأجاب موسى وقال ولكن هاهم لايصدقونني ولا يسمعون لقولي . بل
يقولون لم يظهر لك الرب . ٢ فقال الرب ماهذه في يدك . فقال عصاً . ٣ فقال
اطرحها الى الأرض. فطرحها الى الأرض. فصارت حية . فهرب موسى منها .
٤ ثم قال الرب لموسى مدّ يدك وأمسك بذنبها . فمدّ يدهُ وأمسك به.فصارت
عصاً في يده . ٥ لكي يصدقوا أنه قد ظهر لك الرب إله آبائهم إله ابرهيم واله
اسحق وإله يعقوب . ٦ ثم قال له الرب ايضاً أدخِل يدك في عبّك. فأدخل يدهُ
في عبه. ثم اخرجها واذا يدهُ برصاء مثل الثلج . ٧ ثم قال له ردّ يدك الى عبك .
فردّ يدهُ الى عبه.ثم اخرجها من عبهِ واذا هي قد عادت مثل جسدهِ .٨فيكون
اذا لم يصدقوك ولم يسمعوا لصوت الآية الاولى انهم يصدقون صوت الآية
الأخيرة. ٩ ويكون اذا لم يصدقوا هاتين الآيتين ولم يسمعوا لقولك انك تأخذ
من ماء النهر وتسكب على اليابسة فيصير الماء الذي تأخذه من النهر دماً على اليابسة.
١٠ فقال موسى للرب استمع ايها السيد . لست انا صاحب كلام منذ امس ولا
اول من امس ولا من حين كلمتَ عبدك. بل انا ثقيل الفم واللسان. ١١ فقال
له الرب من صنع للانسان فماً او من يصنع اخرسَ او اصمّ او بصيراً اواعمى .
أمَا هو انا الرب . ١٢ فالآن اذهب وانا اكون مع فمك وأعلمك ما تتكلم به .

שמות ח

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־יָדְךָ בְּמַטֶּךָ עַל־הַנְּהָרֹת
עַל־הַיְאֹרִים וְעַל־הָאֲגַמִּים וְהַעַל אֶת־הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם : 2 וַיֵּט אַהֲרֹן
אֶת־יָדוֹ עַל מֵימֵי מִצְרָיִם וַתַּעַל הַצְּפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם : 3 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן
הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם : 4 וַיִּקְרָא פַרְעֹה
לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר הַעְתִּירוּ אֶל־יְהוָה וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים מִמֶּנִּי וְאַשַׁלְּחָה אֶת־הָעָם
וְיִזְבְּחוּ לַיהוָה : 5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפַרְעֹה הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי אַעְתִּיר לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ
וּלְעַמְּךָ לְהַכְרִית הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה :
6 וַיֹּאמֶר לְמָחָר וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֵין כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ : 7 וְסָרוּ
הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמֶּךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה : 8 וַיֵּצֵא
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מֵעִם פַּרְעֹה וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־דְּבַר הַצְפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־
שָׂם לְפַרְעֹה : 9 וַיַּעַשׂ יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּמֻתוּ הַצְפַרְדְּעִים מִן־הַבָּתִּים מִן־
הַחֲצֵרֹת וּמִן־הַשָּׂדֹת : 10 וַיִּצְבְּרוּ אֹתָם חֳמָרִם חֳמָרִם וַתִּבְאַשׁ הָאָרֶץ : 11 וַיַּרְא
פַּרְעֹה כִּי הָיְתָה הָרְוָחָה וְהַכְבֵּד אֶת־לִבּוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה :
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־מַטְּךָ וְהַךְ אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ
וְהָיָה לְכִנִּם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם : 13 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְמַטֵּהוּ וַיַּךְ
אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עֲפַר הָאָרֶץ הָיָה כִנִּים בְּכָל־
אֶרֶץ מִצְרָיִם : 14 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם לְהוֹצִיא אֶת־הַכִּנִּים וְלֹא
יָכֹלוּ וַתְּהִי הַכִּנָּם בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה : 15 וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל־פַּרְעֹה אֶצְבַּע
אֱלֹהִים הִוא וַיֶּחֱזַק לֵב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : 16 וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה הִנֵּה יוֹצֵא הַמָּיְמָה וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי :

سفر الخروج - الاصحاح الثامن

١ فقال الرب لموسى قل لهرون مدّ يدك بعصاك على الأنهار والسواقي
والآجام وأصعد الضفادع على أرض مصر . ٢ فمدّ هرون يده على مياه مصر .
فصعدت الضفادع وغطّت أرض مصر . ٣ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم
واصعدوا الضفادع على أرض مصر . ٤ فدعا فرعون موسى وهرون وقال
صليا إلى الرب ليرفع الضفادع عني وعن شعبي فأطلق الشعب ليذبحوا للرب .
٥ فقال موسى لفرعون عيّن لي متى أصلي لأجلك ولأجل عبيدك وشعبك لقطع
الضفادع عنك وعن بيوتك . ولكنها تبقى في النهر . ٦ فقال غداً . فقال
كقولك . لكي تعرف أن ليس مثل الرب إلهنا . ٧ فترتفع الضفادع عنك
وعن بيوتك وعبيدك وشعبك . ولكنها تبقى في النهر . ٨ ثم خرج موسى
وهرون من لدن فرعون وصرخ موسى إلى الرب من أجل الضفادع التي جعلها
على فرعون . ٩ ففعل الرب كقول موسى . فماتت الضفادع من البيوت والدور
والحقول . ١٠ وجمعوها كوماً كثيرة حتى أنتنت الأرض . ١١ فلما رأى
فرعون أنه قد حصل الفرج أغلظ قلبه ولم يسمع لهما كما تكلم الرب . ١٢ ثم
قال الرب لموسى قل لهرون مدّ عصاك واضرب تراب الأرض ليصير بعوضاً
في جميع أرض مصر . ١٣ ففعلا كذلك . مدّ هرون يده بعصاه وضرب
تراب الأرض . فصار البعوض على الناس وعلى البهائم . كل تراب الأرض صار
بعوضاً في جميع أرض مصر . ١٤ وفعل كذلك العرّافون بسحرهم ليخرجوا
البعوض فلم يستطيعوا . وكان البعوض على الناس وعلى البهائم . ١٥ فقال العرافون
لفرعون هذا اصبع الله . ولكن اشتد قلب فرعون فلم يسمع لهما كما تكلم الرب .
١٦ ثم قال الرب لموسى بكّر في الصباح وقف أمام فرعون . إنه يخرج إلى
الماء . وقل له هكذا يقول الرب أطلق شعبي ليعبدوني .

שמות כ

١ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר : ٢ אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים :
٣ לֹא-יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי : ٤ לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ
פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וַאֲשֶׁר
בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ : ٥ לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי
אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל-בָּנִים עַל-שִׁלֵּשִׁים
וְעַל-רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי : ٦ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי
מִצְוֹתָי : ٧ לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה
יְהוָה אֵת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לַשָּׁוְא : ٨ זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ : ٩ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלַאכְתֶּךָ : ١٠ וְיוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ-
וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ : ١١ כִּי שֵׁשֶׁת-
יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-
בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ :
١٢ כַּבֵּד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ : ١٣ לֹא תִרְצָח : ١٤ לֹא תִנְאָף :
١٥ לֹא תִגְנֹב : ١٦ לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר : ١٧ לֹא תַחְמֹד
בֵּית רֵעֶךָ לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ
וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ :

سفر الخروج- الاصحاح العشرون

١ ثم تكلم الله بجميع هذه الكلمات قائلاً . ٢ أنا الرب الهك الذي أخرجك
من أرض مصر من بيت العبودية . ٣ لا يكن لك آلهةٌ أخرى امامي . ٤ لاتصنع
لك تمثالاً منحوتاً ولا صورةً ما مما في السماء من فوق وما في الارض من تحت
وما في الماء من تحت الارض . ٥ لاتسجد لهنّ ولاتعبدهنّ . لاني أنا الرب الهك
الهٌ غيور افتقد ذنوب الآباء في الابناء في الجيل الثالث والرابع من مبغضيّ .
٦ واصنع احساناً الى الوف من محبيّ وحافظي وصاياي . ٧ لاتنطق باسم الرب
الهك باطلاً . لان الرب لايبرىءُ من نطق باسمه باطلا . ٨ اذكر يوم السبت
لتقدسهُ . ٩ ستة ايامٍ تعمل وتصنع جميع عملك . ١٠ وأما اليوم السابع ففيه
سبت للرب الهك . لاتصنع عملاً ما انت وابنك وابنتك وعبدك وأمتك وبهيمتك
ونزيلك الذي داخل ابوابك . ١١ لأن في ستة أيامٍ صنع الرب السماء والارض
والبحر وكل مافيها . واستراح في اليوم السابع . لذلك بارك الرب يوم السبت
وقدّسهُ . ١٢ أكرم اباك وامك لكي تطول أيامك على الارض التي يعطيك
الرب الهك . ١٣ لاتقتل . ١٤ لاتزنِ . ١٥ لاتسرق . ١٦ لاتشهد على
قريبك شهادة زور . ١٧ لاتشتهِ بيت قريبك . لاتشتهِ امرأة قريبك ولا عبدهُ
ولا أمته ولا ثوره ولا حماره ولا شيئاً مما لقريبك .

שמות כב

١ אִם-בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְהֻכָּה וָמֵת אֵין לוֹ דָּמִים :
٢ אִם-זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם-אֵין לוֹ וְנִמְכַּר
בִּגְנֵבָתוֹ : ٣ אִם-הִמָּצֵא תִמָּצֵא בְיָדוֹ הַגְּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד-חֲמוֹר
עַד-שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם : ٤ כִּי יַבְעֶר-אִישׁ שָׂדֶה אוֹ-כֶרֶם
וְשִׁלַּח אֶת-בְּעִירֹה וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ
יְשַׁלֵּם : ٥ כִּי-תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה
אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת-הַבְּעֵרָה : ٦ כִּי-יִתֵּן אִישׁ
אֶל-רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ-כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם-יִמָּצֵא
הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם : ٧ אִם-לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל-הַבַּיִת
אֶל-הָאֱלֹהִים אִם-לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ : ٨ עַל-כָּל-
דְּבַר-פֶּשַׁע עַל-שׁוֹר עַל-חֲמוֹר עַל-שֶׂה עַל-שַׂלְמָה עַל-כָּל-אֲבֵדָה
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי-הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר-שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר
יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ : ٩ כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
חֲמוֹר אוֹ-שׁוֹר אוֹ-שֶׂה וְכָל-בְּהֵמָה לִשְׁמֹר וּמֵת אוֹ-נִשְׁבַּר אוֹ-
נִשְׁבָּה אֵין רֹאֶה : ١٠ שְׁבֻעַת יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם-לֹא
שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יְשַׁלֵּם : ١١ וְאִם-
גָּנֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם לִבְעָלָיו : ١٢ אִם-טָרֹף יִטָּרֵף יְבִאֵהוּ עֵד
הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם : ١٣ וְכִי-יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר
אוֹ-מֵת בְּעָלָיו אֵין-עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם :

سفر الخروج - الاصحاح الثاني والعشرون

١ إن وُجد السارق وهو ينقب فضُرب ومات فليس له دمٌ . ٢ ولكن
إن أشرقت عليه الشمس فله دم . انه يعوّض . إن لم يكن له يُبع بسرقته .
٣ إن وُجدت السرقة في يده حية ثوراً كانت ام حماراً أم شاةً يعوض باثنين .
٤ اذا رعى انسان حقلاً أو كرماً وسرّح مواشيهُ فرعت في حقل غيره فمن
أجود حقله وأجود كرمه يعوّض. ٥ اذا خرجت نار واصابت شوكاً فاحترقت
أكداس أو زرع أو حقل فالذي أوقد الوقيد يعوّض ٦ اذا اعطى انسانٌ
صاحبه فضةً او امتعةً للحفظ فسُرقت من بيت الانسان فان وُجد السارق
يعوّض باثنين. ٧ وان لم يوجد السارق يقدّم صاحب البيت الى الله ليحكم هل
لم يمدّ يدهُ الى مُلك صاحبه . ٨ في كل دعوى جناية من جهة ثورٍ او حمارٍ او
شاة او ثوبٍ او مفقودٍ ما يقال ان هذا هو تُقدّم الى الله دعواهما . فالذي
يحكم الله بذنبه يعوّض صاحبه باثنين . ٩ اذا اعطى انسانٌ صاحبهُ حماراً او
ثوراً او شاةً او بهيمةً ما للحفظ فمات او انكسر او نُهب وليس ناظرٌ .
١٠ فيمين الرب تكون بينهما هل لم يمدّ يدهُ الى مُلك صاحبه . فيقبل صاحبه .
فلا يعوّض . ١١ وان سُرق من عنده يعوّض صاحبه . ١٢ أن افترس
يحضره شهادة . لا يعوّض عن المفترس . ١٣ وإذا استعار انسانٌ من صاحبه
شيئاً فانكسر أو مات وصاحبهُ ليس معهُ يعوض .

שמות כג

١ לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא אַל-תָּשֶׁת יָדְךָ עִם-רָשָׁע לִהְיֹת עֵד
חָמָס : ٢ לֹא-תִהְיֶה אַחֲרֵי-רַבִּים לְרָעֹת וְלֹא-תַעֲנֶה עַל-רִב
לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת : ٣ וְדָל לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ : ٤ כִּי
תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ חֲמֹרוֹ תֹּעֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ : ٥ כִּי-תִרְאֶה
חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב
עִמּוֹ : ٦ לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ : ٧ מִדְּבַר-שֶׁקֶר תִּרְחָק
וְנָקִי וְצַדִּיק אַל-תַּהֲרֹג כִּי לֹא-אַצְדִּיק רָשָׁע : ٨ וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח
כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים : ٩ וְגֵר לֹא תִלְחָץ
וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת-נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי-גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת-אַרְצֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ : ١١ וְהַשְּׁבִיעִת
תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ וְאָכְלוּ אֶבְיֹנֵי עַמֶּךָ וְיִתְרָם תֹּאכַל חַיַּת הַשָּׂדֶה
כֵּן-תַּעֲשֶׂה לְכַרְמְךָ לְזֵיתֶךָ : ١٢ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן-אֲמָתְךָ וְהַגֵּר :
١٣ וּבְכֹל אֲשֶׁר-אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא
תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל-פִּיךָ : ١٤ שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה :
١٥ אֶת חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר
צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי-בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם וְלֹא-יֵרָאוּ
פָנַי רֵיקָם : ١٦ וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה
וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת-מַעֲשֶׂיךָ מִן-הַשָּׂדֶה :

سفر الخروج - الاصحاح الثالث والعشرون

١ لاتقبل خبراً كاذباً . ولا تضع يدك مع المنافق لتكون شاهد ظلم .
٢ لاتتبع الكثيرين الى فعل الشر ولا تجبْ في دعوى مائلاً وراء الكثيرين
للتحريف. ٣ ولا تحابِ مع المسكين في دعواه. ٤ اذا صادفتَ ثور عدوك أو
حماره شارداً تردّهُ اليه . ٥ اذا رأيتَ حمار مبغضك واقعاً تحت حملهِ وعدلتَ
عن حلهِ فلا بد ان تحل معه . ٦ لاتحرّف حق فقيرك في دعواه . ٧ ابتعد عن
كلام الكذب. ولا تقتل البريء والبارّ. لاني لاأبرّر المذنب. ٨ ولاتأخذ رشوةً.
لان الرشوة تعمي المبصرين وتعوّج كلام الابرار. ٩ ولا تضايق الغريب فانكم
عارفون نفس الغريب . لانكم كنتم غرباء في أرض مصر . ١٠ وستّ سنين
تزرع ارضك وتجمع غلتها ١١ واما في السابعة فتريحها وتتركها ليأكل فقراء
شعبك . وفضلتهم تأكلها وحوش البرية . كذلك تفعل بكرمك وزيتونك .
١٢ ستة أيام تعمل عملك . وأما اليوم السابع ففيه تستريح لكي يستريح ثورك
وحمارك ويتنفس ابن أمتك والغريب . ١٣ وكل ما قلتُ لكم احتفظوا به
ولا تذكروا اسم آلهةٍ أخرى ولا يُسمَع من فمك . ١٤ ثلاث مرّات تعيّد
لي في السنة . ١٥ تحفظ عيد الفطير . تأكل فطيراً سبعة أيام كما أمرتك في وقت
شهر أبيب . لأنه فيهِ خرجتَ من مصر. ولا يظهروا أمامي فارغين . ١٦ وعيد
الحصاد أبكار غلاّتك التي تزرع في الحقل . وعيد الجمع في نهاية السنة عندما تجمع
غلاّتك من الحقل .

דברים כא

10 כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֶיךָ וּנְתָנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ :
11 וְרָאִיתָ בַּשִּׁבְיָה אֵשֶׁת יְפַת־תֹּאַר וְחָשַׁקְתָּ בָהּ וְלָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה :
12 וַהֲבֵאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ וְגִלְּחָה אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפָּרְנֶיהָ : 13 וְהֵסִירָה
אֶת־שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ מֵעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתֶךָ וּבָכְתָה אֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ יֶרַח יָמִים
וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה : 14 וְהָיָה אִם־לֹא חָפַצְתָּ
בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכֹר לֹא־תִמְכְּרֶנָּה בַּכָּסֶף לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר
עִנִּיתָהּ : 15 כִּי־תִהְיֶיןָ לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאַחַת אֲהוּבָה וְהָאַחַת שְׂנוּאָה וְיָלְדוּ־
לוֹ בָנִים הָאֲהוּבָה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לַשְּׂנִיאָה : 16 וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ
אֶת־בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֲהוּבָה עַל־פְּנֵי בֶן־הַשְּׂנוּאָה
הַבְּכֹר : 17 כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֶת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל
אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה :
18 כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ
אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם : 19 וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי
עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מְקֹמוֹ : 20 וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ
שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא : 21 וּרְגָמֻהוּ כָּל־אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ
הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ : 22 וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט־
מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ : 23 לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ כִּי־קָבוֹר
תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־קִלְלַת אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה :

التثنية

الاصحاح الحادي والعشرون

١٠ إذا خرجتَ لمحاربة أعدائك ودفعهم الرب إلهك الى يدك وسبيت منهم
سبياً . ١١ ورأيتَ في السبي امرأةً جميلة الصورة والتصقتَ بها واتخذتها لك
زوجةً . ١٢ فحين تدخلها إلى بيتك تحلق رأسها وتقلم أظافرها . ١٣ وتنزع
ثياب سبيها عنها وتقعد في بيتك وتبكي أباها وأمها شهراً من الزمان ثم بعدذلك
تدخل عليها وتتزوج بها فتكون لك زوجةً . ١٤ وان لم تسرّ بها فأطلقها
لنفسها . لا تبعها بيعاً بفضةٍ ولا تسترقّها من أجل انك قد أذللتها . ١٥ اذا
كان لرجلٍ امرأتان إحداهما محبوبة والأخرى مكروهة فولدتا له بنين المحبوبة
والمكروهةُ . فان كان الابن البكر للمكروهة . ١٦ فيوم يقسم لبنيه ما كان
لهُ لا يحل لهُ أن يقدم ابن المحبوبة بكرا على ابن المكروهة البكر . ١٧ بل
يعرف ابن المكروهة بكرا ليعطيهُ نصيب اثنين من كل ما يوجدُ عندهُ لأنه
هو أول قدرتهِ لهُ حق البكورية . ١٨ إذا كان لرجلٍ ابنٌ معاندٌ ومارد
لا يسمع لقول أبيه ولا لقول أمهِ ويؤدّبانهِ فلا يسمع لهما . ١٩ يمسكهُ أبوه
وأمهُ ويأتيان بهِ إلى شيوخ مدينتهِ وإلى باب مكانهِ . ٢٠ ويقولان لشيوخ
مدينته . ابننا هذا معاندٌ ومارد لا يسمع لقولنا وهو مسرفٌ وسكّير .
٢١ فيرجمهُ جميع رجال مدينتهِ بحجارةٍ حتى يموت . فتنزع الشرّ من بينكم
ويسمع كل اسرائيل ويخافون . ٢٢ وإذا كان على انسانٍ خطيةٌ حقها الموت
فقُتل وعلقتهُ على خشبةٍ . ٢٣ فلا تبت جثتهُ على الخشبة بل تدفنه في ذلك
اليوم . لأن المعلّق ملعونٌ من الله . فلا تنجس أرضك التي يعطيك الرب
إلهك نصيباً .

דברים כב

לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב
תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ ׃ 2 וְאִם לֹא קָרוֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יְדַעְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתֶךָ
וְהָיָה עִמְּךָ עַד דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ ׃ 3 וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן
תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא
תוּכַל לְהִתְעַלֵּם ׃ 4 לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ
וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ ׃ 5 לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ
גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה ׃ 6 כִּי יִקָּרֵא
קַן־צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ אוֹ עַל־הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת
עַל־הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־הַבָּנִים ׃ 7 שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח
אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים ׃ 8 כִּי תִבְנֶה
בַּיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ ׃
9 לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם ׃
10 לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר־וּבַחֲמֹר יַחְדָּו לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו ׃
גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ ׃ 13 כִּי־יִקַּח
אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׂנֵאָהּ ׃ 14 וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ
שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים ׃
15 וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָה וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָה אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעְרָה ׃
16 וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ ׃
וְהִנֵּה־הוּא שָׂם עֲלִילֹת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתְּךָ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי
בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר ׃

التثنية - الاصحاح الثاني والعشرون

١ لا تنظر ثور أخيك أو شاته شارداً وتتغاضى عنه بل تردّه إلى أخيك
لا محالة . ٢ وان لم يكن أخوك قريباً منك أو لم تعرفه فضمّه إلى داخل بيتك
ويكون عندك حتى يطلبه أخوك حينئذٍ تردّه اليه . ٣ وهكذا تفعل بحماره
وهكذا تفعل بثيابه . وهكذا تفعل بكل مفقود لأخيك يفقد منه وتجده .
لا يحل لك أن تتغاضى . ٤ لا تنظر حمار أخيك أو ثوره واقعاً في الطريق
وتتغافل عنه بل تقيمه معه لا محالة . ٥ لا يكن متاع رجل على امرأة ولا
يلبس رجلٌ ثوب امرأة لأن كل من يعمل ذلك مكروه لدى الرب الهك .
٦ إذا اتفق قدّامك عش طائر في الطريق في شجرةٍ ما أو على الأرض فيه فراخ
أو بيض والأم حاضنة الفراخ أو البيض فلا تأخذ الأم مع الأولاد . ٧ أطلق
الأم وخذ لنفسك الأولاد لكي يكون لك خيرٌ وتطيل الأيام . ٨ إذا بنيت
بيتاً جديداً فاعمل حائطاً لسطحك لئلا تجلب دماً على بيتك إذا سقط عنه ساقطٌ
٩ لا تزرع حقلك صنفين لئلا يتقدس المِلء الزرع الذي تزرع ومحصول الحقل .
١٠ لا تحرث على ثور وحمار معاً . ١١ لا تلبس ثوباً مختلطاً صوفاً وكتاناً معاً
١٢ اعمل لنفسك جدائل على أربعة أطراف ثوبك الذي تتغطى به . ١٣ إذا
اتخذ رجلٌ امرأةً وحين دخل عليها أبغضها . ١٤ ونسب اليها أسباب كلام
وأشاع عنها اسماً ردياً وقال هذه المرأة اتخذتها ولما دنوت منها لم أجد لها عُذرة
١٥ يأخذ الفتاة أبوها وأمها ويخرجان علامة عذرتها إلى شيوخ المدينة الى الباب .
١٦ ويقول أبو الفتاة للشيوخ أعطيت هذا الرجل ابنتي زوجة فأبغضها . ١٧ وها
هو قد جعل أسباب كلام قائلاً لم أجد لبنتك عذرة وهذه علامة عُذرة ابنتي
ويبسطان الثوب أمام شيوخ المدينة .

שמואל א לא

١ וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְּלִ-
שְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ : ٢ וַיַּדְבְּקוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת-שָׁאוּל
וְאֶת-בָּנָיו וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת-יְהוֹנָתָן וְאֶת-אֲבִינָדָב וְאֶת-מַלְכִּישׁוּעַ
בְּנֵי שָׁאוּל : ٣ וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל-שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים
אֲנָשִׁים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים : ٤ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשֵׂא כֵלָיו
שְׁלֹף-חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן-יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי וְהִתְעַ-
לְּלוּ-בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת-הַחֶרֶב
וַיִּפֹּל עָלֶיהָ : ٥ וַיַּרְא נֹשֵׂא-כֵלָיו כִּי-מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם-הוּא עַל-
חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ : ٦ וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל-
אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו : ٧ וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-בְּעֵבֶר
הָעֵמֶק וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי-נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי-מֵתוּ שָׁאוּל
וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת-הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶן : ٨ וַיְהִי
מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת-הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת-שָׁאוּל
וְאֶת-שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ : ٩ וַיִּכְרְתוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וַיַּפְ-
שִׁטוּ אֶת-כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ-פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית עֲצַבֵּיהֶם
וְאֶת-הָעָם : ١٠ וַיָּשִׂמוּ אֶת-כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת-גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ
בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן : ١١ וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד אֵת אֲשֶׁר-
עָשׂוּ פְלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל : ١٢ וַיָּקוּמוּ כָּל-אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָל-הַלַּיְלָה
וַיִּקְחוּ אֶת-גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה
וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם : ١٣ וַיִּקְחוּ אֶת-עַצְמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַחַת-הָאֶשֶׁל
בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים :

صموئيل الأول

الاصحاح الحادي والثلاثون

١ وحارب الفلسطينيون اسرائيل فهرب رجال اسرائيل من أمام الفلسطينيين
وسقطوا قتلى في جبل جلبوع . ٢ فشدّ الفلسطينيون وراء شاول وبنيهِ
وضرب الفلسطينيون يوناثان وأبيناداب وملكيشوع أبناء شاول. ٣ واشتدت
الحرب على شاول فأصابهُ الرماة رجال القسيّ فانجرح جداً من الرماة . ٤ فقال
شاول لحامل سلاحهِ استلّ سيفك واطعنّي بهِ لئلا يأتي هؤلاء الغُلف ويطعنوني
ويقبّحوني . فلم يشأ حامل سلاحهِ لأنهُ خاف جداً . فأخذ شاول السيف وسقط
عليه . ٥ ولما رأى حامل سلاحهِ أنهُ قد مات شاول سقط هو أيضاً على سيفهِ
ومات معهُ . ٦ فمات شاول وبنوهُ الثلاثة وحامل سلاحهِ وجميع رجالهِ في
ذلك اليوم معاً . ٧ ولما رأى رجال اسرائيل الذين في عبر الوادي والذين في
عبر الاردن أن رجال اسرائيل قد هربوا وأن شاول وبنيهِ قد ماتوا تركوا
المدن وهربوا فأتى الفلسطينيون وسكنوا بها . ٨ وفي الغد لما جاء الفلسطينيون
ليعرّوا القتلى وجدوا شاول وبنيهِ الثلاثة ساقطين في جبل جلبوع . ٩ فقطعوا
رأسهُ ونزعوا سلاحهُ وأرسلوا الى أرض الفلسطينيين في كل جهة لأجل التبشير
في بيت أصنامهم وفي الشعب . ١٠ ووضعوا سلاحهُ في بيت عشتاروث وسمروا
جسدهُ على سور بيت شان . ١١ ولما سمع سكان يابيش جلعاد بما فعل الفلسطينيون
بشاول . ١٢ قام كل ذي بأسٍ وساروا الليل كله وأخذوا جسد شاول وأجساد
بنيهِ عن سور بيت شان وجاءوا بها الى يابيش وأحرقوها هناك . ١٣ وأخذوا
عظامهم ودفنوها تحت الأثلة في يابيش وصاموا سبعة أيام .

מלכים א ה

١ וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל-הַמַּמְלָכוֹת מִן-הַנָּהָר אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגִּשִׁים מִנְחָה וְעֹבְדִים אֶת-שְׁלֹמֹה כָּל-יְמֵי חַיָּיו :
٢ וַיְהִי לֶחֶם-שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח :
٣ עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבַד מֵאַיָּל
וּצְבִי וְיַחְמוּר וּבַרְבֻּרִים אֲבוּסִים : ٤ כִּי-הוּא רֹדֶה בְּכָל-עֵבֶר
הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד-עַזָּה בְּכָל-מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ
מִכָּל-עֲבָרָיו מִסָּבִיב : ٥ וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת
גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד-בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה : ٦ וַיְהִי
לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים לְמֶרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים-עָשָׂר אֶלֶף
פָּרָשִׁים : ٧ וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה אֶת-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל-
הַקָּרֵב אֶל-שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ-שְׁלֹמֹה אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יְעַדְּרוּ דָּבָר :
٨ וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבִאוּ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה-
שָּׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ : ٩ וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה הַרְבֵּה
מְאֹד וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת הַיָּם : ١٠ וַתֵּרֶב חָכְמַת
שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל-בְּנֵי-קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם : ١١ וַיֶּחְכַּם
מִכָּל-הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל
וַיְהִי-שְׁמוֹ בְכָל-הַגּוֹיִם סָבִיב : ١٢ וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל
וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאָלֶף : ١٣ וַיְדַבֵּר עַל-הָעֵצִים מִן-הָאֶרֶז אֲשֶׁר
בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל-הַבְּהֵמָה וְעַל-הָעוֹף
וְעַל-הָרֶמֶשׂ וְעַל-הַדָּגִים :

الملوك الأول

الاصحاح الخامس

١ وكان سليمان متسلطاً على جميع الممالك من النهر إلى أرض فلسطين وإلى
تخوم مصر . كانوا يقدمون الهدايا ويخدمون سليمان كل أيام حياته . ٢ وكان
طعام سليمان لليوم الواحد ثلاثين كُرّ سميذ وستين كرّ دقيق . ٣ وعشرة
ثيران مسمّنة وعشرين ثوراً من المراعي ومئة خروف ما عدا الأيائل والظباء
واليحامير والأوز المسمّن . ٤ لأنه كان متسلطاً على كل ما عبر النهر من تفسح
إلى غزّة على كل ملوك عبر النهر وكان لهُ صلحٌ من جميع جوانبه حواليه .
٥ وسكن يهوذا واسرائيل آمنين كل واحد تحت كرمته وتحت تينته من دان
إلى بئر سبع كل أيام سليمان . ٦ وكان لسليمان أربعون الف مذود لخيل
مركباته واثنا عشر الف فارس ٧ وهؤلاء الوكلاء كانوا يمتازون للملك سليمان
ولكل من تقدم إلى مائدة الملك سليمان كل واحد في شهره . لم يكونوا
يحتاجون إلى شيء . ٨ وكانوا يأتون بشعير وتبن للخيل والجياد إلى الموضع
الذي يكون فيه كل واحد حسب قضائه . ٩ وأعطى الله سليمان حكمةً
وفهماً كثيراً جداً ورحبة قلب كالرمل الذي على شاطىء البحر . ١٠ وفاقت
حكمة سليمان حكمة جميع بني المشرق وكل حكمة مصر . ١١ وكان أحكم
من جميع الناس من ايثان الأزراحي وهيمان وكلكول ودردع بني ماحول
وكان صيتهُ في جميع الأمم حواليه . ١٢ وتكلم بثلاثة آلاف مثل . وكانت
نشائدهُ الفاً وخمساً . ١٣ وتكلم عن الأشجار من الأرز الذي في لبنان الى
الزوفا النابت في الحائط . وتكلم عن البهائم وعن الطير وعن الدبيب
وعن السمك .

מלכים א י

וּמַלְכַּת־שְׁבָא שֹׁמַעַת אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה לְשֵׁם יְהֹוָה וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת:
2 וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַיְמָה בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד
וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבָהּ:
3 וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה דָּבָר נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ:
4 וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֵת כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה: 5 וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ
וּמוֹשַׁב עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָו וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית
יְהֹוָה וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ: 6 וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ: 7 וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר־
בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֵצִי הוֹסַפְתָּ חָכְמָה וָטוֹב אֶל־
הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי: 8 אַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד
הַשֹּׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ: 9 יְהִי יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ
לְתִתְּךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהֹוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם וַיְשִׂימְךָ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה: 10 וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה
מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא כַבֹּשֶׂם הַהוּא עוֹד לָרֹב אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: 11 וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־נָשָׂא זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיא מֵאֹפִיר
עֲצֵי אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה: 12 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים
מִסְעָד לְבֵית־יְהֹוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים לַשָּׁרִים לֹא־בָא כֵן עֲצֵי
אַלְמֻגִּים וְלֹא נִרְאָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 13 וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא
אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאָלָה מִלְּבַד אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ כְּיַד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַתֵּפֶן
וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ: 14 וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה
אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב: 15 לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וּמִסְחַר
הָרֹכְלִים וְכָל־מַלְכֵי הָעֶרֶב וּפַחוֹת הָאָרֶץ:

الملوك الاول - الاصحاح العاشر

١ وسمعت ملكة سبأ بخبر سليمان لمجد الرب فأتت لتمتحنهُ بمسائل . ٢ فأتت
إلى اورشليم بموكب عظيم جداً بجمال حاملة أطياباً وذهباً كثيراً جداً وحجارة
كريمة وأتت إلى سليمان وكلمتهُ بكل ما كان بقلبها . ٣ فأخبرها سليمان بكل
كلامها . لم يكن أمر خافياً عن الملك لم يخبرها بهِ . ٤ فلما رأت ملكة سبأ كل
حكمة سليمان والبيت الذي بناهُ . وطعام مائدتهِ ومجلس عبيدهِ وموقف
خدامهِ وملابسهم وسقاتهُ ومحرقاتهِ التي كان يصعدها في بيت الرب لم يبقَ فيها
روح بعد . ٦ فقالت للملك صحيحاً كان الخبر الذي سمعتهُ في أرضي عن أمورك
وعن حكمتك . ٧ ولم أصدق الأخبار حتى جئت وأبصرت عيناي فهوذا
النصف لم أخبر بهِ . زدت حكمة وصلاحاً على الخبر الذي سمعته . ٨ طوبى
لرجالك وطوبى لعبيدك هؤلاء الواقفين أمامك دائماً السامعين حكمتك .
٩ ليكن مباركاً الرب الهك الذي سرَّ بك وجعلك على كرسي اسرائيل .
لأن الرب أحبَّ اسرائيل إلى الأبد جعلك ملكاً لتجري حكماً وبرّاً .
١٠ واعطت الملك مئة وعشرين وزنة ذهب وأطياباً كثيرة جداً وحجارة
كريمة . لم يأتِ بعد مثل ذلك الطيب في الكثرة الذي أعطتهُ ملكة سبأ للملك
سليمان . ١١ وكذا سفن حيرام التي حملت ذهباً من اوفير أتت من اوفير
بخشب الصندل كثيراً جداً وبحجارة كريمة . ١٢ فعمل سليمان خشب الصندل
درابزيناً لبيت الرب وبيت الملك وأعواداً ورباباً للمغنين . لم يأتِ ولم يُرَ مثل
خشب الصندل ذلك الى هذا اليوم . ١٣ وأعطى الملك سليمان لملكة سبأ كل
مشتهاها الذي طلبت عدا ما أعطاها اياهُ حسب كرم الملك سليمان . فانصرفت
وذهبت إلى أرضها هي وعبيدها . ١٤ وكان وزن الذهب الذي أتى سليمان في
سنة واحدة ست مئة وستاً وستين وزنة ذهب . ١٥ ما عدا الذي من عند
التجار وتجارة التجار وجميع ملوك العرب وولاة الأرض .

מלכים א כ

١ וּבֶן-הֲדַד מֶלֶךְ-אֲרָם קָבַץ אֶת-כָּל-חֵילוֹ וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם
מֶלֶךְ אִתּוֹ וְסוּס וָרָכֶב וַיַּעַל וַיָּצַר עַל-שֹׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ :
٢ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל-אַחְאָב מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל הָעִירָה : ٣ וַיֹּאמֶר
לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן-הֲדַד כַּסְפְּךָ וּזְהָבְךָ לִי-הוּא וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹ-
בִים לִי-הֵם : ٤ וַיַּעַן מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
לְךָ אֲנִי וְכָל-אֲשֶׁר-לִי : ٥ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה-אָמַר
בֶּן-הֲדַד לֵאמֹר כִּי-שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כַּסְפְּךָ וּזְהָבְךָ וְנָשֶׁיךָ
וּבָנֶיךָ לִי תִתֵּן : ٦ כִּי אִם-כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח אֶת-עֲבָדַי אֵלֶיךָ
וְחִפְּשׂוּ אֶת-בֵּיתְךָ וְאֵת בָּתֵּי עֲבָדֶיךָ וְהָיָה כָּל-מַחְמַד עֵינֶיךָ יָשִׂימוּ
בְיָדָם וְלָקָחוּ : ٧ וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לְכָל-זִקְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר
דְּעוּ-נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה זֶה מְבַקֵּשׁ כִּי-שָׁלַח אֵלַי לְנָשַׁי וּלְבָנַי
וּלְכַסְפִּי וְלִזְהָבִי וְלֹא מָנַעְתִּי מִמֶּנּוּ : ٨ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל-הַזְּקֵנִים
וְכָל-הָעָם אַל-תִּשְׁמַע וְלוֹא תֹאבֶה : ٩ וַיֹּאמֶר לְמַלְאֲכֵי בֶן-הֲדַד
אִמְרוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ אֶל-עַבְדְּךָ בָרִאשֹׁנָה אֶעֱשֶׂה
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים וַיְשִׁבֻהוּ דָּבָר :
١٠ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן-הֲדַד וַיֹּאמֶר כֹּה-יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ
אִם-יִשְׂפֹּק עֲפַר שֹׁמְרוֹן לִשְׁעָלִים לְכָל-הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי : ١١ וַיַּעַן
מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אַל-יִתְהַלֵּל חֹגֵר כִּמְפַתֵּחַ : ١٢ וַיְהִי
כִּשְׁמֹעַ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֶה הוּא וְהַמְּלָכִים בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר
אֶל-עֲבָדָיו שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ עַל-הָעִיר :

الملوك الأول ـ الاصحاح العشرون

١ وجمع بنهدد ملك أرام كل جيشه واثنين وثلاثين ملكاً معه وخيلاً
ومركبات وصعد وحاصر السامرة وحاربها . ٢ وأرسل رسلاً إلى أخاب ملك
اسرائيل إلى المدينة وقال له هكذا يقول بنهدد . ٣ لي فضتك وذهبك ولي
نساؤك وبنوك الحسان . ٤ فأجاب ملك اسرائيل وقال حسب قولك ياسيدي
الملك أنا وجميع مالي لك . ٥ فرجع الرسل وقالوا هكذا تكلم بنهدد قائلاً
اني قد أرسلت اليك قائلاً إن فضتك وذهبك ونساءك وبنيك تعطيني اياهم .
٦ فاني في نحو هذا الوقت غداً أرسل عبيدي اليك فيفتشون بيتك وبيوت
عبيدك وكل ما هو شهي في عينيك يضعونه في أيديهم ويأخذونه . ٧ فدعا
ملك اسرائيل جميع شيوخ الأرض وقال اعلموا وانظروا ان هذا يطلب الشر
لأنه أرسل إلي يطلب نسائي وبني وفضتي وذهبي ولم أمنعها عنه . ٨ فقال له
كل الشيوخ وكل الشعب لا تسمع له ولا تقبل . ٩ فقال لرسل بنهدد قولوا
لسيدي الملك ان كل ما أرسلت فيه إلى عبدك أولاً افعله . وأما هذا الأمر
فلا أستطيع أن أفعله . فرجع الرسل وردوا عليه الجواب . ١٠ فأرسل اليه
بنهدد وقال هكذا تفعل بي الآلهة وهكذا تزيدني إن كان تراب السامرة يكفي
قبضات لكل الشعب الذي يتبعني . ١١ فأجاب ملك اسرائيل وقال قولوا
لا يفتخرن من يشد كمن يحل . ١٢ فلما سمع هذا الكلام وهو يشرب مع
الملوك في الخيام قال لعبيده اصطفوا فاصطفوا على المدينة .

מלכים א כב

וַיֵּשְׁבוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אֲרָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית
וַיֵּרֶד יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ 3 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־עֲבָדָיו הַיְדַ
עְתֶּם כִּי־לָנוּ רָמֹת גִּלְעָד וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים מִקַּחַת אֹתָהּ מִיַּד מֶלֶךְ אֲרָם׃ 4 וַיֹּאמֶר
אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲתֵלֵךְ אִתִּי לַמִּלְחָמָה רָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ׃ 5 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־
נָא כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ 6 וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִם כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַאֵלֵךְ עַל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן אֲדֹנָי
בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 7 וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאוֹתוֹ׃
8 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־אֶחָד לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי
שְׂנֵאתִיו כִּי לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע מִיכָיְהוּ בֶּן־יִמְלָה וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט
אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃ 9 וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מַהֲרָה
מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָה׃ 10 וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים אִישׁ
עַל כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בְּגֹרֶן פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים
לִפְנֵיהֶם׃ 11 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר
יְהוָה בְּאֵלֶּה תְּנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־כַּלֹּתָם׃ 12 וְכָל־הַנְּבִאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר
עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ 13 וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ
לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דִּבֶּר אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־נָא דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה אֶחָד טוֹב אֶל־
הַמֶּלֶךְ יְהִי־נָא דְבָרְךָ כִּדְבַר אַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ טוֹב׃ 14 וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ
חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ 15 וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־נֶחְדָּל וַיֹּאמֶר
אֵלָיו עֲלֵה וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

الملوك الأول - الاصحاح الثاني والعشرون

١ وأقاموا ثلاث سنين بدون حرب بين أرام واسرائيل . ٢ وفي السنة
الثالثة نزل يهوشافاط ملك يهوذا إلى ملك اسرائيل . ٣ فقال ملك اسرائيل
لعبيده أتعلمون ان راموت جلعاد لنا ونحن ساكتون عن أخذها من يد ملك
أرام . ٤ وقال ليهوشافاط أتذهب معي للحرب الى راموت جلعاد . فقال
يهوشافاط لملك اسرائيل مثلي مثلك . شعبي كشعبك وخيلي كخيلك .
٥ ثم قال يهوشافاط لملك اسرائيل اسأل اليوم عن كلام الرب . ٦ فجمع ملك
اسرائيل الأنبياء نحو أربع مئة رجل وقال لهم . أأذهب إلى راموت جلعاد
للقتال أم أمتنع . فقالوا اصعد فيدفعها السيد ليد الملك . ٧ فقال يهوشافاط أما
يوجد هنا بعد نبي للرب فنسأل منه . ٨ فقال ملك اسرائيل ليهوشافاط انه
يوجد بعد رجل واحد لسؤال الرب به ولكني أبغضه لأنه لا يتنبأ علي خيراً
بل شراً وهو ميخا بن يملة . فقال يهوشافاط لا يقل الملك هكذا . ٩ فدعا
ملك اسرائيل خصياً وقال أسرع إلي بميخا بن يملة . ١٠ وكان ملك اسرائيل
ويهوشافاط ملك يهوذا جالسين كل واحد على كرسيه لابسين ثيابهما في ساحة
عند مدخل باب السامرة وجميع الأنبياء يتنبؤون أمامهما . ١١ وعمل صدقيا
بن كنعنة لنفسه قرني حديد وقال هكذا قال الرب بهذه تنطح الأراميين حتى
يفنوا . ١٢ وتنبأ جميع الأنبياء هكذا قائلين اصعد إلى راموت جلعاد وافلح
فيدفعها الرب ليد الملك . ١٣ وأما الرسول الذي ذهب ليدعو ميخا فكلمه
قائلا هوذا كلام جميع الأنبياء بفم واحد خير للملك . فليكن كلامك مثل
كلام واحد منهم وتكلم بخير . ١٤ فقال ميخا حي هو الرب ان ما يقوله لي
الرب به أتكلم . ١٥ ولما أتى إلى الملك قال له الملك ياميخا أنصعد الى راموت
جلعاد للقتال أم نمتنع . فقال له اصعد وافلح فيدفعها الرب ليد الملك .

מלכים ב כא

١ בֶּן-שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה
מָלַךְ בִּירוּשָׁלָםִ וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי-בָהּ : ٢ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהֹוָה
כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהֹוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ٣ וַיָּשָׁב
וַיִּבֶן אֶת-הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחֹת לַבַּעַל
וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל-צְבָא
הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם : ٤ וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהֹוָה אֲשֶׁר אָמַר
יְהֹוָה בִּירוּשָׁלַםִ אָשִׂים אֶת-שְׁמִי : ٥ וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל-צְבָא
הַשָּׁמָיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית-יְהֹוָה : ٦ וְהֶעֱבִיר אֶת-בְּנוֹ בָּאֵשׁ
וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה אוֹב וְיִדְּעֹנִים הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהֹוָה
לְהַכְעִיס : ٧ וַיָּשֶׂם אֶת-פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת אֲשֶׁר
אָמַר יְהֹוָה אֶל-דָּוִד וְאֶל-שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַםִ אֲשֶׁר
בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת-שְׁמִי לְעוֹלָם : ٨ וְלֹא
אֹסִיף לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק
אִם-יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים וּלְכָל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה
אֹתָם עַבְדִּי מֹשֶׁה : ٩ וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּתְעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת-הָרָע
מִן-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהֹוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ١٠ וַיְדַבֵּר
יְהֹוָה בְּיַד-עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר : ١١ יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה
מֶלֶךְ-יְהוּדָה הַתֹּעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֵרַע מִכֹּל אֲשֶׁר-עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
לְפָנָיו וַיַּחֲטִא גַם-אֶת-יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו :

الملوك الثاني

الاصحاح الحادي والعشرون

١ كان منسى ابن اثنتي عشرة سنة حين ملك وملك خمساً وخمسين سنة في
أورشليم . واسم أمه حفصيبه . ٢ وعمل الشرّ في عيني الرب حسب رجاسات
الأمم الذين طردهم الرب من أمام بني اسرائيل . ٣ وعاد فبنى المرتفعات التي
أبادها حزقيا أبوهُ وأقام مذابح للبعل وعمل سارية كما عمل اخاب ملك اسرائيل
وسجد لكل جند السماء وعبدها . ٤ وبنى مذابح في بيت الرب الذي قال الرب
عنهُ في اورشليم أضع اسمي . ٥ وبنى مذابح لكل جند السماء في داريّ
بيت الرب . ٦ وعبّر ابنهُ في النار وعاف وتفاءل واستخدم جاناً وتوابع
وأكثر عمل الشرّ في عيني الرب لاغاظته . ٧ ووضع تمثال السارية التي عمل
في البيت الذي قال الرب عنهُ لداود وسليمان ابنه في هذا البيت وفي اورشليم
التي اخترتُ من جميع أسباط اسرائيل أضع اسمي إلى الأبد . ٨ ولا أعود
أزحزح رجل اسرائيل من الأرض التي أعطيتُ لآبائهم وذلك إذا حفظوا وعملوا
حسب كل ما أوصيتهم به وكل الشريعة التي أمرهم بها عبدي موسى . ٩ فلم
يسمعوا بل أضلهم منسى ليعملوا ما هو أقبح من الأمم الذين طردهم الرب من
أمام بني اسرائيل . ١٠ وتكلم الرب عن يد عبيده الأنبياء قائلاً . ١١ من
أجل أن منسى ملك يهوذا قد عمل هذه الأرجاس وأساء أكثر من جميع الذي
عملهُ الأموريون الذين قبلهُ وجعل أيضاً يهوذا يخطىء بأصنامه .

מלכים ב כד

בְּיָמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי-לוֹ יְהוֹיָקִים עֶבֶד שָׁלֹשׁ שָׁנִים
וַיָּשָׁב וַיִּמְרָד-בּוֹ : 2 וַיְשַׁלַּח יְהוָה בּוֹ אֶת-גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת-גְּדוּדֵי אֲרָם
וְאֵת גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֵת גְּדוּדֵי בְנֵי-עַמּוֹן וַיְשַׁלְּחֵם בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ כִּדְבַר
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים : 3 אַךְ עַל-פִּי יְהוָה הָיְתָה בִּיהוּדָה
לְהָסִיר מֵעַל פָּנָיו בְּחַטֹּאת מְנַשֶּׁה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה : 4 וְגַם דַּם-הַנָּקִי אֲשֶׁר
שָׁפָךְ וַיְמַלֵּא אֶת-יְרוּשָׁלִַם דָּם נָקִי וְלֹא-אָבָה יְהוָה לִסְלֹחַ : 5 וְיֶתֶר דִּבְרֵי
יְהוֹיָקִים וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא-הֵם כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה : 6 וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם-אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו :
7 וְלֹא-הֹסִיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָצֵאת מֵאַרְצוֹ כִּי-לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל
מִנַּחַל מִצְרַיִם עַד-נְהַר פְּרָת כֹּל אֲשֶׁר הָיְתָה לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם : 8 בֶּן-שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ
נְחֻשְׁתָּא בַת-אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלִָם : 9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה
אָבִיו : 10 בָּעֵת הַהִיא עָלָה עַבְדֵי נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלִָם וַתָּבֹא
הָעִיר בַּמָּצוֹר : 11 וַיָּבֹא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַל-הָעִיר וַעֲבָדָיו צָרִים עָלֶיהָ:
12 וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו
וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה לְמָלְכוֹ : 13 וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת-כָּל-אוֹצְרוֹת
בֵּית יְהוָה וְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְקַצֵּץ אֶת-כָּל-כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה
מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל יְהוָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה : 14 וְהִגְלָה אֶת-כָּל-יְרוּשָׁלִַם
וְאֶת-כָּל-הַשָּׂרִים וְאֵת כָּל-גִּבּוֹרֵי הַחַיִל עֲשָׂרָה אֲלָפִים גּוֹלֶה וְכָל-הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר
לֹא נִשְׁאַר זוּלַת דַּלַּת עַם-הָאָרֶץ : 15 וַיֶּגֶל אֶת-יְהוֹיָכִין בָּבֶלָה וְאֶת-אֵם
הַמֶּלֶךְ וְאֶת-נְשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת-סָרִיסָיו וְאֵת אוּלֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ גּוֹלָה מִירוּשָׁלִַם
בָּבֶלָה :

الملوك الثاني - الاصحاح الرابع والعشرون

١ في أيامهِ صعد نبوخذ ناصر ملك بابل فكان لهُ يهوياقيم عبداً ثلاث
سنين ثم عاد فتمرّد عليهِ . ٢ فأرسل الرب عليهِ غُزاة الكلدانيين وغزاة
الأراميين وغزاة الموابيين بني عمون وأرسلهم على يهوذا ليبيدها حسب كلام
الرب الذي تكلم بهِ عن يد عبيدهِ الأنبياء . ٣ ان ذلك كان حسب كلام
الرب على يهوذا لينزعهم من أمامه لأجل خطايا منسى حسب كل ما عمل .
٤ وكذلك لأجل الدم البريء الذي سفكهُ لأنهُ ملأَ اورشليم دماً بريئاً ولم
يشأ الرب أن يغفره . ٥ وبقية أمور يهوياقيم وكل ما عمل أما هي مكتوبة في
سفر أخبار الأيام لملوك يهوذا . ٦ ثم اضطجع يهوياقيم مع آبائهِ وملك يهوياكين
ابنهُ عوضاً عنهُ . ٧ ولم يعد أيضاً ملك مصر يخرج من أرضهِ لأن ملك بابل
أخذ من نهر مصر إلى نهر الفرات كل ما كان لملك مصر . ٨ كان يهوياكين ابن
ثماني عشرة سنة حين ملك وملك ثلاثة أشهر في اورشليم . واسم أمهِ نحوشتا
بنت الناثان من اورشليم . ٩ وعمل الشرّ في عيني الرب حسب كل ما عمل أبوه .
١٠ في ذلك الزمان صعد عبيد نبوخذناصر ملك بابل إلى اورشليم فدخلت المدينة
تحت الحصار . ١١ وجاء نبوخذناصر ملك بابل على المدينة وكان عبيدهُ
يحاصرونها . ١٢ فخرج يهوياكين ملك يهوذا إلى ملك بابل هو وأمهُ وعبيدهُ
ورؤساؤه وخصيانهُ وأخذهُ ملك بابل في السنة الثامنة من ملكهِ . ١٣ وأخرج
من هناك جميع خزائن بيت الرب وخزائن بيت الملك وكسر كل آنية الذهب
التي عملها سليمان ملك اسرائيل في هيكل الرب كما تكلم الرب . ١٤ وسبى كل
اورشليم وكل الرؤساء وجميع جبابرة الناس عشرة آلاف مسبيٍّ وجميع الصناع
والأقيان . لم يبق أحد إلاّ مساكين شعب الأرض . ١٥ وسبى يهوياكين إلى
بابل وأمّ الملك ونساء الملك وخصيانهُ وأقوياء الأرض سباهم من اورشليم إلى بابل .

מלכים ב כה

1 וַיְהִי בִשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל הוּא וְכָל-חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַיִם וַיִּחַן
עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיֵק סָבִיב : 2 וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עַשְׁתֵּי
עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ : 3 בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיֶּחֱזַק הָרָעָב
בָּעִיר וְלֹא-הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ : 4 וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל-אַנְשֵׁי
הַמִּלְחָמָה הַלַּיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל-גַּן הַמֶּלֶךְ
וְכַשְׂדִּים עַל-הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה : 5 וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-
כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂגוּ אֹתוֹ בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל-חֵילוֹ נָפֹצוּ
מֵעָלָיו : 6 וַיִּתְפְּשׂוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה
וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט : 7 וְאֶת-בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאֶת-
עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיְבִאֵהוּ בָּבֶל : 8 וּבַחֹדֶשׁ
הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תְּשַׁע-עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבֻכַד-
נֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ-בָּבֶל
יְרוּשָׁלָיִם : 9 וַיִּשְׂרֹף אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל-בָּתֵּי
יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת-כָּל-בֵּית גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ : 10 וְאֶת-חוֹמֹת יְרוּשָׁלַיִם
סָבִיב נָתְצוּ כָּל-חֵיל כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר רַב-טַבָּחִים : 11 וְאֵת יֶתֶר
הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת-הַנֹּפְלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל
וְאֵת יֶתֶר הֶהָמוֹן הֶגְלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים : 12 וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ
הִשְׁאִיר רַב-טַבָּחִים לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים:

الملوك الثاني - الاصحاح الخامس والعشرون

١ وفي السنة التاسعة لملكهِ في الشهر العاشر في عاشر الشهر جاء نبوخذناصر
ملك بابل هو وكل جيشهِ على اورشليم ونزل عليها وبنوا عليها أبراجاً حولها .
٢ ودخلت المدينة تحت الحصار الى السنة الحادية عشرة للملك صدقيا . ٣ في تاسع
الشهر اشتد الجوع في المدينة ولم يكن خبز لشعب الأرض . ٤ فثُغِرَت
المدينة وهرب جميع رجال القتال ليلاً من طريق الباب بين السورَين اللذين نحو
جنة الملك . وكان الكلدانيون حول المدينة مستديرين . فذهبوا في طريق
البرية . ٥ فتبعت جيوش الكلدانيين الملك فادركوهُ في برية أريحا وتفرَّقت
جميع جيوشهِ عنهُ . ٦ فأخذوا الملك وأصعدوهُ الى ملك بابل الى ربلة
وكلموهُ بالقضاء عليهِ . ٧ وقتلوا بني صدقيا أمام عينيهِ . وقلعوا عيني صدقيا
وقيدوهُ بسلسلتين من نحاس وجاءوا بهِ الى بابل . ٨ وفي الشهر الخامس في
سابع الشهر وهي السنة التاسعة عشرة للملك نبوخذناصر ملك بابل جاء نبوزردان
رئيس الشرَط عبد ملك بابل الى اورشليم . ٩ وأحرق بيت الرب وبيت
الملك وكل بيوت اورشليم وكل بيوت العظماء أحرقها بالنار . ١٠ وجميع
أسوار اورشليم مستديراً هدمها كل جيوش الكلدانيين الذين مع رئيس الشرَط .
١١ وبقية الشعب الذين بقوا في المدينة والهاربون الذين هربوا الى ملك بابل
وبقية الجمهور سباهم نبوزردان رئيس الشرط . ١٢ ولكن رئيس الشرط أبقى
من مساكين الأرض كرَّامين وفلاحين .

תהלים א

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד
וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב : 2 כִּי אִם־בְּתוֹרַת יְהֹוָה חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם
וָלָיְלָה : 3 וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל־פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ
לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ : 4 לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם־כַּמֹּץ אֲשֶׁר־
תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ : 5 עַל־כֵּן לֹא־יָקֻמוּ רְשָׁעִים בַּמִּשְׁפָּט וְחַטָּאִים בַּעֲדַת צַדִּיקִים :
6 כִּי־יוֹדֵעַ יְהֹוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תֹּאבֵד :

קב

תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהֹוָה יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ : 2 יְהֹוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי
וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא : 3 אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר־לִי אָזְנְךָ בְּיוֹם
אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי : 4 כִּי־כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ : 5 הוּכָּה
כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי : 6 מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי
לִבְשָׂרִי : 7 דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת : 8 שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה
כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג : 9 כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ :
10 כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי :

المزامير

المزمور الأول

١ طوبى للرجل الذي لم يسلك في مشورة الأشرار وفي طريق الخطاة لم يقف وفي مجلس المستهزئين لم يجلس . ٢ لكن في ناموس الرب مسرّته وفي ناموسه يلهج نهاراً وليلاً . ٣ فيكون كشجرةٍ مغروسة عند مجاري المياه . التي تعطي ثمرها في أوانه . وورقها لا يذبل . وكل ما يصنعه ينجح . ٤ ليس كذلك الأشرار لكنهم كالعُصافة التي تذريها الريح . ٥ لذلك لا يقوم الأشرار في الدين ولا الخطاة في جماعة الأبرار . ٦ لأن الرب يعلم طريق الأبرار . أما طريق الأشرار فتهلك .

المزمور المئة والثاني

١ صلوةٌ لمسكين إذا أعيا وسكب شكواهُ قدام الله . ٢ يا رب استمع صلاتي وليدخل اليك صراخي . ٣ لا تحجب وجهك عني في يوم ضيقي . أمل اليَّ أذنك في يوم أدعوك . استجب لي سريعاً . ٤ لأن أيامي قد فنيت في دخان وعظامي مثل وقيد قد يبست . ٥ ملفوح كالعشب ويابس قلبي حتى سهوتُ عن أكل خبزي . ٦ من صوت تنهدي لصق عظمي بلحمي . ٧ أشبهتُ فوق البرية . صرتُ مثل بومة الخرب . ٨ سهدتُ وصرت كعصفور منفرد على السطح . ٩ اليوم كلهُ عيرني أعدائي . الحنقون عليَّ حلفوا عليَّ . ١٠ اني قد أكلتُ الرماد مثل الخبز ومزجتُ شرابي بدموع .

11 מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי : 12 יָמַי כְּצֵל נָטוּי
וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ : 13 וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר : 14 אַתָּה
תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד : 15 כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ
וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ : 16 וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ :
17 כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ : 18 פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה
אֶת־תְּפִלָּתָם : 19 תִּכָּתֶב זֹאת לְדֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ : 20 כִּי־הִשְׁקִיף
מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט : 21 לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ
בְּנֵי תְמוּתָה : 22 לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלָיִם : 23 בְּהִקָּבֵץ
עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה : 24 עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחוֹ קִצַּר יָמָי :
25 אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ : 26 לְפָנִים הָאָרֶץ
יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם : 27 הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ
כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ : 28 וְאַתָּה־הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ : 29 בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ
יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן :

קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ :
2 עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה : 3 הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם
עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ : 4 עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ
לֹהֵט : 5 יָסַד־אֶרֶץ עַל־מְכוֹנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד : 6 תְּהוֹם כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ
עַל־הָרִים יַעַמְדוּ־מָיִם : 7 מִן־גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן־קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן : 8 יַעֲלוּ
הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם :

١١ بسبب غضبك وسخطك لأنك حملتني وطرحتني. ١٢ أيامي كظل مائل وأنا
مثل العشب يبستُ . ١٢ أما أنت يارب فالى الدهر جالس وذكرك إلى دور
فدور ١٣ أنت تقوم وترحم صهيون لأنهُ وقت الرأفة لأنه جاء الميعاد .
١٤ لأن عبيدك قد سروا بحجارتها وحنوا إلى ترابها . ١٥ فتخشى الأمم اسم
الرب وكل ملوك الأرض مجدك . ١٦ اذا بنى الرب صهيون يُرى بمجده .
١٧ التفتَ إلى صلوة المضطرّ ولم يرذل دعاءهم . ١٨ يكتب هذا للدور
الآخر وشعبٌ سوف يخلق يسبح الرب . ١٩ لأنهُ أشرف من علوّ قدسه
الرب من السماء إلى الأرض نظر . ٢٠ ليسمع أنين الأسير ليطلق بني الموت .
٢١ لكي يحدث في صهيون باسم الرب وبتسبيحه في اورشليم . ٢٢ عند
اجتماع الشعوب معاً والممالك لعبادة الرب . ٢٣ ضعف في الطريق قوّتي قصر
أيامي . ٢٤ أقول يا إلهي لاتقبضني في نصف أيامي . إلى دهر الدهور سنوك
٢٥ من قِدَمٍ أسَّستَ الأرض والسموات هي عمل يديك . ٢٦ هي تبيد وأنت
تبقى وكلها كثوب تبلى . ٢٧ كرداء تغيرهنّ فتتغير . ٢٨ وأنت هو وسنوك
لن تنتهي . ٢٩ أبناء عبيدك يسكنون وذريتهم تثبت أمامك .

المزمور المئة والرابع

١ باركي يا نفسي الرب . يا ربّ إلهي قد عظمتَ جداً . مجداً وجلالاً لبستَ
٢ اللابس النور كثوبٍ الباسط السموات كشقةٍ . ٣ المسقف علاليهُ بالمياه
الجاعل السحاب مركبتهُ الماشي على أجنحة الريح . ٤ الصانع ملائكتهُ رياحاً
وخدامهُ ناراً ملتهبة . ٥ المؤسّس الارض على قواعدها فلا تتزعزع إلى الدهر
والابد . ٦ كسوتها الغمرَ كثوب . فوق الجبال تقف المياه . ٧ من انتهارك
تهرب من صوت رعدك تفرّ . ٨ تصعد إلى الجبال . تنزل إلى البقاع إلى الموضع
الذي أسستهُ لها .

9 גְּבוּל־שַׂמְתָּ בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ ׃ 10 הַֽמְשַׁלֵּחַ
מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן ׃ 11 יַשְׁקוּ כָּל־חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ
פְרָאִים צְמָאָם ׃ 12 עֲלֵיהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם יִתְּנוּ־קוֹל ׃
13 מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ ׃ 14 מַצְמִיחַ
חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן־הָאָרֶץ ׃ 15 וְיַיִן
יְשַׂמַּח לְבַב־אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב־אֱנוֹשׁ יִסְעָד ׃
16 יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהֹוָה אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע ׃ 17 אֲשֶׁר־שָׁם צִפֳּרִים
יְקַנֵּנוּ חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ ׃ 18 הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים מַחְסֶה
לַשְׁפַנִּים ׃ 19 עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ ׃ 20 תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ
וִיהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר ׃ 21 הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל
אָכְלָם ׃ 22 תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל־מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן ׃ 23 יֵצֵא אָדָם
לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי־עָרֶב ׃ 24 מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהֹוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ
מָֽלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ ׃ 25 זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת ׃ 26 שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃
27 כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ ׃ 28 תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח
יָֽדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב ׃ 29 תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־עֲפָרָם
יְשׁוּבוּן ׃ 30 תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה ׃ 31 יְהִי כְבוֹד יְהֹוָה
בְּמַעֲשָׂיו ׃ 32 הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ ׃ 33 אָשִׁירָה לַיהֹוָה
בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי ׃ 34 יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהֹוָה ׃
35 יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּֽרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה הַֽלְלוּיָהּ׃

٩ وضعتَ لها تخماً لا تتعداهُ . لا ترجع لتغطي الأرض . ١٠ المفجر عيوناً في
الاودية . بين الجبال تجري . ١١ تسقي كل حيوان البرّ . تكسر الفراء
ظمأها . ١٢ فوقها طيور السماء تسكن . من بين الأغصان تسمع صوتاً .
١٣ الساقي الجبال من علاليهِ . من ثمر أعمالك تشبع الأرض . ١٤ المنبت عشباً
للبهائم وخضرةً لخدمة الانسان لإخراج خبزٍ من الأرض . ١٥ وخمر تفرّح
قلب الإنسان لالماع وجههِ أكثر من الزيت وخبز يسند قلب الانسان .
١٦ تشبعُ أشجار الرب أرز لبنان الذي نصبهُ . ١٧ حيث تعشّش هناك
العصافير . أما اللقلق فالسرو بيته . ١٨ الجبال العالية للوعول الصخور ملجأ
للوبار . ١٩ صنع القمر للمواقيت الشمس تعرف مغربها . ٢٠ تجعل ظلمةً
فيصير ليلٌ . فيهِ يدبّ كل حيوان الوعر . ٢١ الأشبال تزمجر لتخطف ولتلتمس
من الله طعامها . ٢٢ تشرق الشمس فتجتمع وفي مآويها تربض . ٢٣ الانسان
يخرج إلى عملهِ وإلى شغله الى المساء . ٢٤ ما أعظم أعمالك يا رب . كلها بحكمة
صنعتَ . ملآنة الأرض من غناك . ٢٥ هذا البحر الكبير الواسع الأطراف .
هناك دبابات بلا عدد . صغار حيوانٍ مع كبار . ٢٦ هناك تجري السفن .
لوياثان هذا خلقتهُ ليلعب فيهِ . ٢٧ كلها اياك تترجى لترزقها قوتها في حينهِ .
٢٨ تعطيها فتلتقط . تفتح يدك فتشبع خيراً . ٢٩ تحجب وجهك فترتاع . تنزع
أرواحها فتموت والى ترابها تعود . ٣٠ ترسل روحك فتخلقُ . وتجدد وجه
الأرض . ٣١ يكون مجد الرب إلى الدهر . يفرح الرب بأعمالهِ . ٣٢ الناظر
إلى الأرض فترتعد . يمسّ الجبال فتدخن . ٣٣ أغني للرب في حياتي . أرنم
لإلهي ما دمتُ موجوداً . ٣٤ فيلذ لهُ نشيدي وأنا أفرح بالرب . ٣٥ لتَبد
الخطاة من الأرض والأشرار لا يكونوا بعدُ . باركي يا نفسي الرب . هللويا .

משלי א

מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן-דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל : 2 לָדַעַת חָכְמָה וּמוּסָר לְהָבִין
אִמְרֵי בִינָה : 3 לָקַחַת מוּסַר הַשְׂכֵּל צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּמֵשָׁרִים : 4 לָתֵת לִפְתָאיִם
עָרְמָה לְנַעַר דַּעַת וּמְזִמָּה : 5 יִשְׁמַע חָכָם וְיוֹסֶף לֶקַח וְנָבוֹן תַּחְבֻּלוֹת יִקְנֶה :
6 לְהָבִין מָשָׁל וּמְלִיצָה דִּבְרֵי חֲכָמִים וְחִידֹתָם : 7 יִרְאַת יְהוָה רֵאשִׁית דָּעַת
חָכְמָה וּמוּסָר אֱוִילִים בָּזוּ : 8 שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל-תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ:
9 כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ : 10 בְּנִי אִם-יְפַתּוּךָ חַטָּאִים
אַל-תֹּבֵא : 11 אִם-יֹאמְרוּ לְכָה אִתָּנוּ נֶאֶרְבָה לְדָם נִצְפְּנָה לְנָקִי חִנָּם :
12 נִבְלָעֵם כִּשְׁאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כְּיוֹרְדֵי בוֹר : 13 כָּל-הוֹן יָקָר נִמְצָא
נְמַלֵּא בָתֵּינוּ שָׁלָל : 14 גּוֹרָלְךָ תַּפִּיל בְּתוֹכֵנוּ כִּיס אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּנוּ :
15 בְּנִי אַל-תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם מְנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם : 16 כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע
יָרוּצוּ וִימַהֲרוּ לִשְׁפָּךְ-דָּם : 17 כִּי-חִנָּם מְזֹרָה הָרָשֶׁת בְּעֵינֵי כָּל-בַּעַל כָּנָף :
18 וְהֵם לְדָמָם יֶאֱרֹבוּ יִצְפְּנוּ לְנַפְשֹׁתָם : 19 כֵּן אָרְחוֹת כָּל-בֹּצֵעַ בָּצַע אֶת-
נֶפֶשׁ בְּעָלָיו יִקָּח ; 20 חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה בָּרְחֹבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ : 21 בְּרֹאשׁ
הֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בָּעִיר אֲמָרֶיהָ תֹאמֵר : 22 עַד-מָתַי פְּתָיִם תְּאֵהֲבוּ
פֶתִי וְלֵצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׂנְאוּ-דָעַת : 23 תָּשׁוּבוּ לְתוֹכַחְתִּי
הִנֵּה אַבִּיעָה לָהֶם רוּחִי אוֹדִיעָה דְבָרַי אֶתְכֶם : 24 יַעַן קָרָאתִי וַתְּמָאֵנוּ נָטִיתִי
יָדִי וְאֵין מַקְשִׁיב : 25 וַתִּפְרְעוּ כָל-עֲצָתִי וְתוֹכַחְתִּי לֹא אֲבִיתֶם : 26 גַּם-אֲנִי
בְּאֵידְכֶם אֶשְׂחָק אֶלְעַג בְּבֹא פַחְדְּכֶם :

الأمثال

الاصحاح الاول

١ أمثال سليمان بن داود ملك اسرائيل . ٢ لمعرفة حكمة وأدب لادراك
أقوال الفهم . ٣ لقبول تأديب المعرفة والعدل والحق والاستقامة . ٤ لتعطي
الجهال ذكاء والشاب معرفةً وتدبراً . ٥ يسمعها الحكيم فيزداد علماً والفهيم
يكتسب تدبيراً . لفهم المثل واللغز أقوال الحكماء وغوامضهم . ٧ مخافة
الرب رأس المعرفة . أما الجاهلون فيحتقرون الحكمة والأدب . ٨ اسمع يا ابني
تأديب أبيك ولا ترفض شريعة أمك . ٩ لأنهما أكليل نعمةٍ لرأسك وقلائد
لعنقك . ١٠ يا ابني ان تملقك الخطاة فلا ترضَ . ١١ ان قالوا هلمَّ معنا لنكمن
للدم لنختفِ للبريء باطلاً . ١٢ لنبتلعهم أحياء كالهاوية وصحاحاً كالهابطين
في الجب . ١٣ فنجد كل قنية فاخرة نملأ بيوتنا غنيمة . ١٤ تلقي قرعتك وسطنا
يكون لنا جميعاً كيسٌ واحدٌ . ١٥ يا ابني لا تسلك في الطريق معهم . امنع
رجلك عن مسالكهم . ١٦ لأن أرجلهم تجري الى الشر وتسرع الى سفك
الدم . ١٧ لأنهُ باطلاً تنصب الشبكة في عيني كل ذي جناح . ١٨ أما هم
فيكمنون لدم أنفسهم . يختفون لأنفسهم . ١٩ هكذا طرق كل مولع بكسب
يأخذ نفس مقتنيهِ . ٢٠ الحكمة تنادي في الخارج . في الشوارع تعطي صوتها .
٢١ تدعو في رؤوس الأسواق في مداخل الأبواب . في المدينة تبدي كلامها .
٢٢ قائلةً الى متى أيها الجهال تحبون الجهل والمستهزئون يسرون بالاستهزاء
والحمقى يبغضون العلم . ٢٣ ارجعوا عند توبيخي . هأنذا أفيض لكم روحي
اعلمكم كلماتي . ٢٤ لأني دعوتُ فأبيتم ومددتُ يدي وليس مَنْ يبالي .
٢٥ بل رفضتم كل مشورتي ولم ترضوا توبيخي . ٢٦ فأنا أيضاً أضحك عند
بليتكم أشمت عند مجيء خوفكم .

27 בְּבֹא כְשַׁאֲוָה פַּחְדְּכֶם וְאֵידְכֶם כְּסוּפָה יֶאֱתֶה בְּבֹא עֲלֵיכֶם צָרָה וְצוּקָה׃ 28 אָז
יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי׃ 29 תַּחַת כִּי־שָׂנְאוּ דָעַת וְיִרְאַת יְהוָה
לֹא בָחָרוּ׃ 30 לֹא־אָבוּ לַעֲצָתִי נָאֲצוּ כָּל־תּוֹכַחְתִּי׃ 31 וְיֹאכְלוּ מִפְּרִי דַרְכָּם
וּמִמֹּעֲצֹתֵיהֶם יִשְׂבָּעוּ׃ 32 כִּי מְשׁוּבַת פְּתָיִם תַּהַרְגֵם וְשַׁלְוַת כְּסִילִים תְּאַבְּדֵם׃
33 וְשֹׁמֵעַ לִי יִשְׁכָּן־בֶּטַח וְשַׁאֲנַן מִפַּחַד רָעָה׃

ה

בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט־אָזְנֶךָ׃ 2 לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ
יִנְצֹרוּ׃ 3 כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ׃ 4 וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה
כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת׃ 5 רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ׃ 6 אֹרַח
חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע׃ 7 וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ
מֵאִמְרֵי־פִי׃ 8 הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ׃ 9 פֶּן־תִּתֵּן
לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי׃ 10 פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי׃
11 וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ׃ 12 וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר
וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי׃ 13 וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטִּיתִי אָזְנִי׃
14 כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה׃ 15 שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים
מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ׃ 16 יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם׃ 17 יִהְיוּ־לְךָ
לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ׃ 18 יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ׃
אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת־חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד׃ 20 וְלָמָּה
תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה׃ 21 כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ
וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מְפַלֵּס׃ 22 עֲווֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ׃
23 הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה׃

٢٧ إذا جاء خوفكم كعاصفة وأتت بليتكم كالزوبعة إذا جاءت عليكم
شدة وضيق . ٢٨ حينئذٍ يدعونني فلا أستجيب يبكرون اليّ فلا يجدونني.
٢٩ لأنهم أبغضوا العلم ولم يختاروا مخافة الرب . ٣٠ لم يرضوا مشورتي .
رذلوا كل توبيخي . ٣١ فلذلك يأكلون من ثمر طريقهم ويشبعون من
مؤامراتهم . ٣٢ لأن ارتداد الحمقى يقتلهم وراحة الجهال تبيدهم . ٣٣ أما
المستمع لي فيسكن آمناً ويستريح من خوف الشر .

الأمثال - الاصحاح الخامس

١ يا ابني أصغِ الى حكمتي . أمل أذنك الى فهمي . ٢ لحفظ التدابير
ولتحفظ شفتاك معرفة . ٣ لأن شفتي المرأة الاجنبية تقطران عسلاً وحنكها
أنعم من الزيت . ٤ لكن عاقبتها مرّة كالافسنتين حادّة كسيف ذي حدين .
٥ قدماها تنحدران الى الموت . خطواتها تتمسك بالهاوية . ٦ لئلا تتأمل طريق
الحيوة تمايلت خطواتها ولا تشعر . ٧ والآن أيها البنون اسمعوا لي ولا ترتدوا
عن كلمات فيّ . ٨ أبعد طريقك عنها ولا تقرب الى باب بيتها . ٩ لئلا تعطي
زهرك لآخرين وسنيك للقاسي . ١٠ لئلا تشبع الاجانب من قوتك وتكون
أتعابك في بيت غريب . ١١ فتنوح في أواخرك عند فناء لحمك وجسمك .
١٢ فتقول كيف اني أبغضتُ الادب ورذل قلبي التوبيخ . ١٣ ولم أسمع
لصوت مرشديّ ولم أمل أذني الى معلمي . ١٤ لولا قليل لكنتُ في كل شرّ
في وسط الزمرة والجماعة . ١٥ اشرب مياهاً من جبك ومياهاً جارية من بئرك
١٦ لا تفض ينابيعك الى الخارج سواقيَ مياه في الشوارع . ١٧ لتكن لك
وحدك وليس لأجانب معك . ١٨ ليكن ينبوعك مباركاً وافرح بامرأة
شبابك . ١٩ الظبية المحبوبة والوعلة الزهية . ليروك ثدياها في كل وقت
وبمحبتها اسكر دائماً . ٢٠ فلِمَ تفتتن يا ابني بأجنبية وتحتضن غريبة . ٢١ لأن
طرق الانسان أمام عيني الرب وهو يزنُ كل سبله . ٢٢ الشرير تأخذه آثامه
وبحبال خطيته يُمسَك . ٢٣ انه يموت من عدم الادب وبفرط حمقه يتهوّر .

איוב א

١ אִישׁ הָיָה בְאֶרֶץ-עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם
וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע ׃ ٢ וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלֹשׁ
בָּנוֹת ׃ ٣ וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי-צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי גְמַלִּים
וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד-בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד
וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל מִכָּל-בְּנֵי-קֶדֶם ׃ ٤ וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ
מִשְׁתֶּה בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם ׃ ٥ וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב
וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם כִּי אָמַר אִיּוֹב
אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרְכוּ אֱלֹהִים בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל-
הַיָּמִים ׃ ٦ וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל-יְהֹוָה
וַיָּבוֹא גַם-הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם ׃ ٧ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא
וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת-יְהֹוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ ׃
٨ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל-עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין
כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע ׃ ٩ וַיַּעַן
הַשָּׂטָן אֶת-יְהֹוָה וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא אִיּוֹב אֱלֹהִים ׃ ١٠ הֲלֹא-אַתָּ
שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד-בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו
בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ פָּרַץ בָּאָרֶץ ׃ ١١ וְאוּלָם שְׁלַח-נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל-
אֲשֶׁר-לוֹ אִם-לֹא עַל-פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ ׃ ١٢ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-הַשָּׂטָן
הִנֵּה כָל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל-תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
מֵעִם פְּנֵי יְהֹוָה ׃

أيوب

الاصحاح الأول

١ كان رجلٌ في أرض عوص اسمهُ أيوب. وكان هذا الرجل كاملاً ومستقيماً
يتقي الله ويحيد عن الشرّ . ٢ وولد لهُ سبعة بنين وثلاث بنات . ٣ وكانت
مواشيهِ سبعة آلاف من الغنم وثلاثة آلاف جمل وخمس مئة فدان بقر وخمس
مئة أتان وخدَمه كثيرين جداً . فكان هذا الرجل أعظم كل بني المشرق .
٤ وكان بنوهُ يذهبون ويعملون وليمة في بيت كل واحدٍ منهم في يومه
ويرسلون ويستدعون أخواتهم الثلاث ليأكلنَ ويشربنَ معهم . ٥ وكان لما
دارت أيام الوليمة أن أيوب أرسل فقدّسهم وبكر في الغد وأصعد محرقاتٍ
على عددهم كلهم . لأن أيوب قال ربما أخطأ بنيّ وجدّفوا على الله في قلوبهم .
هكذا كان أيوب يفعل كل الأيام . ٦ وكان ذات يومٍ أنهُ جاء بنو الله ليمثلوا
أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً في وسطهم . ٧ فقال الرب للشيطان من أين
جئتَ . فأجاب الشيطانُ الربَّ وقال من الجولان في الأرض ومن التمشي
فيها . ٨ فقال الرب للشيطان هل جعلتَ قلبك على عبدي أيوب . لأنه ليس
مثلهُ في الأرض . رجلٌ كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشرّ . ٩ فأجاب
الشيطانُ الربَّ وقال هل مجاناً يتقي أيوب الله . ١٠ أليس انك سيجتَ حولهُ
وحول بيتهِ كل مالهُ من كل ناحية . باركتَ أعمال يديهِ فانتشرت مواشيهِ
في الأرض . ١١ ولكن ابسط يدك الآن ومسّ كل مالهُ فانهُ في وجهك
يجدّف عليك . ١٢ فقال الرب للشيطان هوذا كل مالهُ في يدك . وانما اليهِ
لا تمدّ يدك . ثم خرج الشيطان من أمام وجه الرب .

יג וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם
הַבְּכוֹר׃ יד וּמַלְאָךְ בָּא אֶל-אִיּוֹב וַיֹּאמַר הַבָּקָר הָיוּ חֹרְשׁוֹת
וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל-יְדֵיהֶם׃ טו וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת-הַנְּעָרִים
הִכּוּ לְפִי-חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק-אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ טז עוֹד
זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה מִן-הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר
בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם וָאִמָּלְטָה רַק-אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
יז עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים
וַיִּפְשְׁטוּ עַל-הַגְּמַלִּים וַיִּקָּחוּם וְאֶת-הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי-חָרֶב וָאִמָּלְטָה
רַק-אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ יח עַד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר
בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃ יט וְהִנֵּה
רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל
עַל-הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ וָאִמָּלְטָה רַק-אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃ כ וַיָּקָם
אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת-מְעִלוֹ וַיָּגָז אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
כא וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן
וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ׃ כב בְּכָל-זֹאת לֹא-חָטָא
אִיּוֹב וְלֹא-נָתַן תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

איוב ב

א וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל-יְהוָה וַיָּבוֹא
גַם-הַשָּׂטָן בְּתֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל-יְהוָה׃ ב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׂטָן אֵי
מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת-יְהוָה וַיֹּאמַר מִשֻּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃

١٣ وكان ذات يوم وأبناؤه وبناته يأكلون ويشربون خمراً في بيت أخيهم
الأكبر . ١٤ أن رسولاً جاء إلى أيوب وقال . البقر كانت تحرث والأتن
ترعى بجانبها . ١٥ فسقط عليها السبئيون وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف
ونجوت أنا وحدي لأخبرك . ١٦ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . نار
الله سقطت من السماء فأحرقت الغنم والغلمان وأكلتهم ونجوت أنا وحدي لأخبرك .
١٧ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . الكلدانيون عينوا ثلاث فرق فهجموا
على الجمال وأخذوها وضربوا الغلمان بحد السيف ونجوت أنا وحدي لأخبرك .
١٨ وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال . بنوك وبناتك كانوا يأكلون ويشربون
خمراً في بيت أخيهم الأكبر . ١٩ وإذا ريح شديدة جاءت من عبر القفر
وصدمت زوايا البيت الأربع فسقط على الغلمان فماتوا ونجوت أنا وحدي لأخبرك .
٢٠ فقام أيوب ومزق جبته وجز شعر رأسه وخر على الأرض وسجد .
٢١ وقال عرياناً خرجت من بطن أمي وعرياناً أعود إلى هناك . الرب أعطى
والرب أخذ فليكن اسم الرب مباركاً . ٢٢ في كل هذا لم يخطىء أيوب ولم
ينسب لله جهالة .

أيوب ـ الاصحاح الثاني

١ وكان ذات يوم أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضاً
في وسطهم ليمثل أمام الرب . ٢ فقال الرب للشيطان من أين جئت . فأجاب
الشيطان الرب وقال من الجولان في الأرض ومن التمشي فيها .

٣ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל-עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי
אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ
מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם ׃ ٤ וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת-יְהֹוָה
וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד-עוֹר וְכֹל אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ ׃ ٥ אוּלָם
שְׁלַח-נָא יָדְךָ וְגַע אֶל-עַצְמוֹ וְאֶל-בְּשָׂרוֹ אִם-לֹא אֶל-פָּנֶיךָ יְבָרֲ-
כֶךָּ ׃ ٦ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל-הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת-נַפְשׁוֹ שְׁמֹר ׃
٧ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהֹוָה וַיַּךְ אֶת-אִיּוֹב בִּשְׁחִין רָע מִכַּף
רַגְלוֹ עַד קָדְקֳדוֹ ׃ ٨ וַיִּקַּח-לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב
בְּתוֹךְ-הָאֵפֶר ׃ ٩ וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ
אֱלֹהִים וָמֻת ׃ ١٠ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי
גַּם אֶת-הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת-הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל-
זֹאת לֹא-חָטָא אִיּוֹב בִּשְׂפָתָיו ׃ ١١ וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת
כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא לָנוּד-לוֹ וּלְנַחֲמוֹ ׃
١٢ וַיִּשְׂאוּ אֶת-עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר עַל-רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה ׃ ١٣ וַיֵּשְׁבוּ
אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת וְאֵין-דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר
כִּי רָאוּ כִּי-גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד .

٣ فقال الرب للشيطان هل جعلتَ قلبك على عبدي أيوب . لأنه ليس مثلهُ
في الأرض . رجل كامل ومستقيم يتقي الله ويحيد عن الشر . وإلى الآن هو
متمسك بكمالهِ وقد هيَّجتني عليهِ لأبتلعهُ بلا سبب . ٤ فأجاب الشيطانُ الرب
وقال . جلدٌ بجلدٍ وكل ما للانسان يعطيهِ لأجل نفسهِ . ٥ ولكن ابسط الآن
يدك ومسَّ عظمهُ ولحمهُ فانهُ في وجهك يجدف عليك . ٦ فقال الرب للشيطان
ها هو في يدك ولكن احفظ نفسهُ . ٧ فخرج الشيطان من حضرة الرب
وضرب أيوب بقرحٍ رديء من باطن قدمهِ الى هامتهِ . ٨ فأخذ لنفسهِ شقفةً
ليحتك بها وهو جالس في وسط الرماد . ٩ فقالت لهُ امرأته أنت متمسك بعدُ
بكمالك . بارك الله ومُتْ . ١٠ فقال لها تتكلمين كلاماً كاحدى الجاهلات .
ألخير نقبل من عند الله والشرَّ لا نقبل . في كل هذا لم يخطيء أيوب بشفتيهِ .
١١ فلما سمع أصحاب أيوب الثلاثة بكل الشر الذي أتى عليهِ جاءوا كل واحدٍ
من مكانهِ . اليفاز التيماني وبلدد الشوحي وصوفر النعماني وتواعدوا أن يأتوا
ليرثوا لهُ ويعزُّوهُ . ١٢ ورفعوا أعينهم من بعيد ولم يعرفوهُ فرفعوا أصواتهم
وبكوا ومزَّق كل واحدٍ جبتهُ وذرَّوا تراباً فوق رؤوسهم نحو السماء .
١٣ وقعدوا معهُ على الأرض سبعة أيام وسبع ليالٍ ولم يكلمهُ أحد بكلمةٍ
لأنهم رأوا أن كآبتهُ كانت عظيمة جداً .

שִׁיר הַשִּׁירִים א

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה 2 יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי-טוֹבִים דֹּדֶיךָ
מִיָּיִן : 3 לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל-כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ :
4 מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ
מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ : 5 שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם כְּאָהֳלֵי קֵדָר
כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה : 6 אַל-תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי
נִחֲרוּ-בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת-הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי : 7 הַגִּידָה לִּי
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה
עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ : 8 אִם-לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי-לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי
אֶת-גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים : 9 לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי :
10 נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים : 11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה-לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת
הַכָּסֶף : 12 עַד-שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ : 13 צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי
בֵּין שָׁדַי יָלִין : 14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי : 15 הִנָּךְ יָפָה
רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים : 16 הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף-עַרְשֵׂנוּ
רַעֲנָנָה : 17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים :

نشيد الانشاد

الاصحاح الأول

١ نشيد الانشاد الذي لسليمان . ٢ ليقبلني بقبلات فمه لأن حبك أطيب
من الخمر . ٣ لرائحة أدهانك الطيبة اسمك دهن مهراق . لذلك أحبتك العذارى .
٤ اجذبني وراءك فنجري . ادخلني الملك الى حجاله . نبتهج ونفرح بك . نذكر
حبك أكثر من الخمر . بالحق يحبونك . ٥ أنا سوداء وجميلة يا بنات اورشليم
كخيام قيدار كشقق سليمان . ٦ لا تنظرن إليّ لكوني سوداء لأن الشمس
قد لوّحتني . بنو أمي غضبوا عليّ . جعلوني ناطورة الكروم . أما كرمي فلم
أنطره . ٧ أخبرني يا من تحبه نفسي أين ترعى أين تربض عند الظهيرة . لماذا أنا
أكون كمقنّعة عند قطعان أصحابك . ٨ إن لم تعرفي أيتها الجميلة بين النساء
فاخرجي على آثار الغنم وارعي جداءك عند مساكن الرعاة . ٩ لقد شبهتك
يا حبيبتي بفرس في مركبات فرعون . ١٠ ما أجمل خدّيك بسموط وعنقك
بقلائد . ١١ نصنع لك سلاسل من ذهب مع جمان من فضة . ١٢ ما دام
الملك في مجلسه افاح ناردين رائحته . ١٣ صرّة المرّ حبيبي لي بين ثديي يبيت
١٤ طاقة فاغية حبيبي لي في كروم عين جدي . ١٥ ها أنت جميلة يا حبيبتي
ها أنت جميلة . عيناك حمامتان . ١٦ ها أنت جميل يا حبيبي وحلو وسريرنا
أخضر . ١٧ جوائز بيتنا أرز وروافدنا سرو .

שיר השירים ג

١ עַל-מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו
וְלֹא מְצָאתִיו : ٢ אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו : ٣ מְצָאוּנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם : ٤ כִּמְעַט
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא
אַרְפֶּנּוּ עַד-שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל-בֵּית אִמִּי וְאֶל-חֶדֶר הוֹרָתִי : ٥ הִשְׁבַּ-
עְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם-
תָּעִירוּ וְאִם-תְּעוֹרְרוּ אֶת-הָאַהֲבָה עַד-שֶׁתֶּחְפָּץ : ٦ מִי זֹאת עֹלָה
מִן-הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת
רוֹכֵל : ٧ הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי
יִשְׂרָאֵל : ٨ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל-
יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת : ٩ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי
הַלְּבָנוֹן : ١٠ עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם : ١١ צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת
צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה-לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם
שִׂמְחַת לִבּוֹ :

نشيد الانشاد - الاصحاح الثالث

١ في الليل على فراشي طلبتُ مَنْ تحبهُ نفسي طلبتهُ فما وجدتهُ .
٢ اني أقوم وأطوف في المدينة في الأسواق وفي الشوارع أطلب من
تحبهُ نفسي . طلبتهُ فما وجدتهُ . ٣ وجدني الحَرَس الطائف في المدينة
فقلتُ أرأيتم من تحبهُ نفسي . ٤ فما جاوزتهم إلا قليلاً حتى وجدتُ
من تحبهُ نفسي فأمسكتهُ ولم أرخهِ حتى أدخلتهُ بيتَ أمي وحجرة من
حبلت بي . ٥ أحلفكنّ يا بنات اورشليم بالظِباء وبأيائل الحقل ألاّ
تيقّظنَ ولا تنبهنَ الحبيب حتى يشاء . ٦ مَن هذه الطالعة من البرية
كأعمدة من دخان معطرة بالمرّ واللبان وبكل أذرّة التاجر . ٧ هوذا
تخت سليمان حولهُ ستون جباراً من جبابرة اسرائيل . ٨ كلهم قابضون
سيوفاً ومتعلمون الحرب . كل رجل سيفهُ على فخذهِ من هول الليل .
٩ الملك سليمان عمل لنفسهِ تختاً من خشب لبنان . ١٠ عمل أعمدتهُ
فضة وروافدهُ ذهباً ومقعدهُ أرجواناً ووسطهُ مرصوفاً محبةً من بنات
اورشليم . ١١ أخرجنَ يا بنات صهيون وانظرنَ الملك سليمان بالتاج
الذي توّجتهُ بهِ أمهُ في يوم عرسهِ وفي يوم فرح قلبهِ .

שיר השירים ה

١ בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם-בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי
יַעְרִי עִם-דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם-חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ
דּוֹדִים : ٢ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי-לִי אֲחֹתִי
רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא-טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה :
٣ פָּשַׁטְתִּי אֶת-כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת-רַגְלַי אֵיכָכָה
אֲטַנְּפֵם : ٤ דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן-הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו : ٥ קַמְתִּי
אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ-מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת
הַמַּנְעוּל : ٦ פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי : ٧ מְצָאֻנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת-רְדִידִי מֵעָלַי
שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת : ٨ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם אִם-תִּמְצְאוּ
אֶת-דּוֹדִי מַה-תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי : ٩ מַה-דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה-דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ : ١٠ דּוֹדִי צַח
וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה : ١١ ראשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים
שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב : ١٢ עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל-אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב
יֹשְׁבוֹת עַל-מִלֵּאת : ١٣ לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר : ١٤ יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים
בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים : ١٥ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי
שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל-אַדְנֵי-פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים : ١٦ חִכּוֹ
מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם :

نشيد الإنشاد - الإصحاح الخامس

١ قد دخلتُ جنتي يا أختي العروس . قطفتُ مرّي مع طيبي . أكلت شهدي مع عسلي . شربتُ خمري مع لبني . كلوا أيها الأصحاب اشربوا واسكروا أيها الأحباء . ٢ أنا نائمة وقلبي مستيقظ . صوت حبيبي قارعاً . افتحي لي يا أختي يا حبيبتي يا حمامتي يا كاملتي لأن رأسي امتلأ من الطلّ وقصصي من ندى الليل . ٣ قد خلعتُ ثوبي فكيف ألبسهُ . قد غسلتُ رجليّ فكيف أوسخهما . ٤ حبيبي مدَّ يدهُ من الكوّة فأنّت عليهِ أحشائي . قمتُ لأفتح لحبيبي ويداي تقطران مرّاً وأصابعي مرّ قاطر على مقبض القفل . ٦ فتحتُ لحبيبي لكن حبيبي تحوّل وعبر . نفسي خرجت عندما أدبر . طلبتهُ فما وجدتهُ دعوتهُ فما أجابني . ٧ وجدني الحرس الطائف في المدينة . ضربوني جرحوني . حفظةُ الأسوار رفعوا إزاري عني . ٨ أحلفكنّ يا بنات أورشليم إن وجدتنّ حبيبي أن تخبرنهُ بأني مريضة حباً . ٩ ما حبيبكِ من حبيب أيتها الجميلة بين النساء ما حبيبكِ من حبيبٍ حتى تحلفينا هكذا . ١٠ حبيبي أبيض وأحمر . معلمٌ بين ربوة . ١١ رأسهُ ذهب ابريز . قصصهُ مسترسلة حالكة كالغراب . ١٢ عيناهُ كالحمام على مجاري المياه مغسولتان باللبن جالستان في وقبيهما . ١٣ خدّاه كخميلة الطيب واتلام رياحين ذكية . شفتاهُ سوسن تقطران مراً مائعاً . ١٤ يداهُ حلقتان من ذهب مرصعتان بالزبرجد . بطنهُ عاج أبيض مغلف بالياقوت الأزرق . ١٥ ساقاهُ عمودا رخام مؤسستان على قاعدتين من ابريز طلعتهُ كلبنان . فتىً كالأرز . ١٦ حلقهُ حلاوةٌ وكلهُ مشتهياتٌ . هذا حبيبي وهذا خليلي يا بنات اورشليم .

שיר השירים ו

1 אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ
עִמָּךְ : 2 דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט
שׁוֹשַׁנִּים : 3 אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים : 4 יָפָה
אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלָיִם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת : 5 הָסֵבִּי
עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן-
הַגִּלְעָד : 6 שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן-הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם : 7 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ : 8 שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין
מִסְפָּר : 9 אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא
לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ :
10 מִי-זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ-שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת : 11 אֶל-גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת
הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים : 12 לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי
מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב .

نشيد الإنشاد - الاصحاح السادس

١ أين ذهب حبيبكِ أيتها الجميلة بين النساء أين توجه حبيبكِ فنطلبهُ معكِ .
٢ حبيبي نزل إلى جنتهِ إلى خمائل الطيب ليرعى في الجنات ويجمع السوسن .
٣ أنا لحبيبي وحبيبي لي . الراعي بين السوسن . ٤ أنتِ جميلة يا حبيبتي كترصة
حسنة كاورشليم مرهبة كجيش بألوية . ٥ حوّلي عني عينيكِ فانهما قد غلبتاني .
شعركِ كقطيع المعز الرابض في جلعاد . ٦ أسنانكِ كقطيع نعاج صادرة
من الغسل اللواتي كل واحدة متئمٌ وليس فيها عقيم . ٧ كفلقة رمانة خدّكِ
تحت نقابكِ . ٨ هنّ ستون ملكة وثمانون سرّية وعذارى بلا عددٍ .
٩ واحدة هي حمامتي كاملتي . الوحيدة لأمها هي . عقيلة والدتها هي . رأتها
البنات فطوّبنها . الملكات والسراري فمدحنها . ١٠ من هي المشرقة مثل
الصباح جميلة كالقمر طاهرة كالشمس مرهبة كجيش بألوية . ١١ نزلتُ إلى
جنة الجوز لأنظر إلى خضر الوادي ولأنظر هل أقعل الكرم هل نوّر الرمان .
١٢ فلم أشعر إلاّ وقد جعلتني نفسي بين مركبات قوم شريف .

ابنية المزيد[1] : בִּנְיָנֵי הַנּוֹסָף

أشهر المعاني المستفادة من نقل المجرد الى أوزان المزيد

١ – פִּעֵל (فَعَّلَ)

يُنقل المجرد الثلاثي الى وزن פִּעֵל (بتضعيف عينه) لمعانٍ منها :

١ – التعدية نحو : שִׂמַּח (فرَّحَ) و אִבֵּד (ضيَّعَ) فإن مجرّد كل منهما لازم : שָׂמַח و אָבַד .

٢ – الدلالة على التكثير نحو : שִׁבֵּר (كسَّرَ) و חִתֵּךְ (قطَّعَ) .

٣ – النسبة إلى أصل الفعل نحو : קִדֵּשׁ (قدَّسَ) أي نسب إلى القداسة (קְדֻשָּׁה) .

٤ – السلب نحو : קִלֵּף (قشّرَ) أي نزعَ القِشرة (קְלִפָּה) .

٥ – اتخاذ الفعل من الاسم نحو : אִהֵל (خيّمَ) أي ضرب خيمة (אֹהֶל) .

٢ – הִפְעִיל (أفْعَلَ)

يُنقل المجرد الى وزن הִפְעִיל لمعانٍ منها :

١ – التعدية نحو : הִגְדִּיל (كبّرَ) و הִקְטִין (صغّرَ) فإن مجرّد كل منها لازم : גָּדַל و קָטֹן .

---

(١) من حق هذا البحث أن يلي بحث أوزان الفعل ص ١٥٧ . وقد سهونا عنه هناك واضطررنا إلى إثباته في هذا المكان .

٢ – الدخول في الشيء نحو : הֶעֱרִיב (أمسى) أي دخل في المساء (עֶרֶב) .

٣ – وجود ما اشتُق منه الفعل في صاحبه نحو : הִפְרָה הָעֵץ (أثمرت الشجرة) أي وُجد فيها الثمر (פְּרִי) .

٤ – المبالغة نحو : הֶעֱסִיק (أشغل) أي بالغ في الشُغل (עֵסֶק) .

٥ – الصيرورة نحو : הֶאְדִים (احمرّ) أي صار أحمر (אָדוֹם) .

٦ – ويكون הִפְעִיל بمعنى פִּעֵל نحو : הֶאֱבִיד بمعنى אִבֵּד (ضيّعَ) .

٧ – وقد يكون הִפְעִיל بمعنى المجرّد نحو : הֵבִין (فهمَ) بمعنى בָּן .

٣ – הִתְפַּעֵל (افتعلَ ، تفعّلَ ، تفاعلَ)

يُنقَل المجرّد الثلاثي إلى הִתְפַּעֵל (بتضعيف عينه) لمعانٍ منها :

١ – لمطاوعة פִּעֵל . والمطاوعة هي حصول الأثر عند تعلق الفعل المتعدي بمفعوله نحو : חִמַּמְתִּי אֶת הַחוֹלֶה וְהִתְחַמֵּם (دفّأت المريض فتدفأ) .

٢ – للتكلّف وهو معاناة الفاعل الفعل ليحصل نحو : הִתְאַמֵּץ (تشجّعَ) أي تكلّف الشجاعة (אֲמִיצוּת) وعاناها لتحصل .

٣ – للصيرورة نحو : הִתְיַתֵּם (تيتّمَ) أي صار يتيماً (יָתוֹם) ، و הִתְאַלְמֵן (ترمّلَ) أي صار أرملَ (אַלְמָן) .

٤ – لاتخاذ الفعل من الاسم نحو : הִתְכַּסָּה (اكتسى) أي اتخذ الكُسوة (כְּסוּת) .

٥ – لاظهار ماليس في الباطن نحو : הִתְחַלָּה (تمارضَ) أي أظهر المرض (חֳלִי) وليس به مرض .

٦ – للوقوع تدريجياً نحو : הִתְקַדֵּם הַצָּבָא (تقدّم الجيش) أي حصل تقدمه دفعة بعد أخرى .

٧ – لمطاوعة הִפְעִיל أحياناً نحو : הִרְחַקְתִּיו וְהִתְרַחֵק (باعدته فتباعدَ) .

٨ – للمشاركة نحو : הִשְׁתַּתֵּף (تشاركَ) .

٩ – وقد يكون הִתְפַּעֵל بمعنى المجرّد نحو : הִתְעַלָּה (تعالى) بمعنى עָלָה (علا) .

٤ – נִפְעַל (انفعلَ)

ينقل المجرد إلى وزن נִפְעַל :

١ – لمطاوعة פִּעֵל نحو : שִׁבַּרְתִּיו וְנִשְׁבַּר (كسرتهُ فانكسرَ) .

٢ – لمطاوعة הִפְעִיל أحياناً نحو הִבְהַלְתִּיו וְנִבְהַל (أذعرته فانذعر) .

٣ – وقد يكون נִפְעַל بمعنى المجرد نحو : נִלְחַם (حارب) بمعنى לָחַם .

ولا يُبنى انفعلَ – في العربية إلا مما فيه علاجٌ وتأثير . ولهذا لا يقال : علمتُ المسألة فانعلمتْ ولا ظننتُ الأمر فانظنّ . أما في العبرية فإن وزن נִפְעַל يصلح مطاوعاً لكل مجرد ثلاثي متعدٍ مهما كان نوعه فتقول : הַשְּׁאֵלָה נוֹדְעָה و הַדָּבָר נֶחֱשַׁב .

ويلاحظ أن معظم هذه المعاني ذاتها يستفاد من المزيدات في العربية .

وهناك أغراض أخرى غير هذه. وأكثر أبنية هذه المزيدات سماعية لا يقاس عليها . ولا يلزم في كل مجرد أن يُستعمل له مزيد ولا في كل مزيد أن يكون له مجرد مستعمل ولا فيما استُعمل لهبعض المزيدات أن يستعمل له القسم الآخر . والمدار في ذلك على كتب اللغة .

تمرين ١

بين الأحرف المزيدة في الأفعال الآتية واذكر المعاني الطارئة عليها بسبب هذه الزيادة :

נִשְׁמַר - כִּבֵּד - הִמְלִיךְ - הוֹצִיא - הִתְעַשֵּׁר - נִזְרַק .

تمرين ٢

زد على الأفعال الآتية ما يمكن من أحرف الزيادة ، ثم اذكر ما تحمل هذه الزيادات من المعاني الجديدة :

זָרַע - חָבַט - טָבַע - יָלַד - לָבַשׁ-קָצַר -תָּפַר-קָשַׁר .

القسم العاشر

سفر يونس

شرح كلماته وتحليلها

ومقارنتها بأشباهها في اللغات السامية

חלק עשירי

סֵפֶר יוֹנָה

בֵּאוּר מִלָּיו , נִתּוּחָן וְהַשְׁוָאָתָן עִם מִלִּים דּוֹמוֹת בְּשָׂפוֹת הַשֵּׁמִיּוֹת

יונה א

1 וַיְהִי דְּבַר-יְהֹוָה אֶל-יוֹנָה בֶן-אֲמִתַּי לֵאמֹר : 2 קוּם לֵךְ
אֶל-נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא עָלֶיהָ כִּי-עָלְתָה רָעָתָם לְפָנָי :
3 וַיָּקָם יוֹנָה לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי יְהֹוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אָנִיָּה
בָּאָה תַרְשִׁישׁ וַיִּתֵּן שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי
יְהֹוָה : 4 וַיהֹוָה הֵטִיל רוּחַ-גְּדוֹלָה אֶל-הַיָּם וַיְהִי סַעַר-גָּדוֹל בַּיָּם
וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר : 5 וַיִּירְאוּ הַמַּלָּחִים וַיִּזְעֲקוּ אִישׁ אֶל-
אֱלֹהָיו וַיָּטִלוּ אֶת-הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּאֳנִיָּה אֶל-הַיָּם לְהָקֵל מֵעֲלֵיהֶם
וְיוֹנָה יָרַד אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדַם : 6 וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב
הַחֹבֵל וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ נִרְדָּם קוּם קְרָא אֶל־אֱלֹהֶיךָ אוּלַי יִתְעַשֵּׁת
הָאֱלֹהִים לָנוּ וְלֹא נֹאבֵד : 7 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לְכוּ וְנַפִּילָה
גוֹרָלוֹת וְנֵדְעָה בְּשֶׁלְּמִי הָרָעָה הַזֹּאת לָנוּ וַיַּפִּלוּ גּוֹרָלוֹת וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל
עַל־יוֹנָה : 8 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה־נָּא לָנוּ בַּאֲשֶׁר לְמִי־הָרָעָה
הַזֹּאת לָנוּ מַה־מְּלַאכְתְּךָ וּמֵאַיִן תָּבוֹא מָה אַרְצֶךָ וְאֵי־מִזֶּה עַם
אָתָּה : 9 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עִבְרִי אָנֹכִי וְאֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
אֲנִי יָרֵא אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־הַיַּבָּשָׁה : 10 וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים יִרְאָה
גְדוֹלָה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ כִּי־יָדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי־מִלִּפְנֵי
יְהֹוָה הוּא בֹרֵחַ כִּי הִגִּיד לָהֶם : 11 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מַה־נַּעֲשֶׂה
לָּךְ וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעָלֵינוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר : 12 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם

שָׂאוּנִי וַהֲטִילֻנִי אֶל־הַיָּם וְיִשְׁתֹּק הַיָּם מֵעֲלֵיכֶם כִּי בְשֶׁלִּי הַסַּעַר
הַגָּדוֹל הַזֶּה עֲלֵיכֶם ׃ ١٣ וַיַּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל־הַיַּבָּשָׁה
וְלֹא יָכֹלוּ כִּי הַיָּם הוֹלֵךְ וְסֹעֵר עֲלֵיהֶם ׃ ١٤ וַיִּקְרְאוּ אֶל־יְהֹוָה
וַיֹּאמְרוּ אָנָּה יְהֹוָה אַל־נָא נֹאבְדָה בְּנֶפֶשׁ הָאִישׁ הַזֶּה וְאַל־תִּתֵּן
עָלֵינוּ דָּם נָקִיא כִּי־אַתָּה יְהֹוָה כַּאֲשֶׁר חָפַצְתָּ עָשִׂיתָ ׃ ١٥ וַיִּשְׂאוּ
אֶת־יוֹנָה וַיְטִלֻהוּ אֶל־הַיָּם וַיַּעֲמֹד הַיָּם מִזַּעְפּוֹ ׃ ١٦ וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים
יִרְאָה גְדוֹלָה אֶת־יְהֹוָה וַיִּזְבְּחוּ־זֶבַח לַיהֹוָה וַיִּדְּרוּ נְדָרִים ׃

ב

١ וַיְמַן יְהֹוָה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּג
שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת ׃ ٢ וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהֹוָה אֱלֹהָיו
מִמְּעֵי הַדָּגָה ׃ ٣ וַיֹּאמֶר קָרָאתִי מִצָּרָה לִי אֶל־יְהֹוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן
שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי ׃ ٤ וַתַּשְׁלִיכֵנִי מְצוּלָה בִּלְבַב יַמִּים
וְנָהָר יְסֹבְבֵנִי כָּל־מִשְׁבָּרֶיךְ וְגַלֶּיךְ עָלַי עָבָרוּ ׃ ٥ וַאֲנִי אָמַרְתִּי
נִגְרַשְׁתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךְ אַךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךְ ׃
٦ אֲפָפוּנִי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ תְּהוֹם יְסֹבְבֵנִי סוּף חָבוּשׁ לְרֹאשִׁי ׃
٧ לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי הָאָרֶץ בְּרִחֶיהָ בַעֲדִי לְעוֹלָם וַתַּעַל
מִשַּׁחַת חַיַּי יְהֹוָה אֱלֹהָי ׃ ٨ בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נַפְשִׁי אֶת־יְהֹוָה זָכָרְתִּי
וַתָּבוֹא אֵלֶיךְ תְּפִלָּתִי אֶל־הֵיכַל קָדְשֶׁךְ ׃ ٩ מְשַׁמְּרִים הַבְלֵי־שָׁוְא
חַסְדָּם יַעֲזֹבוּ ׃ ١٠ וַאֲנִי בְּקוֹל תּוֹדָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אֲשֶׁר נָדַרְתִּי

אֲשַׁלֵּמָה יְשׁוּעָתָה לַיהֹוָה ׃ ١١ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת־יוֹנָה
אֶל־הַיַּבָּשָׁה ׃

ג

١ וַיְהִי דְבַר־יְהֹוָה אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר ׃ ٢ קוּם לֵךְ אֶל־
נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר
אֵלֶיךָ ׃ ٣ וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוֵה כִּדְבַר יְהֹוָה וְנִינְוֵה הָיְתָה
עִיר־גְּדוֹלָה לֵאלֹהִים מַהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים ׃ ٤ וַיָּחֶל יוֹנָה לָבוֹא
בָעִיר מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמַר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוֵה
נֶהְפָּכֶת ׃ ٥ וַיַּאֲמִינוּ אַנְשֵׁי נִינְוֵה בֵּאלֹהִים וַיִּקְרְאוּ־צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ
שַׂקִּים מִגְּדוֹלָם וְעַד־קְטַנָּם ׃ ٦ וַיִּגַּע הַדָּבָר אֶל־מֶלֶךְ נִינְוֵה וַיָּקָם
מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אַדַּרְתּוֹ מֵעָלָיו וַיְכַס שַׂק וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֵפֶר ׃ ٧ וַיַּזְעֵק
וַיֹּאמֶר בְּנִינְוֵה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדֹלָיו לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה
הַבָּקָר וְהַצֹּאן אַל־יִטְעֲמוּ מְאוּמָה אַל־יִרְעוּ וּמַיִם אַל־יִשְׁתּוּ ׃
٨ וְיִתְכַּסּוּ שַׂקִּים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וְיִקְרְאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחָזְקָה
וְיָשֻׁבוּ אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וּמִן־הֶחָמָס אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם ׃ ٩ מִי־
יוֹדֵעַ יָשׁוּב וְנִחַם הָאֱלֹהִים וְשָׁב מֵחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד ׃ ١٠ וַיַּרְא
הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדַּרְכָּם הָרָעָה וַיִּנָּחֶם הָאֱלֹהִים
עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה ׃

ד

١ וַיֵּרַע אֶל-יוֹנָה רָעָה גְדוֹלָה וַיִּחַר לוֹ : ٢ וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-יְהֹוָה
וַיֹּאמַר אָנָּה יְהֹוָה הֲלוֹא-זֶה דְבָרִי עַד-הֱיוֹתִי עַל-אַדְמָתִי עַל-כֵּן
קִדַּמְתִּי לִבְרֹחַ תַּרְשִׁישָׁה כִּי יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה אֵל-חַנּוּן וְרַחוּם
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד וְנִחָם עַל-הָרָעָה : ٣ וְעַתָּה יְהֹוָה קַח-נָא
אֶת-נַפְשִׁי מִמֶּנִּי כִּי טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי : ٤ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה הַהֵיטֵב
חָרָה לָךְ : ٥ וַיֵּצֵא יוֹנָה מִן-הָעִיר וַיֵּשֶׁב מִקֶּדֶם לָעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ
שָׁם סֻכָּה וַיֵּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה מַה-יִּהְיֶה בָּעִיר :
٦ וַיְמַן יְהֹוָה-אֱלֹהִים קִיקָיוֹן וַיַּעַל מֵעַל לְיוֹנָה לִהְיוֹת צֵל עַל-רֹאשׁוֹ
לְהַצִּיל לוֹ מֵרָעָתוֹ וַיִּשְׂמַח יוֹנָה עַל-הַקִּיקָיוֹן שִׂמְחָה גְדוֹלָה :
٧ וַיְמַן הָאֱלֹהִים תּוֹלַעַת בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר לַמָּחֳרָת וַתַּךְ אֶת-הַקִּיקָיוֹן
וַיִּיבָשׁ : ٨ וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ וַיְמַן אֱלֹהִים רוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית
וַתַּךְ הַשֶּׁמֶשׁ עַל-רֹאשׁ יוֹנָה וַיִּתְעַלָּף וַיִּשְׁאַל אֶת-נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר
טוֹב מוֹתִי מֵחַיָּי : ٩ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יוֹנָה הַהֵיטֵב חָרָה-לְךָ
עַל-הַקִּיקָיוֹן וַיֹּאמֶר הֵיטֵב חָרָה-לִי עַד-מָוֶת : ١٠ וַיֹּאמֶר יְהֹוָה
אַתָּה חַסְתָּ עַל-הַקִּיקָיוֹן אֲשֶׁר לֹא-עָמַלְתָּ בּוֹ וְלֹא גִדַּלְתּוֹ שֶׁבִּן-
לַיְלָה הָיָה וּבִן-לַיְלָה אָבָד : ١١ וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל-נִינְוֵה
הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ-בָּהּ הַרְבֵּה מִשְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם
אֲשֶׁר לֹא-יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה :

شرح ما ورد في سفر يونس من كلمات

وتحليلها ومقارنتها بما يماثلها في اللغات السامية

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	א — ا
אָב	أبٌ ، وجمعه אָבוֹת ـ وإذا أضيف إلى اسم ظاهر قيل : אֲבִי יוֹסֵף (أبو يوسف) ، وإن أضيف إلى الضمير قيل : אָבִי ، אָבִיךָ ، אָבִינוּ ، אֲבִיכֶם الخ . . ـ في العربية أبٌ ـ وفي الآرامية أو الكلدانية אַב ، אַבָּא . وتطلق هذه الكلمة في جميع اللغات السامية على من كان سبباً في إيجاد شيء أو إصلاحه .
אָבַד	بادَ ، ضاعَ ، هلكَ — مستقبله יֹאבַד — في العربية بادَ : هلك ، وبادت الشمس بُيوداً : غابت ، وأبدت البهيمة : توحّشت ، وأبدَ الشاعرُ : أتى بالعويص في شعره ومالا يُعرف معناه . وفي الآرامية אֲבַד .
אָדָם	إنسان ، آدميّ ، رجل . ـ لاجمعَ لهذا الاسم من لفظه ، بل يقال : בְּנֵי אָדָם (بنو آدم) ومفردها בֶּן אָדָם . ـ في العربية آدمُ : أبو البشر ، ويطلق على أفراد الجنس ، والجمع

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	أوادم ، والنسبة آدميّ . — وفي الآرامية אֱדָם.
אֲדָמָה	أرْض ، تُراب ، وجمعها אֲדָמוֹת . — في العربية الأدَمَةُ : باطن الأرض ، وأديمُ الأرض : ماظهر منها ، والإيدامة : الأرض الصُلبة بلا حجارة . — وفي الآرامية أو الكلدانية אַדְמְתָא .
אַדֶּרֶת	مِئزر ، رداء ، قوّة ، والجمع אֲדָּרוֹת . — وفي العربية الأزَر : الإحاطة والقوّة ، والإزار والمِئزَر : المِلحفة . — وفي الآرامية אַדַּרְתָּא فالدال في العبرية والآرامية زاي في العربية .
אוּלַי	عسى ، لعلّ — كلمة ترجّ وتوقّع .
אֶחָד	واحدٌ ، أحدٌ . مؤنثه אַחַת ، وفي حالة الوقف אֶחָת . — في العربية الأحد : بمعنى الواحد ، ولا يوصفُ به إلا الله سبحانه لخلوص هذا الاسم له تعالى . — وفي الآرامية חַד للمذكر و חֲדָא للمؤنث . وفي الفينيقية אַחַד .
אַחֵר	آخر . والمؤنث אַחֶרֶת : أخرى ، وجمع الذكور : אֲחֵרִים ، والإناث : אֲחֵרוֹת . — في العربية الآخَر : أحد الشيئين ، ومؤنثه أخرى — وفي الآرامية אָחֳרָן .
אֵי	اسم استفهام بمعنى أيّ أو أين . — في العربية أيّ : للاستفهام عن العقلاء وغيرهم ، وأين : للاستفهام عن المكان . — وفي الآرامية אֵידֵין للمذكر ، و אֵידָא للمؤنث .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אַיִן	اسم استفهام بمعنى أين . ولا يستعمل إلا مسبوقاً بالميم فيقال : מֵאַיִן : من أين . — وفي الآرامية אִמְכָא .
אִישׁ	رجلٌ ، إنسان ، شخص . والجمع אֲנָשִׁים ، وقد يجمع على אִישִׁים إذا أريد به التعظيم . والمؤنث אִשָּׁה وجمعها נָשִׁים وقد تجمع على אִשּׁוֹת على سبيل الذمّ . — في العربية إنسان ، أناس ، ناس ، إنس — وفي الآرامية אֱנָשׁ ، נָשׁ والجمع אֱנָשִׁין ، נָשִׁין .
אַךְ	كلمة استدراك بمعنى « لكن » .
אַל	حرف نهي . — في العربية « لا » الناهية . — وفي الآرامية לָא .
אֶל	حرف جر بمعنى إلى ، نحو ، حتى . وورد استعمال אֱלֵי في الأساليب القديمة . وعندما يلحقها الضمير يقال : אֵלַי ، אֵלֶיךָ אֵלֵינוּ ، אֲלֵיכֶם . — في العربية إلى . — وفي الآرامية والفينيقية לְ .
אֱלֹהַּ	ربٌّ ، مولى ، الله . والجمع אֱלֹהִים على سبيل التعظيم . — في العربية « الله » اسم الذات الواجب الوجود ، والإله المعبود مطلقاً . — وفي الآرامية אֱלָהּ — وهذه الكلمة في جميع اللغات السامية مشتقة من אֵל بمعنى القوة والقدرة . — وفي العربية الإلّ : الربوبيّة ، والأصل الجيد ، واسم الله تعالى ، وكلّ اسم آخِرُه إل او إيل فمضافٌ الى الله تعالى . ويرى

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	النحاة العرب أن الميم التي تلحق لفظ الجلالة هي عوضٌ عن حرف النداء ، ويرون أنه لا يجوز الجمع بين العوّض والمعوّض عنه ، وشذّ في نظرهم قول الشاعر : إني إذا ماحادث ألمّا أقول : ياللهم ياللهما مع أن هذه الميم هي من أصل אֱלֹהִים الذي زيدت عليه علامة الجمع «ים» على سبيل التعظيم .
אמן (הֶאֱמִין)	آمَنَ ، أيقَنَ ، صدّق ، وثِقَ . ـ المستقبل יַאֲמִין ، والأمر הַאֲמֵן ، واسم الفاعل מַאֲמִין ، والمصدر לְהַאֲמִין . وفي الآرامية הֵימַן : آمَنَ ـ وفي الكلدانية הֵימַן .
אָמַר	قال ، أمَرَ ـ المستقبل יֹאמַר ، والأمر אֱמֹר ـ في العربية أمَرَ ـ وفي الفينيقية אָמַר ـ وفي الآرامية אֲמַר .
אָנָּא ، אָנָּה	كلمة رجاء ودعاء . وقد يقتصر فيها على נָא ـ ونون التوكيد بنوعيها في العربية تفيد التعنيف والتحضيض . و נָא تفيد التوسّل والرجاء في العبرية .
אֲנִי	أنا ، والجمع المتكلمين אֲנַחְנוּ و נַחְנוּ و אָנוּ . أما נִי و נוּ فهما ضميران متصلان للدلالة على المفعول به . ـ في العربية أنا ونحن وفي الآرامية القديمة אֲנָא و אֲנַחְנוּ و נַחְנוּ .
אֳנִיָּה	سفينة ، مركب . والجمع אֳנִיּוֹת و אֳנִי : أُسْطول . ـ وفي العربية الإناء : الوعاء والجمع آنية . ـ في الآرامية אלְפָא والجمع אלְפַיָּא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אָנֹכִי	أنا .— في الآشورية אָנָכוּ .— و אָנֹכִיִּי محبّ نفسه ، وهي كلمة عبرية حديثة .
אַף	أنفٌ ، غضبٌ ، سُخط . يثنّى ويجمع على אַפַּיִם ، أصله אַנְף وهو غير مستعمل . ولذا أُدغمت النون في الفاء عند التثنية فشُدّدت الفاء . ويظهر هذا الإدغام كذلك عند إضافة هذه الكلمة الى الضمير فيقال : אַפִּי و אַפְּךָ الخ . . — في العربية أنفٌ وهو عضو حاسّة الشمّ . والأنف من كل شيء : أوّلُه أو أشدّه . ورجل حَمِيّ الأنف : آنِفٌ يأنف أن يُضام . ويقال للمنخرَيْن : الأنفان ، ويقابلها אַפַּיִם في العبرية . ويقال للشَرِس السريع الغضب : קְצַר אַפַּיִם ، وللحليم : אֶרֶךְ אַפַּיִם . — وفي الآرامية אַנְפָּא ، אַפָּא والجمع אַנְפִּין ، אַפִּין ، אַפּוֹת .
אָפַף	أحاط ، حفّ ، اكتنف ، ويرادفها חָפַף بالمعنى ذاته . — وفي العربية حفّه بالشيء : أحاطه به ، ومنه الحديث الشريف : « الجنةُ محفوفة بالمكاره » .— وفي الآرامية אֲפַף و חֲפַף .
אֵפֶר	رمادٌ ، تُراب . ويرادفها עָפָר بمعنى تُراب .— وفي العربية عَفَره في التراب : مرّغه ودسّه فيه ، والعَفَر : ظاهر التراب — وفي الآرامية אִפְרָא و עַפְרָא .
אַרְבָּעִים	أربعون .— في الآرامية אַרְבְּעִין .— و רֶבַע و רְבִיעִית : رُبعٌ .— في الآرامية רְבִיעָאָה .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
אֶרֶץ	أرضٌ ، برّ ، بلاد ، بُقعة . الجمع אֲרָצוֹת في العربية أرض. فالصاد في العبرية مبدلة ضاداً في العربية . ـ وفي الآرامية אֲרַע و אַרְעָא .
אֲשֶׁר	اسم موصول للمذكر والمؤنث ، وللمفرد والجمع ، وللعاقل وغيره . وقد تسبقه أحرف النسب مثل : בַּאֲשֶׁר : أينما ، حيثما ، و כַּאֲשֶׁר : كما ، حينما .
אֵת	حرف يسبق الاسم المعرّف للدلالة على أنه مفعول به .
אַתָּה	أنتَ ، للمؤنثة אַתְּ ، وندرَ استعمال אַתִּי . لجمع الذكور : אַתֶּם ، وللاناث : אַתֶּן . ويلاحَظ تشديد التاء عوضاً عن النون المحذوفة . ويرى جمهور النحاة العرب أنّ «أنْ» هي ضمير المخاطَب في قولك : أنتَ وأنتِ وأنتما وأنتم وأنتنّ ، وأن التاء في هذه الكلمات هي حرف خطاب. ـ وفي الآرامية אַנְתְּ أنتَ ، אַתְּ أنتِ ، אַנְתּוּן و אַתּוּן أنتم ، אַנְתֵּין و אַתֵּין أنتنّ .

ב ـ ب

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
בְּ ... בָּ ... בַּ .. בִּ .. בֶּ	بِ . . ، في ، عندَ ، بجانب ، بقُرب . ـ في العربية بِ . وتفيد في كلتا اللغتين معاني الاستعانة أو السببية أو المقابلة أو التبعيض او الإلصاق أو الظرفية . ـ وفي الفينيقية والآرامية בְּ .
בְּהֵמָה	بهيمة ، مواشٍ ، حيَوان . ـ في العربية البهيمة : كل ذوات أربع قوائم من دوابّ البرّ والماء . ـ في الآرامية בְּהֶמְתָּא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
בָּא (בּוֹא)	جاء . باء . رجَع ، دخلَ . المستقبل יָבוֹא ، والأمر בֹּא . — في العربية باءَ إليه : رجَع ، والمباءةُ والبيئةُ : المنزل . — وفي الآرامية בָּא ومرادفه في العبرية والعربية والآرامية : אָתָה وأتى و אֲתָא .
בֶּטֶן	بَطْنٌ ، جَوْف . معدة . وهو اسم مؤنث سماعاً . — في العربية البطن : خلاف الظهر ، وجوف كل شيء . يقال : ألقت الدجاجة ذات بطنها : باضت . — وفي الآرامية בִּטְנָא .
בָּלַע	بَلعَ ، أتلفَ ، افترَس . — في العربية بلع الشيءَ : أنزلَه من حُلقومه إلى جوفه . في الآرامية בְּלַע .
בֵּן	ابن . والجمع בָּנִים . — في العربية ابن . — وفي الآرامية בַּר و בְּרָא و בַּרְנָשׁ . — وفي العربية ماأدري أيّ البَرْنَساء هُو : أي أيّ الناس . ويقال إنها لفظة مستعارة من النبطية .
בֵּן	بينَ و בֵּין أكثر استعمالا . — في العربية بين — وفي الآرامية בֵּין و בֵּי و בֵּינֵי و בֵּינָת .
בָּקָר	بقرٌ ، ماشية — وبقر و בָּקָר : اسم جنس واحده بقرةٌ في في العربية ، وتقع على الذكر والأنثى — في العبرية פָּרָה والذكر שׁוֹר : ثورٌ . — وفي الآرامية תּוֹר و תּוֹרָא .
בָּרַח	هرب ، فرّ ، أبقَ — في العربية بَرِح المكان ومنه : زال عنه وبرح الصيدُ : مرّ عن يمينك . ويرادف בָּרַח : עָרַק — وفي العربية عرَق الطريق : قطعهُ ، وعرقَ في الأرض : ذهب

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	فيها . — وفي الآرامية עֲרַק .
בְּרִיחַ	مِزلاج ، مِرتاج ، عِرْباض . الجمع בְּרִיחִים . — في الآرامية בְּרִיחָא .
	ג — ج
גָּדוֹל	كبير ، عظيم ، جليل — في العربية الجَندَل : الصخر العظيم ، والجنادِل : القويّ العظيم .
גָּדַל	كَبُرَ ، عظُمَ ، نما . — و גִּדֵּל : كبَّرَ ، عظّمَ ، نمّى ، وسّعَ .
גּוֹרָל	نصيب ، قضاء ، قُرْعة . الجمع גּוֹרָלוֹת . — وفي العربية الجَرْوَل : الأرض ذات الحجارة .
גַּל	موْجة ، لجّة . الجمع גַּלִּים . — في العربية اللُّجّة : معظم الماء واللَّجّة : الجلبة وكثرة الأصوات . — وفي الآرامية גַּל و גַּלָּן .
גָּרַשׁ	طرَدَ ، أبعَدَ ، نفى . — و נִגְרַשׁ : طُرِدَ ، نُفِيَ — وفي العربية كرِش الجلدُ : مسّته النارُ فتقبّض . — وفي الآرامية גְּרַשׁ .
	ד — د
דָּבַר	نطَقَ ، قالَ ، أنبأ . ويغلب استعماله مزيداً بالتضعيف דִּבֵּר بالمعاني ذاتها . — في العربية دبَرَ الحديثَ عن فلان : حدّثَ عنه بعد موته . — وفي الآرامية דְּבַר .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
דָּבָר	كلمة ، حديث ، قول ، شيء ، أمر . — وفي الآرامية דְּבַר דִּבְרָא .
דָּג	سمكة ، سمك . — في الآرامية נוּנָא . — وفي العربية النّونة : السمكة ، والنّون : الحوت . ولُقب يونس عليه السلام بذي النون .
דָּם	دَم — في العربية دمٌ — وفي الآرامية דַּם , דְּמָא .
דֶּרֶךְ	طريق ، سبيل ، أسلوب ، وسيلة . — في العربية الدَّرك : اللحاق ، والدِراك : المتلاحق والمتصل . يقال سير دِراكٌ : متواصل . — و דֶּרֶךְ وطريق من الأسماء التي تُذكّر وتُؤنث في كلتا اللغتين .

ה — هـ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
הַ ، הָ ، הֶ	أداة التعريف في العبرية . ولها ضوابط خاصة وردت في بحث أداة التعريف[١] . وهي ، في معظم الأحيان ، تشكل بالفتحة مع تشديد الحرف الأول من الاسم الذي يليها ، ذلك لأن أصل أداة التعريف في العبرية הַל « هل » . وهي لغة في «أل» التعريف عند بعض القبائل العربية . وسبب تشديد الحرف الذي يليها هو إدغام اللام المحذوفة في الحرف الأول من الاسم المعرّف . — وأداة التعريف في العربية والعبرية تكون إما عهدية ، وإما جنسية وإما اسماً موصولاً وهي الداخلة

(١) ص ١٠٦ .

الكلمة	التحليل والشرح والمقارنة
	على المضارع الذي يفيد الاستمرار التجددي (انظر ص ١٤٦) وقد يستعمل حرف ה حرف نداء أو تنبيه كما في العربية (انظر ص ١١١) .
הֲ ، הַ ، הֶ	حرف استفهام للتصور أو للتصديق . وله ضوابط خاصّة وردت في بحث أدوات الاستفهام (انظر ص ١٠٩) – في العربية همزة الاستفهام . ويلاحظ إبدال الهمزة هاء في العبرية . وقد تُبدل في العربية هاء كقول الشاعر : وأتى صواحبُها فقلْنَ هذا الذي منح المودّة غيرنا وجفانا؟
־ָה	تلحق آخر الاسم وتفيد معنى حرف الجر « الى » مثل : הָלַכְתִּי הָעִירָה (ذهبت إلى المدينة). ويقابل ذلك المنصوب على نزع الخافض في العربية (انظر ص ٢٣٧) .
־ָה	تلحق الفعل المضارع أو فعل الأمر فتفيد الرجاء مثل : תֵּלְכָה و לְכָה . وتقابلها نون التوكيد الخفيفة – التي تلحق المضارع أو الأمر في العربية – عند الوقف .
הֵא	ها ، هوذا ، خُذْ . – في العربية ها : اسم فعل بمعنى خُذْ ، ها الكتابَ : خذهُ . – في الآرامية הָא ، הֵא .
הֶבֶל	نفَس ، لغو ، بطلان . – في العربية الهبالة : فقد العقل والتمييز
הוּא	هُو . הִיא : هي . הֵם : هُم . הֵן : هنّ . – في الآرامية הוּא ، הִיא ، הִנּוּן ، הִנִּין .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
הָיָה	كان . جرى . حدثَ . صار . والمستقبل : יִהְיֶה و יְהִי . وفي حالة الوقف יֶהִי . والأمر הֱיֵה — ويرادفها הָוָה — وفي الفينيقية הָוָא — وفي الآرامية הֲוָא , הֲוָה — وفي العربية هَوى : سقطَ ، حدثَ .
הֵיכָל	هيكل ، معبد ، قصر . والجمع הֵיכָלִים و הֵיכָלוֹת . — في العربية الهيكل : البناء المرتفع . وموضع في صدر الكنيسة يُقرّب فيه القربان . — في الآرامية הֵיכַל .
הָלַךְ	ذهبَ . مشى . فنيَ . — في العربية هلكَ المالُ : ذهبَ ، والهُلاّك : المنتجعون الذين ضلوا الطريق . — في الآرامية הֲלַךְ .
הָפַךְ	قلبَ . رجعَ . أهلكَ ، صيّر . المستقبل יַהֲפֹךְ أو יַהְפֹּךְ . — في العربية أفكهُ عن رأيه : صرفه وقلبَ رأيه . والمؤتفكات : المدن التي أبادها الله تعالى وقلبها على أهلها . — وفي الآرامية הֲפַךְ .
הַר	جبلٌ ، طوْد . ويرادفه צוּר . — في العربية الطّور : الجبل . — وفي الآرامية والكلدانية טוּר , טוּרָא .
הִרְבָּה	كثير . كثيراً . — في العربية ربا الشيءُ : زادَ . — وفي الكلدانية רְבָה .

٦ — و

וְ , וַ , וָ , וֶ , וּ	حرف عطف — تقابل واو العطف في العربية . وتفيد في كلتا اللغتين مطلق الجمع ، وتستعمل في العبرية استعمال واو الحال

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وواو رُبّ . ولها ضوابط خاصة (انظر ص ١٢٥) : وقد تأتي الـ ו في العبرية قالبة . فتقلب معنى الفعل الماضي الى مستقبل ، أو معنى الفعل المستقبل الى ماض(انظر ص١٢٦) . ـ وفي الآرامية ו .
	ז ـ ز
זאת	هذه . ـ في العربية ذات : اسم إشارة للمفردة المؤنثة .
זָבַח	ذبحَ ، جزرَ ، ضحّى ، والمستقبل יִזְבַּח . ـ في العربية ذَبَح ـ وفي الآرامية דְּבַח . ـ זֶבַח : ذبحٌ ، ذبيحٌ ، وليمة . والجمع זְבָחִים .
זֶה	ذا ، هذا .
זָכַר	ذكَرَ ، تذكّرَ . المستقبل יִזְכֹּר ـ في العربية ذكَرَ الشيءَ : حفظه في ذهنه ، وذكر لفلانٍ حديثاً : قاله له . ـ وفي الآرامية דְּכַר .
זַעַף	هَيَجان ، غضبٌ ، نوءٌ . ـ من זָעַף : حنق ، غضب .
זָעַק	زعَق . صرخ ، دعا . ـ في العربية زعَق : صاح ، وزعقَ بالدابّة : ساقها بأن صاح بها صياحاً شديداً . ـ وفي الآرامية זְעַק .
	ח ـ ح
חָבַשׁ	حبَس ، سجَن ، عصبَ . المستقبل יַחֲבֹשׁ ـ المطاوع منه في الماضي נֶחֱבַשׁ : حُبس . ـ في العربية حبس . ـ وفي الآرامية חֲבַשׁ .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
חוֹבֵל	بحريّ ، ملاّح و רַב חוֹבֵל : رُبّان ، قبطان . ــ في العربية الحِبْل : العالم الفطن الداهية ، والحابل : الصائد لنصبه الحِبالة ــ في الآرامية רַב מַלָּחִין .
הֵחֵל (חול)	بدأ . ــ في العربية حالَ الشيءُ : تحوّل من حال إلى حال .
חָס (חוס)	رحِمَ ، أشفق . المستقبل יָחוּס . ــ في العربية التحوّس : التوجّع للشيء . ــ وفي الآرامية חָס .
חָזְקָה	قوة ، شدة ، قسوة . ــ من חָזַק : اشتدّ ، قوِيَ . ــ في العربية حزَقَ الوتر : ربطه بشدّة .
חַיִּים	حياة ، عُمْر ، صحّة . ــ من חָיָה : حَيِيَ ، عاش ، أقام . المستقبل יִחְיֶה . والمصدر الميمي מִחְיָה . ــ في العربية حَيِيَ ــ وفي الآرامية חַיָּא . و חַיּוּתָא : حياة .
חָמָס	ظُلم ، جَوْر ، قسْوة . من חָמַס : أساء ، ظلم ، آذى . ــ في العربية حَمِسَ الأمر : اشتد . ــ وفي الآرامية : חֲמַס .
חַנּוּן	حنّان ، رؤوف . مشتقٌّ من חַן (חנן) : حَنّ . و חֵן : حَنان ، جمال ، نِعمة . ــ وفي العربية حنّ عليه : عطفَ وشفق فهو حَنون . والحنان : الرحمة . ــ وفي الآرامية חֲנַן .
חֶסֶד	فضلٌ ، رحمة ، نعمة . ــ وفي العربية الحسَد : تمنّي زوال نعمة الغير . ــ وفي الآرامية חִסְדָּא .
חָפֵץ	رغب ، شاء ، اشتهى . المستقبل יַחְפֹּץ . ــ في العربية حفِظ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	الشيءَ : منعه من الضياع ، والحفيظة : الحميّة في الشيء الذي ينبغي أن يُحفَظ . — في الآرامية חֲפַץ .
חָרָה	احترقَ ، احتدّ ، سخَط . — في العربية حرَنَ البغل : وقف ولم ينقد . — في الآرامية חֲרַן .
חָרוֹן	غيظ ، غضبٌ ، سخط . — في العربية الحُرون والحِران : عدم الانقياد . — وفي الآرامية חֲרוֹנָא .
חֲרִישִׁי	هادىء ، ساكن . و חֲרִישִׁית : بهدوء ، خفيةً ، سرّاً . و הֶחֱרִישׁ : صمتَ ، سكتَ ، تأمّل .
חָשַׁב	فكرَ ، حسِب ، حسَبَ . و חִשֵּׁב مزيد بتضعيف عينه بالمعنى نفسه . و חָשַׁב و חִשֵּׁב قد يفيدان المقاربة مثل : הָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר : أوشكت السفينة أن تنكسر . — في العربية حسَبَ الشيء : عدّه . وحسِبه : ظنّه . — في الآرامية חֲשַׁב .
חָתַר	حفرَ ، جدّف — المستقبل יַחְתֹּר . — في العربية حترَ الشيء : شدّه وأحكمه . — وفي الآرامية חֲתַר .
	ט ط
טוֹב	طابَ ، جادَ ، صلح . المستقبل יִיטַב . — في العربية طابَ الشيءُ : لذّ وحلا وحسُن . — في الآرامية טְאֵב .
טוֹב	طيّب ، حسنٌ ، جيّد . — הֵיטֵב : جيداً ، حسناً . — في العربية طيّبٌ . — وفي الآرامية טַב ، טָבָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
טָעַם	طَعِمَ ، ذاقَ . ـ في العربية طَعِمَ الشيء : ذاقه . وطعِم الطعامَ : أكله . ـ وفي الآرامية : טְעַם .
טַעַם	طعمٌ ، ذوقٌ ، إدراك ، سبب . ـ מִטַּעַם : بسبب . ـ في العربية الطُعْم : الطعام والقدرة ، والطِعمة : جهة الارتزاق والمكسب وفي الآرامية טַעְמָא .
	י ـ ي
יָבֵשׁ	يبِسَ ، جفَّ . والمستقبل יִיבַשׁ . ـ في العربية يَبس الشيء : كان رطباً فجفَّ . ـ وفي الآرامية יְבֵשׁ .
יַבָּשָׁה	يابسةٌ ، برٌّ ، قارّة . ـ في العربية يَبَسٌ . ـ وفي الآرامية יַבֶּשְׁתָּא .
יָד	يدٌ كفٌّ ، قدرة . ـ في العربيةاليد : الكفُّ أو من أطراف الأصابع إلى الكتف واليد : النعمة والإحسان ، والقدرة والسلطان يقال : مالك عليه يدٌ : أي ولاية ، ومالي بفلان يدان : أي طاقة . ـ وفي الآرامية יַד ، יְדָא ، אִידָא .
יָדַע	عرفَ ، علمَ ، درَى . ـ المستقبل יֵדַע . والأمر דַּע . والمصدر الميمي מַדָּע . وفي الآرامية יְדַע ومصدره الميمي מַדְעָא . ـ وفي الكلدانية מַנְדַּע .
יְהֹוָה	يهوه ، لفظ الجلالة بالعبرية . رُوعي في وضع هذه اللفظة الدلالة على كينونة الذات الإلهية في الأزل والأبد والحال . הָוָה : كانَ . المستقبل יֶהֱוֶה ، والحال הֹוֶה . ـ في العربية

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	هَوَى : سقَط ، حدَث . ـ وفي الآرامية הֲוָה .
יוֹם	يوم ، نهار ،الوقت مطلقاً . الجمع יָמִים . ـ في العربية اليوم : الوقت من طلوع الفجر الى غروب الشمس . والوقت مطلقاً تقول : ذخرتك لهذا اليوم : لهذا الوقت . ـ יוֹמָם : نهاراً . ـ في الآرامية יוֹם , יוֹמָא , יְמָמָא .
יָכֹל	استطاع ، قهرَ . المستقبل יוּכַל . ـ في العربية وكلَ إليه الأمر : سلّمَهُ وفوّضه إليه ، وتوكل بالأمر : ضمِنَ القيام به ، والوكل والوُكلة والتُكلة : العاجز الذي يكِل أمره إلى غيره . ـ יְכֹלֶת : مقدرة ـ في العربية الوَكال :العجز .
יָם	بحر ،نهر ، جهة الغرب . الجمع יַמִּים .ـ في العربيةاليمّ :البحر. وقد يطلق على النهر ، قال تعالى : (فاذا خفتِ عليهِ فألقيهِ في اليمّ) .ـ وفي الآرامية יַם , יַמָּא .
יָמִין	يَمين ،الجنوب . ـ في العربيةاليمين: ضداليسار للجهة والجارحة. ـ תֵּימָן : جنوب ـ وفي العربية التيْمَن : الجنوب . ـ وفي الآرامية יְמִין , יְמִינָא .
יָסַף(הוֹסִיף)	أضاف ، زادَ ، نما . ـ وفي العربية أضاف الشيءَ إلى الشيء : أماله وضمّه . ـ وفي الآرامية אוֹסֵף .
יָצָא	خرجَ ، ظهرَ ، ذهبَ . المستقبل . יֵצֵא والأمر צֵא . ـ في العربية وَضُؤَ الشيء : صار نظيفاً حسناً . ـ وفي الآرامية יְעָא .

الشرح والتحليل والمقارنة	الكلمة
خشيَ ،خافَ ، اتّقى . المستقبل יִירָא . ـ في العربية تورّى عنه : استتر . ـ יָרֵא : خائف ، خاشٍ و יִרְאָה : خوف ، خشية ، تُقىً .	יָרֵא
نزلَ ، هبَط ، انحدَرَ ، سالَ . المستقبل יֵרֵד والامر רֵד . في العربية ورَدَ الماء : نزل إليه ودناه . ـ في الآرامية יְרַד.	יָרַד
طَرفٌ ، جانبٌ ، جوفٌ . المثنى יַרְכָתַיִם . ـ في العربية الورِكُ : ما فوق الفخذ ، والورْكُ : جانب القوس . ـ في الآرامية יַרְכָא .	יַרְכָה
يوجَد . ـ في العربية أيسَ : فعل الكون المات وليس : فعل ماض أصله ليَس فسُكنت تخفيفاً ، أو أصله لا أيْس ، طُرحت الهمزة وألزقت اللام بالياء يقال : ائتني من حيث أيْسَ وليْسَ : أي من حيث هو موجود أو غير موجود . ـ في الآرامية אִית : وُجد . وإذا دخلت عليها לָא قيل לֵית : ليس . والأصل לָא אִית. ـ في العربية لاتَ : من الحروف المشبهة بليْسَ .	יֵשׁ
جلَس ، عاش ، أقامَ . المستقبل יֵשֵׁב والأمر שֵׁב ـ في العربية الحميرية وثَب بمعنى جلسَ ، والشائع استعمالها بمعنى قفزَ . ـ وفي الآرامية יְתֵב .	יָשַׁב
معونة ، خلاص ، نجاة . ـ הוֹשִׁיעַ (ישע) : خلصَ ، أعان في العربية غاثه : أعانه ونصره والغوْث : المعونة . ـ في الآرامية : יְשׁוּעֲתָא .	יְשׁוּעָתָה

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	כ - ك
כְּ, כָּ, כַּ, כִּ, כֵּ	حرف تشبيه بمعنى الكاف أو مثل . وقد تفيد الظرفية الزمانية مثل : וַיְהִי כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ (وكانَ إذ أشرقت الشمس) .- في العربية كاف التشبيه . - وفي الآرامية כ .
כִּי	لأنّ ، كي ، حتى ، حينما .
כֹּל , כָּל	كلّ ، جميع ، كلية .- في العربية كلّ : لاستغراق أفراد المتعدد أو لعموم أجزاء الواحد . - في الآرامية כֹּל , כֹּלָא , כָּלָא .
כְּלִי , כְּלֵי	وعاء ، إناء ، أداة ، آلة . - في العربية الكَيْلَة : وعاء يُكال به .
כֵּן	هكذا ، حرف جواب بمعنى نَعم .
עַל כֵּן	لذلك .
כִּסֵּא	كرسيّ ، عَرْش . الجمع כִּסְאוֹת . - في العربية الكرْسيّ : مايقعَد عليه ، وربما قالوا كِرْسيّ بالكسر . - في الكلدانية כָּרְסָא . - وفي الآرامية כָּרְסֵי , כּוּרְסֵי .
כָּסָה	غطى ، سترَ ، أخفى ، و הִתְכַּסָּה : تغطى ، استتر . - في العربية كساهُ الثوبَ : ألبسه إياه . - وفي الآرامية כְּסָא , כַּסִּי .
כַּף	كفّ ، يدٌ ، راحةُ اليد . كِفة الميزان (اسم مؤنث) . - في العربية الكفّ : اليد أو الراحة مع الأصابع (مؤنثة) .- في الآرامية כַּף , כַּפָּא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ﻟ ـ ل
לְ ، לֶ ، לָ לַ ، לִ ، לֵ	ل ، إلى ، نحوَ ، لأجل ، داخلَ ، بحسب ـ في العربية لِ . ـ وفي الآرامية ﻟ .
לֹא	لا ، كلا ، ليس ـ في العربية لا ـ وفي الآرامية לָא .
לֵב ، לֵבָב	قلبٌ ، جَوْف ، لبٌ ، إدراك . الجمع לִבּוֹת و לְבָבוֹת ـ في العربية اللبّ : خالصُ كل شيء ، والعقلُ الخالص من الشوائب ، والقلب . واللب من الجوز واللوز ونحو ذلك : مافي جوفها ـ في العبرية الفينيقية לֵב و לִבָּה ـ وفي الآرامية לֵב و לִבָּא .
לָבַשׁ	لبسَ ـ المستقبل יִלְבַּשׁ ـ في العربية لبس الثوب : استتر به ـ وفي الآرامية לְבֵשׁ .
לְבוּשׁ	لِباسٌ ، ثوب . ـ في العربية اللبوس : مايُلبَس ، وقوله تعالى (وعلّمناه صنعة لبوسٍ لكم) أي الدرع . وفي الآرامية לְבוּשׁ و לְבוּשָׁא .
לַיְלָה	ليلٌ ، ليلة ، مساء . الجمع לֵילוֹת . ـ في العربية الليل : من مغرب الشمس إلى طلوع الفجر . ـ وفي الآرامية לֵיל ، לֵיל ، לֵילְיָא .
לָקַח	أخذَ ، تناول ، تسلمَ ، ابتاع . المستقبل יִקַּח والأمر קַח . ـ في العربية لقِحَتِ الناقة ونحوها : قبلت اللقاح أو حملت . ـ وفي الآرامية לְקַח .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	מ – م
מְ . מִ	مِنْ ، منذ ـ في العربية مِنْ ، وقد يقتصر على الميم وحدها بحذف النون كقول الشاعر : وما أنسَ مِلأشياءِ لا أنسَ قولها وقد قرَّبتْ نِضوي : أمصرَ تريدْ وفي الآرامية מִן .
מְאוּמָה	شيء ما ، أي شيء ـ في الآرامية מִדַּעַם .
מָה, מַה, מֶה	ما ، ماذا ، شيء ما ، لماذا. كيف. ـ في العربية «ما» ـ وفي الآرامية מָא , מָן , מָנָא .
מָוֶת	مَوْت ، وفاة . الجمع מִיתוֹת . ـ اشتُقَّ من מֵת : ماتَ ، تُوفيَ . المستقبل יָמוּת . ـ وفي الآرامية מִית : ماتَ . יְמוּת : سيموت .
מָחָר	غداً ، الغد . و מָחֳרָת بالمعنى ذاته . ـ في العربية المَحارة : الرجوع ، والمكان أو الزمان الذي يُحار فيه أو اليه .
מַיִם	ماءٌ ، ينبوع . ـ من الأسماء القليلة التي تأتي على صيغة التثنية ويراد بها الجمع ، وجمع جمعه מֵימִים و מֵימוֹת . ـ في العربية ماء ، وجمعه مياهٌ وأمواه . ـ وفي الآرامية מַיִּין , מַיָּא .
מְלָאכָה	شُغل . عملٌ . الجمع מְלָאכוֹת . ـ في العربية الألوكة والمألكة وتفتح اللام : الرسالة . ـ وفي الآرامية מְלָאכְתָּא . و מַלְאָךְ : مَلكٌ أو ملاك . ـ في العربية الملك أصله مألك

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	أو مَلْأك ، والألوك : الرسول . من ألكَ الرسالة : بلغها . وألِكني الى فلان : أبلغهُ عني (أصله أَلْأَكَ) .
מֶלַח	مِلح ـ في العربية مِلحٌ ـ وفي الآرامية מְלַח , מִלְחָא .
מַלָּח	مَلّاح ، بحري . ـ في العربية الملّاح : بائع الملح أو صاحبه أو السفّان الذي يُجري السفينة . ـ وفي الآرامية מַלָּח , מַלָּחָא .
מָלַךְ	ملكَ ، حكم ، رعى . المستقبل יִמְלֹךְ . ـ في العربية مَلَكَ على القوم : استولى عليهم . ـ وفي الآرامية מְלַךְ .
מֶלֶךְ	ملكٌ ، حاكم ، متسلط . الجمع מְלָכִים ـ في العربية ملكٌ ـ وفي الآرامية מְלֵךְ , מַלְכָּא .
מַלְכוּת	مملكة ، ملكوت ـ في العربية الملكوت : الملك العظيم ، والعزّ والسلطان . ـ وفي الآرامية מַלְכוּ , מַלְכוּת , מַלְכוּתָא .
מִי	أنظر מָ , מֶ .
מָנָה	حَسَبَ ، عدّ ، أحصى . المستقبل יִמְנֶה . والمزيد منه بتضعيف عينه מִנָּה : عيّن ، أعدّ . ـ في العربية منا الرجل : ابتلاه واختبره . والمنا : كيلٌ أو ميزان يساوي رطلين . ـ في الآرامية מְנָה .
מֵעַיִם	أمعاء ، أحشاء . وورد أيضاً מְעִים و מְעוֹת . في العربية المِعْيُ والمِعى والمعاء : مُصران البطن . ـ وفي الآرامية מְעָא والجمع מְעִין و מְעַיָּא .
מָצָא	وجدَ ، لقيَ ، حصل ، اكتسبَ . المستقبل יִמְצָא . ـ في

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	العربيـة مضى الشيء يمضي مُضِيّاً : ذهَب وخلا ، ومضى على الأمر : داومَه ، وأمضى الأمرَ : أنفـذه ، والمضّاء : الشديد العزم . ـ في الآرامية מְטָא : حدثَ ، نفذَ .
מְצוּלָה	عمقٌ ، غورٌ . ـ في العربية الُظلة : المظلة الضيقة ، ومايستظل به من الحرّ أوالبرد . والـظَليلة : مستنقع الماءفي أسفل الوادي ـ في الآرامية מְצוּלְתָּא .
מִשְׁבָּר	تيّار ، لُجة ، شدّة . الجمع מִשְׁבָּרִים . ـ في العربية التّبار والثُبور : الهلاك . ـ وفي الآرامية מִתְבְּרָא .
	נ ـ ن
נָא	حرف رجاء يلحق الفعل المستقبل أو الأمر مثل : תֵּשֵׁב-נָא و שֵׁב-נָא . وقد يسبق هذا الحرف الفعل مثل : אַל נָא תֵּלֵךְ . ـ تقابـله في العربية نون التوكيد التي تلحق المضارع أو الأمر ، إلا أنها في العربية تفيد التحضيض والزجر ، وهي في العبرية تفيد الرجاء والتوسل .
נָבַט	نبَتَ ، أزهرَ . ـ في العربية نبَتَ . ـ وفي الآرامية נְבַט . הִבִּיט : نظرَ ، تطلع .
נָבִיא	نبيٌ والجمع נְבִיאִים ـ في العربية النبيءُ والنبيّ : المخبر عن الغيب أو المستقبل بوحي من الله . وجمعه أنبياء ونبيون . ـ وفي الآرامية נְבִיא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נגד (הִגִּיד)	قال ، حكى ، أخبرَ . ـ في العربية أنجده : أعانه ، وأنجدَ الدعوة : أجابها .
נָגַע	لمَس ، ضرَب ، أصاب ، بلغَ . المستقبل יִגַּע والأمر גַּע ـ في العربية نجَعَ فيه الدواء أو الطعام أو الكلام : دخل فأثّر فيه . ونجَعَ البلدَ : أتاه . ونجع القومُ الكلأ : ذهبوا لطلبه في مواضعه . ـ وفي الآرامية נְגַע .
נָדַר	نذَرَ . المستقبل : יִדֹּר . ـ في العربية نذَرَ لله كذا نذْراً : أوجب على نفسه ما ليس بواجب . ـ وفي الآرامية נְדַר .
נֶדֶר	نذْرٌ . تقدمة . قربان . ـ في العربية نَذْرٌ . ـ في الآرامية נְדַר ، נִדְרָא .
נָהָר	نهرٌ ، مجرى ، جدول . الجمع נְהָרִים و נְהָרוֹת . ـ في العربية النهر : الماء الجاري المتسع . والنهَر : السعة ولغة في النهْر . ـ في الآرامية נַהֲרָא .
נָחַם	ندِمَ ، تابَ . ـ في العربية انتحمتُ على كذا : اعتزمتُ عليه . فالمعنى بين اللغتين متضادّ : فهو في العبرية دالٌّ على الإحجام وفي العربية على الإقدام . ـ وفي الآرامية נְחַם .
נָטַל	أخذ ، نالَ . قذف المستقبل יִטֹּל ، والامر טוֹל وأكثر استعماله مزيداً : הִטִּיל . ـ في العربية نتَل الشيء : جذبه إلى الأمام ، ونتل الجراب : استخرج ما فيه . ـ وفي الآرامية נְטַל .
(נכה) הִכָּה	ضرب ، خبط . ـ في العربية نكأ القُرحة : قشرها قبل أن تبرأ ، ونكأ العدوّ وفي العدوّ : قتل فيهم وجرح وأثخن . ـ وفي الآرامية נְכָה .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נָפַל	سقط ، هبطَ ، حدث . المستقبل : יִפֹּל والأمر פֹּל . — في العربية نفلَ الرجلَ : أعطاه نافلةً من المعروف . ويقال : انفُل عن نفسك إن كنتَ صادقاً : إنفِ ماقيل فيك . — وفي الكلدانية נְפַל .
נֶפֶשׁ	نفسٌ ، روح ، رغبة ، إنسان . الجمع נְפָשׁוֹת وقد تجمع على נְפָשִׁים . — في العربية النفسُ : الروح . والدم . ويقال : هو عظيم النفْس : الجسد . — وفي الآرامية נְפַשׁ , נַפְשָׁא . وفي جميع هذه اللغات تستعمل هذه اللفظة للتوكيدالمعنوي .
(נצל) הִצִּיל	نزعَ ، خلّص ، أنقذَ ، حرر . — في العربية نَصلَ من كذا: خرَجَ . يقال : نصل السهمُ من نصْله ونصلَ الطريق من موضع كذا ونصلت الخيل من الغبار . ونصلَ من بين الجبال: ظهرَ . وأنصلَ الشيء من الشيء : أخرجه . و הִתְנַצֵּל : تبرأ ، اعتذرَ . — في العربيةتنصل الى فلان من الجناية : خرج وتبرّأ عنده منها .
נָקִי , נְקִיא	نقيّ ، صافٍ ، طاهر ، نظيف ، بريء . الجمع נְקִיִּים . — في العربية النقيّ : النظيف ، وجمعه نِقاء وأنقِياء ونُقواء . — وفي الآرامية נְקִיא , נְקֵי . والمؤنث נְקִיאָה .
נָשָׂא	رفَع . تناول . حمل . المستقبل יִשָּׂא والأمر שָׂא . — في العربية نسأ الدابة : زجرها وساقها ، ونسأ الشيء : أخّره . والنَّسأة والنسيئة : التأخير والتأجيل . — وفي الآرامية נְשָׂא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
נָתַן	أعطى ، منح ، وضع ، سلم . المستقبل יִתֵּן والأمر תֵּן . — في العربية أنطى : أعطى . — وفي الآرامية נְתַל : أعطى، إلا أنه لا يستعمل إلا في صيغتي الاستقبال والمصدر . أما الماضي فيستعمل فيه الفعل יְהַב : وهَب وهو في العبرية יָהַב بالمعنى ذاته .
	ס — س
סָבַב	دار ، أحاط ، سبّب . المستقبل יָסֹב و יִסֹּב . — في العربية سبّ الحبل : قطعه ، وسبّب الأسباب : وجدها ، وأسباب السماء : مراقيها أو نواحيها . — في الآرامية סְבַב .
סוֹף	آخر ، نهاية ، نتيجة . — في العربية سوف : حرف استقبال أطول زماناً من السين. والسَواف والسُواف : مرض المواشي وهلاكها يقال : وقع في المال سَواف : أي موت والسيفة: البعد . — وفي الآرامية סוֹף .
סֻכָּה	مظلة ، خيمة ، كوخ . الجمع סֻכּוֹת . في العربية السَكّ والسُك : البئر الضيقة . وجُحْر العقرب . — وفي الآرامية מְטַלְתָּא : مظلة ، كوخ . — وفي العربية المظلة: البيت الكبير من الشعر .
סָעַר	عصف ، غضب . — في العربية سَعَرَ النار : أشعلها ، وسُعِر البعيرُ : جُنّ ، واستعر الشرّ : انتشر . — وفي الآرامية סְעַר .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
סַעַר, סְעָרָה	عاصفة ، نوء . — في العربية السُّعْر : الحرّ والجوع الشديد ، والسُّعُر : الجنون . والسَّعْرة : أول الأمر وحدّته . — وفي الآرامية סְעָרָא .
סְפִינָה	سفينة . مركبٌ . — في العربية السفينة . — وفي الآرامية אִלְפָא وتجمع على אִלְפַיָּא .

ע — ع

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
עָבַר	مرّ ، عبرَ ، ذهَبَ ، زالَ ، فاضَ . — في العربية عبرَ السبيل : مرّ كأنه شقها وقطعها . ومات ومضى ، وعبرَ النهرَ أو الوادي : قطعه وجازه . — وفي الآرامية עֲבַר .
עִבְרִי	عبريّ . المؤنث עִבְרִיָּה وجمع المذكر עִבְרִיִּים وجمع المؤنث עִבְרִיּוֹת .
עַד , עֲדֵי	حتى ، نحوَ ، إلى ، ريثما . — وفي الآرامية עַד‎מָא .
עוֹד	أيضاً ، بعدُ ، أكثرَ ، أثناءَ . — في العربية عاد الشيءَ عَوْداً : بدأه وباشره ثانياً . ويقال : رجَعَ عَوْداً على بدءٍ : لم يتمّ ذهابهُ حتى وصله برجوعه . والعيد : الموسم ، قيل إنه سُمّي كذلك لأنه يعود كلّ سنة بفرح مجدّد وأصله عِوْد ، جاءت الواو ساكنة بعد كسر فقُلبت ياء .
עוֹלָם	عالم ، كوْن ، دُنيا الجمع עוֹלָמִים و עוֹלָמוֹת . לְעוֹלָם : على الدوام ، إلى الأبد . — وفي العربية العالم : الخلق كله وجمعه عوالِم ، وعالمون وعلالِم . — وفي الآرامية עָלְמָא

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وتجمع على עָלְמִין . — وفي الكلدانية עָלַם .
עָזַב	تركَ ، هجرَ . المستقبل יַעֲזֹב والأمر עֲזֹב . — في العربية عزَبَ الرجلُ : لم يكن له أهلٌ وعزَبَ الشيءُ عُزوباً : بعُد وغابَ وخفيَ ، وعَزَبت الأرضُ : لم يكن بها أحد . — وفي الآرامية עֲזַב .
עָטַף	غطّى ، سترَ ، ضعُف . و הִתְעַטֵּף : ضَعُف ، عجزَ ، أعيا — وفي العربية عطف وتعطّف الشيءُ : انحنى ومال . — وفي الآرامية עֲטַף .
עַיִן	عينٌ ، نبعٌ . الكلمة مؤنثة . المثنى والجمع للعين الباصرة עֵינַיִם وللعين الجارية עֲיָנוֹת و עֵינוֹת . وتطلق עַיִן مجازاً على المراقب وعلى الحسد . — في العربية العَين الباصرة والجارية . ويقال: فلانٌ عينٌ على فلان أي ناظرٌ عليه . — وفي الآرامية עֵינָא .
עִיר	مدينة ، بلدة . كلمة مؤنثة ، والجمع עָרִים . — وفي العربية العِير : القافلة ، مؤنثة ، أو الإبل تحمل الميرة .
עַל , עֲלֵי	على ، عن . — في العربية على : حرف جرّ . وقد تأتي עַל في العبرية اسماً بمعنى فوق بعد حرف מ مثل מֵעַל : من فوق . — وفي الآرامية עַל و מֵעַל . وفي العربيـة من عَلُ ومن علٍ مبنياً على الضم إذا أُريد به المعرفة ومعرباً إذا أُريد به النكـرة .
עָלָה	صعَدَ ، ارتفعَ ، ارتقىَ ، جـاءَ ، هجمَ . المستقبل יַעֲלֶה والأمر עֲלֵה . — في العربية علا الشيءُ والنهارُ : ارتفعَ ،

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	وعلا المكانَ : صعده ، واعتلى الشيءَ : قوي عليه وعلاه . وتعالَ : فعل أمر بمعنى « هَلمّ » .وغلّ في الشيء : دخل . ـ وفي الآرامية עֲל .
עֲלַף	سقِمَ ، ذبُلَ . و הִתְעַלֵּף : أُغمِيَ عليه ، غُشِيَ عليه . ـ في العربية غلّفَ الشيء : غشّاه وغطّاه .
עִם	مَعَ ، بينَ ، عند . ـ في العربية معَ ، وعَمّ المطرُ الأرض : شملها . ـ وفي الآرامية עִם .
עָם	شعبٌ . قومٌ . أمّة . الجمع עַמִּים و עֲמָמִים . ـ في العربية العَمّ : الجماعة الكثيرة: والعَمَم : الكثرة والاجتماع ، والعامّة : ضد الخاصّة . ـ وفي الآرامية עַם و עַמָּא .
עָמַד	وقفَ ، نهضَ ، بقيَ ، ظلّ . ـ في العربية عمدَ السقفَ : أقامه بعماد ودعمه . ـ وفي الآرامية עֲמַד .
עָמַל	اشتغلَ ، كدّ . ـ في العربية عمِلَ : صنَع ومهَن ، وعملَ على الصدقة : سعَى في جمعها . ـ وفي الآرامية עֲמַל .
עָנָה	أجابَ ، أرضى ، غنّى . ـ في العربية عنى بما قاله كذا : أراده وقصدَهُ . ـ وفي الآرامية עֲנָה .
עָשָׂה	عملَ ، فعلَ ، صنَع ، أعدّ ، مكث . ـ المستقبل יַעֲשֶׂה والأمر עֲשֵׂה . ـ في العربية عسَى : فعل جامد من أفعال الرجاء . وسعى : عمل ومشى وعدا . ـ وفي الآرامية עֲשָׂה .
עָשַׁת	سمَن ، غلظ . و הִתְעַשֵּׁת : افتكرَ . ـ في العربية عسا النباتُ : غلظ وصلب .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
עֵת	وقتٌ، حينٌ. الجمع עִתִּים و עִתּוֹת. و עַתָּה: الآنَ، بعد قليل، من الآن فصاعداً. وهذه الكلمة الأخيرة من الألفاظ القليلة التي يستشهد بها على وجود الإعراب الذي اختفى وتبقت منه آثار ضئيلة في العبرية، لاسيما في حالة النصب.
	פ — ف
(פלל) הִתְפַּלֵּל	صلىّ، تضرّع، دعا. תְּפִלָּה: صلاة، تضرّع. בֵּית תְּפִלָּה معبدٌ. — وفي العربية صلىّ. — وفي الآرامية צַלִּי، צַלֵּי ومنه צְלוֹת و צְלוֹתָא: صلاة.
פָּנִים	وجهٌ، سطحٌ، ناحية. לְפָנִים: قديماً. בִּפְנֵי: أمامَ و לִפְנֵי قبلَ و מִפְּנֵי: لأنّ. עַל כָּל פָּנִים: على كل حال. و פָּנָה: اتجه، التفتَ. — في الآرامية פְּנָה، פְּנֵי. — في العربية الفِناء: الساحة أمام البيت، وجمعه أفنيةٌ.
	צ — ص
צֹאן	غنمٌ، معزٌ، مواشٍ. وهذا الاسم موضوع للجنس يقع على الذكور والإناث وعليهما جميعاً. — في العربية الضأن: اسم جنس لخلاف الماعز من الغنم. — وفي الآرامية עָאן. — وفي العربية العانة: القطيع من حمر الوحش.
צָם (צוּם)	صامَ، المستقبل יָצוּם. — في العربية صام: أمسكَ عن الطعام والشراب والكلام والسير وغير ذلك. — وفي الآرامية צָם.

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
צֵל	ظلّ ، خَيال ، سِتر . الجمع צְלָלִים . ـ في العربية الظِل : الفيء . الجمع ظِلالٌ وأظلالٌ وظُلول . والظَلال والظِلال : ماأظلّك كالسحاب ونحوه . والظَليل : ذو الظل أو الدائم الظلّ . ـ وفي الآرامية טְלָלָא .
צָרָה	شِدّة ، ضيقٌ ، غمٌ ، ضَرّةُ المرأة . ـ في العربية الضَرّ والضُرّ والضَرَر : ضد النفع ، والشدّة والضيق . وضَرّة المرأة : امرأة زوجها ، وهما ضَرّتان والجمع ضرائر . ـ وفي الآرامية צָרְרָא .
	ק — ق
קָדִים	مقدّم الشيء ، الشّرق ، الصّبا (الريح الآتية من الشرق) ـ في العربية القادِمة واحدة القوادِم : الريشات التي في مقدّم الجناح . والقُدّام : من يقدم الناس بالشرف . والقَيْدام : مقدّم الشيء وصدره . קָדִימָה : إلى الأمام . ـ في العربية هو يمشي القُدُمِيَة والتقْدُميّة : إذا مضى في الحرب وكان مقداماً على العدوّ أو إذا تقدّم في المكارم والمعالي . ـ وفي الآرامية קְדָם .
קָדַם	سبقَ ، تقدّم . والمزيد منه קִדֵּם : تقدّم ، سبقَ ، لاقى . ـ في العربية قَدَم وقدّم القومَ : سبقهم ، وقدّمه : ضدّ أخّره . ـ وفي الآرامية קְדַם و קַדֵּם .
קֶדֶם	الشّرق ، قِدمٌ . מִקֶּדֶם : تجاه ، قبلاً . ـ في العربية القُدْمُ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	والقُدُم : المُضيّ أمامُ . يقال مضى قُدُماً : لم يعرّج ولم ينثنِ . — وفي الآرامية קְדָם .
קַדֵּשׁ	قُدّس ، تقدّس . تطهرَ . المزيد منه بالتضعيف קַדֵּשׁ: قدّس ، مجّد . — في العربية قدُس الشيءُ : طَهُرَ وتباركَ . وقدّس: اللهُ فلانا: طهّره وباركَ عليه. وقدّس لله: طهّر نفسه له ومنه «نحن نسبّح بحمدك ونقدّس لك» . — في الآرامية קַדֵּשׁ .
	ومنه קָדוֹשׁ : مقدّس ، قدّوس ، قِدّيس ، شهيد . — في العربية القدُوس والقدّوس : من أسمائه تعالى أي المنزّه عن كل نقص أو عيب . — وفي الآرامية קַדִּישׁ .
	ومنه קֹדֶשׁ: قداسة، طهارة ، قُدْس . — في العربية القُدْس والقدُس مصدران من «قدُسَ» . والقُدْس : بيت المقدس . — وفي الآرامية קוֹדֶשׁ , קוּדְשׁ , קוּדְשָׁא .
קוֹל	صوتٌ ، نداء ، ضوضاء . الجمع קוֹלוֹת . בַּת קוֹל : صدًى . קוֹל אֶחָד : بالإجماع . קוֹל קוֹרֵא : إعلان إنذار . בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת : بجَلَبَة بضجيج . — في العربية قولٌ وقالٌ . فالقول: الكلام في الخير ، والقالُ والقِيلُ والقالة في الشر . — وفي الآرامية קָל .
קָם (קוּם)	قامَ ، وقفَ ، نهضَ ، طلعَ ، استيقظَ . المستقبل יָקוּם والأمر קוּם — في العربية قامَ الشيءُ : انتصبَ . وتقول للماشي «قُم لي» أي قِفْ لي . وقامَ الحقّ : ظهرَ وثبتَ

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	— وفي الآرامية קָם .
קְטֹן ، קָטָן	صغير ، قليلٌ ، يسيرٌ ، طفيف . الجمع קְטַנִּים . — في العربية القَطانيّ : الحبوب التي تطبخ كالعدس والحِمّص والفول ، وهي صغيرة الحجم . — وفي الآرامية קְטַנָא .
קָא (קיא)	قاءَ . لفَظ . والمزيد منه הֵקִיא بالمعنى ذاته . — في العربية قاءَ ما أكله : ألقاه من فمه ، وقاءت الأرض الكمأة : أخرجتها ويرادفها في العبرية פָּלַט . وهي في الآرامية פְּלַט . ويقابلها في العربية ، بالقلب المكانيّ ، لفَظ النواة : طرحَها من فمه .
קִיקָיוֹן	قرْعٌ (نوع من الخضر) دُلاّع . يقطينٌ . — وفي الآرامية קָרָא ، קָרֵי ، דְּלַעַת .
קַל (קלל)	قلَّ ، صغُرَ ، ذلَّ . المزيد منه הֵקַל : أقلَّ ، خففَ ، حقّر . قلَّ الشيءُ : ضد كثُرَ ، وأقلَّ الشيءَ : جعله قليلًا . — وفي الآرامية קַל : خفّ ، صغر و אֲקַל : خفّف ، احتقَرَ .
קָצָב	شكلٌ ، هيئة ، طَرَفٌ ، حضيض . الجمع קְצָבִים . — في العربية القَصبة : القريـة أو وسطها ، والبئر الحديثة الحفر . وقصبة الإصبع : أنملتها . — وفي الآرامية קִצְבָּא .
קָרָא	دعا ، صرخَ ، سمّى ، قرأ ، صلّى . المستقبل יִקְרָא . — في العربية قرأ الكتابَ : نطقَ بالمكتوب فيه . قرأ عليه السلام : أبلغه إيّاه . — في الآرامية קְרָא .
קָרַב	قرُبَ ، دنا . اقـتربَ . المستقبل יִקְרַב . — وفي الآرامية קְרֵב ، קְרִיב .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	ومنه הִקְרִיב : قرّب، ضحّى. ـ في الآرامية אַקְרֵב , קָרֵב. ومنه קָרוֹב : قريبٌ . ـ في الآرامية קָרִיב , קְרִיבָא . ـ في العربية القريب : خلاف البعيد ، وذو القرابة . ومنه קָרְבָּן : تقدمة ، قُربان ، ضحيّة . الجمع קָרְבָּנוֹת . ـ وفي العربية قَرِبهُ وقرُب منه وإليه : دنا منه. والقُربان : ما يُتقرّب به الى الله تعالى . ـ وفي الآرامية קוּרְבָּן .
	ר — ر
רָאָה	رأى . نظرَ ، أدرك ، وجدَ . المستقبل יִרְאֶה والأمر רְאֵה ـ في العربية رأى : نظرَ بالعين أو بالعقل . وأصل يرى يَرْأى ولا تستعمل على أصلها إلا نادراً . ـ ويرادف רָאָה في العبرية חָזָה . ـ في الآرامية חֲזָא . ـ في العربية حزَا : أنبأ ، تكهّن .
ראשׁ	رأسٌ ، زعيم ، رئيس ، قمّة . ـ في العربية الرأس : مايلي الرقبة من أعلاها في الإنسان ومن مقدّمها في الحيوان ، ويطلق على أعلى الشيء وسيّد القوم . ـ وفي الآرامية רֵישׁ , רֵישָׁא .
רַב	كثير ، غزيرٌ ، عظيم ، سيّد ، ربّاني . الجمع רַבִּים . ـ في العربية ربّ النعمةَ : زادها ، وربّ القومَ : ساسهم وكان فوقهم . والرّبّ : المالك والسيّد . والرّب : من أسمائه تعالى

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	- وفي الآرامية والكلدانية רַב . - و רַב חוֹבֵל : رئيس الملاّحين ، وهو في العربية رُبّان .
רִבּוֹ	رِبوَة ، عشرة آلاف ، عدد عظيم . ويرادفها. רְבָבָה والجمع רְבָבוֹת .- في الآرامية רִבּוֹא . - في العربية الرِبّة :الجماعة الكثيرة ، والرِبوة : الجماعة العظيمة ، نحو عشرة آلاف .
(רדם) נִרְדַּם	نعَس ، نام ، رقد. لايستعمل إلا مزيداً . - في العربية ردَم الثلمة أو الباب : سدّهما . - وفي الآرامية דְּמַךְ : نام .
רוּחַ	هواء ، ريحٌ ،نسيم، روحٌ . الجمع רוּחוֹת . يستعمل مذكراً ومؤنثاً . - وفي العربية الرّيح : الهواء ونسيم كل شيء . والرّوح : مابه حياة الأنفس ، يذكّر ويؤنث . - وفي الآرامية רוּחַ , רוּחָא .
רַחוּם	رحيم ، رؤوف ، حنّان . صيغة مبالغة من רָחַם : أحبّ . والمزيد منه רִחֵם . - في العربية الرحمة : الرقة والمغفرة . والرّحْم : العطف والمحبة واللين . يقال ألقى عليه رَحْمَه : أي عَطفَهُ ورحمت المرأة ولدها : لاعبته . و רַחֲמִים و רַחֲמָנוּת : رحمة ، شفقة ، عطف . - وفي الآرامية والكلدانية רַחֲמִין وصيغة المبالغة فيهما : רַחְמָן و רַחְמָנָא ، والفعل רְחֵם , רְחִים : أحبّ .
רֵעַ	صديق ، صاحبٌ ، قريبٌ . الجمع רֵעִים . - في العربية الرعْرَع والرَعراع : اليافع الحسنُ الاعتدال مع حُسن

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	شباب . يرادفها חָבֵר : رفيق ، صاحبٌ ، زميل ، عشير . — في العربية الحَبْر والحِبْر : السرور والنعمة ، والعالم الصالح — وفي الآرامية חֲבֵר ، חֲבֵר ، חַבְרָא .
רָעָה	رَعى (الغنم) ارتعى ، أطعَم ، قادَ . — في العربية رعت الماشيةُ الكلأ : سرحت فيه وأكلته . ورعى الماشيةَ : سرحها في الكلأ . ورعى الأمير رعيّته : ساسها وتدبر شؤونها . — وفي الآرامية רְעָא .
רַע (רעע)	ساءَ ، خافَ ، حطم . المستقبل יֵרַע . — وفي العربية الرّعْرُع : الجبان . والرّعاع : سفلة الناس . المزيد منه הִתְרוֹעֵעַ : تحرّكَ ، ارتجّ ، تزعزعَ . — في العربية ترعرعت السنّ : قلقتْ وتحركتْ . ومنه רָעָה : إثم ، شرّ ، بليّة . — في العربية الرّعْرعة : اضطراب الماء الصافي على وجه الأرض .
	ש — ش
שָׁאַל	سألَ ، طلبَ ، أرادَ ، استعار . المستقبل יִשְׁאַל — وفي العربية سألَ . — وفي الآرامية שְׁאַל ، שְׁאֵל . שְׁאוֹל : جهنم ، الهاوية ، قبرٌ . — وهذه الكلمة استعيرت من الآرامية שְׁיוֹל ، ثم انتقلت إلى سائر اللهجات السامية .
שָׁבַר	كسَر ، تبَرَ . المستقبل יִשְׁבֹּר . — في الآرامية תְּבַר . — وفي العربية تبرَ : كسرَ . وتبّر : كسّر ، دمّرَ ، والتبار:

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	الهلاك ، ومثله الثبور . ومنه מִשְׁבָּר : موج عاتٍ .
שָׁוְא	غرور ، كذب ، حزن ، غم . לַשָּׁוְא : باطلاً ، عبثاً . ـ في العربية ساء الأمر فلاناً : أحزنه ، وساء به ظناً : ظن به السوء . والسوء : الشر والفساد والسوءة : الخلة القبيحة .
שָׁב (שוב)	عاد ، رجع ، آب ، ثاب ، ندم ـ في العربية ثاب : عاد وثاب المريض : رجعت إليه الصحة .وتاب الى الله : رجع عن معصيته إليه . وتاب الله عليه : غفرله ورجع عليه بفضله . ـ وفي الآرامية תָּב .
שָׁע (שוע)	صرخ ، زعق . المزيد منه بالتضعيف שִׁוַּע : استنجد ،صاح زعق . ـ في العربية غوّث الرجل : قال واغوثاه . ويلاحظ هنا الإبدال والقلب المكاني بين שִׁוַּע وغوّث . ـ في الآرامية גְּעָא : صرخ ـ في العبرية גָּעָה . ـ في العربية الجعجعة : أصوات الجمال إذا اجتمعت .
שַׁחַר	ضياء ، فجر . ـ في العربية السحر : قبيل الصبح . والسحور مايؤكل ويشرب عند السحر . ـ في الآرامية צְפַר , צַפְרָא שְׁפַרְפָּרָא , שְׁפַרְפֵּרָא .
שַׁחַת	(مؤنث) حفرة ،قبر ، جهنم ،فساد .ـ في العربية السحت : ماخبث من المكاسب فلزم عنه العار كالرشوة . ومالٌ سحتٌ : متلف هالك . ـ وفي الآرامية שַׁחְתָּא .
שָׁכַב	رقد ، نام ، استراح . ـ المستقبل יִשְׁכַּב والأمر שְׁכַב . ـ في العربية شخر النائم : صات من حلقه أو أنفه .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שָׂכָר	أجرة ، كِراء ، ثواب ، جائزة . ــ وفي العربية الشاكِريّ : الأجير والمستخدَم . والشاكِرِيّة : أجرة الشاكِرِيّ . ــ وفي الآرامية אַגְרָא : أجْر .
שֶׁל	خاصّة . (مختزلة من שֶׁ : اختصار اسم الموصول אֲשֶׁר وحرف النسب ל الذي يفيد الاستحقاق والمُلك . שֶׁלִּי : مَتاعي ، مُلكي . בְּשֶׁל : لأجل ، بسبب .
שָׁלַךְ	رمى ، طرحَ . المزيد منه הִשְׁלִיךְ : ألقىَ ، طردَ ــ في العربيـة شلخَه بالسيف : قطعَه . والشَّلخ : نجل الرجل أو نطفته . يقال « هو شلخ سوء » . ــ وفي الآرامية רְמָא : رمىَ ، ألقى .
שָׁלֵם	تمّ ، كمُلَ ، سَعِدَ . ــ في العربية سلِمَ من آفةٍ : نجا وبرىء منها . المزيد منه بالتضعيف שִׁלֵּם : دفعَ ، أدّى ، كافأ ، منح ــ في العربية سلّمَهُ الشيءَ فتسلمه : أعطاه إياه فتناوله . ــ وفي الآرامية שְׁלֵם ، שְׁלִים ، والمزيد منه שַׁלֵּם .
שָׁלֹשׁ	للمؤنث ، שְׁלֹשָׁה للمذكر : ثلاث ، ثلاثة . ــ وفي الآرامية תְּלָת ، תְּלָתָא . שְׁלִישִׁית : ثُلث . ــ وفي الآرامية תְּלִיתָאָה.
שָׁם	هناك . ــ في العربية ثَمّ وثَمّةَ : اسم يشارُ به إلى البعيد بمعنى هناك . و שָׁמָּה : إلى هناك ؛ من الألفاظ القليلة التي يستدلّ بها على وجود الإعراب قديما في العبرية ، لاسيما في حالة النصب . وهنا النصب على نزع الخافض لأن שָׁמָּה بمعنى אֶל שָׁם . ــ وفي الآرامية תַּמָּן .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
שְׂמֹאל	شمال ، اليد اليسرى . ـ في العربية الشِّمال : ضدّ اليمين . ــ وفي الآرامية סְמָאל , שְׂמָאל .
שָׂמַח	فرِحَ ، سُرَّ . المستقبل יִשְׂמַח . שִׂמְחָה : فرحٌ ، سُرور . ـ في العربية شمِتَ بفلان : فرحَ ببليّته .
שָׁמַיִם	السماء ، السموات . ـ في العربية السماء : ماتحيط بالأرض من الفضاء الواسع ، وكل ماعلاكَ فهو سماء ، والجمع سموات ، وسِمِيّ وأسْمِية . ـ وفي الآرامية שְׁמַיָּא .
שָׁמַע	سمعَ . أصغىَ ، أطاعَ . أدركَ . المستقبل יִשְׁמַע والأمر שְׁמַע . ـ في العربية سمعَ الصوت : أدركه بحاسّة الأذن . وسمِعَ له الله : أجابه . وسمع إليه : أصغى . ــ وفي الكلدانية والآرامية שְׁמַע .
שָׁמַר	حفظ ، صانَ ، سهرَ . المزيد منه بالتضعيف שִׁמֵּר : عظّم ، حفظَ ، حذِر . ومنه שִׁמּוּרִים : سهرٌ ، يقظة . ـ في العربية السمَر : الليل وسواده . والسّمَر والسّمْرة : الأحدوثة في في الليل .
שֶׁמֶשׁ	(مذكر ومؤنث) : الشمس . ــ في العربية شمس (مؤنث) ــ وفي الآرامية שְׁמֵשׁ , שִׁמְשָׁא (مذكر ومؤنث ، ويغلب عليه التذكير) .
שְׁנַיִם	اثنان . שְׁתַּיִם : ثنتان ، اثنتان ـ في العربية اثنان للمذكر ، واثنتان وثِنتان للمؤنث . ــ وفي الآرامية תְּרֵין للمذكر

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
	و תַּרְתֵּין للمؤنث . ـ في العبرية שֵׁנִי : ثانٍ و שֵׁנִית : ثانياً ، ثانيةً .
שְׁנֵים עָשָׂר ,	اثنا عشر שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה : اثنتاعشرة . ـ في الآراميه תְּרֵי עֲסַר : اثنا عشر للمذكر و תַּרְתָּא עַסְרֵי : اثنتاعشرة للمؤنث .
שַׂק	كيس ، غرارة ، جراب . الجمع שַׂקִּים . ـ في العربية الشِقّة : ماشُقّ من ثوب أو نحوه . والكيس : مايُخاط من خِرق فتجعل فيه الدراهم أو الحبوب . ـ وفي الآرامية סַק , סַקָּא . وقد استعيرت هذه الكلمة من اللهجات السامية واستعملت في الإغريقية واللاتينية ، ثم في اللغات الأوربية الحديثة .
שָׁתָה	شرِب ، المستقبل יִשְׁתֶּה ـ في العربية شتا القوم : دخلوا في الشتاء . وشتا بالبلد : أقام فيه شتاءً . ـ وفي الآرامية שְׁתָא , שְׁתֵי , אִשְׁתֵּי .
שָׁתַק	سكَت ، صمت ، هدأ . المستقبل יִשְׁתֹּק ـ في العربية سكت : صمت ، وسكت الغضب : سكن . ويرادف שָׁתַק : שָׁלָה : سلا ، هدأ . ـ في الآرامية שְׁלֵי , שְׁלִי . ـ وفي العربية سلا الشيء : ذهل عن ذكره وهجره .
	ת ـ ت
תְּהוֹם	هُوّة ، لُجّة ، وهدة ـ في العربية التهمة : الأرض المتصوّبة إلى البحر ، وتِهام : وادٍ باليمامة . ـ وفي الآرامية תְּהוֹם , תְּהוֹמָא .

الكلمة	الشرح والتحليل والمقارنة
תּוֹדָה	اعتراف ، حمد ، شكر ، ثناء . (الواو في תּוֹדָה منقلبة عن ياء) . ـ في الآرامية אוֹדָאָה , אוֹדִיתָא . ـ وفي العربية اليد : النعمة والإحسان .
תּוֹלַעַת	دودة . (الواو في هذه الكلمة منقلبة عن ياء) יָלַע : امتص — في العربية وَلَغ الكلب في الإناء : شربَ ما فيه بأطراف لسانه ، أو أدخلَ فيه لسانه وحرّكه . — وفي الآرامية תּוֹלַעְתָּא : دودة .
תַּחַת	تحتَ ، أسفل . وعند اضافة هذه الكلمة الى الضمير قيل : תַּחְתַּי , תַּחְתֶּיךָ , תַּחְתָּיו . — في العربية تحتَ : ضد فوقَ وتلزم الاضافة ، وإذا قُطعت عنها بُنيت على الضم فيقال : جاء من تحتُ . — وفي الآرامية תְּחוֹת .

★ ★ ★

مراجع الكتاب

أ — مراجع عربية

الأساس ، في الأمم السامية ولغاتها ، وقواعد اللغة العبرية وآدابها . تأليف الدكتور علي العناني ، وليون محرز ، ومحمد عطية الإبراشي.

مدارج القراءة والإنشاء في اللغة العبرية . تأليف الدكتور عبد العزيز بوهام.

الكنز في قواعد اللغة العبرية ، لمحمد بدر .

أستاذ العبرية ، لمراد فرج .

التوطئة في اللغة العبرية ، لفؤاد حسنين .

المفصل ، في قواعد اللغة السريانية وآدابها ، والموازنة بين اللغات السامية - تأليف محمد عطية الابراشي .

تاريخ اللغات السامية ، للدكتور إسرائيل ولفنسون .

فقه اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .

علم اللغة ، للدكتور علي عبد الواحد وافي .

الآداب السامية ، تأليف محمد عطية الابراشي .

ترجمة العهد القديم ، لفان دايك .

القاموس المحيط ، لمجدالدين الفيروزابادي .

ب — مراجع عبرية

תַּלְמוּד לָשׁוֹן עִבְרִי — יהודה ליב בן-זאב

הַדִּקְדּוּק הַמַּעֲשִׂי — מ. מ. מנסוביץ

הַדִּקְדּוּק הָעִבְרִי — ל. שצקי

תּוֹרַת הַלָּשׁוֹן — י. טילר

מוֹרֶה הַלָּשׁוֹן — חיים צבי לרנר

תּוֹרַת הַנִּקּוּד — י. ח. טביוב

לִמְדוּ עִבְרִית — ל. שפר

לָשׁוֹן וָסֵפֶר — יעקב פיכמן

מִלּוֹן שִׁמּוּשִׁי — יהודה גור

תּוֹלְדוֹת עַמֵּנוּ — ב. אביבי-נ. פרסקי

הַדִּבּוּר הָעִבְרִי — מ. קרינסקי

תּוֹרַת הַשִּׁירָה הַסְּפָרַדִּית — דוד ילין

ج — مراجع باللغات الأخرى

William R. Harper : Elements of Hebrew by an Inductive Method.

William Henry Green : Grammar of The Hebrew language.

Gustavus Bickell : Outlines of The Hebrew Grammar.

William R. Harper : Introductory Hebrew Method and Manual.

Th. Nœldeke : Die Semitischen Sprachen.

Bauer - Leander : Historische Gram. d. Hebraischen Sprache.

William Wright : Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages.

Jewish Encyclopedia, Vol. XI. P. 184-192.

Th. Nœldeke : Encyclopedia Britanica, Vol. XXIX. Article on Semitic Languages.

Margolioth : Relations between Arabs and Israelites prior of the rise of Islam.

P. Derenbourg : Le Livre des Parterres Fleuris. Grammaire Hebraïque en arabe d'Aboul Walid Marwan Ibn Djanah.

Joseph Klausner : A History of Modern Hebrew Literature.

الفهرس

القسم الأول

في اللغات السامية واللغة العبرية وآدابها

الصفحة	الموضوع
٢	تمهيد ـ علم اللغات
٣	فوائد علم اللغات وغايته
٥	مجاميع اللغات والمجموعة السامية
٦	التسمية
٧	المجموعة السامية
٨	المهد الأصلي للأمم السامية
١٢	اللغة السامية الأولى
١٩	مميزات اللغات السامية
٢٠	التشابه بين اللغات السامية وغيرها من اللغات
٢٢	وجوه الخلاف بين اللغات السامية
٢٤	مقارنة اللغات السامية
٣٢	اللغة العبرية
٣٣	نشأة اللغة العبرية
٣٤	المهد الأصلي للقبائل العبرية
٣٥	التشابه بين العبرية والكنعانية
٣٦	المراجع التي وصلت إلينا العبرية عن طريقها
٣٧	الأطوار التي مرت بها اللغة العبرية
٣٩	المدراش والهالاخا والهاغادا
٤١	العبرية الربانية أو التلمودية
٤١	المشنا
٤٣	الجمارا
٤٣	التلمود
٤٦	تأثير الثقافة العربية في اللغة العبرية
٥١	اللغة العبرية الحديثة

القسم الثاني

الاجرومية العبرية

(قواعد وتطبيق)

الصفحة	الموضوع
٦٤	الخط العبري
٦٥	الحركات
٦٦	الخط العبري القديم
٦٨	الابجدية
٦٩	اختلاف اليهود في نطق الحروف
٧٠	حروف בגד כפת
٧١	المقارنة اللفظية
٧٣	الحركات
٧٤	السكون
٧٥	السكون المتحرك
٧٦	الحركات المركبة
٧٧	الساكن الظاهر
٧٧	الساكن المستتر
٧٨	المخرج
٧٩	المقاطع
٨١	الشدة
٨١	الشدة الثقيلة
٨٤	الشدة الخفيفة
٨٥	القماص حطوف
٨٨	الفتحة المستعارة
٨٩	النبرة
٩٢	أقسام الكلمة
٩٢	أقسام الاسم
٩٣	أقسام اسم الذات
٩٥	التذكير والتأنيث
٩٨	المفرد والمثنى والجمع
٩٩	جمع المذكر
١٠٠	جمع المؤنث
١٠٤	تغير حركات الاسم في صيغة الجمع
١٠٦	أداة التعريف
١٠٩	أدوات الاستفهام
١١٤	الاضافة
١١٥	جدول إضافة الأسماء في حالتي الافراد والجمع

الصفحة	الموضوع
١٢١	درجات التشبيه في الصفات
١٢٢	حروف النسب
١٢٥	واو العطف
١٢٦	واو القلب
١٢٨	النعت
١٢٩	المنسوب
١٣١	الضمير
١٣٤	اتصال الضمائر ببعض الحروف والظروف
١٣٧	تصريف الأسماء
١٤٢	اسم الاشارة
١٤٥	اسم الموصول
١٤٧	العدد
١٥١	العدد الترتيبي
١٥٢	الكسور
١٥٢	تعريف العدد
١٥٥	الفعل
١٥٥	تقسيمه من حيث الزمن
١٥٥	اللازم والمتعدي
١٥٧	المجرد والمزيد
١٥٧	أوزان الفعل
١٥٩	صيغ الفعل
١٦١	ابواب المجرد

الصفحة	الموضوع
١٦٤	تصريف المجرد في الماضي
١٦٩	صيغة الأفعال المعتلة
١٦٩	المثال
١٧١	الأجوف
١٧٣	المعتل اللام بالألف
١٧٥	المعتل اللام بالهاء
١٧٦	الفعل المضعّف
١٧٧	الفعل الناقص
١٧٩	الفعل المركب
١٨٠	جدول تصريف المجرد في الماضي
١٨١	المضارع الحالي
١٨٤	تصريف المضارع الحالي
١٨٥	نفي المضارع الحالي
١٨٧	المستقبل
١٨٧	ضبط حروف المضارعة في السالم
١٨٨	جدول تصريف المجرد في المستقبل
١٩١	الأمر
١٩٥	تصريف المزيد
١٩٦	السالم
١٩٨	المعتل الفاء بالألف
٢٠٠	المعتل الفاء بالياء
٢٠٢	المعتل اللام بالألف
٢٠٤	المعتل اللام بالهاء

الصفحة	الموضوع
٢٠٦	الأجوف
٢٠٨	المضعّف
٢١٠	الناقص
٢١٢	المركب
٢١٦	الجامد والمشتق
٢١٦	المصدر
٢١٧	اتصاله بحروف النسب
٢١٨	اسم المصدر
٢١٨	مصدر المزيد على الثلاثي
٢١٩	مصدر الرباعي
٢١٩	المصدر الميمي
٢٢١	أقسام المشتق
٢٢١	اسم الفاعل
٢٢٢	اسم المفعول
٢٢٤	الصلة المشبهة باسم الفاعل
٢٢٥	اسما الزمان والمكان
٢٢٧	اسم الآلة
٢٢٩	الإبدال
٢٣٠	اتصال الفعل بضمائر النصب
٢٣١	تغيير حركات الفعل في حالة الوقف
٢٣٢	المفعول فيه والمفعول المطلق والحال
٢٣٤	الميزان الصرفي
٢٣٥	الحرف
٢٣٧	الاعراب في العبرية

القسم الثالث

قصص وفكاهات

٢٤٠	העור והפנס
٢٤٠	העני הרחמן
٢٤١	השועל והכלב
٢٤١	הצבי והכלב
٢٤٢	השועל והארנבת
٢٤٢	קרח מכאן ומכאן
٢٤٣	הנערים והתפוח
٢٤٤	הנער והאגוזים
٢٤٥	העורב והשועל
٢٤٥	השועל והכרם
٢٤٦	שני הכלבים והלחם
٢٤٧	העקרב והסלע

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٢٤٧	הזאב והגדי	٢٥٦	חכמת ילדים
٢٤٨	צפור חכמה	٢٥٧	שלמה המלך והדבורים
٢٤٩	העורב והזמיר	٢٥٨	החכם והגנב
٢٥٠	האכר והתרופה	٢٥٩	חושם רע המזל
٢٥١	האכר והמשקפים	٢٦٠	רחמי משה רבנו
٢٥٢	שנים על חמור אחד	٢٦١	סחורתי גדולה
٢٥٣	ישר לב	٢٦٣	בעד כספי
٢٥٤	הגמל והחמור	٢٦٤	שני רעים
٢٥٥	הירושלמי והתגר מאתונה	٢٦٥	מלך העצים

القسم الرابع

العبرية الحديثة في الحياة اليومية

(محاورات وتمارين)

٢٦٨ في المدرسة
٢٦٩ الثياب
٢٧٠ الألوان
٢٧١ أعضاء الجسم
٢٧٣ الأسرة
٢٧٤ عبارات التحية
٢٧٦ الطعام وأدواته
٢٧٧ الفواكه والثمار والخضر والأزهار
٢٧٨ الساعة
٢٨٠ الزمن
٢٨١ النهار والليل
٢٨٣ الطقس
٢٨٤ البهائم والحيوانات والطيور
٢٨٦ السفر
٢٨٩ ممّ تصنع الأشياء ؟
٢٩٠ في الفندق
٢٩١ البريد

الصفحة	الموضوع	الصفحة	الموضوع
٢٩٦	محادثة في الهاتف	٣١٠	في المسرح
٢٩٨	عند تاجر الاثاث	٣١٥	عند المريض
٣٠١	استئجار بيت	٣١٨	الصنّاع وأدوات عملهم
٣٠٤	عند الخياط	٣٢١	في القرية
٣٠٧	الزيارة		

القسم الخامس

٣٢٣ - ٣٥٠ مقتطفات من الصحف العبرية

القسم السادس

قطع مختارة من الأدب العبري الحديث

٣٥٢	שלמה והתור המתהלל	٣٦٨	משירי עם
٣٥٤	תפלה	٣٦٩	געגועים
٣٥٥	סוף קיץ	٣٧٠	הילדות
٣٥٦	שני גבורים	٣٧١	השועל והענבים
٣٥٧	אמי	٣٧٢	מעשיה
٣٦٠	שושנים	٣٧٣	העורב והשועל
٣٦٢	עבר ועתיד	٣٧٤	הזאב והכבש
٣٦٥	התפלה		

القسم السابع

منتخبات من الادب العبري الاندلسي

نماذج شعرية

١ — في الوصف

٣٧٦ فصل الربيع
٣٧٨ محاسن الطبيعة في مصر
٣٨٠ البحر الهائج

٢ — في الغزل

٣٨٣ قصيدة غزلية
٣٨٦ أبيات متفرقة في الغزل
٣٩٠ الحسناء والبدر

٣ — في الحنين

٣٩٢ الحمامة الباكية
٣٩٣ قلبي في المشرق
٣٩٤ الحنين الى بيت المقدس

٤ — في الفخر

٣٩٥ الحكمة
٣٩٧ كرامتي في مكاني

٥ — في الرثاء

٣٩٨ رثاء أخ
٣٩٩ رثاء ابن

٦ — في شكوى الزمان والحكم

٤٠٠ قصيدة البؤس
٤٠٣ أين القبور
٤٠٣ فليذكر الانسان

٧ — في المدح

٤٠٤ يهوذا اللاوي
٤٠٦ نوال الأمير ونوال الغمام

٨ — في الاحاجي والألغاز

٤٠٧ القلم
٤٠٨ الرمّانة
٤٠٩ المرآة

نموذج نثري

٤١٠ أفضلية الشعر العربي على الشعر العبري

القسم الثامن

٤١١ - ٤١٦ طائفة مختارة من الحكم والامثال

القسم التاسع

نصوص مختارة من العهد القديم مع مايقابلها من الترجمة بالعربية

الصفحة	الموضوع
٤١٨	العهد القديم وأسفاره
٤١٨	التوراة
٤١٩	الأنبياء
٤٢٠	المكتوبات
	سفر التكوين
٤٢٢	الإصحاح الأول
٤٢٦	〃 الثاني
٤٣٠	〃 الثالث
٤٣٤	〃 السابع
٤٣٦	الثامن
٤٤٠	〃 التاسع
٤٤٢	〃 السادس عشر
٤٤٤	〃 السابع عشر
٤٤٨	〃 الحادي والعشرون
٤٥٢	〃 الثاني والعشرون
٤٥٦	〃 السابع والثلاثون
٤٦٢	〃 التاسع والثلاثون
٤٦٤	〃 الأربعون
٤٦٦	〃 الحادي والأربعون
٤٧٤	〃 الثاني والأربعون
	سفر الخروج
٤٨٠	الإصحاح الثاني
٤٨٢	〃 الثالث
٤٨٤	〃 الرابع
٤٨٦	الإصحاح الثامن
٤٨٨	〃 العشرون
٤٩٠	〃 الثاني والعشرون
٤٩٢	〃 الثالث والعشرون
	سفر التثنية
٤٩٤	الإصحاح الحادي والعشرون
٤٩٦	〃 الثاني والعشرون
	سفر صموئيل الاول
٤٩٨	الإصحاح الحادي والثلاثون
	سفر الملوك الاول
٥٠٠	الإصحاح الخامس
٥٠٢	〃 العاشر
٥٠٤	〃 العشرون
٥٠٦	〃 الثاني والعشرون
	سفر الملوك الثاني
٥٠٨	الإصحاح الحادي والعشرون

الصفحة	الموضوع
٥١٠	الإصحاح الرابع والعشرون
٥١٢	« الخامس والعشرون
	سفر المزامير
٥١٤	المزمور الأول
٥١٤	« المئة والثاني
٥١٦	« المئة والرابع
	سفر الامثال
٥٢٠	الإصحاح الأول
٥٢٢	« الخامس
	سفر أيوب
٥٢٤	الإصحاح الأول
٥٢٦	« الثاني
	سفر نشيد الانشاد
٥٣٠	الإصحاح الأول
٥٣٢	الإصحاح الثالث
٥٣٤	« الخامس
٥٣٦	« السادس
٥٣٨	أبنية المزيد
	أشهر المعاني المستفادة من نقل المجرد إلى أوزان المزيد

القسم العاشر

سفر يونس بالعبرية

ثم موازنة كلماته بماثلها في اللغات السامية مع شرحها وتحليلها وفق الحروف الأبجدية

الصفحة	الموضوع
٥٤٢	الإصحاح الأول
٥٤٣	« الثاني
٥٤٤	« الثالث
٥٤٥	« الرابع
٥٤٦	شرح الكلمات ، وتحليلها ، ومقارنتها بما يماثلها مرتبة وفق الحروف الأبجدية كمعجم عبري صغير
٥٨٦	المراجع العربية
٥٨٧	المراجع العبرية
٥٨٨	مراجع باللغات الأخرى
٥٨٩	الفهرس

جدول الخطأ والصواب

صفحة	سطر	خطأ	صواب
٧	٣	تارنحية	تاريخية
٥٤	٨	القدس	في القدس
٥٧	٥	نقطة	.
٦٤	٥	وبطرق	ويطرق
٦٦	١٩	العربي	العبري
٧٦	١	אֱ	אֶ
٧٧	٣	עֲבָדֵיךָ	עֲבָדֶיךָ
٧٧	٤	תַּעֲבֹד	תַּעֲבֹד
٧٧	٦	מַעֲשֵׂיךָ	מַעֲשֶׂיךָ
٨٠	١٦	אִישׁ	אִישׁ
٨٨	١٥	הָיִיתָ	הָיִיתָ
٩٠	١٠	هنّ	ها
٩٠	١٢	לָיְלָה	לַיְלָה
٩٨	٥	مؤنثاً	أم مؤنثاً
١٠٠	١٢	אָבוֹת	אָבוֹת
١٠٩	١٤	הִירַדְתֶּם	הִירַדְתֶּם
١١١	١٤	מַעֲשֵׂיךָ	מַעֲשֶׂיךָ
١١٤	٤	נִסְמַךְ	נִסְמָךְ
١١٦	٢٧	עֵדִים	עֵדִים
١٢١	٣	يوضع	بوضع
١٢٣	٣	כִּדְבַשׁ	כִּדְבַשׁ
١٢٧	٢١	אַחֲרֵיךָ	אַחֲרֶיךָ
١٢٨	١٣	דְבוֹרָים	דְבוֹרִים
١٢٩	٢	צְהַבְהַב	צְהַבְהָב
١٢٩	٣	שְׁחַרְחַר	שְׁחַרְחֹר
١٢٩	١٤	מִצְרָיְה	מִצְרַיְמָה
١٤٠	١٣	מִסִּיךְ	מְסֵּיךְ
١٤٠	٢٠	שֵׁיְךְ	שֵׁיךְ
١٤٩	١	ا	أو
١٤٩	١	עֶשְׂרֵה	עֶשְׂרֵה
١٥١	١٥	متلوة	مسبوقة
١٥٣	١٨	بكلمتين	بكلمتي
١٥٥	١٢	ثانية	ثانيه
١٦٠	٩	بالألف	بالهاء
١٦٥	٢٣	وأسندت	وأسند
١٩٠	٦	אֶת	אֶת
١٩٥	١٤	הַנּוֹסֵף	הַנּוֹסָף
١٩٦	٨	התקשרנו	הִתְקַשַּׁרְנוּ
٢٠٤	١	פ״ה	ל״ה
٢١٩	١٠	לְקֹט	לְקֹט
٢٢٠	١٣	הַפּוֹעֲלִים	הַפּוֹעֲלִים

صفحة	سطر	خطأ	صواب
٢٢١	١٠	רַחוּם	רָחוּם
٢٢٣	٣	פּעְלַל	פְּעַלַל
٢٢٣	١٤	הוּקָם	הוּקַם
٢٢٣	١٤	נָאֱכַל	נֶאֱכַל
٢٤٠	١٤	כַּאַשֶׁר	כַּאֲשֶׁר
٢٥٣	٢	بتأخر	بتأثر
٢٥٥	٢	حمّلوا	حمّلوا
٢٥٥	٥	אוֹרֵח	אוֹרֵחַ
٢٥٦	٧	אוחו	אותו
٢٥٦	١٠	עָשִׂיתִי	עָשִׂית
٢٥٧	٩	הִתְגָּאָה	הִתְגָּאָה
٢٥٩	٦	בַּלַיְלָה	בַּלַּיְלָה
٢٥٩	١٤	גּוֹבִים	גּוֹנְבִים
٢٥٩	١٧	בְּכָלְיוֹם	בְּכָל-יוֹם
٢٦٠	١٣	וַיַּרְא	וַיַּרְא
٢٦٢	١٠	נֶאֶבְדָּה	נֶאֱבְדָה
٢٦٣	١٤	וּזְרוּשׁ	וּגְרוּשׁ
٢٧٦	١١	דְּבָשׁ	דְּבַשׁ
٢٨٤	١	גשם	שלג
٢٨٤	١٠	בהרף	בחרף
٢٨٤	١٤	את	אתה
٢٨٤	١٧	خروف	كبش
٢٨٥	٨	אַרְיֵה	אַרְיֵה
٢٨٦	٦	إيابا	وإيابا

صفحة	سطر	خطأ	صواب
٢٩٢	١٠	עֲנֵה	עֲנֵה
٣٠٤	١١	הִתְצַחְצֵח	הִתְצַחְצֵח
٣٢٨	١	חתיכון	התיכון
٣٢٨	١٣	תנוּתָק	תְּנוּתַק
٣٣٦	١	בירנס	בירנס
٣٤٣	١٨	לההרפה	לְהַחֲרָפָה
٣٤٢	١٣	תּוֹפְגָן	תּוֹפְגֵן
٣٥٦	٩	גְּבּוֹר	גִּבּוֹר
٣٥٨	١٥	הַלּוֹהַט	הַלּוֹהֵט
٣٦٠	٩	נִתְלוּ	נִתְלוּ
٣٦١	٤	כְּמִתְגַּנֵּב	כְּמִתְגַּנֵּב
٣٦٤	١٦	וְהַכִּשָּׁרוֹן	וְהַכִּשָּׁרוֹן
٢٦٤	٢٠	يحلو	يحلو
٣٧٤	١٨	בִי	כִּי
٣٧٧	٢	متعددة	متعددة الالوان
٣٨٣	١٨	سهامك	أوجاعك
٣٨٤	١٨	أنجز	إنجز
٣٩١	١٠	הַיָּפֶה	הַיָּפֶה
٤١٠	١٤	וּבְהִתְעָרְבָם	וּבְהִתְעָרְבָם
٤٢٢	٦	לַיְלָה	לַיְלָה
٤٣٦	٩	מִלְמַעְלָה	מִלְמַעְלָה
٥٠١	١١	يتازون	يتازرون
٥٠٤	٣	וְסוּם	וְסוּס
٥٥٨	١٣	חָמָם	חָמָס

REPUBLIQUE ARABE UNIE
Université de Damas
Direction de la Bibliothèque
DAMAS

No. 66

Monsieur, **Columbia University Library**

Le Directeur de la Bibliothèque de l'université de Damas a l'honneur de vous offrir les ouvrages mentionnés ci-dessous.

veuillez agréer l'assurance de ma parfaite considération.

Le directeur

Damas (R. A. U.)

J. S. Zablan

دروس اللغة العبرية الاستاذ كمال ربحي

============

Nous vous accusons réception des ouvrages susmentionnés

(Signature)

(Prière de la retourner souche dûment signée)

893.14
K127

MAR 8 1960

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU58810285
893.14 K127 Durus al-lughah al-i